NON NOBIS, DOMINE, SED NOMINI TUO DA GLORIAM

AMURGUL TEMPLIERILOR

HANNY ALDERS

„O carte pe care o scrii doar o dată în viață."
NEW YORK TIMES

Hanny Alders s-a născut în 1946 la Rotterdam. Este cunoscută ca o reputată scriitoare de romane istorice, serios documentate. Debutează în 1987 cu romanul *Amurgul templierilor,* pentru care primeşte Premiul Gouden Ezelsoor. Dintre romanele sale istorice, cele mai cunoscute şi traduse sunt *Marcabru, trubadur, mercenar și misogin* şi *Ereticul perfect,* un roman despre catari. A decedat în 2010.

HANNY ALDERS

AMURGUL TEMPLIERILOR

Traducere din limba olandeză R. RADIAN

www.virtual-project.eu

Coperta colecţiei: Corneliu ALEXANDRESCU

INTRODUCERE

Încă de la începutul erei noastre, Orientul Mijlociu a fost centrul unor conflicte sângeroase și scena unui mare număr de războaie, și tot așa e și azi.

Istoria cruntă a acestei zone a ajuns la un punct culminant în Evul Mediu, când hoarde de cruciaţi au pornit la luptă ca să elibereze Ţara Sfântă de sub stăpânirea necredincioşilor. Urmarea a fost un şir de bătălii înverşunate, în care unii regi şi nobili au jucat un rol important şi de neuitat. Cine nu-i cunoaşte?

Chiar şi cei pe care nu-i prea interesează istoria vor recunoaşte nume ca Godefroi de Bouillon{1}, Richard Inimă-de-Leu{2}, Saladin{3}, Frederic I Barbarossa{4} şi Ludovic al IX-lea cel Sfânt{5}.

Aceste nume sunt indisolubil legate de cele trei ordine militar-religioase cavalereşti întemeiate în perioada cruciadelor. Cavalerii, Sfântului Ioan (ioaniţi, care îngrijeau bolnavii, dar prestau şi serviciu militar), cavalerii templieri (cavalerii săraci ai lui Hristos şi cei ai Templului lui Solomon, care s-au angajat să apere Ţara Sfântă şi să-i protejeze pe pelerini) şi cavalerii teutoni (care se ocupau de cei bolnavi) au luptat cu îndârjire împotriva musulmanilor. Dar între cele trei ordine şi între acestea şi suveranii cruciaţi care apelau la ajutorul lor au apărut de multe ori disensiuni.

Templierii, îndeosebi, s-au distins prin curajul lor, prin cucernicia lor și prin disciplina lor strictă. Au luat parte la cele mai multe bătălii, chiar și atunci când n-au fost de acord cu strategia folosită, au luptat în primele rânduri și au fost întotdeauna ultimii care s-au retras. Templierii credeau că-și pavează drumul spre cer cu leşurile musulmanilor. Numeroase au fost și trupurile schilodite ale fraţilor lor, înhumate în solul deșertului de către cavalerii istoviți și arși de soare.

Admiraţi fiind de către cei rămaşi în patria lor – nici ea întotdeauna în siguranţă – primeau numeroase daruri, moşii şi privilegii. Şi-au construit cetăţi puternice, şi-au administrat domeniile cu mână forte (încât acestea au adus încă şi mai multe bogăţii) şi şi-au investit banii cu chibzuinţă în împrumuturi cu dobândă, fiind singurii creştini care se bucurau de privilegiul de a putea face asemenea operaţii. Au acordat şi împrumuturi ipotecare, pentru a le da pelerinilor posibilitatea de a suporta cheltuielile pelerinajului. Au inventat cambia, au ţinut conturi curente pentru monarhi şi nobili şi au ocupat funcţii înalte ca sfetnici financiari. În beciurile lor păstrau obiectele de preţ ale nobililor, precum şi tezaurele şi bijuteriile Coroanelor europene. Pe scurt: au funcţionat ca nişte bancheri moderni. În plus, însoţeau transporturile de bani şi de valori, încasau dări şi aveau grijă ca pe drumurile Europei să nu existe tâlhari.

Astfel, acest ordin monahal, întemeiat în anul 1129 de un grup de nouă nobili, a ajuns la sfârşitul secolului al XIII-lea la punctul culminant al bogăţiei şi puterii sale. Cruciadele se încheiaseră, Ţara Sfântă era pierdută. Templierii s-au retras în cele şapte provincii în care era împărţită în Europa conducerea Templului[6]: Franţa, Anglia, Poitou[7], Aragon, Portugalia, Ungaria şi Apulia (Italia de Sud).

Autoritatea supremă a ordinului era deţinută de *marele maestru*, care îşi avea reşedinţa pe Insula Cipru. Sub ordinele lui se aflau *comandorii* provinciilor, numiţi şi *maeştri.* Sub ordinele acestora se aflau *comandorii* celor peste nouă mii de curţi şi de case templiere mari, numite şi *comanderii.* Ei administrau forturile, domeniile şi fermele Templului şi îi aveau sub ordinele lor pe cavaleri, pe sergenţi şi pe *servanţi*, aceştia din urmă fiind fraţi însărcinaţi cu activităţi gospodăreşti şi cu munca pe ogoare. *Vizitatorii* Ordinului călătoreau de la o comanderie la alta, ca să le inspecteze, şi îşi aşterneau constatările în rapoarte înaintate maeştrilor.

Toţi purtau rasa Templului, care avea pe piept şi pe spate crucea roşie cu ciocuri: ofiţerii şi cavalerii – o rasă de stofă albă şi mantia de cavaler (*hlamida*) cu crucea roşie pe umeri, iar

ceilalţi – rase castanii sau negre. Erau supuşi severelor prescripţii monahale date lor de sfântul Bernard de Clairvaux[8] şi formulate în aşa-numitele reguli. La intrarea lor în ordin rosteau legământul monahal de supunere, de sărăcie şi de castitate.

Secolul al XIII-lea era pe sfârşite şi începea al XIV-lea; templierii administrau acum un adevărat imperiu financiar; regele Eduard I[9] al Angliei, zis cel Drept, ultimul monarh cruciat, poreclit „Barosul Scoţienilor”, se afla pe patul de moarte la Carlisle. Al doilea Eduard[10], uşuraticul său fiu, tânăr nestatornic, lesne influenţabil, i-a luat locul. În Franţa domnea acum un alt rege. Vârstnic, experimentat, şiret, privise şi aşteptase cu răbdare momentul favorabil spre a-şi duce la îndeplinire complotul, spre a ameninţa un papă, spre a-şi croi drum pentru formidabila sa lovitură şi spre a-şi însuşi în cele din urmă bogăţiile care se aflaseră tot timpul înlăuntrul razei sale de acţiune, dar care erau totuşi intangibile.

Era al patrulea Filip al dinastiei sale şi i se spunea cel Frumos[11]. Frumos? Avea părul blond, dar părul părea să fie singurul lucru frumos la el, deoarece istoricii susţin că, datorită chipului său rotund, semăna cu o bufniţă.

El a fost cel care a iniţiat dansul macabru în jurul Templului, el a fost cel care a dictat toţi paşii şi toate mişcările şi care a comandat până şi măsura finală.

PARTEA ÎNTÂI

BASTARDUL DIN TEMPLU

Octombrie 1307 – Decembrie 1308

1

„Dacă mi-aţi cere să citez ziua care
a fost, în decursul istoriei, *dies nefastus*
în toată puterea cuvântului, nu m-aş
putea gândi la nimic altceva decât la
ziua de 13 octombrie 1307."

Döllinger,
Der Untergang des Templerordens[12]

— Fiule, ţi-am spus cândva că tunetul şi fulgerul sunt mânia cerească a Domnului şi că picăturile de ploaie sunt lacrimile îngerilor, care plâng din pricina ticăloşiei oamenilor. Dacă această spusă ar fi adevărată, atunci oraşele şi satele noastre ar fi trebuit să fie de mult înecate de ploaie, deoarece în lumea asta este mai multă ticăloşie decât îţi poţi închipui.

Ecoul cuvintelor bătrânului templier Thomas de Lincoln mai răsunau încă în urechile lui Richard, căruia i se păru că mâna osoasă a bătrânului îi dezmiardă din nou părul.

Thomas fusese pe vremuri un temut spadasin, unul dintre veteranii care apăraseră cetatea Saint-Jean-d'Acre[13], ultimul punct de sprijin al creştinilor în Ţara Sfântă. Dar trecerea anilor îl prefăcuse într-un om înţelept, care cugeta şi visa, şi nu mai căuta înfruntarea. Ţinea mult la tânărul care îi fusese încredinţat ca băiat de opt ani. Asta se petrecuse cu cincisprezece ani în urmă. Se purtase cu el aşa cum s-ar fi purtat cu propriul său fiu, şi îl învăţase să călărească, să citească, să

scrie și să mânuiască o spadă. Îl dăduse pe mâinile instructorilor, ca să fie instruit așa ca toți cavalerii templieri: prin suferință; dar inima îi sângera atunci când pupilul său era biciuit de către maestru din pricina vreunui act de nesupunere sau când era legat de unul dintre stâlpii lucioși din capela de lângă biserica rotundă. Îl crescuse cu dragoste și încercase să mute în căpșorul blond al băiatului o parte din propria sa înțelepciune, acumulată prin experiența propriei sale vieți agitate. Richard nădăjduia, firește, să-și pună cândva în aplicare iscusința, luptând împotriva necredincioșilor, dar cruciadele se încheiaseră, iar Țara Sfântă era pierdută. Cu toate că glasurile templierilor și cele ale călugărilor din alte ordine monahale din întreaga creștinătate mai propovăduiau o nouă cruciadă, în vederea cuceririi Țării Sfinte, ei nu-și mai trăseseră spadele din teacă în ținuturi situate atât de departe, acolo unde chipurile lor serioase fuseseră pârlite, în numele Domnului, de soarele nemilos și de vânturile fierbinți ale deșertului.

Imperiul lor financiar era acum amenințat. Dar, orbiți de trufie și de încrederea în sine, templierii, înlăuntrul incintelor lor fortificate, dădeau din umerii acoperiți de mantalele lor albe atunci când auzeau zvonurile care făceau ocolul continentului.

Thomas de Lincoln nu dădea din umeri. Culegea cu sârg informații și, cu o privire îngrijorată în ochii săi cenușii, calmi, își scărpina creștetul pleșuv. Nu-și exterioriza sentimentele, căci nimeni nu l-ar fi crezut. Până când, într-o zi molcomă de octombrie, îl chemă pe Richard pe terasa cu vedere spre Tamisa și, fără nici cea mai mică urmă de emoție, îi spuse liniștit:

— Cavalere, ucenicia ta s-a încheiat. A venit vremea să ne părăsești. Trebuie să pleci, fiule, adăugă el pe un ton ceva mai puțin aspru, căci nu avea de gând să-l trimită cu o anumită însărcinare spre altă comanderie, așa a hotărât maestrul. Din cei trei cai ai tăi, ia-ți-l pe cel la care ții cel mai mult și caută-ți alt stăpân pe care să-l slujești. Nu-ți folosi spada decât pentru a-ți ocroti stăpânul și nu lăsa nicio faptă rușinoasă să-ți păteze nobila armă. Lumea te va învăța mai multe decât te-am învățat noi, chiar dacă nu întotdeauna în mod la fel de cinstit. Să nu spui însă niciodată nimănui că ai fost crescut aici și că ai fost

consacrat cavaler. Păstrează-ţi taina; taina ta şi a noastră. Poate că ai să înţelegi odată şi odată de ce, şi ai să-I mulţumeşti Domnului că ai tăcut. Iată câteva veşminte şi o pungă plină cu galbeni. Acum du-te cu dragostea Domnului.

În poala bătrânului se afla bocceaua cu veşminte, iar mâna care îi întinse punga tremura încetişor. Cincisprezece ani de poveţe categorice şi de lecţii înţelepte îl învăţaseră pe Richard că, atunci când Thomas de Lincoln nu-şi explica altcum ordinele, nu avea niciun rost să-i mai pună întrebări. În plus, disciplina severă a Templului îl obliga să se supună, fie că era de acord, fie că nu, ca şi cum i s-ar fi adus la cunoştinţă motivele. Disciplină cadaverică – termenul era o născocire a Sfântului Bernard de Clairvaux însuşi, cel care le dăduse cavalerilor regulile: ascultător ca un cadavru – căci un leş nu contrazice niciodată.

Aşadar, Richard auzi cuvintele bătrânului şi le acceptă, deşi avea impresia că lumea se năruie deasupra capului său. Căzu în genunchi, luă cu ambele mâini mâna dreaptă a bătrânului şi-şi lipi cu putere buzele de pielea aspră ca un pergament; în acea clipă, Thomas de Lincoln privea trist picăturile reci care, din câţiva nori rătăciţi, cădeau în apa fluviului ce curgea molcom. Şi rosti nişte cuvinte, pe care Richard nu şi le putu izgoni din minte în ceasurile următoare; mai dezmierdă încă o dată cârlionţii blonzi de pe capul plecat al tânărului, ca un tată care îşi binecuvântează feciorul. Apoi Richard plecă de pe terasă, fluturându-şi mantia albă, pe care o purtase cu atâta mândrie; plecă de pe terasa cu bancă de piatră, depărtându-se de bătrânul care părea că stă în continuare drept ca o lumânare, în pofida spinării sale încovoiate.

Cu mişcări sacadate, Richard îşi strânse puţinele lucruri pe care le avea în chilie, îşi înşeuă calul negru Pelerin şi-şi pregăti calul de povară. Îşi controlă echipamentul şi şi-l încărcă pe cal: un singur rând de rufe, o haină (răscroită adânc, în formă de V), două mantale (una pentru vară şi cealaltă pentru iarnă), trei cearşafuri, un giulgiu, două prosoape – şovăi, dar luă totuşi vestonul de stofă albă împodobit cu crucea roşie şi îl îndesă în sacul de bagaje. În sacul de aramă îşi puse vestonul de zale,

jambierele de zale, coiful, viziera de zale și mantaua largă pe care o purta atunci când călărea în echipament de luptă, ca să-l ocrotească de fierbințeala soarelui. Apoi un ceaun, o găleată ca să-i poată atârna calului ovăzul în fața botului, un cuțit, un briceag, două străchini, două urcioare, un cioltar, o saltea și un mic cort. Ca arme, își legă de calul de povară scutul de lemn, tivit cu aramă și ghintuit cu plăcuțe metalice, precum și lancea, își încinse spada și-și puse la brâu și pumnalul, precum și ghioaga turcească. La urmă, își petrecu o jumătate de ceas în biserica Templului, căutând în rugăciune o explicație a plecării sale subite și silite, căutând mai ales sprijin și mângâiere, dar nu ajunse mai departe de al treisprezecelea *Tatăl nostru*.

Apoi porni călare pe Temple Lane și trecu poarta, zâmbindu-i, ca un ultim rămas-bun, steagului numit *Bienséant*, cel cu două câmpuri, unul alb și altul negru, și pe care era scrisă sus și jos deviza Templului: *Non nobis, non nobis, Domine, sed nomini tuo da gloriam*![14]

•

Richard înainta, fără să știe încotro merge. De un singur lucru era sigur: până una-alta trebuia să lase Londra cât mai mult în urmă. Înainta nepăsător spre miazăzi. Lumina soarelui era acum mai vie, vântul îi adia peste obraji și făcea calul să necheze de plăcere. Crestele împădurite ale colinelor de pe ambele laturi ale drumului începuseră să se prefacă într-o manta pestriță de arlechin, cu nuanțe de roșu, galben și castaniu, dar având încă și pete mari verzi între ele. Frunzele începuseră să cadă devreme anul acesta. Richard trase adânc aer în piept și, cu un oftat, îl dădu încet din nou afară. Se simți deodată îngrozitor de singur și se întrebă dacă trebuie de fapt să se bucure de libertatea abia dobândită. Ce să facă acum cu ea? Îl cuprinse un sentiment neplăcut, de vid și de nesiguranță, când își dădu seama că nu fusese aproape niciodată singur. Nici înlăuntrul zidurilor Templului, și cu siguranță nici în afara lor. Nu se aflase oare întotdeauna în tovărășia fraților săi? Un templier nu mergea niciodată singur. Chiar și după cină, când nu mai era voie de rostit niciun cuvânt, se știa însoțit de un altul. Chiar și în chilia lui, pe care o împărțise cu un frate, așa

încât fiecare din ei îl putea feri pe celălalt de un pas greşit.

Libertatea... Ce cuvânt ciudat! În cadrul Templului nu se simţise niciodată deposedat de acea libertate, cu toate că nu putuse niciodată să se ducă sau să stea unde ar fi vrut. De când se ştia, nu cunoscuse nimic altceva decât Templul de la Londra, începând din epoca în care, ca băieţaş, păzea porcii, până în ziua în care fusese consacrat cavaler.

Încotro să se ducă? Nu avea prieteni, nici rude, nimic sau pe nimeni în afara acelor ziduri cenuşii. „Tu, care te-ai depărtat de propria ta voinţă...", aşa începeau Regulile Templului, citite zilnic cu glas tare în timpul cinei. Era ceva pur şi simplu de neînchipuit un refuz de a da ascultare poruncilor Templului, oricât ar fi ţinut el să rămână.

Abia acum îşi aduse aminte, cam şovăielnic, de ceea ce îi spusese bătrânul templier, cuvintele care îi rămăseseră întipărite în minte, şi clipa în care mâna lui Thomas i se odihnea pe cap:

— ... dar mai este un nor mai negru, care ameninţă de pe continent, o furtună care va dezrădăcina mulţi copaci bătrâni, o furtună atât de violentă, încât chiar şi tânărul mesteacăn, oricât de puternic şi de mlădios, va fi smuls de forţa brută, afară numai dacă nu va fi dezgropat la timp, ca să fie răsădit aiurea. Păruse că Thomas vorbeşte cu glas tare pentru el însuşi, dar Richard era sigur că voise să-i spună ceva ce, de fapt, nu avea voie să-i spună. Riduri adânci îi brăzdară fruntea, şi atunci nu-i mai dădu pinteni calului, încât acesta începu numaidecât să meargă la pas. Ce voise să spună Thomas cu metaforele lui? O furtună de pe continent... Richard ştia că în Franţa umblau zvonuri, precum că ordinul decăzuse în erezie şi în magie neagră şi că până şi un fost frate templier depusese mărturii de acest fel. Să le fi dat oare Thomas cu adevărat crezare? Să fi luat Biserica în serios asemenea învinuiri? Încolo, ce mai ştia Richard despre Franţa? Numai ceea ce ajunsese până la el din dările de seamă ale Templului: că regele Franţei, Filip al IV-lea, supranumit „cel Frumos", impusese dări neobişnuit de mari clerului, ceea ce fusese, cu ani în urmă, pricina faimosului conflict dintre rege şi papa Bonifaciu al VIII-lea, conflict despre care se mai vorbea şi acum, deoarece Filip mai dorea încă să obţină câştig de cauză, în

sensul că voia ca acel papă să fie declarat postum drept eretic. Richard ştia că regele ordonase cu ani în urmă să fie arestaţi toţi zarafii evrei din regatul său şi le confiscase toţi banii şi toate bunurile, şi că mai înainte îi expulzase pe toţi bancherii lombarzi. Regele pusese să se bată monede noi, devalorizându-le pe cele vechi cu două treimi; o măsură care stârnise mânia poporului său, iar lui îi adusese porecla de „regele falsificator". Zurbagiii târgoveţi parizieni îl atacaseră chiar, într-o zi, pe rege, încât acesta fusese nevoit să se refugieze în spatele zidurilor sigure ale cetăţii pariziene a Templului. Şi toate acestea deoarece se afla aproape în permanenţă la pământ din punct de vedere financiar, din cauza războaielor sale şi costisitorului aparat de funcţionari menit să-i susţină şi să-i consolideze puterea. La ce se putea aştepta Templul de la un asemenea rege? Se şi ivise oare furtuna la care făcuse aluzie Thomas şi devenise el însuşi mesteacănul tânăr care trebuia smuls din rădăcini, ca să fie răsădit în altă parte? Şi unde anume? Mai erau şi alţi cavaleri la fel de tineri ca şi el: Edward de Kimbolton, John de Braose şi Lawrence de Toeni. De ce tocmai el? Trebuia oare să se ferească de o primejdie apropiată? Sau totul nu era decât un fel de probă, pe care trebuia s-o treacă? Dacă ieşea cu bine din această încercare, urma oare să fie rechemat de Templu?

Cu o smucitură a frâului, îşi opri calul şi se lăsă uşurel spre coama animalului, rezemându-se cu ambele mâini de arcada şeii.

Pelerin îşi încovoie gâtul, ca să guste din iarba care creştea de-a lungul drumului, iar Richard oftă. Nu exista cale întoarsă, spre Templu. Nu acum. Şi nu putea să joace rolul laşului; tot sufletul i se împotrivea unei astfel de soluţii. Prefera să meargă înainte, în întâmpinarea primejdiei. Gura i se schimonosi într-un rânjet amar. Templul nu procedase oare întotdeauna aşa? Şi de ce nu? Îşi întoarse cu hotărâre telegarul înspre răsărit şi-i dădu pinteni, până îl făcu să galopeze.

•

Cu un ceas înainte de asfinţitul soarelui ajunse la Sandwich, un orăşel înfloritor, care, chiar după ce ulicioarele şi cheiurile îi erau învăluite de întuneric, rămânea plin de animaţie şi de

activitate.

Richard căută un han și se îngriji ca Pelerin să fie bine adăpostit pe timpul nopții. Își bătu afectuos calul pe gât și porni spre intrarea hanului *The Bell.*

Cu oarecare timiditate, trecu pragul, înclinându-se puţintel, ca să nu dea cu capul de pragul de sus al ușii scunde, și, stăpânit de simţăminte amestecate, cuprinse cu privirea încăperea prost luminată. Până atunci nu se aflase niciodată într-o asemenea situaţie. Căci sălile capitulare și domeniile templierilor erau atât de numeroase, încât în puţinele lui expediţii nu se dusese niciodată atât de departe, încât să fie nevoit să-și petreacă noaptea în altă parte. În altă parte însemna atunci, de obicei, o mănăstire, deoarece cavalerii nu aveau voie să-și caute adăpost „decât la oameni de cea mai bună reputaţie".

În sala hanului stăruia un miros greu de pește fiert, de carne de oaie și de bere. În închipuirea sa, Richard auzi o goarnă, despre care știa că trebuie să fi răsunat cu un ceas mai înainte la New Temple, ca să-i cheme pe cavaleri la gustarea lor simplă de seară. Dar acum el nu era acolo, și îi fu dor de miresmele îmbietoare ale unor mirodenii și buruieni exotice.

Abia atunci când hangiul veni spre el și îl întrebă politicos ce dorește, își dădu Richard seama că îmbrăcămintea laică pe care o purta îi dădea înfățișarea unui om mai de seamă, în orice caz a unui nobil. Îi fu oferit un loc la masă, la oarecare distanţă de ceilalţi clienţi aflaţi în încăpere.

— Ceva de mâncare și un loc de dormit, răspunse el simplu.

I se puse numaidecât în faţă o strachină cu mâncare fierbinte, împreună cu un codru de pâine și cu o cană de bere. Richard mâncă în tăcere, așa cum îi era obiceiul, cu ochii îndreptaţi spre crestăturile făcute în lemnul blatului murdar al mesei. Se simţi pierdut, nesigur și singuratic, ceea ce constituia o senzaţie ciudată. Abia acum își dădu seama cât de sigură și de ferită îi fusese existenţa atunci când era ocrotit de acea comunitate unică: frăţia ostașilor lui Hristos.

Hangiul, care, cu o cârpă murdară, ștergea grăsimea de pe masă, îl readuse la realitate.

— Doriţi tovărășie pentru la noapte, stimate domn?

În primul moment, Richard fu surprins de întrebare, şi-şi îndreptă o privire plină de îndoială spre grupul de clienţi adunaţi în sala hanului. Câţiva bărbaţi, ghiftuiţi de băutură, stăteau rezemaţi cu spatele de perete. Alţii se aflau într-o dispută violentă despre femei, despre vreme, despre mare sau despre munca lor din acea zi, în timp ce trei slujnice îşi făceau de lucru în jurul lor. Slujnicele nu-şi prea dădeau osteneala să scape de mâinile lacome ale câtorva tineri chercheliţi. Uneori, fetele duceau mai mult de șase căni cu băutură în același timp.

Richard era pe punctul de a constata, cu un pic de ironie, că e cât se poate de sătul, gândindu-se la liniştea şi calmul din trapeza în care, pentru a-ţi exprima dorinţele, nu aveai voie să foloseşti decât gesturi făcute cu mâna, trapeza în care tăcerea nu era întreruptă decât de vocea călugărului care citea regulile, când hangiul, urmând direcţia privirii lui, adăugă:

— Aș putea să vă fac rost de o femeie care să vă placă mai mult decât astea de colo, și făcu o mișcare cu degetul gros înspre grupul de glumeţi.

— Pentru Dumnezeu! O fem...

Richard, speriat, îl privi ţintă pe hangiu, dar se stăpâni la timp. Văzu în gând trăsăturile ușor cinice ale lui Lawrence de Toeni, cu care îşi împărţise chilia în ultimii ani.

— O femeie pe gustul meu nu cred că poate fi găsită prin partea locului, până departe, dragă prietene, zise el sec, dar mai bine spune-mi: știi cumva dacă pleacă zilele astea vreo corabie spre Franţa?

— Aha, sunteţi grăbit. Păcat, zise hangiul, gândindu-se cu părere de rău la câștigul de care avea să fie lipsit.

— Ce e de făcut dacă dumnealor nu vi se par destul de frumoase? întrebă în gura mare unul dintre tinerii de la masă, ciupind-o de fese pe una dintre slujnice.

Apoi, în mijlocul unei mari ilarităţi, îi dădu fetei un brânci zdravăn, încât aceasta fu cât p-aci să se prăbușească pe masa la care stătea Richard. Slujnica îi oferi atunci lui Richard o priveliște măreaţă a corsajului ei foarte decoltat, rezemându-se cu ambele mâini de masă, înainte de a se scula în picioare şi de a-şi şterge palmele frecându-şi-le de fustă.

— Ţine-ţi firea, îi mormăi flăcăului hangiul, împingând-o pe fată spre bucătărie, apoi se întoarse cu un rânjet înspre Richard şi îi făcu un semn cu degetul gros peste umăr. Nu-i daţi atenţie. A băut ca un templier.

La aceste cuvinte, Richard nu-şi putu stăpâni o grimasă.

— Ce-i cu corăbiile alea? stărui el, făcând un efort supranatural ca să-şi ascundă tulburarea.

— Staţi să văd... Este un vas bun de pasageri, care pleacă poimâine, dacă are vânt prielnic. Pe armator s-ar putea să-l găsiţi la *Salutation*{15}.

— Prea bine! răspunse vioi Richard, îndesând o monedă în mâna hangiului, apoi se sculă de pe scaun şi plecă.

•

În ziua următoare, Richard fu de faţă la oficierea slujbei religioase din Biserica Saint Clement's. Vremea era destul de frumoasă. Richard se îmbarcă chiar în aceeaşi seară şi privi, captivat, încărcarea frahtului la lumina făcliilor. Corabia porni în zorii zilei şi, curând după aceea, un puternic vânt dinspre nord-vest se prefăcu într-o asurzitoare furtună de toamnă. Richard avu bineînţeles rău de mare ar fi dorit cu înfocare să nu fi plecat niciodată din Anglia şi, în acelaşi timp, îşi ocărî propria slăbiciune. Şi se întrebă, cu un pic de gelozie, de ce n-au valurile nicio înrâurire asupra lui Pelerin.

În noaptea de 13 octombrie, corabia pătrunse în radă la Le Tréport. Cădea o burniţă foarte neplăcută, şi impresia pe care i-o făcu Franţa lui Richard, când privi în dimineaţa următoare pe fereastra hanului în care dormise, fu foarte mohorâtă şi prea puţin dătătoare de inspiraţie. Îşi zise că ar face mai bine să se ducă numaidecât la cea mai apropiată comanderie, aşa încât luă gustarea de dimineaţă în mare grabă.

Odată ajuns pe drumul spre Rouen, trase concluzia, cu un zâmbet de satisfacţie în jurul buzelor, că, hotărât lucru, e mai bine să simţi sub tine un cal decât puntea unei corăbii care se leagănă. În pofida ploii adormitoare, starea lui de spirit se îmbunătăţi treptat, şi chiar şi Pelerin necheză voios, scuturându-şi coama udă.

Drumul nu ţinu mult şi, la scurt timp după ora amiezii,

Richard ajunse la Rouen. Chiar înainte de a trece poarta orașului, băgă de seamă că se petrece ceva deosebit. Înlăuntrul zidurilor, agitaţia părea să fie și mai mare decât îl făcuse vacarmul să bănuiască de la oarecare distanţă. Richard se lăsă târât de puhoiul de târgoveţi, care se îmbulzeau pe străzile înguste ale orașului.

— Ce se petrece aici? îl întrebă el, cât îl ţinu gura, pe un necunoscut de lângă el.

— Au fost arestaţi! răspunse celălalt, în franceza normandă, pe care Richard o înțelegea.

— Cine?

Străinul răspunse ceva, dar vocea îi fu acoperită de hărmălaia mulţimii în care fuseseră prinși. Richard se pomeni acum în faţa unei clădiri impunătoare. În jurul lui, mulţimea discuta violent despre ceea ce se petrecea înăuntru, dar ce anume se petrecea acolo nu știa nimeni precis.

Richard trase cu urechea, extrem de curios, și se hotărî să-și scoată calul din îmbulzeală. Cu mâna pe frâu, se grăbi în direcţia urmată de alţi câţiva. O presimţire sumbră îl cuprinse în timp ce-și croia drum pe străzile aglomerate. După câteva minute se văzu din nou prins într-o mare mulţime de oameni, dar acum în faţa altei clădiri. Richard nu mai fusese niciodată până atunci în Franţa, nu cunoștea orașul Rouen, dar acum știu unde se găsește: în faţa comanderiei cavalerilor templieri – și, lucru de necrezut: baliul[16] și oamenii lui tocmai sigilau poarta. Richard, uluit, privi ţintă scândurile care erau bătute în cuie deasupra porţii ornamentate. Unde se aflau oare cavalerii în veșmintele lor albe?

— Pe Sfântul Ioan, mormăi Richard, ce s-a întâmplat aici? Drumul pe străzile aglomerate îl făcuse să asude. Uitând de creștetul său tuns chilug, care nu se potrivea cu îmbrăcămintea, Richard își trase spre spate tichia de zale, a cărei gâtieră îi ajungea până la piept și la umeri. Umerii și braţele lui, prea musculoase pentru un călugăr, precum și bătăturile de la mâini trădau mânuirea frecventă a spadei, a lăncii și a arcului.

— *Mort Mahom*! se auzi o voce în spatele lui. Pune-ţi tichia pe cap!

Richard își întoarse brusc capul, împingând cu aceeași mișcare la locul ei tichia protectoare capitonată, pe care o purta sub cea de zale. Vechea înjurătură, obișnuită printre cruciați, nu mai era folosită acum decât, uneori, de către templieri. Lângă Richard se afla un gentilom, îmbrăcat luxos, care își scoase pălăria cu pană, dar nu și-o duse destul de departe de cap, ca să nu i se vadă, preț de o clipită, propria tonsură.

— Și eu sunt templier, așa să-mi ajute Dumnezeu, șopti el. Din ce comanderie ești? Cum ai scăpat?

— Scăpat? repetă Richard, neîncrezător.

Trăgându-l ușurel de mânecă, tânărul – îmbrăcat în mătase lucioasă și în brocat prețios, pe care sclipea un lanț de aur bătut cu nestemate – îl duse pe Richard departe de poarta comanderiei.

— Dar…, începu Richard.

Celălalt, cu un gest simplu făcut cu mâna, îl sili să tacă, și atunci Richard îl urmă fără să mai întrebe nimic.

— Mi-am petrecut noaptea la iubita mea, zise francezul, după ce lăsaseră larma mult în urmă și trecuseră de poarta orașului.

— Ai petre… ce? izbucni Richard, mut de uimire și de indignare.

— Așteaptă până-mi găsesc calul, răspunse tânărul, făcând același gest ca mai înainte.

Richard își mușcă buzele. Îl urmări cu privirea pe francez, care se cățăra pe creasta împădurită a colinei din stânga lor. Ascuns printre copaci se afla un superb armăsar arab, priponit de un copac cu tulpină groasă. Când își văzu stăpânul, animalul începu imediat să necheze.

— Nu e rău… Ce părere ai? glumi cavalerul francez. Un cal negru și unul alb, culorile de pe *Beauséant*. Dacă am rămâne împreună, ne-am purta în continuare steagul sau mai bine zis steagul ne-ar purta pe noi!

Francezul râse și încălecă.

Era împotriva obiceiului unui templier să vorbească în doi peri, iar glumele îi erau cu totul străine, căci regulile stricte interziceau orice frivolitate. Richard se încruntă și nu-i dădu

pinteni calului. Apoi, fără să se arate supărat, zise:

— Îmi pui răbdarea la grea încercare. Ce s-a întâmplat, frate?

— Nu aici! Mai târziu! Grăbește-te! exclamă francezul, care își și pusese calul să galopeze. Richard nu avu încotro și se văzu silit să-l urmeze, dar după ce se depărtaseră mult de oraș și ajunseseră într-un luminiș al pădurii, strânse brusc frâul și descălecă. Francezul descălecă și el și se postă cât era de lung în fața lui Richard.

— Aymer de Vraineville, al doilea fiu al seniorului de Vraineville, zise el nu fără mândrie. Comanderia din Rouen.

— Richard, cavaler, răspunse celălalt, simplu, fără să precizeze de unde vine.

— Asta-i tot? întrebă Aymer, ascunzându-și anevoie disprețul.

— Ce mai lipsește? Un templier nesocotește toate cele pământești, câte le avea înainte de intrarea în ordin.

Răspunsul lui era categoric și formal. Nu spuse că se întrebase adesea dacă are un nume, un titlu, pe care să-l poarte cu aceeași mândrie ca și francezul adineauri, își îndepărtă din minte acest gând.

— La cererea dumitale am tăcut de trei ori. Acum aștept o explicație, începând cu clipa în care ai plecat din comanderie… fără încuviințarea comandorului, după cum presupun.

— Mi-am petrecut noaptea la doamna Blanche…

Richard îl fulgeră cu privirea.

— *Périlouse chose est compaignie defeme, que ledeable ancien par compaignie a degeté pluisors dou droit sentier de paradis*![17] Articolul șaptezeci al regulilor ordinului, zise el, ursuz.

Aymer dădu din umeri.

— Blanche nu este o femeie oarecare, zise el, ca și cum acest amănunt i-ar fi scuzat încălcarea regulilor. Dar asta nu te interesează. Când am plecat de la ea ca să mă întorc la comanderie, nu cu mult după miezul nopții, am găsit drumul barat de oamenii baliului. Din fericire, i-am zărit eu pe ei înainte de a mă fi zărit ei pe mine. Dintr-un ascunziș am văzut cum îmi sunt atacați frații. Aproape că nu-mi venea să-mi cred ochilor: oamenii baliului au pătruns în casă și i-au scos pe frații

mei afară, unul câte unul, legaţi. Trebuie să fi fost surprinşi în somn şi, niciuna, nici două, arestaţi. Unii dintre ei n-au avut nici măcar timpul ca să se îmbrace cuviincios. Apoi au fost scoase din casă şi cărate toate lucrurile găsite acolo. Multe nu erau. Sper că fratele comandor a găsit prilejul de a distruge documentele importante. Mintea îi rămase stăpânită de ideea că arhivele ar fi putut cădea în mâinile unor profani. Apoi adăugă neajutorat: Ce mai puteam să fac? I-am mulţumit îngerului meu păzitor, care mă ferise de nenorocire, şi am aşteptat să se crape de ziuă, ascuns într-un loc nu departe de comanderie. Să mă întorc la Blanche nu puteam. Poarta din dos, pe care ea o lăsa întotdeauna descuiată pentru mine, ar fi fost acum încuiată. Burgravul, tatăl ei, îi interzisese orice legătură cu mine. După răsăritul soarelui m-am încumetat să mă duc în oraş. Acolo am aflat că templierii fuseseră duşi la tribunal, ca să li se aducă la cunoştinţă capetele de acuzare. N-am putut să intru, ceea ce de altfel ar fi fost şi foarte primejdios, aşa că m-am înapoiat la comanderie, unde te-am întâlnit.

Câtva timp, Richard nu fu în stare să rostească niciun cuvânt, căzu pe gânduri şi îşi îndreptă privirea în gol. Îşi aduse aminte de bătrânul templier de la Londra şi de zvonurile pe care acesta nu le nesocotise, aşa ca mulţi alţii. Cine putea să atace nepedepsit o comanderie a Templului? La Rouen, Richard auzise, ce-i drept, că, la porunca regelui, autorităţile puseseră mâna pe bunurile cavalerilor. Dar nici măcar un rege nu putea face asta fără să-şi atragă mânia întregului ordin. O asemenea acţiune ar fi fost, de altfel, repede remediată de către cavalerii comanderiilor apropiate, afară numai dacă...

— Mă îndoiesc că în clipa de faţă mai umblă liber, în toată Franţa, un singur templier, cu excepţia câtorva norocoşi, aşa ca dumneata, zise el deodată în timp ce francezul îl privea neîncrezător. *Un coup*[18], frate, pregătită cu migală, în cel mai mare secret, de către regele Filip, continuă el.

— Cu neputinţă!

Exclamaţia de indignare a francezului era ecoul reacţiei iniţiale a lui Richard, confirmată de propriul său raţionament. Nimerise în plin: în aceeaşi clipă la Paris liniştea era sfâşiată de

trâmbițele care răsunau pretutindeni. Tare și strident, în dimineața rece, ca să-i cheme pe parizieni la palatul regal, clădit pe o insulă de pe Sena. Poporul din Paris se grăbi să treacă podul și se strânse în grădinile palatului, unde niște călugări mireni îl informară cu privire la arestarea templierilor și la fărădelegile de care erau învinuiți. Era într-adevăr *un coup* care privea întreaga țară, pregătită de regele Filip cel Frumos și de ministrul și sfetnicul său Guillaume de Nogaret.

— Am face mai bine să analizăm mai întâi temeinic situația, înainte de a trece la fapte, zise Richard.

— Parisul, răspunse scurt Aymer.

N-ar fi șovăit nicio clipă să recurgă la arme. O replică violentă i se păru aici strict necesară. În plus, dorea să plece cât mai repede cu putință cât mai departe de Rouen, unde avea să fie căutat, căci numele lui apărea foarte des în documentele care acum se aflau, probabil, în mâinile baliului.

•

Goniră până pe înserat. Ploaia încetase și o ceață tot mai deasă răpi încetul cu încetul privirii piscurile colinelor situate departe de drum.

Cu veșmintele încă ude leoarcă în urma drumului parcurs de la Le Tréport, Richard se simți pătruns de frig din cap până la picioare, pe la ora la care ajunseseră la Castelul Gaillard. Acolo se opri și privi admirativ impresionantele ziduri și turnuri, cocoțate pe stânca pleșuvă. Pale de ceață pluteau în jurul cetății. Deși nu mai era folosit decât ca închisoare, castelul nu-și pierduse nimic din vechea glorie, după asediul suferit cu aproximativ o sută de ani în urmă. Își mai înălța încă turnurile deasupra văii: o fortăreață inexpugnabilă, care se uita disprețuitor în jos, spre celălalt mal al râului.

Richard începu să tremure. Frigul părea să-i pătrundă tot mai adânc în trup.

— Să încercăm să ajungem la Paris înainte de ivirea zorilor, zise el.

Dar când se făcu întuneric, își dădură seama că era cu neputință să-și continue drumul. Nu trecu mult, și nu-și mai putură desluși aproape deloc unul altuia fețele. Nădăjduiră ca

telegarii lor să-şi găsească un loc de mas, şi îşi mai continuară câtva timp drumul. Calul de povară al lui Richard se târa după ei, legat de o funie lungă.

— N-are niciun rost. Aşa nu mai putem înainta. Ne-am rătăci fără să ajungem la Paris înainte de ivirea zorilor. Stai liniştit, Chançard![19] *Mort de Dieu*![20] Mârţoaga asta şi-a scrântit piciorul, Richard.

Aymer descălecă şi pipăi glezna calului.

— Cine îşi numeşte calul Chançard, când acesta îşi scrânteşte piciorul în întuneric? zise Richard, iritat, descălecând şi el. Se lăsă apoi în genunchi chiar lângă Aymer şi pipăi şi el piciorul calului. O noapte de odihnă, şi mâine va fi iarăşi sănătos tun, fu el de părere. Am să caut un loc unde să ne putem instala pentru noapte.

Se sculă şi, orbecăind, îşi croi drum prin bălăriile de lângă potecă. După vreo zece minute se întoarse. Găsise un loc destul de uscat: o stâncă acoperită de muşchi. Îşi duseră caii într-acolo şi, obosiţi, se trântiră pe jos.

— Eşti un tovarăş de drum foarte dezgheţat, mormăi francezul, binevoitor.

— Ai uitat că n-avem voie să vorbim unul cu altul după cină, decât în caz de extremă necesitate?

— Dar n-am cinat deloc, îşi aminti Aymer, şi nu se putu abţine să nu râdă, vrând-nevrând, uitând că erau, de asemenea, obligaţi să se abţină de a face glume şi de a rosti cuvinte fără rost. Ia spune-mi, zise după o pauză Aymer, cum ai ajuns de fapt aici? Pari să ştii mai multe decât mine. De ce nu porţi mantaua albă?

— Am fost dat afară din Templul de la Londra.

Celălalt tresări speriat. Să-ţi părăseşti casa, să fii dat afară pentru totdeauna din Templu, de cele mai multe ori obligat să intri în ordinul cistercienilor, era o pedeapsă care se aplica numai în cazul celor mai grave nouă încălcări ale regulilor.

— Nu aşa, rectifică repede Richard. N-am fost alungat în pielea goală şi cu mâinile goale, aşa cum se obişnuieşte, ci mi s-au dat destui bani, îmbrăcăminte şi doi din caii mei. Am fost pur şi simplu trimis... dar nu ştiu de ce. Acum părea că Richard

mai degrabă gândeşte cu glas tare decât că-i vorbeşte lui Aymer. Au vrut să mă elimine, înainte de a se întâmpla ceea ce s-a întâmplat, dar cum puteau să ştie? Bineînţeles că noi nu aveam încredere în Filip, dar să facă el una ca asta... Dacă am fi ştiut, am fi intervenit oare la timp? Sau se aşteptau din partea mea să caut eu să aflu primejdia? Atunci de ce nu m-au trimis de-a dreptul la Paris? Dumnezeu ştie de ce l-am ascultat orbeşte. Nu e o întâmplare că m-am hotărât să vin pe continent, Aymer. Dacă Templul de aici n-are să mă primească, mi-am zis, voi putea oricând să mă alătur oştilor creştine care luptă împotriva maurilor. În acea clipă, ăsta mi s-a părut singurul lucru cuminte pe care puteam să-l fac. Tăcu vreo câteva minute, şi se făcu o linişte pe care niciunul dintre ei n-o întrerupse; apoi Richard mormăi: De când sunt, n-am cunoscut nimic altceva decât Templul. Ce era să caut în afara lui?

Aymer își încruntă sprâncenele.

— Destul! E cât se poate de bine pentru tine, în orice caz. Diavolul trage cu urechea la fiecare colţ, şi de cele mai multe ori poartă veşminte femeiești. Ce vârstă aveai când ai fost primit în Templu? vru el să ştie.

— Să tot fi avut vreo cinci ani.

— Așa de tânăr? Și înainte?

Richard dădu din umeri.

— Nimic. Mi-au rămas în amintire câteva imagini vagi, atâta tot.

— Ciudată poveste. Nu se obişnuieşte aproape deloc să se primească în ordin băieţi de vârsta asta. Și părinții tăi? Îi cunoști?

— Nu. Nu mi s-a spus niciodată nimic despre ei, nici chiar atunci când am întrebat.

— Și ce ai răspuns la întrebările comandorului, atunci când ai fost primit în ordin?

Richard încercă să-și readucă în memorie evenimentul.

— Învățătorul meu mă instruise. Știam precis ce trebuie să fac, dar nu aveam voie să pun întrebări.

— Și când maestrul te-a întrebat dacă ești feciorul unui cavaler și al unei doamne nobile?

— Am răspuns „da”.

— Chiar şi că te tragi dintr-un neam nobil?

— Da.

— Şi că eşti un fiu legitim, născut dintr-o căsătorie legală?

Urmă o scurtă tăcere. Richard se întrebă de ce era atât de sincer cu acest cavaler francez întru totul străin. Poate tocmai deoarece cu fraţii săi englezi nu putuse, nu îndrăznise şi nu avusese voie niciodată să vorbească.

— Am răspuns afirmativ, dar în acea clipă maestrul meu a lăsat brusc crucifixul să cadă, încât mâna mea nu s-a mai rezemat de el. Maestrul s-a scuzat mai târziu că fusese neîndemânatic. L-am crezut atunci. Abia mai târziu am înţeles totul.

Aymer reacţionă cu un hohot de râs.

— Un bastard! exclamă el. Un bastard de neam nobil în Templu!

Richard nu înţelese ce era de râs.

— Regulile interzic admiterea unui bastard. Şi de ce de neam nobil? Noi ne tragem cu toţii din familii ale micii nobilimi, care timp de generaţii întregi a furnizat cavaleri, atât regelui, cât şi Templului.

Aymer respinse observaţia.

— Asta trebuie să fi costat ceva bani, zise el, indignat. Mulţi bani.

— Ordinul nostru nu este corupt, îi dădu Richard replica.

— Dacă aş fi în locul tău, zise Aymer pe un ton conspirativ, m-aş întoarce în Anglia şi aş căuta să aflu la ce titluri şi la ce bunuri aş putea avea pretenţie. Trebuie să fi existat un motiv serios ca să fii îndepărtat în felul acesta dintr-un ordin cavaleresc religios, cum e ordinul nostru!

— Uiţi câteva amănunte elementare, zise Richard, timid. N-am dreptul să-mi caut părinţii atâta vreme cât Templul a găsit necesar să-mi tăinuiască identitatea lor. De altfel, ce nevoie aş avea de pământ sau de un titlu? Când am intrat în ordin, am început prin a păzi porcii şi a mătura pe jos, şi asta făceam cu toţii, indiferent de obârşie, ca să ne deprindem cu umilinţa şi cu supunerea. Suntem toţi la fel, trecutul nostru este mort şi

îngropat, frate. Nu avem nume, avem numai datoria şi credinţa faţă de ordin. Ordinul nu m-a exclus; nu mi-am pierdut casa. Despre asta nu mi-au spus nimic, şi nici n-ar fi avut motive s-o facă; am fost liber să-mi iau cu mine tot echipamentul. E limpede unde trebuie să-mi îndeplinesc misiunea.

— Unde? întrebă francezul, care nu putea urmări întru totul această logică, deoarece era mai puţin iute la minte decât Richard.

— Aici, în Franţa. Dumnezeu mi-a îndrumat paşii încoace. Am să urmez acest drum. Îşi făcu semnul crucii. Pe toţi sfinţii, adăugă el.

Aymer dădu din cap.

— Du-te înapoi cât timp mai poţi; nu ne eşti îndatorat cu nimic. Dacă ceea ce bănuieşti este adevărat, povestea este murdară. Nu te vârî într-un cuib de viespi.

— Îi sunt îndatorat ordinului, răspunse Richard. În plus, mă aşteaptă îndoielnica plăcere de a fi nevoit să raportez celui dintâi comandor pe care îl vom întâlni încălcarea ce ai săvârșit. Asta are să te coste mantaua, frate; degradarea. Asta înseamnă să predai armele şi caii, să porţi rasa castanie, să prestezi muncă de rob. Până în acea clipă, cred că ai face mai bine să-mi urmezi exemplul.

Aymer îşi făcu şi el semnul crucii, cu toate că Richard nu putu vedea în întuneric gestul camaradului său. Richard ciocăni în tolba atârnată de șaua sa.

— Am ceva pâine la mine. O putem împărţi, dacă vrei.

Aymer acceptă cu plăcere propunerea, şi mâncară amândoi în tăcere, apoi se întinseră pe jos, făcând o inutilă încercare de a adormi.

2

„Ill news hath wings,
and with the wings doth go,
Confort's a cripple and
comes ever slow."[21]

Michael Drayton,
The Barron's Wars,[22] *II*

În cursul dimineții, în sfârșit, ceața se mai risipi întrucâtva. Richard și Aymer își înșeuară caii și porniră în mare grabă. Curând se pomeniră în câmp deschis, și când lumina soarelui izgoni cu totul ceața, își puseră caii să galopeze. După două ore de mers ajunseră în preajma marelui cot al Senei, pe care fluviul îl făcea ca să curgă prin întinsa Pădure Rouvray, pădure în care regii Franței vânaseră de secole. Apoi, drumul ducea spre miazăzi, încât călăreții putură zări de departe Bazilica Saint-Denis.

În următoarea jumătate de ceas urmau să intre în Paris; astfel, goniră în continuare, mânați de neliniștea privitoare la ceea ce aveau să găsească acolo.

În sfârșit ajunseră la Porte Saint-Denis, una dintre porțile nordice ale orașului, și intrară pe rue Saint-Denis.

— Am face mai bine să ne despărțim și să vedem ce putem afla fiecare din noi de la târgoveții parizieni. Ne întâlnim din nou aici la ora vecerniei, zise Aymer, și-și văzu fiecare de drumul său.

În oraș, vestea stârnise senzație. Negutătorii, care nu-i

simpatizaseră niciodată în mod deosebit pe templieri, pentru că aceştia vindeau peşte şi carne într-un şir de prăvălii instalate în afara porţii domeniului lor din oraş, fură mai mult decât binevoitori în a da informaţii unui străin.

La ora convenită, cei doi bărbaţi se întâlniră din nou – Richard cu o figură descompusă, impasibilă şi palidă, cu gura ca o linie dreaptă sub mustaţa blondă, iar Aymer, plimbându-se agitat încolo şi încoace, cu pumnii strânşi. Nu schimbară decât vreo câteva priviri, apoi îşi văzură de drum, unul lângă altul, fără să rostească un cuvânt.

— *Mort de Dieu*! exclamă Aymer după câtva timp. Am burta plină de minciuni dezgustătoare! Era cât p-aci să mă încaier cu vreo câţiva indivizi, în piaţă. Dacă ai şti ce murdării se trâmbițează pe socoteala noastră!

— Și totuși va trebui să-i luăm în serios, oricât de caraghios ar suna învinuirile ce ni se aduc. Oamenii le cred. Într-un fel sau altul, va trebui să dovedim că totul nu este decât calomnie, zise Richard, deși îi venea greu să-și păstreze calmul aparent.

— Nu pot să sufăr să aud asemenea cuvinte, necum să le rostesc chiar eu, răspunse Aymer în silă.

— Și asta o spui dumneata, care ai încălcat regulile ordinului?

Sarcasmul era blând, dar Aymer nu putu să suporte în acea clipă nicio critică.

— Trebuie să-mi repeţi acest reproş de fiecare dată?

— Iartă-mă. Dar neîncrederea generală n-a fost stârnită de cavaleri de felul dumitale? Și acum nu este oare speculată aceeași neîncredere? Uită-te numai la îmbrăcămintea asta: un asemenea lux nu se potrivește cu simplitatea și modestia unui templier. Dacă se pune chestiunea să fie respinse aceste învinuiri smintite, atunci dumneata eşti ultimul îndreptăţit să le respingă. Nu spun că de aceea acele învinuiri sunt întemeiate, departe de mine asta, dar cine ştie că este privit cu invidie trebuie să fie cu atât mai vârtos cu ochii în patru și în orice caz să nu dea prilej de critică.

Aymer fornăi ca un taur furios. Își încleştă mâna pe mânerul pumnalului. Și se întrebă până când va suporta tovărășia acestui

englez conformist.

— Pe de o parte, ești atât de nemaipomenit de politicos, zise el deodată, și pe de altă parte n-ai nici pic de înțelegere pentru slăbiciunile mele omenești. Dacă mă mai critici o singură dată, plec. Când văzu însă chipul descumpănit și plin de mirare al camaradului său, pufni în râs. Îl bătu pe Richard pe umăr, și încordarea dintre ei dispăru: Ai dreptate, zise Aymer, trebuie să știm ce ne așteaptă. Am să-ți spun ce am auzit în oraș: mi s-a spus că noi nu credem în Dumnezeu, că-i silim pe novici să-l renege pe Hristos înainte de a-i consacra.

— Se spune că-i punem să scuipe Crucifixul, adăugă Richard, calm, făcându-și semnul crucii.

— Și că am făcut asta cu toții în Vinerea Mare, urmă Aymer, și că adorăm un idol în formă de pisică. I-am auzit vorbind despre un idol cu trei fețe.

— N-au încredere în ședințele noastre închise, în felul în care ne păstrăm secretele și în legile noastre stricte. Ce stricăm noi dacă acești prostănaci nu pot înțelege taina Sfintei Treimi? Nu sunt în stare nici măcar să-i înțeleagă ca lumea pe Tatăl și pe Fiul, care sunt aproape palpabili, și mă îndoiesc că ar putea pătrunde semnificația profundă a Sfântului Duh. Este oare necesar ca, din această cauză, lucrurile care depășesc capacitatea lor de înțelegere să fie trimise în lumea vrăjitoriei și a ereziei? Știi că se mai susține că noi am conspirat cu necredincioșii împotriva regelui Ludovic cel Sfânt și că acesta a fost luat prizonier ca urmare a trădării noastre? Pentru numele lui Dumnezeu, cum de-și pot ei imagina o asemenea stupiditate?... Pentru numele lui Dumnezeu, cum putem combate asemenea învinuiri? Ei susțin că Saint-Jean-d'Acre a căzut datorită trădării noastre. Pe Sfântul Ioan! Frații noștri au luptat acolo cu atâta înverșunare, încât întreaga populație a Parisului ar putea înota în sângele vărsat de ei în cursul acelui ultim asediu. N-am rămas oare noi în urmă ca să apărăm zidurile cetății până la ultima piatră și să facem astfel posibilă salvarea atâtor creștini, câți puteam înghesui în corăbiile noastre? Eu știam că se pregătește ceva, dar asta... asta m-a dat gata.

— Mai mult decât atât, zise Aymer. Suntem învinuiţi că am dat inamicului comorile regelui Franţei, care se aflau în păstrarea noastră. Râse. Filip nu avea la noi decât datorii, după câte ştiu... Noi nu i-am văzut niciodată aurul, dar el şi-a îndreptat privirea lacomă spre al nostru. Crezi că s-a gândit să-l ceară ca preţ al răscumpărării libertăţii noastre?

— Un templier nu-şi poate oferi ca preţ al răscumpărării decât cingătoarea şi vestonul de zale, răspunse Richard, râzând dispreţuitor. Filip ştie desigur că munţii de aur despre care se vorbeşte nu există. Noi nu avem decât casele noastre, domeniile noastre şi privilegiile noastre. Veniturile acestea le vrea regele, dar în acest scop trebuie mai întâi să ne ia puterea. De aceea nu va avea odihnă până nu ne va nimici... dacă poate.

Aymer îşi manifestă indignarea.

— Suntem un ordin monahal! Astfel de ticăloşii nu s-au mai petrecut încă niciodată. Şi apoi, n-o să-l lăsăm să meargă atât de departe! Să batem fierul cât e cald, Richard! Trebuie să-i atragem pe fraţii noştri din celelalte provincii ale Templului la luptă împotriva regelui! Spada mea cere sânge!

Richard îl privi ţintă, uluit.

— Să ridici spada împotriva unui rege? Împotriva episcopilor noştri? Împotriva clerului? Noi suntem în primul rând monahi, şi abia în al doilea rând ostaşi, iar îndatoririle noastre respectă această ordine.

— Atunci cum vrei să aperi Templul?

Richard dădu din umeri şi făcu un gest de neajutorare.

— Va trebui să încercăm să combatem învinuirile acolo unde suntem ascultaţi: în faţa inchizitorului.

— Spune-mi atunci cum vrei să combaţi asemenea învinuiri, cum ne putem dovedi nevinovăţia, dacă ei susţin că avem între noi contact trupesc? Dacă ei susţin că noi ardem trupurile fraţilor decedaţi şi că le dăm noilor membri cenuşa ca s-o mănânce? Ce altceva putem face decât să spunem că nu e adevărat? Ne numesc eretici, care am vândut creştini sultanului Babilonului, eretici care am încheiat o alianţă cu sarazinii.

— N-ai observat şi tu, întrebă Richard, formulându-şi un gând care îi încolţise în minte, că forma tuturor acestor învinuiri

este astfel aleasă, încât să nu poată fi combătute cu dovezi concrete, ci numai prin declarații depuse de martori? Dacă Filip izbutește să facă să vorbească împotriva noastră destui martori, dacă în plus mai izbutește să-i facă pe câțiva din frații noștri să recunoască aceste fărădelegi, s-a zis cu noi, orice am susține. Calomnia este una dintre cele mai primejdioase arme, Aymer; împotriva ei nu ai aproape nicio posibilitate de a te apăra; împotriva ei ești aproape neputincios. Tăcu vreo câteva clipe și se gândi. Trebuie să vină alții, așa ca tine și ca mine, zise el. Dacă vrem să facem ceva, avem nevoie de oameni. Ce putem întreprinde fără aprobarea superiorilor noștri?

— Atunci trebuie să acționăm fără ei, fu de părere Aymer.

Richard se încruntă.

— Nu avem dreptul să acționăm de capul nostru. Trebuie să ajungem cât mai repede cu putință la unul dintre cei mai înalți ofițeri ai noștri.

— Atunci trebuie să pătrundem chiar în sediul Templului, unde marele maestru este ținut în stare de arest. Azi este supus acolo unui interogatoriu în prezența primei adunări a Universității. Și alții sunt audiați acolo; erau de față un mare număr de studenți și de profesori, ca martori la anchetă. Sorbona îl sprijină pe rege.

Richard dădu din cap, apoi se așeză pe un stâlp de amaraj de pe malul Senei.

— Nu mai e acolo. După cum am aflat, a fost transferat în altă parte: într-o fortăreață considerată mai sigură decât Templul.

— Spada mea! exclamă Aymer. Sunt neînarmat! N-o aveam atunci când am fost la iubita mea.

— Deocamdată nu avem nevoie de spadă, răspunse Richard, liniștit. Trebuie mai întâi să discutăm cu superiorii noștri, ca să le cerem sfat și ajutor. Ar trebui să ne ducem în provinciile Hainaut și Liège.

Aymer făcu un gest de nerăbdare.

— Atunci pierdem o săptămână întreagă, în timp ce aici se petrec lucruri de care n-avem habar! protestă el violent.

Richard îi puse o mână prevenitoare pe braț și îl îndemnă,

printr-un gest, să-şi tempereze vocea.

— N-are niciun rost să ne mai învârtim pe aici, Aymer. Nu vom afla mai multe decât omul obişnuit de pe stradă. Ceea ce ne trebuie este un spion la Curte, un gentilom bine informat şi mai presus de orice bănuială. Poate că un asemenea personaj este cunoscut în comanderiile noastre, un om asupra căruia să putem exercita oarecari presiuni, încât să ne furnizeze informaţiile necesare.

— N-ar fi rău, zise sarcastic Aymer.

Dar Richard nu se lăsă descurajat de cinismul lui Aymer. Se sculă brusc în picioare şi-şi privi camaradul drept în ochi. Îşi întocmise planul.

— Eşti gata să-i ajuţi pe fraţii noştri? întrebă el, tăios.

— Desigur, dar...

Aymer ar fi vrut să spună că se gândise la o modalitate mai eficace; ar fi preferat să mai intre în noaptea aceea prin efracţie în una dintre temniţele pariziene, ca să mai elibereze cel puţin câţiva fraţi. Să baţi fierul cât e cald! Nimeni nu s-ar fi aşteptat acum la un atac. Comanderiile din afara Franţei nu erau nici măcar la curent cu cele întâmplate. Dar Richard îl întrerupse.

— Atunci să nu mai pierdem timpul. Trebuie să ieşim din oraş înainte de clopotele vecerniei şi, dacă se poate, să pornim la drum la noapte. Poimâine poţi să fii la Villers-le-Temple.

— Eu?

— Da. Păi cine altul? Eşti persoana cea mai indicată să le ceri ajutor. La urma urmei, eu nu sunt francez. Te vei duce la comandor şi îi aduci la cunoştinţă situaţia. Ceri oameni, cai, îmbrăcăminte, arme, bani şi, cu ajutorul lui Dumnezeu, o să găsim un om de legătură la Curtea lui Filip. Aymer dădu aprobator din cap. Poate că n-ar fi rău să-i speriem niţeluş, adăugă Richard.

— Şi tu?

— Eu mă duc la Poitiers.

— La Sanctitatea Sa papa? întrebă Aymer.

— Dacă am noroc, da. În orice caz, am să vorbesc acolo cu episcopii şi cu cardinalii. Ne întâlnim exact în acest loc peste o săptămână, înainte de vecernie. Să te ajute Dumnezeu, frate.

Aymer se uită uimit după Richard şi apoi se grăbi şi el să treacă prin poarta oraşului înainte de lăsarea întunericului.

Noaptea era rece, norii întunecau razele lunii, încât lui Richard îi veni greu să se orienteze. Fu nevoit repede să renunțe, își căută adăpost într-o mănăstire, dar nu-și îngădui prea multă odihnă, își îngriji calul, și plecă numaidecât după slujba de utrenie.

Pe la amiază se apropie de Orléans, și spre seară ajunse la Blois.

În ambele orașe, vestea făcuse senzație. Arestările nocturne ale cavalerilor templieri trebuie să fi fost executate într-adevăr pretutindeni înlăuntrul hotarelor regatului lui Filip în același mod intempestiv ca la Rouen. Richard începu să tremure, deși confirmarea bănuielii sale nu mai era aproape defel o surpriză.

În dimineața următoare goni în grabă mare spre Tours, nu se opri decât ca să adape calul, și-și urmă drumul spre Poitiers. Înainte de vecernie ajunse la reședința papală. Știa că Aymer trebuie să se afle în acea clipă la frații lor din Liège.

Luă o masă frugală și, întrucât între timp se făcuse prea târziu ca să se mai ducă la Curtea papală, orele rămase le folosi pentru a face o temeinică expediție de recunoaștere prin oraș. Apoi își petrecu vreme îndelungată în rugăciune, în Biserica Notre-Dame-la-Grande.

În noaptea aceea adormi anevoie. Nesiguranța, dar și teama de puterea regelui Franței îl nelinișteau. Se întrebă ce putea ordinul să opună acelei puteri, cu atât mai mult cu cât înțelegea prea bine că Filip avea să se asigure împotriva criticii de afară, adică din partea Bisericii sau din partea celorlalți suverani ai creștinătății.

După slujba de utrenie, rămase vreme îndelungată în biserică, rugându-l pe Dumnezeu să-i dea puterea și înțelepciunea de trebuință, ca să-și poată ajuta frații aflați la ananghie.

Soarele lumina slab prin ceața dintre coline și arunca reflexe cenușii în biserica rece și pustie. Richard își făcu semnul crucii. În depărtare, ochii lui Hristos îl priveau cu milă dintr-o icoană, cu chipul schimonosit de durere, și totuși, în același timp, calm

şi liniştitor. Richard simţi că se revarsă în suflet căldura dragostei Lui şi mai spuse încă o rugăciune de mulţumire înainte de a se scula şi de a ieşi din biserică.

Dar mai mult decât această clipă de comuniune Domnul nu-i putu dărui în acea zi. Sfântul Părinte se sfătuia cu cardinalii ce atitudine trebuie să ia faţă de intervenţia personală a regelui în ceea ce era totuşi, la urma urmei, o problemă bisericească. Şi nu avu timp pentru un gentilom care susţinea că este unul dintre acei mult controversaţi cavaleri. Richard văzu în cursul dimineţii sosirea unui curier, trimis fără îndoială de rege şi primit numaidecât de papă. În acea după-amiază, ca şi în dimineaţa următoare, ceru din nou o audienţă urgentă. Abia către sfârșitul după-amiezii zilei a doua fu primit de cardinalul Étienne de Suisy, care nu făcu altceva decât să-i dea de înţeles că este vorba de o chestiune discutată la cel mai înalt nivel. Şi-i spuse că nu poate da informaţii unor persoane străine de problemă. Cu mânie stăpânită, Richard fu nevoit să-l lase pe cardinal să-i arate uşa, dar stărui cu încăpăţânare şi se mai întoarse încă o dată în ziua a treia cu cererea de a fi primit în audienţă de suveranul pontif. În dimineaţa următoare trebuia să-și înceapă călătoria de înapoiere, ca să fie prezent la întâlnirea ce și-o dăduse cu Aymer.

Cu răbdare, dar cuprins de o încordare extremă, aşteptă pe culoarul reședinţei papale. De vreo două ori i se spuse că nu va putea fi primit nici în acea zi, din pricina ultimelor desfășurări ale cazului. Privirea sumbră îi rătăci de-a lungul stâlpilor de piatră. Gândul îi era la Aymer. Va avea oare cavalerul francez mai mult succes? Care va fi părerea comandorului din Villers-le-Temple? La capătul culoarului scârţâiră balamalele unei uși împodobite luxos cu ornamente de lemn cioplit. Ieși un cardinal, se opri o clipă, ca să închidă uşa după el, și porni apoi pe culoar, înspre Richard. Plin de speranţă, cavalerul îşi părăsi atitudinea de om descurajat, și luă poziţia de drepţi, aşteptând până ce cardinalul avea să ajungă lângă el. Bărbatul în manta roșie ca focul, cufundat parcă în gânduri, se îndreptă cu pași lenţi spre ceva aflat în faţa sa. Păru să nu-l fi observat pe cavaler, deoarece trecu pe lângă el fără să-și întoarcă privirea. În acea clipă se produse o oarecare mişcare în atitudinea încremenită a

tânărului, care se întoarse repede şi prinse mâneca roşie.

— O clipă, monseniore!

Prelatul se opri, se întoarse încet şi privi calm chipul crispat al lui Richard.

— Nu te-am văzut şi ieri aici? întrebă cardinalul. Şi alaltăieri?

Richard îşi retrăsese mâna, iar cardinalul îşi netezi rasa.

— Desigur, monseniore. Pentru a treia zi consecutiv încerc să obţin audienţă la Sfântul Părinte, dar în zadar.

— Sanctitatea Sa a fost absorbit aproape în permanenţă de felurite consfătuiri. Arestarea cavalerilor din Ordinul Templierilor îi solicită întreaga atenţie. Problemele dumitale nu pot aştepta câteva zile? Cine eşti?

Tonul cardinalului nu era neprietenos, iar ochii lui cenuşii erau sinceri şi cordiali.

— Richard, cavaler din *the New Temple* din Londra.

Urmară câteva clipe de tăcere Cardinalul îşi lăsă privirea să-i lunece de-a lungul îmbrăcăminţii lui Richard şi nu-şi ascunse uimirea, care deveni încă şi mai intensă atunci când cavalerul îşi plecă respectuos capul şi-şi împinse spre spate tichia de zale, încât îi deveni vizibilă tonsura.

— Bine, bine, zise cardinalul, zâmbind.

— Fraţii mei şi eu am dori să ştim care este reacţia Bisericii faţă de modul de a proceda al regelui Filip.

— Eu aş dori să-ţi pun mai întâi câteva întrebări, ca să fiu sigur de identitatea dumitale, înainte de a-ţi da nişte informaţii care nu sunt destinate unor profani.

Richard îl urmă pe cardinal în una dintre încăperile particulare, unde prelatul îi ceru să-i citeze cuvânt cu cuvânt câteva din articolele regulilor.

Lui Richard nu-i veni greu să-i răspundă şi fu încântat că nu i se puneau întrebări care să meargă mai adânc şi să-l silească să-şi încalce legământul de a păstra secretele.

Apoi prelatul se prezentă:

— Thibaut de Corbara.

Richard nu cunoştea acest nume.

— Ai fost trimis încoace de superiorii dumitale din Londra?

— Nu, monseniore, eu...

— A, bineînţeles, asta nu se poate încă. Probabil că cei de acolo nu ştiu încă nimic. Ai fost oaspetele fraţilor dumitale francezi? Să mai fie oare în Franţa cavaleri în libertate?

— Eram întâmplător în trecere prin Franţa, minţi Richard. N-am întâlnit decât unul singur în libertate, dar suntem în contact cu comanderiile din provincia Liège.

Cardinalul mai dădu încă o dată din cap şi se aşeză pe o bancă de piatră, ţinându-și în poală mâinile încrucișate.

— Monseniore, suntem deznădăjduiţi. Cele întâmplate ne-au răscolit în așa hal, încât nu mai ştim cum să acţionăm. Suntem izolaţi de superiorii noştri, care acum se află în captivitate. Dacă ştim care este răspunsul Bisericii, asta ne poate fi un sprijin.

— Cred, zise cardinalul, că pot avea încredere în dumneata, dar sunt nevoit să te rog cât se poate de stăruitor să nu spui nimănui cine te-a informat. Ei bine: suveranul meu, regele Franţei, l-a rugat pe Sanctitatea Sa, într-o epistolă, să aprobe în mod public arestarea și punerea sub acuzare a templierilor, cu toate că, la urma urmei, o asemenea aprobare nici nu este necesară: Inchiziţia are voie să acţioneze fără asentimentul și fără dispoziţia Sfântului Scaun.

Cardinalul văzu că expresia feţei tânărului cavaler încremenește.

— Așadar, daţi crezare tuturor acelor învinuiri, acelor născociri josnice, care n-au alt scop decât de a ne pune într-o lumină proastă? Vă asigur, monseniore, că nu e adevărat, că noi n-am fi tolerat nicio clipă prezenţa în mijlocul nostru nici măcar a celui mai mărunt dintre aceste păcate!

Cardinalul dădu binevoitor din cap.

— Știu. Faţă de mine n-ai nevoie să te dezvinovăţești. Sanctitatea Sa este mai degrabă înclinat să ia atitudine împotriva iniţiativei regelui Filip. Acţiunea discreţionară a regelui este un drept pe care l-a sustras pur și simplu Sfântului Scaun. Va fi trimisă la Paris o dezaprobare oficială. Chipul încordat al cavalerului se destinse din nou, dar rămase serios. Și ceea ce e mai rău ca orice, zise în continuare prelatul, și ceea ce a stârnit pe bună dreptate mânia Sanctităţii Sale este faptul că regele le-a trimis regelui Jaime al Aragonului, regelui Eduard al

II-lea al Angliei, împăratului Albert și altora scrisori în care îi îndeamnă să-i urmeze pilda. Nădăjduiesc ca acești suverani să reacţioneze negativ.

Teama lui Richard era deci îndreptăţită: regele căuta în toate părţile sprijin moral pentru acţiunea sa ilegală. Şi puse cu băgare de seamă întrebarea următoare, apucând totodată, cu un gest spasmodic, cu ambele mâini, garda spadei sale:

— Ce poate face papa împotriva acestei iniţiative a lui Filip? Vreau să spun: cât de departe este dispus să meargă papa ca să ne salveze din mâinile lui Filip?

— Se gândește să le ia arhiepiscopilor și episcopilor puterea judecătorească, așa încât aceștia să nu-i poată condamna pe cavaleri pe baza ordinului regelui. Mulţi dintre acei prelaţi au fost ajutaţi de Filip să se urce în scaun; sunt aproape toţi uneltele lui. Richard dădu din cap că a înţeles; asemenea lucruri fuseseră cândva frecvente și în Anglia. În plus, va fi redusă și puterea tribunalului inchizitorial, ceea ce va fi la fel de puţin pe placul lui Filip. Richard simţi că mâinile îi devin reci ca gheaţa. Corbara își ridică prevenitor degetul, spunând în continuare: Este un pas îndrăzneţ, domnule cavaler, deoarece nu uita că ne aflăm într-o poziție vulnerabilă, în mijlocul regatului lui Filip, și că într-un anumit sens depindem de el.

Era limpede că acum Corbara vorbea către el însuși.

— Pentru asta e nevoie de curaj și de îndrăzneală, fu de părere Richard, nădăjduind cu înfocare ca papa să posede ambele însușiri într-o măsură îndestulătoare.

Cardinalul îl privi cercetător cu ochii pe jumătate închiși, ca și cum observaţia ar fi conţinut o ambiguitate, și se sculă în picioare, ca semn că acum convorbirea luase sfârșit. Cu o clipă înainte de a se întoarce spre ușă îl privi pe Richard drept în ochi și zise domol, de data aceasta cu o evidentă ambiguitate în glas, pe care însă Richard n-o putu pătrunde:

— Îţi împărtășesc îngrijorarea, domnule cavaler. Ne temem de Filip la fel ca dumneata. Dar și mai mult ne temem de triumviratul pe care îl folosește în acţiunile sale: Guillaume de Nogaret, pe care l-a numit de curând cancelar, și ciracii acestuia, cavalerii Enguerrand de Marigny și Guillaume de Plaisians,

sfetnicii regelui.

•

După două zile avu loc la Paris, pe cheiul Senei, o revedere sumbră. Aymer, cu o privire mai nefericită decât cea a camaradului său, își înfățișă rezultatul misiunii sale, rezumându-l în câteva cuvinte:

— Cei din Villers-le-Temple așteaptă și deocamdată n-au de gând să se vâre într-un cuib de viespi.

Richard își privi cizmele murdare și îi relată lui Aymer anevoioasele sale eforturi făcute la Poitiers și convorbirea cu cardinalul Corbara, al cărui nume însă, așa cum făgăduise, nu-l pomeni.

Încă înainte de a-și fi încheiat relatarea, chipul lui Aymer se lumină.

— Vasăzică papa a condamnat arestarea? Formidabil! Și le-a luat judecătorilor puterea? I-a dat șah-mat regelui!

— Chiar atât de departe n-am ajuns, zise Richard. Asta e abia prima mutare, și din fericire una de atac. Am însă bănuiala fermă că Filip nu se va retrage, ci că, dimpotrivă, va da o replică și mai agresivă.

— Vom vedea, zise Aymer, cu un gest de dezaprobare. Să nu-ți închipui că-l subestimez pe rege, frate Richard. Dar trebuie totuși să admiți că nu ne poate face mare lucru, dacă îl avem în spate pe papă. Richard dădu neîncrezător din cap; nici acum nu știa cum trebuie să interpreteze cuvintele cardinalului. Poate că cei din Villers-le-Temple au avut dreptate, zise Aymer în continuare. Potrivit ofițerilor de acolo, nu va dura mult. E pur și simplu cu neputință.

— Crezi?

— Relatarea ta confirmă această convingere. Mi-ai dat într-adevăr curaj.

— N-am urmărit să-ți dau curaj. Cum ai pus mâna pe spada asta?

Aymer râse cu poftă și-și ciocăni cu degetele, plin de încredere, arma care îi atârna de centiron.

— Cei din Villers-le-Temple au consimțit să-mi dăruiască această frumoasă piesă de forjă, dacă nu le mai fac alte

dificultăţi.

— Alt ajutor n-au putut să-ţi dea?

— Ceva sfaturi în doi peri. Am fost nevoit să stau ascuns şi să urmăresc în linişte desfăşurarea evenimentelor. Cred că ar fi preferat să mă ţină la ei... Firea mea impulsivă se trădează întotdeauna.

Richard îl bătu prieteneşte pe umăr.

— Vom mai avea poate nevoie de ei, zise el. Dar de fapt mă gândeam dacă nu cunosc ei pe cineva care să aibă oarecare trecere la Curtea lui Filip.

— Nu. Chiar dacă ar fi cunoscut pe cineva, nu cred că mi-ar fi spus. Dar la înapoiere, pe drum, mi-am adus aminte de un nume al unui cavaler care a fost consacrat nu prea de mult în Templul din Paris. Era un vlăstar din casa Uzès, familia aceea mare și puternică. „Trebuie să fie cel puţin un Uzès la Curte", am judecat eu. Am ajuns aici încă de ieri după-amiază și între timp am întreprins cercetări discrete.

Făcu o pauză ca să creeze încordare.

— Şi? întrebă Richard, cu aprindere.

— Un anume Godefroy d'Uzès. Raţionamentul meu s-a dovedit just. Celălalt Uzès este întemniţat la Paris.

— Unde?

Răspunsul veni cu destul patos ca să insufle respect.

— La Notre-Tour-du-Louvre.

Pe străzile reci și umede ale Parisului se răsfrânse de șase ori timbrul profund al clopotului de bronz al abia terminatei Catedrale Notre-Dame de Paris. Încă nu răsărise soarele. Curând aveau să răsune în nordul orașului primele zgomote ale unei zile noi, la Porte Saint-Denis și la Porte Saint-Martin, prin care ţăranii urmau să intre în oraş pe carele lor hodorogite, ca să aducă la piaţă recolta de pe ogoare. Centrul tuturor activităţilor aveau să fie tarabele dinlăuntrul și din jurul celor două mari *Halles*, construite cu mai bine de o sută de ani în urmă pe malul nordic al Senei. Străzile de pe malul sudic și de pe Île de la Cité, unde se afla impresionantul castel și unde călugării de la Notre-Dame trăgeau de funiile groase ale clopotului, erau încă tăcute și pustii. Dacă priveai de la palatul regal înspre nord, spre malul

fluviului, puţin mai la stânga podului – zonă dens acoperită cu căsuţe care păreau atârnate deasupra apei întunecate – vedeai mohorâtul Notre-Tour-du-Louvre, construit în timpul perioadei de domnie a regelui Filip August[23], în mijlocul unor metereze late: fortul care adăpostea tezaurul regelui. Era un bastion pătrat, înconjurat de ziduri străjuite de câte un turn în fiecare dintre cele patru colţuri, şi cu câte o poartă glisantă vertical deasupra intrării de la miazăzi şi a celei de la răsărit. Încă două turnuri se înălţau la mijlocul zidului de la răsărit şi al celui de la miazănoapte, iar în interior se înălţa un turn izolat fortificat: donjonul.

Pe drumul de rondă, santinelele, cu mădularele înţepenite de frig şi de oboseală, îşi legănau capetele, în aşteptarea schimbului.

În afara zidurilor, departe de câmpul vizual al gărzii exterioare, se întâlniră două personaje întunecate.

— Să te ajute Dumnezeu, frate.

— Şi pe tine. Totul e în regulă?

— Totul. Barca e gata?

— Da, nu departe de aici. Ai ordinul?

Celălalt rânji şi-şi înălţă mâna dreaptă, care ţinea un sul de pergament.

— Cu bani se poate cumpăra orice, zise Richard. Nişte bătrâni luptători din Ţara Sfântă mi-au povestit că până şi uleiul din candela de la Sfântul Mormânt se vinde pe aur.

— Şi să mai crezi că uleiul pus în vânzare a văzut candela aceea, necum Sfântul Mormânt.

Richard, chicotind, ciocăni cu degetele pe pergament

— Nici ăsta n-a văzut niciodată mâna paznicului de la *Châtelet*[24]. Un document pe cinste, foarte scump.

— Şi acum?

— Aştept să ne sosească escorta. A, iat-o.

Din beznă îşi făcură apariţia doi indivizi sumbri, proveniţi, fără îndoială, din drojdia societăţii pariziene. Purtau uniforma soldaţilor regelui. Aymer strâmbă dispreţuitor din nas, dar nu spuse nimic, în timp ce Richard parcurse încă o dată cu el planul de acţiune cunoscut.

— Vorbește tu, îi zise el, din prudență, lui Aymer. Pe mine m-ar trăda accentul.

De după silueta orașului se iviră zorile. Sunetele aduse de vânt din partea aceea începuseră acum să umple liniștea. O căruță scârțâi lângă ei, încărcată cu pâine și butoaie pline cu bere. Richard făcu semn cu mâna că trebuie începută acțiunea, ca și cum ar fi fost urmați de un întreg escadron de călăreți. Porniră în pas de marș până la poarta bastionului. Aymer, a cărui îmbrăcăminte, la lumina tot mai intensă a dimineții, prezenta și ea tot culorile regelui, i se adresă sergentului de serviciu.

— Transferați? auzi Richard întrebarea sergentului la cererea lui Aymer.

— La Châtelet, pentru interogatoriu, zise Aymer.

Richard făcu un pas înainte, îl salută scurt pe sergent și îi înmână sulul de pergament. Sergentul cercetă îndelung pecetea și apoi îl trimise pe unul dintre oamenii din gardă la comandant, pentru ca acela s-o descifreze, iar celorlalți le dădu ordinul să-i pregătească deîndată pe prizonieri de plecare.

— Vă dau și o escortă, îi zise el lui Aymer, aruncând o privire îngrijorată spre cei doi oameni care stăteau în spatele acestuia.

— Nu e nevoie. La barcă așteaptă ceilalți oameni ai mei. Preferăm să plecăm pe apă, decât să ne strecurăm anevoie prin îmbulzeala orașului.

Sergentul dădu din cap că a înțeles. După câteva minute, prizonierii îi fură predați lui Aymer, și atunci grupul se putu pune în mișcare. De pe ziduri fură urmăriți pas cu pas de privirile sergentului și ale oamenilor acestuia, până ce ajunseră pe malul apei, unde prizonierii se urcară cu băgare de seamă în ambarcațiunea care se legăna. Vâslașii erau gata și desprinseră barca de mal. Vâsliră câtva timp la vale, până într-un loc unde niște arbuști deși îi ascunseră pentru moment privirilor celor din fortăreață. Richard întoarse capul, se încredință că nu se mai aflau în câmpul vizual al gărzii închisorii, și făcu semn altei bărci care aștepta chiar lângă chei, încărcată ochi cu baloturi de paie și acoperită cu pânze, deci cu neputință de deosebit de departe de cealaltă, încărcată cu oameni. Descriind un arc

amplu, barca aceasta porni din spatele arbuștilor spre oraș; barcagiul își ridică mâna înspre paznicii de pe zidurile înalte și dispăru în ceața care plutea deasupra apei.

Richard le zâmbi fraţilor săi. Îi numărase: erau treizeci. Meritau din plin preţul plătit pentru ei. Punga de la cingătoare îi era acum aproape goală. Când văzu privirile întrebătoare ale prizonierilor, își puse un deget pe buze și le ordonă să se întindă pe fundul bărcii. Apoi îi acoperi cu o velă mare și porni pe fluviu în jos, rămânând tot timpul foarte aproape de mal.

3

„Nor board nor garner own we now,
Nor roof nor lathed door, [...]
Noon lulls us in a gloomy den,
And night is grown our day:
Uprouse ye then my merry men!
And use it as ye may."[25]

Joanna Baillie,
The Outlaw's Song[26]

În urma rugăminţii lui Richard, se adunară în seara aceea, târziu, la liziera Pădurii Rouvray. Când cei doi cavaleri ajunseră în desiş, fură ajutaţi în mare grabă să descalece şi fură înconjuraţi de fraţii lor care, plini de nerăbdare, îi copleşiră cu întrebări.

Aymer îşi ridică mâna, făcându-i să tacă, şi-şi privi camaradul.

— Spune-le tu, Richard.

Cavalerul englez dădu afirmativ din cap şi aşteptă o clipă, scrutând în acelaşi timp chipurile deznădăjduite din jur.

— În primul rând vreau să ştiu dacă printre voi se află ofiţeri.

Cei întrebaţi îşi clătinară capetele. Nu veneau din Cartierul General al Templului, aşa spuseră, ci din al doilea lor sediu din Paris, cel secundar.

— Suntem cu toţii cavaleri şi scutieri, zise unul dintre ei. Comandorul nostru a fost despărţit de noi de îndată ce am fost arestaţi. Pe Sfântul Ioan! Ce se petrece? De ce suntem trataţi ca

eretici? Ce-am făcut?

Richard înțelese de ce îl lăsase Aymer pe el să vorbească: nu era ușor de explicat.

— N-are să vă vină să credeţi, începu el. Totuşi, acesta e adevărul: regele Franţei a trimis ordine tuturor şoltuzilor şi baliilor din întregul său regat să-i întemniţeze pe toţi templierii în noaptea de 13 octombrie, pe neaşteptate şi în cea mai mare taină, aşa cum s-a şi procedat cu voi. Niciunul dintre fraţii noştri din ţara lui Filip nu mai este în clipa de faţă în libertate.

Unii dintre ei își făcură semnul crucii, iar alţii, consternaţi de josnicia regelui, mormăiră câteva cuvinte de rugăciune.

— Când vom fi eliberaţi?

Aymer râse, cu o nuanţă de sarcasm.

— Niciodată, dacă asta depinde de Filip, zise el.

— Mă tem, adăugă Richard, pe un ton ceva mai ponderat, că va fi necesar câtva timp până să scăpăm de aceste învinuiri false, și, dacă nu mă înșel, Filip va face tot ce-i va sta în putință ca să ne pună în imposibilitatea de a scăpa de ele. Nu este o măsură intempestivă, ci un plan bine chibzuit. De aceea aţi şi fost despărţiţi de superiorii voştri: pentru ca deruta să fie cât mai mare. Le dădu câteva secunde ca să digere cele auzite, apoi zise în continuare: Știți probabil că marele maestru al ordinului nostru a plecat din Cipru, la cererea papei, ca să discute organizarea unei noi cruciade.

Dădură afirmativ din cap. Jacques de Molay, bătrânul cavaler, care personifica autoritatea supremă a ordinului, purtase o corespondenţă foarte bătăioasă cu papa, în legătură cu propunerea acestuia de a se realiza o fuziune între cavalerii ospitalieri şi cavalerii templieri, în acel stadiu iniţial, cu aproape doi ani în urmă, papa îl avertizase pe marele maestru, pe ocolite, că ordinul este suspectat, dar Jacques de Molay nu se alarmase, socotind că toate aceste învinuiri sunt simple născociri. Același avertisment, când ajunsese în Anglia, stârnise cu totul altă reacţie la Thomas de Lincoln.

Răspunsul lui Jacques de Molay la propunerea papei fu scurt, dar categoric: nu vedea nicio utilitate într-o comasare a ospitalierilor cu templierii.

Totuşi, papa dispusese ca marii maeştri ai celor două ordine să vină în Franţa la 6 iunie 1306, ca să discute problema. Să fi fost oare o parte componentă a complotului faptul că Villaret, marele maestru al cavalerilor ospitalieri, se scuzase că nu poate veni deoarece este implicat în asediul Insulei Rodos? În orice caz, Jacques de Molay şi cei mai importanţi ofiţeri ai Ordinului Templierilor plecaseră totuşi la Poitiers în acel an – dar nu la data fixată de papă, ci mai târziu – cu toate că fuseseră ei înşişi ocupaţi să adune forţe de luptă ca să pornească împotriva musulmanilor.

Richard îşi drese vocea şi zise:

— Regele l-a poftit pe marele maestru să vină la Paris, sub pretextul că-l însărcinase să ducă giulgiul la înmormântarea cumnatei sale Catherine de Valois. Şi marele maestru a fost arestat la Paris în aceeaşi noapte.

Ştirea căzu ca un trăsnet. Chiar dacă cei de față ar fi socotit ca posibile toate cele întâmplate în acea noapte, tot ar fi dat din umeri la insinuarea că regele ar fi procedat cu brutalitate împotriva acestui bătrân firav, care se bucura printre ei de o consideraţie atât de înaltă.

— Cum se poate? mormăi unul dintre ei.

Cavalerul socotea că n-are niciun rost să vorbească acum despre zvonurile cărora nimeni nu voia să le acorde atenție. Un altul vru să știe dacă regele avusese nerușinarea să-l învinuiască pe marele maestru de aceleași nelegiuiri pe care fuseseră nevoiţi să le audă.

Richard dădu aprobator din cap.

— L-am subestimat pe rege și odată cu el i-am subestimat invidia, josnicia, precum și dorinţa de a ne duce la pieire, răspunse el, plin de amărăciune. Hai să nu mai vorbim despre ceea ce ar fi putut să se întâmple. Am numărat în jurul meu vreo treizeci de cavaleri și îi mulțumesc lui Dumnezeu că ne-a adunat aici.

Urmă o tăcere grea, după care cavalerii rostiră o rugăciune de mulţumire. Richard privi atent trupurile îngenuncheate şi-şi muşcă buzele. Cavalerii erau obişnuiţi să asculte fără să crâcnească, să se supună orbește atunci când poruncea Templul,

dar de cine să asculte acum? Cine să ordone acum? Richard nu avu de ales: cavalerii aşteptau din partea lui ca el să ia iniţiativa, ceea ce și făcuse prin faptul că-i eliberase.

— Dacă vrem să fim stăpâni pe situaţie, începu Richard, după ce cuvântul „Amin" se stinsese printre copaci, prima noastră sarcină este să culegem informaţii. Cele mai bune. Din surse vrednice de încredere. Este cineva printre voi care are asemenea relaţii?

Pusese înadins întrebarea în această formă vagă, deoarece voia, înainte de toate, să ţină secret, chiar și pentru propriii săi fraţi, numele unui viitor spion la Curte. Doi cavaleri făcură un pas înainte. Richard îi examină din creştet până-n tălpi, și îl luă pe unul dintre ei deoparte: un om de vreo patruzeci de ani, cu o burtă care nu stătuse destul de multă vreme la închisoare ca să dispară. Dădu atenţie răspunsurilor pe care le primi la întrebările sale. Nu era Uzès, iar relaţia lui la Curte nu avea importanţa necesară.

Cavalerul se întoarse printre ceilalţi, în timp ce Richard se îndrepta spre al doilea cavaler ieșit din front. Era un tânăr brunet, ca Aymer, dar în timp ce Aymer avea o expresie jovială, oarecum uşuratică, acest cavaler avea pe chip trăsăturile fine care trădau o minte ageră și o obârșie nobiliară mai înaltă. Cavalerul răspunse calm și rămase în expectativă, înfruntând privirea cercetătoare a lui Richard.

— Ferrand d'Uzès, *chevalier*, zise cavalerul pe un ton simplu, dar plin de mândrie. Fratele meu Godefroy se află la Curte și este prieten bun cu Enguerrand de Marigny.

Richard dădu scurt din cap.

— Vii cu noi, zise el.

Tânărul cavaler căzu în genunchi și sărută mâna lui Richard, ca dovadă de credinţă.

— Robul și slujitorul dumneavoastră, stăpâne, zise el, cu înfocare.

Aymer, care se mai afla printre ceilalţi, zâmbi pe sub mustaţă când văzu că Richard se dă degrabă înapoi ca să-l determine pe cavaler să se scoale în picioare.

— Pentru Dumnezeu! exclamă Richard. Asta nu! Sunt un

simplu cavaler, cu nimic mai presus decât tine, ba chiar inferiorul tău prin naştere. Pe onoarea mea!

Abia acum îşi dădu seama că fusese luat drept comandor. Îi păru bine că această eroare se spulberase.

— Cine eşti ca să ne vorbeşti astfel şi să vii în ajutorul unor oameni ca noi într-o ţară străină? întrebă Ferrand.

Într-adevăr, accentul îl trădase.

— Ordinul Templierilor nu cunoaşte hotare, preciză Richard. Spuneţi-mi Richard Bastardul, mai zise el, cu un rânjet batjocoritor spre Aymer şi spre toţi fraţii prezenţi, în ceea ce îl priveşte pe camaradul meu: este un cavaler francez şi, pentru motive de securitate, îi voi ţine secret numele. Fraţilor, acum suntem proscrişi. Nu avem prieteni cărora să ne putem adresa ca să ne ajute. Nici printre clerici nu ne putem căuta adăpost. Va trebui să trăim din ceea ce avem. Propun să ne împărţim în două grupuri: unul să rămână aici, iar celălalt să se ducă în Pădurea Amboise care, după cum mi-au spus prietenii mei, oferă un adăpost sigur. În câteva zile voi lua din nou legătura cu voi. Alegeţi-vă un comandor provizoriu din rândurile voastre, așa cum prevăd regulile, și mă voi supune și eu autorității lui.

Dădură din cap că sunt de acord și atunci Richard se duse în mijlocul lor, ca să-l întrebe pe fiecare dintre ei ce păţise şi mai ales cum decursese cercetarea făcută de către Inchiziţie şi care fuseseră tonul interogatoriilor şi natura acuzaţiilor. Nu se aşteptase să afle de la ei prea multe amănunte noi, dar avu o surpriză neplăcută: mai bine de jumătate dintre ei fuseseră audiaţi de către inchizitori şi fuseseră ameninţaţi cu folosirea torturii. Unii dintre ei îi arătară chiar urmele unor unelte de supliciu, cu toate că niciunul dintre ei nu cedase încă ameninţărilor şi torturilor şi nu făcuse mărturisiri. Dar, adăugară ei, această situaţie nu s-ar mai fi prelungit mult. Intervenţia lui Richard îi salvase.

— Fraţilor, zise el, după ce îi ascultase pe toţi şi după ce se grupaseră toţi în jurul lui, ceea ce mi-aţi povestit este mai grav decât ne aşteptam. Faptul că regele avea să recurgă mai devreme sau mai târziu la tortură era de prevăzut, dar nu după numai zece zile de la arestare şi nu împotriva unui ordin religios, care

nu era dator să dea socoteală decât supremei autorităţi spirituale, adică însuşi papei. Dacă regele e atât de grăbit, noi trebuie să acţionăm şi mai rapid. Dacă sunteţi de acord, am să trimit mâine dimineaţă un curier la Poitiers, ca să-l informeze pe papă despre toate acestea.

Îşi dădură cu toţii consimţământul. Richard îi făcu lui Aymer un semn cu mâna şi încălecară amândoi.

— Pelerin poate duce foarte comod doi oameni. Sări! îi zise Richard lui Ferrand şi îl apucă de mână, ca să-l ajute să încalece în spatele său. Apoi se întoarse în şa şi făcu un semn de salut.

— Să vă ajute Dumnezeu! strigară câţiva după ei, când îi văzură că pornesc.

Plini de dezgust din pricina celor aflate, Richard şi Aymer înaintară câtva timp fără să vorbească. După un ceas, Aymer întrebă deodată:

— Dacă acest frate al tău, anume Godefroy, ocupă la palat un post atât de important, de ce nu te-a prevenit că se pregăteşte o furtună? Ar fi putut să te salveze. Cum stau lucrurile de fapt, Ferrand?

— Cred că eu pot să răspund la întrebare mai bine decât Ferrand, zise Richard. Această *coup* a fost ţinută atât de secretă, încât numai cei mai apropiaţi sfetnici ai regelui ştiau ceva despre ea: Nogaret, fără îndoială, apoi Guillaume de Plaisians, Enguerrand de Marigny, cu care e prieten fratele lui Ferrand, şi Guillaume Imbert, mare inchizitor şi duhovnic al regelui. Şi n-au lăsat să le scape niciun cuvânt.

Ferrand dădu din cap şi zise:

— Fratele meu m-ar fi prevenit, desigur, într-un mod sau altul, dacă ar fi aflat secretul la timp. Ne înţelegem bine.

— Îl vom vizita pe Godefroy. S-ar putea să fii recunoscut la Curte? vru să ştie Richard.

— Hotărât nu, râse Ferrand. N-am fost niciodată până acum în La Cité. După ce am fost consacrat, nu l-am mai văzut pe Godefroy decât rar, şi când îl întâlneam, îl întâlneam numai în afara Parisului. El ştia că regele crede în zvonurile care circulau cu privire la noi. Prefera să nu fie văzut în prezenţa mea.

— Cu atât mai bine, zise Richard. Mă bucur că am să mă duc

în vizită la palatul regal.

•

În dimineața următoare, Richard își luă al doilea cal, pe care îl lăsase într-un grajd din afara Parisului, și i-l dărui lui Ferrand. Apoi porniră toți trei și intrară călări în Paris.

Aymer își vându prețiosul lanț de aur, pe care îl purtase la Rouen în acea zi memorabilă, și cu banii primiți pe el îl înzestră pe Ferrand cu arme și îmbrăcăminte, cu care să se poată înfățișa la Curte.

Richard își cântări în mână punga.

— Nu ne-au mai rămas decât foarte puțini bani din care să trăim. Tu cum stai, Aymer?

— Nu cu mult mai bine.

Încălecară și, după scurt timp, trecură pe podul ce ducea la insula de pe Sena pe care era construit enormul palat. După ce-și adăpostiră caii într-un grajd, o santinelă le arătă drumul prin culoarele și subteranele care păreau că n-au sfârșit. În cele din urmă ajunseră în fața încăperii locuite de Godefroy d'Uzès. Santinela pătrunse în cameră și îi anunță pe vizitatori:

— *Messire,* un domn din Anglia și prietenii săi cer să fie primiți de dumneavoastră.

— Din Anglia? Să intre.

Godefroy stătea aplecat deasupra câtorva documente aflate pe o ladă din colțul cel mai îndepărtat al camerei. Era un om de statură mijlocie, gătit luxos, potrivit înaltei sale funcții.

— Cărui fapt îi datorez cinstea vizitei dumneavoastră, *messires*? întrebă el pe un ton formal, ridicându-se încet din poziția sa încovoiată. Ochii lui negri, pătrunzători, zăboviră mai întâi, cu trufie, pe cizmele și veșmintele pline de noroi ale lui Richard și ale lui Aymer. Apoi, privirea rece i se îndreptă spre îmbrăcămintea nouă, dar simplă, a celui de-al treilea călător. Un șoc produs de recunoașterea subită puse în mișcare trăsăturile chipului rigid al lui Godefroy d'Uzès.

— Ferrand! exclamă el, și se repezi să-și îmbrățișeze călduros fratele. Cum ai ajuns aici? Vasăzică te numeri printre cei care au scăpat? M-am rugat să te numeri printre ei din clipa în care am auzit vestea. Ah, Doamne, ce bine-mi pare că te văd!

Richard făcu un pas înainte, apoi o plecăciune ceremonioasă.

— Aşadar, regele este informat? întrebă el. Cum a reacţionat?

— Cum a reacţionat? Abia a putut să scoată un cuvânt. L-a cuprins o mânie îngrozitoare, aşa cum n-am mai văzu demult la el.

— E pe urma cavalerilor evadaţi? A luat măsuri? întrebă Aymer.

— Încă nu. Are să născocească el ceva până diseară. Dar ce căutaţi la mine? Cine sunteţi?

Richard se duse până în mijlocul camerei, admirând tapetele scumpe care acopereau pereţii.

— Aici putem vorbi deschis?

— Desigur, dacă nu vorbiţi prea tare, fu răspunsul plin de mirare al lui Godefroy.

Richard își lepădă mantaua de pe umeri și și-o drapă pe spătarul unui scaun.

— Camaradul meu și cu mine suntem cavalerii care au pus la cale evadarea fratelui dumneavoastră și a tovarășilor lui de captivitate. Suntem templieri.

Godefroy îl scrută neîncrezător. Apoi își plecă respectuos capul și îi pofti pe oaspeţi să ia loc. Richard îi mulţumi, se așeză pe un taburet de lemn de lângă foc și-și întinse mâinile spre jăratic.

— Domnule d'Uzès, zise el, privind ţintă flăcările, n-am venit încoace ca să primim mulţumirile dumneavoastră. Avem nevoie de ajutorul dumneavoastră. Am să vă vorbesc cât mai cinstit și mai simplu cu putinţă: vrem să ne transmiteţi toate informaţiile confidenţiale care vă ajung la urechi, tot ceea ce este în legătură cu această conjuraţie împotriva Templului, fie că provine de la rege, de la miniștrii lui sau de la cler. Fratele dumneavoastră va fi curierul care ne va transmite verbal comunicările dumneavoastră. Vedeţi, vrem să fim la curent cu planurile pe care le urzește regele în spatele nostru. Noi găsim că surprizele de felul celei din ziua de 13 sunt foarte neplăcute.

Godefroy ascultase din ce în ce mai uluit. După ce Richard isprăvi de vorbit, se duse, cu hotărâre, spre cavaler, și se înfipse în faţa lui, cu picioarele puţintel depărtate. Își îndreptă privirea

în jos, spre omul de pe taburet, iar ochii lui severi, albaştrii-cenuşii, care păreau îndreptaţi spre un punct de departe, zăboviră o clipă pe chipul cu trăsături energice al cavalerului. Apoi privirea i se deplasă spre Aymer, care stătea în picioare la spatele lui Richard, cu braţele încrucişate pe piept, formând, cu înfăţişarea sa sumbră, un contrast puternic cu cea a celuilalt, care era însă la fel de neînduplecată.

— Vreţi să-l spionez pe rege? Îmi cereţi să-mi trădez suveranul? întrebă el, încet; iar apoi, supărat, reluă: *Messires*, vă daţi seama ce-mi cereţi? Mi-e cu neputinţă să-mi primejduiesc poziţia la Curte. Sunt moştenitorul tuturor moşiilor şi bunurilor casei d'Uzès, şi trebuie să-mi păstrez titlul. Aş pune toate acestea în joc. Nu pot să vă ajut.

Pe chipul lui Richard nu se clinti niciun muşchi. Cavalerul se aşteptase la un asemenea răspuns de îndată ce-l privise în ochi pe Godefroy d'Uzès, încât putu să aprecieze la justa valoare tonul refuzului lui.

— Domnule, trebuie! zise el, simplu.

— Cine eşti dumneata, dacă-ţi închipui că-ţi poţi îngădui o asemenea neruşinare?

— Prietenii mei îmi spun Richard Bastardul.

— Acest nume explică purtarea dumitale atât de îndrăzneaţă. Şi de ce ar trebui să vă ajut?

Richard, ridicându-şi capul, îl privi pe Godefroy drept în ochi.

— Pentru că sunteţi vasalul unui rege pe care îl cunoaşteţi ca pe un om şiret şi perfid şi despre care ştiţi că e gata să înlăture orice piedică aflată în drumul său către unicul lui ţel: puterea şi gloria propriei sale persoane, îmbogăţirea regatului său, precum şi lărgirea influenţei sale (şi acum foarte întinsă) asupra Bisericii, indiferent de preţ. Pentru că regele este cel care a pus să fie aruncat în temniţă fratele dumneavoastră. Pentru că ştiţi că sufletul dumneavoastră nu va rămâne nepătat dacă rămâneţi credincios acestui rege şi sistemului său. Pentru că v-aţi răpi chiar dumneavoastră înşivă dreptul de a călca pe drumul care duce spre Dumnezeu dacă le întoarceţi ostaşilor lui Hristos spatele şi dacă stăruiţi în refuzul dumneavoastră de a-i ajuta pe cei care încearcă să evite pedepsirea lor pentru nişte nelegiuiri,

pentru nişte nelegiuiri grele, pe care nu le-au săvârşit niciodată. Dumneavoastră ştiţi că sunt nevinovaţi. De aceea, domnule, de aceea aveţi îndatorirea să ne ajutaţi.

Godefroy se feri de privirea autoritară a lui Richard şi îl scrută pe Aymer, care stătea în aceeaşi atitudine neînduplecată în spatele lui Richard. Apoi se întoarse spre Ferrand.

— Ești oare de acord cu această propunere nebunească, frățioare? Ești și tu de părere că trebuie să arunc la gunoi numele d'Uzès? Îl susţii pe acest aventurier? întrebă el, pe un ton plin de dispreţ.

— Bineînțeles! sări Ferrand. Din toată inima! Îl voi urma oriunde îmi va ordona să merg. Te implor, Godefroy, să ne dăruiești colaborarea ta. El n-are să se plece și n-are să cadă în genunchi ca să implore, dar eu da, dacă altminteri nu te pot convinge. Chiar dacă eu sunt liber, un întreg ordin religios stă în spatele gratiilor. Poţi să îngădui asta?

Richard se sculă în picioare ca să-l împiedice pe Ferrand să se umilească în fața fratelui lui. Și îl privi pe gentilom în ochii reci și indiferenți.

— N-am fost destul de convingător? întrebă el, amabil.

— Motivele pe care le-ai invocat în vederea unei asemenea acțiuni îndrăznețe sunt aceleași care mă rețin să mă alătur ei, răspunse Godefroy, glacial.

— Bineînțeles, zise Richard, aveţi perfectă dreptate. Dar viaţa dumneavoastră atârnă de un fir de mătase. Știți, cred, că regele are lista cu numele tuturor templierilor întemnițați la Paris. Va afla repede că fratele dumneavoastră se numără printre cei evadați.

— Nu înțeleg unde vrei să ajungi, fu răspunsul aspru.

— A! În acest caz am să fiu mai clar: regele va putea eventual să se întrebe dacă nu aveţi niciun amestec.

— Regele, știe că n-am avut nimic de-a face cu evadarea lui Ferrand, că am aflat de ea abia după aceea. Nici nu știam măcar unde fusese dus! zise, țipând, gentilomul pus în încurcătură.

Richard își puse un deget pe buzele zâmbitoare, dându-i de înțeles celuilalt să nu ridice glasul.

— Știu, zise el, dar nu e nevoie decât de o aluzie măruntă, de

un cuvânt necugetat, ca să îndrepte bănuiala regelui spre dumneavoastră. Regele n-are încredere nici în propria sa mână dreaptă. Credeți că are să dea ascultare unei dezvinovățiri atât de slabe?

Lui Godefroy i se sui sângele la cap. Creierul i se înfierbântă. Ar fi putut să alerge la ușă și să cheme în ajutor o santinelă, ca să-i aresteze pe cei trei vizitatori, dar fratele său ar fi fost unul dintre ei, fratele său mai mic, pe care îl iubea nespus de mult. În plus, chiar și numai prezența lor l-ar fi compromis.

— Domnule… ești un… mormăi el, nefiind în stare să găsească destule cuvinte care să poată exprima întregul său dezgust.

— Nici mie nu-mi place această metodă, zise Richard, și era sincer, dar nu mi-ați lăsat nicio posibilitate de alegere.

Godefroy se întoarse, cu un mormăit plin de mânie, și începu să se plimbe cu pași agitați prin cameră. După câteva clipe se opri în fața lui Richard.

— Am să fac ceea ce vreți, zise el, stăpânindu-și vocea, numai de dragul lui Ferrand. Sper că-și recunoaște nesăbuința. Dar vă asigur că dacă unul dintre dumneavoastră este prins, punându-mă astfel în primejdie, n-am să am nici pic de milă. Am să-l reneg și am să-l duc la eșafod.

— Poate că veți înțelege punctul nostru de vedere, zise Richard.

Apoi își trase spada din teacă și o ținu strâns de lamă, cu garda spre Godefroy, care putea să vadă micul crucifix fixat pe metalul rece și lucios.

— Jurați pe cruce! porunci Richard.

Celălalt se stăpâni, înghiți în sec înainte de a-și pune mâna pe garda spadei, și rosti jurământul care i se ceruse.

— Bine. Acum putem acționa mai comod. Deocamdată am numai o singură întrebare: Știți unde sunt întemnițați marele maestru și comandorii?

— Ultima veste pe care am aflat-o este că vreo câțiva oameni sunt închiși chiar în La Cité, dar această situație se poate schimba în orice clipă.

— Vreau să știu unde se găsește marele maestru, câți oameni

îl păzesc și cum se poate ajunge la el, cine are acces în celula lui și când pleacă din celulă. Vă dau o săptămână, până ne întoarcem la Paris. Ferrand va lua legătura cu dumneavoastră.

Pe chipul descompus al gentilomului apăru brusc un zâmbet răutăcios.

— Poate că am o veste pentru dumneata, zise el, cu un cert accent sadic. În noaptea de 13, regele, după ce frații și marele maestru au fost atacați, a intrat în tezaurul Templului. Se zvonește că n-a ridicat numai bogățiile Casei Regale, care erau păstrate acolo, dar și toți banii Templului.

Richard îl privi întrebător pe Ferrand. Acesta dădu afirmativ din cap.

— Toate veniturile comanderiilor noastre erau trimise la Paris, pentru a fi păstrate acolo, în așteptarea unei noi cruciade, adeveri el. Trebuie să fi fost o sumă uriașă. Noi avem mai bine de cinci sute de comanderii numai în Franța.

— Nimeni nu știe cât a fost, completă fratele său. Nu era nimeni de față și nu s-a notat nimic. Imediat după aceea, regele a trimis câtorva monarhi scrisori în care le cerea să-i urmeze pilda și să-i aresteze pe templierii din țara lor, ca suspecți de erezie.

Richard avu un șoc, dar nu lăsă să se bage de seamă nimic.

— Nu mă așteptam să aud o veste bună de la dumneavoastră, domnule, îi răspunse el lui Godefroy. Aduceți-ne la cunoștință cât mai repede cu putință ce i-au răspuns ei lui Filip. Și acum, cu voia dumneavoastră, suntem nevoiți să plecăm.

Făcu o scurtă plecăciune și se întoarse spre ușă. Aymer se mărgini tot la o scurtă plecăciune și zise pe un ton măgulitor:

— A fost o convorbire extrem de rodnică, domnule d'Uzès.

Și ieși din cameră după Richard. Dar Ferrand rămase în urmă și apoi veni în goana mare pe culoar, cu un rânjet pe chip, când ceilalți aproape ajunseseră la scara în spirală. Richard se întoarse și prinse brațul lui Ferrand ca într-un clește.

— Ce înseamnă asta?

— Iată ce înseamnă, răspunse Ferrand, ridicându-și mâna liberă, de care se bălăngănea o pungă grea, plină cu aur. Vă datorez amândurora prețul unui cal bun, al unor veșminte și al

unor arme. I-am spus asta fratelui meu și iată rezultatul. E o cinste pentru el să vă datoreze bani.

Richard și Aymer râseră, apoi cei trei bărbați se grăbiră pe coridoare și ieșiră din palat.

•

Nu trecuseră nici trei zile de la vizita lor la palat și Ferrand le și aduse fraților săi primele rapoarte în Pădurea Rouvray, unde li se alăturase și Richard. Godefroy nu putuse decât să confirme că se folosise tortura pentru a smulge mărturisirile de care avea nevoie regele. Înalții dregători ai ordinului nu fuseseră scutiți de tortură; nici chiar Molay. Rezultatul nu se lăsase nici el așteptat; cei mai bătrâni și mai slabi fuseseră de acord cu unele puncte, și lucrul de care se temuseră cel mai mult se petrecuse: numele ordinului fusese pângărit de propriii lui membri.

Richard ascultă cu încordare, iar frații săi, aflați în jurul lui, își îndreptară privirea fie spre el, fie în jos. După ce Ferrand isprăvi de vorbit, urmă o tăcere lungă, plină de mâhnire. Cavalerii nu îndrăzneau să-și exteriorizeze sentimentele și așteptau ca Richard să vorbească. Dar Richard tăcu. Știuse că așa se vor petrece lucrurile, dar cum s-ar fi putut împotrivi? Era tânăr și lipsit de experiență pe plan politic și diplomatic. Ar fi vrut, ce-i drept, să acționeze, dar nu avea nicio împuternicire.

— Fraților, zise el în cele din urmă, situația este foarte serioasă. Aveam neapărată nevoie de cineva care să ne poată conduce și care să poată să-și asume și răspunderea. Până una-alta, s-a ajuns oare la un acord și cu frații noștri din Pădurea Amboise?

Cel mai vârstnic dintre ei luă cuvântul:

— Ne-am gândit la cineva. Alegerea a fost unanimă. Te-am ruga să-ți asumi chiar dumneata această sarcină, frate Richard!

Preț de câteva clipe, Richard fu prea descumpănit ca să răspundă. Cum de puteau să-l prefere pe el propriilor lor camarazi? Nu bănuia că atitudinea sa energică și personalitatea sa făcuseră asupra lor o impresie puternică. Poate că-și dăduseră seama, întocmai ca și el, că, în această luptă inegală, nu prea conta cunoașterea strategiei convenționale a Templului și că acum aveau nevoie de un om inventiv și descurcăreț.

Englezul își reveni repede. Nu avusese oare de la bun început sentimentul că Dumnezeu îi îndrumase pașii încoace? Mâna lui căută involuntar umărul stâng, ca să atingă crucea care îi împodobea altădată hlamida.

— Sunt gata să mă consacru trup și suflet cauzei mele, adică nu: cauzei noastre, zise el cu înfocare.

— Dacă Dumnezeu și noi te-am ales să fii maestrul nostru, zise în continuare cavalerul cel mai bătrân, în termenii oficiali ai ordinului, făgăduiești să asculți în fiecare zi a vieții tale de rânduielile mănăstirii și să ții seama de uzanțele bune ale casei?

— Așa cum e voia Domnului.

În împrejurări normale, frații ar fi intonat acum imnul *Te Deum* și l-ar fi însoțit pe Richard în capelă, ca să-l înfățișeze Domnului. Dar se mulțumiră cu un *Tatăl nostru*, rostit în comun. Apoi Richard zise:

— Voi știți că sunt tânăr și lipsit de experiență și că, în plus, sunt necunoscut în țara asta. Voi avea deci deseori nevoie de părerea voastră.

Toți dădură aprobator din cap. Și toți îl încredințară că poate conta pe totala lor colaborare. Richard rămase câteva clipe pe gânduri, înainte de a și le expune:

— Ne aflăm în fața unei sarcini anevoioase, începu el. Avem datoria să-i ajutăm din răsputeri pe frații noștri, care n-au niciun fel de alt sprijin. Acest ajutor începe cu culegerea de informații de tot felul și cu îngrijirea celor torturați. Că suntem nevinovați știm prea bine cu toții. Dar să ne dovedim nevinovăția este o treabă aproape imposibilă, deoarece asemenea învinuiri nu pot fi combătute cu dovezi. Și atunci ce ne mai poate salva? Numai un proces cinstit și o judecată dreaptă. Din partea regelui nu ne putem aștepta la niciuna dintre aceste două cerințe. Va trebui să avem noi înșine grijă să urmeze un proces cinstit. Să ni se dea posibilitatea să ne apărăm și să nu ni se astupe gura, ca unor cetățeni lipsiți de drepturi, deoarece, din punct de vedere juridic, în ultimă instanță depindem de papă. Lupta devine anevoioasă și va trebui s-o desfășurăm pas cu pas. Toate mijloacele sunt admise în acest scop, atâta vreme cât sunteți de părere, pe onoarea și conștiința

voastră, că nu vin în contradicţie cu regulile noastre şi că se află în legătură cu metodele folosite de rege. În această privinţă, vă las toată libertatea... Mi-am şi pregătit eu însumi contactele necesare la Curtea papei şi la Curtea regelui. Căutaţi în locul meu oameni care se află de partea cealaltă: paznicii fraţilor noştri, santinele de la porţile închisorilor, mai ales cei de serviciu mai mult noaptea, grămăticii Inchiziţiei, dominicanii care îi vizitează pe deţinuţi şi orice om care are acces în temniţele lor. Urmăriţi-i douăzeci şi patru de ore pe zi, aşa încât să ştim cine se lasă mituit, indiferent din ce motiv, şi asupra cui putem face presiuni prin ceea ce am aflat despre ei şi ceea ce ei preferă să rămână ascuns. Raportaţi-mi totul mie. Sunt de găsit în fiecare dimineaţă la Saint-Martin-des-Champs, deghizat în cerşetor. Nu vreau decât informaţiile voastre... Restul lăsaţi-l în seama mea: o singură pereche de mâini murdare este mai mult decât de ajuns.

•

Sfârşitul lui octombrie se apropia, iar zilele frumoase de toamnă se prefăcură într-un şir de furtuni care biciuiră ţara. Drumurile care mai erau totuşi circulabile, deşi numai într-o mică măsură, deveniră nişte făgaşuri noroioase, în care multe căruţe umplute ochi se înfundau până la osii.

Condiţiile în care îşi petreceau zilele templierii întemniţaţi nu erau mult mai bune. În celulele lor supraaglomerate, care erau acum şi mai friguroase şi mai umede decât înainte, viaţa deveni din ce în ce mai grea. Adeseori, deţinuţii nu aveau decât un maldăr de paie pe care să doarmă pe rând sau care era rezervat bătrânilor şi bolnavilor.

Izolaţi cu totul de lumea din afară, lipsiţi de sfaturile superiorilor lor şi de orice informaţii, nu puteau aproape deloc să se apere, deoarece erau nevoiţi să asculte nişte învinuiri care le erau citite în latineşte, limbă înţeleasă numai de câţiva dintre ei. Privaţiunile trupeşti şi hrana proastă îi puneau la grea încercare mai ales pe cei bolnavi şi bătrâni, ale căror măruntaie se şubreziseră în urma şederii lor în Orientul Mijlociu. Intimidarea mentală îi lovea mai ales pe cei încă tineri şi destul de voinici fiziceşte pentru a se putea apăra. Aceşti cavaleri

mândri, care se socotiseră de neatins, fură înjosiţi şi dezonoraţi atât de profund, încât aroganţa li se frânsese. Speranţa lor într-o eliberare şi reabilitare apropiate nu mai era decât o flăcăruie abia perceptibilă în bezna mizeriei lor.

Aşa îi găsi Richard atunci când pătrunse pentru prima dată în închisorile din Paris. Ştia că unii cavaleri mai vârstnici făcuseră mărturisiri, dar fu înspăimântat când văzu cu ochii lui cât de eficient lucra aparatul represiv al lui Filip. Auzi îngrozit cum fuseseră interogaţi cavalerii, nu de către prelaţi, ci de către laici, ofiţeri ai regelui, care le dictaseră pur şi simplu ce să mărturisească.

În toiul nopţii, cu galbenii necesari în buzunar, că să-i mituiască pe paznici, dar şi, fără frică, peste zi, deghizat în călugăr dominican (personalul Inchiziţiei era alcătuit în cea mai mare parte din dominicani), pătrundea în celulele fraţilor săi şi le dădea ajutor, în măsura posibilităţilor sale, pentru a le uşura satisfacerea nevoilor trupeşti şi spirituale. Filip avea nevoie de mult mai multe mărturisiri decât cele făcute de cei câţiva templieri care cedaseră, şi orice mijloc i se părea îndreptăţit în vederea atingerii acestui scop. Iar papa nu era convins încă, şi tocmai faptul că regele recursese la tortură îl oprea să i se alăture lui Filip.

Ferrand fu cel care îi aduse lui Richard acest raport, care ar fi trebuit să-l bucure, dar acesta era prea preocupat de soarta fraţilor săi francezi ca să se poată bucura de reticenţa papei de a se alătura acestei vânători de vrăjitoare.

Richard încercă să-şi alunge somnul. Arăta obosit şi încordat. Expediţiile sale nocturne de la o temniţă pariziană la alta deveniseră cu fiecare zi tot mai anevoioase. Fiecare zi care trecea însemna pierdere de timp pentru regele Franţei şi cu cât se grăbea mai mult să-l convingă pe papă, cu atât mai groaznice deveneau relatările despre camerele de tortură şi despre nişte cruzimi pe care Richard nu le crezuse posibile.

I se semnalaseră chiar şi cazurile unor cavaleri care, pe masa de tortură, se încăpăţânaseră să-şi proclame nevinovăţia şi care îşi găsiseră astfel moartea. Cei mai mulţi dintre ei îşi acceptaseră soarta plini de curaj şi de hotărâre, şi se înapoiaseră de acolo

schilodiţi. Unii, care avuseseră mai puţin noroc, înnebuniseră.

Stăteau amândoi pe podul de peste Sena, pentru că acolo, în îmbulzeala şi larma oraşului, erau mai puţin expuşi să fie auziţi ce vorbesc. Cai, căruţe supraîncărcate, neguţători, ţărani, cerşetori, prelaţi şi copii treceau într-un şuvoi aproape neîntrerupt, de-a lungul caselor clădite pe pod foarte aproape una de alta. Ochii ageri şi sensibili ai lui Ferrand erau aţintiţi asupra chipului camaradului său, care se uita în jos, unde, pe apă, nişte butoaie cu vin erau duse la celălalt capăt al podului, ca să fie transbordate acolo în alte ambarcaţiuni. Privirea lui Richard era îndreptată spre el însuși, nu-i vedea pe oamenii de pe apă, nu le auzea vocile, nu simţea mirosul lemnului şi al apei, simţea numai mirosul sfâșietor al sângelui amestecat cu duhoarea puroiului, a urinei, a excrementelor umane, a năduşelii şi a paielor umede. În urechi îi răsunau necontenit întrebările înfricoşătoare, ţipetele unui nebun, gemetele slabe și plânsetul fraţilor săi. Iar în faţa ochilor vedea chipurile descompuse, trupurile convulsionate la lumina flăcării unei făclii și mai cu seamă urmele inumanelor unelte de tortură care îl revoltau până în adâncul sufletului.

Richard își închise cu putere ochii, ca și cum ar fi vrut să nu mai vadă nimic din toate acestea. Putea să le insufle fraţilor săi curaj, să le dea sfaturi, să-i consoleze, să le oblojească rănile, dar totul era atât de inutil și de lipsit de speranţă! Neputinţa sa de a le alina cu adevărat suferinţele îl umplea de deznădejde, o deznădejde vecină cu delirul.

Simţi pe braţ mâna lui Ferrand.

— Regele a primit răspunsul papei. Scrisoarea a fost înmânată în ajunul zilei Sfinţilor Simion și Iuda. Sanctitatea Sa a scris că deplânge forma procesului. Mi-am întipărit în minte cuvânt cu cuvânt o parte a textului: „În timp ce ne aflăm departe de tine, tu ţi-ai însușit bunurile templierilor; apoi i-ai arestat și nu i-ai mai pus din nou în libertate, mai mult chiar: după cum se spune, ai mai adăugat la suferinţa captivităţii și altă suferinţă."

Richard dădu din cap. Cardinalul Corbara avusese, așadar, grijă ca raportul său să ajungă în mâinile papei.

— Şi mai departe? întrebă Richard.

— „De ruşine faţă de Biserică şi faţă de noi înşine, socotim că este cuminte să trecem aceasta cu vederea, în tăcere.”

— Cum? Să treacă în tăcere cu vederea aceste torturi cumplite?

Ferrand făcu un gest de scuză.

— Aşa stau lucrurile, şi nu altfel. Filip are puterea în mână; papa nu poate folosi decât mijloacele diplomatice, cât timp nu e sigur de izbândă.

— Vasăzică nu spune niciun cuvânt despre nevinovăţia noastră?

— Niciun cuvânt. Nu îndrăzneşte să spună ce crede, deoarece se depun mărturii, aşa încât s-ar compromite dacă ar declara că e convins de nevinovăţia noastră şi dacă ar lua apărarea ordinului nostru. Ce-i drept, a suspendat puterea episcopilor, deci a Inchiziţiei.

Richard scoase un suspin de uşurare. Deci papa totuşi nu şi-a pierdut curajul. Ferrand îşi muşcă buza de jos. Comunicase mai întâi vestea mai puţin proastă. Restul îl mai aştepta încă pe Richard: suspendarea puterii episcopilor venise prea târziu.

— Avea veşti cu privire la marele maestru, zise el cu prudenţă.

Richard îşi ridică imediat capul şi îl privi curios pe Ferrand. Dar văzu după expresia descurajată a acestuia că nu trebuie să spere nimic.

— Ştii unde se află?

— Da. La Châtelet. Inaccesibil. Ferrand aşteptă câteva clipe şi îşi drese glasul înainte de a continua, cu oarecare greutate: A depus o mărturie, în public, bineînţeles, în faţa profesorilor de teologie şi a altor cărturari şi prelaţi de la Sorbona. Ştiam asta dinainte, dar n-am putut să te găsesc.

Trecură câteva minute până ca Richard să conştientizeze cele auzite.

— Pentru numele lui Dumnezeu! izbucni el, gâfâind. Auzisem zvonuri, dar n-am putut în ruptul capului să cred o asemenea grozăvie.

— Guillaume Imbert l-a convins pe rege să-l scutească de

tortură pe marele maestru, căci ar fi însemnat să-l ucidă, Molay fiind prea slab și prea bătrân ca să suporte caznele. De aceea, Filip, dându-și seama că un mare maestru mort nu-i poate fi de prea mare folos, s-a mulţumit să-l amenințe numai pe bătrân cu tortura.

Richard dădu deznădăjduit din cap. Se gândi din nou la bieţii săi fraţi. Dacă această veste le-ar ajunge la urechi, n-ar face decât să le sporească tulburarea și nesiguranța.

— Guillaume Imbert a găsit o soluţie, auzi Richard continuarea relatării lui Ferrand. A pus să fie interogaţi doi fraţi în faţa lui Jacques de Molay și i-a supus unei metode de tortură născocite chiar de el, numită „înșurubarea". Cei doi fraţi au fost legaţi cu tălpile (unse cu seu) în faţa unui foc, cu o placă de fier dedesubt, ca să se poată regla căldura. Richard cunoștea foarte bine această metodă. Bieţii oameni, ale căror picioare le îngrijise, n-aveau să mai poată umbla niciodată. Mi s-a spus că Molay a plâns și s-a dat bătut când i s-a făgăduit că cei doi cavaleri vor fi cruţaţi dacă el nu se mai încăpăţânează. I-a dat inchizitorului în același moment cuvântul său de onoare că va admite principalele acuzaţii formulate împotriva sa. S-a ţinut de cuvânt. Și n-a fost singurul care a recunoscut. Gerard de Gauche, comandorul din Le Bastit, Guy Dauphin, comandorul din Celles, Geoffroy de Charnay, comandorul din Normandia, și Gauthier de Liaucourt, comandorul din Laon și Reims, au dat și ei declaraţii care învinuiesc ordinul de erezie.

Ferrand tăcu. Se simţea ușurat că făcuse în sfârșit trista relatare, care îl apăsa de atâtea zile. Era hotărât să nu mai rostească niciodată niciun cuvânt despre această poveste dezonorantă.

— Când s-a petrecut asta? vru Richard să știe.

— A doua zi după Sfântul Luca, răspunse Ferrand.

— Deci papa știa totul când i-a scris lui Filip?

— Tot ce se poate, dar n-a spus lucrurilor pe nume. A scris însă că va trimite la Paris doi cardinali.

Pe gura lui Richard apăru o trăsătură amară.

— Vom avea grijă ca cei doi cardinali să afle adevărul. Hai, nu trebuie să mai zăbovim aici.

Puse pe umărul lui Ferrand o mână care tremura de mânie stăpânită, strângând cu cealaltă garda spadei. Şi zise:

— Îi vom răspunde regelui aşa cum se cuvine.

4

„Fortune knows we scorn her most
When most she offers blows."[27]

William Shakespeare,
Anthony and Cleopatra[28]

Răspunsul lui Richard fu impulsiv și violent. Nu avea decât vreo câţiva oameni la dispoziţie. Pe cei mai mulţi dintre ei îi trimisese în ţară, ca să culeagă informaţii, încât să-şi poată forma o imagine cu privire la amploarea și intensitatea activităţilor Inchiziţiei în afara Parisului. Alţi doi fuseseră trimişi în mare grabă la Paris, ca să-l informeze pe cardinalul Corbara despre adevăratele împrejurări în care marele maestru și comandorii făcuseră mărturisirile.

Richard nu mai avea nevoie decât de o mână de oameni, pentru că cea mai mare forţă a sa erau acum indignarea și mânia. Într-o singură săptămână asalta trei fortăreţe. În Parisul supraaglomerat nu-şi îngăduise o asemenea ispravă, dar la Orléans eliberaseră, el și oamenii lui, aproape treizeci de arestaţi. La Blois izbuti să elibereze cel puţin douăzeci, cu toate că unii dintre ei se aflau într-o stare atât de proastă, încât fu nevoie să fie căraţi de ceilalţi. La Tours, situaţia fusese și mai proastă. Acolo, Richard cedă rugăminţii unui frate și îi reteză beregata, deoarece să mai trăiască ar fi însemnat pentru omul acela o adevărată mucenicie.

Cu toate că setea lui de răzbunare nu fusese încă stinsă, Richard fu nevoit să-şi oprească această cursă nebunească, deoarece fusese rechemat de urgenţă la Paris, în timp ce Aymer

gonea, plin de mânie oarbă, spre Le Mans.

Obosit trupeşte şi sufleteşte, cu chipul livid ca cel al unui mort, dar cu un oarecare sentiment de satisfacţie, Richard se întoarse la Paris. Era aşteptat de trei cavaleri, care îi dădură o rasă dominicană, şi pe care îi urmă, cu gluga trasă peste cap, pe străzile ceţoase ale Parisului.

— Ce s-a întâmplat? întrebă el.

Cavalerul de lângă el ridică neajutorat din umeri şi zise:

— Nu ştim. Suntem confruntaţi de câteva zile cu unii fraţi care au depus mărturie, fără să prezinte nicio urmă de tortură, cu toate că la interogatoriile anterioare au tăcut mâlc. Par foarte tulburaţi, dar nu vor să ne spună de ce dintr-o dată au recunoscut.

— Voi n-aţi suflat niciun cuvânt despre marele maestru?

Dădură violent din cap toţi trei că nu, şi-şi continuară tăcuţi drumul până ce, în cele din urmă, îl introduseră pe Richard într-o hrubă umedă a oraşului, care, din lipsă de spaţiu, era folosită ca închisoare. Când uşa se deschise în faţa lor, le veni în întâmpinare duhoarea obișnuită.

Richard pătrunse cu hotărâre în celulă, deși știa că fiece pas în aceste temniţe însemna pentru ei primejdie de moarte. În timp ce cavalerii făceau de gardă, Richard își roti liniștit privirea la lumina slabă a făcliei și îi salută pe arestaţi cu un zâmbet de încurajare. Își dăduse peste cap gluga, așa încât arestaţii să-l poată recunoaște numaidecât. Privirea lui zăbovi pe un cavaler care stătea ceva mai în spate, în umbră. Richard ridică făclia, și atunci lumina se revărsă în colţul întunecos al celulei, dezvăluind un chip care se crispa nervos și niște ochi sumbri care încercau să scape de ochii lui Richard.

— Frate Raymond, începu Richard, pe un ton liniștitor, am auzit că ai făcut ieri mărturisiri în faţa ofiţerilor regelui. Totuși nu s-au găsit pe trupul tău urme recente de tortură. În ce fel te-au silit să vorbești?

Nefericitul cavaler oftă.

— Ofiţerii nu m-au silit nicicum să fac mărturisiri, răspunse el, calm.

— Atunci ai cedat numai unor amenințări? Celălalt își clătină

capul. Ai refuzat să răspunzi la întrebările camarazilor mei. Am venit încoace ca să aud adevărul, zise Richard, pe acelaşi ton blajin, dar stăruitor. Dintre buzele lipite ale lui Raymond nu ieşi niciun sunet. Un rid adânc umbri fruntea lui Richard. Cer o explicaţie, frate Raymond, zise el, la fel de calm.

— Am recunoscut şi gata, zise celălalt, resemnat. Ruşinea îi era mai mare decât teama.

— Nu-mi place deloc ceea ce aud. Raymond închise ochii şi tăcu în continuare. Pe rănile lui Hristos! Trebuie oare să ne îndoim și noi de nevinovăția ta? exclamă Richard, impacientat.

— Mă nedreptățești, șopti răgușit cavalerul. N-am făcut altceva decât să mă supun, așa cum ordonă regulile.

— De cine ai ascultat?

Răspunsul veni ca de la sine înțeles:

— De marele maestru.

Richard rămase câteva clipe buimac. Dacă era adevărat ceea ce începuse să bănuiască... Dar asta era totuși cu neputință! Își puse mâna pe umărul nefericitului cavaler și îi dădu curaj:

— Spune-mi exact ce s-a întâmplat.

Cavalerul Raymond mai șovăi la început, apoi începu să vorbească.

— În drum spre inchizitor, am fost oprit alaltăieri de unul dintre fraţii noştri care tocmai venea de acolo. Mi-a strecurat în mânecă o scrisoare, mi-a șoptit numele marelui maestru și mi-a cerut să transmit scrisoarea în același mod următorului. N-am avut decât o clipă ca să-i citesc conţinutul. Venea într-adevăr de la marele maestru al ordinului nostru. Dedesubt avea, imprimat în ceară, sigiliul lui.

— Ce era scris acolo?

Cavalerul prinse curaj și zise:

— Textul era scurt; am fost nevoit să-l citesc de trei ori până să-l pot crede, dar era mai mult decât clar: scrisoarea era o recomandare de a recunoaște vinovăția noastră, așa cum recunoscuse și el. Ce altceva puteam să fac? Auzisem într-adevăr zvonuri că făcuse o mărturisire. Trebuie să fi urmărit el ceva cu asta. M-am supus ordinului dat de el, nădăjduind că astfel voi sluji ordinul. Cavalerul își făcu semnul crucii. M-am rugat

Maicii Domnului să mă ierte.

— Ce ai recunoscut? întrebă Richard.

— Ceea ce mi se cerea: că la intrarea mea în ordin am jurat să scuip Crucifixul şi să-l reneg de trei ori pe Hristos.

Îşi făcu din nou semnul crucii şi-şi plecă smerit capul, mormăind o rugăciune deznădăjduită deasupra mâinilor sale împreunate.

Lui Richard i se aprinseră ochii, dar se stăpâni faţă de bietul cavaler. Într-un acces de milă, îşi îmbrăţişă fratele, care se crampona de el, ca un copil care caută mângâiere.

— Nu te teme, frate, zise Richard, cu blândeţe. Domnul are să te ierte, pentru că El cunoaşte adevărul. După ce închise uşa în urma sa, izbucni: Golească-şi diavolul maţele peste creatura care a născocit acest şiretlic!

Dacă blestemul se referea la Guillaume de Nogaret sau la Guillaume de Paris, îi era totuna. Pe amândoi îi ura la fel de fierbinte.

În seara următoare, Richard se afla în Pădurea Rouvray, ca să le aducă la cunoştinţă fraţilor săi proasta veste. Aceştia îl ascultară în tăcere, iar faptul că atâţia fraţi din Orleans, din Blois şi din Tours putuseră fi eliberaţi nu fu pentru Richard aproape deloc o consolare; şi nici faptul că papa suspendase puterea Inchiziţiei. Pe chipurile fraţilor săi, Richard putu citi uluire şi teamă; teamă de ceea ce îi mai aştepta în continuare, deoarece Filip câştigase teren, avea întreaga putere în mână şi ştia s-o folosească. Dacă papa nu se împotrivea cu fermitate, regele avea să aibă frâu liber.

— Doi cardinali sunt în drum spre Paris, relată Richard. Încercăm să aflăm cine sunt. Între timp, nu mai putem face mare lucru, decât să-i prevenim pe fraţii noştri cu privire la scrisoarea marelui maestru al ordinului nostru, care…

Se opri în mijlocul frazei şi se întoarse brusc. Auzise foarte clar potcoavele unor cai care veneau spre ei în galop. Cavalerii se priviră unii pe alţii. „Doi sau trei călăreţi, mai mulţi sigur nu”, fură ei de părere, judecând după sunetul potcoavelor. La un semn al lui Richard, cavalerii se răspândiră şi, după câteva secunde, luminişul din pădure era liniştit şi pustiu. În depărtare,

loviturile de potcoave deveneau tot mai tari, şi se apropiară repede, deşi călăreţii îşi micşoraseră viteza, împiedicaţi fiind de bălăriile dese. Richard se duse cu paşi grăbiţi în direcţia din care veneau sunetele. Când putu desluşi caii la lumina lunii, văzu că numai unul dintre ei era călărit; cealaltă şa era goală. Cu o presimţire plină de teamă, îşi croi drum printre mărăcini şi ajunse la trupul încovoiat de pe şa, tocmai la timp ca să-l prindă în braţe.

— Ferrand! exclamă el, când recunoscu chipul alb şi descompus care i se odihnea pe braţ.

O substanţă caldă, lipicioasă, îi picura pe mâna care îl sprijinea pe Ferrand sub umăr. În spatele lui, capul alb al unui cal îşi lipise de umărul lui Richard botul.

— Chançard! fu răspunsul uimit al lui Richard.

Doi dintre fraţii săi, care îl urmaseră, se ocupară de cai, iar un al treilea îi dădu ajutor lui Richard să-l ducă în tabăra lor pe cavalerul rănit, unde îl culcară. Richard se așeză pe vine lângă ei, și mâinile lui experimentate îndepărtară cu băgare de seamă veşmintele lui Ferrand, ca să i se poată îngriji rana: o lovitură adâncă în umăr. Încă înainte de a i se fi putut pune un bandaj, Ferrand se sculă pe jumătate în capul oaselor și îi privi țintă, cu ochii larg deschiși:

— Richard! E vorba de Aymer, care...

Răsufla greu şi gemea. Richard îl împinse la loc în culcuș.

— Mai târziu! zise el, scurt, continuându-și cu pricepere munca, până ce rana fu curățată, iar hemoragia oprită.

— Aduceţi vin! ordonă el peste umăr.

Îi fu adus un burduf plin cu vin roşu tare, din care îi dădu lui Ferrand să bea cu înghiţituri mici.

— Te simţi ceva mai bine? întrebă el după câtva timp; celălalt dădu aprobator din cap, cu un zâmbet vag pe chipul livid, pe care acum apăruse un pic de culoare. Atunci poţi vorbi. Ce s-a întâmplat cu Aymer?

— A fost prins la Le Mans, dar nu chiar în oraş, ci afară din oraş, pe drumul spre Paris.

— Şi ceilalţi?

— Au fugit în Alpii Mancelles. Noi am încercat să-i punem pe

urmăritori pe un drum greşit. Chipul i se strâmbă de durere. Am ucis un om, şopti Ferrand. Doamne Dumnezeule, pretutindeni era sânge, al lor, al meu... Groaznic! M-au crezut mort; asta m-a salvat.

Richard îl bătu uşurel pe Ferrand pe braţul sănătos, ca să-i dea curaj. Fiul gingaş al seniorului d'Uzès nu era făcut pentru iureşul luptei, dar stăruise să ia locul lui Richard când îi adusese de la Paris apelul urgent.

— Îl vor duce la Paris. Îl vor tortura. Ferrand vorbea acum cu o extremă încordare în glas, cramponându-se de braţul lui Richard. Cineva trebuie să-l prevină pe Godefroy.

— Mă înapoiez pe dată la Paris, răspunse Richard, pe un ton liniştitor.

— Fii prudent. Poate că ei te şi aşteaptă.

Richard se şi sculase în picioare.

— Ai grijă acum să te înzdrăveneşti cât mai repede, zise el.

În gând îşi şi jalonase drumul. Apoi dădu câteva ordine scurte: tabăra din Pădurea Rouvray să fie desfiinţată; cei din Pădurea Amboise să se răspândească; fraţii evadaţi din Le Mans şi ascunşi în Alpii Mancelles să fie adunaţi; nimeni să nu-şi asume niciun risc în cazul că Aymer ar evada; Ferrand să plece şi el de aici, chiar dacă ar fi pentru el o grea încercare să călărească în starea în care se află.

Sezonul de vânătoare se terminase. Era interzis să se vâneze cerbi de la 14 septembrie până la 3 mai, iar vânătoarea de mistreţi începea abia de Crăciun şi avea să ţină până la întâmpinarea Domnului. Până atunci vor fi în siguranţă, oriîncotro s-ar duce. Dar Richard se gândi şi la Godefroy; pentru problema acestuia nu avea soluţie.

În câteva minute îşi înşeuă calul şi fu pe drum. În zori îi apărură în zare zidurile Parisului, şi nu mult după utrenie ceru să fie anunţat la Godefroy. Amândoi aşteptară în tăcere până ce dispăru slujitorul, fiecare din ei privindu-l neîncrezător pe celălalt. Apoi Godefroy zise glacial:

— Nu te aşteptam aici. Prezenţa dumitale în La Cité este indezirabilă şi mă primejduieşte inutil.

— Vin să vă previn, *beau sire*[29], răspunse Richard, pe un ton

şters. La Le Mans, unul dintre fraţii noştri a fost arestat. Va fi adus probabil la Paris. În cursul aceleiaşi urmăriri, fratele dumneavoastră a fost rănit.

Godefroy se făcu alb ca varul. Rămase tăcut în faţa lui Richard şi îl privi ţintă.

— Unde este? izbuti el să întrebe, consternat.

— În mâini bune. Consolarea nu păru să fie prea convingătoare. Nu pot să vă dau decât un sfat, zise calm Richard în continuare. Staţi liniştit. Templierul arestat nu va rosti numele dumneavoastră, nici pe cel al lui Ferrand. Încolo, n-are decât să spună tot ce ştie: noi ne-am luat măsurile necesare.

Cuvintele lui Richard îl liniştiră întrucâtva pe Godefroy.

— Cine e? vru el să ştie.

Richard se gândi câteva clipe. Poate că era mai bine ca Godefroy să fie pus la curent cu identitatea lui Aymer.

— Aymer de Vraineville, cavaler din comanderia din Rouen, zise el.

Celălalt dădu din cap.

— O familie respectabilă, zise el. Asta explică de ce i-ai trecut până acum sub tăcere numele.

— Instinctul de conservare: niciunul dintre cei implicaţi nu ştie mai mult decât că e bine să tacă, zise Richard. Ceea ce v-am spus este valabil şi pentru fraţii mei, şi chiar şi pentru Aymer.

Se întoarse cu faţa spre cămin şi privi cenuşa. Nu vru să se mai gândească la ce i s-ar mai fi putut întâmpla lui Aymer. Îl trecu un fior şi-şi sili gândurile să se îndrepte în altă direcţie.

— S-a aflat cine sunt cardinalii trimişi de papă? întrebă el.

— Da. Au şi sosit. Sunt cardinalii Étienne de Suisy şi Bérenger Frédol.

Richard dădu scurt din cap.

— Au vorbit cu regele? întrebă el.

Ştia că era prea târziu. Evenimentele se succedaseră atât de rapid, încât el, Richard, pierduse orice şansă de a se vârî între cardinali şi rege, ca să scoată adevărul la lumină.

— Regele, îi povesti Godefroy, le-a comunicat că li se va înmâna, chiar azi, o scrisoare către Sanctitatea Sa. Textul e gata pregătit.

— Pot să sper că aţi avut grijă să parcurgeţi ciorna?

Godefroy dădu din cap şi zise:

— Numai în treacăt. Erau acolo câteva fraze pe care mi le-am întipărit în minte, fraze care redau perfect spiritul întregii scrisori. Citez cu aproximaţie: „Dumnezeu îi dispreţuieşte pe laşi. Orice amânare a reprimării fărădelegilor săvârşite de templieri este un fel de complicitate. În plus, vă asigurăm că prelaţii nu vor răbda să fie jigniţi prin suspendarea funcţiei lor, exercitată în numele Domnului. Nu putem tolera să li se facă această nedreptate, care ar însemna să ne încălcăm jurământul, aşa că refuzăm."

Richard îl ascultase cu ochii închişi. Ameninţarea regelui nu era aproape deloc mascată în aceste cuvinte. Arestarea lui Aymer venise într-un moment extrem de nepotrivit, Richard fusese nevoit să-şi răspândească oamenii, iar comunicarea dintre ei avea să se facă foarte greu. Pentru moment, nu putea întreprinde nimic, nici pentru Aymer, nici pentru ordin, care era ameninţat acum mai mult ca niciodată, nici pentru papă, care poate că tremura în jilţul lui din Poitiers. Gândurile lui Richard se îndreptară într-o altă direcţie. Dacă papa se va lăsa intimidat de Filip, sediile templierilor din afara Franţei vor fi primejduite, chiar şi cele din Anglia. Un om de legătură la Curtea engleză ar fi în acea clipă foarte folositor... Sau o femeie?...

Godefroy d'Uzès îi întrerupse reflecţiile. Ar fi preferat acum ca Richard să plece, şi nu-şi ascunse acest gând.

— Mai pot să fac ceva pentru dumneata, *messire*? întrebă el.

— Da! Rugaţi-vă pentru noi, zise Richard, şi făcu o scurtă plecăciune înainte de a ieşi din încăpere.

5

„Souvent
femme varie,
Bien fol est qui
s’y fie!”

Francisc I, regele Franței[30]

Dimineața de noiembrie era rece și cețoasă. Pâcla se cuibărise în copacii desfrunziți și acum picura prelingându-se pe crengi. Prin pădure înainta la pas un călăreț, trăgând după el un al doilea cal. Se auzi clopotul unei biserici: un dangăt vag, care amuți în desișul tăcut și îmbibat de umezeală. Călărețul iuți pasul calului și-și îndreptă privirea spre turnurile pătrate ale Castelului Lyons-la-Forêt, care se înălța deasupra malului Eptei.

După câteva minute își priponi caii, își lepădă mantaua largă, și-și continuă drumul pe jos, îmbrăcat în straie simple țărănești. Ajuns lângă castel, se alătură convoiului de credincioși și trecu neobservat, împreună cu ei, prin poarta principală, înspre capelă. Atunci o zări pe Blanche: domnița mergea încet, învăluită într-o manta prețioasă de postav verde-închis, brodată cu fir de aur și tivită cu blană. Gluga îi lăsa liberă o parte destul de mare a feței, ca să i se poată vedea ochii aproape negri și pielea catifelată, încoronată de părul întunecat. La lumina slabă a zorilor, părea o arătare din altă lume, prea frumoasă parcă. Era unicul vlăstar al burgravului de Lyons-la-Forêt, moștenitoarea castelului și a titlurilor și bunurilor familiei. Încă înainte de a fi ajuns la vârsta măritișului, fusese cerută de cel puțin o duzină de familii nobile, dar mândra jupâniță refuzase categoric. Declarase cu semeție că ea, având în vedere zestrea ei considerabilă, se află în situația de a-și putea alege singură

viitorul soţ, cu încuviinţarea tatălui ei, de altfel, care nu-i putea refuza nimic.

Blanche era o domnişoară capricioasă. După diferite aventuri amoroase, îl întâlnise pe Aymer de Vraineville, al doilea fiu al seniorului de Vraineville, care nu avea aproape nimic de oferit. Ea nu făcuse niciodată un secret din faptul că titlurile nu prea o impresionau; pretendentul ar fi putut să fie foarte bine chiar şi grăjdarul calului ei. Iar faptul că Aymer era cavaler templier, şi deci legat de jurământul de celibat, făcuse ca aventura să devină cu atât mai interesantă. Încercarea de a-l cuceri fusese pentru ea o atracţie irezistibilă... Şi izbutise, împotriva faptului că burgravul îi interzisese cu cea mai mare străşnicie această legătură şi că Aymer încercase să reziste ispitelor ei.

„Nu e de mirare, îşi zise Richard, că Aymer a cedat unei femei de o frumuseţe cu adevărat cuceritoare."

În timp ce continua s-o urmărească stăruitor cu privirea, Richard pătrunse în capelă împreună cu ţăranii. Stând în picioare în umbra navei laterale, avea o perspectivă a profilului ei. Blanche îşi aruncase gluga pe umeri, aşa încât splendoarea părului ei negru şi a tenului ei alb ca laptele devenise acum vizibilă. Richard nu putu să-şi dezlipească ochii de ea şi se veseli privindu-i trăsăturile gingaşe ale feţei. Parcă fusese vrăjit şi lumea se oprise în loc. Fiinţa ei îi insuflase o încordare, care îi vibra în tot corpul. Încercă să lupte împotriva acestei încordări, dar nu izbuti. Armonia desăvârşită a frumuseţii ei pusese stăpânire pe el. Richard nu auzi aproape deloc versetele latineşti cântate de călugări. Chiar şi imnul *Te Deum* păru că vine dintr-o depărtare neguroasă. Richard căzu în genunchi, împreună cu ceilalţi, în rugăciune, şi nu se trezi din vis decât atunci când ea ieşi din capelă şi dispăru în castel.

Pentru prima dată înţelese Richard cu adevărat de ce îşi încălcase Aymer legământul: a o privi pe Blanche era mai mult decât putea rezista un bărbat. Dar şi mai mult îl frapase pe Richard faptul că tânăra de Lyons-la-Forêt era păzită. Fusese tot timpul flancată de doi cavaleri, iar alţi doi stătuseră la mică depărtare de ea. Şi unde era burgravul?

Richard îi fu recunoscător neîncrederii sale instinctive, care îl

făcuse să ia hotărârea de a încerca mai întâi marea cu degetul, înainte de a cere să-i fie anunțat tinerei nobile. Nu încape îndoială că ar fi căzut în brațele înarmate ale paznicilor ei.

Mai hoinări câtva timp înlăuntrul zidurilor castelului, dar fără să afle mare lucru. Apoi se grăbi să se întoarcă la cai și-și puse iar mantaua pe umeri. Își mai roti pe jumătate capul, ca să arunce o privire tristă spre zidurile care, de la înălțimea lor inexpugnabilă, păreau să-și bată joc de el, rânjind dispreţuitor.

— Nu-i nimic, îi zise el masei de piatră. O să mă întorc.

Apoi încălecă și porni spre pădurea de la nord de Gisors, unde poposi și rămase tot timpul zilei.

Pe la apusul soarelui, își părăsi ascunzătoarea și porni spre castel, iar acolo unde râul Epte se varsă în Sena, așteptă tăcut lângă cal, cu dârlogii liberi în mâna înțepenită. Așteptă până ce soarele dispăruse de mult sub orizont, și când, după aceea, se întoarse în beznă la fostul său loc de popas, știa că Aymer se afla în La Cité, în temnițele regelui.

În dimineața zilei următoare se trezi tremurând de frig. Își strânse mantaua în jurul trupului. În timp ce rostea rugăciunea, își îngriji caii, care fuseseră ocrotiţi în timpul nopţii cu câte o pătură grea. Îl înșeuă pe Chançard, care era nervos și neliniștit, și încălecă.

După un drum scurt, trase de frâu și îl bătu pe cal pe gât. În fața lui Richard se înălțau zidurile Castelului Lyons-la-Forêt. La piciorul contrafortului, șanțul castelului era acoperit de un strat subțire de gheață, datorat vântului de la răsărit, care suflase în acea noapte peste el. Se auziră chiote puternice și hohote de râs: copiii care locuiau în castel încercau rezistența pojghiței subțiri de gheață, azvârlind pietricele și crengi. Foarte sus, deasupra lor, pe drumul de rondă, un trup gingaș se aplecase peste parapet. O pereche de ochi veseli se uitau în jos, la joaca grupului de copii. Atât de devreme în noiembrie, gerul era extrem de rar. În acea clipă nu mai era nimeni altul pe acolo, și atunci lui Richard îi veni brusc o idee. Îi dădu pinteni lui Chançard și merse până la marginea șanțului. Copiii se feriră speriaţi. Cavalerii, pasămite, nu-și dădeau niciodată osteneala să se oprească în fața lor, decât pentru o mustrare, dar când copiii văzură privirea prietenoasă

din ochii lui Richard, câţiva dintre ei se apropiară, împinşi de curiozitate. Un băieţaş cu părul blond ca paiul îşi întinse mânuţele şi dezmierdă coama lui Chançard. Când Richard îşi coborî privirea spre el, putu simţi cum îi ard în spate ochii negri ai lui Blanche.

— Nu-i primejdios jocul vostru? întrebă el, pe un ton prietenos.

Băiatul dădu din umeri.

— Nu, domnule. Micuţul Jean a căzut astă-vară în şanţ, şi apoi noi l-am scos de acolo. A spus că a văzut fundul şi că nu e defel adânc.

— Dar foarte rece şi ud, aşa bănuiesc.

Băieţaşul râse, iar ceilalţi copii îl imitară.

— Păi sigur, domnule, acum când e îngheţat. Dar gheaţa e mult prea subţire ca să stai pe ea.

— Atunci aşteaptă până vine iarna de-a binelea, zise Richard.

Chançard necheză şi bătu din picioare. Copiii se dădură înapoi, dar băiatul blond nu.

— Splendid cal! zise el, plin de admiraţie. N-am mai văzut niciodată un cal atât de frumos.

— Te pricepi? întrebă Richard, râzând şi măsurându-l din ochi pe băiat, care dădu din cap plin de convingere. Ai vrea să-l călăreşti?

Chipul copilului străluci de încântare.

— Şi încă cum, domnule!

Richard se aplecă, îl săltă pe băiat şi îl înfipse în şa, în faţa sa.

— Ţine-te bine de coamă. Facem un mic tur. Să nu te temi, am să am grijă să nu cazi.

Îl puse pe Chançard să facă stânga-mprejur şi porni la trap. Întorcându-se pe jumătate în şa, îşi ridică abia acum privirea spre locul în care Blanche se mai sprijinea încă de parapet. Îi făcu un semn de salut ridicându-şi mâna, şi văzu că ea îl recunoscuse pe Chançard, căci îi răspunse printr-un zâmbet şi prin nişte semne cu mâna. Băiatul îl privi, mut de mirare, pe Richard.

— Domniţa ţi-a făcut semne cu mâna! exclamă el.

— Bineînţeles. Mă cunoaşte.

— Dar eu nu te cunosc!

— N-ai de unde.

— Păi eu sunt fiul paznicului porţii, răspunse mândru băiatul.

Richard râse. Îi făcuse plăcere sinceritatea copilului.

Îi dădu pinteni calului şi îl duse pe băiat în galop. Copilul se prinse strâns de coama albă, dar nu se temu şi scoase exclamaţii de plăcere.

— Mai repede, domnule. Nu puteţi mai repede?

Richard zâmbi văzând entuziasmul copilului şi îl îndemnă pe Chançard. După zece minute încetini mersul, continuându-l la pas, şi privi chipul încântat din faţa sa.

— Ţi-a plăcut? N-ai mai călărit niciodată?

— Nu, domnule. Adică da: uneori îi ajut pe grăjdari, şi atunci mă lasă să mă urc pe unul dintre cai şi să dau un ocol curţii grajdurilor, dar abia acum am călărit cu adevărat!

— Cred şi eu!

Richard se opri într-un luminiş al pădurii şi îl puse jos pe băiat. Apoi descălecă şi el şi bătu uşurel gâtul alb voinic al animalului. Băiatul privi calul cu ochi aproape de cunoscător şi zise cu toată seriozitatea:

— Poate că am mai văzut totuşi un cal ca al dumneavoastră, domnule. Iertaţi-mă, domnule. *Le sieur* de Vraineville, care venea des la castel, călărea un cal alb arab. L-am văzut des cum trecea pe podul basculant, apoi își cabra calul şi îi făcea semne domniţei Blanche. Richard mormăi ceva neinteligibil. Nu l-am mai văzut de mult. Taică-meu zice că *le sieur* de Vraineville e un templier. Cuvintele fură rostite cu respectul cuvenit. Şi că burgravul i-a interzis să vină în vizită la domniță. Dar el tot venea, zice tata; da, noaptea, şi atunci ea îi dădea drumul să intre prin poarta din dos. Dar acum nu mai vine, pentru că au venit nişte cavaleri ai regelui ca s-o ocrotească pe domniță.

— De ce?

Băiatul îl privi ca şi cum ar fi auzit o întrebare stupidă.

— Păi, pentru că stăpânul e bolnav şi pentru că la Rouen se spune că *le sieur* de Vraineville a fugit şi că împreună cu alţi templieri atacă noaptea castelele şi le jefuieşte.

Începu să tremure şi privi bănuitor semilumina de sub copacii din jurul luminişului, ca şi cum cavalerul hapsân ar fi putut veni în orice clipă de acolo, ocrotit de acei copaci.

— Zău? întrebă Richard, calm.

Aşadar, nu venise prea devreme. Cineva din comanderia din Rouen ştiuse, pare-se, destul de multe despre Aymer, iar inchizitorul trăsese curios cu urechea.

— Vreau să mă duc înapoi, zise băiatul.

— Bineînţeles. Te ducem degrabă înapoi.

Băiatul se apropie de Chançard şi îi dezmierdă cu palma botul moale.

— Taică-meu zice că are să fărâme gheaţa de pe apa şanţului cu toporul, înainte ca să se întărească până într-atât încât să poată susţine pe ea un om.

Își îndreptă privirea dezamăgită spre Richard și întrebă:

— Dar de ce vrea să facă asta?

— Deoarece șanțul, după valul de pământ, este a doua linie de apărare a castelului. Expresia de uluială de pe chipul copilului îl făcu pe Richard să zâmbească. Deoarece cavalerul acela despre care îmi vorbești sau alți oameni răi ar putea să meargă pe gheață și să se cațere pe ziduri în bezna nopții. Nimeni n-ar băga de seamă.

Răspunsul fu, pare-se, pe placul băiatului, care dădu din cap și zise:

— Foarte bine. Nici mie nu-mi place să se foiască cineva în jurul meu când dorm. Urmă o scurtă tăcere, în timpul căreia copilul își legănă nervos picioarele. Domnule, pot să vă cer o favoare? întrebă el timid.

— Ce favoare?

— Dacă-i faceţi o vizită domniţei, aţi... aţi putea-o întreba dacă am voie să învăţ meseria de grăjdar?

Richard râse și-și puse mâna pe umărul îngust al băiatului, care acum dârdâia de frig.

— Într-adevăr, ai putea foarte bine să te ocupi de animale. Dar eu n-am de gând să-i fac o vizită domniței. Pe chipul pe care copilul și-l întoarse înspre el se putea citi o amară dezamăgire. Richard se lăsă pe vine și îl privi pe băiat drept în ochi. Mă

pregăteam să-ţi cer eu ţie o favoare, micul meu prieten. Crezi că ai putea să păstrezi un secret foarte secret?

— Da, domnule, fu răspunsul sincer al băiatului.

— Nu trebuie să le spui nimic prietenilor tăi, şi nici tatălui tău, înţelegi? Băiatul dădu din cap că înţelege. Atunci ascultă bine. Trebuie să te duci chiar tu la domniţa Blanche cu câteva cuvinte din partea mea.

Băiatul rămase cu gura căscată de mirare. Când îşi reveni, zise:

— Ce trebuie să-i spun, domnule? Cred că pot ţine minte.

— Nu trebuie să-i spui nimic: am să-ţi dau o scrisoare, care trebuie să ajungă numai în mâinile ei, mă-nţelegi, numai în mâinile ei. După ce i-o dai, poţi s-o întrebi dacă vrea să te lase să înveţi meseria de grăjdar.

Pe chipul băiatului apăru un zâmbet de fericire.

— Am să duc scrisoarea dumneavoastră, domnule, zise el solemn.

Richard dădu din cap. Era un joc de noroc, dar i se păru cel mai puţin primejdios din câte ar fi putut juca. Îşi deschise tolba de la şa şi scoase din ea o bucată de pergament, cerneală şi o pană de gâscă. Scrise, cam neîndemânatic, vreo câteva fraze, cu degetele sale reci, înţepenite de frig, în timp ce băiatul îl privea cu gura căscată de mirare. Să scrii era în ochii lui o minune pe care n-o văzuse încă făcută de nimeni. Nu văzuse încă niciodată un om care scrie.

De îndată ce fu gata, Richard împături scrisoarea şi o ascunse sub cămaşa copilului, pe care îl săltă din nou pe spinarea lui Chançard.

— Aşa, prietene; bagă de seamă şi ţine minte bine ce ţi-am spus. Nu le povesti prietenilor tăi decât că am fost un străin care te-a întrebat de drumul spre Paris.

Înapoierea la castel într-un galop nebunesc fu încă un mare eveniment pentru fiul paznicului porţii. Richard se opri la oarecare distanţă de castel, unde pădurea îl mai ocrotea încă, şi dădu jos băiatul din şa.

— Ia spune-mi: de fapt, cum te cheamă? întrebă el, înainte de a se despărţi de copil.

— Raoul, domnule.

— Pot să am încredere că ai să îndeplinești sarcina pe care ți-am dat-o, Raoul?

— Vă jur, domnule.

— Atunci îți rămân foarte îndatorat. Sper să te pot răsplăti cândva. Să nu te duci la domnița Blanche decât abia după-amiază. Până atunci poți să păstrezi scrisoarea în siguranță? Raoul dădu din cap că da. Cu bine, Raoul, Dumnezeu să te ocrotească.

Copilul zâmbi și îi făcu semne cu mâna lui Richard, care îl întoarse pe Chançard și porni, dispărând numaidecât în semiîntunericul dintre copaci.

•

Era o zi luminoasă, aerul era răcoros, iar un vânt puternic de la răsărit agita ramurile desfrunzite. Richard îl opri pe Pelerin și rămase nemișcat, trăgând atent cu urechea. Nu se înșelase. Bocănitul unor potcoave care se apropiau întrerupse tăcerea pădurii. Richard îl întoarse pe Pelerin și porni încet înapoi pe drumul pe care venise.

În pădure domnea o liniște desăvârșită, întreruptă numai de murmurul lin al unui pârâiaș, care își căuta șerpuind un drum spre poalele colinelor, și de loviturile regulate ale potcoavelor lui Pelerin. După câtva timp, Richard descălecă și-și urmă drumul pe jos, trăgându-l pe Pelerin după el de dârlogi. Nu-și priponi calul, ci îl luă cu el până în vârful colinei. Zâmbi. Aici erau urmele de potcoave și de cizme pe care le căuta. Nu Blanche îl aștepta acolo, în locul convenit, ci un grup de călăreți înarmați, pe care ea îi trimisese la el. Bine, atunci are s-o întâlnească în castel, dar mai întâi trebuie să scape de oamenii care veniseră să-i pregătească aici, în pădure, o surpriză neplăcută. Ridică privirea, ca să vadă poziția soarelui, și îl priponi pe Pelerin. Fără să facă niciun zgomot, se furișă prin desișul desfrunzit până în locul în care oamenii aceia își priponiseră caii. După ce dezlegă toți dârlogii, goni caii în pădure, lovindu-i pe crupe cu muchea neascuțită a spadei. Apoi se duse în grabă înapoi la Pelerin.

Era de mers la pas cel puțin un ceas până la castel, dar Richard se grăbea. Îi dădu pinteni voinicului său telegar și

ajunse la bine cunoscutele ziduri cenușii în numai vreo douăzeci de minute. Tuși după aer când ajunse la podul basculant, care nu era ridicat, așa cum se așteptase. Trecu în goană peste pod, apoi prin poartă, și se opri brusc în curtea interioară.

— Raoul! îl chemă el pe băiat, descălecând.

Raoul veni de undeva de după grajduri. Se opri la mică depărtare când îl văzu pe Richard și rămase cu gura căscată de mirare.

— Dumneavoastră sunteți, domnule?! exclamă el, întrerupându-și tăcerea impusă de respectul datorat cavalerului.

Richard nu avea timp de dat explicații. Îl prinse pe băiat de braț și îl târî după el spre intrarea castelului.

— Să nu te temi, Raoul; știi că-ți sunt prieten.

— Dar... dar dumneavoastră...

În curtea interioară răsunară pași și ordine. Richard îl târî pe băiat mai departe, și pătrunse cu el într-un coridor lat.

— Arată-mi drumul spre camera domniței, Raoul, zise el

Raoul își învinse teama și merse înaintea lui Richard prin culoarele slab luminate ale fortăreței. Richard era de părere că se va afla în siguranță de îndată ce va fi lângă Blanche; de aceea se grăbi să-l urmeze pe Raoul.

— Domnița ți-a îndeplinit dorința? întrebă el, pe drum.

Raoul își întoarse capul, cu un zâmbet până la urechi.

— Da, domnule. M-a pus în aceeași zi să-i țesăl calul de călărie. A spus că e mândră de mine și că i-ar plăcea să ajung grăjdarul dumneaei.

În cele din urmă, Raoul se opri în fața unei uși de stejar cioplită artistic, și se dădu deoparte înaintea lui Richard.

— Asta e camera domniței, domnule. Să vă anunț?

— Nu e nevoie. Du-te repede înapoi și ține-mi calul gata pregătit. Grăjdarilor poți să le spui că domnița dorește să plece din castel până într-un sfert de ceas pe cel mai iute cal al ei. Să ai grijă ca porunca ei să fie îndeplinită și să ai grijă să i se dea și un cal de povară. Spune-le că acestea sunt poruncile ei și nu uita să ne umpli tolbele cu merinde și cu vin.

— Am să le spun, domnule, zise băiatul, și coborî scara în spirală.

După ce Raoul dispăru pe scară, Richard deschise ușa brusc și trecu pragul. Patru doamne stăteau liniștite pe scaune în jurul căminului. Două dintre ele brodau o stofă fină pentru un jupon. Celelalte două discutau despre o rețetă a unei doctorii, extrasă din buruienile pe care le cultivau într-o grădină acoperită din interiorul zidului castelului. Toate patru își întoarseră capul spre ușă și îl priviră speriate pe cavaler. Richard înaintă, cu ochii îndreptați fără încetare spre doamna care stătea lângă perete, pe un taburet acoperit cu o pernă de mătase. Purta o rochie lungă și strâmtă, cu mâneci, făcută dintr-o stofă roșie prețioasă, brodată. În părul ei strâns în două conciuri de o parte și de alta a capului era împletit și un fir de aur.

— Vreau să vorbesc cu domnița între patru ochi, zise el, scurt, și atunci doamnele își ridicară în grabă rochiile de pe încălțări și ieșiră din cameră, cu o reverență în direcția lui Blanche.

Blanche rămase singură cu Richard în încăpere. Se sculă în picioare și se aplecă încet, ca să ridice un ac de cusut care îi căzuse pe jos din broderie. Înfipse acul în stofă, înainte de a-și ridica spre Richard o privire din care țâșneau flăcări. Abia atunci Richard făcu o plecăciune în fața ei.

— Domniță, zise el, cu voce stăpânită, cred că ați primit răvașul meu. Nu păreți pregătită să mă primiți.

— Nu, răspunse ea, glacial. Aș fi vrut să fii adus în fața mea legat. Îmi pare rău că lațul meu a dat greș. Scoală-te! N-am nevoie de respectul dumitale. Nu sunt atât de naivă să mă încred într-un om numai pentru că e prieten cu Aymer.

Richard se sculă și o privi. Cuvintele ei dușmănoase îl răniră până în adâncul sufletului. Ar fi vrut să se poarte curtenitor cu ea, de dragul lui Aymer, în pofida faptului că ordinul interzicea orice relație cu femeile, indiferent în ce formă. Curtenitor, deoarece regulile Templului le porunceau cavalerilor să fie blânzi și prietenoși față de oricine, precum și între ei, din respect față de Sfânta Fecioară Maria, unica femeie pe care aveau voie s-o adore.

— Am venit încoace ca să vă previn, *madame.* Sunteți în primejdie.

Blanche râse, dar râsul ei fu rece.

— Dacă vrei să spui că dumneata mă primejduiești, ai dreptate, răspunse ea. Cred că ai înțeles că nu doresc să te primesc. Te rog să pleci.

— Nu, *madame*, zise el, și i se puse în drum, când ea se îndreptă spre ușă, pe care acum el o zăvorî pe dinăuntru. Nu înainte de a fi ascultat ce am să vă spun.

Blanche rămase locului, nemișcată, și îl privi cu doi ochi deveniți negri de mânie și de indignare. „E chiar și mai frumoasă când se supără”, își zise Richard, încercând să-și îndrepte repede gândurile în altă direcție.

— Ați avut o legătură nepermisă cu un cavaler din Ordinul Templierilor, *madame*, și va trebui să trageți consecințele, după cum și el va trebui să le tragă. Această legătură poate avea urmări nebănuite, dacă nu-mi urmați sfatul. Aymer a căzut în mâinile regelui, se află în La Cité și este interogat.

Richard văzu spaima pe chipul ei, dar ea izbuti să se stăpânească și-și reveni repede.

— Legătura mea cu Aymer de Vraineville n-a fost decât o escapadă amoroasă. Nu sunt răspunzătoare de faptele lui.

— Vă înșelați. Nu trebuie să vă jucați cu cuvintele și cu simțămintele, *madame*. Situația e prea serioasă pentru un asemenea joc. La Paris este cunoscută legătura dumneavoastră cu Aymer, care va fi exploatată într-un mod pe care dumneavoastră îl socotiți imposibil. Aymer vă iubește, va încerca să vă cruțe, jertfindu-se pe sine și jertfindu-ne și pe noi. Noi ne-am luat măsurile necesare, cât de cât. Am putea să vă lăsăm, pe el și pe dumneavoastră, în voia sorții, care este totuși urmarea legăturii dumneavoastră nepermise, dar mie Aymer îmi este prea scump ca să procedez astfel. Și-a riscat viața ca să-și salveze frații, și sunt gata să mi-o risc și eu pe a mea ca să-l eliberez. Dar pentru asta am nevoie de colaborarea dumneavoastră.

— Dacă-ți place să te joci cu viața dumitale, te privește. Nu văd pentru ce ar trebui să fiu și eu implicată. După cum am spus: Aymer a fost o toană amoroasă, pe care după 13 octombrie am încheiat-o.

Lui Richard fu cât p-aci să-i sară ţandăra. Blanche era încăpăţânată, dar ar fi putut fi un pion important în lupta împotriva regelui Franţei şi, de aceea, precum şi de dragul lui Aymer, Richard nu se lăsă.

— Aymer a fost sincer cu mine, *madame*, zise el, privind-o prevenitor drept în ochi. Ştiu câtă osteneală v-aţi dat ca să-l cuceriţi, ştiu cu câtă neruşinare aţi lucrat până să vă atingeţi ţelul, şi până să-şi pângărească el legământul de onoare.

Blanche îi trase lui Richard o palmă zdravănă. El văzuse că se apropie explozia şi o prinse de mână înainte ca ea să-şi poată repeta palma. Mâna albă, fină, părea că arde în a sa, încât Richard fu nevoit să lupte împotriva dorinţei care se iscase în el.

— Nici Aymer nu e nevinovat, *madame*, zise Richard cu blândeţe, dar cine sfidează Templul nu poate să iasă din luptă când ripostăm.

Blanche se făcuse albă ca ceara. Richard simţi că mâna ei îi tremură în pumn.

— Pentru numele lui Dumnezeu, domnule cavaler, păstrează distanţa, sâsâi ea printre dinţi.

Richard îi dădu drumul, dar rămase acolo unde se afla.

— Vă cer iertare, zise el, îndatoritor. Aymer va trebui să-şi ispăşească pasul greşit, cel puţin dacă scapă viu de la Paris. Iar dumneavoastră trebuie de asemenea să aduceţi o jertfă: trebuie să plecaţi din Franţa. Sunteţi o primejdie pentru noi. Vă aşteaptă o însărcinare în Anglia, în slujba Templului.

Blanche făcu un pas înapoi. Înghiţi în sec şi căută cuvinte, pe care nu le putu găsi. Îl privi ţintă pe Richard, uluită, neştiind prea bine dacă poate să râdă de el nepedepsită. Iar el o surprinse din nou cu cuvinte la care ea nu se aştepta. Încovoindu-şi un genunchi, făcu un gest amplu şi convingător cu ambele mâini.

— Pentru numele lui Dumnezeu, domniţă, vreţi să vă încredeţi în mine? Aţi şi ajuns o prizonieră în propriul dumneavoastră castel. Un curier e pe drum; vine de la Paris cu ordinul de a vă duce în La Cité. Vă vor folosi ca să-l facă pe Aymer să vorbească. Grăbiţi-vă; timpul meu e pe sfârşite!

Se sculă în picioare, şi ambii traseră cu urechea la flecăreala de dincolo de uşa zăvorâtă.

Frumoasa și semeața domniță de la Lyons-la-Forêt fusese pusă astfel pentru prima dată în încurcătură de un bărbat.

— Dar... tatăl meu e bolnav... și... ce să fac eu în Anglia? bâigui ea, căutând o portiță de scăpare.

— Pregătiți-vă de călătorie. Mai este vreo altă ieșire de aici?

Blanche dădu afirmativ din cap și se lăsă condusă spre ușa anticamerei în care se retrăseseră doamnele ei de companie.

— Grăbiți-vă, zise el, și nu uitați că nu puteți lua prea multe lucruri cu dumneavoastră.

Sunetul muzical al spadei lui, care fu trasă din teacă, o aduse la realitate. Deschise ușa și pătrunse cu hotărâre în anticameră.

— Mantaua mea de călătorie, cizmele de călărie, cravașa și mănușile. Nu vă mai zgâiți așa la mine. Hai! se răsti ea la cele trei doamne de companie.

Auzi în spatele ei zăvorul și primele lovituri ale spadei lui Richard. În timp ce asculta cu încordare, ca să audă ce se petrece în cealaltă încăpere, dădu câteva scurte indicații și urmări mișcările nervoase ale femeilor. Inima îi bătea cu putere în piept...

După ce totul fu orânduit după placul ei, Blanche se întoarse la ușă, pe care o lăsase întredeschisă, și privi cu băgare de seamă interiorul camerei. Richard se lupta ca un leu. Unul dintre cei patru cavaleri din Paris, care rămăsese în castel, îl atacase pe Richard cu ajutorul altor doi. Richard fu împins într-un colț, dar cei trei cavaleri nu putură ajunge la el. În spatele lui era firida ferestrei, așa încât nu era chip să se retragă mai mult.

În acea clipă, Blanche deschise cu îndrăzneală ușa încăperii alăturate și pătrunse în cameră. Richard, recunoscător, folosi cele câteva secunde în care atenția atacatorilor fusese distrasă de apariția ei neașteptată. Făcu un salt înainte și-și înfipse spada în trupul cavalerului din Paris. Nu-și dădu osteneala să-și recupereze arma, care rămase înfiptă în trupul căzut pe jos, ci își trase pumnalul din teacă și îl lovi cu el pe al doilea cavaler în brațul purtător de spadă, înainte ca acea armă să-l poată atinge. Apoi se repezi cu sânge rece la ultimul care, cu un țipăt, lăsă arma să-i cadă din mână și ieși din cameră cu spatele, lipindu-și de trup o mână sângerândă. Richard își șterse cu mâneca

sudoarea de pe frunte şi se aplecă pentru a-şi trage arma din trupul neînsufleţit de pe pardoseală. Blanche tremura.

— Vă mulţumesc pentru ajutor, zise el, istovit. Sunteţi gata de plecare?

Blanche dădu din cap că da.

— Va trebui să-mi iau rămas-bun de la burgrav, tatăl meu, adăugă ea, stăpânindu-se.

Richard dădu din cap că se împotriveşte.

— Nu mai avem timp de pierdut. Voi vorbi eu cu el de îndată ce mi se va ivi prilejul.

Blanche îşi muşcă buza; îşi dăduse seama cât de puţin are de discutat în contradictoriu cu Richard. Porni cu el pe culoar, urmată de camerista care îi ducea bagajul. Lucrurile de care mai avea nevoie urmau să-i fie trimise de îndată ce va fi debarcat în Anglia.

Când ajunseră la portalul care dădea spre curtea interioară, Richard se opri.

— Sunteţi biletul meu de liberă trecere. Ăștia m-ar putea copleși cu săgeţi, de îndată ce aş fi afară.

Blanche dădu din cap că a înțeles și ieși la lumina soarelui.

— Lăsaţi arcurile. Nu ne temem de nimic. Totul e în regulă.

Richard auzi răsunând câteva ordine deasupra zidurilor castelului, după care urmă o liniște deplină, ca de mormânt. Raoul fu singurul care se clinti: veni în goană spre ei, trăgându-l după el de dârlogi pe Pelerin. Richard preluă de la Raoul dârlogii şi încălecă. Apoi se aplecă lângă cal, ca să-l dezmierde pe băiat pe păr.

— Ai fost grozav, prietene. S-ar putea să ne mai întâlnim o dată, într-o zi mai norocoasă, aici la Lyons-la-Forêt. Dumnezeu să te ocrotească.

Raoul îşi întinse braţul şi îi scutură cavalerului mâna, cu un zâmbet de satisfacţie pe chip.

— Drum bun, domnule, zise el, şi făcu semne cu mâna după Richard, până ce acesta dispăru.

Richard şi Blanche înaintară câtva timp în galop. Apoi Blanche îşi reduse viteza şi trecu la un trap lent. Richard îşi duse calul până lângă ea şi-şi continuară drumul scară la scară.

— Sunteţi obosită? întrebă el.

— Pe onoarea mea, nu, domnule cavaler. Voiam numai să pun câteva întrebări. În primul rând: când îl vor elibera pe Aymer?

Richard tăcu o clipă, îl bătu pe Pelerin pe gât şi zise:

— Curând.

— Cum poţi ajunge la el?

— Nu pot să ajung unde se găseşte el, dar trebuie să iasă de acolo mai devreme sau mai târziu, şi atunci am să acţionez.

— Din cuvintele dumitale trebuie oare să deduc că nu eşti defel sigur că ai să izbuteşti?

Richard şovăi, dar nu mai avu posibilitatea să-i răspundă la întrebare, pentru că Blanche scoase în acea clipă un strigăt de mirare şi dădu pinteni calului până ajunse în locul în care Richard îl priponise pe Chançard. Blanche lunecă din şa, alergă spre calul iubitului ei şi-şi ascunse faţa în coama lungă, cu braţele în jurul gâtului calului.

— O, bunul meu Chançard! Să te îmbrăţişez pe tine înseamnă să îmbrăţişez o bucăţică din Aymer! exclamă ea.

Richard descălecă şi el. Luă de pe jos câteva lucruri pe care le lăsase acolo, şi zâmbi. Ştia că Blanche minţise. Domniţa îl iubea pe Aymer, poate nu la fel de mult ca Aymer pe ea, dar îl iubea. Aşadar, de aceea îi făcuse semne cu mâna lui Richard de pe creneluri, prima dată.

— Nu mai putem zăbovi nicio clipă aici, *madame.* Există un loc bun, unde putem aştepta până se întunecă şi unde ne putem lăsa caii să se odihnească, înainte de a ne continua călătoria, zise el politicos, dar stăruitor.

Blanche îl dezmierdă pe Chançard cu mâna ei gingaşă.

— L-ai călărit bine ieri, zise ea; ochii ei negri îl priveau aprobator, iar vocea ei profundă şi senzuală îi produse lui Richard o senzaţie neplăcută. Am avut o prejudecată cu privire la dumneata.

Înainte ca Blanche să poată continua să vorbească, Richard îi luă frâul lui Chançard din mână şi dădu pinteni propriului său cal, fără să rostească un cuvânt. Blanche fu nevoită să încalece în grabă, ca să-l urmeze.

•

Blanche începu să se plimbe încolo și încoace pe malul Eptei, luptând cu frigul, care îi pătrunsese până la oase. La un moment dat, își întoarse capul și-și pironi privirea spre camaradul ei de drum. Richard stătea în picioare pe o stâncă înaltă și privea câmpia și drumul ce ducea spre Paris. Blanche se opri involuntar, în timp ce el stătea acolo, pe gânduri, fără să-și dea seama că este observat. Vântul îi umfla mantaua de pe umeri, și atunci Blanche văzu forța irezistibilă care radia din poziția lui perfect verticală. Cu ochii ei ageri, Blanche îi urmări linia nobilă a frunții, nasul drept și, deși ascuns de barbă, conturul energic al bărbiei. Zâmbi și își puse brațul pe gâtul lui Chançard, ca și cum l-ar fi luat pe el drept confident.

— E ca un animal frumos, nu-i așa, Chançard? șopti ea, ca într-o reverie. Un mascul uman frumos.

Calul, pe care nu-l interesau toate acestea, își lăsă capul în jos, ca să-și caute ceva de mâncare.

Blanche era o femeie a extremelor. Pentru ea, orice lucru era fie alb, fie negru. Dacă nu-i plăcea un bărbat, îl ura, și dacă-i plăcea, îl iubea. Bărbații i se târau la picioare, și ea era obișnuită cu asta. Era frumoasă foc, și știa că este. De aceea îi detesta pe bărbați. Dar dacă un bărbat îi întorcea spatele, trezea în ea un diavol, și atunci Blanche nu mai avea odihnă până nu-l îngenunchea.

Aymer așa pățise. Faptul că Blanche reușise să-l îngenuncheze o făcuse să-i slăbească oarecum interesul pentru el. Nu-și dădea încă seama ce înseamnă Richard pentru ea. Richard i se uitase drept în ochi fără acea privire voalată, molâie, pe care o aveau bărbații întotdeauna în preajma ei. Richard era curtenitor, dar îi vorbea ca de la bărbat la bărbat. O făcea să se simtă nesigură.

Blanche își întrerupse reveria, tresărind atunci când Richard se întoarse brusc și sări jos de pe stâncă.

— Se apropie un călăreț, zise el.

Blanche percepu încordarea din vocea lui. Richard îi vorbise foarte superficial despre oamenii lui de legătură din culisele palatului. Ea știa că sosirea unuia dintre ei ar fi putut însemna

veşti despre Aymer. Sentimentele tandre îi dispărură pe loc şi-şi reluă atitudinea trufaşă.

— Cât mai avem de aşteptat? întrebă ea.

— Nu prea mult, *madame.* Călăreţul goneşte ca vântul.

Urmă o tăcere, în timpul căreia Richard se foi înainte şi înapoi, între Blanche şi stâncă.

— Am face mai bine să-i ieşim în întâmpinare. Nu mai pot de frig, şi dumneata mă iriţi, zise Blanche, nerăbdătoare, când Richard trecu iar prin faţa ei.

Richard se opri şi o privi.

— *Madame*, zise el, calm, dar categoric, aici, în pădure, eu sunt cel care dă ordine, iar dumneavoastră trebuie, deocamdată, să vă supuneţi atât mie, cât şi obiceiurilor mele. Îl aşteptăm aici, unde ne aflăm într-o relativă siguranţă. N-aş vrea ca din pricina mea să suferiţi de frig.

Își desprinse mantaua de pe el și i-o puse ei pe umeri. Când vru să-i încheie cataramele de aramă din dreptul lănțișoarelor de aur cu care era încheiată propria ei manta, ea își plecă înadins capul, ca să-i urmărească mișcările. El îi simţi răsuflarea caldă, și, atunci când din coafura ei răvășită se desprinse o buclă și îi căzu lui pe mână, își retrase deodată ambele mâini.

— Nu așa de repede, îl dojeni ea. Am început să mă obișnuiesc cu apropierea dumitale. N-ar trebui oare să facem cunoştinţă mai îndeaproape unul cu altul, acum, când suntem siliţi să fim împreună?

Îl prinse de încheietura mâinii și îl trase mai aproape de ea. Parfumul ei dulceag păru să-l ameţească, iar ochii ei negri, mari, îl îndemnau să-i reziste. Se desprinse de ea cu mișcări stăpânite și se întoarse cu spatele.

— Există o metodă mai bună pentru a încălzi o femeie, cavalere, îi auzi el vocea în spatele său, foarte aproape. Agasat, se întoarse din nou spre ea și, încurcat, privi gura frumoasă care râdea de el. Frigul, precum și gândul că Aymer era întemniţat fură însă de ajuns ca să-i spulbere pornirea. Blanche se uită după el, cu un zâmbet batjocoritor în colţurile gurii, în timp ce el se căţăra din nou pe stâncă și scruta tăcut drumul. Sunetul unor lovituri de potcoave îl auzi acum și ea, și nu după mult

timp călărețul ieși la iveală din pădure și-și opri calul, smucind violent dârlogii. Richard alergă spre el și îl prinse pe călăreț când acesta căzu de pe cal, istovit. Călărețul îl apucă pe Richard de braț, se rezemă cu toată greutatea pe el și se prăbuși, chinuit de o tuse care îi zgâlțâia tot trupul. Era Ferrand.

— Adu vinul, îi zise Richard peste umăr lui Blanche, care, spre propria ei mirare, se supuse.

Ferrand se stăpâni și se prăbuși pe pământ, în timp ce Richard îi îngriji calul. Roibul era transpirat tot; aburii se înălțau în aerul rece al nopții. Când Blanche se întoarse cu vinul, Richard i-l luă din mână fără să rostească un cuvânt și o trimise, cu un gest, înapoi, la o depărtare de la care să nu-i poată înțelege ce vorbesc. Apoi se duse spre Ferrand, se lăsă în genunchi lângă el și îl scutură ușurel de umăr.

— Hai, bea asta. Ai să te simți ceva mai bine.

Ferrand, gâfâind încă, bău o înghițitură. Răsufla anevoie. Dădu obosit din cap.

— Fir-ar să fie! Azi am trecut prin iad! După o pauză de respirație, zise, aruncând o privire bănuitoare spre Blanche: Ea este...

Richard dădu din cap că da. Nu se osteni să-l prezinte lui Blanche pe Ferrand. Acesta fluieră în surdină, printre dinți, tuși încă o dată, apoi se lăsă pe spate, rezemându-se într-un cot, și zise:

— Am fost nevoit să mă întorc în La Cité; trebuia să aflu ce se întâmplă cu Aymer. Ei bine, am văzut. Îl privi pe Richard, conștient de propria sa vină. M-am dus la frate-meu. Godefroy mi-a mijlocit să pot asculta de la mică depărtare ce se spune în camera de tortură. Numai din când în când, atunci când se deschidea ușa, puteam să prind câte un crâmpei. Așteptă câteva clipe, ca să-și recapete curajul, și zise în continuare: L-am văzut. Era legat, avea o rană la cap, încă din încăierarea de la Le Mans. Brațul lui drept, de ăla se ocupau ei, în timp ce-l interogau. Sfântă Născătoare de Dumnezeu! îi mai aud și acum țipetele. N-am să le uit câte zile voi avea!

Ferrand începu să tremure. Auzise multe, dar până acum nu fusese confruntat el însuși cu îngrozitoarele metode de tortură

ale Inchiziţiei, metode puse la punct de către Guillaume de Paris. Richard îl ascultă calm şi dădu din cap că a înţeles.

— Mâna lui... Ferrand şovăi şi-şi întinse mâna dreaptă şi şi-o privi cu ochii măriţi de groază, ca şi cum ar fi văzut din nou scena în faţa sa. Apoi a vorbit. Şi-a recunoscut legătura cu domniţa de la Lyons-la-Forêt şi a indicat locurile în care am avut noi tabăra. Dar a refuzat să spună numele fraţilor săi, sub pretextul că templierul comandor nu i le-a încredinţat niciodată. Apoi ei au continuat şi, în cele din urmă, cu o clipă înainte să-şi piardă cunoştinţa, le-a spus numele tău şi tot ce ştia despre tine. Ai fost declarat proscris. Richard îl privi impasibil. Nimeni, niciun om pe lume, n-ar fi putut să îndure o asemenea cazně fără să cedeze. A fost ceva inuman... N-a avut încotro...

Ferrand făcu un gest de neajutorare. Încercase tot ce putuse ca să-l dezvinovăţească pe Aymer. Dar Richard reacţiona altfel decât crezuse Ferrand.

— Guillaume Imbert ştie că suntem dârji, antrenaţi să îndurăm durerea în luptă. De aceea a recurs la metode care pentru oamenii obişnuiţi nu sunt necesare. Aymer l-a trădat pe Godefroy?

— Nu.

— Dar pe oamenii noştri de legătură de la Paris, pe care îi cunoşti?

— Nu, pe nimeni.

— Atunci nu-i nicio primejdie. Aşteptăm până ni se iveşte şi nouă prilejul. Deocamdată vor fi probabil mulţumiţi cu aceste mărturisiri. Sunt de ajuns ca să-l spânzure.

— Mai am şi alte veşti, zise Ferrand. Regele Filip a primit răspuns de la regele Eduard al Angliei. Ferrand îl privi, aşteptând plin de încordare. Regele Eduard scrie că a dat spre citire prelaţilor, conţilor şi nobililor săi informarea lui Filip. Mai scrie şi că-i vine greu să dea crezare veracităţii învinuirilor formulate aici împotriva noastră. S-a primit şi o reacţie a regelui romano-german Albert. Se pare că nici el nu prea crede, şi îi scrie lui Filip că o asemenea problemă este exclusiv de competenţa Sfântului Scaun.

— Slavă Domnului, zise Richard, pe un ton de profundă uşurare. Mai există oameni sănătoşi la minte. Cum te simţi acum, Ferrand? Francezul făcu un gest nonşalant. Dacă te simţi destul de înzdrăvenit, aş vrea să te întorci la Paris. Trebuie să ştim ce se va mai întâmpla cu Aymer, dar fii prudent. Şi mai am o rugăminte. Mi-ar fi de mare folos un pergament în alb, prevăzut cu pecetea regelui sau cu cea a fiicei sale Isabela. Dacă găseşti o posibilitate să-l procuri, ai face un mare serviciu Templului. Am nevoie de vreo patru-cinci zile ca s-o pun pe domniţă în siguranţă. Sper să mă înapoiez la Paris. Dacă nu, ştii ce aveţi de făcut. Dar să nu-ţi asumi riscuri inutile. Ne întâlnim în acelaşi loc.

Ferrand se sculă în picioare.

— *De par Dieu, beau sire*[31]*,* zise el, dând răspunsul pe care îl dădea orice templier când primea un ordin de la comandorul său.

Richard îşi puse mâna pe umărul lui Ferrand.

— Fii foarte prudent, zise el, şi îl lăsă singur, ca să se ducă iar lângă Blanche, care în tot acest răstimp stătuse pe malul apei. Trebuie să plecăm, *madame.* Vreţi să-mi înapoiaţi mantaua? Pe şa aveţi să vă încălziţi repede.

— Unde mă duci?

— La Liège. Avem acolo opt moşii sub comanderia din Villers-le-Temple. Am să vă adăpostesc la una dintre ele.

— Crezi că vor admite o femeie în mijlocul lor? întrebă ea, ca să-l tachineze.

— Nu vă vor vedea aproape deloc, iar dumneavoastră pe ei şi mai puţin încă.

— Aveţi veşti din Paris despre Aymer?

— Se află tot în La Cité, unde este interogat.

Mai multe nu vru să-i spună. Blanche îl străpunse cu o privire plină de trufie. Ca din neatenţie îşi descheie mantaua şi o lăsă să-i lunece de pe umeri. Apoi se duse la calul ei şi se sui în şa. Richard îşi ridică mantaua de pe jos şi şi-o puse pe umeri. O adiere a parfumului ei, care fusese preluat de stofa mantalei, îi dezmierdă simţurile, încât sângele începu să-i gonească nebuneşte prin vine. Richard nu schiţă niciun gest şi încălecă pe

Pelerin. Strângând cu putere în mâini dârlogii lui Chançard și cei ai calului de povară, Richard porni înainte prin beznă.

Dezghețul veni cam pe neașteptate, după ce se muiase gerul, și curând drumurile deveniră iarăși smârcuri, așa cum fuseseră înainte. Caii înaintau sacadat, trăgându-și, cu un sunet muzical, potcoavele din lutul cleios.

— Există un drum mai bun decât acesta, zise Blanche, iritată.

— Acesta e mai sigur, răspunse Richard. Peste zi trebuie să folosim drumuri ocolite. După ce se lasă întunericul, trecem din nou pe drumul mare.

Blanche oftă și trase de dârlogi.

— Hai să mâncăm ceva cald într-un han și să ne odihnim.

— Nu. Pot să vă dau niște pâine și vin. Mâncăm mâine, după ce am ieșit din Franța.

— Te urăsc, zise ea, luând alimentele pe care i le dăduse Richard. Vinul îi mai încălzi întrucâtva trupul amorțit. După ce bău, îi întinse lui Richard urciorul: Nu mănânci? Bea un pic de vin, mai e încă bun.

— Azi nu mai beau. Ieri a fost lunea dinainte de Sfântul Martin. Acum postim până la Crăciun.

— Doamne, ce viață! râse ea. Cum poți să rabzi lipsurile unui ostaș și privațiunile unui călugăr?

Îl privi cu acea căutătură provocatoare care îl tulbura.

— Disciplina, răspunse el scurt.

Puse la loc urciorul și cana și îi dădu pinteni lui Chançard, pe care îl încălecă, pentru a-l mai lăsa pe Pelerin să se odihnească.

— Nu mi-ai spus încă ce am de făcut în Anglia, zise ea, când ajunse cu calul ei din nou lângă Richard, acum puțintel cam iritată, pentru că însoțitorul ei nu-i acceptase avansurile.

Richard cercetă cu privirea orizontul depărtat.

— Isabela, fiica regelui dumneavoastră, se va căsători în curând cu regele Eduard al II-lea al Angliei. Aymer mi-a spus că o cunoașteți. Dacă intru la timp în posesia sigiliului, vă trimit la Curtea engleză, unde, ca doamnă de onoare, veți pregăti sosirea Isabelei. În această poziție, precum și mai târziu, când prințesa, odată stabilită acolo, va hotărî să faceți parte din suita ei, ne veți putea transmite toate informațiile pe care veți izbuti să le aflați.

— Dumneata îmi ceri să pătrund cu un document fals la Curtea regelui Eduard? Şi cum s-o primesc pe prinţesă acolo, dacă ea nici nu mă aşteaptă în acel loc? Trebuie oare s-o şi ameninţ, şi toate acestea ca să-ţi fac pe plac dumitale, deşi nu-ţi sunt câtuşi de puţin îndatorată? Trebuie oare să spionez o fiică de rege de dragul dumitale?

Trase de dârlogi şi-şi întoarse calul. Dar înainte de-a putea face stânga-mprejur, Richard o prinse de braţ, încât Blanche fu cât pe-aci să cadă din şa.

— De dragul Templului, *madame*, o corectă el.

Blanche fu nevoită să se lupte, ca să scape de strânsoarea lui de fier.

— Dă-mi drumul. Mă doare.

— V-am spus ce vă aşteaptă la Paris, zise el, calm, fără să-şi slăbească strânsoarea. Presupun că veţi accepta propunerea mea. Altă alternativă nu există.

— Am prieteni în Olanda. Pot să mă ascund deocamdată la ei.

— Îmi pare rău, *madame;* îi datoraţi Templului acest serviciu. Ne-aţi lipsit de unul dintre cei mai viteji ostaşi ai noştri.

Ochii ei, negri de mânie, îndreptară spre el o privire ucigătoare. Ridicându-şi capul, Blanche fornăi cu dispreţ:

— Şi dacă Aymer nu iese viu din La Cité?

— Nu pornesc de la această presupunere.

Blanche râse scurt şi ironic. În depărtare, clopotul unei biserici vestea ora vecerniei.

Richard eliberă din strânsoare braţul lui Blanche şi-şi puse iar în mişcare calul, fără să se întoarcă spre a vedea dacă ea îl urmează. Ştia că are să vină. Siguranţa lui stârni mânia femeii, dar totodată îi impuse respect. Mai rămase câteva clipe pe loc, înainte de a-i da calului pinteni, în silă.

Călătoria fu lungă şi obositoare, dar decurse fără piedici. Richard era tăcut, evitând orice discuţie inutilă cu tovarăşa sa de călătorie, şi rămase atât de îndatoritor pe cât crezu că-şi poate îngădui. Unicul punct luminos al călătoriei fu pentru Blanche masa caldă, luată într-un han, imediat dincolo de frontiera comitatului Liège, unde îl dădură în primire pe Chançard,

pentru ca acesta să fie odihnit în vederea drumului de înapoiere la Paris.

Obosiţi şi flămânzi, ajunseră în cele din urmă la Villers-le-Temple, unde Richard descălecă şi-şi înlocui mantaua cu cea albă de templier. Fu privit cu ochi neîncrezători, iar Blanche nu fu lăsată să treacă decât până sub poartă.

— Fii bun şi ai grijă de calul meu în timp ce mă înţeleg cu comandorul, îi auzi Blanche că-i spune unui frate în rasă castanie, şi fu mirată văzând că Richard îi dă un ordin unui grăjdar pe un ton atât de prietenos şi de blând.

Blanche fu nevoită să aştepte un sfert de ceas până să vină Richard înapoi.

— *Madame*, zise el stând lângă scara ei, ca să-i ajute să descalece, nu vi se poate oferi decât o carceră, dar acolo veţi fi cel puţin în siguranţă. Încăperea a și început a fi dereticată pentru dumneavoastră.

Blanche îl privi de pe cal şi păli de indignare.

— O carceră?

— Pe de o parte nu avem voie să primim femei în mijlocul nostru, iar pe de alta, aici, în afară de dormitorul călugărilor, nu există niciun alt loc disponibil. Fiţi mulţumită că vi se îngăduie să rămâneţi aici, am făcut apel la toată puterea mea de convingere.

Blanche nu vru să descalece.

— Du-mă în Olanda.

— Nu e timp.

— N-ai nevoie să mă însoţeşti personal. Cred că putem găsi pe aici o escortă.

— Nu veţi găsi niciun cavaler dispus să vă întovărășească. În împrejurările actuale, cu siguranţă că nu vor să fie văzuţi în tovărășia unei doamne.

Blanche prinse voiniceşte dârlogii în mâini și-și înfipse pintenii în burta calului.

— Atunci plec singură... mai bine decât să rămân în carcera voastră.

Richard fu nevoit să facă o săritură, ca să se ferească de potcoavele calului, dar prinse cu putere dârlogii şi sili animalul

să se oprească.

— Fiți înțeleaptă, *madame*, s-a făcut aproape întuneric. Este cel mai bun lucru pe care îl pot face pentru dumneavoastră. Aici sunteţi mai în siguranţă decât oriunde altundeva.

Richard era furios, dar chipul îi era ca de piatră.

— Piei din drumul meu, bastardule!

Vocea lui Blanche era amenințătoare; Richard abia izbuti să se ferească de lovitura puternică a cravaşei ei. Blanche era prima persoană care făcuse să răsune porecla lui ca o insultă, şi totuşi chipul lui nu trăda că l-ar fi jignit.

Doi fraţi se repeziseră în ajutorul lui şi siliră calul să stea liniştit. Richard o prinse pe Blanche de încheietura gingaşă şi o trase jos de pe şa, fără multe mofturi.

— Puteţi intra, zise el. Sunteţi în mâini bune.

Blanche privi ochii lui cenuşii liniştiţi, gura lui impasibilă şi hotărâtă, forţa lui irezistibilă şi mantaua lui albă, largă, cu cruce. Şi simţi brusc dorinţa să-l sărute. Trupul ei tânjea după un bărbat; fusese nevoită prea îndelungă vreme să se lipsească de Aymer... Aymer...

— Te urăsc, zise ea, şi scuipă pe jos, la picioarele lui. Văzu că ochii lui Richard se închid pe jumătate, şi el se întoarse, fără să mai rostească niciun cuvânt. Blanche porni, docilă, cu cavalerul care mergea înaintea ei.

După utrenie, care în noaptea aceea îi stingherise somnul, îl auzi cum pleacă şi rămase trează până ce zgomotul potcoavelor se stinse în depărtare.

6

„Un grand sommeil noir
Tombe sur ma vie:
Dormez, tout espoir,
Dormez, toute envie!

Je ne vois plus rien,
Je perds la mémoire
Du mal et du bien.
Ô, la triste histoire”[32]

Paul Verlaine,
Sagesse[33]

— Acolo e poarta Saint-Denis, zise Ferrand, și arătă spre răsărit. În întuneric, Richard putu desluși trei mori, situate pe o movilă din afara zidurilor orașului. Știa că poarta orașului nu e departe. Câtva timp stătură așa, rotindu-și privirile, ca să facă bine cunoștință cu împrejurimile. Richard arătă morile.

— Ați izbutit să țineți caii pregătiți acolo? Ferrand dădu din cap că da. Era singurul loc în care și-ar fi putut ține ascunși caii, până să vină clipa hotărâtoare. Și ceilalți? vru să știe Richard.

— Ne așteaptă ceva mai încolo, cu restul cailor. În plus, vreo

zece oameni vor veni şi ei din oraş ca să se amestece printre târgoveţi. Ei ne vor deschide drumul.

În întunericul dinaintea zorilor, se duseră spre locul despre care vorbiseră şi-şi priponiră caii în partea de miazănoapte a movilei pe care se aflau morile. Richard îşi lepădă mantaua, şi-o făcu sul şi şi-o puse la oblânc. Îşi pipăi pumnalul ascuns sub sărăcăcioasa îmbrăcăminte ţărănească şi privi în fugă orizontul, unde începuseră să mijească zorile. Privirea lui critică inspecta caii. Pelerin nu se odihnise aproape deloc după goana istovitoare spre Villers-le-Temple, dar Chançard se simţea, din fericire, mai în putere. Richard cântări şansele.

— Riscant, dar realizabil, zise el. Ai grijă să vii la timp.

Ferrand dădu scurt din cap.

— Ne descurcăm noi, zise el.

— Cu ajutorul lui Dumnezeu, adăugă Richard, şi dispăru în beznă.

Un șobolan o luă la fugă când simţi apropierea pașilor lui Richard. Acesta auzi plescăitul, când jivina plonjă în apa din șanţul de la baza zidurilor orașului, și așteptă, ascuns în umbră. Un cocoș cântă de câteva ori. În lumina tot mai vie, Richard descoperi stâlpul ce indica locul în care urma să se înalţe rugul. Îl trecu un fior.

După ce lumina zilei deveni mai intensă, iar poarta orașului fu deschisă, Richard auzi în depărtare larma mulţimii de dincolo de zidurile orașului: prizonierul era adus. Vreo doisprezece călăreţi, purtând uniformele gărzii regale, trecură de poartă, iar după ultimul, legat de cal cu o funie lungă, venea, poticnindu-se, Aymer, păzit de pedestrași.

În clipa în care călăreţii îndemnară caii să meargă la trap, Aymer, cu o smucitură, fu tras deoparte. Se căzni cu disperare să-și apere cu braţele capul, în timp ce era târât printre pietre, glod și bălegar. Cătușele de fier îi intraseră în carne.

Un mare număr de târgoveţi se revărsaseră și ei pe câmpul de dincolo de poarta Saint-Denis. Se produse un tumult zgomotos. Oamenii săreau ca să se ferească de cai și după aceea se îmbulzeau în jurul trupului torturat al lui Aymer.

În pofida protestelor violente ale celor pe care îi îmbrâncea,

Richard își croi cu coatele drum prin mulțimea îmbulzită. Izbuti să ajungă până la Aymer, înainte ca acesta să fie înconjurat de un cerc de pedestrași.

Aymer își ridică privirea. Când recunoscu chipul familiar al lui Richard, își deschise buzele de pe fața sa schimonosită de durere.

— Ucide-mă, ucide-mă! Pune-mi capăt chinurilor! șopti el, abia perceptibil.

— Curaj, Aymer! mai izbuti să spună Richard, tot șoptit, înainte ca lovitura unei lănci să-l împingă înapoi în mulțime.

Apoi totul se petrecu foarte repede. Rugul era pregătit, iar Aymer abia se ținea pe picioare. Oamenii îl blestemară și îl huiduiră, în timp ce trecea printre ei, și abia dacă îi făcură loc să treacă. Totuși, Aymer mergea acum drept ca lumânarea, cu capul ridicat în mod provocator, ca și cum insultele nu i-ar fi fost adresate lui.

Richard trecu în revistă spectacolul, cu o privire rece, dar hotărâtă. Se deplasă încet înspre mormanul de lemne, aproape nebăgat în seamă de cei din jur, cărând pe umeri o legătură de vreascuri. Mangalul ardea încet! Să mori pe un asemenea rug însemna o dublă mucenicie. Richard îi urmă pe oamenii care cărau pe rug ultimul transport de lemne. Legat de stâlp, Aymer privea țintă, cu capul ridicat, aerul cenușiu, murmurând o rugăciune. În fața lui, focul începuse să pâlpâie, ca să se târască agasant de încet înspre picioarele lui. Cei din jur se dădură înapoi. În acea clipă, Richard sări înainte, printre flăcări, și-și azvârli crengile pe foc, care crescu numaidecât, formând un zid ocrotitor între el și mulțime. Cu pumnalul scos din teacă, Richard pipăi frânghiile cu care era legat Aymer.

— Calul meu! zise Aymer, reprimându-și un țipăt de durere, când Richard îi atinse brațele.

— Pleacă de acolo; focul se întinde repede! îi strigă lui Richard o voce de dincolo de cercul de legături de crengi.

Richard nu luă în seamă avertismentul. Văzu cu coada ochiului că un lăncier care încercă să ajungă până la el era reținut de un om din mulțime: unul dintre frații săi, fără îndoială. Se lăsă în genunchi și tăie frânghiile din jurul

picioarelor lui Aymer, în timp ce unii oameni, care băgaseră de seamă ce se petrece, începură să strige:

— E Bastardul!

— Ucideţi-l!

— Ardeţi-i! Moarte templierilor!

Strigătele acoperiră trosnetele focului. Fură aruncate şi alte vreascuri, atunci când Richard se întoarse din nou, ca să aştepte şi să prindă caii. Se dădu înapoi din faţa flăcărilor, care se înălţau acum chiar la picioarele sale. Prin vâltoare văzu că focul începe să se înalţe şi în alte locuri, printre cei din jur, care încercară să găsească scăpare ţipând şi zbierând. Prin poteca creată astfel năvăli Ferrand, călare pe roibul său, târându-i după el şi pe Chançard şi pe Pelerin, fără să-i pese de cei pe care îi întâlnea în drumul său.

Richard prinse dârlogii lui Chançard şi îl săltă pe Aymer în şa, în timp ce flăcările care ajunseseră până la el începuseră să-i cuprindă veşmintele.

— Urmează-l pe Ferrand! răcni el deasupra tumultului.

În clipa următoare, calul plecase, cu Aymer, care se prinsese de şa cu o singură mână, animat de curajul deznădejdii.

Când Richard se întoarse ca să apuce dârlogii propriului său cal, spaima îi zgudui inima. Pelerin se dădu înapoi din faţa focului, arătându-și dinţii. Pesemne că duhoarea părului cabalin pârlit fusese cea care îl făcuse pe animal să intre în panică și să refuze să se supună ordinului. O barieră de limbi de flăcări, înaltă, lată de un metru, îl despărţi acum pe Richard de calul său, în timp ce numeroase mâini lacome din mulţime ajunseră la frâul lui Pelerin. Dacă nu se încumeta să treacă prin foc, Richard avea să ardă și el.

— Pelerin! își chemă Richard calul, pe un ton poruncitor. Calul veni șovăitor lângă el, scăpând tocmai la timp de mâinile unui pedestraș care încercase să-l apuce de dârlogi.

Acoperindu-și faţa cu braţul, Richard porni în goană prin flăcări, încălecă animalul înfricoșat și se repezi după ceilalţi, trecând prin fumul care acum se afla pretutindeni în jurul lui. Un car cu fân, oprit în plină vâlvătaie, îl despărţi de călăreţii regelui, care fură înconjuraţi de târgoveţii înspăimântaţi. Caii lor

erau înnebuniţi de frică, iar câţiva dintre ei îşi azvârliră chiar călăreţii din şa. Richard îşi îndemnă telegarul negru. În faţa lui goneau ca din puşcă Ferrand şi Aymer, acum la mare depărtare. Aymer se ţinea bine în şa.

„Slavă Domnului că au luat caii mai iuţi”, îşi zise Richard. Îşi vârî tocurile în burta lui Pelerin, dar Pelerin era lent. Bietul cal trecuse printr-o grea încercare: goana ucigătoare la înapoierea de la Villers-le-Temple. Încă înainte de a ajunge la liziera Pădurii Chantilly, Richard băgă de seamă că gărzile regelui erau pe urmele sale. Numără șase și, pe toţi dracii, unde îi erau fraţii? Nu spusese oare Ferrand că aveau să-i aștepte, ca să le acopere plecarea? Pelerin gâfâia sub greutatea lui Richard; animalul nu mai avea viteză. În faţa lui, la câteva sute de metri depărtare, se afla un pârâu. Richard măsură din ochi distanţa dintre el și urmăritorii săi, și goni mai departe, până ajunse la apă. Acolo descălecă și trecu pârâul în vad.

Pe versantul celuilalt mal își așteptă urmăritorii, cu spada scoasă din teacă.

Călăreţii coborâră cu băgare de seamă colina și se separară în trei perechi.

— Pe toţi dracii! blestemă Richard printre dinţi.

Porni călare de-a dreptul spre cei doi călăreţi care se aflau chiar lângă el, și îi azvârli în apă. Ceilalţi doi se dăduseră cu precauţie înapoi, așa încât rămaseră teferi, iar ceilalţi avură destul timp să se caţere pe mal. Richard își îndreptă repede privirea spre stânga și spre dreapta. Dacă ar fi rămas pe loc, ar fi fost împresurat din ambele părţi: șase oameni erau, oricum, o forţă superioară, căreia singur n-ar fi putut să-i facă faţă. Îi dădu pinteni lui Pelerin și îl goni în sus, pe mal, spre un loc în care putea să se miște mai în voie. Cei șase călăreţi îl urmară în grup compact. Richard trase de dârlogi, își întoarse calul și îi dădu iarăși pinteni. Își căută o poziţie fermă a genunchilor și-și descărcă forţa calului său de luptă peste cei șase călăreţi, strigând: *Vive Dieu Saint-Amour*, apoi, rotindu-și spada, îi făcu pe adversari să se împrăștie. Cu prima lovitură răsturnă un om din şa și îi făcu o rană adâncă în braţul drept următorului. Îl îndemnă pe Pelerin și, cu o săritură, ieși din ambuscadă. Acum

era liber şi putea să pareze atacul acolo unde voia el să-l primească: pe partea dreaptă a calului.

Al treilea călăreţ făcu acum cunoştinţă cu forţa armei lui Richard. Omul lunecă din şa cu un ţipăt şi cu o rană adâncă sângerândă în şold. Apoi Pelerin nu mai vru să execute nicio şarjă. Calul începu să şchiopăteze. Richard se simţea descoperit fără ocrotirea familiară a armurii, dar izbuti să reziste, în timp ce loviturile cădeau una după alta pe scut. Deodată, vârful unei lănci îl nimeri în piept. Vestonul îi fu sfâșiat, iar sub veston Richard avea acum o rană sângerândă. Forţa loviturii şi durerea îl făcură să se răstoarne pe spate. Cu o lovitură puternică a spadei, Richard mai izbuti să frângă în două lancea, dar își pierduse echilibrul şi simţi că lunecă de pe şa. Dacă mâzga în care alunecase după ce se îndreptase din spate era sânge sau noroi nu ştia. În orice caz, nu mai putea să se ţină pe picioare decât anevoie, iar loviturile adversarilor săi se ţineau lanţ. În timp ce spadele zăngăneau, nu auzise oare tropot de cai care se apropiau?

O lovitură puternică îl răsturnă pe spate. Își pierduse scutul și gâfâia după aer. Gata. Acum puteau să-l ucidă, în clipa următoare, trupul uriaș al unui cal se afla deasupra lui. Potcoavele se agitau în aer, primejdios de aproape de capul lui. Richard se întoarse, își vârî fața în glod și încercă să-și apere capul cu brațele. O potcoavă îl nimeri. Richard scoase un strigăt, care fu acoperit de altul: *Beaucent à la rescousse*[34].

Ce se mai petrecu în continuare Richard nu-și mai putu aminti prea bine după aceea. Pe jumătate năucit de lovitura la cap, mai recunoscu strigătul de luptă al cavalerilor templieri. Când în cele din urmă se făcu liniște, Richard, zvârcolindu-se, izbuti să se scoale în picioare. Capul îi vâjâia. Deasupra lui se afla, ca să ocrotească trupul stăpânului său, pe care din nefericire îl năucise cu potcoava, infirmul Pelerin.

Richard se rezemă de gâtul curajosului animal și îi dezmierdă coama neagră. Văzu în depărtare caii fără călăreţi ai adversarilor săi, galopând spre orizont, iar mult mai aproape, pe malul opus al râului, rănitii care își luau tălpășița. La un pas în fața lui se aliniară cavalerii lui. Unul dintre ei descălecă.

— Scutul dumneavoastră, stăpâne, zise el, şi îi întinse piesa stricată a echipamentului. Totul e în regulă, stăpâne? întrebă apoi cavalerul, aruncând o privire îngrijorată spre rana de la cap a lui Richard şi spre cămaşa plină de sânge.

— Poate că nu arăt, dar mă simt de minune, cu toate că... i-am jurat adineauri calului meu credinţă veşnică.

Cavalerii se uitară descumpăniţi unul la altul. Erau nevoiţi să se mai obişnuiască cu noul şi tânărul lor comandor, cu hotărârile lui adesea imprevizibile. Era un om croit din cu totul altfel de material decât bărbaţii maturi sau mai vârstnici pe care se deprinseseră să-i vadă în fruntea capitulelor lor.

Richard deveni din nou serios şi zise, fără ca în vocea lui să se audă măcar o umbră de reproş:

— Aţi venit târziu.

— Am fost reţinuţi, stăpâne.

Richard nu mai ceru alte lămuriri. Îl prinse pe Pelerin de dârlogi.

— Eu îmi continui drumul spre nord. Vă rog să păziţi şi de aici înainte drumul, pentru a împiedica o eventuală nouă urmărire, zise el.

— *Oui, sire, de par Dieu*[35], se auzi ca într-un glas, apoi cavalerii încălecară şi plecară.

Richard rămase singur. Îşi urmă drumul pe jos prin Pădurea Halatte, unde avea întâlnire cu Ferrand şi cu Aymer. Îi găsi adăpostiţi la baza unei coline înalte. Aymer, susţinut de câteva pietroaie suprapuse, zăcea pe spate, ca să-şi revină din diabolica goană, care îl costase o bună parte din puterile, oricum destul de reduse, rămase încă în trupul său greu încercat. Pe chip îi apăru umbra unui zâmbet, atunci când Richard îi săltă anevoie braţul stâng, făcându-l, cu mâna sa rece ca gheaţa, să i se prindă de umăr. Aymer vru să spună ceva, dar, deşi atât de impulsiv din fire, nu găsi cuvinte ca să-şi exprime recunoştinţa. Ferrand îi întinse lui Richard o bucată de pânză curată.

— Nu mă pricep la acest gen de răni, zise el, şovăind.

Richard dădu din cap că a înţeles.

— Vezi de Pelerin. Şchiopătează.

Înainte de a se întoarce din nou înspre Aymer, Richard luă

câteva guri de apă şi-şi spălă mâinile. Apoi scoase din tolbă un urcior cu vin şi îi dădu lui Aymer să bea. Cu nimic altceva decât un stomac gol în care turnă vin, Aymer se simţi repede cuprins de o uşoară ameţeală. Totuşi, fu nevoit să-şi încleşteze dinţii, atunci când Richard îi îndepărtă cămaşa, ca să-i cerceteze rănile. Apa rece cu care i le spălă fu o uşurare, iar bandajul curat o binefacere.

— Aymer! Vocea lui Richard îl trezi din ameţeala produsă de vin. Deschide gura. Aymer deschise gura. Ştia ce are să urmeze: Richard îi vârî în gură un căluș și i-l legă cu o fașă, pe care i-o înnodă la ceafă. Ferrand! zise Richard. Am nevoie de ajutorul tău. Ține-i nemișcat celălalt braţ.

Ferrand era livid, dar făcu ceea ce i se ordonase. Richard tratã cu cea mai mare băgare de seamă masa de sânge și de puroi care fusese cândva mâna dreaptă a lui Aymer. Când atinse carnea vie și spălă puroiul împroșcând apă peste rană, Aymer, cu o mișcare reflexă, își smuci brațul. Richard aruncă o privire rapidă înspre Ferrand, care, cu fața întoarsă, avu nevoie de toată puterea sa să-l imobilizeze pe Aymer.

Mâna era făcută praf, degetele erau frânte și fărâmate – între degete călăii Inchiziției introduseseră, pieziș, bare metalice ascuțite și le forțaseră să pătrundă adânc, rupându-i oasele palmei. Ceea ce rămăsese era o masă purulentă informă, în care începuse să-şi facă apariţia cangrena. Richard își trase pumnalul din teacă. Extirpă repede și cu mână sigură carnea atacată, în timp ce Aymer își smucea capul dintr-o parte în alta. Să ţipe nu putea, dar întregul trup îi era crispat de durere, luptând ca să se elibereze din strânsoarea celor doi bărbaţi. În cele din urmă, Richard îi puse un bandaj, menit să oprească hemoragia și să ocrotească rănile.

— Ar fi nevoie de un medic, cât mai repede cu putinţă, zise el, scoţându-i lui Aymer căluşul din gură. S-ar putea să-și piardă mâna dreaptă.

Cu o cârpă umedă, Richard şterse sudoarea de pe fruntea prietenului său.

— Trebuie să ne continuăm drumul. Poţi să stai în şa, Aymer? întrebă Richard.

Aymer dădu din cap că da, iar Richard îl sprijini când acesta se duse, împleticindu-se și gâfâind din greu, spre cal.

— Dă-mi mantaua, Ferrand, ceru el, peste umăr.

Când Ferrand îi întinse mantaua, Richard înfășură cu ea trupul lui Aymer, care tremura.

— Te porți cu mine ca și cum aș fi un infirm nenorocit, bâigui Aymer, și prinse cu putere cu mâna stângă dârlogii lui Chançard.

— Ai febră, zise Richard, luând-o înainte pe drumeag, cu Pelerin, șchiopătând, după el. Trebuie să ajungi cât mai repede la Courtrai[36], până nu te prăbușești.

— Unde ai de gând să mă duci? În Flandra?

— Da. Unde altundeva crezi că te poți afla în siguranță?

— Nu siguranța mea mă preocupă, ci cea a lui Blanche. Vor reuși s-o găsească; le-am spus numele ei. Trebuie să-i dăm ajutor sau mă întorc la Paris în clipa asta.

— Voi sunteți de acord cel puțin în ceea ce privește un singur lucru, rânji Richard. Nici Blanche n-a vrut altceva decât să se înapoieze, ca să înfrunte primejdia. E în siguranță.

Uitase cu totul de domniță. Aymer îl privi. Nu crezu, bineînțeles, niciun cuvânt din spusele lui Richard.

— Mi-au spus că e prizonieră în propriul ei castel și că va fi dusă la Paris ca ostatică, dacă nu colaborez cu ei. Minți, Richard.

— Pesemne că știi tu mai bine.

— Încerci să mă atragi în locuri mai sigure, dar eu nu pot s-o las la Paris. Nu plec din Franța fără ea.

— Pe onoarea mea, Aymer: e salvată. Am dus-o la frații noștri din Villers-le-Temple, cu toate că celula în care e închisă nu prea îi e pe plac. E bine ocrotită; nimeni n-are s-o caute acolo. De îndată ce ai să fii din nou în puteri, mergem s-o eliberăm.

Aymer tăcu și îl privi țintă pe Richard.

— E adevărat, adăugă Ferrand. Am văzut-o. E nespus de frumoasă.

Aymer îi mai zâmbi, cam neîncrezător, lui Richard.

— Dacă e adevărat, ți-ai încălcat jurământul de dragul meu, frate. Pentru Dumnezeu! Trebuie să-mi povestești totul despre expediția asta.

— Mai târziu, răspunse Richard. Ajunseseră la marginea pădurii. Iată drumul spre Flandra. Luaţi-o din loc, altminteri totul va fi fost în zadar.

Richard se uită după ei, până ce dispărură în depărtare şi apoi, dând din cap, îşi aţinti privirea spre copita vătămată a lui Pelerin.

— Hai, tovarăşul meu, zise el, ca să-i dea curaj, nu mă lăsa de izbelişte. Tu eşti tot ce mai am pe lume.

•

Cu un viscol dinspre sud-vest pieziş în spate, Richard mai făcu încă trei zile până la Kortrijk, mergând pe jos, alături de capul negru al calului său șchiop. Știa că numai o lungă perioadă de odihnă va fi în stare să-i vindece osul, și asta era tocmai ceea ce își putea dori, atât pentru nobilul animal, cât și pentru sine însuși. Înainta în continuare, bălăcindu-se în noroi, luptând împotriva oboselii și simţind că încet-încet îl părăsesc puterile. Nu se oprea decât din când în când, ca să mai bea o gură de apă din urcior. Când, în sfârșit, cu totul istovit, trecu de poartă și începu să calce pe străzile pietruite ale orașului Kortrijk, frigul îi pătrunsese până la oase, făcându-l să tremure violent. După-amiaza era rece. Ca printr-o ceață deasă găsi drumul spre hanul în care urma să-l caute pe Ferrand, așa cum se înțeleseseră. Îl dădu în primire pe Pelerin unor grăjdari și le spuse să facă tot ce le va fi în putință ca să-l vindece.

Apoi pătrunse în han și întrebă de camaradul său. Ferrand îi și auzise clinchetul pintenilor pe culoar și îl îmbrățișă frățește, apoi îl duse în camera sa, unde focul trosnea vesel în cămin.

— Slavă Domnului că ești aici. Mă temeam că ai fost ajuns din urmă de alţi călăreţi din Paris.

Richard îi răspunse cu un zâmbet obosit.

— Cum se simte Aymer?

— Mult mai bine. Febra a început să crească de îndată ce am trecut granița, dar am izbutit totuși să-l aduc până aici. Între timp, un medic i-a amputat mâna. Prima noapte a fost cea mai rea, dar încetul cu încetul, Aymer își revine.

— Lăudat fie Domnul, oftă Richard, și se prăbuși pe un taburet de lângă cămin, întrebându-se de ce mai tremură, în

pofida căldurii plăcute din cameră. Dă-mi un pic de vin, zise el, cu o voce slabă, pe care chiar el însuşi abia şi-o recunoscu.

Ferrand îl privi şi veni mai aproape de el.

— Am o presimţire neagră: că-mi mai vine încă un pacient în postul meu de prim-ajutor.

Ajunse lângă prietenul său tocmai la timp ca să-l prindă pe când acesta se prăbuşea cu faţa înainte, cât pe-aci să cadă în foc, în timp ce, pe jumătate lucid, mai protesta:

— Nu te speria. M-am născut în zodia Berbecului. Suport febre foarte mari.

•

Cei trei cavaleri din Kortrijk îşi reveniră după cumplita lor aventură şi se pregăteau să înfrunte lumea cu puteri reînnoite. După ce o eliberară pe Blanche din izolarea ei de la Villers-le-Temple, grupul porni spre Brugge[37], unde urma să se îmbarce pe una dintre navele flamande care transportau lână.

Aymer avea să-şi însoţească iubita în Anglia şi să-şi amâne înapoierea în Franţa până va învăţa să se folosească de mâna stângă.

— Chiar dacă-mi pierdeam ambele mâini, şi tot aş fi continuat să lupt cu pumnalul între dinţi! declarase el, cu o privire belicoasă în ochi, după amputarea mâinii drepte.

Iar Blanche, în clipa revederii lor, îi şoptise:

— Atâta vreme cât restul fiinţei tale rămâne acelaşi, dragul meu, n-am să mă plâng.

Aymer îi pusese pe iscusiţii croitori flamanzi să-l îmbrace în straie noi. Purta o scurtă elegantă, făcută din stofă scumpă verde şi albastră, iar deasupra, în anotimpul friguros, un *surcot*, un fel de pardesiu cu şliţuri care lăsau libere mânecile încheiate strâns ale scurtei. Richard îşi procurase un echipament deosebit de practic: „ţinuta de lucru”, cum o numea el, alcătuită dintr-un surtuc tradiţional, un pardesiu care îi ajungea până la gleznă, făcut din serj brut negru, culoare nu prea uzuală. Mantaua sa grea, care cădea în falduri largi până la pământ, avea aceeaşi culoare sumbră.

Astfel ajunseră pe la ora amiezii la Brugge. Cei doi cavaleri care urmau să plece în Franţa îşi luară rămas-bun pe chei de la

Aymer și de la Blanche. Ferrand îl bătu pe umăr pe Aymer și îi spuse, făcându-i cu ochiul înspre Blanche, că-i urează cât mai multă plăcere în timpul șederii în Anglia. Apoi Blanche întinse mâna și i-o scutură pe a lui Ferrand, așa cum i-ar fi scuturat-o un bărbat. Richard scutură cu oarecare stângăcie mâna stângă a lui Aymer și zise cu o umbră de nostalgie:

— Are să-ți placă Anglia. E o țară frumoasă.

— Și tu ai fi spus despre Franța același lucru, dacă ai fi văzut-o înainte de a se fi răspândit asupra ei atâta fărădelege, răspunse Aymer.

Câtva timp, cei trei bărbați stătură tăcuți unul lângă altul. Cu mai puțin de o zi înainte, un curier le adusese din Franța vestea că papa, încurajat de mărturisirile depuse de mai bine de o sută de cavaleri templieri din Paris, emisese bula *Pastoralis Praeeminentiae*, în care le ordona tuturor suveranilor să-i aresteze pe cavalerii templieri și să le confiște bunurile în numele său. Filip triumfa.

Richard își puse mâna pe umărul lui Aymer, îndemnându-l:

— Fă-i pe frații noștri din Anglia să înțeleagă, pentru numele lui Dumnezeu, că și ei sunt amenințați, că trebuie să se înarmeze și ei împotriva unui asemenea atac. Eduard va ceda, mai curând sau mai târziu.

Aymer ducea cu el o scrisoare a lui Richard, adresată lui William de la More, comandorul provinciei engleze a Templului. Scrisoarea conținea o relatare completă a sorții tragice a templierilor din Franța, care, după cum presupunea Richard, nu era cunoscută decât parțial de membrii englezi ai ordinului. Richard îl sfătuia pe maestru să ia contact cu cardinalul de Corbara și să încerce, prin intermediul acestuia, să-l influențeze pe papa Clement. De asemenea, îi cerea să trimită cât mai repede cu putință curieri în celelalte provincii ale Templului, deoarece el, Richard, nu are destui oameni la dispoziție în acest scop. Totodată, îl ruga să binevoiască a-l primi cu dragoste pe Aymer, în pofida purtărilor extravagante ale acestuia, și să-l lase să facă exerciții în Templu, ca să ajungă să se poată apăra cu spada ținută în mâna stângă. Richard anexase și un răvaș pentru Thomas de Lincoln. Știa, totuși, că maestrul va citi răvașul

acesta înainte de a i-l înmâna lui Thomas de Lincoln. Răvașul, care poate că nu avea nici măcar să ajungă în mâinile lui Thomas, se încheia cu următoarele rânduri:

> *„Există o chestiune care nu-mi iese din minte și pe care țin să v-o expun dumneavoastră, căci dumneavoastră m-ați călăuzit din clipa în care m-am înapoiat din Țara Sfântă. Cu cât cuget mai mult la această chestiune, cu atât mai ciudat mi se pare că nu mi s-a spus niciodată cine au fost părinții mei. Nu pot să ajung decât la o singură concluzie și de aceea mi se și spune Bastardul, nume sub care sunt cunoscut în toată Franța. Știu că am lepădat trecutul care nu face parte din viața mea de templier. De aceea nici nu vreau să fac uz, în niciun alt mod, de cunoașterea obârșiei mele, decât ca să-mi ostoiesc astfel sufletul. Pentru mine, porecla de Bastard are, de fapt, un alt înțeles: mă simt un fiu nelegitim al Templului și, după ce am fost exclus pentru un motiv pe care nu-l înțeleg, tot mai vreau să-mi pun viața și trupul în slujba ordinului și mă simt legat în aceeași măsură de obligațiile pe care mi le-am asumat prin prestare de jurământ.*
>
> *Dat și semnat cu cinci zile înainte de sărbătoarea Sfântului Andrei, anul Domnului 1307.*
>
> Richard Bastardul"

Richard se întoarse către Blanche și făcu o plecăciune respectuoasă.

— *Madame*, vă cer iertare pentru nepriceperea și grosolănia cu care v-am tratat.

Blanche își ridică frumoasele sprâncene a mirare. Nu se așteptase la asemenea cuvinte din partea cavalerului care o biciuise în repetate rânduri cu limba lui ascuțită, numai pentru că voise să opună rezistență propriei ei tulburări și nesiguranțe.

— Nu am de ce să te iert, cavalere. Am preferat să-ți dau ajutor în loc să rostesc rugăciuni într-o chilie, dar unele lucruri le înțeleg mai bine acum. N-ai făcut decât ceea ce ai fost silit de

împrejurări să faci. Îți îngădui să-mi săruți mâna.

Îi întinse mâna. Richard fu cât pe-aci să cedeze ispitei de a-și lipi buzele de fragedele degete albe ca laptele, pe care se lăfăia un inel cu un rubin mare, ca o coroană pe o pernă de culoarea fildeşului. Dar regulile nu-i dădeau voie.

— Nu vreau să vă jignesc, *madame*... zise el, încurcat, văzând că ochii ei sclipesc.

— Aha, înțeleg, zise ea; vocea îi era melodioasă și i se potrivea mai bine decât tonul rece pe care îl folosise mai înainte. Atunci, care vrei să-ți fie răsplata? Căci ai avut curajul să-mi salvezi din foc iubitul...

— N-a fost curaj, *madame.* Mi-am făcut numai datoria.

— Modestia aceasta te onorează. Îmi pare bine că nu toți templierii respectă cu strictețe regulile.

Îl privi cu coada ochiului pe Aymer. Richard nu răspunse și privi peste capul ei drumul de apă, aflat acum între el însuși și bătrânul care îi insuflase acest mod de viață sever, devenit acum a doua sa natură. Auzi de departe vocea lui Blanche:

— Ca dovadă de recunoştinţă, am să încerc să-i influențez pe regele dumitale și pe logodnica lui. E încă tânără, dar e o fată deșteaptă. Am să-mi dau toată osteneala să te ajut.

Richard reveni la realitate și o privi pe Blanche drept în ochi.

— Să nu faceți asta pentru mine, *madame*, ci pentru Templu.

7

„Fiţi dar înţelepţi ca şerpii
şi nevinovaţi ca porumbeii."

Matei, X, 16.

Richard străbătu îngândurat străzile animate ale Parisului. Guillaume de Nogaret era stăpân pe situaţie, deoarece papa făcuse jocul lui Filip. Trimisese la Curte, ce-i drept, doi cardinali, cu cererea expresă să-i pună pe arestaţi sub supravegherea clerului, în loc să-i lase să fie interogaţi de către Inchiziţie în prezenţa unor laici, dar îi alesese în acest scop pe cardinalii Bérenger Frédol și Étienne de Suisy. Amândoi proveneau din anturajul Curţii lui Filip: înainte de urcarea pe scaunul pontifical a lui Bertrand de Got, arhiepiscop de Bordeaux, sub numele de Clement al V-lea, Frédol fusese episcop de Béziers, iar Suisy, cancelar al Franţei. Frédol și Suisy aveau să se lase prea lesne convinși de către rege că arestaţii aflaţi acum în cele două fortăreţe pariziene ale Templului, castelele Corbeil și Moret-sur-Loing, și în altele asemenea lor, nu au nevoie de un alt loc de detenţie. În privinţa aceasta nu încăpea nicio îndoială. Totuși, prezenţa celor doi prelaţi îl făcuse pe Richard să spere. Fraţii lui aveau să găsească desigur prilejul de a le declara că mărturiile le fuseseră smulse sub ameninţări și folosirea torturii.

Richard merse înainte, cu pași hotărâţi. În abaţia Saint-Martin-des-Champs îl aștepta un alt cardinal. Nu Suisy sau Frédol, ci Thibaut de Corbara, care plecase la Paris împreună cu colegii săi sub pretextul altor treburi.

Clinchetul pintenilor săi și scârţâitul cizmelor sale tulburară

liniştea mănăstirii. În claustrul abaţiei, prelatul îi şi ieşi în întâmpinare, iar Richard căzu degrabă în genunchi, ca să sărute inelul.

— Monseniore, sunt bucuros să vă pot saluta aici, zise el, înainte de a se ridica.

— Mergi în continuare alături de mine; aici putem vorbi nestingheriţi, răspunse cardinalul.

Se plimbară agale împreună, prin claustru, prelatul cu mâinile împreunate ca pentru rugăciune, iar cavalerul cu mâna stângă pe garda spadei şi gesticulând vehement cu dreapta.

— Au trecut cincizeci de zile din noaptea în care au fost arestaţi fraţii mei, începu Richard. Am să vă dau câteva cifre seci, care conturează cu precizie situaţia, aşa cum se prezintă ea astăzi. Avem înlăuntrul hotarelor regatului lui Filip vreo cinci până la şase sute de comanderii, cu, după aprecierea noastră, vreo trei mii de cavaleri. Până acum am putut să dăm de urma unui număr de vreo opt sute dintre ei. Aproape un sfert dintre aceştia au şi murit pe masa de tortură. Aproape două sute dintre fraţii noştri, monseniore! Numai la Paris, din cei o sută şi patruzeci de arestaţi, treizeci şi-au şi pierdut viaţa din cauza torturilor. La Sens au murit tot aşa douăzeci şi şase, iar la Caën, la Cahors, la Bigorre, la Carcassonne, la Clermont, număraţi-i dumneavoastră... Cardinalul dădu neîncrezător din cap. Câţi dintre ei n-au cedat acestei intimidări? zise în continuare Richard, vorbind tot în surdină, în pofida violenţei modului său de a argumenta. La Paris numai doi. Vă puteţi închipui cât de mare a fost chinul sufletesc al tuturor celorlalţi, care au recunoscut? Făcând abstracţie de suferinţa lor trupească.

— Aceste spuse le poţi întări prin dovezi, frate Richard? Cuvintele, ele singure, nu sunt de ajuns ca să mă determine să-i transmit Sfântului Părinte o învinuire atât de grea la adresa inchizitorului.

— Vă voi prezenta dovezile înaintea înapoierii dumneavoastră la Poitiers, îl încredinţă Richard. Sanctitatea Sa s-a lăsat amăgit de numărul mare al mărturisirilor, monseniore. Unor asemenea mărturisiri nu trebuie să li se atribuie nicio valoare.

— Papa Clement este un om mărinimos, frate Richard. Dacă ceea ce spui se întemeiază pe adevăr, papa va manifesta desigur înţelegere faţă de indignarea dumitale. E un om blând, care va deplânge desigur cele întâmplate.

Vocea cardinalului trăda nelinişte. Înaltul prelat părea să nu fi cunoscut adevărata natură şi amploare a tragediei care se desfăşura sub ochii săi.

— Trebuie să-l oprim pe Filip până nu e prea târziu! zise în continuare Richard. Numai papa poate pune capăt acestui spectacol dezgustător. Nu pot să subliniez cu destulă tărie faptul că Sanctitatea Sa ar fi trebuit să împiedice tot ce se petrece aici. Noi nu suntem subordonaţi jurisdicţiei episcopale, şi nici Inchiziţia dominicanilor nu are putere asupra noastră. O serie de privilegii foarte vechi glăsuiesc că tot ceea ce priveşte Templul rămâne de competenţa exclusivă a curiei şi a papei. Contrazicând aceste privilegii însă, papa a emis bula *Pastoralis Praeeminentiae.* Pentru numele lui Dumnezeu, monseniore, acesta a fost ultimul lucru la care ne-am fi aşteptat.

Prelatul îşi puse mâna pe mâneca lui Richard şi îl trase mai aproape de el.

— Filip e un om primejdios, zise el, dar atât de încet, încât Richard abia dacă îi putu înţelege cuvintele. Îl cunosc mai de mult decât dumneata. Papa mai ţine minte şi acum ce s-a întâmplat cu Bonifaciu al VIII-lea. Ca să nu mai vorbim despre Nogaret[38]. Clement pune totul în mişcare ca să nu aibă de-a face cu el, ceea ce, din păcate, nu izbuteşte întotdeauna. Influenţa lui Filip merge mult mai departe decât te temeai până acum, fiule.

— Până unde anume, monseniore?

Cardinalul oftă şi-şi puse mâna pe crucea de aur atârnată de preţiosul lanţ pe care îl avea la piept.

— Este un secret public că papa se află în puterea regelui Filip, deoarece Filip l-a ajutat să urce pe tronul pontifical. Dar ceea ce nu se ştie este că Filip, aşa sună zvonurile în sânul curiei, a procedat astfel cu anumite condiţii, a căror natură n-am s-o dezvălui. Se zice că Filip i-a pus şase condiţii, din care cinci au şi fost îndeplinite. Despre a şasea şi ultima se zice că regele vrea s-o tăinuiască până ce ajunge la un anumit moment şi într-un

anumit loc, într-o „chestiune foarte importantă şi foarte secretă". Încep să mă tem tot mai mult că e vorba de Templu. Dacă aşa stau lucrurile, atunci Templul este pierdut. Dacă papa nu colaborează, Filip îl striveşte, aşa cum l-a strivit pe Bonifaciu. Şi Bonifaciu a fost un om de atâtea ori mai puternic şi mai dârz decât Clement, un caracter aproape la fel de vajnic ca Filip.

Richard îşi încleştă dinţii şi mormăi în surdină:

— Atunci suntem lăsaţi la discreţia unei Biserici măcinate de corupţie?

Cardinalul nu-i răspunse pe şleau.

— Dumnezeu mi-e martor că nu ţi-am spus decât ceea ce bănuiesc. Ți-am acordat încredere, fiule, deoarece găsesc că ai dreptul să ştii împotriva căror forţe ai pornit la luptă. Să nu mă faci să regret această încredere; ceea ce s-a vorbit aici să rămână între noi. Sanctitatea Sa este un om bun și milostiv, care n-are să vă sacrifice cu una, cu două. N-are să piardă niciun prilej de a vă ajuta, dacă va avea posibilitatea.

Richard dădu din cap, resemnat.

— Aţi vrea să-i rugaţi pe cardinalul de Suisy și pe cardinalul Frédol să-și petreacă noaptea de mâine aici, în abaţie? întrebă el; și adăugă ritos: Nu amândoi. Unul dintre ei este de ajuns.

•

Era noapte, a doua noapte după convorbirea sa cu cardinalul Thibaut de Corbara, în abaţia Saint-Martin-des-Champs. Burnița. Vântul mătura frunzele căzute în grădina mănăstirii, care era înconjurată pe toate cele patru laturi ale sale de stâlpi de piatră. Richard abia vedea unde calcă, dar își aminti fiecare lespede. Coti spre stânga, pipăi ca să găsească butonul ușii și împinse ușurel panoul de lemn. Ușa nu era zăvorâtă. Richard pătrunse în încăpere, nedeschizând ușa mai mult decât era nevoie ca să-l lase să treacă. În încăpere nu ardea decât o lumânare, și Richard putu să deslușească patul lipit de peretele opus al odăiței. Cardinalul dormea. Era culcat pe spate, cu pătura trasă până la subsuori și cu mâinile pe piept, „asemenea unei statui de piatră pe un mormânt", își zise Richard. Se duse spre omul adormit și se aplecă.

— Monseniore! șopti el, scuturându-l încetișor încolo și

încoace. Treziți-vă!

Prelatul tresări speriat. Ridicându-și capul, se prinse cu ambele mâini de marginile patului și încercă să vadă în întuneric.

— Îmbrăcați-vă! Repede! zise Richard, vârându-i în mâini o boccea cu straie, pe care prelatul o prelua protestând.

— La ora asta? Ce?... Tăcu și-și coborî picioarele lângă pat, căci recunoscuse vocea care îi vorbise pe șoptite. A, dumneata ești, zise el, și începu să se îmbrace, fără comentarii, mototolind cu stângăcie hainele civile, pe întuneric.

— Cine doarme alături? Frédol sau Suisy? întrebă Richard.

— Frédol.

Richard dispăru în camera de alături. Avu nevoie de ceva mai mult timp și mai ales de mai multă putere de convingere ca să-l determine pe Frédol să plece din abație în toiul nopții, îmbrăcat în straie civile, dar, în cele din urmă, Richard apăru din nou în camera lui Thibaut de Corbara, cu Frédol lângă el.

— Pe fereastră, zise el, aplicând o ultimă corectură îmbrăcăminții cardinalilor.

Prelaților le veni destul de greu să se cațere pe fereastra strâmtă de deasupra patului, dar brațele vânjoase ale lui Richard îi sprijiniră, încât aterizară cu bine în partea cealaltă.

— Unde ne duci? vru să știe Frédol.

— Într-o închisoare.

Cardinalul își făcu o cruce și îl urmă pe personajul sumbru de lângă el prin biserica abației și, printr-o ușă dosnică, spre exterior.

— Unde îți sunt camarazii? întrebă Corbara încetișor, după ce lăsaseră în urma lor strada lată și intraseră într-un labirint de poteci întunecoase și puturoase.

— Au și sosit, și sunt acolo, ca să puteți intra în deplină siguranță.

Merseră tăcuți mai departe, bine înfășurați în mantalele lor, până ce Richard se opri brusc în fața unei uși care fu deschisă de îndată ce ciocăni de trei ori în ea. Ușa dădea într-o galerie îngustă, care ducea la o poartă dosnică. Aceasta, la rândul ei, dădea spre o clădire de piatră, care se lăuda cu un mic turn

pătrat. Ascuns sub portic, cu o mână pe butonul de fier al ușii, îi aștepta unul dintre oamenii lui Richard, îmbrăcat în straie preoțești. Richard îl privi întrebător și primi drept răspuns o scurtă plecăciune, care însemna că totul e în regulă.

— Să nu scoateți niciun cuvânt. Priviți numai și ascultați, le șopti Richard celor doi prelați.

Corbara dădu din cap că a înțeles și îi urmă pe ceilalți în încăpere, unde ardea o făclie. Frédol intrase cam în silă. Richard aprinse încă o făclie, o luă cu el, coborî pe o scară abruptă și trecu printr-un culoar scurt. Păși cu băgare de seamă peste trupul unui personaj adormit și coborâră toți trei încă o scară în spirală. Un om murdar, cu o barbă de trei zile, îi aștepta cu mâna întinsă. Richard îi vârî un galben în palmă. Omul rânji și îi lăsă să treacă. Merse chiar atât de departe încât le dădu ajutor la trasul zăvoarelor și la deschiderea ușii, ale cărei balamale scârțâiră din pricina umezelii.

— Din fericire, corupția nu se mărginește la Biserică, zise ironic Richard.

În fața lor se deschise o celulă rece și jilavă. Un curent groaznic conferea încăperii o răceală extrem de neplăcută, încât cardinalii intrară în celulă cu oarecare reținere. Era o celulă strâmtă. O vegetație verde, lipicioasă, crescuse pe jumătatea inferioară a pereților de piatră. Șopârle și salamandre fugiră din fața picioarelor vizitatorilor, în timp ce în colțul opus țâșni ceva din noroiul de pe jos, care sclipea sub lumina făcliei. Poate că fusese un mic șarpe.

Lângă pereți și pe un pat de paie stăteau în picioare sau în capul oaselor aproape o duzină de personaje fantomatice, cu ochii larg deschiși și căzuți în fundul capului din pricina lipsei de hrană. Straiele lor albe erau zdrențuite și murdare: nu mai aveau nimic din caracterul impunător de odinioară. Câteva clipe, cardinalii rămaseră pe loc, ca țintuiți, fără glas. Apoi Richard își croi cu umerii un drum pe lângă ei, prin golul ușii, și își liniști degrabă frații.

Câțiva dintre ei fură vizibil ușurați când îi zăriră chipul. Ceilalți priveau tăcuți, în timp ce Richard le dădu binețe și se lăsă pe vine lângă cei cinci bărbați de pe patul de paie. În timp

ce Richard le cerceta rănile, nu fu schimbat între ei niciun cuvânt, deoarece tăcerea le era impusă de reguli.

Corbara şi Frédol urmăriră mişcările lui Richard şi, poftiţi de acesta printr-un gest, se apropiară ca să vadă rănile îngrozitoare pe care le îngrijea. Din ce în ce mai mirat, Corbara văzu apoi că tânărul cavaler pune la loc, cu pricepere, un braţ fracturat. În pofida frigului din celulă, pe fruntea lui Richard se prelingeau picături de sudoare, deoarece această muncă era o corvoadă anevoioasă, care cerea multă forţă fizică. Pentru prima dată, Corbara nu-l văzu pe Richard ca pe un aventurier temerar, cu mobiluri nobile, ci recunoscu în el imaginea adevăratului templier: un om serios şi tăcut, cu trupul şi mintea învăţate să se roage şi să lupte şi să asculte de porunca ordinului său, alături de fraţii săi.

— *Mort Dieu*! Blestemă templierul, ceea ce îl făcu pe cardinal să tresară şi să se trezească din meditaţie. Bietul om n-are să mai poată umbla niciodată.

Richard arătă picioarele victimei, arse atât de adânc de fierbinţeala focului, încât carnea se dezlipise de pe oasele labei, care se desprinseseră unul de altul.

— Nogaret şi Imbert n-au să vă lase niciodată să vedeţi asemenea lucruri, zise Richard, îndreptându-se către Frédol. Dar fraţii mei vor vorbi, chiar dacă dumneavoastră aţi prefera să nu ştiţi nimic. Guillaume Imbert are nevoie de mărturisiri, ca să-i convingă pe ceilalţi monarhi ai creştinătăţii să urmeze pilda lui Filip. Şi de aceea trebuie să sângerăm noi, monseniore. Cardinalul dădu maşinal din cap, dar Richard nu era încă mulţumit şi îi arătă alţi doi cavaleri care zăceau pe jos, nemişcaţi. Victime ale aşa-numitului *chevalet*{39}. Mădularele le-au fost complet fracturate pe masa de tortură. Şi îi arătă glezna unui al treilea. *Le brodequin*{40}, zise el scurt, fără altă explicaţie. Articulaţia gleznei fusese complet fracturată de o unealtă de tortură, care mai purta şi numele măgulitor de „gheată spaniolă". A încercat să se împotrivească rostind rugăciuni şi apoi respingând învinuirile. După necesara „putere de convingere", a îngenuncheat plângând şi a recunoscut jumătate din învinuiri. Frédol începu să tremure, dar nu rosti niciun cuvânt. În cele din

urmă, Richard îi făcu semn unui al patrulea să vină lângă el. Cuprinse cu braţul umerii nefericitului cavaler şi zise: Fratele Gautier, în vârstă de douăzeci şi patru de ani. Şi-a pierdut aproape în întregime bărbăţia în camera de tortură. I-au atârnat greutăţi de organele genitale. Acestea sunt uzanţele profesionale ale dominicanilor. Spectacolul trebuie să fi fost atât de sfâşietor, încât un călugăr prezent la interogatoriu a exclamat în cele din urmă: „Nu-l căzniţi prea mult; e încă atât de tânăr!” Vreţi să vă arăt rănile lui? Cardinalul, cu o privire plină de groază, dădu din cap că nu. Vă simţiţi zguduit, monseniore, întrebă Richard. Noi suntem obişnuiţi să suferim în luptă, suferinţa este un important element component al educaţiei noastre militare. Ceea ce m-a zdruncinat și mai mult încă este că inchizitorul n-a fost mulţumit nici cu ceea ce a obţinut. Le-a dat unora dintre prizonieri un document falsificat, care provenea, după cum susţinea el, de la marele maestru al ordinului nostru şi care cuprindea un îndemn de a recunoaşte învinuirile. Frédol îl privi tăios.

— Văd cum a socotit inchizitorul că trebuie să-i facă pe prizonieri să vorbească, dar dumneata n-ai nicio dovadă care să justifice această din urmă învinuire, atât de serioasă, îl combătu el pe Richard. Nu e decât o presupunere. De unde știi că a fost vorba de un fals? Până la urmă, Molay a recu...

— Da, a recunoscut în public, sunt de acord, zise Richard, tremurând de mânie, dar a recunoaşte după ce ai fost silit prin metodele pe care le-am constatat împreună adineauri, monseniore, este una; iar să-i pofteşti literalmente pe cavaleri să săvârșească aceeași trădare este cu totul alta, și nu-l socotesc pe marele maestru în stare de o asemenea lașitate, căci n-am alt cuvânt mai nimerit. Aş putea chiar să jur că el nici n-are habar de existenţa acelei scrisori. Cred că nu e prea greu de intrat în posesia peceţii de la unul dintre prizonieri şi de a o reproduce în ceară!

Cardinalul rămase tăcut, cu toate că se cam îmbujorase la faţă, şi se lăsă condus de Richard pe culoarul îngust. Înainte de a închide uşa, Richard se mai adresă încă o dată prizonierilor:

— Să nu vă pierdeţi curajul, fraţilor, şi să nu vă temeţi.

Dumnezeu v-a și iertat, pentru că El cunoaște adevărul, El știe că suntem nevinovați!

După ce zăvorî ușa și se întoarse, Richard întâlni privirea lui Frédol. Cardinalul îi barase drumul pe culoarul îngust.

— Dumneata îți arogi dreptul de a rosti cuvinte pe care nu ești împuternicit să le rostești. Dumneata ești un călugăr, un frate, nu un preot. N-ai dreptul să dai cuiva absoluția pentru păcatele sale sau să vorbești despre iertare, necum să hotărăști cine e nevinovat.

— Vă jur pe Dumnezeu, monseniore, răspunse violent Richard, e bine că n-ați spus asta când mai erați înăuntru, pentru că v-aș fi zdrobit creierii! Făcându-se că nu vede rânjetul discret al unuia dintre camarazii săi, care stătea în culoar cu o făclie în mână, Richard zise în continuare, abia stăpânindu-și mânia clocotitoare: Am avut de gând ca, după această scurtă vizită, să pun pe unul dintre camarazii mei să vă conducă înapoi în abație. Întrucât însă constat acum că nu sunteți pe deplin convins, am să vă cer să mă însoțiți în noaptea asta în întreaga mea expediție, pentru că mai este destulă treabă de acest fel de executat. Va fi o plăcere pentru mine, monseniore, să vă fac cunoștință cu un nou număr senzațional, și anume: cum este când te înapoiezi dimineața într-un pat rece, în care te vâri cu picioarele ude, cu o durere de cap insuportabilă și cu o anumită senzație în spinare, încât ai putea să juri că ți s-a frânt coloana vertebrală.

Richard simți o mână care îi apăsa brațul, ca să-l elibereze. Era Thibaut de Corbara.

— Te-aș însoți bucuros și eu, dacă n-ar fi prea primejdios.

•

Când se prăbușiră în culcușurile lor din abație, cei doi bărbați se simțeau exact așa cum le prezisese Richard. Acesta îl lăsă pe Frédol singur, într-o violentă frământare de conștiință, apoi escaladă fereastra camerei lui Corbara.

— Straiele dumneavoastră, șopti Richard, în clipa în care se lăsă să cadă de pe pervazul îngust al ferestrei.

— Straiele mele? repetă cardinalul, ca prin vis. Richard zâmbi și ridică mantaua stacojie pe care o așezase cu grijă pe o ladă de

lemn. Îi era milă de bietul bătrân, care părea într-adevăr istovit. A, bineînţeles, straiele mele...

Richard fu nevoit să-i dea ajutor ca să lepede incomozii pantaloni şi surtucul de piele.

— V-am spus cum are să fie de dimineaţă, zise el amabil, ajutându-l să pună pe el mantaua de stofă cu luciu discret, şi vă rog să nu uitaţi că n-aţi fost decât spectator. Vă mai puteţi odihni cam un ceas până la utrenie.

— Eşti mărinimos. O să te văd curând în biserică.

Bătrânul nu-şi pierduse simţul umorului.

— Nu cred. Am alte treburi de făcut, răspunse Richard.

Cardinalul, care ajunsese la jumătatea drumului spre pat, se opri.

— Ia spune-mi, de fapt, dumneata când te rogi, fiule?

Richard fu oarecum surprins de întrebare; apoi zâmbi şi răspunse:

— Ca şi cistercienii, mă rog în timp ce lucrez. Dar nu sunt prea sigur în care parte se află Dumnezeu. Nu sunt nicăieri prea sigur.

— Realitatea este, zise calm cardinalul, fără să fi fost şocat de declaraţia lui Richard, că dumneata ai văzut în scurt timp atâta jale, încât eşti gata să pui la îndoială dreptatea divină.

— Dumneavoastră citiţi gândurile, monseniore. Este oare de mirare că începe să mi se zdruncine credinţa, când văd câtă nedreptate ni se face? Dacă până şi papa ia atitudine împotriva noastră? Dacă Dumnezeu îngăduie asta, e un Dumnezeu crud.

Prelatul îl privi fix.

— Fiule, n-ai voie să vorbeşti aşa. Dumnezeu vă pune la grea încercare, dar dragostea Lui e mare. Dumnezeu e dragoste, frate Richard. Richard, sceptic în această privinţă, zâmbi amar. Când te-ai spovedit ultima dată? vru să ştie cardinalul.

Amintirea clădirii rotunde a bisericii Templului din Londra părea foarte vagă.

— Acum aproape două luni.

Bătrânul scoase un mormăit dezaprobator, dar Richard făcu un gest de scuză.

— Chiar dacă aş putea ajunge la un capelan al Templului, tot

ar trebui să tac, deoarece altminteri m-aş primejdui şi pe mine, şi pe duhovnicul meu. Cum vă închipuiţi că se realizează o expediţie ca cea pe care am făcut-o împreună în noaptea asta? O asemenea treabă necesită zile şi nopţi de pregătire. Modul în care am izbutit în cele din urmă să reuşesc să intru în temniţele fraţilor mei nu se poate spune că a fost prea cinstit, încerc să fac apel la sentimentele paznicilor, dar numai din milă nu se deschide decât foarte rar o uşă în faţa noastră. În afară de mituire, mă fac vinovat şi de ameninţări şi de şantaj, monseniore. Vă implor, raportaţi-i papei ceea ce aţi văzut şi convingeţi-l de necesitatea de a ordona ca practicile Inchiziţiei să înceteze. Determinaţi-l să ia personal în mână întreaga afacere şi să ne acorde dreptul la un proces cinstit, aşa încât să ne putem apăra. Şi eliberaţi-mă de o sarcină pe care o îndeplinesc, ce-i drept, dar pe care o detest.

Căzu în genunchi, ca să sărute inelul cardinalului, şi simţi mâna lui Thibaut de Corbara pe păr: în aceste două luni, tonsura îi dispăruse.

— Cine nu-şi spovedeşte păcatele nu ia parte la sacramentele Sfintei Biserici Romane. Iar cine n-a primit o absoluţie nu are dreptul să ia parte la sfânta comuniune. Deci nu ia parte la fiinţa lui Hristos şi nu-şi pregăteşte sufletul pentru viaţa veşnică. Ce ai să ajungi, frate Richard?

— Monseniore, şi fraţilor mei din detenţie li se fură sacramentele Bisericii. Vă puteţi închipui cât suferă ei din pricina asta... De ce să am eu mai multe drepturi decât ei?

Cardinalul zâmbi.

— Vorbeşti cu o sinceritate de necrezut, fiule. Şi poate că ai şi dreptate. Îmi pare bine că mi-ai vorbit cu inima deschisă. Nu e oare asta totuna cu o spovedanie? Îţi dau absoluţia pentru păcatele tale, chiar fără să le fi auzit. Făcu semnul crucii. Pot oare să-ţi pun încă o dată conştiinţa la încercare? Înainte de a mă duce la Sfântul Părinte ca să-i raportez, trebuie să fiu sigur de cele constatate.

Richard îşi ridică privirea spre el.

— Desigur, monseniore.

— Se crede în continuare, în cercurile Inchiziţiei, desigur, că

Templul păstrează o taină, care n-a fost încredinţată decât unora dintre cavaleri. Din piesele dosarului nu reiese deocamdată nimic care să ducă în mod clar în această direcţie. În ce măsură este adevărată această presupunere, Richard?

Privirea ageră, pătrunzătoare, a cardinalului îi sfredeli lui Richard ochii, care erau aţintiţi în cei ai prelatului.

— Dacă Templul păstrează o taină, eu n-am aflat-o niciodată, răspunse Richard.

— Cu acest răspuns nu mă pot declara mulţumit. Dacă există ceva de felul acesta în Templu, trebuie să fi băgat şi dumneata de seamă într-un fel sau altul. Nu mă gândesc la perversităţile şi la blasfemiile despre care vorbeşte Inchiziția. Poate că este vorba de ceva mult mai nevinovat sau care pare mai nevinovat. Erezia e un cuvânt greu, dar se ascunde într-un colţişor şi poate lua multe înfăţişări. În privinţa asta, noi am constatat multe lucruri ciudate.

Richard nu răspunse pe loc. Se gândi cum ar putea să-l convingă pe cardinal. După câteva clipe zise:

— Templierii provin din mica nobilime. Nu suntem erudiţi. Singurele cărţi pe care le avem în Templu erau Biblii, liturghiere, psaltiri și antifonare, o singură carte despre sfinţii mucenici și o carte cu legile monastice. Din ele nu rezultă nicio erezie. Nu suntem filosofi, nici mistici, ci ostași care îl slujim pe Domnul în felul nostru simplu. Nu trebuie să aşteptaţi din partea noastră consideraţii filosofice adânci și nici abateri. Se zice că prin îndelungata noastră şedere în Orient ne-am molipsit de viciile și de obiceiurile imorale ale necredincioșilor, în primul rând de sodomie, își clătină obosit capul. Eu n-am putut constata niciodată nicio formă de homofilie în Templu. Dacă am învăţat ceva din şederea noastră în Orient, monseniore, acest ceva este cel mult că experienţa dobândită de noi acolo ne-a lărgit orizontul, fără ca prin asta să fi trădat creştinismul.

Cardinalul dădu din cap.

— Eşti sigur de ceea ce spui?

Richard își puse mâna în locul în care crucea îi împodobea odinioară hlamida albă.

— Jur pe tot ce mi-e sfânt că Templul, după câte ştiu, nu

ascunde nimic care să nu poată fi înfăţişat în public.

Thibaut de Corbara mormăi aprobator:

— Dovedeşte-mi adevărul cuvintelor tale însoţindu-mă în biserică înainte de liturghia de dimineaţă. Lasă-mă să fac cel puţin asta pentru mântuirea sufletului tău.

Richard făcu un gest de neputinţă. Aşadar, cei care aveau nevoie în această duminică de cerşetorul de la Saint-Martin-des-Champs să vină la întâlnire degeaba? Era aşteptat acolo. Să facă de dragul cardinalului o excepţie? Se sculă în picioare. Poate că va mai putea lămuri la timp pe câţiva dintre ei.

— De îndată ce se aud clopotele sunt înapoi, îl încredinţă el pe prelat.

Pe trăsăturile severe ale chipului acestuia miji un zâmbet.

— Am să fac tot ce-mi stă în putinţă ca să te sprijin. Dumnezeu să te ocrotească şi să te ajute!

8

„Stone walle de not a prison make
Nor iron bars a cage:
Minds innocent and quiet take
That for an hermitage.”[41]

Richard Lovelace,
To Althea, from prison[42]

Recluziunea poate să înfrângă un om la fel de bine ca orice tortură corporală și, deoarece marele maestru al templierilor era un om vârstnic – împlinise șaizeci și trei de ani – acesta fu mijlocul prin care hotărâse Inchiziţia, pe lângă ameninţări, să-l silească să facă mărturisiri. Bătrânul, care își câștigase tresele în Ţara Sfântă, se distinsese în timpul exercitării funcţiei de mare maestru printr-un tact inflexibil. Nu se lăsase niciodată târât spre concesii, nici de către papă, nici de către regele Ciprului, nici de către cavalerii ospitalieri. Totuși, Templul cunoscuse și cavaleri mai buni în fruntea sa. Dar în asediul fortăreţei Saint-Jean-d'Acre, cei mai buni cavaleri își pierduseră viaţa, ca să păstreze pentru creştinătate ultima bucăţică de pământ din Ţara Sfântă.

Acum, Molay căzuse pradă intimidării exercitate de marele inchizitor Guillaume Imbert, zis Guillaume de Paris. Prin mărturisirile făcute, Molay își trădase ordinul. Omul pe care cardinalii Frédol și Suisy îl vizitaseră în umila lui celulă – când, după îndelungate tratative, primiseră aprobarea respectivă – nu mai avea nimic din măreţia la care se aşteptau din partea unui mare maestru al Templului. Chinuit de singurătate și lipsit de

orice ştire vrednică de încredere din lumea de afară, Molay își primise oaspeţii cu un amestec de neîncredere, de teamă și în acelaşi timp de speranţă. Celula lui sumbră era relativ confortabilă. Molay avea acolo un pat, un scaun şi o masă de scris, precum şi, în peretele exterior, o mică gaură, care lăsa să intre în celulă razele slabe ale soarelui de iarnă.

Jacques de Molay dădea semne de încărunţire la 13 octombrie, când fusese arestat; acum, chipul ridicat înspre cei doi cardinali în mantale stacojii era încadrat de un păr alb ca neaua. Molay se sculă în picioare cu oarecare greutate și le dădu bună ziua cu o răceală şi o lipsă de umilinţă pe care numai un mare maestru al Templului şi le putea îngădui. Apoi privirea i se deplasă înspre fratele dominican care, în golul uşii, mai şovăia, înainte de a intra în celulă. Privirea bătrânului încremeni pe loc: o rasă dominicană era indisolubil legată de Inchiziţie, iar uneltele de scris pe care călugărul le ţinea în mâna stângă nu-i scăpaseră din vedere. În prezenţa acestui om, nu va îndrăzni să vorbească deschis cardinalilor.

Ușa fu închisă și zăvorâtă pe dinafară. Dominicanul făcu acum un pas înainte, așa încât ajunse în fasciculul de lumină care intra prin ferestruică. Călugărul își dădu gluga rasei peste cap, se lăsă în genunchi, și-și plecă apoi capul, fără să rostească un cuvânt.

— Ce înseamnă asta? întrebă Molay, cu o voce prudentă, oarecum descumpănit.

— Este unul dintre cavalerii dumneavoastră din Anglia, dacă judecăm după accentul lui. În urma unor îndelungate stăruințe, i-am îngăduit, pe propriul meu risc, să ne însoţească. Ne-a dat cuvântul de onoare că va tăcea, până vom fi vorbit cu dumneavoastră, îl lămuri Frédol. Noaptea petrecută de el cu Richard și cu oamenii acestuia în temniţele pariziene lăsase totuși urme asupra conștiinţei cardinalului.

Jacques de Molay îl privi îndelung pe tânăr și apoi dădu glas gândurilor sale:

— Un cavaler templier? Un om liber? Și apoi către cardinal: Monseniore, mi-aţi făcut astfel un mare serviciu. Îmi râde inima că văd pe unul dintre credincioșii mei cavaleri.

Făcu un gest scurt, la care Richard se sculă în picioare, făcu un pas înapoi și, cu spatele lipit de ușa încuiată, așteptă cu răbdare, ascultând atent vocile celor doi cardinali. Papa îi trimisese ca să facă o mai îndeaproape cercetare, deoarece nu era încă pe deplin convins că templierii ar fi vinovaţi de fărădelegile care li se punea în seamă de către Inchiziţie, așa declarară ei. Îi spuseră câte mărturisiri fuseseră făcute între timp de către arestaţi și îi vorbiră despre bula papală care fusese urmarea lor. Dar și că Frédol văzuse în taină cu ochii săi ce cruzimi precedaseră acele mărturisiri, fără însă a pomeni numele lui Richard. Molay nu-l întrerupse nici o singură dată și fu atent când cardinalii își exprimară apoi mirarea cu privire la propria lui mărturisire și la cele ale altor înalţi dregători ai ordinului, în cele din urmă îl întrebă dacă el trimisese într-adevăr la dispoziţia celor arestaţi o scrisoare, în care îi îndemnase să mărturisească. Un rid de mânie apăru pe fruntea lui Molay, care clătină din cap, încă înainte ca cei doi cardinali să termine de vorbit.

Frédol și Suisy tăcură, în sfârșit. În liniștea celulei întunecate, privirea chinuită și obosită a marelui maestru căută ochii tânărului cavaler. Cu o scurtă mișcare a capului și cu un zâmbet de încurajare, care îi merseră bătrânului la inimă, Richard luă loc la masa de scris. În timp ce pana lui de gâscă se mișca pe pergament, Richard fu martorul unei scene zguduitoare: Jacques de Molay începu să vorbească despre situaţia sa plină de amărăciune.

Încurajat de cuvintele pline de înţelegere ale cardinalilor, marele maestru își adună tot curajul și zise:

— Torturile insuportabile la care au fost supuși fraţii noștri și presiunea puternică exercitată și asupra mea justifică faptul că am cedat. Dar o scrisoare ca aceea despre care vorbiţi nu poate proveni din mâna mea. Vă rog să stăruiţi pe lângă rege să mă lase să apar în faţa Sanctităţii Sale papa, unicul faţă de care sunt răspunzător. De altfel, vreau să folosesc acest prilej ca să-mi revoc cu toată energia mărturisirile pe care le-am făcut.

Frédol îl privi încruntat.

— Vă revocaţi mărturisirile?

— Categoric, răspunse cu hotărâre Molay.

Cardinalul Étienne de Suisy privi peste umărul lui Richard, ca să vadă dacă acesta aşterne cu fidelitate pe pergament cuvintele marelui maestru, în timp ce Molay continua să vorbească, plângându-se de faptul că, în pofida cererilor sale stăruitoare, e lipsit de cele mai trebuincioase lucruri. I se interzisese să asiste la liturghie. Se simţea tratat ca un excomunicat, la fel ca fraţii săi. Vocea marelui maestru deveni încă şi mai tristă când zise în continuare:

— Neputinţa mea este atât de mare, încât nu pot măcar evita ca acei cavaleri care îşi pierd viaţa în temniţe în urma torturilor să fie înhumaţi în afara pământului sfinţit, fără să fie grijiţi.

Bătrânul tăcu, iar Richard se sculă în picioare şi îi înmână coala de pergament lui Étienne de Suisy, care parcurse cu atenţie textul şi apoi dădu din cap că e de acord.

— Acum poţi vorbi cu el, foarte scurt, zise el.

Richard ştia că nu i se va da decât foarte puţin timp, şi de aceea i se adresă numaidecât lui Jacques de Molay:

— Sire, mă aflu aici ca să vă transmit credinţa unui număr de aproape o sută de cavaleri liberi, care stau cu totul în serviciul dumneavoastră.

— Nu te cunosc din comanderia noastră de la Paris. Cine eşti?

— Richard, din comanderia de la Londra, acum vremelnic comandor al cavalerilor liberi din Franţa.

Marele maestru nu-şi ascunse mirarea şi îl ascultă cu lăcomie pe Richard, când acesta îi povesti că eliberase vreo câţiva zeci de prizonieri şi că acum organizează o reţea care să le dea arestaţilor sprijin din afară şi să le procure informaţiile de care sunt lipsiţi.

— Venirea dumitale şi mai ales această veste pe care mi-o aduci mi-au insuflat puţin curaj, răspunse Molay, după ce Richard isprăvi de vorbit. E o treabă bună, cea pe care o faci, dar nu sunt de acord să-i scoţi pe fraţii noştri din închisoare cu mână armată. Asta nu poate decât să dăuneze cauzei noastre. Ar trebui să lucrezi numai cu oamenii pe care îi ai acum la dispoziţie. Va trebui să ne apărăm cândva ca să ieşim de aici.

Ajutorul dumitale e de mare valoare, dar eu nu pot să-ţi dau directive mai precise. Dumneata cunoşti posibilităţile mai bine decât mine. Va trebui să acţionezi după cum vei găsi de cuviinţă, dar numai în înţelegere cu fraţii dumitale.

— *De par Dieu, beau sire*! răspunse Richard, încovoindu-şi un genunchi şi punându-şi mâinile făcute pumni între cele ale marelui maestru.

Cardinalii îl urmăriră cu mare atenţie, dar nu băgară de seamă că între mâinile celor doi bărbaţi trei tablete de aramă şi un stilet de gravură îşi schimbaseră proprietarul.

— Ştiam că nu puteaţi să fi scris dumneavoastră acel document care a circulat printre prizonieri, ca să-i îndemne să mărturisească, zise Richard. Se vor bucura când vor afla că v-aţi revocat mărturisirile. Am să răspândesc vestea asta printre ei şi cât mai repede cu putinţă.

Semnificaţia tabletelor de aramă fu acum cu totul limpede pentru marele maestru. Dădu scurt din cap către cardinali, care îi cerură să pună capăt convorbirii, şi i se adresă încă o dată lui Richard:

— Confirm numirea dumitale în funcţia de comandor, îţi acord toate atributele aferente acestui rang. Toţi cavalerii şi fraţii care se află în libertate şi care nu se mai alătură comanderiilor lor vor fi în subordinea dumitale.

Marele maestru îl făcu pe Richard, cu o uşoară lovitură pe umăr, să înţeleagă că poate să se scoale în picioare, în clipa în care cavalerul se înălţase cât era de lung, bătrânul îl îmbrăţişă şi, în timp ce-l strângea la piept, îi şopti în grabă la ureche:

— Pe patul său de moarte, un templier care este iniţiat în taina ordinului poate să-i dezvăluie unui frate o parte a acestei taine. Eu ştiu că sunt condamnat. Iată prima parte: „Hristos este o cale."

Cu un gest blajin, îl împinse pe tânărul cavaler, îndepărtându-l, şi-şi lăsă mâna să-i lunece ca din întâmplare de-a lungul sforii albe care îi ţinea strânse pulpanele rasei. La ambele capete ale sforii erau câte trei noduri. Cu o privire complice, marele maestru îşi ridică un deget.

— Acum pleacă. Să-ţi dea Dumnezeu înţelepciune şi putere,

zise el tare.

Richard, tulburat la culme, ieşi din celulă, în urma cardinalilor. În propoziţia marelui maestru, care părea atât de normală, era ceva ce-l buimăcise cu totul: de ce nu „calea”?

În seara aceea, la unul dintre capetele netede ale funiei albe pe care o purta sub îmbrăcăminte, pe piele, Richard făcu un nod.

•

În ziua următoare, Hugues de Pairaud îşi revoca şi el mărturisirile şi după el şi alţi cavaleri, cel puţin cincizeci la număr, îşi declarară nule mărturisirile făcute. Le dăduse curaj prezenţa cardinalilor la Paris şi tabletele de aramă pe care Jacques de Molay zgâriase câteva cuvinte şi pe care apoi le pusese în circulaţie printre tovarăşii lui de detenţie.

La mijlocul lui decembrie, cardinalii ajunseră la Poitiers, unde Thibaut de Corbara avu grijă ca cei doi colegi ai săi să-i prezinte un raport corect papei, care la auzul unor asemenea violenţe abia îşi putu ascunde dezgustul.

9

„He was a scholar, and a ripe and good one;
Exceeding wise, fairspoken, and persuading:
Lofty and sour to them that loved him not;
But to those men that sought him, sweet as summer.”[43]

William Shakespeare,
King Henry VIII[44]

Fu zguduit de fiori, căci avu impresia că retrăieşte o scenă din trecut: văzu flamura cu două câmpuri, unul alb şi unul negru, care flutura deasupra zidurilor, şi îi văzu pe cavaleri în mantalele lor albe care se mişcau pe terenul de instrucţie al Templului din Londra, ca şi cum Filip cel Frumos şi intrigile lui n-ar fi existat.

Aymer trase adânc aer în piept. Ajunsese la poarta Templului. Acolo, deasupra capului său, se afla *Beauséant*, flamura pe care o văzuse de departe pe zid. Auzi zgomotele familiare şi simţi mirosurile cunoscute de el: cele ale cailor, amestecate cu mirosul înţepător al mirodeniilor din ţări străine, depozitate în cămările de provizii. Chançard îşi scutură coama când Aymer ajunse în faţa santinelelor.

— Aduc cu mine o scrisoare pe care trebuie s-o predau în mâinile comandorului.

Dând scurt din cap, cavalerul de la poartă arătă casele clădite foarte aproape una de alta înlăuntrul împrejmuirii de zid. La un singur semn făcut cu mâna, ieși la iveală, din pavilionul porţii, un alt cavaler, care îl însoţi pe Aymer. Un servant îl duse pe

Chançard la grajduri. Aymer și cavalerul trecură pe lângă potcovari, pe lângă grăjdari și pe lângă cămările de provizii.

— Numele dumitale, domnule? întrebă cavalerul, în timp ce mergeau amândoi pe îngusta Temple Lane.

— Aymer de Vraineville, cavaler din comanderia de la Rouen.

Nu urmară nicio exclamație, nicio privire cercetătoare spre îmbrăcămintea prețioasă a lui Aymer, nici o singură reacție.

— Mesajul dumitale?

— O scrisoare către comandorul vostru, pe care trebuie să i-o înmânez eu însumi lui personal.

Cavalerul, plecându-și capul, își făcu o cruce când trecură pe lângă biserică. În spatele bisericii era sala în care Aymer fu introdus fără alte formalități. Acolo fu lăsat singur cu William de la More, care se afla în fruntea provinciei engleze a ordinului. Aymer făcu o plecăciune și îi oferi comandorului sulul de pergament.

— Sire, acest document mi-a fost dat la Brugge, acum trei zile, de către fratele Richard, unul dintre cavalerii dumneavoastră. Vă cer scuze că vi-l dau cu mâna stângă.

Sprâncenele întunecate se încruntară, și o pereche de ochi albaștri îl priviră cercetător pe Aymer și zăriră mâna dreaptă oblojită și chipul de o paloare bolnăvicioasă.

— Ia loc, zise el, apoi rupse sigiliul și citi.

Iarăși nicio urmă de reacție. Era o liniște deplină. Undeva se trăgea un clopot. Maestrul își drese vocea.

— Ai aprobarea mea să rămâi aici. Îți vom reda puterea pe care ai avut-o înainte. Ce e asta? întrebă el, fluturând răvașul împăturit, pe care Richard nu-l sigilase.

— Un răvaș scris de el fratelui Thomas de Lincoln.

— Știa că am să-l citesc mai întâi eu?

— De aceea nu l-a sigilat.

Pe buzele subțiri apăru un zâmbet discret. Comandorul despături foaia și îi parcurse repede conținutul. Oftă.

— Bine, fratele Thomas știe cum să procedeze cu acest tânăr. Întinse mâna spre sfoara unui clopoțel, dar se răzgândi. Mai bine du-l personal: are să-i facă plăcere să stea de vorbă cu dumneata. Spune-i că am să-l chem mai târziu. Vom avea nevoie

de dumneata când vom discuta această chestiune.

Acelaşi cavaler care îl însoţise până aici îl aştepta afară, la uşă, şi îi arătă drumul spre o clădire simplă de piatră de lângă mănăstire, la sudul bisericii. În zidurile sale groase, clădirea aproape că nu avea deloc ferestre, care să lase lumina să intre în încăperi. Un portal scund cu o uşă de lemn de stejar dădea într-un culoar boltit, cufundat în semiîntuneric. Cizmele lui Aymer călcară zgomotos pe lespezile pardoselii, iar sunetele produse astfel se întorceau ca ecou, răsfrânte de pereţii de piatră. Pe ambele laturi ale culoarului, nişte goluri strâmte dădeau spre chiliile cavalerilor. Uşi nu erau. Oricine putea să intre sau să iasă în voie în şi din chilii. În fiecare chilie erau câte două paturi şi o lumânare cu feştilă de trestie. La un capăt al culoarului era o cameră înaltă, luminată de soarele care intra prin două ferestre zvelte, plasate în partea superioară a peretelui exterior.

Când pătrunse în încăpere, Aymer văzu că e mobilată cu trei mese de scris şi câteva bănci de lemn la ferestre. În stânga era un cămin cu capac de piatră. Focul de lemne trosnea în cămin şi arunca o lumină vie pe chipul bătrânului care, cu sulul de pergament în mână, stătea pe un scaun simplu de stejar.

— Apropie-te! Fii binevenit, zise el, fără să-şi ridice privirea de pe documentul pe care îl studia.

Vocea lui bătrână şi obosită avea însă o căldură şi o tonalitate prietenoasă, care nu păreau a fi la locul lor în acea cameră rece. Aymer se duse mai aproape de el şi se opri în faţa focului, întinzându-şi spre bătrân mâna înţepenită de frig.

— Thomas de Lincoln? întrebă el.

Bătrânul îşi puse pergamentul în poală şi îşi frecă mâinile deformate de reumatism.

— Eu sunt, răspunse el şi-şi ridică privirea spre capul cu păr creţ şi cu barbă scurtă neagră, unde întâlni doi ochi căprui.

— Aymer de Vraineville, cavaler din comanderia de la Rouen, se prezentă Aymer.

Thomas îşi coborî privirea spre mătasea preţioasă care sclipea între pulpanele mantalei lui Aymer şi spre croiala străină a îmbrăcăminţii lui.

— Ciudată împopoţonare pentru un templier, gândi el cu glas

tare, și adăugă apoi pe un ton mai bățos: Când te-ai aflat pentru ultima dată pe teritoriu francez?

— Acum vreo zece zile.

Chipul încrețit al lui Thomas se lumină la acest răspuns, iar vocea îi deveni mai energică.

— Atunci bănuiesc că poți să-mi spui ce anume se petrece cu frații noștri din Franța. După acea zi de octombrie, noi n-am mai aflat nimic. Am trimis noi, ce-i drept, câțiva oameni ca să cerceteze situația la fața locului, dar s-au întors cu mâna goală.

Aymer își vârî mâna în faldurile mantalei și scoase la iveală scrisoarea lui Richard.

— Veți auzi totul despre cele întâmplate în prezența lui *Master* de la More. Iată un preludiu, scris de omul pe care l-ați trimis într-acolo cu câteva zile înainte de acea noapte tragică.

Bătrânul își puse mâinile pe brațele fotoliului său și se sculă, anevoie, în picioare. Temutul spadasin care se distinsese în războaiele pentru Țara Sfântă fusese învins de durerile care îi sâcâiau încheieturile, dar refuza cu încăpățânare să umble cu un baston. Fusese cândva la fel de înalt ca și Aymer, dar frigul iernii nu-i pria. Trupul încovoiat îi ajungea acum numai până la umărul zveltului cavaler. Înaintă, îl luă pe Aymer de braț și se rezemă de el cu toată greutatea.

— L-ai întâlnit pe Richard? Ah, cerul te-a trimis, frate.

Aymer zâmbi și-și înălță brațul oblojit.

— Mai curând iadul m-a adus.

Thomas de Lincoln nu râse.

— M-am rugat Cerului să primesc un semn de viață de la Richard. Când n-am mai auzit nimic despre el, am știut că neînfricarea lui l-a ispitit să se ducă în Franța.

Luă scrisoarea și o despături cu mâini tremurânde.

— Adevărul este, zise el, ca să se scuze, că nu prea m-am simțit în apele mele de când a plecat. Ca și cum mi-aș fi pierdut propriul fecior. Se prăbuși în fotoliu și citi rândurile așternute pe pergament cu un scris pe care îl cunoștea prea bine. Aymer avu din plin prilejul să-l studieze pe omul despre care Richard îi vorbise în rarele sale momente de locvacitate. După ce Thomas citi ultimele cuvinte, ridurile de pe frunte i se adânciră. Richard

Bastardul, zise el, dând din cap. A stăruit să-mi pui întrebări în legătură cu problema asta?

— Da. De unde ştiţi?

Thomas zâmbi şi ciocăni cu degetele scrisoarea.

— Îl cunosc pe acest tânăr mai bine decât îmi cunosc propria mână dreaptă. Unde e el acum?

— Nu pot să vă spun. După ce se va înapoia în Franţa, urmează să-i organizeze pe fraţii noştri liberi, grupându-i într-un fel de armată secretă. Mai ales comunicaţiile, care sunt foarte importante pentru noi, lăsau foarte mult de dorit. N-am avut timp aproape deloc ca să adâncim această problemă. Dar bula papală cred că se bucură în clipa de faţă de întreaga lui atenţie. Voia să-i viziteze pe ceilalţi monarhi, care au fost sesizaţi de către Filip. Mai voia să vorbească și cu cardinalii trimiși de papă la Paris.

Urmă o tăcere. Bătrânul templier reciti scrisoarea. În cele din urmă o împături şi și-o vârî în faldurile sutanei sale albe.

— Şi v-au trimis încoace, pe dumneata și pe... hm... domniţa de Lyons-la-Forêt, ca să-l influenţeze pe regele nostru?

Aymer, plin de speranţă, dădu din cap afirmativ.

— Eduard i-ar trage regelui Franţei o palmă zdravănă dacă ar refuza.

— Ceea ce a și făcut, slavă Domnului. Dar el nu e un om cu principii neclintite. Se va da bătut dacă se vor exercita asupra lui presiuni suficient de puternice. Bula Sanctităţii Sale îl va convinge îndeajuns.

— Tocmai de aceea mă aflu eu aici, interveni Aymer, ca să-i spun că bula este întemeiată pe mărturisiri care le-au fost smulse fraţilor noştri cu ajutorul unor cazne monstruoase.

Thomas îl privi gânditor pe cavalerul francez.

— Îţi preţuiesc curajul şi hotărârea, frate, dar mă tem că dumneata nu vei putea să faci altceva decât să amâni ceasul arestării noastre. Starea de spirit cu privire la această chestiune este prea duşmănoasă, toată lumea este împotriva noastră, și cine se poate răzvrăti împotriva voinţei Bisericii? Noi înşine, în ultimul rând! Dacă Sanctitatea Sa se îndoiește de nevinovăţia noastră, n-avem ce face. Nu ne vom putea descotorosi de acest

blam decât în felul care ne stă bine: în supunere faţă de părintele Bisericii. La ordinul cui aţi acţionat, dumneata şi Richard?

Aymer făcu un gest de nerăbdare.

— Am făcut tot ce am putut ca să intrăm în contact cu superiorii noştri, dar ei sunt despărţiţi de ceilalţi arestaţi şi sunt păziţi prea strict. Am acţionat din propria noastră iniţiativă.

Bătrânul îşi ridică întrebător sprâncenele.

— Şi această iniţiativă a dus la o răzvrătire făţişă împotriva regelui şi a inchizitorului? Îţi dai seama că asta nu poate decât să aducă prejudicii cauzei noastre, dacă trageţi sabia din teacă împotriva statului şi a Bisericii?

Îşi coborî privirea spre masa de scris, la care Richard lucrase şi învăţase multe ceasuri sub supravegherea lui.

— Fiule, fiule, bâigui el.

— *Mort Dieu*! Cu ce altceva v-aţi fi aşteptat să putem combate complotul lui Filip? izbucni Aymer. Marele inchizitor Guillaume de Paris este sfetnicul lui personal, iar Guillaume de Nogaret a devenit faimos prin comportarea lui infamă faţă de lombarzi şi de bancherii evrei, ca să nu mai vorbim despre conflictul lui cu papa Bonifaciu al VIII-lea. Noi nu suntem diplomaţi făţarnici, ci simpli cavaleri, instruiţi să lupte. Ce ştim noi despre intrigile de la Curte, noi, cei care trăim potrivit disciplinei monahale? Noi ne ducem zilele cu spada într-o mână şi cu crucea în cealaltă, şi numai pe acestea două ne putem bizui. Aymer tăcu câteva clipe. Pe chip îi apăru o grimasă, produsă de dezamăgire şi de mânie. Apoi îşi apucă braţul drept cu mâna stângă: din pricina iritării, rana lui, încă nevindecată, începuse să-l doară mai violent. Filip e un om primejdios, zise el în continuare, cu voce stăpânită. Marele maestru l-a subapreciat. Papa însuşi l-a prevenit pe Jacques de Molay în repetate rânduri, în cuvinte ocolite, dar nu şi-a dat seama de seriozitatea situaţiei. Noi nu suntem invulnerabili, frate Thomas. Şi nu avem altă cale decât să ne răzvrătim din răsputeri împotriva vicleniilor lui.

— Şi de aceea trebuie oare ca cei săraci cu duhul să dovedească numai cu ajutorul forţei brute că au dreptate? Eu nu

ţi-am făcut dumitale educaţia, cavalere Aymer, dar din partea lui Richard mă aşteptam la o judecată înţeleaptă şi bine chibzuită şi la o comportare mai demnă decât acest joc tâlhăresc pe care l-aţi pus la cale voi doi.

Aymer rămase mut. Nu se aşteptase la atât de puţină înţelegere şi preţuire faţă de anevoioasele lui strădanii de a organiza o mişcare de rezistenţă, cu toate că Richard îl prevenise că aşa se vor petrece lucrurile. Thomas tuşi încetişor şi, când Aymer îşi ridică privirea, îi arătă un urcior şi un pahar care se aflau lângă cămin.

— Mă găseşti dur şi nemilos, zise el calm, când Aymer îşi duse paharul la buze, şi apoi, cu o privire marţială şi cu o voce care îl făcu pe Aymer să încremenească, adăugă: Pe Sfântul Ioan! Nici eu nu educ fete mari, ci inşi care trebuie să poată trece prin foc, bărbaţi care să asculte de mine fără să crâcnească şi în care să pot avea o încredere nestrămutată.

— De aceea şi-a adaptat şi Guillaume de Paris metodele de tortură la împrejurări. Ştie că n-are de-a face cu băieţaşi. *Mort de Dieu*! Aş vrea ca pupilul dumneavoastră, pe care îl judecaţi cu atâta asprime, să poată vedea că sunteţi martor şi constataţi cât de mult îl mişcă suferinţele fraţilor săi, cum se străduieşte să le uşureze chinurile cu preţul propriei sale sănătăţi, primejduindu-şi propria viaţă! Richard suferă într-adevăr împreună cu ei. Credeţi-mă, noi căutăm şi alte căi, dar mijloacele noastre sunt limitate. Eu mi-am irosit aproape toată averea pe pomeni.

— Averea?

— Da. Primul lucru pe care l-am făcut când am ajuns în apropierea castelului tatălui meu a fost să-mi revendic moştenirea. Numiţi fapta mea, dacă vreţi, un împrumut acordat Templului. A! Asta îmi aminteşte că am, prin urmare, o creanţă serioasă la dumneavoastră.

— În această chestiune trebuie să discutaţi cu fratele John de Stoke. El este trezorierul nostru… cu toate că nu prea văd cum ai putea să ne pretinzi banii aceia: ştii doar că toate bunurile şi darurile dumitale revin în mod automat ordinului.

Aymer îşi lăsă privirea în jos, de-a lungul nasului său aristocratic, spre Thomas.

— La prima ședință a capitolului[45] comanderiei dumneavoastră vreau să fiu judecat pentru încălcarea articolului 70 al regulilor noastre. Relaţiile mele cu Blanche mă vor costa mantaua şi casa. Apoi voi fi liber să-mi cer banii.

Thomas de Lincoln îl privi amuzat.

— Iar eşti stăpân pe situaţie, frate Aymer. Dar convorbirea mea cu dumneata n-a fost nimic în comparaţie cu ceea ce te aşteaptă, dacă va trebui să apari în faţa lui *Master* de la More. Îţi urez tărie şi înțelepciune pentru acea întâlnire. Se aplecă şi-şi puse cu băgare de seamă mâna crispată pe mâna dreaptă a lui Aymer. La ședința capitulară am să vorbesc în apărarea dumitale. Să nu crezi că nu am înțelegere şi preţuire pentru ceea ce aţi făcut în Franţa amândoi: dumneata şi Richard. Ţi-am mai spus că-ți admir curajul și fermitatea. Aţi făcut greșeli, amândoi, dar ele sunt răscumpărate fără nicio îndoială de faptul că le-aţi fost un mare sprijin fraţilor noștri greu încercaţi: un licăr de speranţă şi de lumină în ceasurile întunecate prin care au trecut. V-aţi asumat o sarcină ingrată şi nu vă veţi alege decât mânia regelui și a Bisericii. Am să stărui ca *Master* de la More să se învoiască să te lase să faci exerciţii aici, cu vreo câţiva dintre cei mai buni oameni ai noștri. Ai să fii pus atunci sub supravegherea mea. Te-am mai prevenit că sunt un instructor aspru. De asta ai nevoie; este unicul mod de a învăţa în scurt timp cum să te folosești în luptă de mâna stângă.

— Cred că ar fi un fleac în comparaţie cu educaţia pe care ne-o dă Richard, răspunse Aymer, rânjind. Mâna mea stângă nu este total neinstruită; Richard ne pune regulat să facem exerciţii de luptă cu unul sau două braţe legate la spate, călare sau pe jos. Trebuie să ne putem descurca în orice împrejurare.

Thomas zâmbi aprobator.

— Ai putea să primeşti locul lui Richard; e încă liber, își împărţea chilia cu Lawrence de Toeni, un cavaler de nădejde, de vârsta dumi...

— Am găzduire în altă parte, îl întrerupse Aymer, cu gândul la Blanche.

— Dacă dorești să colaborezi cu noi, trebuie să accepţi şi condiţiile noastre, care nu includ și prezenţa unor femei. Dacă

nu eşti de acord cu noi, nu pot, din păcate, să fac nimic pentru dumneata.

Tonul sever al bătrânului nu îngăduia nicio replică, şi atunci Aymer începu să înţeleagă de ce respecta Richard cu atâta uşurinţă, în aparenţă firească, castitatea impusă de reguli.

— Până să aflu ce s-a petrecut cu mine, mă veţi fi prefăcut şi pe mine în sfânt, bodogăni el.

Ochii scânteietori ai lui Thomas îl priviră cercetător.

— Cu toate că am izbutit să scot din el, cu forţa, viciile pe care le-a moştenit, Richard, hotărât lucru, nu e un sfânt. Şi să nu uiţi că dumneata nu-l cunoşti decât de scurtă vreme. L-ai întâlnit în împrejurări care erau ca făcute pentru el. Dă-i o ţintă şi se va urca până la o înălţime pe care nici el însuşi n-a visat-o, pentru că e un om înzestrat cu o energie fără frâu şi cu un spirit de sacrificiu oricând gata de a intra în acţiune. Să nu-i dai de făcut lucruri uşoare: spinii pe marginea drumului n-ar face decât să-l stimuleze, ca să-şi măsoare puterile cu ei. La toate acestea trebuie să adaug că are o voinţă de fier, care nu suportă nicio împotrivire, în afară poate de a mea. Pune-i piedică în drum, şi el mătură drumul cu dumneata cu tot.

Aymer chicoti. Thomas de Lincoln zâmbi şi el, uitându-se ţintă la flăcările din cămin şi reamintindu-şi poate şi de cine ştie ce întâmplare din trecut. Îşi netezi barba căruntă şi zise, pe gânduri:

— Îmi pare rău că am fost nevoit să-l trimit cât mai departe. Trebuie să-şi fi dat multă osteneală, aşa cum l-am învăţat eu, să-şi stăpânească impulsivitatea şi neînfricarea.

La aceste cuvinte, Aymer îşi ciuli urechile.

— Aţi fost nevoit să-l trimiteţi cât mai departe?

Pusese întrebarea în maniera sa obişnuită: fără ocol.

Bătrânul templier, care îşi petrecuse ultima parte a vieţii ţinând veşnic în frâu izbucnirile unui tânăr prea impetuos, rămase impasibil.

— Acesta e adevărul, răspunse el, privindu-l amuzat pe Aymer.

— Cât mai departe de cine?

— De taică-său.

— A! De cel care a zămislit un bastard şi pe urmă s-a descotorosit de el.

— Întocmai.

— Şi cine ar putea fi acela?

Thomas de Lincoln se feri de privirea curioasă a tânărului şi-şi îndreptă ochii spre tavan. Oftă şi zise:

— I-am spus cândva lui Richard că, în lumea noastră, prietenia este un dar al Domnului. Văd că a primit acest dar ceresc şi îl veţi preţui mai presus de orice. Ţine minte asta, Vraineville.

— Nu mi-aţi răspuns la întrebare. Nu veni niciun răspuns. Bine. Atunci, de vreme ce nu vreţi să-mi acordaţi încredere, cel mai bun lucru pe care îl puteţi face este să-l aşterneţi pe un pergament şi să-l sigilaţi. Am să i-l înmânez personal lui Richard când am să mă înapoiez la Courtrai.

— Nu m-ai înţeles bine. Nu pot dezvălui nimănui adevărul, nici dumitale, nici lui. Poate că-mi va fi îngăduit cândva să vorbesc, dar acum buzele îmi sunt pecetluite.

— La naiba! exclamă Aymer. Dumneavoastră puteţi fi mort și îngropat, înainte ca pașii lui să se îndrepte din nou spre Anglia.

— Dacă aceasta e voia Domnului, așa să fie, fu răspunsul semeţ al bătrânului, dar mâinile cu falange umflate îi tremurau, și atunci Thomas se prinse de braţele fotoliului său, ca să-și ascundă slăbiciunea.

Aymer nu vru să cruţe simţămintele bătrânului.

— Am face mai bine să privim realitatea în faţă. Sunteţi bătrân și bolnav. Poate că mai este timp, dar și mai probabil este că n-aveţi să-l mai vedeţi niciodată. De ce să aşteptaţi până când moartea vă va sili să tăceţi definitiv? De la cine ar mai afla el atunci adevărul?

Bătrânul cavaler îi dădu o ripostă la fel de nemiloasă:

— Vraineville, dumneata eşti un cavaler consacrat?

— Da.

— Atunci ştii la fel de bine ca şi Richard că un templier îşi îngroapă trecutul în clipa în care primeşte mantaua. Dumneata şi Richard sunteţi membri ai ordinului: sunteţi, în fiecare zi a vieţii voastre, şerbii şi robii casei, iar unica voastră datorie este

să fiţi supuşi şi să uitaţi propria voastră identitate, în favoarea ordinului. Am vorbit destul de limpede? Dumneata ai şi violat regulile noastre. Ai face mai bine ca atâta vreme cât rămâi la noi să fii foarte atent şi să nu mai adaugi altă încălcare.

Aymer îşi plecă supus capul. Disciplina Templului cunoştea îndurare.

— Şi Richard?

— Eşti încăpăţânat. Thomas se gândi câteva clipe, apoi zise: în acea zi de octombrie nu i-am spus că şi-a pierdut casa. Se mai poate numi şi acum templier, dar asta îl obligă totodată să renunţe la cercetarea evenimentelor petrecute odinioară. N-are decât să folosească numele de „Bastardul”. Asta îl va învăţa să fie cast şi ascultător, deoarece el însuşi este produsul unui adulter. Dacă nu-mi va fi dat să vorbesc înainte de sfârşitul zilelor mele, vor şti alţii să-l găsească, dacă va fi nevoie.

— Alţii?

— Care pot fi număraţi pe degetele unei singure mâini. Restul au murit; toţi.

Aymer făcu o ultimă încercare, deşi ştia că va fi în zadar:

— Ce anume aşteptaţi ca să vă dea posibilitatea de a vorbi?

Thomas de Lincoln îşi îndreptă ochii cenuşii spre foc şi zise lent:

— Ziua mâniei.

•

După câteva zile, Aymer fu obligat să dea socoteală de faptele sale în şedinţa capitulară din New Temple de la Londra. După un interogatoriu în prezenţa tuturor cavalerilor, interogatoriu pe care *Master* de la More îl limitase la minimum, Aymer fu osândit la pierderea mantalei. Izgonirea lui, adică pierderea casei, fu amânată pentru o dată ulterioară, când avea să fie din nou în stare să se apere singur, cu propriile sale arme.

10

„Now is Edward of Carnarvon
King of England al aplyht,
God lete him ner by worse man
Then is fader, ne lasse of myht
To holden is pore men to ryht."[46]

Anonim,
On the Death of King Edward I[47]

Al doilea Eduard, prin graţia lui Dumnezeu rege al Angliei, domn al Irlandei şi duce de Aquitania[48], acum în a şasea lună a domniei sale, stătea tolănit pe tronul său luxos cioplit din lemn de stejar şi-şi făcea auzit râsul tineresc, stârnit de una dintre glumele lui Piers de Gaveston. Gentilomul originar din Gasconia, favoritul regelui, stătea în picioare la dreapta suveranului, rezemat comod de spătarul înalt al tronului. Braţele, pe care şi le ţinea încrucişate pe piept, etalau, cu eleganţă, mâinile bine îngrijite, fiecare deget fiindu-i împodobit de câte un inel bătut cu nestemate de mare valoare.

— Pe Sfânta Cruce! Nu-l las pe vărul meu să-mi diriguiască voinţa. Lancaster o fi el cel mai puternic conte din regatul meu, dar până acum n-a scăpat niciun prilej ca să-mi stea în drum, de câte ori a putut. Nu, de data asta n-are să aibă câştig de cauză. Tu, frate Perrot, tu ai să fii regentul meu şi păstrătorul marelui sigiliu când eu am să fiu în Franţa, ca să mă însor cu Isabela.

Bătu cu pumnul în braţul fotoliului tronului, ca să confere putere cuvintelor sale. Cu un suspin, îşi deschise mâna şi îşi privi palma, ca şi cum şi-ar fi dat seama brusc cât de slabă era posibilitatea acelei mâini de a exercita puterea de care dispunea. Colţurile lăsate ironic în jos ale gurii gasconului se mişcară un pic, într-un rictus sardonic. Gaveston nu era un om ambiţios. Nu pizmuia puterea regelui, dar socotea că n-ar fi fost rău să se reabiliteze în felul acesta, după ce fostul rege îl silise să părăsească Anglia.

— Lancaster n-are decât să se ducă dracului, zise el, şi râseră amândoi cu o plăcere plină de venin.

Un slujitor făcu o plecăciune şi veni mai aproape.

— Domnul de Vraineville, împreună cu domniţa Blanche de Lyons-la-Forêt, *la dame d'honneur*[49] a prinţesei franceze, sunt în aşteptarea audienţei maiestăţii voastre.

— Un scutier normand, *perfay*[50]! S-ar putea să ne mai distrăm, Eduard!

Dar regele avu o privire plictisită.

— Şi domniţa? A trimis-o Isabela?

Faimoasa frumuseţe a prinţesei franceze, cu care urma să se căsătorească, îi stârni curiozitatea, încât Eduard renunţă la obişnuita lui lipsă de interes.

— Aduce o scrisoare a prinţesei pentru maiestatea voastră.

— Să intre amândoi.

Când uşa ghintuită cu fier fu deschisă, regele îşi părăsi poziţia nonşalantă şi privi intrarea gentilomului francez şi a brunetei lui însoţitoare. Se opriră amândoi la distanţa cuvenită de tron. Blanche făcu o plecăciune umilă, iar Aymer îşi îndoi un genunchi, înclinându-şi respectuos capul. La un scurt semn făcut de către rege, Aymer zise:

— Sire, fac cu smerenie apel la bunăvoinţa maiestăţii voastre să-mi ascultaţi ruga urgentă.

Îşi ridică apoi capul tocmai la timp ca să vadă rânjetul ameninţător de pe chipul omului în straie elegante care stătea alături de rege. Aymer îl privi rece şi îşi dădu seama pe loc că nu poate avea încredere în el, oricine ar fi. O privire aruncată repede pe chipurile celor prezenţi în sală îi produse un şoc: îl

recunoscuse pe Bernard Pellerin! Prezenţa ambasadorului francez la Curtea Angliei nu putea să însemne decât un singur lucru. Pellerin era un diplomat rafinat, aşa încât nu încăpea îndoială că fusese trimis ca să-l atragă pe rege în direcţia dorită de Filip. Deocamdată, însă, regele nu manifesta interes pentru niciunul dintre ei. Ochii albaştri ai lui Eduard erau iarăşi inexpresivi, iar chipul lui agreabil era umbrit de o stare de extremă plictiseală.

— O rugă? Repede! zise el. Şi domniţa?

Blanche făcu încă o plecăciune.

— Maiestate, aduc cu mine o scrisoare, menită să explice motivele prezenţei mele aici. Prinţesa, viitoarea soţie a maiestăţii voastre, mă recomandă bunăvoinţei maiestăţii voastre.

Un slujitor se grăbi să vină mai în faţă ca să preia sulul de pergament întins de ea şi să i-l ofere, în genunchi, lui Eduard. În timp ce regele citea rândurile scrise de Richard la Courtrai, gasconul săvârşi obrăznicia de a arunca o privire spre scrisoare, peste umărul lui Eduard. Regele nici nu se sinchisi. După ce citiră amândoi scrisoarea, Piers de Gaveston se îndepărtă de tronul regal şi făcu câţiva paşi înspre domniţa franceză. Se lăsă pe vine, încât, de pe estrada pe care se afla plasat tronul lui Eduard, ajunse acum la acelaşi nivel cu chipul ei. O privi atent, iar ochii lui urmăriră fiecare linie a rotunjimilor trupului ei, vizibile discret prin rochie. Piers fluieră încetişor printre dinţi. Când îşi întoarse mâna dreaptă, cu intenţia de a-i sălta bărbia ca să-i poată contempla profilul, Blanche îşi întoarse brusc capul şi făcu repede câţiva paşi înapoi. Sângele i se urcase în obraji de mânie. *Master* Piers se bătu pe şolduri de plăcere şi se sculă în picioare.

— Dacă această *dame d'honneur* a Isabelei este o asemenea frumuseţe, atunci perspectiva de a o contempla chiar pe prinţesă este foarte promiţătoare, zise el, rânjind.

Eduard nu-şi dădu osteneala să le prezinte oaspeţilor săi o expresie demnă şi serioasă, şi se rezemă de spătar, râzând cu poftă la auzul observaţiei favoritului său. *Master* Piers îşi reluase locul lângă rege şi-şi puse mâna pe umărul acestuia.

— Nouă ne place stilul francez, lui Eduard şi mie, zise el, cu vocea sa sarcastică. Îl preferăm nesăratei mode engleze. Dacă noi – prin „noi” înţelegea, evident, „regele şi cu mine” – n-am fi făcut începutul, nu s-ar fi descoperit în ţara asta nici măcar pantalonii bicolori. Pantalonii pe care îi purta el însuşi, cu un crac albastru-pal şi cu celălalt galben ca pana canarului, lăsau să se înţeleagă despre ce vorbea. Dacă acest vid cenuşiu, zise el în continuare, arătând, cu un gest larg, marea sală din *Tower*[51] l-aţi putea preface, prin farmece, într-un teren presărat cu trandafiri, ca să stimulaţi dorinţa tinerei noastre regine, v-am fi foarte recunoscători, *madame*.

Regele izbucni într-un hohot de râs destul de vulgar. Aymer se întoarse pe jumătate spre un gentilom de vârstă mijlocie, care nu părea să facă parte din grupul de nobili tineri, care se foiau prin sală, îmbrăcaţi în veşminte pestriţe.

— Cine e fanfaronul ăsta? întrebă el pe şoptite.

Cel întrebat îşi netezi cu precauţie mustaţa bine îngrijită, urmând direcţia indicată cu ochii de către Aymer, şi apoi îşi întoarse capul spre cavaler cu o expresie de extremă antipatie.

— Ăsta, zise el, de parcă ar fi fost vorba de ceva murdar, este *Master* Piers de Gaveston, un spin în ochii baronilor şi un fel de intim al regelui, care îl numeşte „fratele Perrot”.

Înainte de a mai putea spune ceva, fu împins într-o parte de omul îmbrăcat în brocat preţios, pe care Aymer îl recunoscuse cu o clipă mai înainte. În timp ce auzea vocea lui Blanche, care declara că va face tot ce-i va sta în putinţă pentru a-i pregăti prinţesei franceze o primire cordială care s-o facă să se simtă la largul ei la Londra, Bernard Pellerin zise, cu o voce monotonă:

— Asta e într-adevăr o surpriză, *messire* de Vraineville! Ce vă aduce în mod atât de neaşteptat încoace? Fierbinţeala focului purgatoriului vi s-a părut neplăcută?

Aymer uită pentru moment că se află în prezenţa regelui. Îl apucă de mânecă pe diplomat cu unica sa mână şi zise:

— Zâmbetul vă va muri pe buze, *messire*, de îndată ce vă veţi înfăţişa regelui Franţei şi veţi fi nevoit să-i raportaţi că misiunea dumneavoastră a dat greş.

— Vorbe mari, răspunse amabil diplomatul francez şi îi

întoarse spatele lui Aymer.

— Domniță, sunteți bine-venită la curtea noastră, se auzi vocea lui Eduard, caldă și prietenoasă. Îi va face plăcere Isabelei să fie salutată aici de o persoană cunoscută. Făcu un gest scurt, semn că întrevederea se încheiase, uitând că Aymer nu vorbise încă.

Gaveston găsise însă în el o nouă victimă a ironiei sale. Își îndreptă privirea spre brațul oblojit al lui Aymer și exclamă:

— Eduard! Era cât pe-aci să-l expediem pe Henry Ciungul cu treaba nefăcută. Ia spune, *messire,* ce ai furat, că ți-au tăiat mâna?

— Domnule, declară Aymer, cu o voce răsunătoare, care se răsfrânse ca un ecou în sala înaltă, am furat din temnițele Franței mai bine de optzeci de templieri!

În sală se așternu o liniște de mormânt. Aymer păși înainte, își puse un picior pe estradă, și-și îndepărtă, cu o smucitură, bandajul care ascundea vederii oribila rană.

— Asta, zise el, întinzându-și brațul schilodit, de îndată ce regele îl putu vedea, este urmarea torturii ale cărei victime sunt frații mei. Eu mă socotesc fericit, maiestate, căci am scăpat cu viață.

Regele se rezemă de spătarul fotoliului tronului, privindu-l pe Aymer cu repulsie și parcă nevenindu-i să creadă. Într-adevăr, nu era lucru neobișnuit ca unor oameni, pentru anumite fărădelegi, mai ales pentru sperjur, să li se taie o mână, dar Eduard nu văzuse încă niciodată rezultatul unei asemenea pedepse. În ochii lui se putu citi acum, cu adevărat, milă. Aymer simți, pe bună dreptate, că acesta era momentul în care i-ar fi putut cere regelui orice favoare ar fi vrut. Și simți cum îi ard la spate ochii lui Pellerin, care acum pesemne că nădușea.

Gasconul i-o luă înainte:

— Un templier, ai? Ce jalbă ne-ar putea înfățișa *in petto*?[52] Vrei banii noștri, domnule cavaler? făcu un gest cordial cu ambele brațe. Îi poți avea: tezaurul îți aparține… dar e gol.

Curtenii râseră. Eduard rânji. Ochii regelui râseră și ei. „Cei mai prietenoși ochi pe care i-am întâlnit vreodată”, își zise Aymer, „plini de încredere, sinceri, blajini.” Ochii deveniră apoi

trişti. Mai mult cu autoironie decât cu autocompătimire, regele zise:

— Frumoasă moştenire mi-a lăsat tata! Un regat fără bani, dar cu o şleahtă de oameni ambiţioşi care caută ceartă şi cu un război în care mai avem mult de furcă şi cu scoţienii.

— Sau nu cumva ai vrut să ne împrumuţi bani? zise repede Piers, înainte ca regele să fie cuprins de deprimare. Mă tem că nici asta nu ne putem permite. Condiţiile dumitale sunt prea grele.

Părea să fie o glumă foarte hazlie; cel puţin aşa făcu reacţia regelui să se creadă. Aymer nu izbuti decât să zâmbească amar. „Și asta spui tu", își zise el „un gascon!" Practicile zarafilor gasconi le creaseră acestor bancheri o reputaţie dubioasă. Regele făcu un gest de scuză către Gaveston. Se sculă în picioare, coborî de pe estradă și-și puse o mână pe umărul lui Aymer. Deși mirat de acest gest neprotocolar, Aymer se comportă în așa fel, încât să nu se bage de seamă. Se lăsă dus de rege spre locul în care Blanche stătea ca ţintuită de pământ.

— Să nu vă simţiţi jignită, dragă domniţă. *Master* Piers n-a făcut decât o glumă, zise el; era obișnuit să dreagă ceea ce strica favoritul său.

Domniţa de Lyons-la-Forêt nu iertase încă niciodată până atunci cu atâta bunăvoinţă o jignire, căci regele făcuse să i se topească mândria rănită așa cum se topește zăpada la razele soarelui. Atât Aymer, cât și Blanche aveau impresia că stau de vorbă cu un prieten bun, și nu cu o maiestate regală. Era în înfăţișarea și în comportarea lui ceva familiar lor, ceva cunoscut de ei, dar acel ceva ei nu-l putură identifica. Regele avea douăzeci și trei de ani, fiind, așadar, de vârsta lor, ceea ce contribuia la faptul că se simţeau amândoi atrași de el.

— Maiestate, zise Aymer, intrând deodată în subiect. Aţi primit din partea regelui Filip al Franţei un apel, să-i arestaţi pe templierii din regatul dumneavoastră.

— Așa e.

— Presupun că *messire* Bernard Pellerin v-a și vorbit despre acest subiect.

Eduard își îndreptă privirea înspre diplomat.

— A dezvăluit într-adevăr anumite fapte care sunt atât de nelalocul lor, încât un om temător de Dumnezeu nu se cuvine să vorbească despre ele.

— Eu mă aflu aici ca să vă dezvălui cealaltă faţă a afacerii, ca să puteţi judeca personal cine este cel ce înşală şi minte lumea în văzul Domnului.

— Ai rostit cuvinte îndrăzneţe, cavalere. Susţii că regele Franţei e un mincinos?

— Da, maiestate.

În sală se produse rumoare. Pellerin protestă violent, dar Eduard nu păru prea alarmat de declaraţia fără ocol a lui Aymer. Dădu din umeri, ca şi cum ar fi vrut să spună: „Asta mai lipsea!” Covorul preţios care acoperea peretele în spatele lui era umflat de un puternic curent de aer şi, într-un acces de proastă dispoziţie, tânărul rege izbi cu pumnul în umflătura covorului.

— Fir-ar să fie de clădire rece, acest *Tower*! O să ne mutăm cât mai repede la Windsor, zise el, apoi adăugă: Spune ce ai de spus, cavalere.

Aymer trase adânc aer în piept, înainte de a începe.

— Învinuirile pe care regele Franţei le-a adus templierilor vă sunt cunoscute. N-am să vă obosesc înșirându-vă amănuntele. Acele învinuiri se bazează pe mărturiile false depuse de unii cavaleri renegaţi, care au fost daţi afară din ordinul nostru pentru că au încălcat regulile. Chiar şi cuvintele unor servienţi, care n-au fost niciodată martori la faptele incriminate, au fost folosite ca să ne calomnieze. Şedinţele noastre capitulare, ceremoniile noastre de consacrare, în timpul cărora l-am fi venerat, chipurile, pe diavol, au fost cât se poate de pure, de virtuoase, de cucernice.

În creierul leneş al regelui se ivi o idee. Ridicându-şi privirea, Eduard întrebă:

— Spui că eşti un cavaler care a fost torturat în Franţa; atunci de ce nu porţi mantaua albă?

Aymer zâmbi şi-şi puse mâna pe încheietura lui Blanche.

— Asta pledează pentru severitatea ordinului; am fost nevoit să-mi pierd mantaua şi casa din pricina dragostei mele pentru această femeie. Dacă n-aş fi făcut atâtea pentru ei în Franţa, m-

ar fi pedepsit desigur cu mult mai multă asprime. Văzând că regele este impresionat, Aymer zise în continuare, străduindu-se să-l facă să-si dea seama de adevăr: Dacă ni s-ar fi dat posibilitatea să ne apărăm, dacă ni s-ar fi făcut un proces cinstit, am fi putut respinge aceste minciuni neruşinate. Dar Inchiziţia îmi torturează fraţii cu metode atât de îngrozitoare, încât unii se prăpădesc, iar alţii recunosc cele mai grosolane minciuni din lume drept adevăruri. Sunt trataţi ca nişte excomunicaţi, maiestate; li se refuză până şi sfânta cuminecătură. Dacă solicită un duhovnic, nu li se dă. Sunt ameninţaţi cu moartea şi li se făgăduieşte iertarea numai în schimbul mărturisirilor cerute. Şi toate acestea în timp ce noi l-am slujit pe Hristos cu mai multă credinţă decât orice alt monah creştin. Ne-am vărsat sângele în luptele împotriva duşmanilor creştinătăţii şi ne-am supus unei discipline riguroase care ne-a interzis să ne bucurăm de bogăţiile pe care le-am adunat în lupta dusă pentru cucerirea Ţării Sfinte. Vreţi oare să-i oferiţi acestui rege hulpav sprijin şi să-l ajutaţi să-i nimicească pe cavalerii lui Hristos, pe ostașii Domnului?

Își întinse braţul schilodit și o lăsă pe Blanche să-i pună la loc bandajul.

— Eu nu m-am îndoit niciodată de sinceritatea cavalerilor, zise regele Eduard, ba mai mult chiar, cu toate că luna viitoare mă însor cu fiica lui, i-am refuzat regelui Filip colaborarea mea aducându-i la cunoştinţă că nu vreau şi nu pot să acţionez împotriva unui ordin monahal, fără instrucţiunile speciale ale Sanctităţii Sale papa în persoană. Ei bine, instrucţiunile au și sosit, cuprinse în bula *Pastoralis Praeeminentiae.*

— Acesta este regatul maiestăţii voastre, zise Aymer, și aici numai maiestatea voastră hotărăște și domnește.

Regele își dădu capul spre spate și pufni într-un râs dispreţuitor.

— Ha-ha! Mă supraapreciezi, *messire.* Nu sunt nici șase luni de când a murit tata și acum baronii au și început să se comporte ca și cum pe tron s-ar afla un tâmpit. De când m-am născut încearcă să-mi diriguiască viaţa pe potriva lor.

Așa era Eduard: nu-i păsa ce cred sau vorbesc oamenii despre

el. Spunea exact ceea ce-i trecea prin cap. Aymer și Blanche schimbară o privire.

— Maiestate, vă nedreptățiți singur, zise Blanche, cu blândețe, iar Aymer se vârî numaidecât în vorba regelui, spunând:

— Dacă doriți să le arătați că vreți să luați propriile dumneavoastră hotărâri, independent de presiunile exercitate asupra dumneavoastră, atunci a sosit momentul.

Eduard își netezi bărbia și cumpăni problema. Se duse spre firida unei ferestre, ca să privească fluviul. Apoi se întoarse încet și trimise să-l cheme pe scrib, căruia îi ceru să-i aducă bula papei. După câteva minute desfășură solemn sulul de pergament.

— Bula, zise el, făcându-le oaspeților săi cu ochiul și ridicându-și glasul ca la teatru: „Clement, episcop, slujitor al slujitorilor lui Dumnezeu, celui mai devotat întru Hristos, Eduard, ilustru rege al Angliei, îndurare și binecuvântare, apostolică...” Eduard sări un pasaj, apoi mormăi: îi vine cam greu să ajungă la chestiune. A, aici e. Dădu expresie insatisfacției sale printr-un râs ironic, când privirea îi căzu pe unul dintre primele alineate. „Într-adevăr, acum câtăva vreme, nu cu mult după înaintarea noastră pe cea mai înaltă treaptă a demnității apostolice, ne-a ajuns la ureche, prin mijlocirea unei sugestii discrete, că prin răsuflarea lui Satan, în Ordinul Templierilor s-a semănat o sămânță a unui soi pestilențial, cu alte cuvinte că templierii, sub masca credinței, pe din afară ostași, înlăuntru au trăit într-o apostazie trădătoare, ba chiar într-o îngrozitoare degenerescență eretică.” O sugestie discretă, zise el, reproducând cuvintele din bulă.

— Dacă ar fi nimicit „sămânța pestilențială”, care este răspunzătoare de această „sugestie discretă”, situația ar fi fost cu totul alta, zise Aymer, al cărui sânge începuse să fiarbă, după ce auzise textul bulei, ce-i rămăsese necunoscut până atunci.

Eduard dădu aprobator din cap și citi în continuare:

— „Cerem și propunem maiestății voastre ca, după primirea prezentei și în măsura în care vă va fi cu putință, și după ce veți fi cântărit cu sagacitate și înțelepciune cele de mai sus, să

dispuneţi ca, în modul cel mai discret şi mai tainic cu putinţă, şi cu avizul înţelept al camerei consilierilor maiestăţii voastre, toţi templierii, şi îndeosebi cei din regatul maiestăţii voastre, şi toţi cei găsiţi acolo, dimpreună cu bunurile lor mobile, să fie puşi sub poprire într-o singură zi, în modul cel mai nimerit, de către persoane de încredere, până ce vă vom da alte instrucţiuni, şi să fie închişi în locuri sigure şi sub supraveghere vrednică de încredere." Arătă pergamentul. Nu prea ne lasă spaţiu pentru altceva, nu-i aşa? Mai sări un pasaj şi citi de pe aceeași pagină: „Ne veţi informa în mod amănunţit, prin scrisoare, despre ceea ce aţi dispus să se facă şi despre alte instrucţiuni din partea noastră ce vă sunt de trebuinţă, încât totul să se poată desfăşura cât mai repede." Asta e singura cale, găsi regele cu cale să remarce, şi am să fac uz de ea. Tot ce pot să fac este să cer o amânare. Cu un gest plin de iritare, împături pergamentul, i-l azvârli neglijent grămăticului şi i se adresă lui Aymer: Trebuie să-mi spui tot ce ştii în legătură cu asta, *messire*. Trebuie să mă ajuţi, pentru că sunt singur. Cred în nevinovăţia dumitale şi în cea a fraţilor dumitale.

Pe fruntea lui Aymer apărură cute adânci. Ştia că nu-l poate refuza pe rege, dar dorea fierbinte să plece cât mai curând din Anglia, ca să li se alăture prietenilor săi în lupta lor împotriva lui Filip cel Frumos. Eduard voia să-l păstreze ca sfetnic personal în această chestiune, dar asta l-ar fi reţinut în Anglia luni de zile. O privi cu coada ochiului pe Blanche şi văzu ochii ei, care implorau. Aymer oftă şi se stăpâni.

— Trebuie să-l întâlnesc pe comandorul meu. Mă aşteaptă pe la sfârşitul acestei luni la Courtrai, zise el, gândind cu glas tare.

Regele zâmbi şi făcu un gest nonșalant.

— Curierii mei îţi stau la dispoziţie, cavalere.

Aymer căzu în genunchi.

— Sunt omul maiestăţii voastre, sire.

Eduard era un tip spontan.

— Formidabil, exclamă el, apucând cu ambele mâini umerii lui Aymer, să închinăm dar în cinstea ta, cavalere!

•

La 4 decembrie, Eduard trimise scrisori suveranilor

Aragonului, Castiliei, Portugaliei şi Siciliei, în care îi sfătuia în mod energic să nu dea crezare plângerilor lui Filip şi ale papei, pe care le socotea ca fiind „dictate de calomnie şi lăcomie”.

Eduard nu era un diplomat şiret, nu era stăpânit de lăcomia fără margini cu care viitorul său socru aduna averi, cu scopul de a-şi consolida puterea şi de a plăti reţeaua administrativă care ţinea regatul său într-un cleşte de fier. Tezaurul lui Eduard era gol. Puterea îi luneca printre degete, fără ca el să-şi dea seama, pentru a ajunge în mâinile baronilor săi, dar nu voia să se înjosească până la jocul diabolic pe care îl făceau Filip şi papa. O dovadă a cinstei sale era faptul că nu voia să se dea bătut decât atunci când altă cale nu mai era cu putinţă. În ziua a treisprezecea a lunii decembrie, papa Clement primi răspunsul lui Eduard. Acest răspuns suna după cum urmează: „Regele către papă; sărutăm plecaţi picioarele binecuvântate... Zilele trecute ne-a luat prin surprindere un raport foarte nefavorabil cu privire la maestrul și frații din Ordinul Templierilor. Un raport, cu adevărat, plin de amărăciune, de lucruri înspăimântătoare, de imagini îngrozitoare, de stricăciuni și perversități, de așa fel încât, dacă toate acestea ar fi adevărate, ar trebui să fie pedepsiți cu strășnicie. Având în vedere înalta stimă pe care toți credincioșii întru Hristos au avut-o față de ei și întrucât mai sus-numiții maestru și frați, fermi în puritatea credinței lor catolice, s-au bucurat de o înaltă prețuire din partea noastră și a tuturor celor din regatul nostru, atât pentru modul lor de viață, cât și pentru moravurile lor, nu putem da crezare acestor spuse calomnioase, până ce nu vom fi convinși mai temeinic că sunt adevărate. De aceea dezaprobăm din toată inima toate învinuirile și tot blamul de care suferă maestrul și frații din cauza acestui raport rușinos, și implorăm pe Sanctitatea Voastră cu cea mai mare stăruință să nu îngăduiți ca bunul renume al maestrului și al fraților să fie mânjit. Dacă veți găsi de cuviință ca, față de calomnia și învinuirile pe care le țes unele persoane invidioase și rău intenționate, pornite să prefacă faptele bune în perversități potrivnice cinstirii Domnului, să luați o poziție mai indulgentă, toate aceste fărădelegi, așa cum am spus mai sus, care au fost puse în ultima vreme, în prezența

noastră, pe seama templierilor sau a subordonaţilor dumneavoastră de aici vor fi aduse la lumină cât mai complet. Să vă ocrotească Dumnezeu etc.

Dată la Westminster, în ziua a zecea a lunii decembrie din primul an al domniei mele.”

11

„Un prelat i-a spus odată regelui Richard I
că ar trebui să-și mărite cele trei fiice.
Regele i-a răspuns că n-are nicio fiică.
«Ba da, a spus prelatul, pentru că
măria-ta ai mândrie, lăcomie și bogăție.»
«Ascultați, a exclamat regele către cei
aflați în jurul său, mândria le-o dau
templierilor, cistercienilor le dau lăcomia,
iar benedictinilor bogăția.»”

Philip Lindsay,
Kings of Merry England[53]

Richard citi scrisoarea lui Aymer la Courtrai, la lumina slabă a unui opaiț, și îi spuse lui Ferrand că la primele raze ale zorilor se vor înapoia în Franța, ca să discute cu frații săi noua întorsătură a situației. Muncise din greu și, ca urmare, începuse să funcționeze, încet, dar sigur, rețeaua pe care o întinsese acum peste toată Franța. Oamenii lui, nici măcar o sută la număr, pe care îi instruise cu mare grijă, se deplasau în cel mai mare secret și păstrau legătura cu el. Relatări despre unele mărturisiri revocate și despre vizita cardinalilor se infiltrau în fortărețele în

care se aflau fraţii lor arestaţi. Aceste veşti, precum şi faptul că se ştiau sprijiniţi de fraţii lor de afară, le ridicaseră moralul. Templul începu să respire uşurat, şi-şi încinse din nou spada care-i fusese smulsă din mâna devenită neputincioasă.

În felul acesta însă, primejdia era departe de a fi fost înlăturată, deoarece Filip nu dormea. La 21 decembrie, spionul lui Richard la Curtea papală îl vesti că nunţiul şi solii papei, care fuseseră trimişi la Curtea lui Eduard, raportaseră succesul misiunii lor. Nu trecuse nici măcar o zi de când Richard primise o altă scrisoare de la Aymer, cu vestea alarmantă că nu mai era primit la rege. Eduard nu avusese curajul să-şi recunoască slăbiciunea şi se ferise de o confruntare cu cavalerul francez şi cu iubita acestuia. Chiar înainte ca Eduard să fi transmis şerifilor şi baliilor din regatul său ordinul de a-i aresta pe toţi templierii şi de a le confisca toate bunurile, inclusiv cele din Irlanda, din Scoţia şi din Ţara Galilor, în prima miercuri de după Bobotează, Richard se şi afla în drum spre Anglia.

Puse piciorul pe uscat la Rye şi porni călare, mâncând pământul, spre oraşul care îi trezea atâtea şi atâtea amintiri. Soarele de iarnă se afla la zenit când îşi puse mâna cozoroc la ochi şi trase de frâu, recunoscând turnurile şi meterezele Londrei. Gura încordată i se destinse într-un zâmbet, şi atunci Richard îşi înfipse din nou pintenii în burta lui Pelerin.

Cam cu un ceas mai târziu, cavalerul obosit trase iar de frâu. Se aşeză comod pe şa şi contemplă forfota de pe întinsul teren de instrucţie din afara zidului înalt al comanderiei New Temple, teren cunoscut sub numele de Ficketscroft. Îi crescu inima de bucurie când îi văzu pe cavalerii în mantii albe cum execută şarje şi apoi se retrag, cum se întorc, cu lăncile coborâte, şi cum atacă iar, cu lăncile ridicate, măsurându-şi între ei puterile. Terenul de lut, bătătorit de călcături, devenise tare ca piatra.

— Acasă, Pelerin! zise el pe şoptite, bătând uşurel gâtul năduşit al calului, în timp ce privirea îi rătăcea mai departe.

Deodată, mâna îi rămase în aer, la jumătatea drumului, când îl recunoscu pe unul dintre cavaleri, care, ţinând lancea cu putere în mâna stângă, porni cu curaj la atac, dar fără a ochi cu precizie.

— Pe Sfânta Cruce! exclamă Richard, îndemnându-și calul obosit să înainteze în vălmășagul luptei.

Nu ajunsese încă la mijlocul drumului, când își văzu calea tăiată de două lănci îndreptate înspre el. Abia atunci își dădu seama că era, cu siguranță, aproape de nerecunoscut pentru oamenii aceia, cu care își împărţise cândva pâinea cea de toate zilele. Barba lui, pe care oricărui templier, potrivit regulilor ordinului, îi era interzis măcar s-o potrivească pe margini cu foarfeca, Richard și-o răsese, iar creștetul îi era acum acoperit cu păr. Purta vestonul său negru de zale și o mantie largă, dar ei nu-l cunoșteau decât în hlamida albă. Între timp slăbise, dar mai mult decât toate acestea, chipul îi era acum răvășit de lipsurile și emoţiile celor șaptezeci de zile agitate pe care le lăsase în urmă. Oboseala de după lunga sa călătorie nu făcea decât să-i adâncească aceste trăsături.

„Poate că e mai bine așa", își zise el, atunci când un cavaler îl întrebă strigând:

— Ce cauţi dumneata aici, domnule?

— Îmi vizitez un prieten, răspunse el pe franţuzește, arătându-l pe Aymer, care se afla în faţa lui.

Când cavalerii întoarseră capul, urmând direcţia arătată de mâna lui, Richard își trase spada din teacă și îndepărtă lăncile din drum. Ca zburând, Pelerin se repezi în atac. Aymer, speriat de încăierarea iscată brusc, îl întoarse pe Chançard, își azvârli lancea cât colo și-și trase spada din teacă. Dar Richard și-o vârâse pe a sa la loc în teacă și trase acum de frâu, ridicând mâna.

Pe chipul lui Aymer apăru un zâmbet până la urechi.

— *Mort de Dieu*! strigă el, și amândoi bărbaţii săriră de pe cai și se îmbrățișară cu drag.

— Nu m-au recunoscut; lasă-i în pace, îi zise Richard lui Aymer la ureche.

Aymer își bătu prietenul pe umăr. Din mantie se înălţă un nor de praf.

— Îmi pare bine că te revăd, zise el.

Richard îi răspunse cu un zâmbet obosit:

— E de necrezut: ești iarăși voinic ca un urs. Ce-ţi mai face

brațul?

— Vrei să spui mâna? Ca și cum n-aș fi pierdut-o niciodată. M-ai văzut adineauri cum lupt. Richard dădu din cap, confirmând. Singura greutate, zise în continuare Aymer, plin de vioiciune, este că degetul meu gros tot mă mai mănâncă și nu știu unde să mă scarpin.

— Povestea asta am mai auzit-o, răspunse Richard, gândindu-se la schilodirile suferite de frații săi din Franța. Tăcu și privi țintă zidurile cenușii care înconjurau comanderia New Temple.

— Hai să intrăm, zise Aymer.

Își duseră caii la grajd și apoi pășiră pe terenul împrejmuit al Templului. Lui Richard îi făcu plăcere să parcurgă culoarul întunecos cu chilii strâmte, ca și cum n-ar fi plecat niciodată cu adevărat de acolo. Când trecu pragul și văzu fotoliul de stejar care stătea gol în fața căminului, se opri. Rămase o clipă cu ochii ațintiți înspre jilțul părăsit, apoi se întoarse către Aymer, cu chipul cam palid, și exclamă alarmat:

— Ce s-a întâmplat cu Thomas?

Celălalt fu oarecum surprins.

— Nu știu.

— Ce înseamnă „nu știu”? exclamă Richard, dar cavalerul francez rămase calm, dându-și seama de neînțelegere.

— Acum două zile a plecat la York, răspunse el.

Richard pătrunse în încăpere și căzu pe o bancă.

— Nădăjduiam să-l întâlnesc aici. Ce-o fi căutând la York, la vârsta lui? N-am să am timp să mă duc după el în nord. Dădu din cap și izbucni într-un râs autoironic. Nu m-am născut cu noroc, zise el, fără amărăciune.

Aymer îi oferi un pahar cu bere și se așeză lângă el.

— Ai primit raportul meu?

Richard dădu din cap că da.

— Ei, ce vești ai? întrebă el, arzând de nerăbdare.

— Vești proaste! Regele Eduard s-a dat bătut.

— Cum? S-a și dat bătut? Richard făcu un gest de neajutorare. Cine suntem noi, dacă un rege și un papă ne sunt împotrivă? *Si Deus nobiscus est, quis contra*? zise el, cu ironie

amară în glas.

Aymer mormăi o înjurătură franţuzească obscenă şi se trase de barba neagră.

— Când se va întâmpla? întrebă el.

— Asta încercăm să aflăm. În orice caz, te sfătuiesc să nu-ţi mai petreci nicio noapte înlăuntrul acestor ziduri.

— N-au să mă găsească aici! exclamă Aymer, pe un ton plin de hotărâre. În pofida celor ce s-au petrecut în Franţa... şi poţi fi sigur că le-am povestit totul, până în cele mai mici amănunte... n-au de gând să se împotrivească arestării fraţilor noştri. De necrezut!

— Templul ascunde o taină, Aymer; o taină care merită orice jertfă pe care o putem face. Am impresia, oricât de ciudat ar suna, că putem aduce la lumina zilei această taină, dacă ne sustragem unui proces. Procesul ar însemna o adevărată recunoaştere a vinovăţiei. Mai multe nu-i era îngăduit să spună, mai multe nici nu putu să-i spună, deoarece în săptămânile care trecuseră de la întâlnirea lor, cuvintele codificate pe care i le încredinţase Jacques de Molay nu-l aduseseră nici măcar cu un pas mai aproape de dezvăluirea tainei. Avem datoria să veghem ca în Anglia să nu urmeze o repetare a pildei franceze. Urmă o tăcere, în timpul căreia Richard îşi bău berea. Acum trebuie să mă duc la maestru. N-ar fi trebuit să vorbesc mai întâi cu tine despre asta. Se sculă în picioare. Sper să pot găsi pe aici un frate capelan dispus să-mi primească spovedania.

— Nu mai zgândări lucrurile, îi zise Aymer. Ştii prea multe. Cu perspectiva sumbră pe care o avem în faţă, n-are niciun rost să-i mai încărcăm şi pe alţii cu nişte secrete sau nişte fapte în aparenţă lipsite de importanţă pe care nu ne putem îngădui să le trădăm.

•

William de la More fu vădit surprins când Richard, însoţit de Aymer, îşi făcu intrarea în sala de consiliu.

— Aşa, fiul nostru pierdut, zise maestrul, nu fără dragoste, când Richard îi dădu bineţe. Ne-ai pus într-o situaţie cam ciudată când ai refuzat să-ţi accepţi libertatea.

Privirea lui Richard coborî involuntar spre frânghia care

ţinea, una peste alta, sub mantia impresionantă a lui La More, sutana albă. Frânghia maestrului avea două noduri, în timp ce a sa avea numai unul. Câteva clipe, lui Richard îi veni greu să nu-şi lase gândurile să rătăcească spre bătrânul mare maestru în temniţa acestuia de la Paris şi spre enigmaticele lui cuvinte. Apoi răspunse:

— Sire, eu pun lanţurile ordinului mai presus de orice alt statut.

Maestrul zâmbi.

— Presupun că aduci veşti proaste, altminteri n-ai fi aici.

— Mai proaste nu pot fi pentru dumneavoastră. Regele a emis ordinul să fie arestaţi toţi templierii din această ţară.

— Aymer de Vraineville te-a informat, fără îndoială, cu privire la punctul nostru de vedere. Dacă e voia Domnului ca slujitorul slujitorilor Lui să se îndoiască de integritatea noastră, de nevinovăţia noastră şi de cucernicia noastră, atunci va trebui să ne supunem cercetărilor Inchiziţiei.

— Eu reprezint un punct de vedere ceva mai nuanţat, interveni Richard.

— Exprimat formidabil de moderat, completă Aymer, care era mai puţin diplomat.

— Asta e insubordonare!

— Sire, răspunse Richard, cu toată modestia, trebuie să spun că am tot dreptul să-mi susţin punctul de vedere. Eu...

La More îl întrerupse cu un scurt gest al mâinii şi, potrivit uzanţei, Richard se supuse şi tăcu.

— Capitulul nostru a luat o hotărâre clară. Am primit raportul dumitale şi-ţi mulţumesc; părerea dumitale nu ţi-am cerut-o. În loc să critici, ai face mai bine să te pregăteşti pentru şedinţa capitulară următoare: plecând în Franţa, ai ignorat un ordin al Templului. Am aflat fel de fel de lucruri despre activităţile dumitale de acolo. Va trebui să te justifici în faţa cavalerilor acestei comanderii.

Aymer, care văzu că în ochii lui Richard se aprinde focul, zâmbi.

— Refuz să dau socoteală de faptele mele acestui capitul, zise Richard, cu hotărârea calmă pe care Aymer o admira atât de

mult. În octombrie mi-aţi ordonat să plec, fără niciun motiv plauzibil. Am cugetat atunci la ceea ce aveam de făcut şi mi-am comparat situaţia cu cea a unui templier care în toiul luptei se pomeneşte că se află departe de propriul său escadron. Regula cere ca în acest caz să ne punem sub un stindard creştin aliat sau, dacă nu găsim un asemenea stindard, să mergem acolo unde ne sfătuieşte Dumnezeu să mergem. Ei bine, eu nu m-am dus acolo unde aţi fi preferat dumneavoastră să mă ştiţi, dar căile Domnului sunt de nepătruns. Că înapoierea mea v-a pus în încurcătură, înțeleg prea bine, dar asta e o problemă pe care n-o puteţi rezolva chemându-mă să dau socoteală în faţa unui consiliu capitular. Aici nu există niciun om care să poată judeca situaţia din Franţa şi locul meu acolo. În plus, eu nu mă mai aflu sub jurisdicţia acestui capitul, ci sub aceea a propriului meu capitul din Franţa, căruia îi raportez regulat toate greșelile mele. Nu, sire, dacă am venit aici singur ca să vă previn, deși aş fi putut să vă trimit mai bine un curier, am venit pentru că vreau să vorbesc cu dumneavoastră despre măsurile de precauţie pe care le putem lua, așa încât să nu vedem o repetare a celor ce se petrec în Franţa. *Master* de la More fu o clipă descumpănit de puhoiul de cuvinte, pe care nu era obișnuit să-l audă din gura lui Richard. Se aşteptase la un simplu „Da, sire, în numele Domnului!" Dar Richard zise în continuare: Ceasul arestării dumneavoastră nu ne este cunoscut încă. Aveţi grijă ca niciun document important să nu poată cădea în mâinile regelui sau ale inchizitorului. La Paris n-au fost găsite decât vreo câteva neînsemnate registre de casă, în pofida faptului că cei de acolo au fost luaţi absolut prin surprindere.

La More dădu din cap afirmativ.

— Fireşte, vom face totul pentru ca să evităm ca nişte piese importante să cadă în mâini străine.

— Și încă ceva. Nu pot să pun la dispoziţie oameni care să controleze, aici, în Anglia, mersul lucrurilor. Trebuie să aveţi grijă personal de asta. Se vor găsi fără îndoială în această comanderie destui fraţi care să se declare dispuși să preia o asemenea sarcină. Daţi-le prilejul să scape până nu va fi prea târziu.

Chipul lui *Master* de la More încremeni din nou.

— Nici nu mă gândesc să pun la dispoziţie cavaleri de-ai mei în acest scop, zise el pe şleau.

Aymer îşi strânse pumnul. S-ar fi repezit, dacă Richard nu şi-ar fi pus o mână pe braţul lui. Richard nu se dădu însă nici el bătut.

— Sire, zise el, am văzut modul de lucru din Franţa. Nimeni nu poate garanta că nu se vor repeta aici aceleași procedee bestiale. Bineînţeles că ne vom folosi întreaga influenţă ca să prevenim asta, dar dumneavoastră trebuie să înţelegeţi că papa îi cere regelui Eduard să-i predea pe toţi templierii în mâinile inchizitorilor săi, care vor avea aprobarea lui ca să trateze trupurile căzute în mâinile lor așa cum vor crede de cuviinţă.

— Asta e Anglia, frate Richard, îi dădu La More replica. Clerul nostru este alcătuit din oameni inteligenţi, neinfluenţaţi de fanatism religios.

— Da, asta e Anglia, fu de acord Richard. Anglia în care Eduard, tatăl regelui Eduard, a ordonat și el ca evreii să fie arestaţi pentru banii lor și să fie surghiuniţi. Nu sunt nici treizeci de ani, sire, de când două sute dintre ei și-au găsit moartea prin sufocare, deoarece au fost înghesuiţi mai bine de șase sute într-o singură temniţă.

— Evrei!… zise La More, dispreţuitor.

— Oameni, îl corectă Richard. Vă asigur că nu va trece nici măcar o săptămână după arestarea dumneavoastră și veţi regreta aceste cuvinte. Ei bine, cel ce vrea să ne pârască nepedepsit că ne-am dedat la perversităţi nu mai poate face cale-ntoarsă: trebuie să meargă înainte, cu orice preţ, până la pieirea noastră sau a sa. Vocea lui Richard era energică și plină de patimă. Cine îl auzea izbutea cu greu să nu se lase antrenat de focul care ardea în el. Strânse cu mâna stângă mânerul spadei cu atâta putere, încât falangele degetelor îi deveniră albe ca varul, în timp ce pumnul drept i se agita în aer, ca să confere cât mai multă forţă cuvintelor sale. Pe Sfântul Ioan! exclamă el, uitând că trebuie să-și pună surdină vocii. Nu vreau să văd că același lucru se întâmplă în Anglia! Se stăpâni și adăugă: Nici în altă ţară, indiferent care. Plec poimâine înspre Portugalia,

Castilia și Aragón. Hotărârea regelui Eduard va influența cu siguranță deciziile suveranilor acestor țări. Încovoindu-și un genunchi, își întinse mâinile, cu palmele în sus, spre bătrânul din fața sa. Sire, templierii din acest regat se află în puterea dumneavoastră, sunteți stăpânul și maestrul lor. Nu aveți decât să ordonați, și se vor duce acolo unde le porunciți să se ducă. Dați-mi o mână de oameni, treizeci dacă se poate, precum și cai și arme, și voi avea grijă ca dumneavoastră și frații dumneavoastră să fie cruțați.

— Crezi într-adevăr că ai putea?

Răspunsul lui Richard fu o scurtă clătinare afirmativă a capului.

Maestrul chemă un slujitor.

— Fii bun și spune-le fratelui Michael de Baskersville, fratelui John de Stokes și fratelui Richard de Hardewikes că-i rog să vină încoace.

Apoi rămase cu privirea îndreptată înspre Richard, care își ținea capul înclinat, în semn de mulțumire și supunere. Richard nu șovăise nicio clipă să se înjosească de dragul fraților săi și să implore ajutor în genunchi. La More fu nevoit să facă un mare efort ca să se abțină de a-și pune mâinile pe capul blond al lui Richard și de a-și divulga astfel profunda simpatie față de tânărul cavaler.

•

Richard își petrecu restul după-amiezii în tovărășia foștilor săi superiori, dintre care fratele Michael, preceptorul, și fratele John, trezorierul, se împotriveau cu încăpățânare punctului lui de vedere.

„Și am nevoie urgentă de bani”, își aminti Richard ulterior că spusese, și că-și dăduse seama prea târziu că prin această observație stârnise o adevărată stare de alarmă.

„Avem destule dificultăți cu aceia care ne oferă scrisori de credit, emise de comanderiile noastre franceze”, fusese răspunsul lui John de Stokes, care vădise o iritare crescândă. „Nu putem continua să acoperim cu aurul nostru niște documente fără valoare, ca să nu mai vorbim de dăruirea lui unor vagabonzi. În felul acesta vom deveni cerșetori și fără

intervenția regelui Filip. De altfel, haosul va fi total, atunci când și aurul nostru va deveni inaccesibil.”

„Sunt preocupați mai mult de asigurarea bunurilor lor, decât de salvarea fraților lor”, trăsese concluzia Richard, plin de amărăciune.

Când se sui la bordul unei corăbii, ca să plece spre regatele iberice, Richard își putu totuși aminti cu oarecare satisfacție de scurta sa vizită făcută la Londra. I se făgăduise că va fi ajutat de un mic număr de cavaleri, care preferau să lupte în ilegalitate, în loc să se supună unui proces, și ducea cu sine o pungă, în care atârna greu aurul Templului.

La 8 ianuarie 1308, templierii din Anglia, din Scoția, din Țara Galilor și din Irlanda fură arestați și, cu lanțuri la picioare și cătușe la mâini, fură aruncați în închisorile șerifilor, în pofida faptului că regele era ferm convins de nevinovăția lor.

După cinci zile, regele Neapolelui, un văr al regelui Filip al Franței, îi aresta și el pe toți templierii din regatul său.

•

În ultima duminică din martie, cu o săptămână înainte de Paști, sosi un curier la Palatul Westminster, unde neîntrerupta frivolitate și veselie tinerească, iradiate cândva de către rege și de către favoritul său, coborâseră la un punct situat cu mult sub zero, de când gasconul fusese surghiunit din regat în urma unei adunări oficiale a baronilor. Episcopul îi interzisese să se înapoieze, sub pedeapsa excomunicării. Cu toate că „fratele Perrot” părea să nu se sinchisească de niciunul dintre cele două fapte, regele urmărise pregătirile pentru plecarea favoritului său cu un crescând sentiment de pică, de mânie și de neputință, îl numise pe gascon „locotenent regal” în Irlanda și îi acordase un salariu care îi satisfăcea întru totul dorințele extravagante. Pe Eduard îl îngrozea perspectiva de a fi nevoit să rămână singur în mijlocul dușmanilor săi.

Curierul, după ce debarcase la Sandwich, gonise fără pauză, cu sarcina de a preda un document în mâinile domniței de Lyons-la-Forêt. Blanche rupse sigiliul și nu găsi decât un al doilea document sigilat, pe care era scris: „Dat la Gent, a doua zi de după Sfântul Iosif.” Blanche lăsă curierul să plece și îl chemă

pe curierul ei personal, îi dădu documentul şi îi porunci să călătorească fără oprire până la Pădurea Prae, unde Aymer locuia la templierii liberi, care îl instruiseră atât de bine în ultimele luni, încât mâna lui stângă era acum aproape la fel de puternică şi de iscusită cum îi fusese cândva cea dreaptă.

Aymer primi documentul, rupse la rândul său sigiliul şi desfăşură pergamentul. Apoi înghiţi rândurile aşternute cu un scris energic, dar cam grăbit.

„Douce frère[54]*”,* începea scrisoarea. „Ordinul poate fi salvat! Regele a consimţit sa-i transfere pe cei arestaţi papei, iar Sanctitatea Sa i-a anulat Inchiziţiei puterea şi i-a eliberat din funcţie pe inchizitori. Papa își rezervă cazul pentru sine şi pare ferm hotărât să revizuiască procesul. Asta e totuna cu declararea ca nulă şi neavenită a întregii proceduri urmate de Filip! Ca răspuns, Filip i-a pus Universităţii Sorbona întrebarea dacă puterea seculară poate acţiona singură împotriva unor renegaţi şi dacă prin vinovăţia noastră privilegiile noastre nu s-au șters. Sentinţa cărturarilor universităţii, dragă prietene, trebuie să le fi fost inspirată de Domnul însuși: un tribunal secular nu poate judeca o fărădelege de erezie; aceasta trebuie transferată unui tribunal spiritual. Același lucru e valabil și în ceea ce privește bunurile ordinului. Această sentinţă ne-a dat un nou curaj şi noi speranţe pentru viitor, în pofida veștilor proaste pe care continuăm să le primim. Pentru doi din fraţii noştri, răspunsul Sorbonei a sosit prea târziu: știm acum că Gérard de Villiers și Bernard de la Roca, comandorii Franţei şi cel al Provenţei, unicii noştri comandori care nu au recunoscut nicio vină, s-au prăpădit în temniţe.

După palma pe care i-a dat-o Sorbona, Filip va fi nevoit să încerce să dreagă lucrurile. De aceea a și anunţat în aceeași zi încă o reuniune a Statelor Generale, care se va ţine la Tours. Mă tem că sentinţa acestei adunări va fi dictată de către el. A şi început o campanie intensă, menită să influenţeze opinia publică împotriva noastră. Pierre Dubois[55] răspândește în rândurile nobililor, ale clerului şi ale notabililor burgheziei nişte scrieri în care ne învinuieşte, atât pe noi, cât şi pe papă, de corupţie. Sfântul Părinte ar fi fost, chipurile, mituit de noi ca să

se arate favorabil ordinului!

Călătoria mea în sud n-a dat decât rezultate parţiale: fraţii noştri din Aragón s-au regrupat în fortăreţele lor şi se vor împotrivi arestării. Ei pot rezista acolo luni de zile. Nici fraţii noştri din Palatinat, de pe malul Rhinului, nu se vor da bătuţi. Ei sunt singurii, în ţările germane, care au luat această hotărâre. La Ravenna, Bologna, Pisa, Florenţa, fraţii noştri sunt târâţi ca răufăcători în faţa justiţiei şi ameninţaţi cu tortura. În Castilia au fost arestaţi, iar bunurile le-au fost confiscate. Dar, bizuindu-ne pe sentinţa teologilor Sorbonei, şi cu sprijinul papei, suntem tari, şi ne vom apăra nevinovăţia într-un proces cinstit, condus de către cler.

Din păcate, am pentru tine, dragul meu prieten și frate, și pentru domnița, îndeosebi, o veste tristă. În ziua a șaptea a acestei luni, seniorul de Lyons-la-Forêt și-a dat sufletul. Dumnezeu să-l ierte! Vestea că-i scad puterile a ajuns până la mine și am sosit la timp ca să aflu ultima sa dorință. Spre mirarea mea, am fost primit ca un vechi prieten. Muribundul părea că prinde noi puteri când a aflat de sosirea mea, și i-am spus tot ce voia să știe. Cred că a știut cu mult înainte de a-i fi răpit eu fiica ce se petrece în spatele meu. Cu toate că, pentru a-și apăra bunurile de răzbunarea regelui, se prefăcuse că nu știe nimic. M-a rugat să veghez la patul lui până ce-și dă sufletul, ceea ce am și făcut. Și așa am aflat că v-a iubit pe amândoi și că a aprobat unirea voastră. Dorința lui fierbinte a fost ca și căsătoria voastră să aibă loc cât mai curând cu putință și ca tu să-i iei locul ca moștenitor și stăpân peste întreaga lui avere. M-a pus în mare încurcătură însărcinându-mă să veghez asupra castelului său și să-i apăr bunurile în timpul absenței voastre și, la cererea lui, am așternut toate acestea în scris. Apoi, cu ultimele sale puteri, a iscălit și a sigilat documentul și, în timp ce eu îl sprijineam, a căzut cu fața înainte și în aceeași clipă a și murit.

După patru zile, când l-am înhumat în capelă, au venit trei soli din Paris ca să ceară castelul în numele regelui. Eu le-am arătat documentul sigilat, le-am spus că sunt gata să-ți apăr bunurile la nevoie cu spada și i-am rugat să plece de pe moșie.

După aceea am ascuns testamentul într-un loc în care îl ştiu în siguranţă şi am lăsat de pază patru dintre cei mai buni oameni ai mei, cu ordine precise ca, în cazul unui asediu, să preia comanda apărării castelului. Am aprovizionat castelul: beciurile sunt pline cu grâne, carne (cu destulă sare), vin, brânză, fasole şi malţ. În camera de arme se află destule săgeţi şi corzi de arc, şi am inspectat echipamentul garnizoanei. Am pus să se repare locurile slabe din pereţi şi ziduri şi am pus să se facă exerciţii de retragere rapidă înlăuntrul zidurilor, împreună cu ţăranii şi cu vitele. Vor putea cu siguranţă să reziste o lună şi chiar mai mult, şi în acest răstimp îmi voi putea aduce oamenii, ca să le cad asediatorilor în spate. În orice caz, în clipa de faţă, Filip e prea ocupat ca să se mai sinchisească de asediul fără folos al Castelului Lyons-la-Forêt."

Aymer aşteptă câtva timp, înainte de a-şi continua lectura:

„De îndată ce se iveşte prilejul, mă întorc la castel, ca să iau documentul care te face comoştenitor al moşiei şi al Castelului Lyons-la-Forêt şi să-l aduc în Anglia. Te rog să-i transmiţi domniţei condoleanţele mele. Va fi pentru ea o mângâiere să ştie că unirea voastră prin căsătorie are binecuvântarea tatălui ei. Poate să fie sigură că atât castelul ei, cât şi tot ceea ce îi aparţine de drept nu-i va fi smuls cu forţa, aşa să-mi ajute Dumnezeu.

Dată la Gent, a doua zi după Sfântul Iosif, în a şasea lună a prigoanei împotriva Templului.

Richard Bastardul"

12

„Le pape se siet en son siège,
Jadis Pierre, are de liège.
Fauvel regarde en sa présence…
Le pape se li tent la main…
Et puis frote a Fauvel la teste
En disant: «Ci a bele beste.»
Li cardinal dient pour plere:
«Vous dites voir, sire saint pêre».”[56]

Gervais Du Bus,
Roman de Fauvel[57]

L'Assemblée[58] din Tours, care avu loc la sfârşitul lui martie 1308 şi ţinu până în aprilie, trebuia să anuleze răspunsul umilitor al Sorbonei, şi Filip, cu obişnuitele sale metode, viclenii şi intimidări, izbuti să se asigure de acest lucru. Foile volante, pe care Pierre Dubois le scria şi le răspândea, nu minţeau: „Papa să bage de seamă! E corupt! E mai rău decât Bonifaciu! Să nu vândă justiţia! S-ar putea crede că pentru bani îi ocroteşte, împotriva zelului catolic al regelui Franţei, pe templierii care sunt vinovaţi şi au recunoscut. Moise, prietenul lui Dumnezeu, ne învaţă cum trebuie să procedăm împotriva templierilor: a ucis douăzeci şi două de mii de oameni care se închinau la idoli. Ia spada în

mână și ucide-ți aproapele! De ce se mulțumește papa numai să promită că va pedepsi?!”

Ofițerii regelui au avut grijă ca cei care simpatizau cu templierii să nu se adune la Tours. Au apărut numai baroni ascultători, care au lăsat, docili, să li se dicteze sentințele cerute de suveranul lor. Rezultatul a fost un violent blam la adresa papei. Douăzeci și șase de nobili s-au dat bătuți și au ordonat arestarea tuturor templierilor aflați înlăuntrul hotarelor lor. Printre ei s-au numărat ducele Burgundiei, ducele Bretaniei, conții de Flandra și Auvergne, precum și Talleyran de Périgord și burgravul de Narbonne. Încurajat de marele număr de sprijinitori, Filip i-a întrebat, cu o candoare aparent naivă, pe teologii de la Sorbona, ce procedură trebuia urmată acum. Cărturarii nu putură decât să răspundă încă o dată că procesul intra în jurisdicția curiei.

Nogaret și Plaisians atâta așteptau și se pregătiră, împreună cu suveranul lor, pentru lupta hotărâtoare cu Clement al V-lea. La 29 mai, Filip, în fruntea unei suite impresionante, porni în marș spre Poitiers, unde Clement, informat cu privire la invazia regelui, îl aștepta în sala cea mare a palatului, cu o pereche de genunchi care îi tremurau sub veșmintele tivite cu aur.

Semețul rege căzu în genunchi la picioarele papei, își plecă apoi chipul de lună plină, căruia îi datora porecla de „bufniță”, și sărută smerit papucii papei.

Privirea lui Clement coborî spre creștetul regelui cu un amestec de stupoare și de neîncredere. Ce plan drăcesc clocea acum iarăși sub acești cârlionți? Papa îl cunoștea prea bine pe Filip ca să creadă că regele făcuse călătoria până la Poitiers numai pentru ca să-i prezinte omagiile sale.

Clement nu avu nevoie să se zbată mult timp în teamă și nesiguranță, căci atunci când ceremonia schimbului de saluturi luă sfârșit, Guillaume de Plaisians făcu un pas înainte și se sui pe o estradă a sălii, de unde începu să vorbească, tare și apăsat, în numele regelui. Se dovedi un vrednic înlocuitor al lui Nogaret, care nu mai avea voie să se înfățișeze la Curtea papală, de când cu faimoasa sa luare de poziție împotriva lui Bonifaciu al VIII-lea la Anagni.

Plaisians vorbi pe franţuzeşte, nu pe latineşte, pentru ca neruşinatul său discurs, întocmit împreună cu Nogaret, să poată fi înţeles de cât mai mulţi auditori, chiar şi de cei care nu făceau parte din cler:

— Iisus n-a realizat încă niciodată o izbândă personală asupra duşmanilor Bisericii Sale şi a schismei ortodoxe, care să fie atât de mare, de rapidă, de folositoare şi de necesară ca cea pe care a realizat-o, recent, dezvăluind în chip miraculos erezia perverşilor templieri... Această izbândă a fost înlesnită de nimeni altul decât de însuşi regele Franţei şi de întregul său popor, care vin aici ca să-i aducă la cunoştinţă papei aceleaşi fărădelegi ale Templului. Deoarece, Sfinte Părinte, regele, baronii şi întregul popor cer ca această afacere să fie încheiată degrabă, vă rugăm să binevoiţi a acţiona cât mai repede cu putinţă. Altminteri ne vom vedea siliţi să vă vorbim în altă limbă!

Consternarea papei spori atunci când arhiepiscopii de Narbonne și cel de Bourges îl aprobară pe vorbitor.

Clement răspunse cu câteva fraze diplomatice, ca să câştige timp. Nu-i dădu regelui pur şi simplu dreptate, dar nici nu-l combătu. Își arătă întreaga şi călduroasa sa simpatie faţă de ordin, deoarece îi socotea pe templieri oameni de ispravă. Dar dacă erau totuși așa cum fuseseră zugrăviţi, atunci îi va detesta şi va lua măsuri împotriva lor fără amânare (dar desigur nici în pripă), în modul în care va găsi de cuviinţă Biserica.

•

Richard, care îl urmase îndeaproape pe rege şi care ajunse la Poitiers la scurt timp după aceea împreună cu doi dintre oamenii săi de încredere, nu avu de ce să regrete că nu putuse fi de faţă la discursul lui Plaisians: povestea circula acum cât se poate de amănunţit şi era spusă oricui voia s-o audă.

— Pentru Dumnezeu! exclamă Richard. Dacă papa Clement nu rămâne ferm la punctul său de vedere, totul va fi fost în zadar, şi ne vom afla în aceeași situaţie ca acum șase luni. Papa trebuie neapărat să susţină în continuare că numai curia are dreptul să conducă procesul împotriva noastră.

Cei doi francezi îl priviră tăcuţi şi dădură din cap aproape

concomitent.

— Filip şi Plaisians, cu Nogaret în culise, indică un singur lucru: papa e strâns cu uşa, deci va trebui să se plece sau să piară.

Avea dreptate. Nu-l prevenise oare Thibaut de Corbara pe Richard încă în timpul primei lor întâlniri să se ferească de Nogaret şi de Plaisians, condeierul şi filosoful care îl sfătuiau pe rege în orice problemă?

În timpul săptămânilor următoare, Richard se strădui, în pofida enormelor riscuri legate de o asemenea încercare, să-şi asigure accesul până la curie şi chiar până la papa Clement personal, dar în zadar. Temutul triumvirat din Paris instaurase o teroare atât de formidabilă, încât până şi cardinalul de Corbara refuza să-l mai primească, ba chiar reacţionă ca şi cum nu l-ar fi cunoscut.

Către sfârşitul lunii iunie, Plaisians se simţi destul de tare ca să-şi îngăduie încă o mostră a obrăzniciei sale. Papa îşi manifestase de mai multe ori dorinţa de a-i interoga personal pe cavaleri. Ca să-i facă pe plac, chipurile, Plaisians îi înfăţişă şaptezeci şi doi de templieri, selectaţi cu grijă de către marele inchizitor Guillaume Imbert, pentru interogatoriul personal al papei. Clement le dădu delegaţie de a îndeplini această treabă unor cardinali, patru la număr, aflaţi mai mult decât oricare alţii sub influenţa lui Filip, ceea ce dovedea o dată mai mult cât de mare era presiunea exercitată asupra papei: Bérenger Frédol, Étienne de Suisy, Pierre Colonna (al treilea cardinal care jucase şi în trecut, împreună cu Nogaret, un rol în conflictul cu Bonifaciu al VIII-lea) şi Landolph Brancaccio, la fel de loial Casei Regale. În ziua în care cei patru cardinali părăseau palatul episcopal din Poitiers, ca să-şi îndeplinească misiunea, Richard renunţă la orice prudenţă şi bară drumul cardinalilor, în plină stradă, acolo unde mişunau gărzile, atât cele ale lui Filip, cât şi cele ale papei.

— Monseniore! exclamă el în gura mare, deasupra rumorii oraşului, privindu-l pe Frédol drept în ochi, cred că vă aduceţi aminte de mine. Când îi veţi interoga pe fraţii mei, gândiţi-vă la ceea ce v-am ajutat să vedeţi. Rostiţi, ca un adevărat creştin,

adevărul.

Fiind nevoit să se pună cât mai repede la adăpost, Richard nu putu aştepta reacţia cardinalului. Totuşi, înainte de a scăpa de armele gărzilor, avu impresia că înaltul prelat păleşte. Richard făcuse o încercare temerară, pentru ca cel puţin în felul acesta să pătrundă până la conducătorii Bisericii, spre a face să se audă vocea celor a căror viaţă se afla în mâinile lor.

— Arestaţi-l pe omul acela! îl auzi Richard pe un sergent din gardă.

Efectul-surpriză al apariţiei sale intempestive fu cel care îl salvă în acea zi: Richard scăpă după o fugă sălbatică prin străzile oraşului Poitiers. Abia după trei zile îşi dădu seama că şi-ar fi putut cruţa osteneala de a apela la conştiinţa lui Frédol: cardinalii erau preocupaţi să facă tocmai ceea ce aştepta Filip din partea lor, iar Richard simţi, pe bună dreptate, că nu mai era decât o chestiune de zile până când papa avea să se declare de acord cu cererile lui Filip. Dacă papa Clement ceda procesul, dacă-i punea din nou pe cavalerii templieri sub jurisdicţia Inchiziţiei, atunci aceştia erau pierduţi, şi ordinul odată cu ei. Dacă papa Clement, dimpotrivă, rămânea la poziţia sa iniţială, atunci salvarea ordinului era cu putinţă, ceea ce, după părerea lui Richard, merita cea mai mare jertfă pe care ar fi putut el s-o facă. Îşi informă fraţii şi se duse la palatul episcopal, unde îşi avea papa reşedinţa. Printr-o intrare dosnică, folosită pentru aducerea de provizii, izbuti să se strecoare în încăperile particulare ale papei. Un drum înapoi nu avea, iar prezenţa îi fusese reperată. Richard se ascunse în grabă între perdelele de damasc bogat brodate, până ce auzi voci apropiindu-se. Când avu impresia că o recunoaşte pe aceea a papei, ieşi din ascunzătoare şi-şi descheie cataramele mantiei. În timp ce mantaua neagră îi luneca de pe umeri, dezvelindu-i mantia albă cu crucea roşie de templier pe piept, Richard se pomeni ochi în ochi cu Guillaume de Plaisians, care tocmai intra în cameră, alături de Clement. Mâna dreaptă a lui Richard se îndreptă imediat înspre pumnal. Ar fi putut foarte lesne să-l înjunghie pe jurist şi să scape Templul de unul dintre cei mai primejdioşi duşmani ai săi. Raţiunea îi învinse însă impulsul pătimaş:

uciderea lui Plaisians nu ar fi făcut decât să dăuneze Templului. Pentru că tot ar mai fi rămas Nogaret şi Filip, ca să-şi continue uneltirile diabolice, împreună cu Enguerrand de Marigny, care, ca un fel de mareşal al palatului, coordona toate activităţile din La Cité.

Plaisians, care încremenise şi el în clipa acelei confruntări neaşteptate, se destinse şi îl chemă pe sergentul comandant al gărzii. Richard nu avea la dispoziţie decât câteva secunde. Căzu în genunchi şi i se adresă papei, care nu ştia cum să iasă din încurcătură. Clement îşi aţinti privirea plină de milă asupra cavalerului îngenuncheat, dar în acelaşi timp simţi lângă el prezenţa ameninţătoare a lui Plaisians. Pe culoar răsunară ordine.

— Templul face apel la dumneavoastră, Sfinte Părinte, se auzi vocea înfocată a lui Richard.

— Taci! porunci Plaisians. N-ai dreptul să vorbeşti aici!

Richard se făcu însă că nu-i aude protestul.

— Nu daţi crezare unor mărturii smulse prin torturi! Unii fraţi au suferit mai greu decât Hristos, ca să nu-L renege nici pe El, nici ordinul Lui! Dar în loc să-i declare preafericiţi pe mucenici, Biserica le îngroapă trupurile în afara terenului sfinţit, ca şi cum ar fi eretici!

Papa, profund tulburat, aruncă o privire înspre Plaisians. În aceeaşi clipă se deschise uşa.

— Nu lăsaţi ca Templul să fie judecat de alt tribunal decât al dumneavoastră, mai putu Richard să exclame, înainte ca garda să năvălească în încăpere, să-i astupe gura şi să-l scoată din cameră cu sila.

Pe culoar se produse un diferend, iscat de întrebarea: unde să fie dus prizonierul. Richard se socoti fericit că cei care îl înşfăcaseră nu fuseseră oamenii lui Plaisians. Garda personală a papei nu voia să-l predea.

— Simt un cavaler templier. Respectaţi-mi drepturile! ceru el şi, drept urmare, nu fu dus în temniţa locală, ci se pomeni după câteva minute într-o chilie de izolare a mănăstirii, încuiată, ce-i drept, şi sub supraveghere strictă, dar încă în mâinile clerului.

„Cu siguranţă că mult timp n-are să dureze; Plaisians are să

aibă el grijă de mine, fără îndoială”, își zise Richard. Se aşeză pe banca de lemn, care urma să ţină loc şi de pat, şi, abătut, îşi rezemă capul în mâini, întrebându-se dacă această situaţie meritase sacrificarea libertăţii. Richard nu era jurist, ci un simplu cavaler, azvârlit de împrejurări între doi adversari: papa şi regele Franţei. Era o luptă care se ducea deasupra capetelor fraţilor săi şi care avea să le pecetluiască soarta. Ce altceva ar fi trebuit să facă el în acel moment crucial?

Ziua trecu fără să se mai întâmple nimic, şi Richard fu mirat că nu vine nimeni să-l interogheze. Poate că nu ştiau încă cine e.

Spre seară, paznicii lui se retraseră, şi Richard rămase singur în chilia rece. Încercă să doarmă pe banca tare, dar gândurile îl ţinură treaz. Oare Plaisians era prea ocupat cu Clement ca să-şi mai bată capul şi cu prizonierul acestuia? Sau nu voia să-şi primejduiască misiunea şi avea să-l ceară abia după ce şi-o va fi îndeplinit? Asta nu putea să dureze mult… nu cumva planul lui izbutise, iar cuvintele lui puseseră în mişcare conştiinţa papei? Sau Plaisians prefera să nu acorde nicio atenţie incidentului, în speranţa că şi papa îl va uita degrabă?

După ce se stinseră imnurile slujbei de utrenie, Richard auzi deodată paşi pe culoar. Un călugăr, cu gluga trasă adânc peste ochi, se opri în faţa ferestruicii zăbrelite a uşii chiliei. Avea în mână un sfeşnic cu o lumânare. Zăvoarele fură trase, şi o mână îi făcu semn lui Richard să iasă. La lumina slabă a lumânării, Richard putu desluşi un al doilea personaj, iar ochiul său exersat zări oţelul sclipitor de sub frânghia înnodată a rasei călugărului. Richard şovăi. Plaisians îl trimisese oare numai ca să i-l aducă sau avea de gând să-l facă să dispară fără zgomot, în toiul nopţii, cu câteva lovituri bine ţintite de pumnal?

Richard se sculă în picioare şi se duse cu băgare de seamă spre uşa deschisă, încordat până în vârfurile degetelor, pentru ca, la nevoie, să reacţioneze la prima mişcare suspectă.

— Grăbiţi-vă, zise o voce pe şoptite.

Richard se afla acum pe culoar. Călugărul cu sfeşnicul împinse zăvoarele la loc. Stătea cu spatele spre Richard, care nu putea să lase să-i scape o asemenea şansă. Se deplasă cu iuţeala unei feline, şi se repezi la celălalt, care, spre mirarea sa, nu prea

opuse rezistenţă când Richard îl dezarmă. Călugărul de la uşă, speriat, se întoarse şi îşi privi camaradul, care, cu un braţ răsucit la spate, cu vârful pumnalului lui Richard lipit de gât, fusese imobilizat de către cavaler.

— Pentru numele lui Dumnezeu, frate Richard, vă înşelaţi, zise el, gâfâind.

Aşadar, fusese recunoscut. Îl trădase oare Frédol?

— Paza bună fereşte primejdia rea, răspunse Richard, răstit.

— V-am adus înapoi propriul dumneavoastră pumnal, zise călugărul, pe un ton plin de reproş. Urmaţi-mă.

Era într-adevăr propriul său pumnal. Richard azvârli pumnalul şi îi urmă pe călugări, dar rămase cu ochii în patru. La capătul culoarului se opriră la o uşă joasă, pe care o deschiseră în faţa lui. Îi oferiră mantaua neagră.

— Trebuie să vă transmitem următoarele, şopti călugărul care îi dăduse pumnalul. Sfântul Părinte este profund preocupat de soarta dumneavoastră şi de cea a fraţilor dumneavoastră. Vă cere să aveţi răbdare şi să nu vă lăsaţi înşelat de evenimentele care vor avea loc în viitorul apropiat. Dacă îi face regelui unele concesii penibile şi care în aparenţă îl dezonorează, nu le face decât pentru ca să câştige timp. Mâna lui făcu un gest prin care Richard era poftit să dispară prin ieşirea indicată. Din pricina înălţimii sale, şi Richard fu nevoit să se aplece ca să poată trece pe sub scundul prag de sus al uşii şi, în timp ce se înclina, cu faţa înainte, sfeşnicul greu de metal îl lovi tare în ceafă, Richard se prăbuşi fără niciun zgomot. Deasupra trupului lui nemişcat, cei doi călugări se priviră speriaţi unul pe altul.

— Cred că totuşi nu l-ai ucis, frate Antonius... se auzi vocea alarmată a celuilalt.

O dâră subţire de sânge pătă sutana albă a templierului.

•

Richard îşi veni în simţiri cu o violentă durere de cap. Deschise ochii şi, simţind că-i vine să verse, încercă să se stăpânească, deoarece un căluş, fixat cu o faşă înnodată la ceafă, îi umplea gura. Mâinile îi erau legate la spate, iar mantaua lui largă îi era înfăşurată strâns de câteva ori în jurul trupului, încât Richard abia se putea mişca, asemenea unei omizi în coconul ei.

Era întuneric beznă. Richard simţi un puternic miros de vin, şi nu se putu opri să vomite. Stomacul lui gol nu trimitea în sus decât sucuri gastrice acre. Richard începu să tremure. Şi făcu o constatare: că fusese ascuns într-un butoi mare de vin, pus într-o căruţă.

Cât timp durase călătoria nu ştia. În cele din urmă, căruţa se opri, şi Richard văzu că în ascunzătoarea sa strâmtă pătrunde lumină. Apoi fu scos din butoi cu precauţia necesară. Soarele ajunsese destul de sus pe boltă, şi lumina făcu să-l doară pe Richard ochii. Fără să aibă posibilitatea să zărească măcar o secundă chipul vizitiului, funia din jurul mantalei îi fu îndepărtată, şi căruţa începu să bocănească pe poteca stâncoasă.

Richard mai avu nevoie de o bună bucată de timp până să izbutească să-şi lepede mantaua şi să-şi rupă frânghia cu care îi erau legate mâinile, frecând-o de o piatră ascuţită. Cu un oftat de uşurare, îşi îndepărtă apoi faşa cu căluşul, îşi pipăi ceafa şi simţi că sângele scurs i se lipise de păr.

— M-au legat fedeleş, mormăi el.

Dar cel căruia i se dăruieşte libertatea n-are voie să fie mofturos. Scopul papei era mai mult decât limpede: voise să-l cruţe pe cavaler, dar îi dăduse de înţeles pe această cale că doreşte să-l ştie cât mai departe de Poitiers.

Richard pătrunse târâş-grăpiş în mărăcinişul de lângă drum, unde zăcu tot restul după-amiezii şi în noaptea următoare, ca să se refacă de pe urma nepriceputei lovituri primite în cap. Abia după aceea încercă să se orienteze.

•

Între timp, la Poitiers Suveranul Pontif îşi juca rolul cu vervă: îşi convocă toţi cardinalii şi le dădu însărcinarea de a-l aresta din nou pe prizonierul „evadat”. În plus, făgădui zece mii de florini aceluia care ar putea să dea indicaţii privitoare la ascunzătoarea fugarului. Asta avea să-l mulţumească desigur pe Plaisians.

În timp ce Richard făcea pe jos anevoiosul drum înapoi spre Poitiers, Filip şi Plaisians nu dormeau. La 5 iulie ajunseră la un compromis cu Clement al V-lea: papa urma să-i restituie marelui inchizitor puterea, dar cu două condiţii. Pretinse ca o nouă cercetare cu privire la vinovăţia ordinului să fie efectuată

de către o comisie papală, ai cărei membri își rezerva dreptul să-i numească el însuși. În plus, îi convocă în fața Sfântului Scaun pe cei șapte cavaleri cu rangul cel mai înalt în ordin: marele maestru Jacques de Molay, vizitorul Franței Hugues de Pairaud, comandorul Normandei Geoffrey de Charnay și comandorii Ciprului, Aquitaniei, Franței și Provenței. Judecarea individuală a templierilor o încredință unor comisii ale diocezelor respective; aceste comisii aveau să fie alcătuite din câte doi canonici, doi dominicani, doi franciscani și inchizitorii care aveau dreptul să li se alăture. Comisiile urmau să aibă dreptul de a-i condamna pe acuzați. De când cu acțiunea sa curajoasă din februarie, Clement încercase în zadar să ia procesul în mâinile sale, iar acum, după cinci luni, fu nevoit să recunoască în sfârșit că Filip avusese câștig de cauză.

Când Richard ajunse la Poitiers și află de la frații săi de înțelegerea intervenită între rege și papă, își înălță mâinile deznădăjduite spre cer:

— Clement își închipuie pesemne că a făcut ceva pentru noi. Doamne sfinte, e o lovitură care îi va zdrobi pe mulți dintre frații noștri.

•

Filip era mulțumit. La 20 iulie plecă de la Poitiers, dar Guillaume de Plaisians și Gilles Ayceline, păstrătorul de sigiliu al regelui, rămaseră acolo, ca să-l țină pe papă sub observație, cu scopul de a-și putea duce amândoi la bun sfârșit treaba. Cam pe atunci, nefericitul Clement se îmbolnăvi de supărare. Nemilosul tandem nu-l lăsă în pace nicio clipă. Era părăsit și trădat de propriii săi cardinali, nu se mai simțea în siguranță la Poitiers și ar fi preferat să părăsească teritoriul regelui Franței, cu iluzia că în felul acesta se va putea elibera din ghearele lui Filip. De trei ori pusese să i se încarce pe catâri prețioasele bunuri și pornise cu acest convoi până la poarta orașului. Și de trei ori fu rugat, politicos, dar stăruitor, să facă neapărat cale întoarsă. Era prizonierul regelui francez, ca și templierii, care erau miza acestei partide de șah: nu avea să fie eliberat decât atunci când și ultima piesă de pe tabla de șah avea să cadă în mâinile regelui. Pe lângă toate acestea, clocea în el un sentiment de vinovăție,

care nu putea fi redus la tăcere. Negăsind altă soluţie, făcu o ultimă încercare: îi convocă la Poitiers fără întârziere pe marele maestru şi pe înalţii dregători ai ordinului.

Doi dintre ei nu mai putură da ascultare ordinului: comandorul Franţei şi cel al Provenţei, care stăruiseră că sunt nevinovaţi, fuseseră nevoiţi să plătească asta cu viaţa. În august, marele maestru şi patru dintre cei mai de seamă cavaleri porniră la drum, neştiind că nu vor putea ajunge niciodată la Poitiers.

La Chinon, convoiul fu oprit şi, sub pretextul că o continuare a drumului ar fi prea obositoare pentru prizonieri şi că unii dintre ei erau bolnavi, călătoria nu fu continuată. Templierii fură închişi în vechiul castel de la Chinon, care îşi înălţa turnurile inexpugnabile deasupra râului Vienne. Înlăuntrul zidurilor de aproape patru metri grosime ale donjonului numit La Tour Pavée{59}, prizonierii nu putură face altceva decât să aştepte. Azvârliţi încolo şi încoace între nădejde şi deznădejde, Jacques de Molay şi cei care îşi împărţeau soarta cu el zgâriară pe pereţii temniţei lor câteva inscripţii, o cruce, chipul Maicii Domnului şi o biserică, de parcă temniţa ar fi fost o capelă în care să-şi poată găsi mângâierea în rugăciune.

Actul de autoritate al lui Filip nu trebuia înţeles greşit: papa, cu ultima sa mişcare, ceruse prea mult, şi nu putea în niciun caz să obţină pionul numit Jacques de Molay. Clement nu îndrăznea nici să se ducă personal la Chinon, ca să vorbească acolo cu templierii. Mai fuseseră atraşi şi în trecut unii papi în asemenea capcane. El însuşi era atât de intimidat, încât, înainte de a trimite trei cardinali la Chinon, întocmi bula *Facies Misericordiam*, sub ochiul vigilent al lui Plaisians. Apoi plecă la Lusignan, unde cardinalii i se alăturară la 21 august, cu raportul lor.

În acea clipă, Richard era în drum spre Anglia, ducând cu sine, în memorie, textul bulei, pe care îl aflase prin viu grai de la cardinalul de Corbara. Coborî de pe corabie la Dover şi îşi urmă călătoria spre Londra, unde îl întâlni pe Aymer în casa unui neguţător francez. După o îmbrăţişare caldă, Richard zise:

— Veşti proaste. Papa aproape că a renunţat la luptă. Se află pe drum o nouă bulă, către toţi suveranii, episcopii şi

arhiepiscopii, cu instrucţiuni amănunţite, cum putem fi striviţi în modul cel mai eficient. Inchiziţia este iarăşi în plină activitate, şi acum nu numai în Franţa.

Strângându-şi pumnul, Aymer izbucni:

— Slăbănogul de la Poitiers, acel mizerabil corupt, acel...

Aymer nu putu găsi cuvinte ca să-şi exprime indignarea şi dezgustul.

— Papa Clement a încercat cu adevărat să ne salveze, dar nu e un partener de joc demn de triumviratul Filip-Nogaret-Plaisians, zise Richard, apoi îşi şterse sudoarea de pe frunte şi tuşi.

Vremea era caldă, iar lui Richard i se uscase gâtlejul pe drumurile prăfoase ale Angliei. Aymer îi oferi o cană cu bere, pe care Richard o goli pe jumătate din câteva înghiţituri.

— Vrei să mă crezi, Aymer, că am folosit această bulă şi obligaţiile mele faţă de tine şi de Blanche mai mult sau mai puţin ca scuză ca să pot veni încoace? Ceea ce s-a petrecut în ultimele săptămâni m-a impresionat în aşa măsură, încât am nevoie de timp ca să mă refac şi ca să cuget.

Îi vorbi lui Aymer despre şantajul a cărui victimă devenise papa şi despre cei cinci bărbaţi de seamă ai Templului, care fuseseră siliţi să-şi întrerupă la Chinon călătoria spre Poitiers.

— Nu ştim încă nici acum ce s-a petrecut dincolo de zidurile fortăreţei de la Chinon şi poate că n-o să aflăm niciodată. Dar un lucru e sigur: Nogaret se şi găsea la Chinon când au ajuns ei acolo, iar Plaisians a sosit la scurt timp după aceea. Cât de îngrozitor trebuie să se fi simţit dregătorii Templului! Căci erau totuşi însufleţiţi de presupunerea lipsită de speranţă că vor fi ocrotiţi de către Clement personal... Ne-am declarat gata să-l însoţim pe papă la Chinon, i-am oferit ocrotirea noastră, dar Clement n-a avut curaj. A spus că predecesorul său Bonifaciu a fost dus la pierzanie de către Nogaret, care aproape că l-a ucis şi că el nu se simte dispus să-i urmeze pilda... Ceea ce m-a mirat de fapt a fost că şi cardinalii au avut nevoie de opt zile pentru a-şi întocmi raportul. Exemplarul pe care i l-au trimis lui Filip era de altfel semnat în colaborare „G. şi G."

— Nogaret şi Plaisians, zise Aymer, furios. Ce anume

cuprinde noua bulă?

— Bula *Facies Misericordiam* numeşte o comisie care trebuie să adune mărturiile în sprijinul şi împotriva ordinului şi să le sintetizeze în faţa unui conciliu care va avea loc peste doi ani, adică, mai precis, în octombrie 1310. Între timp, fraţii noştri vor fi judecaţi de nişte comisii locale. Conciliul apoi, în baza cercetării şi a sentinţelor, va hotărî dacă ordinul va fi menţinut, modificat sau desfiinţat. Această comisie superioară va fi de altfel prezidată de către monseniorul Gilles Ayceline, râse Richard sarcastic, arhiepiscopul de Narbonne, tot un acolit al lui Filip. Își bău restul de bere. Trebuie să mă duc la fraţii mei de aici. Sunt tot acolo?

— Da. Dar fii prudent, îl preveni Aymer. N-au încredere în tine.

— De ce?

— Din pricina mea, din pricina lui Blanche, din pricina plecării tale grăbite de acum aproape un an... care, în ochii lor, a părut a fi o dezertare... și din pricina atitudinii tale neortodoxe în Franța.

Lui Richard nu-i plăcea felul nenuanţat de a vorbi al lui Aymer.

— Deci n-ai izbutit să-i reorganizezi, așa cum făceam noi în Franța?

Francezul dădu din cap că nu.

— Nici pe mine nu mă voiau. Le-am spus cum lucrăm noi în Franța, și unii m-au ajutat, dar restul sunt niște oameni ciudați. Au nevoie de o mână forte care să-i conducă. Își ridică brațul schilodit și râse. Tocmai ce n-am eu.

Richard nu râse.

— Ar fi trebuit bineînțeles să vin mai devreme încoace, își reproșă el sieși. Ar fi trebuit să știu că pe unii dintre ei situația Templului îi va demobiliza. Se sculă încet în picioare, mușchii îi înțepeniseră. Se pipăi sub cămașa de pânză de in. Înainte de a pleca, zise el, trebuie să mai îndeplinesc o îndatorire. Am adus cu mine documentul care te face moştenitorul domeniului Lyons-la-Forêt.

— Ia spune-mi, îl întrerupse Aymer, unde ai lăsat testamentul

în tot timpul cât ai colindat Franţa? M-ai făcut curios când ai scris că nimeni n-ar fi în stare să-l găsească.

— L-am ascuns în salteaua de paie a micuţului Raoul.

Râseră amândoi, amintindu-și de feciorul atât de înfipt al portarului de la Lyons-la-Forêt, piciul care voia să se facă grăjdar.

— Ar fi mai bine să ţi-l dau chiar acum, zise Richard, iarăşi serios, pentru că s-ar putea să nu te mai văd mult timp.

— A, nu, zise Aymer, cu un gest de refuz spre sulul de pergament pe care i-l întinsese Richard. Acum n-am dreptul să-l primesc. Blanche și cu mine nu suntem căsătoriţi încă. Am aşteptat să te întorci, pentru că te vrem pe tine, mai mult decât pe oricine, martor la căsătoria noastră. Richard îl privi fără să spună nimic. Şi nu numai ca să fii martor, zise Aymer în continuare, zâmbind la vederea expresiei de mirare de pe chipul lui Richard. Pentru că ai vegheat ca zestrea lui Blanche să ajungă cu bine în Anglia și pentru că în plus ai fost ultimul om care a vorbit cu tatăl ei înainte ca bătrânul să-și fi dat sufletul, îţi cer să iei locul răposatului când va intra ea în biserică. Nu refuza, Richard.

— De ce aş refuza? Mă simt foarte onorat, atâta vreme cât nu-mi ceri nimic care să se bată cap în cap cu regulile Templului. Numai că nu sunt în stare să dau ceva în schimb. Ultimii bani mi i-am cheltuit ca să vin în Anglia. Acesta este și el unul dintre motivele pentru care sunt aici: avem nevoie urgentă de bani.

Aymer își puse braţul pe umerii lui Richard.

— N-avem nevoie de daruri. Blanche e bogată. Prezenţa ta, ea singură, este de ajuns.

— N-am să lipsesc.

— Dar nu în straiele astea, rânji Aymer, și-i vârî lui Richard în mână câţiva galbeni.

Richard exclamă indignat:

— Pe Sfântul Martin! Nu sunt cerşetor!

Aymer se făcu însă că nu aude exclamaţia prietenului său.

— Ai văzut capitulul nostru din Londra?

— Nu încă, răspunse Richard, gata de plecare.

— Un spectacol lamentabil, îi mai spuse Aymer, înainte ca Richard să întindă mâna, ca să tragă ușa după el.

13

„Here ys good ale y founde
Drynke to me and y to the
And lette the cuppe go rounde."[60]

Cântec de pahar

Publicul care umplea mica Biserică Saint-Mary, situată înlăuntrul zidurilor vechi ale Castelului Portchester, era cu adevărat distins. Giuvaiericalele sclipeau, iar razele soarelui făceau să lucească mătasea. Printre oaspeţii care călătoriseră până în sudul ţării se număra şi regina Isabela, rece şi semeaţă în orbitoarea ei frumuseţe. Purta un mantou albastru-închis, tivit cu hermină şi care lăsa să se vadă tocmai atâta cât trebuia din rochia roşie pe care o purta dedesubt, şi din mânecile strâmte, încheiate cu năsturaşi şi de care atârnau, de la coate în jos, nişte mâneci false lungi de gaz. Isabela venise singură la Portchester; Eduard nu voise să-i mai provoace pe membrii clerului prin prezenţa sa la ceremonia nupţială a lui Aymer. De altfel, cavalerul francez rupsese legătura cu el. Blanche îi preluase munca: urechea ei pricepută auzea tot ce voia el să ştie.

După ce toţi oaspeţii luaseră loc în biserică, asistenţa nu mai aştepta altceva decât sosirea miresei şi a însoţitorului ei. Blanche, în timp ce-şi punea cununa cu flori de lămâiţă pe părul negru, zâmbind propriei sale imagini din oglinda de aramă, îi porunci cameristei să se uite pe fereastră ca să vadă dacă Richard sosise. Camerista se duse spre firida ferestrei şi dădu din cap că nu, dar Blanche nu fu alarmată.

— Are să vină, zise ea, calmă.

În acea clipă, Richard era încă pe drum. Recunoscu-n depărtare turnurile Castelului Portchester, pe care flutura flamura familiei Lyons-la-Forêt alături de leii regali. Îi dădu pinteni lui Pelerin, pentru că era în întârziere. Baia pe care, înainte de a-şi schimba veşmintele, o făcuse într-un pârâu iute, îi îndepărtase oboseala odată cu sudoarea şi cu murdăria, dar nu şi amărăciunea din suflet şi trăsăturile aspre care îi modificaseră în ultimul an chipul. Călătorise zile şi nopţi întregi. Stabilise contacte cu vreo câţiva dintre fraţii săi şi împreună cu ei luase urma celor mai mulţi dintre cavalerii din Templul londonez. Cunoştea acum locul lor de detenţie, dar Thomas de Lincoln nu fusese la Londra atunci când templierii fuseseră întemniţaţi. Se aflase undeva pe drum spre sau înapoi de la York, dar nimeni nu ştia unde anume îl prinseseră poteraşii. În orice caz, numele lui figura pe listele primite de Richard de la şerifii săi.

Privirea îndreptată în gol Richard şi-o aţinti acum spre zidurile castelului. Era nevoit să-şi lase grijile deoparte, să-şi silească gândurile să ia alt drum. Poate că veselia festivităţii şi fericirea lui Aymer şi a lui Blanche aveau să-l ajute să uite. Îşi îndemnă calul din nou la trap când trecu pe poartă. În faţa donjonului vechiului castel trase brusc de dârlogi şi atunci Pelerin se opri, scoţând aburi pe nări. Richard sări din şa şi îl îmbrăţişă pe Aymer, care îl aştepta la poarta curţii interioare. Cei doi grăjdari care îl luară în primire pe Pelerin făcură o plecăciune respectuoasă în faţa lui Richard, înainte de a duce calul la grajd. Richard se uită mirat la Aymer şi urmări privirea aprobatoare pe care acesta o îndreptase spre îmbrăcămintea prietenului său. Pulpanele surtucului tradiţional cu mâneci scurte, relativ largi, de stofă elegantă, dar modestă, de lână, care lăsau libere mânecile tunicii, erau ţinute la un loc de cingătoarea spadei, şi cădeau în falduri până peste glezne: o simplitate demnă, care îi stătea bine lui Richard. Acesta nu se gândise că avea să fie socotit un om provenit din cercurile înaltei nobilimi.

— Îţi mulţumesc că ai venit, zise Aymer jovial.

— Ai vorbit cu regele despre bulă? întrebă Richard, în timp ce

intrau în biserică.

Aymer chicoti.

— Eu? A fost Blanche la rege.

— Ce a spus Eduard?

— A făgăduit să colaboreze cu noi.

Râsul dispreţuitor al lui Richard avu o nuanţă ameninţătoare.

— Mă gândesc la doi fraţi. Se află la Cripplegate. Dacă Eduard nu mai poate face nimic altceva decât promisiuni vagi, am să încerc să intru în temniţele lor.

— Dacă ai nevoie de ajutorul meu... se oferi Aymer, plin de ardoare.

Richard zâmbi.

— Nu; tu te duci să-ţi administrezi moşia şi s-o aperi, şi atunci o să pot să-i trimit pe oamenii mei, aflaţi acum la Lyons-la-Forêt, în altă parte. Aici nu mai poţi să faci nimic pentru noi.

Nu era o înştiinţare plăcută tocmai în acea zi, dar Aymer o simţise de mult că are să vină şi o pregătise şi pe Blanche s-o aştepte.

— Sunt gata să mă întorc, zise el.

Cei doi bărbaţi îşi strânseră mâinile, şi Aymer se grăbi să intre în biserică, în timp ce Richard sui scara în spirală care ducea spre camera lui Blanche. Ceasurile următoare n-avea să le uite Richard niciodată: apăsarea uşoară a mâinii lui Blanche pe braţul lui când o conduse spre Biserica Saint-Mary, brocartul albastru-pal al rochiei ei, reţeaua de fire de aur, care, răsucite şi împletite în părul ei negru, îi fixau cârlionţii, precum şi pielea albă, moale a mâinilor ei, care i le atinseră pe ale lui atunci când sub portalul boltit al bisericii el i-a înmânat punga grea de aur, simbolul zestrei ei. Apoi lacrimile de fericire şi de mâhnire care i se prelinseseră pe chip când, după ceremonie, îi dădu lui Aymer sulul de pergament care conţinea testamentul tatălui ei.

Richard îl îmbrăţişă pe Aymer şi îi ură fericire, dar nu vru să-i sărute lui Blanche mâna pe care ea i-o întinsese din greşeală. În loc să îndeplinească această formalitate, căzu într-un genunchi, ca să-i dovedească respectul pe care i-l purta.

— Prietenia ce-ţi port va fi de-a pururea la fel de caldă ca cea pe care i-am purtat-o întotdeauna lui Aymer.

Aceste cuvinte o mişcară atât de profund, încât nu fu în stare să găsească niciun răspuns potrivit, şi atunci îl sculă degrabă în picioare, sub privirile mirate ale oaspeţilor din jurul ei. După aceea, regina Isabela nu-l mai pierdu din ochi. De fiecare dată când Richard se uita la ea, întâlnea ochii ei albaştri mari, aţintiţi pătrunzător asupra lui. Regina Isabela era blondă, ca tatăl ei, iar în trăsăturile chipului ei se putea citi încă de pe acum, oricât era ea de tânără, aceeaşi duritate pe care Richard o văzuse pe chipul regelui Filip.

De îndată ce i se ivi prilejul, Isabela întrebă:

— Cine e omul acesta, Blanche?

— Este prietenul cel mai devotat al lui Aymer şi al meu.

— Asta poate vedea şi un copil. Dar cine e? Şi de ce nu mi-ai vorbit niciodată despre el?

Blanche era pregătită pentru asemenea întrebări.

— Numele lui nu i-ar spune nimic maiestăţii voastre. Nu frecventează cercurile aulice.

Mai mult nu putu obţine Isabela de la Blanche.

Ceasurile zburară mult prea repede, încât lui Blanche îi păru rău că nu organizase o petrecere cu turnire şi cu ospeţe şi cu alte distracţii care să dureze trei zile sau chiar mai mult. Dar fusese nevoită să se mărginească la un simplu ospăţ de nuntă, de dragul lui Aymer şi al lui Richard, şi pentru că anul de doliu de după moartea tatălui ei nu se încheiase.

La ospăţ, Richard fu aşezat la stânga lui Blanche, iar Isabela alături de Aymer. În galeria de pe latura dinspre răsărit a sălii cântară menestrelii, în timp ce mâncarea era servită în genunchi. Hidromel şi vinuri dulci, condimentate şi încălzite, fură turnate din belşug. Richard cinsti cum se cuvine minunatele plăcinte, carnea de oaie şi de vită la frigare, dulciurile şi fructele, pe care nu le încercase încă niciodată până atunci. Nu era obişnuit să vorbească în timpul meselor: în trapeza Templului, fraţii nu aveau voie, în timpul mesei, decât să-l asculte pe călugărul care citea cu glas tare un pasaj din reguli, dar îşi dădu toată osteneala să-i răspundă lui Blanche, atunci când ea încercă să înfiripe o conversaţie. Blanche îl privea cu coada ochiului, cu un zâmbet amuzat în jurul gurii ei

senzuale, mirată de acest bărbat, care rămânea pentru ea o carte închisă.

La urmă, Isabela își luă rămas-bun, deoarece voia să mai ajungă pe lumină la Netley Abbey, unde urma să-și petreacă noaptea. Când se făcu întuneric, o sală mai mică fu luminată cu aproape o sută de lumânări. Acolo domnea o răcoare plăcută, după zăpușeala zilei, iar pardoseala era presărată cu flori, care umpleau încăperea cu mireasma lor dulceagă. Pe mese erau pregătite ulcele mari umplute cu vin până la buză. Giuvaiericalele revărsau foc la lumina flăcărilor pâlpâinde ale lumânărilor, și se auzea muzică: harpe și viori, un cimpoi, flaute, tobe și un fluier, instrumente la care cânta o trupă de lăutari ambulanți, asistați de scamatori și de acrobați. Richard îi privi cu mirare pe Aymer și pe Blanche, când aceștia deschiseră dansul. N-ar fi crezut niciodată că e cu putință ca prietenul său să se poată mișca pe pardoseală cu atâta grație, în ritmul muzicii. Toate acestea erau cu adevărat lucruri atât de depărtate de modul său sobru de viață, încât avu impresia că se află într-o altă lume, care nu era a sa. Se lăsă furat de frumusețe și de armonie, se delectă cu vinul sângeriu și îl ascultă pe menestrel, care zicea un cântec de dragoste, acompaniat de sunetele calde ale lăutei sale. Nu, această zi n-avea s-o uite niciodată.

La al doilea dans, *la danse réale*, dansul regal, nu mișcările îl fascinară pe Richard, ci succesiunea diferitelor părți ale muzicii. Ori de câte ori violonistul termina de cântat o nouă variație, interveneau celelalte instrumente și se întorceau cu toții înapoi la aceeași melodie, care domina întreaga bucată.

Procedeul îl făcu pe Richard să se gândească la regele Franței. După cum această muzică se întorcea mereu la una și aceeași temă dominantă, care îi făcea și pe dansatori să se întoarcă mereu la unul și același tipar fix de pași și de figuri, tot așa lucra și Filip: ori de câte ori făcea Richard o nouă încercare de a salva Templul, regele, cu o mână implacabilă, îl întorcea în locul în care dorea să-l vadă.

După dans, unul dintre lăutari veni mai aproape de meseni și făcu o plecăciune respectuoasă în fața lui Aymer.

— Vorbește, zise francezul, binevoitor.

— Stăpâne, avem printre noi o femeie, o ghicitoare, care ştie să prezică viitorul după liniile din palma omului.

— Adevărat? zise Aymer.

Dar Blanche îi şopti la ureche:

— Nu vrei să ştii câţi copii am să-ţi dăruiesc?

— Poate că da, răspunse el, sărutând-o pe frunte. Ad-o pe femeia aceea încoace, porunci el.

Lăutarul se retrase ca s-o aducă pe prezicătoare, în timp ce menestrelul începu să recite o baladă deşucheată, care produse hohote de râs bărbaţilor şi o uşoară îmbujorare pe obrajii doamnelor.

Apoi veni mai aproape de oaspeţi femeia. Era îmbrăcată în zdrenţe hidoase, dar nu păru să-i pese de contrastul dintre veşmintele ei murdare şi luxul şi graţia din jur. Nu făcu o plecăciune în faţa miresei şi a mirelui, ci-şi plecă doar puţintel capul, îşi dădu spre spate, tot cu o mişcare bruscă a capului, părul ciufulit şi cărunt şi zise, cu o voce stridentă, care scârţâia din pricina bătrâneţii:

— Să vă binecuvânteze Dumnezeu, copii, şi să vă călăuzească pe drumul vieţii, şi să ţină demonii departe de voi.

Blanche n-ar fi catadicsit niciodată să schimbe un cuvânt cu o asemenea fiinţă, dar lăutarii erau o excepţie şi, la urma urmei, ea îi ceruse lui Aymer s-o cheme pe prezicătoare în sală, aşa încât se stăpâni şi răspunse:

— Îţi mulţumesc pentru aceste cuvinte frumoase, femeie. Se zice că poţi să prezici viitorul. E adevărat?

— *Madame*, întrebaţi-i pe cei în palmele cărora am citit. Ei s-au putut convinge că ceea ce le-am prezis s-a întâmplat. Eu nu mă înşel niciodată. I-am citit în palmă şi bătrânului rege, primul Eduard, şi reginei lui, Aliénor cea cu inima deschisă.

— Cum ai învăţat meşteşugul ăsta?

— Mi l-a lăsat moştenire maică-mea, care l-a învăţat şi ea de la a ei. Meşteşugul ăsta e vechi de când lumea.

Richard, care urmărise spectacolul în tăcere, dar cu interes crescând, îşi puse paharul pe masă şi interveni:

— E scris în Scriptură: „Apoi Dumnezeu pecetluieşte mâna fiecărui om, ca să-i cunoască pe toţi cei zămisliţi de El.”

Baba dădu scurt din cap spre Richard.

— Adevăr ai grăit, stăpâne, scârţâi ea. Apoi luă cu o mână tremurândă un sfeşnic şi se duse lângă Blanche.

— Vrei să ridici un colţişor al vălului care îţi acoperă viitorul, *madame*? Atunci lasă-mă să-ţi văd liniile.

— Ale mâinii drepte, femeie?

— Amândouă mâinile, fata mea.

Tânăra soţie întinse ascultătoare ambele mâini, cu palmele în sus, şi o lăsă pe prezicătoare să-i cerceteze liniile la lumina lumânării. Cercetarea ţinu cam mult, şi Blanche îşi pierdu răbdarea în timp ce baba bolborosea nişte cuvinte incoerente. În cele din urmă prezicătoarea îi luă lui Blanche mâinile, i le întoarse şi i le pipăi încet cu degetele ei osoase.

— Frumoase mâini, fata mea, dar și voinice.

— Pentru mine, asta nu-i o noutate, zise Aymer, ironic.

Baba dădu din cap.

— Ţi-ai ales o mireasă pe cât de frumoasă, pe atât de focoasă, zise baba; apoi, după o mică pauză, o privi din nou pe Blanche și adăugă: Vei avea o viaţă agitată, văd multe primejdii, dar vei ieși întotdeauna învingătoare. Ești ambiţioasă și autoritară, dar supusă bărbatului cu care te-ai căsătorit. Căsnicia îţi va fi lungă și fericită, cu toate că veţi fi despărţiţi unul de celălalt pe durata câtorva lungi perioade de timp. Dar credincioasă?... Mai este și un alt bărbat care te iubeşte în taină.

Aymer își întoarse brusc capul.

— Să nu îndrăznești, iubito! zise el, amenințător, ridicând un deget.

— Sănătatea dumitale este excelentă, zise în continuare femeia, și așa va rămâne până la cincizeci de ani.

Se opri câteva clipe, ca să privească liniile, ca și cum ar fi vrut să mai verifice câteva amănunte. Blanche folosi pauza ca să întrebe:

— Vom avea copii? Ia spune-mi.

Femeia rânji și dădu din cap cu înţeles.

— Mie nu mi-e ascuns nimic, zice ea, apoi adăugă cu voce tare: Da, vei avea cinci copii, toţi sănătoși.

Cu greu putu Blanche să-şi stăpânească curiozitatea.

— Băieţi? Sau fete?

— Băieţi, fata mea. Toţi cinci.

„Cinci feciori”, îşi zise Blanche, mulţumită. La fel de capricioşi ca şi ea însăşi şi la fel de năbădăioşi ca şi tatăl lor? Tresări, speriată de hohotul de râs al lui Aymer.

— Cinci feciori, femeie! Atunci n-am de ce să mă tem de primejdii, avem tot timpul!

Baba îl privi supărată.

— Nu te semeţi în faţa viitorului. Liniile nu spun dacă vor fi ai dumitale.

Blanche îşi privi mâinile, şi din adâncul gâtlejului i se revărsă un râs melodios. Apoi îl privi pe Aymer şi, cu un gest nonşalant, o trimise pe femeie spre el. Avu impresia că se află mai în siguranţă dacă n-o mai întreabă nimic. Baba se îndreptă spre Aymer, care nu prea fusese impresionat de cuvintele ei. Nimic pe lume nu putea să-i strice acea zi.

— Citeşte-mi în palmă, dacă poţi, zise el, chicotind, şi privirea pe care o îndreptă spre ea o făcu să încremenească.

În tot acest răstimp, Aymer îşi ţinuse braţele la spate, şi acum şi le întinse, arătându-şi mâna stângă şi ciotul care fusese cea dreaptă.

— Îţi baţi joc de mine, stăpâne, zise ea, fără măcar să clipească, atunci când îi văzu braţul schilodit.

— Ce s-a întâmplat? Nu poţi să citeşti în mâna asta, singura pe care o am?

— Ba da, stăpâne, dar e stânga.

— Ei şi?

— Mâna stângă mă lămureşte numai cu privire la caracter, la însuşiri, la vicii, la înclinaţii, şi la trecut, iar dreapta îmi spune ce ai făcut cu toate astea şi ce viitor te aşteaptă. Cele două mâini se completează una pe alta. Să văd ce pot să fac.

Aymer fu de acord, şi baba îi cercetă câtva timp mâna.

— O viaţă lungă, stăpâne, începu ea.

— Slavă Domnului! exclamă Blanche.

— Da, poţi desigur să spui asta, zise femeia, pentru că văd o întrerupere în linia vieţii şi în linia sănătăţii, undeva între douăzeci şi douăzeci şi cinci de ani. Eşti chiar acum sau ai să fii

curând la un pas de moarte.

— Am fost, răspunse Aymer, extrem de impresionat.

— Liniile nu mint niciodată. Fii prudent, pentru că mai este o întrerupere exact la fel pe la treizeci de ani. Dumnezeu îţi va fi îndurător, dar nu a treia oară. Ai să mori de moarte violentă.

— N-am avut niciodată de gând să mor în pat.

— Ai da totuşi dovadă de înţelepciune dacă ai fi mai prudent, pentru că eşti din fire nepăsător, neînfricat şi irascibil. În drumul dumitale sunt fel de fel de lupte şi de conflicte, şi nu prea eşti bine văzut de unele persoane sus-puse. Îţi faci cu uşurinţă prieteni, dar uneori abuzezi de această prietenie şi de aceea îi pierzi, căci nu ştii să te stăpâneşti. Ai totuşi o inimă bună şi caldă. Dacă ai fi mai puţin schimbăcios, ai fi mai iubit. Dacă te-ai putea ţine în frâu, ai putea ajunge un senior de mare vază şi cu mare greutate. Ai toate însuşirile trebuincioase; foloseşte-le ca lumea.

— Îţi mulţumesc pentru sfaturi, zise Aymer, acum foarte serios, căci îşi cunoştea propriile lipsuri. Luă punga care îi atârna la cingătoare şi scoase trei galbeni. În timp ce-i îndesa în mâna osoasă a babei, zise: Unul pentru viitorul domniţei, unul pentru al meu şi al treilea dacă citeşti palmele acestui cavaler, şi se duse înspre Richard.

Acesta nu se împotrivi, ci zise numai atât:

— Dacă aş putea cel puţin să rămân în jilţ. Am băut cam mult din excelentul tău vin, prietene.

Aymer râse.

— Cred că sunt luni de zile de când n-ai mai gustat un vin bun. Ţi se iartă lăcomia.

După ce înţeleapta femeie străină veni mai aproape de el, Richard se îndreptă din spate, îşi rezemă coatele de braţele fotoliului şi îşi făcu o cruce înainte de a-i arăta babei palmele. Inexplicabila precizie cu care zugrăvise ea slăbiciunile lui Aymer nu-i plăcuse defel.

În timp ce baba îi cerceta tainele palmelor, Richard îi privi cu atenţie chipul, pielea tuciurie încreţită, nasul osos şi ochii ageri şi pătrunzători, care făceau combinaţii şi deducţii.

— Ai linia samariteanului, eşti un om bun. Strânsoarea

puternică a degetelor ei osoase slăbi, şi baba se dădu înapoi. N-are niciun rost să-mi ascunzi cine eşti, măria-ta; mâinile te trădează, mormăi ea, făcând o plecăciune adâncă la picioarele lui.

Mintea cam înceţoşată a lui Richard se limpezi pe loc şi îl făcu să încremenească. În sală se aşternu brusc o tăcere mormântală, iar Richard simţi privirile pline de neîncredere şi de curiozitate ale oaspeţilor.

— Ridică-te, femeie, zise el, calm. Nu e nevoie să-mi faci plecăciuni, dacă n-ai găsit de cuviinţă să-i faci plecăciuni seniorului de Lyons-la-Forêt.

Cuvintele lui calme spulberară încordarea din jurul lor, şi atunci ceilalţi oaspeţi îşi continuară conversaţia de acolo de unde fusese întreruptă. Baba privi șovăind palmele lui Richard, pe care el i le arătase din nou, întrebându-se dacă femeia nu cumva se înșelase. Ca să schimbe vorba, baba îl întrebă:

— Cum ai ajuns la cuvintele pe care le-ai citat adineauri din Scriptură? Ai legături cu clerul, dar dumneata personal nu ești un om al Bisericii.

— Nu. Am învăţat latinește citind Sfânta Scriptură. Cuvintele sunt din Cartea lui Iov.

Baba vru să-i mulţumească pentru explicaţie, dar ochii ei urmăriră în continuare liniile din palmele lui Richard, care îi dezvăluiau tot mai multe amănunte, până când se contopiră toate într-o imagine vagă, care veni tot mai aproape, ca și cum ar fi fost văzută în oglinda unei ape liniștite. Femeia scoase un ţipăt și apoi privi în gol, prin Richard, ca să nu piardă imaginea pe care o vedea. Își duse mâinile la gât. Richard sări în sus din jilţ și o apucă pe babă de încheietură.

— Ce s-a întâmplat, femeie? Ce vezi, ce anume te-a speriat în halul ăsta?

Fără să se uite la el, baba începu să dea violent din cap și încercă să se desprindă din strânsoarea lui.

— Vai ţie! ţipă ea. E lucrarea lui satana!

Richard îi dădu numaidecât drumul, și atunci baba se grăbi să se depărteze de el. Dar înainte de a fi putut ajunge la ușă, fu apucată brutal de braţe, la un semn al lui Aymer, de către un

slujitor, și silită să se întoarcă, țipând ca din gură de șarpe. Aymer plecase de la locul lui de lângă Blanche. Era cât p-aci să se repeadă la biata babă, când Richard i se puse brusc în drum. Spre mirarea tuturor celor de față, Richard se întoarse și porunci calm:

— Lăsați-o să plece în pace!

Femeia își frecă brațele, care acum o dureau. Întinse spre Richard un deget arătător strâmb, și zise:

— N-ai să apuci primăvara viitoare, seniore.

Apoi îi făcu o plecăciune și în clipa următoare o luă la goană prin ușa deschisă și dispăru.

Richard trecu tăcut pe lângă Aymer, care îl privea țintă, înmărmurit, și se duse înapoi în jilțul său, unde își turnă încă un pahar cu vin, ca și cum nimic nu l-ar fi scos din ale lui, dar mâna îi tremura și vărsă o parte din vin.

— Pe toți dracii! exclamă Aymer, supărat foc, așezându-se lângă prietenul său. Cine îți dă dreptul să procedezi astfel?

— Îmi pare grozav de rău dacă incidentul a stricat seara acestei zile superbe, Aymer. N-am vrut să te jignesc.

— De ce ai lăsat-o pe cotoroanță s-o șteargă?

— Pentru că ar fi fost mai rău dacă am fi silit-o să rămână și să ne mai spună cine știe ce năzbâtii. Asemenea oameni sunt primejdioși.

— Pe Sfânta Cruce! A fost un prilej să aflăm mai multe despre obârșia ta. A fost trimisă de pronia cerească și tu ai lăsat-o să plece.

Richard se rezemă de spătarul jilțului și râse.

— Pronia cerească? întrebă el. Atunci de ce a vorbit despre satana? Uite ce e: asta e problema mea și, dacă refuz să aflu adevărul din mâna ei cu sila, mă privește. Insinuările ei vagi n-ar fi făcut altceva decât să ițe și mai multe probleme.

— Nu, Richard. Știa mai multe decât susținea că-ți citește în palmă.

— Deci și tu ai băgat de seamă.

Ambii bărbați tăcură o clipă. Se priviră unul pe altul drept în ochi, cumpănind cât de departe pot să meargă. Pentru că niciunul dintre ei nu voia să se certe cu celălalt, cu toate că

punctele lor de vedere erau de data aceasta cu totul opuse.

— Pe Sfânta Cruce! exclamă Aymer încă o dată, ridicându-și brațele spre cer. Asta, după toate câte le-am făcut ca să-l conving pe Thomas de Lincoln să-și dezvăluie taina!

— El a avut poate un anumit motiv ca să păstreze taina, iar ea a avut poate altul. Cine sunt eu ca să am dreptul să le judec înțelepciunea? Nu vreau să silesc pe nimeni să-mi încredințeze taina.

— Cum poți să judeci, dacă nici tu însuți nu știi despre ce anume judeci? Vrei să-ți primești pâinea pe o farfurie de argint? Sau preferi să rabzi de foame, decât s-o primești dintr-o mână plină cu bătături?

— Pesemne că tu mă cunoști mai bine, Aymer. Nu farfuria aceea sau mâna aceea mă împiedică, ci fructul oprit. De altfel, îți neglijezi soția.

Aymer rosti printre dinți o înjurătură obscenă, zâmbi, și se duse înapoi lângă mireasa sa.

— Trebuie să auzi una dintre baladele astea englezești; sunt grozave, zise Blanche și îi făcu semn unuia dintre lăutari: Cunoști cântecul despre regele Estmere? întrebă ea.

Lăutarul dădu din cap că a înțeles, făcu o plecăciune, își luă instrumentul, și vocea lui începu să răsune în sală.

•

Richard bău prea mult în seara aceea, cu toate că vinul nu izbuti să izgonească gândurile care îi bântuiau prin cap. Pe Sfânta Cruce! Dacă îi era scris să moară înainte de primăvara viitoare, trebuia să facă repede rânduială în Anglia și să se înapoieze degrabă în Franța, ca să se îngrijească în orice caz ca unul dintre frații săi să fie destul de priceput spre a-i urma la conducerea grupului. Cel puțin dacă era să dea crezare spuselor cotoroanței.

Izbuti totuși să-și ascundă simțămintele până ce și ultimii oaspeți se retraseră. În ciuda cantității considerabile de alcool din sânge, Richard își mai ținu încă întru totul sub control vorbirea și mișcările atunci când Aymer și Blanche îi spuseră noapte bună și când îi văzu că intră în capelă ca să se roage, înainte de a se retrage în camera lor din donjon. Richard zâmbi

când îl văzu pe Aymer că o cuprinde pe Blanche de mijloc cu braţul şi că-i sărută gâtul alb, chiar înainte de a îngenunchea în faţa altarului. Nu era o taină pentru el că aceasta nu avea să fie prima lor noapte petrecută împreună.

Se întoarse şi lăsă în urmă mirosul de vin şi de flori. Se duse înapoi în sala mare, unde nişte slujitori mai strângeau încă de la mese. Slujitorii se înclinară când Richard trecu pe lângă ei, dar el nici nu se sinchisi. Când ieşi din sală prin uşa cea mare şi coborî scara de piatră, simţi brusc că-i vine ameţeală. Mai făcu vreo câţiva paşi, apoi se ţinu în picioare, rezemându-se de peretele lateral. Deasupra lui, tavanul boltit al portalului păru că se clatină. Richard se împletici, şi atunci se aşeză pe treapta cea mai de jos a scării.

— Dă-i o băutură tare celui gata să se piardă şi vin celui cu sufletul plin de amărăciune, ca să bea şi să-şi uite de sărăcie şi să nu se mai gândească la necazurile care îl copleșesc, vorbi el, de unul singur, dar cu glas tare, apărându-şi ochii de lumea care se rotea în jurul său. Înţelepciunea lui Solomon, adăugă el, ceva mai liniștit acum, și pufni într-un scurt râs dispreţuitor.

În timp ce trăgea în piept aerul rece al nopţii, ochii lui căutară cerul, și priviră miile de stele și depărtarea nesfârșită din spatele lor. Se întrebă dacă Dumnezeu e acolo și dacă El îl vede. Oare El i-o trimisese pe cotoroanţă, ca să-l prevină, sau apariţia ei era mai degrabă lucrarea diavolului? Cât timp mai avea până la primăvară? Șase luni? Se sculă în picioare, rezemându-se cu mâinile de peretele portalului. Traversă curtea interioară, spre scara care ducea la drumul de rondă din spatele crenelurilor. Ajuns pe primul bastion, se rezemă cu mâinile de creneluri și privi marea. Putu auzi foarte aproape mugetul valurilor, care se spărgeau de contraforturi. Acum, cu vântul marin pe obraz, se simţi ceva mai bine.

— Pentru Dumnezeu! Numai vinul și cuvintele babei m-au zăpăcit! își zise sieşi. Să dea Domnul să apuc ziua în care Templului i se va face dreptate!

Și, încovoindu-și un genunchi și ţinându-și mâinile strâns împreunate, se rugă Domnului, dar ruga lui nu fu goală de conţinut, nu fu o rugă ale cărei cuvinte și-ar fi pierdut înţelesul.

Atât de îndelungată vreme nu se putuse spovedi unor canonici ai Templului, nu putuse primi absoluţia pentru păcatele sale, nu primise sfânta cuminecătură a Bisericii! Se simţi rău şi nevrednic. Ştia că Dumnezeu nu-l va asculta, cel puţin nu înainte de a-şi fi curăţat conştiinţa. Deschise ochii şi îşi aţinti privirea spre bezna din faţa sa. Taina Templului… Care era acea taină? O va afla el vreodată? „Hristos este o cale"… Ce însemnau aceste cuvinte? Erezie? Dădu violent din cap: nu, departe de el acest gând! Nu, trebuia să existe altă explicaţie! Cât de des nu-şi chinuise creierii cu problema aceasta… şi în zadar! Nu avea voie să vorbească despre asta cu nimeni, deşi, de când cu întâlnirea sa cu marele maestru, începuse să fie atent la funiile pe care le purtau fraţii săi… În măsura în care nu şi le ţineau ascunse sub veşminte. Doar puţini dintre ei purtau mai mult decât cei trei nasturi puşi acolo după ce-şi primeau consacrarea.

•

În dimineaţa următoare porniră devreme la drum, trecând călare, la pas, în aerul răcoros al dimineţii, peste colinele din Sussex. Soarele se ridicase destul de sus pe cerul de la miazăzi când ajunseseră în animatul port Hastings, unde nişte salahori încărcau cu lână corabia solidă care urma să-l ducă pe Aymer spre Flandra.

— Cred că ai să ai o traversare liniştită, zise Richard, ridicându-şi privirea spre cerul albastru, cel puţin dacă vântul favorabil nu se opreşte.

— Dacă se opreşte, putem să ne foim ceasuri întregi, fără să ajungem nicăieri. Mă bucur că revăd Franţa, răspunse Aymer.

— Salut-o din partea mea, zise Blanche, visătoare, gândindu-se la mănoasele văi verzi din jurul Castelului Lyons-la-Forêt şi la pădurile întinse care acum trebuie să fi fost pline de frunziş des.

Înaintară tăcuţi, călare, ascultând murmurul mării şi loviturile regulate ale potcoavelor. Aymer îşi bătu pe gât calul plin de temperament.

— Unde pot să-l găsesc pe Ferrand? întrebă el.

Richard îşi săltă sprâncenele.

— Cui altuia crezi că i-am încredinţat apărarea castelului tău? întrebă el. Se află la Lyons-la-Forêt de când am plecat din

Franța, și urmează să rămână acolo până ce primește o veste de la unul dintre noi.

— Firește, zâmbi Aymer, asta e pentru tine un lucru de la sine înțeles. Nu m-am obișnuit încă nici acum cu amploarea loialității tale.

Richard sări din șa, ca să apuce dârlogii lui Chançard, în timp ce Aymer o ajută pe Blanche să descalece. Blanche își lepădase trufia și se agăța acum de iubitul ei, ca o fetișcană speriată și nesigură. Aymer o îmbrățișă și îi sărută genele umede.

— Nu ne luăm rămas-bun pentru vecie. Îmi mai rămâi datoare cinci feciori.

Blanche râse printre lacrimi și-și apăsă strâns de rotunjimea pieptului mâna lui Aymer.

— Cred că pe cel dintâi îl și port cu mine, șopti ea.

— Cum? De când?

— De două luni. Poate chiar de trei.

— Și de ce nu mi-ai spus până acum? Eu...

— Știu ce ai de gând să-mi spui, dar nu voiam să mă menajezi, căci ți-aș fi stricat frumoasele zile pe care le-am trăit împreună. Voiam să-ți dau tot ce-ți dorește inima.

— Mi-ai dat, șopti el, ascunzându-și chipul în părul ei negru și strângând-o cu putere la piept. Am să fiu aici când are să se nască primul nostru fecior. Apoi îl privi pe Richard, care aștepta ceva mai departe, lângă cai. Ai auzit, Richard? La primăvară am un moștenitor!

— Facă Domnul să aibă parte de o lume mai bună decât asta.

— Da. Ai grijă ca Blanche să se afle în mâini bune; ține-o din când în când sub observație, dacă ai să ai timp.

Înainte ca Richard să-l încredințeze că are să facă ceea ce i se cerea, fură întrerupți de un matelot.

— *Messire*, ați face mai bine să vă suiți la bord. Vântul e pe cale să se potolească. Dacă mai așteptăm mult, nu mai putem ieși din port.

— Vin numaidecât, zise Aymer, și o mai îmbrățișă o dată pe Blanche, apoi se întoarse repede, ca să apuce dârlogii lui Chançard și-și întinse mâna stângă către Richard, care i-o prinse cu ambele mâini și i-o strânse voinicește.

— Domnul să te ocrotească, zise el serios.

Nimic nu-i mai putu strica lui Aymer buna dispoziţie, nici măcar perspectiva sarcinilor sumbre care îi stăteau în faţă. Plin de voioşie, îi zise lui Richard:

— Ai grijă să nu te doboare compatrioţii tăi. Şi se duse înapoi la Blanche, îi dădu o sărutare pe frunte şi îi şopti: Părul băiatului are să fie negru, nu încape nicio îndoială! Apoi se depărtă.

Richard şi Blanche aşteptară până ce vasul, după ce ieşi din port, începu să lunece pe marea deschisă. Atunci Richard se întoarse către Blanche:

— Acum ai rămas singură aici, zise el, şi se lăsă în genunchi oferindu-i ambele mâini, strânse una de alta, ca primă treaptă pentru încălecat. Ea îşi puse piciorul în palmele lui, iar el o săltă în şa. Ai să fii în siguranţă atâta vreme cât ai să te bucuri de favorurile regelui şi reginei.

— Am să fiu destul de deşteaptă ca să le păstrez, îl încredinţă ea, şi-şi întoarse capul într-o parte, ca să-l privească.

Atitudinea ei era mai puţin rece decât fusese în Franţa, dar Blanche îl mai ţinea încă la o oarecare distanţă.

— Cu bine, cavalere, zise ea, simplu.

— Cu bine, *milady*. Dumnezeu să... Şovăi înainte de a completa: ... vă ocrotească pe amândoi.

Blanche zâmbi în sinea ei. Cât de departe de lumea ei era copilul pe care îl purta în pântece! Blanche îl privi pe Richard, în timp ce acesta se întoarse şi ieşi de pe chei cu paşi hotărâţi, ducând după el, de frâu, calul negru.

Richard încălecă, iar Blanche îl urmări cu privirea până ce îl văzu că dispare în depărtare, în galop, fără să se întoarcă măcar o clipă s-o privească. Ochii lui erau îndreptaţi spre miazănoapte, unde Templul năpăstuit îl aştepta.

•

Londra era un oraş cu populaţie densă, un oraş care duhnea din pricina fumului scuipat de sutele de hornuri de pe acoperişurile înghesuite, un oraş cu străzi înguste, pline, de la răsăritul soarelui până la amurg, cu o mulţime pestriţă: de la infirmi şi cerşetori, îmbrăcaţi în zdrenţe, până la gentilomi cu sânge albastru, gătiţi după ultima modă în stofe preţioase, de la

vânzători ambulanţi, spălătorese, strângători de petice, şarlatani, până la neguţători bogaţi, ca să nu mai vorbim de porci, capre şi găini. Şi apoi mai erau scotocitorii de gunoaie, care populau zi şi noapte canalele: câini, şobolani şi corbi.

Richard trecu pe poarta oraşului pe jos şi-şi căută drumul spre *Saracen*, o tavernă foarte frecventată, unde luă o masă substanţială. Ronţăind ultimul oscior, trase cu urechea, distrat, la conversaţiile din jurul său, şi aşteptă să se însereze. Cu puţin înainte de a se auzi clopotul de seară, când urmau să se închidă porţile oraşului, plecă de la *Saracen* şi se duse să-şi ia calul, pe care îl lăsase într-un grajd de la periferie.

În timp ce oraşul se învăluia în întuneric în urma lui, Richard trecu peste Floet, călare pe Pelerin. Acum se făcuse întuneric de-a binelea, aerul era rece, iar frunzele arbuştilor din afara zidurilor bătrânului New Temple, unde nu mai flutura semeţul *Beauséant*, foşneau, legănate de vântul molcom. Mai departe însă, niciun zgomot nu întrerupea liniştea profundă.

Fusese tulburător când îi văzuse pe cavaleri că umblă ca şi cum nu s-ar fi întâmplat nimic, atunci când vizitase acest locaş pentru ultima dată, în decembrie, dar acum locul era înfiorător de privit: potcovăria, grajdurile, moara, hambarul, toate locurile familiare lui, acum goale, părăsite, fantomatice.

— Aşteaptă aici, Pelerin.

Lăsând calul acolo, se duse agale mai departe. Picioarele lui produseră nişte sunete surde pe pământul uscat. Richard, ai cărui ochi se obişnuiseră demult cu întunericul, încât puteau să vadă noaptea la fel de bine ca o felină sălbatică, se opri şi privi ţintă zidul cenuşiu din faţa lui. Luna lumina printre nori. Preţ de câteva clipe, Richard putu să vadă clar forma bisericii rotunde, numită Temple Church, care se înălţa deasupra crenelurilor. În închipuire, Richard auzi sunetele pe care i le evocau unele dintre aceste clădiri: baroasele izbind fierul înroşit în foc, zăngănitul de pinteni şi de zale, căruţe care intrau şi ieşeau scârţâind, un pocnet de bici, picioare care mergeau în pas de marş, lovituri de potcoave, iar în depărtare clopotul bisericii şi corul călugărilor. Îşi închise ochii şi se delectă câteva clipe cu această iluzie. Când îi deschise din nou, priveliştea acelor

clădiri, tăcute ca nişte monumente funerare, îi sfâşie inima. Se duse mai departe, până ce, ocolind zidurile, ajunse în colţul de la răsărit. Era cu neputinţă de trecut porţile, acum închise şi zăvorâte: nişte santinele stăteau acum de pază acolo unde odinioară stăteau cavalerii. Dar sufletul lui putu intra acolo unde trupul nu putea, încât Richard se duse spre biserica rotundă, care îi era atât de scumpă.

Când în cele din urmă îşi desprinse ochii de pe formele nelămurite ale clădirilor şi de pe acele îngrozitoare baricadări ale porţii şi după ce-şi izgoni amintirile care îi umblau prin cap, îşi dădu seama de ce aşteptase atât de îndelungă vreme până să se ducă acolo. Se temuse de confruntare, şi pe drept cuvânt. Acum văzuse ceea ce voise să vadă, şi priveliştea celor văzute îi frânsese inima.

Când fu iar călare, se mai întoarse o dată. Îşi trase spada din teacă. La sunetul oţelului, Pelerin izbi nerăbdător cu o potcoavă din faţă şi-şi săltă capul, făcând să-i fluture coama. Cu pumnul strâns pe lama spadei şi cu garda îndreptată în sus, ca şi cum ar fi ţinut în mână o cruce, Richard rosti în gând jurământul să răzbune acest Templu: Templul său.

Apoi îi dădu pinteni lui Pelerin şi porni pe primejdioasa potecă mlăştinoasă, mărginită de hăţişuri şi de crânguri care ducea de la Temple Bar la Palatul Westminster, ce se înălţa, alb şi fantomatic, la lumina lunii, pe malul râului.

14

„Aceşti bărbaţi, mai blânzi ca mieii,
sunt mai crunţi ca leii."

Bernard de Clairvaux,
De laude novae militiae ad Milites Templi[61]

Un călăreţ singuratic, aplecat în şa, gonea pe drum cu pintenii înfipţi în burta animalului care gâfâia. Călăreţul ajunse pe creasta unei coline, şi se opri să cerceteze ţinutul. La picioarele lui se întindea pădurea, până departe, pe mulţi, foarte mulţi kilometri: o mare cu valuri, o mare de capete cu coroane verzi, care, sub acoperământul alcătuit din frunziş, oferea o ascunzătoare desăvârşită oricui căuta ocrotire împotriva lumii înconjurătoare. Cândva, de mult, William of the Weald, un căpitan de haiduci, care dăduse numele său pădurii, zdrobise, împreună cu oamenii săi neînfricaţi, oştirea franceză. Atacase venind din desişul de ferigi şi arbuşti şi apoi dispăruse, fără ca victimele să fi aflat ce sau cine îi decimase. Acestea se petrecuseră pe vremea neputinciosului rege Ioan Fără de Ţară. De atunci, pădurea nu se schimbase aproape deloc. Acum îşi agita sceptrul un alt rege, cu o mână la fel de slabă: Eduard, fiul lui Eduard.

Richard îşi îndreptă spatele şi privi soarele. Se făcuse târziu, drumul călare de la Londra fusese lung, iar oboseala îi juca tot felul de feste.

„Azi-noapte ai fost, pare-se, destul de activ", auzi Richard, în gând, că-i spune în acea după-amiază, vocea melodioasă a lui Blanche; şi apoi propria sa vorbă, destul de scurtă: „Răspunsul meu către rege."

Îi dăduse lui Blanche o scrisoare sigilată, iar ea dezmierdase cu un deget împodobit cu giuvaiericale amprentele peceţii în ceară: un disc neted, străbătut de o diagonală, semnul heraldic pentru „bastard".

După primirea bulei papale, Eduard, sub presiunea nunţiului, porunci ca toţi templierii din regatul său să fie interogaţi numai de către inchizitorii trimişi de papă; ca aceşti inchizitori şi nunţiul să se bucure de liberă trecere şi să fie trataţi cu respect; ca indicaţiile lor să fie urmate de către conetabilul Turnului, de către șerifi și de către toţi ceilalţi dregători care îi aveau în custodie pe templieri. O completă capitulare, așadar, faţă de cererile papei, o completă capitulare în văzul lui Filip. Era foarte limpede acum care aveau să fie urmările acestei capitulări. În aceeași noapte, Richard îi eliberase din închisoare pe cei doi fraţi pe care îi avusese în vedere încă de la înapoierea sa. După experienţa dobândită în Franţa, acum păreau să-i fi devenit accesibile până și temniţele de la Cripplegate.

„Un avertisment?" întrebase Blanche, și în vocea ei sunase setea de senzaţie.

„Nu, *madame*, o declaraţie de război."

„Așadar, cuvintele regelui ţi-au rămas în gât."

„Mai mult decât atâta. Sunt indigeste."

Indigeste... Așa era și faptul că în The Weald se aflau cincisprezece templieri de care Richard avea neapărată nevoie și care, pentru motive neclare, care păreau să-l privească pe el însuși, se separaseră de ceilalţi. Acum, după ce făcuse rânduială la Londra, și după ce luase contact cu cei ce înţeleseseră ce li se cere și se puseseră sub comanda lui, venise vremea să onoreze cu o vizită grupul din această pădure.

Își bătu calul pe crupă și coborî colina, ca să se afunde în umbra copacilor. După câteva minute se făcuse aproape întuneric, și atunci Richard fu nevoit să-și continue drumul la trap. Îl opri pe Pelerin și trase atent cu urechea. Nu se auzea niciun sunet, nicio adiere nu mișca frunzele. Undeva, un mic animal de pradă se strecură prin hăţiș, dar încolo era liniște. Din fericire, Richard se mai afla încă pe drumul cel bun. Chiar cineva care venea des pe aici putea foarte ușor să se rătăcească.

Richard se lăsă să lunece din şa, şi-şi luă calul de căpăstru. Credinciosul animal îl dusese destul în spinare în acea zi.

Richard merse mai departe, trăgându-l după el pe Pelerin, care îşi ţinea capul deasupra umărului stăpânului său. Solul elastic al pădurii îi amortiza călcătura greoaie a cizmelor. Richard îşi continuă drumul în mod mecanic, în timp ce gândurile îi rătăceau spre trecut, spre zilele în care mai locuia în Templul de la Londra. Şi se întrebă care dintre cavalerii pe care îi cunoscuse acolo îl aşteptau în pădure.

— Cine e?

Strigătul aspru îl trezi din reverie. Nu-şi dăduse seama că se apropiase foarte mult de tabără. Mâna îi zbură spre pumnal.

— Fratele tău întru Domnul, răspunse el, strângând cu putere garda pumnalului.

— Domnul fie lăudat, zise celălalt.

Richard scoase un oftat de uşurare şi-şi vârî pumnalul la loc în teacă. Aici, în pădure, puteau să hoinărească fel de fel de derbedei. Cavalerul îi făcu semn să-l urmeze. Lui Richard îi veni greu să ţină pasul cu camaradul său, pentru că era obosit, dar ajunse în cele din urmă în tabără. Un foc mai ardea în mijlocul unui luminiş. Rămăşiţele unei pulpe de căprioară erau înfipte într-o frigare atârnată deasupra focului, sprijinită pe câţiva ţăruşi. Rămăşiţele pulpei de căprioară erau tot ce mai rămăsese de la masa cavalerilor, dar pentru Richard fură binevenite.

Înfruptându-se cu o bucată de carne, Richard îl duse pe Pelerin lângă ceilalţi cai. Apoi se întoarse spre cavalerul care îl însoţise şi care îl aştepta acum la oarecare distanţă.

— Ai venit încoace ca să ceri să fii primit în această casă a Templului? îl întrebă cavalerul, pe un ton sec şi rece.

Aruncând o privire ironică spre copacii din jur, Richard răspunse:

— Dacă vrei să numeşti astfel o simplă găzduire: da.

Cavalerul dădu din cap, îi spuse să aştepte şi se duse spre ceilalţi, care îşi văzuseră de treabă, ca şi cum n-ar fi băgat de seamă sosirea lui Richard.

— Fraţilor, un cavaler care se numeşte Richard şi care a fost cândva fratele nostru ni s-a înfăţişat la poartă şi trage nădejde să

fie primit în casa noastră.

Unul dintre cei interpelaţi se sculă în picioare. Părea să fie comandantul lor căci le aduse la cunoştinţă celorlalţi că se va ţine o şedinţă capitulară. După ce se grupară cu toţii roată în jurul lui şi după ce se descoperiră şi murmurară un *Tatăl nostru*, aşa cum era obiceiul, comandantul zise:

— În numele Domnului deschid această şedinţă. Fraţilor, v-am convocat ca să vă întreb dacă putem să-l primim în mijlocul nostru pe cavalerul Richard, pe vremuri fratele nostru. Vă cer să vă sfătuiţi dacă putem să-l primim din nou în casa noastră pe acest dezertor.

Richard care, în parte din curiozitate, ca să vadă ce vor face, în parte şi din prudenţă, rămăsese în aşteptare în locul ce i se indicase, se puse acum în mişcare. Cunoştea prea bine regulile, ca să ştie ce avea să urmeze, dar nu prea se sinchisi.

Înainte însă de a li se fi putut alătura, fu ţinut pe loc, în picioare, de doi fraţi. Recunoscu în întuneric silueta lui Hubert, poreclit *the Boar*[62]. Fratele Hubert, care avea într-adevăr părul la fel de ţepos ca cel al unui porc mistreţ, lucra la Templu ca potcovar şi era un munte de om. Lângă el se afla Guy de Hascombe, alt vlăjgan.

— Un dezertor care se întoarce în casă trebuie să aştepte o bună bucată de vreme la poartă, ca să-şi dea seama cât mai bine de rătăcirea lui. Abia după aceea, dacă plenul capitulului aprobă, are voie să intre, despuiat până la pantaloni, cu un lanţ de gât, ca semn al pocăinţei sale, pentru ca apoi, îngenuncheat în faţa celor ce conduc capitalul, să implore, în lacrimi, să se milostivească de el.

— Presupunând că este vorba de o dezertare, zise Richard, respingându-i, cu oarecare dificultate, pe cei de lângă el, ca să poată intra în interiorul micului cerc format de cavaleri.

Se adresase celui care vorbise în calitate de comandant: Gilbert de Mansurah, nepotul unui cruciat care îşi găsise moartea în bătălia de la Mansurah, cu şaizeci şi patru de ani în urmă. Un gentilom arogant, plin de invidie şi de răutate, vlăstar dezmoştenit al unei familii ai cărei membri muriseră asasinaţi, în urma numeroaselor duşmănii şi vendete dintre ei. Întreaga

forţă distructivă care îi dusese la pieire bunicul şi familia acestuia părea să se fi adunat în bărbatul aflat acum în fruntea grupului de cavaleri. Din cele auzite de la Thomas de Lincoln, Richard ştia că fusese o vreme, în care, în Templu – deschis, ca niciun alt sediu al ordinului, pentru dezaxaţi şi excomunicaţi – mişunau acest soi de indivizi, veninul şi drojdia nobilimii din întreaga lume creştină, pentru care Templul era adeseori ultimul refugiu. În foarte multe cazuri, aceşti bărbaţi fuseseră cei mai buni ostași din câţi cunoscuse Templul. Fratele Gilbert făcea parte din această categorie, care nu mai era de mult atât de numeroasă ca în trecut. Richard fu mirat numai de faptul că Gilbert de Mansurah putuse găsi atât de mulţi fraţi gata să i se alăture. Îl cunoşteau pe Gilbert, așa încât ar fi putut să fie mai înțelepți. Richard își roti privirea în întuneric, spre cercul de oameni tăcuţi care nu încercau să-l îndepărteze din mijlocul lor. Dimpotrivă: cercul se închise în spatele său, iar răspunsul la protestul său fusese o tăcere deplină. Cei mai mulţi, băgă el de seamă, purtau sutana castanie a servienților, și numai câțiva mantia albă de cavaleri. Acest amănunt explica multe.

Gilbert de Mansurah întrerupse tăcerea:

— Acest mod de comportare, frate Richard, acest mod de a pătrunde în mijlocul nostru, este o dovadă de netăgăduit a felului în care, de la plecarea ta, anul trecut, ai călcat în picioare regulile noastre. Capitulul nostru cere o explicaţie amănunțită.

Richard nu răspunse. Privirea îi rătăci pe chipurile luminate de foc din jurul său. Erau acolo: Edmund the Lion, un cavaler cu o barbă blondă zburlită; Amaury le Breton, de origine franceză; Henry de Ascalon, un om în vârstă, care luptase în Ţara Sfântă, până la căderea cetăţii Akko; Simon de Burgh, un vlăstar al acestei vestite vechi familii engleze, și Simon the Hermit, bătrân şi cărunt, veşnic pierdut în visuri despre cruciade. Richard se întoarse, așa încât să-i poată vedea pe cei aflaţi în spatele său: Robert-Fitz-Altric, poreclit *the Wolf*[63]; Peter de Montfort; fratele Eustace, căruia nu-i cunoştea decât prenumele. Acestuia din urmă i se datora gustoasa pulpă de căprioară. Fraţii nu voiseră să se lipsească de bucătar în amărâtul lor sediu provizoriu. Numai pe doi dintre ei nu-i cunoştea Richard. Poate că proveneau din

altă fortăreaţă a Templului din împrejurimile Londrei. Cu o tresărire violentă, Richard îi recunoscu însă în cele din urmă pe ultimii doi fraţi care închideau cercul: Eduard de Kimbolton şi Lawrence de Toeni, doi dintre puţinii cavaleri tineri pe care îi avea Templul de la Londra. Mai cu seamă pe Lawrence de Toeni nu se aşteptase să-l întâlnească. Din clipa în care rostise legământul Templului şi devenise cavaler, Richard îşi împărţise chilia cu Lawrence de Toeni. Se ajutaseră unul pe altul în ceasurile de grea cumpănă, iar Dumnezeu ştia că avuseseră multe asemenea ceasuri atunci când fuseseră nevoiţi să-şi înfrâneze elanul tineresc potrivit regulilor stricte ale ordinului. Fiecare dintre ei avusese grijă ca celălalt să nu facă vreun pas greşit, şi îşi îngrijiseră unul altuia rănile cu care se alegeau în luptele de pe terenul de instrucţie. Acum, Toeni era neliniştit. Privirea întrebătoare a ochilor lui Richard îl făcea să-şi piardă siguranţa de sine, împotriva propriei sale voinţe. Iar atitudinea calmă a lui Richard, din care radia o superioritate parcă înnăscută, îl tulbura mai mult decât pe ceilalţi.

Richard rămase cu privirea îndreptată înspre Toeni când începu să vorbească, cu toate că nu se adresa nici unuia dintre cei de faţă personal, şi cu siguranţă nu lui Gilbert de Mansurah.

— Fraţilor, zise el, nu vă sunt dator cu nicio explicaţie. Dimpotrivă, am venit s-o aud pe a voastră. Am să încerc totuşi să vă fac să înţelegeţi unele lucruri. Mă numiţi dezertor, pentru că acum aproape un an am părăsit Templul din Londra, fără ca vreunul din voi să ştie. Niciodată, fraţilor, nu mi-am dovedit credinţa faţă de ordin cu atâta claritate ca în acea clipă, când mi s-a oferit libertatea de a-mi căuta alt patron. În jurul lui se auzi un murmur general. Felul lui de a vorbi, fără ocol, de la obraz, dovedea curaj, dar oamenii lui Gilbert îi dădeau altă explicaţie. În luna decembrie a anului trecut, zise el în continuare, cu câteva săptămâni înainte ca regele Eduard să ordone arestarea tuturor templierilor englezi, m-am înapoiat la Londra, ca să-l previn pe *Master* de la More. Numai acestei vizite îi datoraţi faptul că vă aflaţi acum aici, şi nu în mâinile Inchiziţiei.

Gilbert de Mansurah ieşi din cerc şi veni în faţa lui Richard.

— Pentru a dovedi acest lucru, nu avem decât cuvântul tău,

zise el, pe un ton răstit. *Master* de la More, când ne-a sfătuit, înainte de arestarea sa, să fugim din Templu, nu ne-a pomenit numele tău.

— Multe dintre cele ce am făcut anul trecut le-am făcut în taină. S-a şi pus pe capul meu un premiu. Dar asta nu are importanţă. N-aş fi venit încoace dacă n-aş fi fost silit de împrejurări. Există, din fericire, cavaleri care şi-au dovedit, până nu demult, simţul răspunderii într-un mod mult mai convingător decât mine, dar acum nu mai sunt. Papa a ordonat ca fraţii noştri arestaţi să fie predaţi inchizitorilor săi. Nădăjduiesc să înţelegeţi ce înseamnă asta pentru ei: camera de tortură. Cât despre mine, aş fi putut să vă las să putreziţi în pădurea asta, dar mai am nevoie de oameni. Numai ca să-i salvez m-am încumetat să vin în mijlocul vostru. O dovadă mai bună nu mai pot să vă ofer. Mă învinovăţiţi de dezertare, dar adevăraţii dezertori, fraţilor, se află aici în faţa mea.

— Vorbe goale, zise Mansurah. Încerci să ne abaţi atenţia de la adevăratul subiect al acestei ședinţe. Frate Richard, te acuz de încălcarea unui număr de cel puţin zece articole din regulile noastre: ai părăsit Templul fără încuviinţarea maestrului; ţi-ai căutat adăpost în altă parte decât în casele noastre sau în mănăstiri; ai neglijat să te spovedești unui capelan al Templului; n-ai asistat la liturghie la orele prescrise, adeseori chiar deloc; ţi-ai scurtat barba; n-ai respectat obligaţia de a tăcea după cină; ţi-ai încrucișat cu creştini armele Templului; ţi-ai însușit aurul altora, cu toate că n-ai voie să posezi bunuri personale; te-ai îmbrăcat în alte straie decât în cele date ţie de către Templu – la aceste cuvinte, Gilbert privi dispreţuitor mătasea și costisitoarea stofă de lână pe care Richard le purtase cu prilejul vizitei sale la Blanche – şi ai avut relaţii cu femei. În plus, te-ai făcut vinovat de nesupunere, de nerecunoașterea autorităţii superiorilor dumitale și, în sfârșit, de dezertare. Cunoşti pedepsele aplicate de Templu. Ştii ce au păţit în trecut cei ce n-au ţinut seamă de reguli.

Richard tăcu. Îl privi pe Mansurah drept în ochi, alb de mânie, dar în aparenţă calm, glacial. Oare unul dintre cei de faţă îl spionase? Mişcările lui fuseseră oare urmărite, chiar şi în

Franța? Sau îl trădase cineva? Sau oamenii aceștia deduseseră totul numai din zvonurile care circulau cu privire la el? Pedepsele aplicate de către Templu... Richard își mai putea aminti foarte bine de diminețile de duminică în care maestrul de la New Temple îl pedepsise, după ședința capitulară, în Capela Sfânta Ana. Capela în care fusese consacrat, dar și capela în care uneori, legat de un stâlp, își ațintea privirea spre nervurile groase ale tavanului boltit, ca să nu simtă prea tare durerea, ori de câte ori maestrul îl plesnea cu gârbaciul pe spinarea goală. Și asta nu era decât pedeapsa cea mai ușoară. Soarta celor închiși în carcera de deasupra părții rotunde a vastei biserici a Templului nu era desigur de invidiat: acolo nu puteai să stai nici în picioare, nici culcat, și singura mângâiere era că puteai să auzi oficierea liturghiei în biserica de dedesubt. O singură dată, un cavaler fusese osândit ca, timp de un an întreg, să mănânce carnea împreună cu câinii.

— Ai încălcat regulile noastre și ne-ai făcut de rușine ordinul, se auzi din nou glasul lui Mansurah. N-au trecut nici douăzeci și patru de ore de când episcopul de Londra te-a excomunicat pentru participarea la evadarea a doi dintre frații noștri. Nu cumva asta făcea parte din „înțelegerea” ce ai încheiat-o cu *Master* de la More?

Vestea pe care Richard o aflase abia în acea după-amiază ajunsese repede până la ei! Dar ce însemna un episcop pentru el? Richard era templier, deci numai un papă îl putea excomunica. Richard își dădu însă seama că asta nu era decât o chestiune de timp.

— Având în vedere că pedepsele noastre obișnuite nu pot fi aplicate în împrejurările de față, reluă numaidecât Gilbert de Mansurah, vom fi nevoiți să te pedepsim potrivit propriilor noastre posibilități. Care ți-e răspunsul?

Richard își roti privirea spre ceilalți.

— Fraților, începu el calm, trebuie oare să înțeleg că sunteți cu toții de acord cu această învinuire?

Dădură toți din cap că da, chiar și Lawrence de Toeni. Richard își aținti privirea spre Gilbert de Mansurah.

— Deoarece nu e nimeni aici care să ia cuvântul pentru mine,

am să mă apăr singur. Să privim lucrurile din alt punct de vedere: este cineva printre voi care să poată dovedi că n-am fost trimis, ci că, într-adevăr, am dezertat? Nu veni niciun răspuns afirmativ, aşa încât Richard continuă: Pornind de la faptul că trebuie să mă credeţi pe cuvânt de onoare, vă întreb următoarele: ce aţi fi făcut voi în locul meu, dacă v-aţi fi aflat în această situaţie? Legăturile cu propria casă tăiate, libertatea de a începe o altă viaţă, în slujba altui stăpân decât cel din Templu, şi apoi confruntarea cu arestarea întru totul neaşteptată a fraţilor voştri din Franţa? Nicio cale de întoarcere, imposibilă orice împotrivire făţişă, niciun alt mijloc de salvare decât armele. Nicio colaborare cu comanderiile din ţările vecine, pentru că acestea nu vor să se amestece în conflict şi preferă să se ţină deoparte. Întocmai ca voi, care vreţi să vă ţineţi deoparte aici, în pădure, şi vă sustrageţi astfel răspunderii. Voi n-aţi încerca totul ca să vă ajutaţi fraţii, voi n-aţi fi recurs la orice mijloc dacă aţi fi fost nevoiţi să purcedeţi la o luptă atât de inegală? În jurul lui Richard se făcu o tăcere mormântală. După cum un peşte pe uscat este sortit morţii, tot astfel şi un monah în afara chiliei lui dă de greutăţi uriaşe, zise el în continuare foarte calm. Aşa m-am făcut vinovat de încălcări, pe care altminteri nu le-aş fi săvârşit niciodată. Nu susţin că am trăit ca un sfânt, ştiu unde am luat-o razna, unde am greşit. Voi, în locul meu, aţi fi procedat mai bine? Pentru o asemenea luptă nu există reguli, aceste reguli trebuie să ni le întocmim noi înşine. Trebuie chiar să cugetăm, să luăm împreună hotărâri, şi după aceea să pornim la acţiune. În Franţa aşa am lucrat: întotdeauna în înţelegere cu fraţii mei, întotdeauna cu încuviinţarea lor. După cum un peşte trebuie să se înapoieze în apă, tot aşa şi noi trebuie să ne întoarcem în chiliile noastre. Îmi asum răspunderea pentru faptele mele şi dacă socotiţi că ele trebuie să fie judecate şi pedepsite, am să suport urmările, dar nu acum, când lupta este în toi, şi nu din partea voastră, care nu aveţi dreptul să mă judecaţi.

Îşi mai roti încă o dată privirea şi văzu că la unii dintre ei spusele lui nimeriseră în plin.

— Putem într-adevăr să ne bizuim numai pe cuvântul tău, în

măsura în care acesta are vreo valoare! zise batjocoritor Gilbert de Mansurah. De ce ai plecat din Anglia? Nimeni nu ţi-a spus să te duci în Franţa. Dar acolo ai fost la Curte, şi chiar şi la Curtea papei, unde ai luat contact cu diferiţi clerici, care n-au vrut niciodată să se arate în public. Nu ţi-ai pierdut oare mantia şi casa şi nu te-ai dus din răzbunare la regele Filip, ca să-i sugerezi născocirile de care ne învinovăţeşte? Ceea ce am auzit noi aici nu este că ai luptat pentru fraţii noştri, ci că te-ai dedat băuturii şi desfrâului!

Richard simţi că-l cuprinde mânia. Cuvintele lui Gilbert, care la început nu avuseseră asupra lui decât un efect paralizant, îl scoaseră din fire. Şi nu se putu stăpâni decât cu mari eforturi.

— Mărturiile folosite de către Filip cel Frumos şi de către Nogaret ca dovadă a vinovăţiei noastre au fost depuse de către câţiva membri renegaţi sau eliminaţi din ordinul nostru, care s-au purtat astfel ca să se răzbune. În plus, Nogaret a instalat în comanderiile noastre spioni, care l-au informat cu privire la uzanţele şi acţiunile noastre. Eu însumi nu caut răzbunare, deoarece nu mi-am pierdut nici mantia, nici casa. Eu n-am fost izgonit în pielea goală din Templu, ci mi s-a îngăduit să-mi păstrez întregul echipament şi armele, şi mi s-a dat voie chiar să iau cu mine şi doi dintre caii mei.

Altă explicaţie Richard nu putu să le dea. Îndepărtarea lui din Templul de la Londra nu era oare şi pentru el însuşi la fel de enigmatică? Vocea îi era acum slabă, iar ochii îi erau negri de mânie. Mâna i se îndreptă involuntar spre mânerul spadei. Gilbert râse. Un râs ironic, ca o provocare.

Richard îşi clătină capul, ca şi cum ar fi vrut să-i poruncească propriei sale voinţe să nu dea urmare chemării sângelui care începuse să clocotească. Mişcarea de rutină a mâinii sale îi şi fusese însă observată şi, înainte de a-şi fi tras propria spadă din teacă, fu atacat de la spate de Hubert the Boar şi Henry de Ascalon, care îi răsuciră braţele, încât nu se mai putu mişca. Gilbert îi trase spada din teacă şi o înfipse în pământ, unde arma rămase în poziţie verticală, vibrând. Richard îşi aţinti privirea spre lama sclipitoare a propriei sale spade, cea cu inscripţia pe care el însuşi o alesese: *Etiamsi occiderot me, in ipse sperate*[64], şi

cu crucea gravată în lamă, sub gardă.

— Dumnezeu mi-e martor că am spus adevărul, zise Richard. Rămâne să mă credeţi pe cuvânt.

Gilbert se îndreptă din spate, cât era de lung, şi rosti o înjurătură.

— Ha-ha! Cuvântul unui bastard! Maică-ta, care a murit în durerile facerii, n-a spus niciodată cu cine a păcătuit. Dar după cinci ani ai fost adus la noi şi ni s-a dat însărcinarea să te creştem şi să facem din tine un cavaler. Ambiţia acestui pui de viperă nu cunoştea margini: tânărul ţinea neapărat să devină mai viteaz, mai voinic, mai învăţat decât fraţii săi. Când regele Eduard a murit şi i-a lăsat cu limbă de moarte feciorului său să ducă în Ţara Sfântă inima părintelui său mort, însoţită de nu mai puţin de o sută şi patruzeci de cavaleri, cui i-a revenit sarcina pioasă să stea în fruntea alaiului, alături de tânărul rege Eduard? Gilbert se întrerupse, ca să scuipe pe cămaşa de mătase a lui Richard. Şi care crezi, zise în continuare Gilbert, pe un ton muşcător, că a fost reacţia bastardului nostru? A şters-o cât a putut de repede. N-avea chef să se lupte cu păgânii într-un deşert, ar fi fost ceva al naibii de incomod! Dacă ar fi ştiut că ilustrului nostru rege tânăr nici prin gând nu-i trecea să îndeplinească dorinţa tatălui său, poate că n-ar fi spălat putina.

Richard simţi că se înăbuşă. De ce nu aflase niciodată nimic despre asta? Ştia oare Gilbert de Mansurah mai multe decât îl îndemnase mânia să spună? Se făcu linişte deplină, în timpul căreia cei doi bărbaţi se priviră ţintă în ochi. Cavalerii din jurul lor nu se clintiră: ascultau, lăsând frâu liber gândurilor.

— Câtă uşurinţă, zise în continuare Gilbert de Mansurah, să crezi că măcar unul din noi ar putea să asculte de feciorul unei curve! Gilbert îşi roti brusc privirea spre oamenii săi. Care dintre voi vrea să-l urmeze pe acest trădător laş?

Richard simţi un ghimpe în inimă când auzi că e numit „fecior de curvă". Se gândi la femeia care murise în durerile facerii. Dar cuvântul „trădător" îl făcu să îngheţe. Îşi dădu seama cât de bine se pricepuse Gilbert să-i îmbrobodească pe ceilalţi: le înfăţişase această imagine, bazată pe zvonuri şi întărită prin bănuieli, şi cu siguranţă că nu-i venise greu să stârnească în ei

antipatia față de un asemenea comandor. Nu mai observau nici invidia lui Gilbert și nici propria lor naivitate. Richard nu mai nădăjdui altceva decât ca propriile sale cuvinte să nu-și fi ratat efectul.

— Se prea poate ca sufletul meu să nu fie întru totul curat, zise el, rece. Totuși, nu sunt câtuși de puţin ceea ce vreţi voi să faceţi din mine. Învinuirile voastre sunt lipsite de orice temei.

— La această trădare și la această trufie, Templul nu are decât un singur răspuns: mori și fii afurisit, deoarece blestemul Bisericii te va urmări în vecii vecilor.

Și în timp ce ţipa aceste cuvinte, Gilbert de Mansurah își luă deodată în mâini spada grea cu două tăișuri și o îndreptă înspre Richard. Hubert the Boar și Henry de Ascalon îi dădură drumul, ce-i drept, în aceeași clipă, și făcură doi pași înapoi. Fusese însă prea târziu pentru a evita lovitura. În timp ce-și apuca pumnalul, Richard scoase un ţipăt, pe care și-l înăbuși numaidecât. Pumnalul îi căzu pe jos și Richard își cuprinse braţul stâng, cu care parase în mod reflex lovitura. O rană sângerândă sub umăr îi coloră în roșu cămașa. Osul îi fusese fracturat. Richard șovăi câteva clipe, apoi se aplecă pentru ca să-și ridice pumnalul de pe jos, dar o a doua lovitură, care fusese cât pe-aci să-i reteze mâna dreaptă, îl împiedică să și-l ridice. Tigrul Mansurah își ţinea pisica sălbatică în gheare și nu avea să-i dea drumul decât după ce o va fi sfâșiat.

— Frate Gilbert. Îţi depășești competenţa! strigă unul dintre oameni.

— Să fie o luptă dreaptă! exclamă altul, și Richard recunoscu vocea lui Lawrence de Toeni.

— Sentinţa n-a fost încă pronunţată! îi aminti un al treilea lui Gilbert, care își apăsă numaidecât vârful spadei pe pieptul lui Richard.

— Atunci pronunţaţi sentinţa, dar repede, pentru că sunt pe punctul de a-l trimite pe acest dezertor pe lumea cealaltă, se răsti Gilbert.

Richard își vârî mâna stângă sub centură, ca să-și sprijine braţul frânt, continuând totuși să-l privească pe Mansurah, atent la orice mișcare a acestuia. Auzi în jur vocile celorlalţi: cineva

ceru ca cei ce-i doresc moartea să ridice mâna. Richard nu putu vedea cine dă ascultare apelului. Văzu numai că mâna lui Gilbert se ridică.

— Şapte, fu rezultatul numărătorii. Asta însemna că voturile pro şi contra erau la egalitate. Aşadar, cuvintele lui Richard avuseseră totuşi efect. Hubert the Boar păşi şi se opri între cei doi adversari. Luă pumnalul de pe jos şi i-l vârî lui Richard în mână.

— Apără-te singur, zise el apoi. Lupta să decidă.

— Cu o condiţie, şopti Richard printre dinţi. Nu lupt ca să dovedesc că am dreptate. Vreau să lupt numai ca să dobândesc fidelitatea oamenilor mei. Dacă înving, vreau ca voi toţi să ascultaţi de mine, fără să crâcniţi.

— De acord, rânji Mansurah. Spada asta şi anii mei împotriva pumnalului tău şi a anilor care ne despart. Consideră lupta aceasta ca pe o execuţie.

Câţiva cavaleri aprinseră făclii, ca să-i lumineze. Spada lui Gilbert vâjâi în aer, şi atunci tânărul cavaler se dădu în grabă înapoi. Trecu prin focul de tabără care fumega şi îl stinse călcându-l cu cizmele. Se înălţă un nor de fum, şi Richard scăpă astfel de lovitura spadei.

Richard nu izbuti să-l străpungă cu pumnalul pe Gilbert, care ieşi la iveală din fum, cu vioiciunea unui bărbat între două vârste. Un atac fulgerător îl trânti pe Richard la pământ, pe spate. Fu însă din nou în picioare, înainte ca Gilbert să-şi fi putut coborî spada spre el. Un şir de lovituri îl făcură pe tânărul cavaler să alerge roată înlăuntrul cercului de privitori. Gilbert râdea. Bărbatul, care era amintirea vie a bătăliei de la Mansurah, unde atâţia templieri îşi găsiseră moartea, era un spadasin priceput, aşa încât Richard nu se putu apropia de el cu pumnalul. O lovitură năprasnică fu cât p-aci să-i reteze capul. Richard simţi chiar că vântul iscat de spadă îi zburleşte părul, aşa că se lăsă pe vine. Gilbert se alese cu o zgârietură inofensivă, iar Richard căzu. Lama spadei vâjâi coborând. Cu un ţipăt formidabil, Richard se întoarse. Tocmai la timp, iar cu o săritură fu iar în picioare. Gâfâind, îi dădu roată celuilalt, încet, ghemuit ca o felină care se pregăteşte să se năpustească asupra prăzii. Îl

privi pe Gilbert în ochi, atent la fiece mişcare a acestuia. Dacă ar fi reacţionat cu o fracţiune de secundă mai târziu, s-ar fi repezit în spadă, nu în adversar. Aceasta fu, la lumina făcliilor, clipa în care privirea devine mai pătrunzătoare, şi în care fălcile se încleştează, clipa pregătirii unei noi lovituri. Atunci Richard se năpusti, cu un elan plin de curaj, dar perfect de bine calculat. Simţi şocul atunci când îşi înfipse pumnalul în trupul adversarului. Mâna lui mai strângea încă mânerul, în timp ce Gilbert, cu un ţipăt de durere, se prăbuşi cu faţa în jos. Richard simţi cum îi curge sângele cald pe mână. Clipa următoare îi aduse o durere cumplită în şoldul stâng, pe care braţul rănit îl lăsase neocrotit. În timp ce cădea, Gilbert de Mansurah voise să-şi înfigă spada în pieptul lui Richard, în efortul de a-l târî după el în moarte. Dar nu mai avusese putere. Vârful spadei coborâse spre coastele lui Richard şi căzu la pământ, lăsând în urmă o rană lungă, dar adâncă, făcută prin cămaşă. Richard căzu în genunchi, cu mâna liberă lipită de piept.

— Șobolan împuțit, îl sudui muribundul, cu o voce răgușită.

— Era cât p-aci, zise Richard, dar ai făcut o greșeală: ai uitat că eu nu-mi pot îngădui să mor.

Celălalt rânji. Vocea lui mai avea încă destulă putere când îi răspunse:

— Am cunoscut templieri care au ucis păgâni. Am cunoscut câţiva care au ucis și creştini, și cunosc chiar unul care a ucis un ospitalier. Dar tu vei fi primul templier care și-a ucis un frate. Această pată ai să fii nevoit s-o porţi toată viaţa. Vocea începu să-i slăbească.

— Am să mă rog pentru sufletul tău, zise Richard, făcând o cruce, cu o mână mânjită de sânge. Dă-mi spada.

Gilbert îi dădu spada, și Richard șterse propriul său sânge de pe lamă, înainte de a pune în fața ochilor muribundului crucea gravată sub gardă.

— Nu pot.

Vocea lui nu mai era decât o şoaptă.

— Trebuie. Pentru pacea sufletului tău, sărută crucea și rostește *Crezul*.

Era un ordin, şi fu executat. Buzele livide se mişcară,

repetând cuvintele latinești pe care i le sufla Richard: *Credo in Deum, Patrem omnipotentem, creatorem coeli et terrae*; *in Jesum Christum Filium Dei unicum credo*; *remiscionem peccatorum et... corporis in resurrectionem... yitam aetemam. Amen.*

— Bine, zâmbi Richard. Îndurarea lui Hristos fie cu tine. Chipul lui Gilbert se schimonosi. Cuvintele îl dureau mai mult decât rana mortală. Vru să spună ceva, și atunci Richard se înclină ca să-l poată înțelege. Horcăind îngrozitor, Gilbert de Mansurah rosti în cele din urmă ultimele sale cuvinte, privindu-l țintă, drept în ochi, pe omul de mâna căruia își găsise moartea.

— Îl aștepți pe Thomas de Lancaster? Vocea i se întrerupse, iar ochii i se îndreptară spre cer, cu o privire plină de teamă.

Cu toate că Richard îi închise numaidecât ochii, privirea aceea avea să-l urmărească multă vreme.

— Îngropați-l provizoriu, zise el. Mai târziu îl vom pune să odihnească în pământ sfințit.

Cavalerii luară cadavrul și săpară o groapă pentru trufașul cavaler de Mansurah. Pe mormânt fu pusă o simplă cruce de lemn, fără nicio inscripție. Apoi îngenuncheată și se rugară. Când se ridicară, Richard rămase în genunchi, cu chipul alb ca ceara, cu mâinile strâns împreunate, nemișcat.

Lawrence de Toeni se aplecă spre el.

— Să-ți îngrijesc rănile, Richard?

Cu o voce ciudat de liniștită, care nu îngăduia nicio împotrivire, Richard răspunse:

— Mă rog pentru sufletul lui și, pe sfântul Dumnezeu, va avea nevoie. Și-a pricinuit singur moartea. Nu avea dreptul să-mi arunce pe umeri vina. Nu mă ridica de aici, frate, am nevoie de aceste rugăciuni, în aceeași măsură ca și el.

•

Trecu o bună bucată de timp până să-și ridice Richard în sfârșit capul. Cămașa de mătase îi era leoarcă de sânge și de sudoare, durerea pricinuită de răni îi răscolea trupul, iar capul și-l simțea ușor și năuc.

— Toeni! strigă el, deși cavalerul se afla, bineînțeles, alături. Ajută-mă să mă scol. I se făcu negru înaintea ochilor și se rezemă, greoi, de brațul lui Toeni. Pe dinăuntru mă simt ceva

mai curat. Este pe undeva un râu în care să mă pot spăla?

— Altminteri ne-am fi instalat tabăra tocmai aici? Este un pârâu pe aproape.

— Bine. Adu-mi și tolba.

Mersul i se păru un adevărat chin. Rănile începură din nou să sângereze, iar coastele contuzionate făceau ca fiecare pas să-i devină un iad. Când ajunseră în sfârşit la pârâu, se dezbrăcă în pielea goală în apa rece, unde rămase câteva secunde neclintit, apoi își înălță capul și exclamă:

— Slavă Domnului! mai trăiesc, cel puţin atâta lucru mai simt!

După ce apa rece ca gheaţa îi amorţi întrucâtva simţurile, Richard își spălă rănile de la braţ și de la piept și apoi ieși din apă.

— Pansament. În tolbă; repede! zise el.

Căldura îl învălui ca o plapumă înăbușitoare. Toeni se grăbi să-i oblojească rănile și să-i pună în atele braţul fracturat. Apoi Richard își puse cu băgare de seamă cămașa de in, haina de zale, brâul de piele, negru ca faldurile adânci ale stofei grosolane de lână de dedesubt.

Postavul costisitor și mătasea pe care le purtase în ajun pentru vizita sa la Blanche fură abandonate: un echipament mândru, care îi îmbrăca trupul ca o mănușă pe măsură. Acum, unica strălucire și podoabă constau în oțelul rege al armelor sale.

— Thomas de Lancaster… își aminti Richard, fiul lui Edmund Croachback, fratele răposatului rege. Ce înseamnă el pentru noi, frate Lawrence?

— Habar n-am. Are patru comitate… cinci când va muri contele Henry de Lacy de Lincoln, pentru că s-a căsătorit cu unica fiică a acestuia. Este *high steward*[65] al regelui.

Richard dădu din cap.

— Unii folosesc cuvintele „bagă de seamă” ca un avertisment zise el, vesel. Eu înclin mai degrabă să le socotesc ca pe o provocare.

Își puse o mână pe mânerul spadei și-și roti centura la locul cuvenit. În timp ce Toeni se mai întreba ce însemnau aceste

cuvinte, Richard își petrecu un tulpan negru după gât și și-l înnodă, ca să-i susţină braţul frânt. Își lega curelele de piele ale cizmelor, când zise deodată:

— Frate Lawrence, ai să-mi fii mâna dreaptă.

Urmă o scurtă tăcere.

— Ai încredere în mine?

— Trecutul a rămas în urmă. Nu mă mai uit decât înainte.

— Și anatema?

— Anatema? repetă Richard, morocănos.

Anatema Bisericii, deși rostită de un episcop, și de aceea nevalabilă pentru un templier, atârna mai greu în conștiința lui decât voia să recunoască. Confirmarea anatemei de către papă nu era decât o chestiune de timp. Fusese aproape un an de zile un proscris; de acum înainte avea să fie un surghiunit. Ce-i drept, asta nu va avea nicio înrâurire asupra lui. Se vedea însă limpede că pe Toeni situaţia îl cam stânjenea, pentru că nu prea știa ce trebuie să spună.

— Nu știai că fraţii noștri din Franţa au fost trataţi ca niște excomunicaţi din clipa în care au fost arestaţi? întrebă Richard.

— Dar să provoci de bunăvoie, înadins, o asemenea sentinţă...

— Cu mult înainte de a-i fi venit în minte episcopului ideea asta, hotărâsem ca afurisenia să nu mă împiedice de a acţiona.

— Doamne sfinte, dacă vrei să pășești pe acest drum, atunci trebuie să pornești singur, zise Toeni, făcându-și semnul crucii.

— Aș putea să invoc autoritatea mea, dar îţi dau dreptul să șovăi. N-am să cer niciodată cuiva să-mi urmeze pilda.

Cavalerul, care mai purta mantia albă, își învinse nehotărârea. Nu se auzi nici cea mai mică urmă de șovăială când zise:

— Sunt omul tău.

Richard îi luă mâna și i-o strânse cu putere.

— Am mare nevoie de tine. Un comandor nu trebuie nici el să fie singur. Ai să fii iarăși fratele meu, fratele fraţilor mei.

Nu așteptă niciun răspuns, nici nu-i ceru lui Lawrence să-l urmeze, când se întoarse și se duse înapoi în tabără.

Toeni urmări cu privirea statura neagră a lui Richard. „Cum se poate", se întrebă el, „ca un om să se schimbe în răstimp de

numai un an de zile în aşa măsură, încât să nu mai poată fi recunoscut?”

Îl urmă pe Richard, când acesta se duse în luminiş, şi se descotorosi acolo de catrafuse. Comandorul îi privi amuzat pe cavaleri, care încă mai discutau cu aprindere. Şi rânji când văzu că templierii, unul după altul, se întorc spre el să-i cerceteze cu atenţie îmbrăcămintea neagră, că i-o aprobă, fie şi cu oarecare mirare. Rezemat comod de un trunchi gros de copac, mai mult pentru că avea nevoie de sprijin, Richard aşteptă să se grupeze cu toţii roată în jurul său. Simon the Hermit, cel mai în vârstă, ieşi din cerc şi veni mai aproape de Richard.

— Te vom accepta drept comandorul nostru, zise el, atât timp cât ofiţerii comanderiilor noastre se află arestaţi. Te asigurăm de credinţa şi supunerea noastră, sire.

— Fraţilor, răspunse Richard, ştiţi că în scurtă vreme voi fi un excomunicat, de care va trebui să vă feriţi ca de un lepros. Faptul că vreţi totuși să mă urmaţi îmi dă deplină încredere în voi. Accept însă această responsabilitate cu oarecare șovăire, dar nu pentru că sunt conștient că mai aveţi probabil unele îndoieli, ci pentru că deplâng cele întâmplate azi-noapte. N-am vrut moartea fratelui Gilbert. Dar n-am avut încotro. Își dădu seama că ceea ce spusese îi liniștise. Sarcina pe care mi-am asumat-o, zise el în continuare, se deosebește de cea pe care o am în Franţa. Pe voi v-a binecuvântat cerul cu un rege care a avut curajul să i se împotrivească lui Filip și Bisericii. Am motive să presupun că ne va sprijini și de aici înainte, în măsura posibilităţilor, în ciuda ordinelor pe care le-a trimis nu de mult șerifilor săi. De aceea nu trebuie să recurgem la mijloace extreme. Nu vreau să fiţi excomunicaţi ca mine, dacă nu e absolut inevitabil. Lupta voastră va fi o luptă nonviolentă…

— Cuvintele pe care le folosești sunt întru totul la fel cu cele pe care le-a folosit Thomas de Lincoln atunci când și-a luat rămas-bun de la ceilalţi, zise Edmund the Lion.

Richard răspunse cu un zâmbet:

— Este un om înţelept, ale cărui cuvinte le-am ascultat întotdeauna cu plăcere. O amintire îl făcu să se întrerupă pentru câteva secunde, înainte de a continua: Ne vom mărgini la

sarcina care a fost cea dintâi încă de la înfiinţarea ordinului nostru: vigilenţa, fie acum şi cu privire la securitatea propriilor noştri fraţi, nu numai a unor pelerini. De îndată ce unul dintre voi descoperă că inchizitorii folosesc tortura pentru a le smulge declaraţii, voi lua imediat măsuri. L-am informat pe rege printr-o scrisoare că acum, când s-a spălat pe mâini şi i-a predat pe fraţii noştri unor inchizitori francezi, eu nu voi îngădui ca mărturiile să fie depuse sub ameninţarea cu tortura. În plus, este de datoria noastră să-i ajutăm pe fraţii noştri în măsura posibilităţilor, să le uşurăm detenţia şi să le procurăm toate informaţiile de care dispunem, încât să fie mai târziu în măsură să se apere la proces. Mă tem, și pe drept cuvânt, că regele Franţei nu are de gând să admită să ne apărăm singuri în timpul procesului.

De aceea, de îndată ce inchizitorii îşi vor termina cercetarea, următorul nostru pas va fi găsirea unor oameni în stare să-i apere în locul nostru, care să fie auziţi şi care să izbutească... În Franţa, am şi lucrat în acest scop. Folosesc orice influenţă pe care o pot pune în mişcare, şi am izbutit să atrag atenţia câtorva înalţi dregători ai Bisericii. Camarazii mei francezi întreţin contacte excelente cu ei. De aceea, mă voi înapoia în Franţa cât mai curând cu putinţă. Deocamdată însă mai rămân în Anglia, până voi fi sigur că totul este în regulă. Nu urmă niciun comentariu. Richard zâmbi și reluă: Vă așteaptă o sarcină grea, pentru care am nevoie de oameni gata să îndure lipsuri, gata să lepede straiele Templului şi să trăiască în sărăcie. Va veni o vreme în care veţi blestema fiece clipă a acestei misiuni. Dar cale de întoarcere nu există... Acum nu se află un loc mai bun pentru a auzi ce se petrece în ţară decât printre oamenii din popor, atunci când Curtea regelui și a baronilor săi nu ne este accesibilă și, mai ales, atunci când gloata se adună la bâlciuri, ca să vadă giumbușlucurile saltimbancilor. Acolo se pun în circulaţie zvonurile, care conţin întotdeauna şi un grăunte de adevăr. De îndată ce vă ajung la urechi asemenea zvonuri privitoare la noi, trebuie să vă încredinţaţi că sunt întemeiate şi să mi le aduceţi la cunoştinţă. Să nu acţionaţi niciodată din proprie iniţiativă: e primejdios şi nu duce decât la eşecuri. Lucrând mână în mână,

putem, la nevoie, să ne atingem scopurile... De aceea vreau să împart țara asta în douăzeci de regiuni. Am și pus la Londra doi oameni, unul la Winchester, doi la Lincoln, doi la Canterbury și unul la Carlisle. Pe cei doi frați pe care i-am eliberat recent i-am trimis la York. Vă rog să hotărâți prin bună înțelegere între voi cine e cel mai nimerit pentru fiecare regiune în parte. Fratele Lawrence de Toeni va rămâne cu mine. Trebuie să încercăm să intrăm în temnițele fraților noștri și să obținem cât mai multe informații. Nimeni nu e incoruptibil, dar mituirea costă mult. De câți bani dispuneți?

Cavalerii se priviră unul pe altul. Își luaseră cu ei din Templu caii, armele și îmbrăcămintea, dar aurul le ajunsese taman bine ca să se descurce un an, și acum era pe sfârșite. Richard oftă. Înțelesese.

— Aveam de gând ca, pe cât posibil, să vă las să vă întrețineți singuri. Aceia dintre voi care știu să citească și să scrie vor putea găsi desigur de lucru. Se caută grămătici. Ceilalți pot îndeplini fel de fel de munci de rând. Dacă nu, trebuie să trăiți din ceea ce vă dă pământul. Va trebui să adaptați împrejurărilor felul de a trăi și de a mânca. Nu uitați că nici frații voștri nu primesc decât apă și pâine... Mâine am nevoie de trei oameni ca să mă ajute. Unul va fi fratele Lawrence... Așteptă câteva clipe, șovăind înainte de a alege. Al doilea este fratele Edmund, iar al treilea... Ochii i se plimbară pe oamenii tăcuți din jurul său și se opriră pe statura uriașă a lui Hubert the Boar... este fratele Hubert. Plecăm de dimineață, pe la ceasul nonelor. Înainte de a se crăpa de ziuă, fratele Edmund îi va da fiecăruia câțiva galbeni, după care vă veți răspândi numaidecât, ca să porniți spre regiunea atribuită fiecăruia. Pregătiți-vă de plecare; pe la apusul soarelui vă voi da instrucțiunile necesare.

— Da, sire, în numele Domnului, răspunseră cavalerii într-un glas.

Richard scoase din manta o pungă plată, luă din ea câteva monede și îi făcu semn lui Robert the Wolf să se apropie.

— Un frate din Templu a murit azi-noapte, zise el. Potrivit articolului unsprezece al Regulilor, Templul trebuie să-i dea de mâncare unui sărac timp de patruzeci de zile. Vrei să ai grijă de

asta, frate Robert? Dar cu cea mai mare discreţie, ca să nu se bănuiască nicio clipă că vine de la noi.

— Da sire, în numele Domnului.

Richard dădu scurt din cap. Durerea din braţ îl făcea să se simtă vlăguit. Acum ar fi dorit, mai mult ca orice, să se odihnească, pentru ca să-şi poată aduna puterile, în vederea zilei următoare. Dar încă înainte de a-şi fi împreunat Richard mâinile ca să încheie, cu un *Tatăl nostru*, şedinţa capitulară, Hubert the Boar ieşi din front, îşi îndoi un genunchi şi-şi înclină capul, ca şi cum ar fi cerut iertare. Hubert era un om cinstit, simplu şi sincer. Ştia acum că Gilbert de Mansurah îl indusese în eroare şi îşi regreta greşeala mai mult decât şi-o putea exprima în cuvinte; îşi înălţă mâna dreaptă, care avea forţa unui baros.

— Richard... sire, începu el, cu stângăcie, îţi făgăduiesc să-ţi fiu credincios. Am să te urmez atâta vreme cât maestrul se află întemniţat. Dacă-mi voi încălca vreodată această făgăduială, să mă bată Dumnezeu. Ţi-o jur, pe crucea de pe spada mea.

Cuvintele lui Hubert îl mişcară pe Richard până în fundul inimii. Henry de Ascalon ieşi şi el din front şi căzu în genunchi, iar ceilalţi îi urmară pilda. Richard îi privi cu o nesiguranţă cu care nu era obişnuit. În închipuire o văzu pe babă, că stă la umbra copacilor şi că-i face semne cu pumnul strâns. Îi auzi parcă şi vocea spartă: „N-are niciun rost să-ţi ascunzi identitatea, măria-ta; mâinile te trădează.” Richard avusese atunci impresia că degetele strâmbe şi osoase ale babei îl strâng de gât.

— Nu îngenuncheaţi înaintea mea, ci înaintea lui Dumnezeu, zise el, răguşit. Eu nu sunt decât robul Lui, care încearcă să-L slujească, ferind de pieire Templul.

Îşi cuprinse cu dreapta mâna stângă, care, de durere, îi devenise insensibilă, şi dădu semnalul rugăciunii, începând *Tatăl nostru.* Apoi se întoarse încet, respinse mâna întinsă în grabă, care voia să-l sprijine, şi-şi căută un loc la umbră, unde se lungi pe muşchi.

Din acel loc îi instrui în ziua aceea Richard pe oamenii săi, aşa cum nu-i mai instruise niciodată. Mai ales pe Lawrence de Toeni, care nu se căţărase nicicând, ca de altfel niciunul dintre

ceilalţi, pe un odgon, îl puse să se caţere până în vârful celor mai înalţi copaci, până ce viteza lui de căţărare îl mulţumi. Niciunul din cavaleri nu protestă, oricât de mult îi puse Richard să repete exerciţiile, chiar şi în ceasul cel mai fierbinte al zilei. În cele din urmă, în amurg, istoviţi şi leoarcă de sudoare, li se permise să se odihnească.

15

„ [...] those bricky towers,
The which on Themmes' brode, aged backe doc ryde,
Where now the studious Lawyers haue their bowers,
That whylome wont the Templer Knights to byde,
Till they decayd through pride."{66}

Edmund Spenser, *Prothalamion*

Către sfârșitul după-amiezii următoare, după o odihnă nocturnă nestingherită, Richard îi dădu fiecăruia dintre oamenii săi instrucţiuni amănunţite și apoi îi chemă la el pe cei trei cavaleri pe care îi alesese. Luă din bagajul său trei bocceluțe, pe care le înmână celor trei cavaleri pentru a-și schimba veșmintele.

— Cred că au să vă vină bine, zise el, cu un zâmbet ironic, privind trupul uriaș al lui Hubert the Boar, care despăturea o sutană de carmelit.

Pentru ceilalţi izbutise să facă rost de câteva haine civile simple, în care cavalerii păreau foarte inofensivi.

— Gata de plecare? Avem vreo cinci ceasuri de gonit călare. Trebuie să ajungem la Londra cu vreo două ore după apusul

soarelui.

Cavalerii dădură aprobator din cap şi încălecară. Şi porniră, cu Richard în frunte. Întunericul se lăsase de mult când cei patru bărbaţi ajunseră aproape de zidurile de incintă ale Londrei oprindu-se într-un loc de unde nu puteau fi văzuţi. Richard arătă spre dreapta, dincolo de fluviu.

Privirea lor urmă direcţia mâinii lui Richard şi se opri pe terasa riverană a templului, învăluită acum în beznă.

— Templul!? exclamă Edmund the Lion, neascunzându-şi scepticismul.

Richard îi făcu semn să tacă.

— Acesta e locul în care cred că maestrul de la More ne-a lăsat ceva pentru caz de nevoie. Un loc mai bun nu exista.

— Cât de bine ne-au fost păzite bunurile? vru să știe Toeni.

— Destul de bine, pentru că au fost lăsate toate la locul lor, sau aproape toate. Mai ales moaştele din biserică, potirele liturgice, cădelniţele, argintăria și odăjdiile, Evangheliarele, cele două Biblii, antifonarele, zise el, plin de respect, n-au fost îndepărtate.

— Ce șanse avem să putem intra și apoi să ieșim, fără să fim prinși? întrebă Edmund.

— Cunoaştem clădirile pe dinăuntru şi pe dinafară, ceea ce e în avantajul nostru. Va trebui, bineînțeles, să fim prudenţi; nu ştiu precis unde se află paznicii înlăuntrul zidurilor.

— Cum intrăm? întrebă Hubert the Boar.

— Peste zid. Terasa și debarcaderul sunt prea primejdioase, fiind netede și deschise; acolo am fi prea expuși ochilor paznicilor. Privirea lui Richard rătăci de-a lungul umbrelor zidurilor groase din depărtare, care fuseseră încununate cu metereze late. Suprafaţa zidurilor e netedă, n-ai de ce să te agăţi. Vom folosi frânghii. Își deschise mantaua şi le arătă celorlalţi frânghia, nu prea groasă, dar solidă, care îi atârna de gât. Vom încerca să escaladăm zidul, și cât mai aproape de destinaţie, ca să irosim cât mai puţin timp pe acolo.

— Deci? întrebă Toeni.

— Cimitirul carmeliţilor.

Înălţimile amenințătoare ale zidurilor din faţa lor erau

impresionante şi nu păreau că se vor lăsa cucerite cu uşurinţă. Grădina de pe malul carmeliţilor, biserica lor, ca şi chiliile şi cimitirele din spatele lor, păreau o vâlcea întunecată sub înălţimea trufaşă a domeniului vecinilor lor. Părea o ispravă cu neputinţă de realizat, şi totuşi Richard era calm şi sigur de sine.

— De ce spargem nuca cea mai tare din toate? Nu există alt mijloc de a face rost de bani? întrebă Lawrence de Toeni.

— Ai fi preferat să furăm tezaurul din White Tower întrebă Richard, clătinându-şi batjocoritor capul. Aş fi ales altă cale, dacă ar fi existat. Avem nevoie de bani ca să cumpărăm informaţii, adică să mituim, şi avem nevoie de bani pentru leacuri, ca să-i ajutăm pe cei bolnavi sau răniţi. Unii dintre ai noştri, care erau bătrâni şi aveau nevoie de ajutor, s-au şi prăpădit în temniţă, din lipsă de îngrijire. Fratele Adam le Mazon, de pildă, care a murit la scurt timp după Miercurea Cenuşii[67], n-a stat mai mult de o lună în celula sa. Mulţi ca el n-au să mai apuce sentinţa papei.

Richard privi celălalt mal al fluviului, şi gura i se crispă. Se gândi la Thomas de Lincoln. Va supravieţui el oare întemniţării? Faptul că regele le ordonase şerifilor săi să nu-i arunce pe templieri în temniţe adânci şi neomenoase n-avea să fie de prea mare ajutor articulaţiilor obosite ale bătrânului.

— Bine, zise el, şi-şi dădu pe faţă gândurile triste, cred că suntem de acord că vom avea de plâns mulţi morţi în urma torturilor, dacă nu vom trece la fapte. La More nu mai are timp să-şi găsească o ascunzătoare mai bună şi de care noi am putea face rost mai lesne. Ce mai aşteptăm?

— N-am să pot niciodată să-mi salt ditamai hoitul peste zidurile astea, zise Edmund.

— Numai fratele Lawrence şi cu mine putem intra.

— Fir-ar să fie!... zise Edmund, tulburat încă, oarecum, de acest plan temerar. Sper că veţi izbuti să vă înapoiaţi nevătămaţi. Ştiţi ce păţiţi dacă sunteţi prinşi acolo asupra faptului? Vă jupoaie de vii şi vi se bate pielea în cuie la uşă, ca avertisment pentru alţii. Cel puţin asta a fost soarta spărgătorilor care au furat din capela de sub Westminster Abbey tezaurul fostului rege, acum cinci ani.

Richard nu fu impresionat.

— Trebuie să am scrupule dacă e vorba să fur propriul nostru aur, când acelaşi Eduard a sustras zece mii de livre din beciurile Templului, sub pretextul că vrea să inspecteze giuvaiericalele maică-sii? Trebuie să mă tem de mânia feciorului său, care nu e defel mai bun ca răposatul? Cred că vă mai aduceţi aminte de ziua în care ne-a atacat tezaurul, împreună cu Pierre de Gaveston! Se sculă în picioare, şi ceilalţi îl urmară pe malul fluviului, în locul unde o barcă cu vâsle se afla ascunsă printre bălării. Iată ce facem. Pe la miezul nopţii santinelele de pe ziduri se schimbă. Trebuie să trecem fluviul înainte de acel moment. Edmund rămâne cu Hubert în cimitir. După trei ore, garda se schimbă din nou. Atunci am să vă arunc două pungi pline cu galbeni. Le luaţi cu voi şi treceţi din nou pe celălalt mal. Prima pungă va conţine destui galbeni pentru ca fraţii noştri din The Weald să aibă tot ce le trebuie, încât să poată porni numaidecât la drum. După ce le daţi banii, aduceţi a doua pungă, cea mai grea, împreună cu caii şi echipamentul, la marginea Pădurii Waltham, unde ne întâlnim din nou mâine pe la ora nonelor. Dacă suntem prinşi, atunci aurul se află în siguranţă la voi, în timp ce noi încercăm să-i punem pe adversari pe o pistă falsă.

Richard privi stelele. Luna în descreştere împrăştia o lumină argintie. „Prea multă", îşi zise Richard.

Îşi priponiră caii şi ajunseră la barcă. Hubert ridică cu băgare de seamă vâslele şi le coborî fără niciun zgomot în apă, punând barca în mişcare cu o smucitură puternică. Richard văzu cum ies din apă vâslele, de pe care picura apă, şi cum se cufundă apoi din nou în oglinda încreţită a fluviului tăcut. Auziră glasuri care strigau în depărtare „Hei-rup! Hei-rup!" Erau glasurile unor vâslaşi care încălcau legea, trecând pe celălalt mal nişte târgoveţi ce nu puteau să mai intre altminteri în oraş după ce se sunase clopotul de seară. Cei patru cavaleri nu rostiră niciun cuvânt până ce nu ajunseră pe malul opus, unde câteva case coborau până la marginea apei.

— Lăsaţi barca acolo, şopti Richard.

Era în toiul refluxului; seceta din săptămâna precedentă făcuse ca nivelul apei să se afle acum sub cota cea mai scăzută.

Traseră barca pe mal și se duseră, la umbra caselor, spre o potecă îngustă, care mergea până pe malul apei.

Acolo duhnea a urină și a gunoaie în plină putrefacție. La capătul unei poteci ajunseră pe o străduță, numită de popor „Ulicioara curvelor”. Era o uliță strâmtă, care ducea, spre miazănoapte, până la *Fleet*: o serie de bordeluri vechi, prost întreținute, fuseseră construite foarte aproape unele de altele, pe ambele laturi. Cele de pe latura de vest își căutau literalmente sprijin pe zidul domeniului carmeliților. Câteva femei stăteau pe scaune, în ușile deschise, în îmbrăcămintea lor subțire, sumară, ca să guste briza blândă a nopții. Trei bărbați, vizibil amețiți de băutură, stăteau de vorbă cu una dintre ele, o femeie cu obrajii foarte roșii și cu o claie de păr roșu ciufulit, și care nu-și ascundea sânii mari. Probabil că femeia ceruse un preț prea mare, pentru că se iscase o ceartă, în care vocea ei domina. Femeia nu se clinti nici cu un centimetru din ușă, pe care o astupase cu trupul ei, arătându-le cotul.

Richard se opri și se vârî printre cei trei bărbați.

— Ai probleme, Meg?

— Nu cine știe ce, domnule, răspunse ea cu indiferență, punându-și mâinile pe pulpe și măsurându-l din creștet până la tălpi cu o pereche de ochi obraznici. Nu vrei să intri?

Richard îi privi cu aceeași indiferență trupul pe jumătate dezgolit.

— Cu voia dumneavoastră, *madame*, răspunse el, curtenitor.

Cu un gest de rutină, femeia își împinse spre spate un cârlionț care îi căzuse pe frunte. Richard sui scara de lemn, care scârțâia, și le făcu semn camarazilor săi să-l urmeze, în timp ce Meg le-o luase înainte spre camera slab luminată, unde se aflau alte două femei.

— Fetelor, la treabă! zise Meg, și, privind cu coada ochiului sutana monahală a lui Hubert, adăugă: Trebuie să mai chem încă o femeie pentru cuvioșia sa?

— Nu te osteni, Meg. Ne învoisem să folosim numai podul, o întrerupse Richard, care se și îndreptase spre scara ce ducea într-acolo.

Dar Meg îi bară drumul. Zâmbi și-și lăsă mâna să-i lunece în

jos pe pieptul lui. Când ajunse la talie, Richard o apucă de încheietură.

— Știi sigur? întrebă ea, râzând cu poftă și făcând cu ochiul înspre Toeni.

— Poate altă dată, mormăi Richard, cu un gest de nerăbdare înspre camarazii săi uluiți, care suiră pe scară fără să le pese de protestul celorlalte două femei.

— Ascultă, le-am făcut vânt celorlalţi trei numai ca să-ţi fac ţie plăcere. Și acum ne lași cu buzele umflate?

Meg izbucni în râsul ei profesional și-și ţugui buzele roșii.

— Am să-ţi plătesc timpul pe care ţi-l răpesc; să nu primești pe nimeni până nu venim înapoi, răspunse Richard scurt, și scoase din pungă câţiva din ultimii săi galbeni.

— N-ai uitat nimic? întrebă ea, când el, cu un picior pe scară, îi vârî în mână banii.

Înainte ca Richard să-și dea seama ce se petrece, Meg se săltă în vârful picioarelor și îl sărută pe obraz, lipindu-și de el trupul masiv.

•

— Ascultă, Richard! izbucni Toeni, când ajunseră în pod.

— Taci, îl întrerupse Richard, iritat, și îl făcu să iasă printr-o lucarnă care dădea spre zidul carmeliţilor. Se lăsară să lunece în jos și, cu o bufnitură surdă, ajunseră în grădina carmeliţilor. Înaintând cu băgare de seamă, la umbra ocrotitoare a zidului, înspre cimitir, îi mai putură încă auzi pe bărbaţii care înjurau pe strada din spate. Li se alăturaseră desigur și alţii, căci se auzeau și râsete și chiote. Cei patru cavaleri, fără să facă niciun zgomot, ajunseră la primele lespezi simple de piatră care acopereau mormintele monahilor.

— Aplecaţi-vă! șopti conducătorul lor, iar ei îl urmară, încovoindu-se printre coșciugele fantomatice.

Zăriră în faţa lor împrejmuirea propriului lor domeniu, până ce, în cele din urmă, ajunseră chiar lângă el. Așteptară o clipă, apoi Edmund îl prinse pe Richard de braţ și îl întrebă stăruitor, dar aproape imperceptibil:

— Ce se va spune despre noi în legătură cu femeia asta?

— I-am solicitat colaborarea și i-am plătit-o. Articolul

şaptezeci al Regulilor spune că nu trebuie să avem relaţii cu femei, nu că n-avem voie să le folosim, îi răspunse Richard printre dinţi.

— Nu sunt prea sigur.

— Ai să te obişnuieşti cu ideea asta, răspunse Richard, scoţând la iveală o frânghie.

Frânghia trebuia să rămână agăţată de la prima aruncare. Richard, care se antrenase sistematic în acest scop, folosise frânghia cu cârlig de mai multe ori în Franţa, fără să fie prins.

Pașii tacticoşi ai unei santinele răsunară în noapte chiar deasupra lor.

Richard desfăşură frânghia, apoi prinse la capătul ei un cârlig de fier cu trei gheare învelite în cârpe. Lipindu-şi spinarea de zid, cu picioarele bine înfipte în contrafortul oblic, își întoarse capul spre spate şi privi înălţimea ameninţătoare. După respiraţia celorlalţi își putu da seama că sunt nervoşi.

— Toeni, ai grijă să nu-ţi transpire mâinile, şopti el. Va trebui să-mi dai ajutor. Mi-e greu să mă caţăr singur. Scoase de sub manta alt colac de frânghie și i-l vârî lui Toeni în mâini. Aruncă-mi asta de îndată ce ajungi sus, zise el, explicându-i cu un rânjet compătimitor și cu o lovitură uşoară pe braţul său înfăşurat în atele: Am întotdeauna la mine unele materiale pentru cazuri de urgenţă.

Era o scară, care, împletită ingenios dintr-o frânghie foarte subţire, se putea desfăşura fără zgomot. Se auziră acum pași de marş, în depărtare, poate din mănăstire. Richard începu să rotească în aer cârligul de la capătul frânghiei, adunându-și puterile în vederea aruncării. Deasupra lor, pe zid, se auziră pași care se depărtau. Richard trase cu urechea, iar atunci când clopotul bisericii carmeliţilor începu să bată, se încordă brusc. Frânghia se înălţă în văzduh. Sunetul izbiturii fierului pe piatră fu amortizat de cârpe şi se pierdu în dangătul clopotului.

— Iei în derâdere unul dintre cele mai puternice bastioane ale creştinătăţii, zise Edmund, plin de respect.

Richard nu-i dădu aproape nicio atenţie, ci se concentră asupra sunetelor care veneau dinăuntru.

— Sus! zise el scurt.

Totul depindea acum de iuţeala mişcărilor lor. Nu aveau la dispoziţie decât câteva minute ca să ajungă dincolo şi să-şi găsească o ascunzătoare. Fratele Lawrence se căţără pe frânghie, ca şi cum ani de zile n-ar fi făcut altceva, în timp ce Richard aştepta, cu încordare, nerăbdător. De îndată ce celălalt ajunse la marginea zidului şi lăsă să cadă scara de frânghie, Richard îl urmă, agăţându-se de frânghie cu dinţii, în timp ce-şi deplasa mâna sănătoasă. La ultimul metru, Toeni îl săltă până sus. Nu mai avură timp să-şi tragă sufletul. Richard lăsă frânghia să cadă în partea dinăuntru, făcându-i semn lui Toeni, cu un gest scurt, să coboare în spaţiul împrejmuit al Templului. Apoi îl urmă şi el, tocmai la timp, înainte ca paşii de deasupra lor să le dea de veste că se schimbă garda. În faţa lor se aflau grajdurile, locuinţele argaţilor şi ale scutierilor, iar în spatele acestora, mănăstirea, precum şi umbra acoperişului conic, care încununa aşa-numitul *the Round*, partea rotundă a bisericii. După ce trecu garda, se furişară amândoi spre grajdurile din faţa lor şi aşteptară.

Richard îl măsură cu privirea pe Toeni.

— Culoarea îmbrăcăminţii tale e prea deschisă, zise el. Îşi descheie mantaua şi o aruncă peste umerii celuilalt. Toeni îşi târşâi cizmele, plin de dorinţa de a scăpa cât mai repede de această corvoadă. Răbdare! zise Richard pe un ton potolit, cuprinzându-l pe Toeni cu braţul, ca să-l liniştească. Avem destul timp. Îi privi pe oamenii de pe ziduri şi pândi momentul. Acum! Invizibili în veşmintele lor negre, se încumetară să iasă din nou afară şi ajunseră la lanţurile mănăstirii din jurul bisericii. Pe ziduri ardeau făclii, la oarecare distanţă una de alta; o santinelă se rezema de portalul intrării principale a bisericii. Altă santinelă stătea în picioare lângă sala capitulului. De unde se aflau cei doi cavaleri, nu mai puteau zări alte santinele.

— Pe aici nu putem trece, fu de părere Richard. Va trebui să ajungem prin mănăstire de-a dreptul spre Capela Sfânta Ana.

Toeni dădu din cap că e de acord. Nu exista nicio alternativă, aşa încât făcură cale întoarsă şi înaintară până ce ajunseră lângă un portal scund, care alcătuia intrarea laterală a mănăstirii, chiar la sudul bisericii. Imediat în faţa lor, la celălalt capăt al drumului pavat, stătea cu spatele la ei o santinelă, cu o lance în

mâna dreaptă.

Richard se înţelese din priviri cu Toeni şi se duse spre uşă, nepierzându-l nicio clipă din vedere pe ostaş. Forţarea broaştei cu ajutorul pumnalului îi luă un timp supărător de lung. În sfârşit, împinse uşa, şi se strecură în interior. Toeni aruncă o ultimă privire înspre santinelă şi dispăru şi el. Se aflau într-un culoar întunecos, atât de jos, încât fură nevoiţi aproape să se târască.

— Să intri e una, să ieşi e cu totul altceva, zise Richard.

Răcoarea culoarului le îngădui să-și tragă sufletul. Își continuară agale drumul de-a lungul chiliilor strâmte, în care, de la 8 ianuarie, nu mai arsese niciun opaiţ lângă paturile cavalerilor. În cele din urmă ajunseră la Capela Sfânta Ana, acum părăsită, și suiră acolo cele cinci trepte spre biserică. Aceasta arăta ca întotdeauna. Câteva lumânări ardeau la icoana Sfântului Ioan, precum și la icoana Sfântului Nicolae. Se mai oficia și acum, aici, liturghia pentru odihna sufletelor strămoșilor regelui, de către șase capelani, care, împreună cu grămăticii și slujitorii lor, erau plătiți din averea și bunurile templierilor.

Cei doi cavaleri priviră o clipă biserica, admirându-i frumuseţea discretă. Richard își coborî privirea înspre portretele sculptate ale nobililor înmormântaţi în *The Round.* Îi plăceau portretele de piatră, aflate acolo încă de când venise el în Templu. Nu putuse niciodată să treacă pe lângă ele fără să-și îndrepte privirea spre nuanţele vii cu care erau colorate veşmintele; scuturile, tecile paloșelor, pintenii și curelele: aur strălucitor, albastru-regal, roșu-aprins. Își aminti de cuvintele Sfântului Bernard: „Își împodobesc templul cu arme în loc de nestemate, cu scuturi în loc de coroane de aur, cu șei și dârlogi în loc de candelabre." Cu un sentiment de tristeţe se întoarse cu spatele spre *The Round.* În faţa picioarelor sale se afla golul întunecat al unei scări în spirală, care ducea spre cripta subterană secretă: tezaurul templierilor de sub contrafortul sudic al bisericii. Coborâră amândoi, traseră zăvoarele grele ale ușii ghintuite cu fier și intrară în încăpere.

— Nu-mi văd nici propria mână, zise Richard, înaintând pe

pipăite pe lângă pereţi.

— Avem nevoie de lumină. Am să iau o lumânare de la o icoană.

Toeni se duse înapoi în biserică şi se îndreptă în grabă spre icoana Sfântului Ioan, se lăsă repede în genunchi, luă o lumânare pe jumătate arsă şi se întoarse în capelă.

Era o încăpere strâmtă, destul de mică pentru a servi drept ascunzătoare, dar suficient de mare pentru a cuprinde tot ceea ce doreau cavalerii să ţină la adăpost. Richard şi Lawrence stătuseră deseori de pază aici, şi uneori îi însoţiseră chiar şi pe unii clienţi, care doreau să-şi inspecteze bunurile date în păstrare. La lumina slabă a lumânării putură vedea acum soclurile de piatră, pe care fuseseră puse cândva lăzile pline, fiecare dintre ele încuiată cu grijă şi sigilată.

Acum, pe socluri nu mai era nimic. În fundul încăperii se afla un dulap masiv cu două uşi, fixat în perete cu patru cârlige de fier. În spatele uşilor se păstrau registrele contabile şi alte documente. Acum, însă, dulapul era gol. Cele mai însemnate documente şi manuscrise fuseseră arse la timp, iar restul fusese luat. Richard arătă dulapul.

— Aici trebuie să fie: în spatele dulapului.

Toeni se puse pe treabă, în timp ce Richard îi ţinea lumânarea. Trecu o bună bucată de vreme, înainte ca să poată desprinde dulapul din cârlige şi să pipăie peretele din spate.

— În spatele pietrei din mijloc trebuie să fie o nişă, îi zise Richard.

Era aşa cum spusese: piatra plată ieşi destul de repede din perete şi atunci cei doi cavaleri găsiră în nişă o casetă de lemn. Toeni rupse sigiliul, sparse broasca şi scoase din casetă două pungi, pe care le deschise cu băgare de seamă. Conţineau galbeni, destul de mulţi ca să îmbogăţească un om şi să-l întreţină până la sfârşitul zilelor lui.

— Ce facem cu banii? întrebă Toeni.

Richard îi urmări privirea şi dădu din umeri.

— Îi punem la loc.

Luă teancul de documente sigilate aflat pe fundul dulapului şi îl frunzări. Pe unele documente nu se găseau decât un titlu şi

un nume, pe altele nici măcar atâta. Erau acolo şi liste lungi cu sume. Richard dezmierdă cu drag coala mototolită şi zâmbi. Templierii erau bancheri pricepuţi, dar asta era acum de domeniul trecutului: nefericiţii gentilomi şi neguţători care mai aveau asupra lor poliţe ale Templului vor fi descoperit, desigur, că nimeni nu mai voia să le răscumpere. În schimb, cei care împrumutaseră bani de la Templu erau acum mai norocoşi: nimeni nu le mai cerea să-şi plătească datoria. Maestrul de la More pusese totuşi la loc sigur toate aceste documente, pentru a putea eventual să le actualizeze mai târziu.

— Oare am venit încoace ca să studiem registre vechi? întrebă Lawrence, tăios.

Remarca celuilalt îl călcă pe nervi. Acum, după ce ajunseseră unde voiseră să ajungă, dorea să dispară cât mai repede cu putinţă.

— Linişteşte-te, avem destul timp.

Richard întoarse încet câteva pagini, fără să privească nimic în mod deosebit. O mică epistolă care fusese vârâtă printre registre căzu pe jos, fluturând. Era împăturită în trei, aşa încât niciun cuvânt din conţinut nu se putea citi, şi era sigilată. Când Richard luă epistola de pe jos, privirea îi căzu pe un nume scris în colţul din stânga sus: „Lancaster”. Cuvântul fusese aşternut pe pergament de mâna nesigură şi deformată a lui Thomas de Lincoln, care, în ultimii ani, nu mai folosise decât foarte rar cerneala şi pana de gâscă. Răvaşul era datat august 1307.

Richard îl privi pe Toeni, care fie că nu voia să-şi exteriorizeze gândurile, fie că nu întrezărea încă însemnătatea descoperirii lor întâmplătoare. Richard cercetă sigiliul: pe avers se vedea Mielul Domnului, cu cununa de raze, iar pe revers sigiliul personal al marelui maestru de la More: un cap cu o tichie. Richard luă ceara între degete ca s-o spargă.

— Richard! Pentru numele lui Dumnezeu, ce vrei să faci? Răvaşul nu e pentru ochii noştri.

Toeni întinse mâna ca să-l împiedice pe Richard sa rupă sigiliul. Celălalt îşi întoarse încet capul.

— Frate Lawrence, n-ai văzut nimic. Ăsta e un ordin.

La aceste cuvinte, rupse sigiliul. Cu băgare de seamă, aşa

încât să nu vatăme și mai mult sigiliul rupt, Richard despături documentul.

> *„Prezentul certificat este dovada plății sumei de cincizeci de mărci în mâinile lui Thomas, al doilea conte de Lancaster și High Steward al Coroanei, care sumă i s-a plătit prin The New Temple de London, în schimbul a ceea ce sus-numitul conte i-a comunicat în secret cu privire la nașterea și obârșia fratelui Richard, cavaler, pupilul fratelui Thomas de Lincoln. Semnat și sigilat a doua zi după sărbătoarea Adormirii Maicii Domnului a anului de grație 1307."*

Dedesubt: iscălitura puternicului conte și reproducerea în ceară a sigiliului său și a celui al lui La More și apoi, cu scrisul său tremurat, numele lui Thomas de Lincoln. Richard își plimbă privirea pe rândurile textului, ca și cum ar fi vrut să afle astfel întreaga lor semnificație. Un lucru era sigur: contele de Lancaster se cuibărise adânc în această taină, atât de adânc, încât își îngăduia să intre cu nerușinare în Templu și să stoarcă bani de la un cavaler atât de integru ca Thomas de Lincoln.

15 august... Nici două luni de când i se spusese să plece și să-și caute norocul aiurea, în afara Templului. Se temuse oare Thomas de Lincoln că lacomul conte ar putea goli tezaurul Templului oricând i s-ar fi năzărit? Hotărâse oare de aceea că ar fi mai cuminte să se dezbare de pricina unor asemenea vizite neplăcute?

Richard își ridică privirea de pe pergament. Toeni studia frunzele de acant ale unui capitel din colțul de lângă intrare.

Aymer nu-i scrisese oare lui Richard că Thomas de Lincoln recunoscuse categoric că i se ceruse să-l izgonească pe Richard din Templu? Cine îi ceruse asta? Tatăl lui Richard? Nu; plecarea sa din Templu și acest document nu aveau probabil nicio legătură, cu toate că documentul accelerase poate hotărârea respectivă. Această înșelătorie dăinuia probabil de ani de zile, după câte știa Richard, și îi adusese contelui o groază de bani. De ce să fi jertfit Thomas de Lincoln o sumă atât de mare, ca să

păstreze un secret atât de neînsemnat în aparenţă? Atunci de ce aşternuse el pe pergament asemenea cuvinte incriminatoare şi de ce îl mai şi pusese pe conte să iscălească, creând astfel o dovadă incontestabilă a acestui ruşinos șantaj? Văzu în gând scena: bătrânul şiret care izbuteşte să-l convingă pe contele nu prea isteţ să iscălească un document care ar fi putut să-l compromită. Richard înţelese acum de ce îl prevenise Gilbert de Mansurah cu privire la Lancaster. Ce ştia el despre toată tărăşenia? Așadar, motivul principal al comportării lui Gilbert nu fusese invidia, rivalitatea, inevitabilă într-un grup atât de restrâns şi foarte frecventă chiar şi în Templu printre fraţi. Într-un fel sau altul, Gilbert aflase de practicile dubioase ale lui Lancaster. Știa destule, ca să vrea să împiedice ca tocmai el, Richard, să devină comandorul grupului. Dar nu le putuse dezvălui celorlalţi adevărata pricină a neîncrederii sale, și de aceea își căutase refugiul în învinuiri ieftine, găsite la iuţeală.

Richard avusese dreptate când îi îngăduise cotoroanţei de la Portchester să plece. Cu cât afla mai multe amănunte cu privire la această enigmă, cu atât mai multe probleme se conturau, făcându-l să se simtă în nesiguranţă. La un moment dat îl cuprinse dorinţa de a afla de la contele de Lancaster întregul adevăr, oricare ar fi fost urmările. Dar se îndoia de înţelepciunea unei asemenea aventuri temerare. Nu-l întâlnise pe conte decât o singură dată, dar și-l amintea foarte clar: un om slăbănog, înalt și posac, având pe chip trăsăturile nătângi și apatice ale unui exemplar subalimentat al acelei rase de câini galbeni, mici de stat, aduși din Orient de către cruciaţi, un om bine legat, dar cu o minte cam leneșă. Richard își aminti că-l văzuse cum își înfige pintenii în carnea calului cu atâta violenţă, încât animalului îi dădea sângele. Gentilomului i se deformă gura într-un rânjet cinic. Mai mult ca sigur, contele ar fi preferat să-l ucidă, decât să-i spună ceea ce voia el să afle.

Pe gânduri, Richard împături documentul și îl ascunse sub cămașă. Cu un singur gest al mâinii, îi porunci lui Toeni să pună caseta în dulap și să atârne din nou dulapul la locul lui. Apoi făcu o inspecţie amănunţită, ca să se convingă că vizita lor nocturnă nu lăsase nicio urmă. După aceea se întoarseră pe

același drum pe care veniseră.

La un moment dat crezură că norocul i-a părăsit. La un metru de ieșirea din galerie se afla o santinelă.

— Am căzut în capcană, șopti Toeni, înghițind în sec.

Richard își ciupi de braț camaradul ca să-l liniștească, și se strecură prin crăpătura ușii. Lovitura cu măciuca scurtă fusese bine ochită: ostașul se prăbuși fără măcar să icnească. Richard îi luă tunica de piele.

— Trage repede! îi zise el lui Toeni, vârându-i în mâini sulița santinelei, apoi îi dădu câteva indicații.

Nu mai era timp de pierdut: după câteva minute urma să se schimbe garda. În timp ce Toeni se îndrepta înspre zidul împrejmuitor, Richard târî cadavrul în culoarul galeriei, și închise ușa. În acea clipă, Toeni ajunsese la scara care ducea la drumul de rondă și începu să urce treptele.

— Hoții! Tâlharii! începu el să strige, agitându-și lancea impresionantă.

Când santinelele își întoarseră capul înspre galeriile bisericii, Toeni își scoase repede de la brâu pungile de piele și lăsă una dintre ele să cadă de cealaltă parte a crenelurilor. Nimeni nu-i dădu nici cea mai mică atenție. Diferite voci țipau ordine. A doua pungă îi urmă celei dintâi, și atunci, printre pietrele funerare ale carmeliților, două siluete se deplasară cu băgare de seamă înspre oraș. Ajunseră la bordelul grăsanei Meg, când Toeni își dădu drumul în jos, rugându-se cu înfocare ca Richard să i se alăture cât mai repede. Acesta izbutise să ajungă în învălmășeală, prin scara de piatră, până la drumul de rondă, dar fusese nevoit să se ascundă în grabă. Acolo așteptă, cu toată încrederea, clipa prielnică. În Franța trecuse prin încercări mult mai grele. Era antrenat să se salveze în orice împrejurare, chiar atunci când, din pricina unor răni, nu-și mai putea folosi o mână. Mâna i se îndreptă spre brâu, unde găsi reteveiul scurt, pe care îl mai folosise și cu alte prilejuri. Strânse arma în mână și o azvârli cu putere. Reteveiul căzu, cu o bufnitură surdă, pe acoperișul grajdurilor. Santinelele își întoarseră pe loc privirile în direcția zgomotului suspect. Atunci Richard își părăsi ascunzătoarea. În clipa în care voia să se ridice ca să escaladeze

parapetul, se auziră strigăte: fusese zărit de jos.

Richard nu şovăi nicio clipă: sări pe parapetul înalt şi aruncă o privire fugară în golul de sub el. Auzi voci care cereau făclii. Având în urechi sunetul scos de încordarea unor corzi de arc, apucă frânghia şi se lăsă să lunece până jos. Cineva încercă să-i zădărnicească fuga, apucând frânghia, cu gândul s-o tragă în sus, dar se răzgândi. Richard se afla la mai puţin de patru metri de sol, când cârligul fu desprins cu toporul, şi atunci cavalerul se prăbuşi ca un pietroi. Cu un şoc, care îi goli de aer plămânii, se izbi de pământ, dar se ridică imediat în picioare. Împleticindu-se, alergă printre morminte înspre rândul de ferestre slab luminate din depărtare, în timp ce în urma lui săgeţile se izbeau de pietrele funerare.

Mâinile voinice ale lui Toeni îl săltară, ajutându-l să treacă prin lucarna roşcovanei Meg. Rezemându-se cu braţul sănătos de umărul lui Toeni, gâfâi o clipă, ca să-şi tragă sufletul.

— Mă tem că i-am trezit pe carmeliţi, zise el.

16

„There is a tide în the affairs of
women, which, taken at the flood,
leads... God knows where.”{68}

Lord Byron,
Don Juan

Când primele raze ale soarelui atinseră ogoarele în pantă din jurul Castelului Westminster, Richard își opri calul. Se vestea o zi caldă de toamnă. Richard privi zidurile și porțile castelului regal din depărtare și-și sili calul să meargă la pas până la podul basculant.

— Aduc un mesaj pentru domnița de Lyons-la-Forêt, doamna de onoare a reginei, zise el, și îi arătă santinelei de la poartă sigiliul casei de Lyons-la-Forêt, o amprentă a inelului mare purtat de Aymer pe mâna stângă. Fu lăsat numaidecât să intre și să se îndrepte spre apartamentele regale. Pelerin își vârî cu recunoștință capul în sacul cu ovăz, când Richard îl lăsă în grajd, ca să intre în castel, unde fu condus spre camerele lui Blanche.

Castelul Westminster se deosebea enorm de Tower din Londra. Nu era atât de deprimant și de neprietenos și nici nu mișunau în el în permanență cei însărcinați cu conducerea treburilor regatului, funcționarii Monetăriei, magistrații și grămăticii lor. Castelul Westminster era mai spațios și era situat în câmp deschis, foarte departe de orașul puturos, al cărui chei, într-o zi ca aceasta, răspândea un miros de putregai.

Blanche se uita pe fereastră, așteptând ca razele soarelui să-i

intre în cameră. Își înăbuși un țipăt de surpriză când Richard trecu pragul.

— *Madame*, zise el, cu o plecăciune elegantă.

Mantaua grea i se deschise, dezvăluind un crâmpei al vestonului și cămașa de mătase pe care o purta dedesubt. Lacheul și cele două slujnice care se aflau în cameră se retraseră, la un semn al lui Blanche.

— Fii binevenit la Westminster, cavalere! Nu te așteptam atât de curând. Îmi pare bine că te văd, zise ea, cu amabilitate, ridicându-și privirea spre el; zâmbetul îi dispăru din colțurile gurii. Ești rănit? Îi privi brațul susținut de o eșarfă neagră.

— Nu-mi pune întrebări, răspunse el, fără să vrea să fie nepoliticos. E o simplă zgârietură. Peste câteva săptămâni am să pot să mă folosesc din nou de braț.

— Iartă-mi curiozitatea, cavalere. Sunt atâtea lucruri pe care nu le știu! De când te-am întâlnit în Franța, acesta este primul prilej de a sta de vorbă, fără martori.

Cât de mult se schimbase din ziua aceea, când îl văzuse pentru prima dată la Lyons-la-Forêt! Blanche îi putu citi acum în ridurile adânci de pe chip lipsurile, spaimele și eșecurile pe care le îndurase, dar privirea lui severă trăda forța voinței sale inflexibile, care n-avea să se dea bătută niciodată. Era trup și suflet un templier, un cruciat, până în vârfurile degetelor. Nu spusese oare asta Thomas de Lincoln, exprimându-și o singură dată în public profunda afecțiune?

Chiar dacă Richard se schimbase poate din acea zi, Blanche îl privi și ea cu alți ochi, acum, când știa mai multe despre el. Îl găsi chiar și mai atrăgător decât recunoscuse ea atunci, în sinea ei, în taină. Pentru ea, pentru frumoasa Blanche de Lyons-la-Forêt, care obținea întotdeauna tot ce voia, un asemenea bărbat era o enigmă, o provocare irezistibilă, era ceea ce o atrăsese spre Aymer: un cavaler care îndrăznise să desfidă o femeie ispititoare ca ea. Voise să vadă dacă Aymer va putea să renunțe la plăcerile după care tânjea trupul lui, și văzuse. Văzuse cum cedează Aymer ispitei și fusese martoră când Aymer, de dragul ei, își încălcase jurământul. Dar jocul devenise serios: Blanche se îndrăgostise de Aymer, singurul lucru pe care ea nu-l prevăzuse.

Ochi în ochi cu Richard în camera ei din Castelul Westminster, unde locuia singură, după ce Aymer plecase, cu săptămâni în urmă, jocul o ispiti din nou. Încet-încet, zâmbetul din jurul gurii ei roșii dispăru. Blanche se duse spre Richard şi-şi puse mâna pe umărul lui.

— Pari obosit, zise ea. Am să poruncesc să ţi se aducă vin.

Richard îşi coborî privirea spre ochii ei aproape negri şi hotărî că un pic de vin nu ar fi o nenorocire.

— Bine, cu plăcere.

— Aici eşti în siguranţă. Stai şi odihneşte-te, adăugă ea, îndreptându-se spre uşă, ca să-şi cheme slujnica.

După ce vinul fu adus, iar slujnica se retrăsese, Blanche umplu ochi două cupe şi îi întinse lui Richard una dintre ele. Richard cuprinse cupa cu mâna şi o goli până la jumătate dintr-o sorbitură, simţind cum îi lunecă lichidul prin trup şi îi încălzeşte măruntaiele.

— Ce mai face regele nostru? Acum se înţelege cu nevastă-sa?

— Sunt în relaţii mai proaste ca oricând, ăştia doi, râse Blanche şi se aşeză pe un taburet lângă fereastră. Regele deplânge pierderea favoritului său, iar regina nu-şi ascunde satisfacţia în urma absenţei fratelui Perrot şi pune beţe în roate tuturor strădaniilor regelui de a-l readuce la Curte. Relaţiile dintre rege şi regină sunt în permanenţă încordate, iar Isabela, în scrisorile către tatăl ei, se tot plânge că, în patul ei, regele e un străin.

— Nu mi-e greu să-mi imaginez repulsia lui Eduard. Isabela e încă o copilă.

— O copilă? Păi n-ai văzut-o? E atât de frumoasă!

— Şi capricioasă, răsfăţată şi trufaşă, completă Richard, care-şi formase o imagine justă cu privire la Isabela la Castelul Portchester, ea amintindu-i mult prea mult de tatăl ei.

— Nu trebuie să uiţi că a fost jignită în repetate rânduri de către Gaveston, iar indirect chiar şi de către Eduard. *Ma foi*! Abia pusese Isabela piciorul pe pământ englez, când Eduard, în văzul întregii Curţi, s-a depărtat de ea, ca să-l îmbrăţişeze pe Gaveston. Pe Gaveston, care, ca de obicei, era gătit mai regeşte chiar decât regele!... Şi ştii că Piers, care a fost păstrătorul

marelui sigiliu atunci când regele se afla la Boulogne, unde plecase ca să se însoare cu Isabela, a pus sigiliul pe un mare număr de documente în alb? Richard o privi amuzat pe Blanche. E adevărat! protestă Blanche. Iar acum poartă bijuteriile pe care Filip i le-a dăruit lui Eduard ca parte din zestre.

Râsul cald al lui Richard umplu încăperea.

— Nu e de mirare că lui Filip îi face plăcere să uneltească împotriva lui Eduard cu capii baronilor englezi, dispuşi să se răzvrătească.

— Vărul Thomas?

Ochii lui Blanche se înverziră de curiozitate.

— Lancaster, confirmă el.

Godefroy îi dăduse, în mod aluziv, această informaţie, încât Blanche, care, după o lungă şovăială, se hotărâse să treacă de partea regelui, îi putea face acum suveranului englez un serviciu, informându-l. În cele opt-nouă luni petrecute la Curtea engleză, Blanche aflase destule ca să ştie care curteni erau vrednici de încredere şi care nu, cine era de partea lui Eduard, cine nu făcea decât să linguşească, spre a trage foloase din favoarea suveranului, cine îi sprijină pe baroni şi cine se bucură de încrederea Isabelei. Pe Isabela însăşi, Blanche o cunoştea acum foarte bine. Iar Eduard avea să mai aibă multă nevoie de Blanche.

Richard zise în continuare:

— Jocul favorit al lui Filip este să-i învrăjbească pe alţii între ei, şi apoi să vadă cum se încaieră, ca să culeagă, fiecare dintre ei, roadele înfruntării, în timp ce el însuşi îşi spală mâinile în nevinovăţie.

Lui Blanche i se păru amuzant. Râse, şi îşi pipăi cu mâna dreaptă pântecele. Copilul mişcase, emoţionând-o pe Blanche. Richard îi văzu gestul.

— Cum stai cu sănătatea? întrebă el.

— N-am de ce să mă plâng. Va fi un fiu frumos şi sănătos, zise ea, radioasă.

— Totul e pregătit... adică, vreau să zic... pe curând?...

Blanche fu întrucâtva surprinsă de îngrijorarea din vocea lui.

— Nu-ţi face griji din pricina mea. Sunt în mâini bune,

Richard, răspunse ea.

Apoi se sculă şi se duse spre el, ca să-i umple pentru a doua oară cupa. Când Richard îşi ridică braţul ca să ducă la buze cupa, Blanche îi dezmierdă mâneca de mătase.

— În veşmintele astea eşti alt om, zise ea. Doamnele de la Curte se mai întreabă şi acum cine a fost gentilomul chipeş care m-a condus la biserică, la Portchester. Dacă ai fi fost un om liber, nelegat de ordinul tău prin jurământ, ai fi putut să le ai una după alta, ba chiar şi pe mine ai fi putut să mă ai. Încercase să-i aţâţe vanitatea, pe care el însă n-o avea.

După ce bău vinul, Richard puse cupa pe placa lată de deasupra căminului.

— Cine eşti tu de fapt, Richard Bastardule? întrebă Blanche încetişor, cercetându-i profilul.

Aymer nu-i destăinuise lui Blanche niciodată nimic cu privire la secretul obârșiei prietenului său. Era ceva între ei și Thomas de Lincoln...

— *Madame*, nu ştiu, răspunse el şi se duse spre fereastră, lăsând-o pe Blanche pradă mirării.

Richard privi pe fereastră văile scăldate de razele soarelui. Când se întoarse, văzu că Blanche își bea vinul cu sorbituri mici. Apoi Blanche își puse cupa pe măsuță și îl privi provocator. Trupul ei tânjea după un bărbat, după acest bărbat. Dar el își îndreptă privirea dincolo de ea, spre ceva ce nu exista. Cu un suspin, Blanche se prăbuși pe canapea. *Par Dieu*! Ce se petrecea cu ea? Nu mai putea să se uite la un bărbat decât cu o privire pofticioasă? Răbdare, trebuia să aibă răbdare cu el. Oare copilul pe care îl purta în pântece o făcea mai puţin atrăgătoare pentru bărbaţi? Blanche era mai degrabă o amantă, decât o mamă, și asta va fi întotdeauna! Uneori îl ura pe copilul pe care urma să-l nască. Lupta împotriva propriei sale mânii, pe care abia dacă o mai putea stăpâni, iar Richard se și întreba ce anume o făcuse să-și piardă buna dispoziţie. Cu trei pași mari ajunse lângă ea și șovăi o fracţiune de secundă, stăpânindu-și dorinţa de a-și pune mâna pe gingaşul ei umăr.

— Te-am obosit? o întrebă el.

„Doamne sfinte!” își zise ea, uimită, „îi e milă de mine!” La

urma urmei, tot e mai bine așa decât nimic; și, ridicându-și privirea, îi luă lui Richard mâna și îi depuse un sărut în palmă. La atingerea buzelor ei calde, Richard simţi un fior în tot trupul, dar o lasă să îi dezmierde mâna, dându-și totodată seama cât de slabă este propria sa carne.

— Ești prea bun pentru lumea asta, șopti ea, făcându-l pe Richard să râdă cu poftă.

— Te simţi nefericită aici? întrebă el, acum din nou serios.

Blanche zâmbi aproape încurcată.

— Însingurată, răspunse ea, aproape imperceptibil. Și plictisită. Se bizuise pe presupunerea că Richard va fi destul de isteț ca să înțeleagă de ce. Richard avu impresia că o înțelege. Castelul Westminster era destul de animat, și totuși acolo te puteai simţi peste măsură de stingher, pentru că acolo nu exista prietenie cinstită: fiecare purta o mască invizibilă, în spatele căreia se pierdeau, ascunse, adevăratele gânduri și simţăminte.

De afară se auzi dangătul unui clopot. Atunci Richard luă mâinile lui Blanche în ale sale și se rugă ca Cerul să-i ierte acest păcat.

— Însingurată, poate, zise el, cu blândeţe, dar cei ce te îndrăgesc sunt cu gândul la dumneata, mai ales acum.

Vorbise oare despre el însuși?

— Mă găsești schimbată? întrebă ea, dându-și osteneala să-și coboare privirea provocatoare.

— Sarcina te face și mai frumoasă, *madame*. Numaidecât după aceste cuvinte, Richard se sculă în picioare. Acum trebuie să plec.

— Revii curând? îl imploră ea.

El dădu din cap că da, își încheie mantaua, făcu o plecăciune adâncă și dispăru.

•

Pe la mijlocul lui octombrie, Richard se întoarse la Londra și o întâlni pe Blanche în grădina din spatele casei unui bogat croitor francez. Îi trimisese vorbă cu o zi înainte că o va vizita. Obrajii ei palizi se îmbujoraseră la citirea acestei vești.

— Azi arăţi bine, îi spusese lui Blanche regina Isabela, când, în după-amiaza acelei zile jucaseră șah în camera de la

Westminster a suveranei.

— Mulțumesc, maiestate, mă simt mult mai bine de când m-am mutat în acest castel, și de atunci nu mai am grețuri, răspunse ea.

De fericire, Blanche o lăsase pe regină să câştige partida, fără să resimtă obişnuita iritare înăbuşită, pricinuită de înfrângerea sa intenționată.

Richard stătea la marginea grădinii, unde gazonul cobora în pantă dulce spre Tamisa. Era o zi călduță, umbra norilor mici făcea pete întunecate, care se deplasau lent pe văile de la sudul fluviului. Îmbrăcămintea lui de culoare închisă contrasta puternic cu florile vesele din grădină. Când auzi foşnetul veşmintelor ei, Richard se întoarse și făcu o mică plecăciune, ca s-o salute. Până să-și dea seama ce se petrece, Blanche îl cuprinse de gât cu brațele și îl sărută pe ambii obraji.

— Chiar atât de însingurată ai fost? glumi el, și râseră amândoi.

— O, Richard, e atât de mult de când nu te-am văzut, oftă ea, și când Richard îi oferi brațul, ea se rezemă ușurel de el, ca în acea zi, în care o condusese la Biserica Saint-Mary.

— Am avut o perioadă grea, dar rețeaua începe acum să funcționeze, răspunse el.

Se plimbară agale încolo și încoace, pe poteca îngustă tivită cu straturi de flori și cu arbuşti decorativi.

— Aș fi preferat să mă întorc chiar azi în Franța, îi mărturisi el, dar încă nu m-am odihnit destul. Și nu sunt sigur dacă pot avea încredere deplină în unul dintre oamenii mei. Blanche îl privi cu coada ochiului și tăcu, simțind că e mai bine să-l lase să termine de spus ceea ce avea de spus, dacă voia să-și spună păsul. Patru ani de zile am împărțit cu el aceeași chilie. Mi s-a părut ciudat că tocmai el se afla în The Weald, de aceea nu l-am pierdut din ochi de atunci încoace. Îi simt ostilitatea, cu toate că el nu și-o exprimă. Făcu un gest cu mâna, ca spre a îndepărta această problemă. Dar dumitale cum îți merge, *madame*? Ești bine îngrijită? Ai să te afli în mâini bune, când va veni sorocul?

— Regina mi-a făgăduit serviciile propriului ei medic, care a și fost la mine și a găsit că totul e în cea mai perfectă ordine. Și

am să am o moașă franceză, așa că n-ai niciun motiv să fii îngrijorat.

— Dacă pot face ceva pentru dumneata, sunt sluga dumitale.

— Funcţia pe care o îndeplineşti nu este oare destul de grea? Nu, nu te iau peste picior, prietene. Ştiu cât eşti de atent şi de grijuliu. Eşti un cavaler de treabă. Şovăi câteva clipe înainte de a continua: Aş vrea să te întreb ceva: ia spune-mi, dumneata ai fost cel care a intrat în Templu prin efracţie? Richard dădu scurt din cap că da; Blanche râse. De fapt mi-am închipuit numaidecât. Cei de acolo nu știu încă nici azi ce ai furat, dacă într-adevăr ai furat ceva.

— Era o avere, răspunse Richard, fără înconjur. Ne-am putut cumpăra îmbrăcăminte, arme, cai și o serie întreagă de oameni de legătură.

— Vorbeşti de parcă ar fi fost foarte uşor.

— N-a fost. Urmă o tăcere; în acest timp se uitară amândoi la câmpia încă verde de dincolo de Tamisa. Ce veşti mai ai de la Aymer? întrebă el.

Blanche dădu din umeri.

— În Franța nu prea sunt schimbări.

— Până acum ne putem socoti norocoși. Dacă lucrurile iau o întorsătură proastă, am să dezlănţui iadul, zise el violent.

Blanche îl privi cu coada ochiului și-și dădu seama că e convins de ceea ce spune. Simţi o pornire subită să-și retragă mâna care se rezemase de mâneca lui, dar o lăsă acolo. Cum oare putuse vreodată să creadă că-l cunoaște pe omul acesta?

— Cu douăzeci și cinci de oameni? întrebă ea cu băgare de seamă.

— Chiar și singur dacă trebuie. Richard se aşeză pe iarba de pe mal și lăsă să-i treacă apa printre degete. Fii atentă! o preveni el pe Blanche, când o văzu că se așază pe iarbă lângă el. Foarte curând o să ai ameţeli, și atunci nu trebuie să te apropii de asemenea locuri.

Râsul ei melodios îi izgoni din minte grijile.

— Ce știi dumneata despre toate astea?

Richard zâmbi și-și ridică mâinile făcute căuș. Apa i se scurse printre degete înapoi în fluviu.

— Viaţa omului, zise el, este o picătură de tragedie şi de fericire, scoasă din oceanul veşniciei numai ca să cadă înapoi şi să se piardă în uitare.

— Dacă vezi viaţa astfel, de ce faci tot ceea ce faci?

— Pur şi simplu pentru că sunt nevoit. Pentru că întregul suflet mi se răzvrăteşte când asist la nedreptăţi. Privi apa. Azi-noapte s-a împlinit un an: ziua de 13. Şi după o clipă de tăcere: Trebuie să avem grijă ca lumea în care va creşte fiul dumitale să fie mai bună decât cea în care trăim noi, *madame*.

Richard veni din nou în vizită la Blanche la sfârşitul lunii, când zilele se scurtaseră, iar frunzele copacilor deveniseră castanii, galbene și roșii. Venise de la Glochester spre răsărit într-un galop nebun, ca să se afle împreună numai o jumătate de oră în camera din spate a unui neguţător londonez de dantelărie, unde Blanche mai alegea câteva mărunţişuri pentru zestrea pruncului ei.

— Totul e în ordine? întrebă el. Drumul spre oraş nu te-a obosit prea mult?

— Câtuși de puţin! Am la dispoziţie o trăsură foarte comodă.

Richard zâmbi aprobator când îi văzu îmbujorarea sănătoasă.

— Data viitoare am să vin să te văd la Windsor, zise el.

— Să nu faci asta! Ai fi în prea mare primejdie!

Richard luă o bucăţică de dantelă și o ţinu în sus, ca și cum ar fi ţinut în mană un zid de împrejmuire. Își vârî degetul printr-un ochi al dantelei și rânji:

— Așa... Acum: iar înapoi. De Sărbătoarea Tuturor Sfinţilor să fii în timpul liturghiei în camera dumitale. Am să mă aflu acolo.

Blanche îi luă mâna și o strânse între palmele ei calde.

— A fost o vreme în care aș fi fost în stare să-ţi scot ochii, și știai asta. De ce ești așa bun cu mine?

— Pentru că ești soţia celui mai bun prieten al meu.

Simplitatea răspunsului o dezamăgi; poate că se așteptase la o altă explicaţie.

— Numai de aceea?

Richard fu surprins de întrebare, dar nu lăsă să se bage de seamă.

— Îl iubesc pe Aymer așa cum aș iubi un frate. Și te iubesc pe

dumneata aşa cum aş iubi o soră.

Era un răspuns pe cât de diplomatic, tot pe atât de sincer. Blanche îi zâmbi lui Richard şi apăsă podul palmei lui de obrazul ei îmbujorat.

— Se mişcă, şopti ea, şi cu degetele ei subţiri în jurul pulsului lui, îi duse mâna pe pântecele ei şi i-o lipi de mătasea moale de sub manta. Când simţi că în pântecele ei se mişcă ceva, Richard fu profund înduioşat. Câtva timp nu găsi cuvinte, nici nu îndrăzni să-şi ridice mâna, să şi-o lipească de acea dulce atingere, care îi dădea senzaţia excitantă că simte ceva pur şi bun, o nouă viaţă, gingaşă şi micuţă, dar totuşi atât de categorică.

— Ah, dacă ar putea Aymer să fie aici, ca să simtă şi el! zise Richard în cele din urmă.

— Aymer?

Blanche nu se gândise la soţul ei. Ridicându-şi genele negre, îl privi pe Richard, cu un zâmbet în jurul buzelor ei senzuale. Tot mai căuta o modalitate de a-l seduce pe acest bărbat irezistibil. Să-l cucerească pe acest cavaler neîncovoiat, de o castitate incontestabilă, devenise o obsesie pentru ea. Trebuia să joace jocul care o ispitea. Trebuia să verifice cât de departe îl va putea duce. Nu era ceva care îl excludea pe Aymer, nu avea nicio legătură cu relaţia ei cu omul al cărui copil îl purta în pântece.

— Aymer are să fie aici când ai să naşti pruncul, zise Richard.

Blanche îi duse mâna la propriul ei piept şi şi-o lipi de sâni.

— Trebuie să vii mai des pe la mine, Richard; am nevoie de tine, şopti ea.

Richard simţi brusc dorinţa de a-şi retrage mâna, dar nu şi-o retrase, de frică să nu rănească simţămintele lui Blanche. Era însărcinată şi, deci, vulnerabilă.

— Dorinţa dumitale este o poruncă pentru mine, *madame*... Acum pot să-mi iau mâna înapoi?

Mânată de o pornire bruscă, Blanche sări în sus şi îl cuprinse pe Richard de gât cu braţele.

— Nu-mi face plăcere să te văd că pleci. Mi-e veşnic dor de tine. Richard o luă de mână, ca să se desprindă din îmbrăţişare. Sărută-mă, Richard, îi zise ea, implorându-l. E atât de mult de

când n-am mai simţit buzele unui bărbat!

— *Madame*, îi zise el foarte serios, eu sunt monah. Am depus cel mai straşnic jurământ de celibat din toată creştinătatea. Nu mă duce în ispită.

Mirosul dulceag al parfumului ei îl ameţi.

— Ai spus că îţi sunt ca o soră, îi dădu ea replica, râzând provocator.

— Chiar dacă ai fi mama mea, tot nu te-aş săruta. De fapt nici n-ar trebui să mă aflu aici.

Cândva, un asemenea răspuns ar fi făcut-o să izbucnească într-o mânie sălbatică. Acum își lăsă ochii în jos și privi brâul de piele al lui Richard.

— De ce fugi de mine, Richard? Nu-ţi par atrăgătoare? Am fi putut să fim amanţi, tu și eu... Ne asemănăm în multe privinţe.

Cuvintele ei îl făcură să amuţească. Se îndreptă din spate și o privi cu severitate pe Blanche, gândindu-se că ar trebui să-i închidă gura pe loc, dar socoti că o asemenea reacţie ar fi fost prea brutală, având în vedere starea ei fizică.

— În care, de pildă?

— Uite: fiecare dintre noi doi a crescut printre adulţi, deci noi doi n-am avut parte de micile plăceri fără griji ale anilor copilăriei. N-ar trebui acum să compensăm această pierdere?

— Nu simt defel nevoia să compensez ceva.

— Hai, Richard! Vreau să fiu iubită! Patul tău e la fel de rece și de gol ca și al meu!

— Nu că ai fi neatrăgătoare, dar Aymer te iubește, iar dragostea lui te încălzește chiar și atunci când nu împarte patul cu dumneata.

Blanche dădu din cap și apoi, spre uimirea lui Richard, pufni într-un râs care avea și un substrat ironic.

— Doamne sfinte! exclamă ea, dându-și deoparte cu un gest nervos părul de pe chip. De ce te-au închis într-o mănăstire?

— Mă tem că nu te mai pot urmări, zise el, cam indispus de observaţiile ei.

Blanche își ţuguie buzele.

— Dumnezeu n-ar fi trebuit să păstreze pentru sine un mascul atât de frumos. Un monah atât de chipeş este un

blestem pentru el însuși și pentru femeile care îi ies în cale.

— Da, te cred.

— Și eu, zise ea, cochetând, și se roti în jurul lui, așa încât el să-i poată admira silueta, fără să poată observa, datorită îmbrăcăminții ei rafinate, cât de înaintată era sarcina.

— *Madame*... zise el, nu mă pricep la așa ceva.

Când îl văzu că-și întoarce privirea, Blanche pufni iar în râs.

— Faci pe prostul. Totuși nu ești de lemn. Cât îți trebuie până să te excIți?

„Nu prea mult”, își zise el, „ba chiar foarte puțin, mult prea puțin.” Acum ea era foarte aproape de el.

— Ai făcut vreodată asta? îl întrebă ea, ca să-l tachineze. Vreau să spun: cu femei.

Râse din nou, de expresia de buimăceală de pe chipul lui, de fermecătoarea neajutorare din care bietul cavaler nu știa cum să iasă. Dar în cele din urmă, Richard își regăsi controlul de sine.

— Regulile noastre sunt foarte clare, *madame*, zise el, aspru. Sutana albă e un simbol al castității noastre.

„Femeile...” își zise Richard când, nu mult după aceea, se afla iarăși pe drum. „Să mă ia naiba dacă înțeleg ceva din ce spun și fac ele...”

•

De Sărbătoarea Tuturor Sfinților, ploaia torențială părea că nu mai contenește. De la fereastra lui Blanche, Richard privi, printr-o perdea cenușie de ploaie, zidurile înconjurătoare. Nu se vedea nicio santinelă. Cei mai mulți ostași din gardă asistau la liturghie, în capelă, sau se adăpostiseră în turnurile de pază. Castelul părăsit fusese pentru el o priveliște binevenită, după lungul drum călare. Richard intrase neobservat, cât se poate de comod, prin poarta din dos.

— Regele Eduard are să răcească în capela aceea umedă! zise el, abătut, dârdâind în veșmintele sale ude.

Blanche stătea întinsă pe canapea și râdea în hohote.

— De când ești aici, ai tot înjurat vremea, râse ea, în timp ce soarele e chiar în spatele tău.

Richard se întoarse spre ea, amuzat de reproșul ei deghizat.

— Ești plină de modestie, *madame*, și asta îți sporește

frumusețea.

— Ia spune-mi: cum reziști la o vreme infectă ca asta? Aș putea să jur că ești bolnav toată iarna.

— Aici, în Anglia, cei mai mulți dintre noi au acum un adăpost permanent. În Franța e mai greu. Viața unui fugar este dificilă. În unele locuri ne-am construit colibe sub pământ, bine proptite, cu destul spațiu, și cu destule provizii. În caz de primejdie sau de vreme deosebit de rea, suntem la adăpost acolo.

— Și atunci din ce trăiești?

— Mănânc ce găsesc în cale: fructe din pădure, plante comestibile și ciuperci, nuci, mere...

— Mere! Alea sunt bune ca nutreț pentru vite.

Richard rânji.

— Și uneori un fazan sau alt vânat mărunt.

Pe buzele lui Blanche reapăru râsul binevoitor.

— Vai, templierule, să nu vânezi. Ai putea fi arestat pentru braconaj!

— Mai bine să mă aresteze pentru braconaj decât pentru altceva. Am mâncat pe cinste vânat. Și cunoști mirodeniile și ierburile pe care le-am importat noi din Orient?

— Da. Bănuiesc că în Templu ați avut mâncare excelentă.

— Te înșeli. De cele mai multe ori, în zilele de post mâncam legume fierte. Cele mai multe plante exotice le-am mirosit numai. În trapeză, luxul era la fel de interzis ca și în tot restul Templului.

Blanche nu fu de acord cu el.

— De ce să nu aibă voie un monah să-și prepare mâncărurile în așa fel încât să fie mai gustoase? Cu atât mai mult, cu cât patru zile pe săptămână este nevoit să se abțină de a gusta carne.

— *Madame*, chiar Sfântul Bernard de Clairvaux, cel care ne-a dat Regulile, a introdus acest regim alimentar în mănăstiri. „Deoarece resimțim o repulsie față de hrana pură, dată nouă de Natură”, a scris el, „lăcomia este excitată prin fel de fel de gusturi nefirești, obținute prin amestecarea între ele, în nenumărate moduri, a mâncărurilor, prăpădindu-se astfel gustul dat de

Dumnezeu lucrurilor.” Vrei să tăgăduieşti această înţelepciune? După ce Blanche făcu semn cu capul că nu, Richard zise în continuare: Bine. De aceea mănânc mere pădureţe, şi trebuie să-ţi spun că Dumnezeu le-a dat un gust bun, la fel cu cel al cărnii de porc.

— Ai haz, zise Blanche, râzând.

Richard se aşeză pe un taburet la picioarele ei şi o privi. Blanche era din nou serioasă.

— Regele a vorbit acum câteva zile despre tine, spunând că te preţuieşte. L-am întrebat de ce, dacă are o părere atât de bună despre tine, n-a încercat să-l convingă pe papă să-ţi anuleze excomunicarea.

— Şi ce a spus?

— S-a supărat şi a spus că discută cu papa cu privire la excomunicarea lui Piers de Gaveston, cel surghiunit din Anglia, şi că nu vrea să-şi primejduiască şansele de succes printr-o cerere atât de nesăbuită. N-am stăruit, de teamă să nu-mi trădez relaţiile strânse pe care le am cu tine. Nici acum nu bănuieşte nimeni că mă întâlnesc regulat cu tine. Richard dădu din umeri, dar indiferenţa lui nu era sinceră. Mi-a spus, zise Blanche în continuare, că i-a scris chiar şi lui Filip cel Frumos ca să-i ceară ajutor, având în vedere marea influenţă a regelui francez asupra papei Clement.

O clipă, Richard o privi pe Blanche, uimit şi neîncrezător, dar apoi sunetul cald al râsului ei umplu din nou camera. Blanche îl privi îndelung. Nu-l văzuse încă niciodată atât de vioi şi de lipsit de griji.

— Eduard e un prostănac, un juisor indolent. Ar fi trebuit să fie menestrel sau trubadur.

— Măsoară-ţi cuvintele, Richard, pentru numele lui Dumnezeu! Viaţa la Curte m-a învăţat că e primejdios să spui ceea ce gândeşti.

— Chiar dacă ceea ce spui este din întâmplare adevărat?

— Mai ales dacă este adevărat, răspunse ea.

— Dar judecând după ceea ce am auzit eu despre el, cred că e preocupat mai mult de favoritul său decât de binele poporului său. Luptă mai vârtos pentru a-l readuce pe fratele Piers la Curte

decât ar trebui să lupte pentru a apăra drepturile supușilor săi. Lasă-l să-și irosească energia împotriva scoțienilor decât în favoarea acestui gascon bun de gură. E obsedat de Gaveston! Nu mai vede nimic altceva, decât dacă îl iei de păr și îl târăști ca să-l vâri cu nasul în bălegar, așa cum am făcut noi. Fuge de îndatoririle și de problemele înaltului său statut, dar îi acceptă privilegiile. De ce n-a plecat acest netot blestemat în Țara Sfântă, ca să ducă acolo inima tatălui său?

Blanche nu răspunse la această din urmă întrebare. Își alese un fruct uscat dintr-o fructieră de argint de lângă ea.

— Eduard e un om prietenos, cu o inimă bună, un om care nu poate face niciun rău nici măcar unei muște. Iar frumoasa Isabela este prea rafinată, prea rece și prea lipsită de receptivitate față de nevoia lui, grosolană și simplistă, de dragoste. Tragedia lui este că s-a născut prinț. L-am auzit deseori plângându-se că i se tot cere mereu să fie neapărat ca tatăl său. De ce n-are voie să fie pur și simplu el însuși? Are o comportare atât de băiețoasă, încât pare că nu a devenit încă adult, și mă îndoiesc că va deveni vreodată. Poate că evenimentele au să-l mai schimbe, astfel încât să devină o personalitate ceva mai hotărâtă și mai stabilă, în stare să conducă un regat atât de mare ca acesta. Să ne rugăm Cerului să nu fie prea târziu. Poate că ar fi fost într-adevăr mai bine pentru el să fie trubadur, așa cum ai spus.

— N-ar fi rezistat mult. E o existență foarte grea. *Madame*, ai o viziune extrem de limpede pentru o femeie.

— Am fost crescută ca să moștenesc și să administrez un domeniu întins. Tăcu, și atunci Richard își dădu seama că e năpădită de amintiri. Primul meu fiu are să se numească Étienne, zise ea visătoare, după tatăl meu, ale cărui bunuri le va moșteni într-o bună zi, mai zise ea, și-și puse mâna pe prețioasa povară pe care o avea în pântece. Într-o bună zi are să călărească prin pădurile din jurul castelului, pe un cal alb ca zăpada, urmat de cei patru frați ai săi. Are să triumfe în toate turnirurile și are să cucerească inimile celor mai frumoase fete din tribună. Am să-l trimit în casa Uzès, ca să slujească puternicilor seniori de acolo, și poate că are să fie de față și Ferrand, ca să-l învețe cât

mai multe lucruri înainte ca Etienne să fie făcut cavaler.

— Priveşti foarte departe în viitor, *madame*.

Lui Richard îi plăcură visurile ei romantice.

— Are să se nască în surghiun, Richard, dar am să-l duc curând acasă, zise ea, cu hotărâre.

Deodată, îndoindu-se de propriile ei cuvinte, îl privi pe cavaler. Acesta dădu din cap, ca să-i insufle curaj.

— Da, așa ai să faci, zise el. Ai să-l pierzi în mâinile altei frumuseţi orbitoare franceze, înainte de a-ţi da seama că a devenit om în toată firea.

— Ai dreptate, zise ea, zâmbindu-i recunoscătoare. N-am ajuns încă atât de departe. Cred că am să-mi clădesc o casă în apropiere de Palatul Westminster. E mai aproape de Londra și mai aproape de familia regală. Cred că am să fiu nevoită să rămân în ţara asta destul de multă vreme, ca să mă pot bucura de o casă proprie. Nu mă lasă inima să mă întorc în Franţa, atât timp cât Filip mai ţine sceptrul în mână. Crezi că fac bine investind o sumă atât de mare într-o casă lângă Londra?

Richard se gândi câteva clipe și, în cele din urmă, zise:

— Cred că ar trebui să te sfătuiești despre asta mai întâi cu Aymer, înainte de a lua hotărâri definitive. Socotesc că n-are să-i facă plăcere să afle că iei hotărâri atât de importante de una singură.

— Sunt banii mei! exclamă ea, violent. Și, în plus, ocolești întrebarea: ce părere ai despre planul meu?

— Cred, zise el, că trebuie să-ţi clădești casa. Atunci ai să ai cel puţin posibilitatea să primești pe cine vrei, fără ca alţii să-și vâre nasul în treburile dumitale.

— Vai, te gândești numai la tine. N-ai vrea să-mi spui cu toată sinceritatea ce părere ai?

— Poate că vorbesc destul de serios, răspunse el. Îmi dau destulă osteneală să mă feresc de justiţie și de Biserică, chiar și fără vizitele pe care ţi le fac regulat dumitale. Ca om de finanţe, aș mai adăuga că ar fi o investiţie bună și înţeleaptă. Burghezia e în ascensiune. Cândva ai să poţi vinde casa cu preţ bun. Se sculă în picioare și făcu o plecăciune scurtă. *Madame*, trebuie să-mi iau rămas-bun de la dumneata. Peste câteva zile mă întorc în

Franţa.

Pe chipul lui Blanche se putu citi dezamăgire.

— S-a întâmplat ceva? Ceva ce te cheamă într-acolo? întrebă ea, plină de încordare.

— Nu. Mi-am terminat treaba aici. Totul e în ordine. Lucrul cel mai important de care se plâng fraţii noştri aflaţi în detenţie aici este că suplimentul pe care îl primesc ei din averea ordinului nu le îngăduie să-şi dea regulat rufele la spălat. Râse sarcastic. Plec în Franţa ca să fac pregătiri pentru procesul împotriva ordinului.

Blanche, care se ridicase în capul oaselor, se sculă acum şi ea în picioare. Sarcina era acum foarte vizibilă. Mai avea vreo trei luni până să nască.

— De aceea ai fost atât de vesel azi?

— Nu. Dumneata ai fost cea care m-a făcut să uit realitatea. Vrei să-i transmit lui Aymer câteva cuvinte din partea dumitale? Am să-l întâlnesc negreşit.

Blanche şovăi o clipă. Fireşte, era de datoria ei să-i aducă la cunoştinţă lui Aymer că sarcina ei se dezvoltă normal. Dar gândul îi era la plecarea celui care se afla acum lângă ea. Întinse în grabă mâna spre pergament şi spre pana de gâscă.

— Nu în scris, zise Richard. Prefer să-i transmit verbal mesajul.

Ea dădu din cap că a înţeles. Pruncul din pântecele ei, trezit de mişcarea bruscă a maică-sii, începu să dea nerăbdător din picioare.

— Spune-i că sunt bine sănătoasă, zise ea, absentă, că mi-e dor de el, mai ales acum, când şi dumneata eşti nevoit să mă părăseşti, şi că număr zilele până la întoarcerea dum... lui. O, Doamne! Richard, vizitele dumitale mi-au făcut atât de bine! Ai grijă de dumneata!

Îl cuprinse cu braţele. Richard o cuprinse şi el cu braţele, dar nu ca s-o respingă, ci ca s-o îmbrăţişeze. Blanche nu-şi dădu aproape deloc seama că mâhnirea ei sinceră, pricinuită de plecarea lui, o durea mai mult decât neruşinatele avansuri pe care i le făcuse lui Richard cu prilejul vizitei lui precedente.

— Cu bine, *madame.* Dumnezeu să te ocrotească, zise el, atât

de aproape de ea, încât Blanche îi putu simţi răsuflarea.

Apoi făcu vreo câţiva paşi înapoi şi, după o scurtă plecăciune, dispăru.

•

Richard plecă din Anglia cu o săptămână mai târziu decât ar fi vrut. Unul dintre fraţii din Templul de la Londra muri la 1 noiembrie, în închisoare, în ziua de după ultima vizită făcută de Richard lui Blanche. Răposatul era fratele Hugh de Kirketoft, care nu supravieţuise decât zece luni detenţiei; Richard îl însărcinase pe Toeni să afle cauza morţii templierului. De îndată ce se convinse, cu oarecare certitudine, că pricina morţii fusese numai sănătatea şubredă a fratelui Hugh, care nu rezistase condiţiilor grele de detenţie din celulă, Richard se îmbarcă pentru trecerea Canalului spre Franţa.

În timpul absenţei sale de peste trei luni, nu se întâmplase acolo mare lucru: după prima jumătate de an, atât de agitată, scursă de la arestarea fraţilor francezi, alte probleme, momentan mai importante, scoseseră de pe scena diplomatică chestiunea Templului. Se vorbea chiar de o anumită rutină, în viaţa de zi cu zi, atât a fraţilor deţinuţi, cât şi a celor care izbutiseră să se facă nevăzuţi.

De aceea, pe la sfârşitul lui decembrie, vestea unei apropiate bule pricinui un şoc care îi zgudui pe toţi. Fu convocată în grabă o şedinţă capitulară într-un bordei secret, aflat în desişurile Pădurii Amboise. În încăperea cufundată în semiîntuneric, sub acoperişul de lut şi de crengi, învelit cu muşchi, Richard abia dacă putu desluşi chipurile încordate ale cavalerilor. După ce deschise şedinţa, potrivit datinii, cu un *Tatăl nostru*, îi dădu unuia dintre cavaleri cuvântul.

— Ceea ce am putut afla la Toulouse, trăgând cu urechea, începu acesta, este că Sanctitatea Sa va emite în curând o bulă, prin care le interzice tuturor cetăţenilor să le dea ajutor templierilor acuzaţi, să-i elibereze, să-i găzduiască sau să-i povăţuiască, sfătuindu-i să-i aresteze şi să-i predea inchizitorilor. Îi ameninţă cu excomunicarea pe toţi cei care, indiferent de rangul lor, fără să excludă nici eminenţele episcopale, le-ar da templierilor sfaturi sau sprijin.

Richard le oferi fraţilor posibilitatea de a-şi exprima gândurile.

Cei mai mulţi recitară textul bulei aşa cum îi tăia capul, potrivit rolului activ pe care îl jucaseră în anul aproape încheiat. Erau oare şi ei ameninţaţi cu excomunicarea?

— *Messire*, îi spuseră ei lui Richard, ai fost şi dumneata însuţi proscris acum patru luni. Ne ceri să îndurăm aceeaşi soartă?

Fără să rostească niciun cuvânt, Richard ascultă spusele lor: că, din pricina atitudinii brusc duşmănoase a papei, se duce de râpă acţiunea lor de rezistenţă, atât de anevoios pusă pe picioare, că cei din Palatinatul de pe malul Rhinului, care se bucurau de libertate şi nu erau urmăriţi, le vor refuza de îndată orice colaborare; că fraţii din Castilia nu vor voi să primejduiască sentinţa Conciliului episcopal din Salamanca, ce va fi probabil pronunţată în favoarea lor.

Mai spuseră că fraţii din cealaltă parte a Alpilor, care îi avuseseră cândva la mână pe bancherii lombarzi, vor vedea cu ochii lor că fluxul se prefăcuse în reflux; duşmanii lor îşi vor exercita desigur influenţa asupra conducătorilor spirituali, care urmau să pronunţe verdictul cu privire la ei. Nici ei nu aşteptau o provocare.

— *Seigneurs frères*! se auzi răsunând vocea lui Richard, după ce cu toţii îşi exprimaseră părerea, cred că trebuie să facem o distincţie clară între două lucruri. Dacă informaţiile voastre cu privire la apropiata bulă sunt vrednice de încredere, atunci sunt nevoit să presupun în primul rând că bula este un avertisment discret la adresa episcopilor, care pentru moment dispun de soarta fraţilor noştri întemniţaţi. Bula dovedeşte numai, cum nu se poate de limpede, cât de departe s-a lăsat târât papa Clement de către Filip cel Frumos. În al doilea rând, nu cred că această bulă ne vizează anume pe noi, ba m-aş simţi chiar măgulit dacă micul meu grup de oameni ar fi atât de important. Textul este însă astfel întocmit, încât bula să ne poată fi aplicată desigur şi nouă, ceea ce se va şi întâmpla negreşit, dacă se iveşte un prilej în acest sens. De aceea vreau să nu existe o înţelegere greşită; n-am de ales, nu avem altă cale decât cea pe care am pornit. Nu vom face provocări, dar dacă împrejurările ne vor sili, nu ne vom

sustrage acestei sancţiuni. Oare fraţii noştri întemniţaţi nu se află în aceeaşi situaţie? Cei ce mor în închisoare nu sunt oare înmormântaţi în afara pământului sfinţit? Dacă ne e într-adevăr milă de soarta lor, trebuie să împărtăşim aceeaşi soartă cu ei.

— N-am putea oare evita o seamă de greutăţi vorbind cu papa? Este o soluţie mai simplă decât să aşteptăm până se petrece inevitabilul. Asupra unei excomunicări odată pronunţate nu e prea uşor să se revină.

Richard îl privi cercetător pe fratele care vorbise.

— Dacă te gândești la o soluţie simplă, propunerea dumitale nu e o asemenea soluţie, zise el scurt. Încă de la începutul începutului acestui scandal, n-am fost în stare decât să limităm pierderea, niciodată s-o excludem. Avantajul este de partea adversarilor noştri, iar o discuţie cu papa n-ar schimba câtuși de puţin situaţia. În jurul lui Richard răsunară câteva observaţii dezaprobatoare. Datoria noastră este să facem tot ceea ce ne stă în putinţă pentru binele ordinului. Până acum n-am folosit decât influenţa câtorva episcopi și a unui cardinal și le-am predat lor jalbele noastre.

— Ar trebui să ne adresăm jalba direct Sanctităţii Sale, stăruiră ei.

— Sunt gata să-mi asum orice risc, zise Richard, sarcastic, în afară de unul inutil. Papa Clement nu e decât un pion în mâna lui Filip. Regele îl poate muta pe tabla de șah oricum vrea. Sanctitatea Sa nu-și poate îngădui să fie milostiv.

— Sfântul Părinte se străduiește să scape din ghearele regelui. A și plecat din Poitiers. Se zice că noua sa reședinţă va fi Avignon.

— Cu ce preţ, frate? continuă Richard. L-a costat o nouă bulă ca să scape din detenţia sa la Poitiers. Clement n-a șovăit să verse sânge ca să-și redobândească libertatea. Atunci, să-și pună în cumpănă libertatea abia recâștigată și să-și retracteze cuvintele? Cu același scop înaintea ochilor mi-am vârât și eu cândva gâtul în laţ, dar fără niciun rezultat. Papa nici nu s-a sinchisit de jalba mea. Papa n-are nevoie de mucenici, care își jertfesc libertatea și viaţa pentru adevărul Templului. A înscenat evadarea mea ca să nu-l mustre conştiinţa, ca şi cum nimic nu s-

ar fi întâmplat! Acest papă are poate inimă bună, dar îi lipsește șira spinării și, cu siguranță, n-are scrupule.

Vocea lui Richard era plină de amărăciune.

— Apariția dumitale personală la Curtea papală va avea greutate acum, susținu un alt cavaler, mai ales dacă acolo aștepți audiența îmbrăcat într-o târsână de penitent.

— Dacă mă duc la papă, nu mă duc în târsână de penitent, ci în hlamida albă. De altfel, n-am niciun motiv să mă pocăiesc și urăsc ipocrizia. Unde se află papa Clement acum? întrebă el, iritat.

— La Toulouse.

Cuta dintre sprâncenele lui Richard le arăta cavalerilor că vajnicul lor comandor era supărat.

— Am să fiu acolo, dar nu ca să-i implor în genunchi iertare, ci ca să-i spun că actul lui de autoritate nu ne impresionează. Îi rog pe cei ce sunt de acord să ridice mâna. Nu fu mirat când văzu că aproape toți ridicară mâna. Am să am nevoie de treizeci de oameni, bine înarmați, și de tot atâția cai iuți de picior, zise el, și se întoarse fluturându-și larg mantaua neagră. Ferrand, tu vii cu mine. N-aș vrea să pierzi acest spectacol.

•

Înainte de sfârșitul aceleiași săptămâni, Richard intră în Toulouse și se prezentă în fața papei. Așa cum spusese, purta sutana cu crucea roșie a templierilor pe piept, sutana fiind acoperită parțial de mantia largă de aceeași culoare neprihănită și cu aceeași cruce pe umărul stâng. La brâu, sutana era strânsă de o *cordelière*, frânghia menită să-i amintească templierului, odată consacrat, de legământul său de celibat.

Cu un genunchi încovoiat, cu mâna dreaptă pe garda spadei, Richard vorbi cu glas puternic:

— Sfinte Părinte, am venit să vă vorbesc în numele fraților mei, care se simt amenințați de bula ce o veți promulga în curând. Este de datoria mea să vă aduc la cunoștință că, dacă nu sunteți dispus să vă revizuiți hotărârea, nu ne putem îngădui să ne lăsăm intimidați de amenințări pe care noi le socotim samavolnice. Avem dreptul să ne apărăm într-un proces cinstit. De ce să ni se refuze ajutorul celor ce ne-au rămas credincioși

nouă şi ţelurilor noastre? Noi am încercat în repetate rânduri să vă convingem că aţi fost indus în eroare de nişte martori mincinoși. Ordinul nostru se întemeiază pe binefacere, pe iubire şi pe adevărata frăţie. Este un ordin sacru, foarte apropiat de Tatăl nostru ceresc şi neîntinat de vreo prihană, un ordin în care a fost şi va fi întotdeauna în vigoare dreapta învăţătură întru slava Maicii Domnului şi întru slava şi apărarea sfintei noastre Biserici şi a întregii credinţe creştine. Nu vă cer să fiţi mai drept decât Dumnezeu, dar nu ne cereţi să fim mai curaţi decât Creatorul nostru.

— Dar fraţii dumnitale și-au recunoscut fărădelegile, fu replica timidă a papei.

— Sub presiunea unor torturi cumplite; durerea îi face chiar şi pe nevinovaţi să mintă. Sfinte Părinte, să nu ocolim miezul problemei. Dumneavoastră ştiţi foarte bine ce se petrece; de altfel, v-am informat în repetate rânduri despre practicile Inchiziţiei. Această bulă nu trebuie promulgată. Ne-aţi tăia astfel ultimul pai de care să ne mai putem agăţa!

Papa se rezemă de spătarul jilţului şi oftă.

— Vă înţeleg îngrijorarea. Dar şi voi trebuie să înţelegeţi că sunt îngrijorat în legătură cu puritatea învăţăturii catolice şi cu pernicioasele influenţe eretice care ar putea pătrunde în ea.

Richard fornăi dispreţuitor.

— Dumneavoastră ştiţi la fel de bine ca şi mine că aici nu este vorba de erezie, ci de lupta pentru putere. Biserica săvârșește o eroare îngrozitoare!

— De fapt, de unde cunoști dumneata textul unei bule care nici n-a fost încă publicată? ripostă papa. Poate că indivizii care vă suflă la ureche asemenea date vor fi descurajaţi tocmai de această bulă.

— Mă îndoiesc că bula în chestiune ar putea avea vreo influenţă asupra lor, rânji Richard, căci prea și-au riscat viaţa, unii din pură convingere, alţii ca să se salveze. Dacă preferaţi să daţi ascultare unor minciuni, nu mai am ce să vă spun. N-aveţi decât să promulgaţi bula şi să-i excomunicaţi pe cei ce ne dau ajutor. Abia aştept să aflu cu ce nume veţi completa textul.

— Avem numele dumitale. Ai nesocotit în repetate rânduri

avertismentele Bisericii. De aceea ai şi fost excomunicat. Apoi nici nu te-ai sinchisit de acest blestem; îţi exerciţi normal funcţia şi-ţi pui oamenii care te urmează în permanenţă să te ocrotească. Tăgăduieşti autoritatea Bisericii. Într-adevăr, numele dumitale ne este foarte cunoscut.

Richard dădu din cap.

— Atunci va trebui să puneţi totul în spinarea mea. Nu veţi afla alte nume. N-am nevoie de ocrotirea unei Biserici care a fost mituită de un rege; nu recunosc o asemenea autoritate. Mă încred în Domnul nostru şi vă urez ca El să vă răsplătească pe măsura faptelor dumneavoastră!

În timp ce chipul papei se învineţea încet-încet, Richard se sculă în picioare şi se întoarse. Şi plecă mult prea repede pentru ca papa să poată pune pe cineva să-l urmărească.

Peste alte cinci zile, în bordeiul de lut din Pădurea Amboise, aceiaşi templieri sărbătoriră, în felul lor, simplu şi modest, Naşterea lui Hristos, în timp ce deasupra focurilor din bucătăriile numeroaselor castele din ţinut boii, gâștele și porcii erau răsuciţi în frigări, gogoșile, pâinile și prăjiturile erau vârâte în cuptoare, aerul era plin de mirosul de mere coapte, de bere și de vinuri condimentate, iar în biserici, preoţi și monahi executau marile spectacole religioase numite „mistere”.

Când regele Eduard al Angliei primi bula papală, emise, potrivit acesteia, noi decrete, ca „să fie arestaţi acei templieri vagabonzi care ar mai putea fi găsiţi sau care se mai află în libertate, sau care hoinăresc în veşminte de laici”.

Richard mai era încă în Franţa. Discutase toate problemele cu cardinalul Corbara, care nu-l însoţise pe papă pe drumul acestuia spre noua reședință.

În februarie, comandorul se întoarse în cele din urmă în Anglia, pentru ceea ce credea el că va fi o scurtă ședere acolo. Nu voia nimic altceva mai fierbinte decât să li se alăture cât mai repede cu putinţă fraţilor săi din Franţa și să fie împreună cu ei atunci când comisiile papale își vor începe activitatea și când se va desfăşura procesul propriu-zis împotriva Templului.

PARTEA A DOUA

FECIOARA DIN MORLEY

Ianuarie 1309 – Decembrie 1310

17

„I have no words.
–
My voice is în my sword.”{69}

William Shakespeare,
Macbeth

La câteva săptămâni după ce Richard pusese piciorul pe chei, la Dover, trecu și Aymer Canalul și porni călare spre Windsor. La 20 martie se născu feciorul lui Blanche; Aymer, profund impresionat, depuse un sărut pe fruntea înfierbântată a soției sale, înainte ca privirea să-i lunece spre bocceluța care se numea Étienne de Vraineville de Lyons-la-Forêt. Regina Isabela era și ea emoționată și-și petrecea lângă doamna ei de onoare tot timpul pe care îndatoririle ei de la Curte i-l îngăduiau. Și i se plângea adesea că nu nădăjduia să aibă în viitorul apropiat și ea un copil, deoarece nu-și împărțea decât rar cu Eduard patul, ceea ce era și vina lui, dar și a ei. Blanche păstră taina pentru ea și-și concentra toată atenția asupra pruncului, stăruind să fie de față cât mai des cu putință când doica îl alăpta și-l îngrijea.

Dar erau și zile în care chiar și clefăitul drag al pruncului, când sugea, sau gesturile dragi ale mânuțelor lui, când și le întindea ca să se agațe cu degetele de veșmintele ei, o lăsau aproape indiferentă pe Blanche, în timp ce gândurile îi rătăceau spre bărbatul căruia ar fi vrut să-i ofere, mai mult decât oricărui altuia, prilejul de a i-l admira pe micul ei Etienne. Blanche îl întâlnise pe Richard la scurt timp după înapoierea acestuia în Anglia, când venise să-i spună că Aymer va veni și el foarte curând. Apoi, Blanche nu mai primise niciun semn de viață de

la el; urmase o tăcere de rău augur. Lui Blanche nu i-ar fi fost de prea mare ajutor dacă ar fi cunoscut motivul absenţei lui Richard.

Nimic nu dorea Richard mai fierbinte decât ca, după o scurtă consfătuire cu fraţii săi din Anglia, să se întoarcă din nou în Franţa. Dar în Anglia îl aştepta o surpriză neplăcută. Cercetarea privitoare la moartea lui Hugh de Kirketoft în noiembrie dădu la iveală, printr-o întâmplare, numele a zece cavaleri, care nu figurau pe listele de deţinuţi ale șerifilor şi care nu se numărau nici printre oamenii lui Richard. La începutul lui martie, Richard își îndreptă cercetările spre împrejurimile Durhamului, unde fuseseră semnalaţi pentru ultima dată cei zece cavaleri. Richard se duse la Lincoln, în York, în Wakefield, în Richmond și, în cele din urmă, în locurile singuratice și pustii, bântuite de vânt, de la poalele Munţilor Penini, de unde Simon the Hermit își luase numele. Luptând cu furtuna violentă, Richard coborî în galop dealurile părăsite, şi-şi opri calul când recunoscu locul în care se afla intrarea abia vizibilă a peșterii sihastrului. Richard descălecă și se îndreptă spre orificiul întunecat pe care îl zărise în versantul stâncos.

— *Sola fides sufficit*, zise el în gura mare.

„Credinţa singură este de ajuns", aşa suna parola. Simon the Hermit recunoscu vocea și se sculă anevoie în picioare.

— Iată-l pe „biruitorul leilor", răspunse bătrânul, care născocise câte o poreclă pentru fiecare cavaler.

Richard zâmbi și pătrunse în peșteră.

— Știi de ce am venit?

— Nu, dar te cunosc: de cele mai multe ori, vizitele dumitale nu aduc vești bune.

— De data asta mai rele decât oricând. John de Braose a fost spânzurat la Richmond.

Simon făcu semnul crucii și mormăi câteva cuvinte latinești, pentru odihna sufletului bietului templier.

— Fratele John, zise el, dând din cap. Era prea tânăr ca să moară.

Richard dădu și el la fel de scurt din cap. Braose fusese unul dintre cei mai tineri templieri, de o seamă cu Richard, cu Toeni

și cu Eduard de Kimbolton. Braose fusese cel pe care el, împreună cu William Mauclerc, îl eliberase din temnița de la Londra.

— Spânzurat și decapitat, fără niciun fel de proces. I-am interogat pe cei care s-au întâlnit regulat cu el, dar n-au putut să-mi spună nimic din cele întâmplate, nici măcar unde s-au întâmplat toate acestea. Mă întreb acum dacă dumneata îmi poți da ajutor.

Sihastrul îl privi cercetător pe Richard. Nu știuse niciodată ce să creadă despre tânărul comandor, care intra din când în când ca o furtună în peștera sa lipsită de primejdii și care de cele mai multe ori dispărea din nou după un sfert de ceas.

— A fost la mine acum două săptămâni.

— A! Atunci ești poate ultimul dintre noi care l-a mai văzut în viață.

Richard își lepădă mantaua de pe umeri și se așeză pe muchia unei pietre, în timp ce dădea pe gât o înghițitură din ulcica cu apă.

— Oare asta înseamnă că ai de gând să rămâi aici mai mult decât în vizitele dumitale fulger?

— Aștept aici până se înapoiază Toeni. L-am trimis spre sud, ca să-l aducă încoace pe William Mauclerc. Nu poate fi departe.

— Aha, cărturarul.

Judecând după cuvintele sale, părea că bătrânul punea mai mare preț pe un ostaș, decât pe un cavaler care își mânuia rareori spada, ceea ce era departe de adevăr. Dar, bătrân și cicălitor cum era, avea obiceiul să dezaprobe orice, în afară, poate, de o nouă cruciadă.

— Vin? întrebă el, arătând ulcica din mâna lui Richard.

— Nu, apă, fu răspunsul care îl dezamăgi pe sihastru. Loviturile de potcoave din depărtare vestiră că dinspre miazăzi sosesc doi călăreți. Mauclerc este unul dintre administratorii regelui la Winchester. Are acces la cele mai interesante ceasloave, zise Richard.

De afară venea ecoul tropotului cailor care coborau povârnișul abrupt. Richard ieși din peșteră și îi întinse mâna lui Mauclerc. Acesta era un bărbat înalt și slab, de vreo patruzeci de

ani, al cărui păr negru începuse să încărunţească la tâmple. Richard îl bătu pe Toeni pe umăr şi îl împinse în peşteră, departe de urletele vântului. În timp ce se duceau spre fundul peşterii, unde un foc mic dădea un pic de căldură, Toeni zise sec că aceasta este cea mai inutilă dovadă de recunoştinţă pe care i-o rezervase Richard până atunci.

Când în sfârşit cei patru cavaleri stăteau în jurul focului, o singură mişcare a ochilor lui Richard fu de ajuns ca să-l facă pe Simon the Hermit să spună ce ştie. Vocea bătrână, dar încă puternică, vorbi maşinal:

— Nu sunt nici două săptămâni de când fratele John de Braose a fost aici. Părea să aibă ceva de reproșat seniorului din Morley. Era foarte pornit.

Richard se încruntă.

— Morley! zise el, și îi privi întrebător pe Toeni și pe Mauclerc.

— Proprietarul Castelului Haughton-le-Moor, explică Mauclerc, plus al unui domeniu foarte întins.

— De ce? De ce? se răsti Richard. Îi venea greu să se împace cu gândul pierderii lui Braose, care fusese un tânăr bun la suflet, poate prea blând și prea idealist pentru lupta îndârjită în care erau implicaţi. Ne asumăm acum un mare risc, în fiecare zi, fiecare dintre noi, zise el, calm, căci în ultimele optsprezece luni se întâlnise atât de des cu moartea, încât învățase să trăiască în tovărășia ei.

— Ce ordine ai de dat?

Era vocea lui Simon the Hermit, care aștepta un simplu ordin, atâta tot.

— Am putea să le dăm un avertisment serios, propuse Mauclerc.

— Ca de pildă? întrebă Toeni, nerăbdător. După părerea mea, le-am dat prea des avertismente în ultima vreme.

— Am putea pur și simplu să-l sfătuim pe rege să ia măsuri împotriva lui Morley.

— Iar să trimitem scrisori? zise Toeni cu dispreţ şi se întoarse deodată spre Richard. Ai spus întotdeauna că ai să lupţi pentru noi până în pânzele albe. De ce nu te duci să stai de vorbă cu

regele Eduard ca de la om la om, ca să-l convingi de necesitatea de a supune unui control bine organizat uneltirile baronilor?

— Dacă aş fi crezut că asta ar putea ajuta la ceva, răspunse Richard, extrem de calm, m-aş fi dus la el numaidecât, aşa cum am făcut la Toulouse: îmbrăcat în văzul lumii în hlamida albă.

Toeni nu fu de acord cu cele spuse de Richard.

— Secăm puţul după ce s-a înecat viţelul. Vrei să aştepţi să mai fie spânzurat încă unul dintre noi?

— Toeni, stăpâneşte-te! îi porunci tăios Mauclerc.

— Regele Eduard, explică Richard, nu se află în situaţia de a li se putea împotrivi baronilor. Aceştia au aprobat întoarcerea lui Piers de Gaveston, deci regele nu va fi dispus în momentul de faţă să-i sâcâie. Papa a anulat surghiunul obligatoriu al lui Gaveston, deci nimic nu mai împiedică intrarea lui triumfală în Anglia. Nu, nu mai putem conta pe sprijinul lui Eduard, nici acum, și nici în viitorul imediat, căci de îndată ce favoritul se va afla din nou lângă tron, influenţa lui asupra palatului se va răspândi ca o duhoare și va paraliza orice activitate. De data asta trebuie să facem noi înșine toată treaba.

Urmă o tăcere. Simon the Hermit fredona un vechi cântec al cruciaţilor, William Mauclerc își cerceta unghiile, iar Lawrence de Toeni se plimba neliniștit prin peșteră.

— Jefuiţi moșiile seniorului de Morley, daţi-le foc, să vadă cine suntem noi! Căci ştim ce vorbim, mormăi Simon către Richard.

Cavalerul nu răspunse. Se sculă în picioare, făcu vreo câţiva pași prin peșteră, apoi se opri și se rezemă de peretele stâncos, privind departe, în gol, așa cum rămâne uneori cu privirea ţintă un corăbier, spre marea nesfârșită, căutând o licărire a uscatului.

— Mai întâi trebuie să fiu sigur, zise el. Să dovedim că Morley a fost cel care a pus să fie spânzurat Braose sau dacă există vreo legătură între acest caz și cel al celor zece dispăruţi, în căutarea cărora umbla Braose. Apoi... Tăcu brusc. Gândul îi era mult mai departe. Am nevoie de oameni mai mulţi, zise el deodată.

— Nouă aici în nord, zise sihastrul.

— Nu. Voiam să spun că moartea fratelui John ne-a învăţat că avem nevoie de oameni mai mulţi, dacă vrem să păstrăm un

contact eficient şi regulat între noi.

— Într-adevăr, aceste distanţe sunt cu neputinţă de parcurs, fu de acord Mauclerc, şi cu siguranţă nu acum, când informaţiile se transmit atât de anevoie, după promulgarea ultimei bule papale.

— Tocmai. De îndată ce aflăm unde au fost duşi cei zece cavaleri, va trebui să-i eliberăm.

— Bineînţeles! exclamă Toeni.

Mauclerc fu mai puţin exuberant:

— Nu uitaţi anatema. Veţi fi răspunzători dacă cei zece vor fi şi ei excomunicaţi.

Richard își vârî degetele groase sub brâu și se duse încet spre Mauclerc. Când fu ochi în ochi cu el, se opri și îl privi.

— Avem nevoie de acei zece oameni, Mauclerc, ca să-i salvăm pe alţii de soarta care l-a lovit pe Braose, Dumnezeu să-l ierte. Credeam că tocmai în această privinţă suntem de acord. Dacă urma lui Braose duce spre cei zece deţinuţi, am să-i eliberez.

Mauclerc tăcu și îl ascultă pe Richard, care adăugă violent:

— Nu vreau să se întâmple și aici ca în Franţa. Surghiun sau nu, n-am să admit! Tăcu brusc, trăgând cu urechea la urletele vântului de afară. „Săptămâna viitoare va fi primăvară", își zise el, și gândurile îi zburară spre bătrâna de la Castelul Portchester. Ţin să înţelegeţi bine asta, zise el, calm, pentru că unul dintre voi va trebui să-mi ia locul dacă păţesc ceva. Mauclerc dădu scurt din cap. Bine, zise Richard. Mă duc mai întâi la Haughton-le-Moor. Mauclerc și Toeni, luaţi legătura cu Amaury la Breton, la York, cu Gilbert de Acre, la Lincoln, și cu Peter de Monfort, la Wakefield. Trebuie să mobilizeze toţi oamenii la care pot ajunge la timp, ca să mi se alăture înainte de sfârșitul săptămânii viitoare. Am să fiu și eu la Carlisle, ca să vorbesc cu Robert-Fitz-Altric. Dacă avem noroc, vor fi cu toţii aici vinerea viitoare. Se înclină ca să-și ia mantaua și și-o încheie cu paftalele de aramă. Pregătește-te să-ţi primești musafirii, zise el, punându-și mâna pe umărul fragil al lui Simon the Hermit, și ieși din peșteră. Mantaua i se umflă în furtună. Mauclerc și Toeni îl urmară. După ce își spuseră unul altuia „Drum bun", cei trei cavaleri porniră călare, fiecare în altă direcţie.

18

„She was a phantom of delight
When first she gleam'd upon my sight;
A lovely apparition, sent
To be a moment's ornament.
[...]
A dancing shape, an image gay,
To haunt, to starde, and waylay."{70}

William Wordsworth,
Perfect Woman{71}

Ziua de 18 martie fu deosebit de frumoasă. O zi care vestea apropierea primăverii, cu un soare strălucitor care își trimitea razele voioase în jos, spre țarinile arate și grăpate și spre mugurii întredeschiși ai unor arbuști cam prea grăbiți.

Richard clipi când privi cerul albastru, a cărui veselie exuberantă îi orbea ochii obișnuiți cu bezna nopții. Era foarte obosit. Căldura razelor soarelui și mersul lent al calului îl făcuseră aproape să ațipească. De când plecase din peștera lui Simon the Hermit, cu trei zile în urmă, nu dormise nici cinci ore. O ciocârlie își cânta aria veselă undeva printre ramurile înmugurite. Richard își opri calul.

— Așa nu mai merge, Pelerin, zise el, bătându-l pe gât.

Descălecă, lunecând de pe cal, săltă șaua de pe spinarea udă a animalului și o lăsă să cadă pe solul moale al pădurii. Pelerin fornăi neliniștit, lipindu-și urechile de coama neagră.

— Fii cuminte, Pelerin, zise Richard, ca să calmeze animalul speriat, stăpânul tău e și el obosit. Ne vom odihni aici, în deplină siguranță, ocrotiți de pădure, înainte de a ne încumeta să pornim pe întinsele pământuri sălbatice.

În timp ce Pelerin își încovoia picioarele și, dornic de odihnă începea să se rostogolească pe solul vălurit al pădurii, Richard îi turnă apă într-o găleată, dintr-un burduf atârnat de șa.

— Bea, Pelerin, zise el, îmbiind cu blândețe animalul, acuși am să te țesăl.

Lăsă animalul să bea, apoi îi puse în aceeași găleată o porție de ovăz. După aceea, căută și găsi în desagă o pânză de în și începu să frece părul ud al animalului, ca să-l usuce. Abia își putu ridica brațele și le simți ca de plumb, dar calul avea întâietate. După ce îi curăță copitele pline de țărână și după ce îi spălă și îi uscă picioarele, se întinse și el pe solul răcoros. Încet-încet, i se păru că lumina slăbește și că ciripitul păsărelelor se preface în voci tânguioase, venite de foarte departe. Richard visa.

Se afla, în tăcerea nopții, lângă o clădire cu douăsprezece uși bine zăvorâte. Încercă să salte zăvoarele și să le împingă deoparte, dar erau prea grele, încât Richard nu putu să le urnească din loc. Deodată apărură doi inși îmbrăcați în alb. Richard nu le putu desluși chipurile, dar văzu că amândoi purtau bărbi lungi. Când fură în fața lui, vrură să știe ce dorește.

— *Messires frères*, doresc să intru în această casă.

Nu-i dădură niciun răspuns și se retraseră în întuneric. Numaidecât veniră în fasciculul de lumină al făcliilor alți doi inși îmbrăcați în alb și îi puseră aceeași întrebare. Richard le dădu același răspuns. Ciudatul spectacol se mai repetă încă o dată. Acum, Richard văzu zidurile cunoscute: biserica Templului și portalul trapezei. Cavalerii îi făcură semn să-i urmeze, și atunci Richard intră. Deodată își dădu seama despre ce era vorba: devenise brusc, din nou, băiatul de optsprezece ani din noaptea în care fusese primit ca să fie consacrat cavaler al Ordinului Templierilor. În sala capitulară se afla comandorul Angliei, care prezida reuniunea. De-a lungul pereților stăteau în picioare cavalerii, cu brațele încrucișate pe piept, păstrând o

tăcere mormântală. Din crucile roşii de pe mantiile lor picura sânge, ca şi cum acestea ar fi fost nişte răni îngrozitoare.

Când înainta spre mijlocul sălii, Richard îi privi pe cei din stânga sa. În acea clipă recunoscu chipul lui Aymer de Vraineville, care tăcea mâlc şi care îl bătu pe umăr.

— Ce faci aici? îi şopti Richard printre dinţi prietenului său francez. Ţie îţi vine rândul abia în anul Domnului 1307! Pleacă!

Prin barba neagră a lui Aymer se zări un zâmbet sarcastic. Francezul îl prinse pe Richard de mână şi îl îndepărtă. Mâna dreaptă a lui Aymer era rece ca gheaţa, iar Richard simţi un fior pe șira spinării. Brusc, Aymer dispăru în neant, cu un râs diabolic, care se stinse în noapte. Richard se apropie solemn de jilţul comandorului, în faţa căruia își îndoi un genunchi, plecându-și capul. Comandorul se sculă în picioare și începu să vorbească. Vocea lui avea timbrul sacadat, frânt, al celui al lui Jacques de Molay.

— Gândește-te bine, zise el, să ceri ceva foarte măreţ, căci tu, care acum mai ești stăpân pe tine însuţi, va trebui să devii sclavul altora. N-ai să poţi face niciodată ceea ce vrei, pentru că dacă ai să vrei să pleci în ţările de dincolo de mare, la Tripoli sau la Ierusalim, s-ar putea să ţi se ceară să pleci în Sicilia sau în Lombardia, în Franţa sau în Burgundia, sau în alte locuri, unde avem case și moșii. Când ai să vrei să dormi, are să ţi se ordone să veghezi, când ai să vrei să veghezi, are să ţi se spună poate să te duci la culcare. Când are să-ţi fie foame și ai să vrei să mănânci, are să ţi se ordone poate să te duci colo sau dincolo, fără să ţi se spună de ce. Chibzuiește bine, dragă frate, dacă te simţi în stare să reziști la toate aceste încercări.

Richard, ridicându-și capul, răspunse:

— Desigur, *messire*, am să rezist, dacă vrea Dumnezeu.

— Află atunci, dragă frate, că nu poţi intra în această casă pentru ca să cauţi avere, cinstire, bogăţie și plăceri trupești; în al doilea rând, trebuie să-l slujești pe Domnul Dumnezeul nostru; în al treilea rând, trebuie să fii sărac și să te pocăiești, ca să-ţi mântuiești sufletul. Află așadar că vei fi un șerb, un rob al acestei case, în fiecare zi a vieţii tale, și că pentru lumea din afară vei fi un mort. Te-ai hotărât?

— Desigur, *messire*, dacă vrea Dumnezeu!

Comandorul făcu doi paşi înainte, iar Richard îşi puse mâna pe cruce şi jură să răspundă numai şi numai adevărul la întrebările comandorului.

— N-ai nici soţie, nici logodnică?

— Nu, *messire*, n-am.

— N-ai datorii pe care nu le-ai plătit?

— Nu, *messire*, n-am.

— Eşti sănătos la trup şi la mădulare?

— Da, *messire*, sunt.

— N-ai făgăduit nimănui aur ca să-ţi înlesnească intrarea în Ordinul Templierilor?

— Nu, *messire*!

— Eşti fiul unui cavaler şi al unei doamne nobile, ai căror părinţi se trag din familii de cavaleri? Dintr-o căsătorie legitimă?

Ecoul vocii comandorului răsună în sală. Richard simţi că se face alb ca varul. Nu ştia ce să răspundă. Thomas de Lincoln, care stătea în picioare lângă el, îşi drese vocea, înainte de a spune calm:

— Da, *messire*, este.

— Nu eşti excomunicat?

Richard avu impresia că se înăbuşă. Gura îi era uscată. Îşi deschise buzele, dar nu putu scoate niciun cuvânt.

— Să nu minţi, pentru că, dacă minţi, eşti sperjur şi pierzi casa.

Thomas de Lincoln nu mai rămase lângă el. Acum Richard era singur în mijlocul cavalerilor cu cruci sângerânde, care aşteptau răspunsul. Richard îşi plecă atunci capul şi tăcu.

— E cineva, întrebă comandorul, a cărui voce suna acum ca a lui Gilbert de Mansurah, care găseşte că trebuie să dea o declaraţie în legătură cu comportarea morală a acestui cavaler sau cu vreo altă întâmplare din viaţa lui?

— E un bastard, exclamă ironic un cavaler.

— A îngăduit ca două femei să-l sărute! zise un al doilea.

— Şi-a tuns barba, zise un al treilea.

— A furat bunurile Templului! răcni o voce tunătoare.

Richard se ghemui ca sub o ploaie de lovituri imaginare.

— A ucis un frate templier!
— A omis să se spovedească!
— Și să se roage din oră în oră!
— E un necredincios!

Țipau toţi odată şi vocile li se intensificară, devenind un tumult zgomotos. Părea că lumea i se prăvăleşte deasupra capului. Tavanul se prăbuși, iar grinzile grele căzură pe pardoseală, făcând un zgomot îngrozitor.

•

Richard se trezi speriat și sări în picioare. Fierul vâjâi când Richard își scoase sabia din teacă. Un stol de ciori croncăniră și își luară zborul de pe coroanele copacilor sub care se afla Richard. Aproape că nu-i veni să-și creadă ochilor, când văzu în ce hal îl tulburase visul.

— O! exclamă femeia ireală, cuprinzând cu braţele gâtul calului, care se oprise brusc, arătându-și albul ochilor, gata-gata să plece, la apariţia subită a cavalerului.

Vocea ei n-ar fi exprimat mai multă mirare, dacă Arhanghelul Mihail în persoană i-ar fi apărut în cale, înarmat până în dinţi.

Richard reacţionă repede. Se repezi și prinse la timp zăbala calului cabrat, pentru a o împiedica pe femeie să cadă.

— Sări jos! exclamă el. Calul vru să plece, dar pumnul de fier al lui Richard îl paraliză. Acum liniștește-te! Fii cuminte! Așa e mai bine, zise Richard și animalul se liniști.

Vorbise în franţuzește, din precauţie, iar ea păruse să-l fi înţeles. Sau nu cumva reacţionase instinctiv? Richard încolăci frâul în jurul tulpinii unui copac și se întoarse spre ea.

— Noi... eu... șoimul mi-a fugit, bâigui ea și apoi tăcu și îl privi înmărmurită.

Lui Richard îi scânteiară ochii când văzu cât e de candidă, și atunci gura i se destinse într-un zâmbet amuzat. Fata era cea mai încântătoare fiinţă din câte văzuse el vreodată. Chiar dacă nu putea fi socotită o frumuseţe orbitoare, ca Blanche sau ca regina Isabela, feţişoara ei gingașă era totuși atât de drăgălașă și de modestă, încât lui Richard aproape că nu-i venea să creadă că vede o făptură reală, deși cozile lungi și şuviţele scăpate din părul ei roşcovan, care luceau la soare ca un aur roșu, erau

destul de palpabile. Dar Richard mai văzu și că frica îi cuprinsese fetei inima, în timp ce-l privea tăcută, cu ochii ei albaştri larg deschişi, uitându-se ţintă la negrul tunicii şi al mantalei lui şi la oţelul lucitor al armei.

— N-are să vi se întâmple nimic, *madame*, zise el, vârându-şi spada în teacă. V-aţi lovit?

Fata nu-l înţelese şi atunci Richard repetă fraza în englezeşte, dar vorbind înadins cu accent franţuzesc. Ea dădu repede din cap.

— Nu. M-am speriat numai.

Muzicalitatea vocii ei îl făcu din nou pe Richard să amuțească. Vocea fetei nu avea nimic din vibrația profundă care contribuia la farmecul lui Blanche; dar era atât de aeriană, de tinerească şi de pură, încât Richard simţi pe loc că-l urăşte pe bărbatul care avea să guste cel dintâi curăţenia ei feciorelnică. Era o coală albă de pergament, gata să fie acoperită cu cuvinte, cu acele fraze cumplite ale vieţii, şi mânjită de oamenii care aveau să populeze acea viaţă.

— Plecaţi repede! zise el, temându-se poate ca nu cumva să păteze el însuși această pagină. Nu trebuie să mai rămâneţi aici! Dar ea nu se clinti. O mierlă cânta în copacii înalţi din jur. Ochii fetei nu se dezlipiră de chipul lui Richard. Gura lui era acum mai puţin severă, dar ochii lui albaștri-cenușii mai zâmbeau încă.

— Nu pot; mai tremur încă, zise ea, cu un zâmbet de scuză.

Richard sudui între dinți și începu să-și strângă în grabă catrafusele de pe jos.

— A fost un mierloi albastru superb, zise ea deodată, urmărind mișcările lui Richard. La mâna dreaptă avea o mănușă lungă, de piele tare. Mănușa mai avea încă pe ea paftaua care fusese fixată de cureaua păsării. Capătul paftalei atârna de o gaică prinsă pe degetul mic al fetei.

— Crezi că mai găsesc șoimul?

Richard, care tocmai înșeua calul, se întoarse spre ea.

— Nu știu. Nu mă pricep la vânătoarea cu șoimi.

— Cum așa, cavalere? Nu vânezi niciodată cu șoimi?

— Eu vânez numai lei, răspunse el, în timp ce fixa chinga.

Fata râse cu poftă, dar răspunsul nu fusese o glumă:

vânătoarea era una dintre îndeletnicirile strict interzise templierilor. Uciderea oricărui animal era socotită un mare păcat, cu excepţia leului, care reprezenta o permanentă ameninţare pentru cei ce călătoreau prin deşerturile Orientului. Se prea poate însă ca Richard să fi făcut aluzie şi la câţiva lei umani.

— Aici n-ai să găseşti lei, zise ea.

— Cu atât mai bine.

— Eşti pe drum spre un anumit loc?

— Eu sunt întotdeauna pe drum.

— Nu vrei să-mi spui nimic. Mă crezi o proastă, zise ea, ţuguindu-şi buzele, ca pentru a da exemplul cel bun. Eu sunt Beatrice de Morley. Locuiesc în Castelul Haughton-le-Moor.

Mâinile lui, care fixau desaga șeii, se opriră la mijlocul operaţiei. Richard o privi pe Beatrice încă o dată. Morley! Sudui în gând. De ce trebuise să adoarmă aici? „Am ajuns, așadar, atât de departe în sud?” se întrebă el.

— Desigur, cavalere. Asta este Pădurea Hamsterley. Noi vânăm mereu aici.

— Care „noi”?

— Păi... cam toţi.

Se și auzea, de departe, tropot de cai în galop, așa încât Richard se socoti fericit că se dăduse drept străin.

— Vrei să mă ajuţi să încalec? întrebă Beatrice.

Richard simţi că-i este aproape cu neputinţă să refuze. Dezlegă frâul calului ei și îl duse în mijlocul luminișului, trăgând cu urechea la tropotul care se tot apropia. În timp ce Beatrice se îndrepta încet spre el, simţindu-se totuși un pic încurcată că se află atât de aproape de acest străin atrăgător, Richard își dădu seama că acum era prea târziu ca să dispară fără să fie văzut. Era așadar mai bine să aştepte, ca să vadă cum se vor desfășura lucrurile în continuare. Se lăsă în genunchi, ca să-i ofere lui Beatrice un genunchi ca treaptă. Mirosul discret al parfumului ei făcu să-i gonească lui Richard sângele mai repede în vene, când fata fu lângă el şi-şi puse piciorul pe pulpa lui. Când își făcu vânt ca să se aşeze în şa, Beatrice scoase un ţipăt, căci, din cauza aceleiaşi mişcări, s-ar fi dat de-a berbeleacul,

dacă Richard n-ar fi prins-o voiniceşte de mijloc şi n-ar fi săltat-o, ca s-o instaleze pe spinarea calului. Un tânăr călăreţ cu privirea semeaţă veni spre ei în mare goană.

Richard se întoarse, dar era prea târziu. Tânărul ţinea în pumn paftaua şoimului, cu care îl izbi pe Richard pe obraz, lăsând în urmă o dâră de sânge.

— Cred că te-am prins la timp! se răsti gentilomul.

Richard îşi pipăi faţa şi-şi privi apoi sângele de pe mână, în timp ce se îndrepta încet spre Pelerin. Fratele lui Beatrice îşi aduse calul între cavalerul negru şi Pelerin.

— Doar n-ai să pleci! Nici n-am făcut cunoştinţă, zise el, pe un ton provocator, şi apoi, în timp ce-şi arunca mănuşa în faţa lui Richard, adăugă în gura mare: Această jignire adusă familiei noastre este de neiertat!

Templierul rămase indiferent.

— Ce jignire? întrebă el, nevenindu-i să creadă.

— Ai jignit o femeie din familia Morley, domnule, prin faptul că i-ai atins trupul. Dacă soseam numai cu vreo câteva secunde mai târziu, ar fi fost o agresiune şi ar fi trebuit să dai socoteală. Aşa cum stau lucrurile acum, vom socoti că n-a fost decât o tentativă de agresiune.

— Agresiune? Te rog, domnule, zi înainte. Mă amuzi.

Chipul celuilalt se făcu roşu de mânie. Beatrice râse.

— Geoffrey, dumnealui obişnuieşte să dea cele mai uimitoare răspunsuri, îi zise ea fratelui ei.

— Aşa? Deci, aţi mai stat de vorbă? Ai uitat de Will de Scarborough?

Abia acum îşi dădu Beatrice seama ce zvonuri s-ar fi putut isca dacă relatarea ciudatei ei întâlniri ar fi ajuns la Haughton-le-Moor sau la urechile logodnicului ei.

— Cine eşti şi de unde vii?

I se adresase din nou lui Richard. Un scutier şi vreo câţiva pedestraşi sosiseră acum în spatele gentilomului.

— Sunt un cavaler, după cum vezi, îi răspunse Richard, aruncându-i o privire belicoasă. Am plecat azi de dimineaţă din Carlisle, în drum spre miazăzi.

— Numele dumitale, *messire*, stărui scutierul.

Richard continuă să tacă, apoi hotărî că adevărul e mai bun ca orice minciună.

— Richard, răspunse el, privindu-l drept în ochi pe moştenitorul lui Morley. Prietenii mei îmi spun *Le Hardi*[72], adăugă el, cu un rânjet ameninţător.

Încet-încet, îi veni o idee, și zâmbi, dar zâmbetul nu se putu citi în ochi. Poate că „Temerarul” mai putea conferi o întorsătură favorabilă incidentului.

— Ce faci pe acest domeniu?

— Sunt în drum spre miazăzi, repetă Richard.

— Te găsești pe un teren interzis. Acesta e terenul nostru de vânătoare, îi zise gentilomul.

— Da? răspunse Richard, ştergându-şi cu dosul palmei sângele care îi mai picura încă de pe obraz. Pentru numele lui Dumnezeu! N-am văzut stâlpii dumneavoastră de hotar, *messire*!

Celălalt scrâşni din dinţi şi-şi stăpâni o înjurătură.

— Te provoc, cavalere: pentru această jignire va trebui să dai socoteală într-un duel.

— Nu ești cinstit, Geoffrey. Nu te cunoaște, îi reproșă Beatrice, dar era aproape zadarnic. Chiar și un ochi neexperimentat ar fi putut vedea că Geoffrey nu putea pierde duelul și că era înarmat până în dinți.

— Nici el nu mă cunoaşte pe mine, zise Richard, nepăsător, dar n-am să iau în seamă provocarea.

— Ţi-e frică? îl luă în râs Geoffrey. Aha! E un laş! exclamă el către scutierul care rânjea.

Richard se gândi la Guillaume de Sonnac, templierul care fusese şi el numit cândva „laş” de către contele de Artois, când se împotrivise planului de a ataca cetatea Mansurah în 1250.

— Templierii nu obişnuiesc să se teamă, răspunsese marele maestru. Te vom însoţi. Dar să ştii că niciunul dintre noi n-are să se mai întoarcă.

Numai trei templieri supravieţuiseră la Mansurah iataganelor musulmanilor.

— Frică? zise Richard. Ce e aia? Nu este decât o stare de spirit, care poate fi eliminată prin disciplină. Eu nu ştiu ce e

frica, *messire.* În ceea ce privește lașitatea: este ceva care se află la fel de departe de mine ca și porțile Ierusalimului.

Beatrice își săltă cu trufie bărbia și dădu din cap spre fratele ei. Richard nu mai zâmbea.

— Mă învinuiești de o gravă agresiune, *messire.* Onoarea domniței nu are nevoie să i se dea satisfacție, pentru că nu i s-a întâmplat nimic, așa cum, fără îndoială, va adeveri. În plus, dumneata mă jignești pe mine, numindu-mă „laş”. Depășești limitele răbdării mele. Nimeni nu poate să mă învinuiască de viol și de lașitate fără să rămână nepedepsit. Vorbea foarte tare și autoritar și era conștient de impresia de amenințare produsă asupra adversarului său. Totul se petrecuse potrivit planului lui Richard, care se aplecă spre a-și ridica mănușa de pe jos. Să știe toată lumea că eu, Richard *Le Hardi*, ridic mănușa lui Geoffrey, fiul seniorului de Morley. Este o treabă foarte serioasă. De aceea cer să se admită că azvârlirea de pe cal într-un duel nu este de ajuns. Lupta noastră va ține până ce unul dintre noi nu-și va mai ridica armele.

Resimțise deodată un profund dezgust față de arogantul gentilom, care era mult prea sigur de sine. Lui Richard avea desigur să-i vină greu să-și încrucișeze armele cu el. Că acest simțământ era reciproc nu încăpea îndoială. Geoffrey fusese pus pe ceartă încă din clipa în care se întâlniseră. Foarte bine: Richard avea să-l învețe minte.

— Asta nu corespunde țelului meu, *messire*; numai moartea va putea aplana diferendul dintre noi, răspunse gentilomul.

Răspunsul nu era ceea ce voise Richard. Totuși, dădu aprobator din cap.

— Se înțelege de la sine, zise în continuare templierul, că eu, în calitate de provocat, am dreptul să aleg terenul, precum și armele ce vor fi folosite.

Azvârli mănușa la picioarele tânărului gentilom, care rânjea, ceva mai puțin satisfăcut acum. Geoffrey se liniști însă și el când văzu că celălalt privește oarecum îngrijorat, deși îi fu cu neputință să ghicească motivul acestei îngrijorări. Richard se întreba cum oare, pentru numele lui Dumnezeu, ar putea să obțină o dispensă, căci participarea la un turnir era o distracție

deşartă şi de aceea interzisă templierilor, având în vedere că niciunul dintre camarazii săi nu avea împuternicirea să i-o dea.

— Numeşte-le, mârâi Geoffrey.

Cavalerul în mantie neagră îşi clătină capul, zâmbind.

— Încă nu. Mai întâi trebuie să-mi văd de treaba care m-a dus spre miazăzi. Am să-ţi trimit un curier ca să-ţi spună unde, când şi cum am de gând să-ţi înfrunt provocarea.

Richard îşi zise că avea tot timpul să cerceteze ţinutul şi să-i pună pe camarazii săi pe poziţii. Această întâlnire fusese într-adevăr o întâmplare fericită.

— Ar fi mai bine să faci exerciţii serioase, *master* Geoffrey, zise el voios şi râse în hohote, în timp ce-i împingea deoparte pe pedestraşii care i se puseseră în drum; apoi încălecă şi continuă: Pentru că eu nu-mi îngădui niciodată să pierd.

19

„Whether fate be foul or fair,
Why falter I or fear?
What should man de but dare?”[73]

Anonim,
Sir Gavain and the Green Knight?[74]

După neaşteptata sa întâlnire cu vlăstarul familiei Morley, Richard mai dădu o raită pe domeniul Morley, ca să vadă cum arată castelul şi moşia. Nu fu dezamăgit de ceea ce văzu: un târg de primăvară urma să se ţină în satul care propăşea la poalele colinei castelului. În împrejurimi, până departe, toată lumea se pregătea de zor. Foarte curând, în sat aveau să mişune vizitatorii, şi aveau să vină la târg şi numeroşi lăutari, scamatori şi saltimbanci: o acoperire desăvârşită. Richard hotărî ca lupta să aibă loc în ziua de după bâlci, iar seniorul de Morley păru atât de încrezător că fiul său va câştiga, încât vesti un turnir, la care să ia parte un mare număr de gentilomi din castelele din preajmă.

Castelul însuşi avea o poziţie ideală pe stânci, înălţat mult deasupra unui râu îngust, şi având dincolo de zidurile dinspre miazăzi păşunile întinse până în zare. La poalele colinei se afla, spre răsărit, cuibărit într-o vale rodnică, sătucul înfloritor. Acesta oferea loc mai mult decât îndestulător pentru a se ridica tribuna turnirului, precum şi un teren împrejmuit în faţa ei, pentru turnir şi pentru duel. Richard alese o bucată de teren, neaccidentat, aflat în afara câmpului vizual al porţii principale a castelului.

Ca arme, Richard alese sulița de lemn, spada cu două tăișuri și pumnalul scurt. Și trimise un curier la Haughton-le-Moor ca să-l înștiințeze pe Morley. Ca răspuns, fu invitat să ia și el parte la turnir. Richard mai adăugă la echipament o tunică de zale, un coif și un scut, și nu se osteni să facă în ajunul turnirului vizita protocolară oficială, în cursul căreia ar fi trebuit să-și ofere scutul cu propriul său blazon, precum și coiful, cu surguciul respectiv. Avu destulă bătaie de cap ca să-și facă rost la timp de un surguci care să nu poarte blazonul Templului. În plus, avea un motiv temeinic să se învăluie în mister, deși făcea acest lucru fără să stârnească bănuieli. Voia să atragă spre terenul turnirului cât mai mulți spectatori, care să asiste la lupta dintre el și Geoffrey de Morley. Richard îi ceru lui Lawrence de Toeni să-i dea explicații amănunțite cu privire la regulile jocului și îi puse pe cavalerii săi să lupte împotriva sa pe colinele părăsite, sub supravegherea lui Simon the Hermit, care îi semnala greșelile făcute, în seara din ajunul turnirului, unsprezece cavaleri se așezaseră în jurul focului, în peștera lui Simon. Ceilalți se aflau prea departe ca să mai poată fi avertizați la timp.

— E o prostie, zise William Mauclerc. Faci un sacrificiu pe care nu ni-l putem îngădui.

Richard luă, recunoscător, pulpa de oaie pe care i-o oferise fratele Eustace și își înfipse dinții în carnea moale, care era o variație binevenită. În ultimele cinci zile nu mâncase decât carne crudă, cu toate că Templul nu îngăduia să se mănânce carne mai mult decât trei zile pe săptămână, iar acum, în timpul păresimilor, deloc.

— Ce sacrificiu? întrebă Richard, cu gura plină.

— Știi ce vreau să spun. Îți pui viața în joc. Ce se întâmplă dacă nu vii înapoi?

— Vă alegeți alt comandor. În Franța mi-am și numit un locțiitor.

Făcu un gest de nepăsare și smulse încă o bucată mare de carne de pe os.

— Nu despre asta e vorba, zise Mauclerc, impacientat. Refuz pur și simplu să te trimit în felul ăsta în vizuina leului.

— Nimeni nu mă trimite: eu însumi am vrut. Gestul de

deznădejde al lui Mauclerc îl făcu pe Richard să rânjească. Nu întâmplător am greșit drumul și m-am întâlnit cu domnița: căile domnului sunt de nepătruns.

— Nu ţii seama de realitate, zise cărturarul.

Richard își șterse grăsimea de pe barbă.

— Să știi că așa am procedat și în Franța, explică el, acum serios.

— Nu așa de fățiș.

— Poate că nu.

— N-are să-ţi placă dacă au să descopere atacul chiar în timpul desfășurării turnirului.

— Vouă vă revine sarcina de a avea grijă să nu-l descopere.

— Nu vom putea niciodată să eliminăm toate riscurile. Și dacă totuși îl descoperă, n-ai să ai nici cea mai mică șansă să scapi.

Richard îl privi întrebător pe cavaler și apoi își roti privirea spre ceilalți, care îi așteptau răspunsul.

— Nu mă retrag, zise el. Avem motive puternice să bănuim că pe cei zece fraţi ai noștri îi vom găsi în temnițele de la Haughton-le-Moor. Asta este o acoperire pe care n-o s-o mai găsim niciodată și care, ca să zic așa, mi-a picat din cer. Tocmai pentru că mă duc acolo, în văzul lumii, tocmai pentru că întâlnirea aceea a fost atât de neașteptată, nimeni n-are să mă suspecteze. Mi-ar fi plăcut să văd că discutaţi în contradictoriu despre asta; eu însă m-am hotărât: m-am pregătit sufletește și am să-mi duc la îndeplinire hotărârea. Dacă vrea Dumnezeu ca mâine sau poimâine să mi se ia viaţa, tot am să-mi găsesc moartea, fie de mâna lui Geoffrey, fie nu.

Nu s-ar fi putut exprima mai clar.

William Mauclerc întrebă:

— Și dacă e o capcană?

— Ăștia de aici nici nu mă cunosc măcar. Diferendul dintre Templu și seniorul de Morley este un conflict vechi, local, o afacere particulară.

— Atunci ia spune-mi: ce se întâmplă dacă ești arestat viu și ești interogat de Inchiziție, cu ajutorul uneltelor de tortură?

— Asta e ceea ce nu aprobi? Știu prea multe, știu care este

domeniul vostru de activitate, ştiu unde vreţi să-i duceţi pe fraţii noştri evadaţi, ştiu unde îi vom pune pe cât posibil la treabă, cunosc persoanele noastre de legătură, cunosc numele celor pe care i-am mituit şi cunosc locul în care este ascuns restul aurului nostru. Râse, dar nimeni nu-i împărtăşi veselia. Puteţi fi liniştiţi: N-am să ciripesc nimic.

— Cum poţi fi sigur de asta, când sute dintre fraţii noştri din Franţa au și jurat că cele mai năstruşnice minciuni simt purul adevăr?

— Îmi dai voie să-ţi amintesc că numărul celor ce nu s-au dat bătuţi, în pofida unor torturi sălbatice, este cu mult mai mare?

— Nimeni nu cunoaște dinainte limita propriei sale capacităţi de a îndura durerea trupească. Richard era acum cât se poate de serios, cu toate că buna sa dispoziţie nu-i putea fi tulburată în acea zi. Vă asigur că la mine acea limită se află la un nivel foarte înalt și, chiar dacă ar fi depășită, sunt gata să-mi pun capăt zilelor înainte de a mă lăsa înfrânt. Își ridică ulceaua cu vin și, în timp ce o ducea la gură, zise: Dacă voi fi la mare ananghie, Dumnezeu îmi va arăta o armă cu care să-mi iau viaţa.

Mauclerc rămase lângă el, dând din cap și urmărind cum își bea vinul.

— Nu mă așteptam la un asemenea oportunism și fatalism, zise juristul.

Richard puse ulcica jos. Ce-i drept, se agăţase cu ambele mâini de acest prilej, dar asta deoarece Castelul Morley era astfel amplasat, încât lui Richard nu-i mai rămăsese nicio altă posibilitate. Totodată, era adevărat și că Richard nu se aştepta să se întoarcă viu, decât dacă soarta îi va fi extrem de favorabilă.

— Fireşte răspunse Mauclerc. Ai perfectă dreptate.

•

În prima zi de primăvară, soarele fu cât se poate de mărinimos. Dezmierda cu căldura lui ţarinile și pășunile, iar cerul era de un albastru-pal. Mici nori rotunzi lunecau încet pe boltă, ca o turmă de oi împrăştiată. O adiere dinspre sud făcea să fluture fanioanele deasupra capetelor stegarilor. Era o vreme ideală pentru un turnir. Tribuna gemea de vocile exaltate ale

doamnelor nobile și însoțitorilor lor. În fața tribunei era un câmp mare, împrejmuit cu două garduri de lemn concentrice.

Contrar uzanței, duelul urma să aibă loc în prima zi. Richard ar fi preferat să fie programat pentru a doua zi, căci de prima zi avea nevoie pentru a face o recunoaștere a castelului și pentru a pregăti atacul. O *mêlée*[75] ar fi fost în ziua aceea o acoperire mai bună decât duelul.

Edmund the Lion, care îl însoți pe Richard pe drumul spre castel, atâta cât se încumetase să se apropie, își opri calul. Richard se opri lângă el.

— Lasă-i pe boboci să vadă ce înseamnă o luptă, Richard, zise Edmund. Și ai grijă ca adversarul să fie cel ce-și găsește moartea. Noi nu ne putem lipsi de tine.

Richard dădu din cap și privi culorile care fluturau în depărtare.

— Pregătește apă și pâine pentru câteva săptămâni: azi am să încalc regulile noastre, răspunse el sec, apoi îi dădu pinteni lui Pelerin.

•

Zvonurile despre cavalerul care avea să lupte cu fiul ducelui se răspândiră cu repeziciune. Când, după câteva minute, Richard veni călare spre tribună și se prezentă seniorului de Morley, cu coiful sub brațul drept și cu scutul pe cel stâng, putu auzi în jurul său rumoarea generală. Gentilomul, un ins enorm, cu păr negru tuns scurt sub urechi și cu o barbă scurtă, se înclină, rezemându-se cu brațele sale musculoase de parapetul acoperit cu o pânză cenușie, pe care era pictată stema casei de Morley. Privi chipul semeț din fața sa și mantaua neagră care acoperea tunica de zale. Apoi își îndreptă privirea spre calul negru care bătea din picior și, în cele din urmă, spre scutul care înfățișa un cap de berbec de culoare aurie, traversat de o diagonală stângă, semnul ramurilor bastarde. Un cap de berbec se vedea și pe coif.

— Ăsta e? îl întrebă ducele pe crainicul de lângă el.

— Da, *messire.* Nu cunosc această stemă.

Gentilomul se întoarse spre cavaler.

— Ce casă poartă acest blazon?

— Vin din Franţa, *messire*, răspunse Richard, cât îl ţinu gura, pentru ca să poată fi auzit de cât mai mulţi dintre cei aflaţi în tribună.

Morley scoase un mârâit de dezaprobare. Nu-i plăceau răspunsurile evazive.

— Cum te cheamă?

Richard rânji şi-şi arătă scutul.

— Tata m-a repudiat. Nu port numele lui. Prietenii îmi spun *Le Hardi.*

— În slujba cărui senior eşti? stărui gentilomul.

— Slujesc casa Longuy-Rohan, răspunse Richard, nu fără trufie.

Cine, dintre cei de faţă, ar fi putut să ştie că Jacques de Molay provenea din această familie de nobili de ţară? Cei mai mulţi templieri nu ştiau nici ei. Seniorul de Morley se rezemă de spătarul jilţului său lat.

— Vom vedea dacă poţi să confirmi porecla ce ţi s-a dat. Rânduieşte-te printre provocaţi, sub baniera roşie. Fiul meu va lupta de partea provocatorilor, sub baniera casei de Morley.

Richard dădu scurt din cap că a înţeles şi-şi întoarse calul.

Privi drept în faţa sa când trecu pe lângă şirul de jilţuri ale doamnelor. Ştia că Beatrice se afla cu siguranţă printre ele şi nu voia să se uite cu bună-ştiinţă într-acolo. După ce cavalerii îşi lepădară mantalele, Richard privi cu mirare noua născocire: plăcile lor metalice sclipitoare care le acopereau în parte pieptul, braţele şi picioarele. Ceilalţi, la rândul lor, priviră tunica simplă de zale a lui Richard, care nu-i cobora cavalerului mai jos de genunchi. Cavalerul care se afla lângă el, pe un cal sur, îl îmbrânci.

— Nici mâine n-ai să porţi altceva decât o tunică de zale de modă veche? îl întrebă el, punându-şi mănuşa de fier la gură, ca să acopere tumultul.

Richard se aplecă spre el, ca să se poată face înţeles, dar îşi ţinu mâna pe dârlogi, căci Pelerin presimţise lupta şi abia mai putea fi ţinut în frâu.

— Un cavaler are nevoie în luptă numai de trei lucruri, îi ripostă el celuilalt în gura mare. Trebuie să fie sprinten în

apărare, iute în şa şi în permanenţă gata de atac.

Între cele două grupuri de călăreţi, care se aliniaseră acum faţă în faţă, fusese întinsă o frânghie groasă. Richard îşi îndesă coiful pe cap.

Seniorul de Morley se sculase în picioare şi cuprinse cu privirea câmpul.

— Daţi-i drumul! strigă el, şi atunci frânghia fu tăiată.

Richard reacţionă cu iuţeala fulgerului. Fu printre cei dintâi care se repeziră să-şi încrucişeze spadele, în atac, cu cele ale adversarilor lor. În clipa următoare, lupta se dezlănţui cu violenţă. Larma era asurzitoare. Sute de spectatori, care înconjurau câmpul, ţipau şi chiuiau cât îi ţinea gura.

— A Morley! A Morley! auzi Richard la stânga şi la dreapta sa, unde fiii seniorului îşi înălţau strigătele de luptă.

— Sfântul Mihail! Sfântul Gheorghe! Fură strigătele din faţa şi din spatele său, şi atunci Richard se întrebă dacă şi sfinţii aveau să-şi tragă săbiile din teacă, pentru a lupta între ei.

Richard zâmbi în spatele vizierei de fier a coifului său, în timp ce se făcea că luptă, aşteptând ca adversarul său să uite să se acopere. Voia să se bucure de această zi.

În tribună, Beatrice se zvârcolea pe banca ei de lemn. Richard nu se uitase înspre acea parte a tribunei, ceea ce o dezamăgise. Privirea ei se plimbase pe coifurile bărbaţilor în luptă şi, oricât încerca biata fată să se abţină, ochii i se opreau mereu pe coiful cu cap de berbec. Admira atacurile năprasnice şi neînfricate ale lui Richard şi îşi freca mâinile, răsucindu-şi-le, ori de câte ori acesta primea câte o lovitură. Apoi ofta din nou uşurată când Richard se repezea iarăşi în grupul de luptători învălmăşiţi, şi râdea cu poftă când francezul dobora pe cineva de pe cal.

Nu mai trecu mult, şi Beatrice nu mai dădu nicio atenţie anevoioaselor strădanii ale logodnicului ei, Will de Scarborough, care lupta alături de fraţii Morley. Când adversarii câştigau teren, Beatrice chiuia la fel de tare ca atunci când fraţii ei îi respingeau. Cu obrajii încinşi de atâta agitaţie, Beatrice se întorcea în fiece clipă spre maică-sa, spre soră-sa şi spre celelalte doamne. Cu mâna ei albă îl arăta pe cavalerul negru.

— Ai văzut cum a sărit sir Robert în ajutorul celui încolţit de

patru dintre ai noştri?

După câtva timp exclamă:

— Geoffrey se amuză regeşte! Goneşte pe câmp ca o furtună!

Pe la ceasul la care soarele se pregătea să coboare spre apus, rândurile se subţiaseră la mai puţin de jumătate. Cei mai mulţi luptători erau sfârşiţi de oboseală; braţele le atârnau ca de plumb sub greutatea armelor. Timothy, fratele mai mic al lui Geoffrey, părăsise terenul, având un braţ frânt, ca urmare a scurtei, dar violentei sale ciocniri cu Richard. Beatrice se prinse cu ambele mâini de parapet. Ochii o dureau din pricina neîntreruptei încordări cu care urmărise încăierările cu sorţii de izbândă veşnic în schimbare: de mult nu se mai putea prezice care dintre părţi avea șanse să câștige sau să piardă.

Un braţ cu mânecă neagră fu ridicat. Spada coborî cu o putere formidabilă pe un coif cu un formidabil cap de balaur, și nimici stema. Metalul căzu de pe cap și se rostogoli pe pământul nivelat de călcături. Beatrice bătu din palme.

— Ai înnebunit, fata mea? Ăsta e Will al tău!

Mama lui Beatrice fusese cea care o mustrase.

Vlăstarul casei Scarborough, care rezistase cu încăpăţânare, dar fără strălucire, își clătină capul ameţit și lăsă să-i cadă spada din mână. Nu era decât ușor rănit, deoarece Richard își calculase cu cea mai mare precizie lovitura de graţie. Totuși, fusese de ajuns ca să-l excludă din turnirul din ziua următoare. Încă de la început, Richard își aţintise privirea asupra gentilomului obez: un singur adversar în turnir îi era mai mult decât suficient. Râsul înfundat de sub coif avea un ton de satisfacţie. Richard își întoarse calul, și atunci râsul i se stinse pe buze: cavalerul se afla faţă în faţă cu Geoffrey de Morley, care îi bara drumul.

— Ai mai adăugat un motiv de vrajbă între noi, cavalere, exclamă Geoffrey, ridicându-și spada.

Spre mirarea lui Geoffrey, Richard nu încercă să se apere. Dimpotrivă: își vârî spada în teacă și își scoase coiful de fier de pe cap. Părul îi era ud de sudoare.

— Nu vreau să mă lupt acum cu dumneata, *messire*; ne întâlnim mâine, zise el.

Geoffrey scuipă pe jos la picioarele lui Richard.

— Laşule! exclamă el.

— Foloseşti cu prea mult curaj acest cuvânt, îl preveni Richard.

Seniorul de Morley, care se sculase din jilţul său din tribună, nu putuse alege o clipă mai potrivită pentru a ridica mâna, ca să anunţe sfârşitul turnirului. Heralzii aveau să se achite acum de anevoioasa lor sarcină, de a înşira faptele de arme şi de a vesti corecta desfăşurare a luptei.

Cavalerii se retraseră încet spre castel, cu Geoffrey în frunte şi cu baniera casei Morley purtată cu semeţie înaintea lor de către stegarii părinţilor lui. În spatele lor, pe pământul îmbibat cu sânge, zăceau, gemând, răniţii.

20

„O see ye not yon narrow road,
So thick beset wi'thorns and briers?
That is the Path of Righteousness
Though after it but few inquires.”[76]

Anonim,
Thomas the Rhymer[77]

În timp ce Richard, nu mult după aceea, îl îngrijea pe Pelerin în grajdurile castelului, un slujitor îl bătu pe umăr. Richard se întoarse și-și îndreptă spinarea obosită.

— *Messire*, stăpânul meu dorește să știe de ce nu luați parte la cină, în sala mare.

— După cum vezi, îmi îngrijesc calul, răspunse Richard scurt, căci Morley știa, desigur, că el, Richard, era singur, că nu avea un scutier, care să se ocupe de cal, așa că-și văzu de treabă. Spune-i asta stăpânului tău, zise el, fără să se mai întoarcă a doua oară. Mai bine o strachină de legume, servită cu dragoste, decât un bou gras, servit cu ură.

Slujitorul își luă tălpășița, pentru a reveni după câteva minute, însoțit de altul.

— Domnița Beatrice vă oferă grăjdarul propriului ei cal.

— N-ar fi trebuit să facă asta, zise Richard; dar nu mai avea importanță, deoarece se lăsase întunericul și, pe de altă parte, văzuse destul din această aripă a castelului.

— Stăpânul meu vă urează bun-venit și vă roagă să poftiți ca prieten în sala mare și să luați parte la cină, stărui slujitorul.

— Spune-i că-i accept invitația și că-i mulțumesc, răspunse

Richard.

Îl bătu pe Pelerin pe crupă şi se duse la puţul aflat în mijlocul curţii interioare. Fu pentru el o adevărată desfătare când simţi cum i se revarsă apa rece pe obraz şi pe torsul gol. Îşi puse o cămaşă curată şi intră în sala mare, care era plină de iz greu de vin, precum şi de miros şi fum de carne de oaie şi de vită la frigare. Pe estrada menestrelilor se afla un taraf de lăutari; crâmpeie de cântece şi de muzică instrumentală se amestecau cu freamătul intens din sala ticsită, unde domnea o atmosferă de veselie şi de nepăsare, care îl făcu pe Richard să-şi amintească de seara de la Castelul Portchester. Păşi pe pardoseala pe care fuseseră presărate cu puţin înainte paie proaspete şi petale frumos mirositoare, şi se opri în faţa gazdei sale.

— A! Ai venit... zise Morley, bine dispus, aruncând nonşalant peste umăr un os. Doi câini se repeziră numaidecât, pe viaţă şi pe moarte, asupra ciolanului.

— Aveţi oaspeţi voioşi aici, *beau sire*, zise Richard.

— Îmi aleg întotdeauna cu grijă oaspeţii. Numai prietenilor le dau voie să-mi calce pragul. Nu primesc niciodată oameni pe care îi detest, ca să nu mai vorbim de duşmani... făcu în aer un gest menit să arate că nu vorbeşte de cineva anume,... pe care unii ar putea avea motive să-i agreeze. Tăcu vreo câteva clipe şi bău o înghiţitură de vin. Hotărât lucru: ducele nu era un diplomat. Fiul meu e cu totul altfel: lui se pare că-i face plăcere să-i invite pe cei pe care nu-i poate suferi. Bătându-l pe umăr pe Geoffrey, care stătea la masă lângă el, pufni într-un hohot de râs atât de zgomotos, încât toate celelalte voci dispărură în neant. Lady Morley, care stătea la masă tot lângă el, dar în partea cealaltă, privi cu plăcere scena, dar în tăcere. Personal, nu nutresc nicio dorinţă de răzbunare împotriva dumitale. Las pe seama capetelor voastre înfierbântate să se certe cu privire la asemenea mofturi, cum este de pildă un sărut tainic, furat în pădure.

Seniorul de Morley aruncă spre fiica sa o privire cu nişte ochi care sclipeau de încântare. Beatrice, care stătea la masă între Geoffrey şi Will Scarborough, se îmbujorase la faţă încă din clipa

intrării lui Richard în sală, dar când auzi cele spuse de tatăl ei, roşeaţa obrajilor ei deveni şi mai intensă.

— Dar nu m-a sărutat! şopti ea, cu ochii lăsaţi în jos.

— Dar nu m-a sărutat! repetă, mugind gentilomul. Fetiţo, cine te crede? Şi eu aş fi făcut acelaşi lucru dacă aş fi fost în locul lui! Își îndreptă din nou privirea înspre Richard şi zise: Dacă n-a fost mai mult decât atât între dumneata şi fiica mea, nu înţeleg de ce ai ales o moarte prematură, cavalere. De ce trebuie să pui în joc o miză atât de mare?

— Fiul dumneavoastră m-a învinuit de viol şi m-a numit „laş”, *messire*. Nu onoarea fiicei dumneavoastră a fost pângărită, ci numele meu, pe care am să-l apăr până la capăt.

Morley îşi încreţi sprâncenele, privindu-l pe tânărul de neam nobil de lângă el, apoi îi făcu semn unui slujitor să elibereze pentru cavaler un loc la colţul mesei puse perpendicular pe cea la care stăteau el şi rudele sale apropiate.

— În cazul acesta, concluzionă seniorul de Morley, cred că intenţiile dumitale sunt onorabile.

— Eu nu, zise Geoffrey, încruntat.

— Nici eu, se băgă numaidecât în vorbă Will de Scarborough. Will era foarte palid la faţă şi părea fără chef. I se vedea foarte clar cucuiul din creştet. Beatrice îi aruncă fratelui ei o privire ucigătoare, apoi se întoarse spre logodnicul ei, luă din strachina lui neatinsă o halcă mare de carne şi începu să mănânce din ea, cu îmbucături mici. Richard zâmbi, se întoarse spre ea şi făcu o plecăciune.

— Ţin să vă exprim recunoştinţa mea, *madame*, pentru că aţi avut bunătatea să-mi oferiţi serviciile grăjdarului dumneavoastră, zise el.

Când îşi ridică privirea şi şi-o îndreptă în sfârşit drept în ochii ei, i se păru că în jurul său totul se înceţoşează, că întreaga sală dispare în negură, împreună cu toţi cei de faţă, şi că nu rămâne acolo decât ea, care îl privea cu ochii ei mari şi albaştri.

Richard se aşeză în mare grabă, dar numaidecât privirea îi lunecă din nou spre ea, căutând-o involuntar pe a ei.

Will de Scarborough sări în picioare, ca ars, răsturnându-şi scaunul, şi se clătină în mod primejdios, înainte de a se fi putut

sprijini de masă.

— Vă rog a-mi îngădui să mă retrag, zise el, tremurând de mânie înăbuşită.

Morley îi făcu semn cu mâna că n-are nimic împotrivă şi, după ce tânărul gentilom, sprijinit de scutier, ieşi din sală, zise:

— Cavalere, mă tem că l-ai atins rău la coarda sensibilă.

Drept răspuns, Richard făcu un gest nonşalant.

Morley se rezemă cu coatele de masă şi-şi lipi două degete unul de altul, în timp ce îndrepta spre cavaler o privire plină de foc.

— Îmi place felul dumitale de a lupta, zise el deodată. Ia spune-mi: toţi cavalerii francezi sunt spadasini atât de străluciţi?

Richard zâmbi. Se hotărâse să poarte echipamentul negru, pentru că îl purtase în clipa în care fraţii Morley dăduseră peste el în pădure, şi-şi propusese să nu le spună alte minciuni, decât cele strict necesare pentru a nu stârni bănuieli.

— Nu m-am dat niciodată înapoi când a fost vorba să mă măsor cu nişte adversari, chiar dacă raportul ar fi fost de unu la trei. Trebuie să-mi apăr reputaţia, zise el, ca şi cum ar fi exprimat ceva de la sine înţeles.

— Fireşte, *Le Hardi*, mormăi Morley, rânjind. Ţi-a făcut plăcere azi turnirul?

— Da, până în adâncul sufletului, răspunse el, foarte sincer.

— Am o veste bună pentru dumneata: ai fost clasificat al doilea, după fiul meu cel mare, care a întrunit cele mai multe puncte.

Richard îşi ridică înspre Geoffrey cupa.

— Felicitările mele, zise el.

— Premiul pentru comportarea dumitale curajoasă şi cavalerească de pe teren, zise în continuare Morley, este această brăţară de aur.

Puse pe masă în faţa cavalerului preţiosul dar: era o brăţară de aur masiv, bătută cu pietre semipreţioase; un giuvaier de o frumuseţe masculină primitivă.

Dar lui Richard Templul îi interzicea să primească daruri.

— Nu, *messire*, nu de asta am venit încoace. Nu pot să accept acest dar. Daţi-i-l lui Scarborough: îi sunt dator scuze. Nu-mi stă

în obicei să jignesc. Dacă l-am jignit totuşi prin întâlnirea mea întâmplătoare cu fiica dumneavoastră, ceea ce a dus la o neînţelegere, regret sincer.

Morley fu mirat. Luă brăţara şi o azvârli în sus. După ce o prinse în mâna lui lată şi păroasă, o privi şi apoi o puse, cu o bufnitură puternică, pe masă, în faţa lui Beatrice.

— S-o folosim pentru împăcare, zise el.

Beatrice nici nu se învrednici să se uite la aurul sclipitor. Un zâmbet plin de duioşie îi lumina chipul, iar ochii îi rămăseseră aţintiţi asupra cavalerului, care nici nu băgă de seamă calda ei atenţie şi care zise:

— Ceea ce nu înseamnă că eu însumi mă las jignit. N-am să-i cedez fiului dumneavoastră izbânda, *messire.*

— Vom vedea asta mâine, zise Morley.

— Nu prea cred că ai șanse, mormăi fiul său.

Morley își măsură încă o dată musafirul.

— Ce păcat! zise el, vorbind ca pentru sine. Doi spadasini atât de pricepuţi! Dumneata îţi cauţi moartea sau vrei să ucizi?

— Niciuna, nici alta, *messire.* Pe cuvântul meu de onoare.

Sprâncenele negre stufoase se ridicară a mirare.

— Nu vrei să revii asupra hotărârii dumitale?

Se vedea cât colo că nu mai era sigur de izbânda fiului său. Mândria îl împiedica însă să-i prezinte pe șleau scuze cavalerului, pentru ardoarea vlăstarului familiei Morley, și să-i ceară să se declare mulţumit cu trântirea de pe cal, drept rezultat al turnirului. În aceeași clipă, Geoffrey se sculă brusc în picioare.

— Conflictul nostru nu va lua sfârșit decât prin moarte! Asta e nu numai dorinţa mea, dar și a lui! Nu-i oferi șansa să bată în retragere în ultimul moment, tată! Vreau să mi se dea satisfacţie!

Involuntar, se sculă în picioare și Richard, mai calm și mai demn decât celălalt.

— Asta a fost într-adevăr dorinţa lui. Și vă asigur că eu nu revin niciodată asupra hotărârilor mele, *messire.*

Îi vorbise tatălui, dar privindu-l drept în ochi pe fiu. Apoi luă din nou loc pe scaun. Lady Morley, care nu se amestecase în

convorbire, găsi că tăcerea care domnea în sală e foarte neplăcută, așa încât îi chemă pe menestreli, și sala se umplu imediat de sunetul muzicii. Apoi lady Morley se întoarse spre Richard.

— Spune-mi, cavalere, zise ea, amabilă, ce te-a adus încoace, atât de departe de patria dumitale?

Îi vorbise în franțuzește, iar Richard îi zâmbi recunoscător, pentru că distinsa doamnă folosise pretinsa lui limbă maternă. Richard nu-i răspunse pe loc, ci își puse mai întâi cupa pe masă.

— Eu m-am născut în ziua Sfântului Justin, începu el, vorbind lent și, asemenea acestui mucenic, sunt în căutarea Adevărului, pe care nădăjduiesc să-l găsesc undeva, pe poteca Dreptății, adormit în brațele maicii sale Justiția. Căutarea m-a adus încoace.

Apoi, din politețe, își repetă spusele pe englezește. Metafora lui era în deplină concordanță cu ideile cavalerismului curtenesc. Mâine, își zise el, vor înțelege ei ce voise el să spună vorbind astfel; mâine, când li se va alătura în libertate fraților săi. Și poate că vor învăța ceva din asta.

— De ce ești îmbrăcat în negru, cavalere?

Alice, cealaltă fiică, fusese cea care nu-și mai putuse stăpâni curiozitatea. Întrebarea era inevitabilă; Richard era pregătit s-o audă. Își întinse brațul stâng și-și netezi cu mâna dreaptă mâneca de lână. Ochii lui urmăreau mișcarea, ca și cum ar fi fost îngândurat. Niciunul dintre cei din sală nu bănuia că se juca pur și simplu cu ei, ca să-i atragă pe toți pe câmpul turnirului, a doua zi, când avea să pășească pe terenul de luptă, pentru a se duela cu Geoffrey. Își dădu seama că vocile din sală amuțiseră și că discuția era urmărită de toți cei de față, inclusiv de slujitori.

— Negrul, zise el, cu voce lină, este culoarea monahilor și a morții. Făcu o mică pauză, pentru ca apoi să continue: Sunt unii care jură să nu se mai bărbierească, să nu se mai tundă, să nu se mai spele și să nu-și mai schimbe rufele, până ce nu vor fi îndeplinit o anumită sarcină. Și hoinăresc așa, ca niște sperietori de păsări. Cineva râse. Râsul încetă însă atunci când Richard își ridică brusc capul și o privi pe Alice drept în ochi. Negrul, repetă el, acum mai tare, este culoarea pe care am jurat s-o port,

pentru că inima îmi e cernită. Și am s-o port până ce am să-mi îndeplinesc sarcina.

— Dar de ce ți-e inima cernită, cavalere? întrebă lady Morley, oarecum înduioșată de tristețea din glasul lui.

— Pentru că ceea ce am iubit mai mult ca orice pe lume a fost călcat în picioare, a fost nimicit, în timp ce eu, cu mâinile încătușate, am fost silit să văd, să privesc, mut de neputință și de dezgust. Spunând acestea, mă gândesc, cu durere în suflet, la casa în care am copilărit și la cei care m-au crescut și care m-au iubit.

Scuipase cuvintele brusc, cu venin. Ideea de a fi găzduit sub acoperișul omului ale cărui mâini erau mânjite de sângele fraților săi, de a împărți pâine și carne cu cel ale cărui cuvinte îl trimiseseră pe John de Braose la spânzurătoare i se păru cam prea mult. Fu nevoit să facă mari sforțări ca să se stăpânească: nu sosise încă timpul ca să lovească, dorința lui de răzbunare trebuia să mai aștepte, mocnind în fundul sufletului său.

Alice își lăsă ochii în jos. Crezu că Richard vorbește despre familia lui.

— Îmi pare rău; n-ar fi trebuit să întreb, zise ea.

Spre mirarea ei, Richard începu să râdă.

— Nu-ți irosi mila pe mine: cuvântul acesta, el singur, îmi repugnă. Pot să te asigur că e nevoie de mult mai mult ca să cad în genunchi.

Își mai turnă vin în cupă și o ridică spre seniorul de Morley și spre fiul acestuia. Gentilomul făcu același lucru, închinând pentru oaspetele său.

— Ești un om deosebit, zise el. Beau în cinstea turnirului de mâine. Abia îl aștept.

Un zâmbet de satisfacție apăru pe chipul lui Richard.

21

„Saddled and bridled and booted rade he;
A plume in his helmet, a sword at his knee;
But toom cam'his saddle a bluidy to see;
O hame cam his gude horse, but never cam'he!”[78]

Anonim,
Bonny George Campbell

După ce se lăsase noaptea deasupra Castelului Haughton-le-Moor şi după ce mesele şi canapelele fuseseră îndepărtate din sală, fură împrăştiate pe lespezile pardoselii paie proaspete, ca să le slujească oaspeţilor drept culcuş. Richard se trânti pe paie şi îşi întinse mădularele. Viaţa avea totuşi ceasurile ei scurte de plăcere. Lui Richard, starea sufletească nu i se schimbase niciodată atât de deplin şi de repede ca în această zi memorabilă. Fu nevoit să admită că de fapt se amuzase de minune şi că astfel uitase chiar, din când în când, de ce venise aici. Când îşi pipăi faţa, îşi simţi pielea tăbăcită, ceea ce avea, probabil, legătură cu marea cantitate de vin pe care o consumase, deşi era încă lucid. Privi singura făclie care ardea lângă intrare, şi aţipi. După nicio jumătate de ceas, se trezi în urma unei zgâlţâieli, şi descoperi că priveşte dinţii lui sir Robert, cel care îl ajutase în timpul încăierării.

— Pe toţi sfinţii! Dormi foarte uşor! mormăi cavalerul.

Richard râse încetişor.

— Aş fi preferat să dorm pe culoar, dar dintr-un anumit

motiv, culoarul nu se potrivea cu statutul meu. Aici e mare înghesuială.

Sir Robert dădu din cap pe întuneric.

— Nici eu nu sunt obişnuit să dorm cu asemenea oameni.

Richard privi ţintă câtva timp tavanul de lemn. Oftă şi se întoarse din nou.

— Am nevoie de aer curat. Vrei să facem împreună o plimbare? îi şopti el lui sir Robert.

— Eşti nebun? Lui Morley n-are să-i placă să ne vadă că bântuim prin castel în toiul nopţii ca strigoii.

Dar Richard stărui. Prefera să fie prins în tovărăşia unui om hâtru, decât singur.

— Nu mai pot să dorm. După discuţia aceea afurisită cu Morley, zise el, şi se sculă în picioare.

— Eşti nervos. Din pricina duelului de mâine?

— Nu, defel.

Cu băgare de seamă, fără a face nici cel mai mic zgomot, Richard îşi legă cureaua la brâu şi se încredinţă că pumnalul este la locul lui. Sir Robert hotărî că i se poate alătura fără ezitare lui Richard, fie chiar şi numai din curiozitate. Se îndreptară amândoi spre celălalt capăt al sălii, fără să-i trezească pe ceilalţi oaspeţi şi ieşiră printr-o uşă care dădea într-o curte interioară.

— După cum vorbeşti despre Morley, se pare că nu-l cunoşti, încercă sir Robert să deschidă vorba.

— Ştiu prea puţine lucruri despre el, răspunse Richard.

— E un om simpatic, atât timp cât nu-i stai în drum. I-ai făcut o impresie bună. Poate că nu ţi-a spus asta pe şleau când ţi-a vorbit, dar cuvintele pe care le-a folosit au fost destul de clare pentru un cunoscător.

— A fost nevoit să-şi amâne măgulirea pe mâine, fu răspunsul rece al lui Richard.

— Ce tot vorbeşti? zise sir Robert. Geoffrey are să-şi mai holbeze ochii de mirare. Am văzut azi cu toţii cum stau lucrurile. S-a trişat la numărătoarea punctelor. Tu aveai cu mult mai multe decât el. Nu e de mirare că n-ai vrut să accepţi premiul al doilea: ar fi fost o jignire.

Richard lăsă baltă discuţia. Se rezemă de zid şi privi ţintă

cerul presărat cu stele.

— Ce relaţii ai cu Morley? întrebă el deodată.

— Sunt proprietarul unei mici moşii la nord de a lui, dar în mod obişnuit nu mă prea sinchisesc de el şi nici el nu se sinchiseşte de mine. Eu îmi văd de treaba mea, şi el de a lui. Asta ne convine cât se poate de bine amândurora. Şi, după o pauză, îndreptându-şi peste umăr un deget înspre ferestrele turnurilor castelului, adăugă: Feciorii lui sunt aroganţi. Eu sunt un cavaler de rând, poţi să mă numeşti chiar ţărănoi sau golan, dar ai să găseşti totuşi oricând în mine un om drept. Şi îţi spun verde că fiii lui Morley nu-mi plac.

— Nici mie.

— Şi trebuie să te avertizez, mai zise sir Robert. Mâine trebuie să te baţi în duel cu Geoffrey, şi ai de gând să-l învingi, dacă nu mă înşel, în modul cel mai elegant, adică respectând regulile. Dar să ştii un lucru: el nu procedează la fel. Şi-a pregătit câteva trucuri murdare.

— Mă aşteptam la asta, zise Richard. Dar am şi eu câteva. Ale mele nu sunt murdare, ce-i drept, dar Geoffrey are să le găsească extrem de eficiente.

— Ştiai că s-au făcut rămăşaguri cu privire la câştigătorul de mâine?

— Nu-ţi risipi banii. Pe cine ai pus rămăşag? întrebă Richard, aproape indiferent.

— Pe tine. Dar cei mai mulţi au pariat pe Geoffrey. Suma pe care au pus-o la bătaie este de vreo…

— Ce-a fost asta? întrebă Richard deodată, ridicându-şi mâna, ca să-l împiedice pe celălalt să vorbească. Rămaseră câteva secunde tăcuţi unul lângă altul. Parcă ar fi gemut cineva, şopti Richard.

— Poate unul dintre cavalerii răniţi azi, răspunse sir Robert.

— Se obişnuieşte ca răniţii să fie îngrijiţi în temniţele castelului?

— Temniţe? repetă vocea consternată a vecinului lui Morley. Richard îi făcu semn să se apropie şi îi arătă un gol în zidul gros, la o palmă deasupra solului: evident o ventilaţie care ducea spre o celulă subterană.

— O fi vreun braconier, zise sir Robert, ridicând din umeri.

— Atunci se pare că nu se simte prea bine acolo. Celălalt îl privi neîncrezător. Ascultă şi tu. Bietul om şi-a trezit desigur din somn tovarăşii de detenţie.

Cavalerul se lăsă în genunchi şi îşi lipi urechea de gaura din zidul de piatră.

— Pe moaştele tuturor sfinţilor! Ai dreptate!

Sir Robert era mut de mirare. Avea şi el un mic castel nobiliar, înconjurat de un zid fortificat, şi cu o singură celulă în adâncul clădirii, celulă în care închidea din când în când câte un om învinuit de furt sau de braconaj. Puternicul său vecin părea să dispună de numeroase astfel de celule, dar el însuşi nu ştiuse nimic de asta până atunci.

— Nu de mult a pus să fie spânzurat un om la Richmond. L-a acuzat de încălcarea ilegală a terenului său, de braconaj, de tâlhărie, de câte şi mai câte, povesti sir Robert. Bietul om n-a avut nicio şansă, nici măcar n-a fost lăsat să se apere. Capul lui se mai află încă deasupra podului mobil, înfipt într-o lance. Nu l-ai văzut când ai intrat?

Richard dădu scurt din cap că da. Îl recunoscuse cu greu pe Braose, deoarece capul pe care seniorul de Morley îl cocoţase acolo, ca pildă menită să înfricoșeze, era într-un avansat stadiu de descompunere.

Stând lipiţi de gura de aerisire, Richard şi sir Robert putură desluşi acum voci, dar nu reuşiră să înţeleagă cuvintele rostite. Richard merse încet de-a lungul zidului, cu sir Robert după el.

— Putem intra pe aici?

— Putem, dar pe aici ajungem în încăperile slujitorilor şi în bucătării.

Richard încercă o altă uşă.

La ora la care îşi încheiaseră plimbarea nocturnă şi se întoarseră în sala arhiplină, Richard avea o imagine destul de completă a alcătuirii interioare a castelului, dar şi o inimă care îi zvâcnea violent, deoarece curajosul cavaler fusese cât p-aci să se izbească nas în nas cu una dintre santinelele Castelului Morley.

În tot restul nopţii, Richard dormi buştean. În zori, luă în grabă o gustare frugală, înainte de a ieşi ca să facă un scurt tur

călare, pentru a-și încălzi calul odihnit şi a privi festivităţile din satul de lângă castel.

După ce dădu o raită, descălecă şi se amestecă printre ţăranii şi şerbii care întreţineau pământurile familiei Morley, delectându-se cu muzica lăutarilor. Stătu timp îndelungat pe loc, ca să privească un urs, care, cu paşi greoi, juca după o melodie cântată la ceteră, cimpoi şi tobă. Lângă urs era o femeie, care, balansându-se pe nişte urcioare de piatră, executa un fel de dans, mişcându-şi şoldurile în ritmul unei melodii excitante.

Richard stătea de mult timp acolo, când unul dintre lăutari îi făcu un semn discret. Richard îl urmă pe lăutar după coviltirul de lemn şi se sui în carul care se clătina. Lăutarul trase perdeaua după el, și apoi amândoi își strânseră cordial mâna. Pe Richard îl costase mult timp şi multă osteneală ca să poată pătrunde în această mică lume închisă a nomazilor, dar, cu obișnuita sa perseverenţă şi încăpăţânare, izbutise în cele din urmă să-i câştige de partea sa. Erau de mare importanţă pentru el: călătoreau mult, ştiau multe şi aduceau veşti pe care le culegeau din toată ţara. Nici Biserica, nici stăpânirea nu-i puteau ţine sub control pe acești oameni independenţi, şi tocmai de asemenea oameni avea nevoie Richard. Regele Filip, cu ajutorul mitei, izbutise cândva să-i folosească pe nomazi, ca să răspândească în lume zvonurile acuzatoare privitoare la templieri, iar Richard, în acest unic caz, îi urmase pilda. Punea mare preţ pe prietenia lor şi îi plătea cu dărnicie, pentru că erau săraci lipiţi.

Richard se aşeză pe jos, pe scândurile carului.

— Cum o mai duceţi? se informă el, dar era o întrebare pur formală, convenţională.

— Ca întotdeauna, răspunse lăutarul, îmbufnat, apoi adăugă:

Noi cântăm și hoinărim,
Câtă vreme nu murim.
Pâinea noastră, cum se ştie,
E nevoi şi sărăcie.

— Nostim, zâmbi Richard, dar voi vă pricepeți să faceți şi

lucruri mult mai bune decât asemenea poezioare.

— Femeia a născut un copil mort. Netoatele astea de muieri nu mai contenesc să toarne plozi.

— Păi n-ai pus şi dumneata umărul?

— Copilul ăla n-a fost al meu, fir-ar să fie! mormăi lăutarul. Într-o zi, punem noi carul la marginea drumului, ca să facem loc unui gentilom şi suitei lui. O vede că sta lângă mine pe capră, o arată şi, până să prindem de veste, au şi înhăţat-o pedestraşii gentilomului. Pot să mai şi fiu mulţumit că am regăsit-o după o lună, dar siluită şi însărcinată. Aşa merge treaba întotdeauna, când dau ăştia de o femeie frumoasă. Ce porc! Noroc că ţâncul s-a născut mort: o gură mai puţin de hrănit.

— Nu cumva chiar dumneata ai?... întrebă Richard, ducându-şi mâna la gât.

— Doamne fereşte! Am eu mutră de ucigaş de copii? Tot ce pot să-ţi spun este că n-a trăit, altminteri aş mai fi căzut în ispită? Îşi luă scripca. Am compus un cântec despre porcul ăla.

Richard n-avea chef să audă textul, care era, fără îndoială, vulgar. Scoase la iveală de sub manta un urcior şi i-l dădu lăutarului, al cărui chip se lumină.

— Vin, zise el, încântat. Viaţa n-ar merita să fie trăită dacă n-ai putea să te cherchelești din când în când.

— N-am destul vin ca să te îmbeţi, îi zise Richard.

În acea clipă fu trasă deoparte perdeaua, şi în car se sui Edmund the Lion, care îi strânse prieteneşte lăutarului mâna, fără ca acesta să-şi ia urciorul de la gură.

— Deocamdată totul este în regulă, îi zise Richard camaradului său; apoi îi dădu lui Edmund o serie de instrucţiuni şi desenă un plan sumar pe nisipul de pe scândurile carului. Dă-mi de veste de îndată ce sunteţi toţi în siguranţă, zise el în încheiere, şi vârî o monedă în palma lăutarului.

Se întoarse tocmai la timp ca să-şi pună pe el tunica de zale şi să se înfăţişeze nerăbdătorilor spectatori din tribuna turnirului.

Înaintea lui Richard, Geoffrey primi fularul de mătase de la maică-sa, care dădu scurt din cap. Geoffrey avea să poarte culorile ei în timpul turnirului. Dar trufaşul fiu al soţilor Morley nu fu mulţumit cu atâta. Îşi aduse calul cu un pas mai aproape

și făcu un gest de nerăbdare cu mâna.

— Am să-ți apăr onoarea, surioară. La urma urmei, de aici a pornit totul. Beatrice se supuse dorinței fratelui ei, dar îi încredință cu atât de evidentă lipsă de entuziasm batista, încât Richard nu se putu abține să nu zâmbească. Geoffrey îndreptă spre el o privire triumfătoare.

— Onoarea cărei doamne ai s-o aperi acum? mormăi el.

— *Messire*, răspunse glacial Richard, n-am să lupt decât pentru slava unei singure doamne. Își făcu o cruce și-și îndreptă ochii spre cerul albastru. Sfântă Născătoare de Dumnezeu, mă încredințez Ție.

Geoffrey fu dezamăgit. Gluma sa lipsită de gust fusese parată de celălalt cu o demnitate care îl făcuse pe el, pe Geoffrey, aproape de râsul spectatorilor, așa încât o nouă înfrângere morală se adăugase acum la cea pe care fusese nevoit s-o încaseze în ajun. Cu una prea mult, căci în primul joc învinsese cu o cruzime vecină cu grosolănia. Nădușind și gâfâind, având încă pe mâneci spuma ieșită din botul calului său, luă loc în tribună, ca să vadă lupta dintre Richard și un cavaler pe nume Conan the Red[79], a cărui poreclă era justificată de o respectabilă claie de păr roșu, acum ascunsă sub coif.

— Băgați de seamă, zise Thimoty, fratele mai mic al lui Geoffrey, arătându-l pe cavalerul de pe calul negru, îl lasă pe adversar să atace de trei ori, fără să lovească sau să riposteze, înainte de a trece el însuși la atac. Așa a făcut în primul său joc, și așa face și acum.

— Ciudat. N-am mai văzut încă niciodată tactica asta.

Nu era o tactică. Morley nu știa că regulile severe ale Templului le impunea cavalerilor templieri obligația ca, într-un duel, să înfrunte întotdeauna trei atacuri ale adversarului înainte de a ataca ei înșiși.

— Nu prea văd ce rost are, își dădu cu părerea Geoffrey.

— Nici nu trebuie. Uită-te bine și profită imediat de situație.

— Am să-l fac să muște nisipul dinaintea picioarelor sale!

Lancea lui Richard se frânse cu un trosnet înfiorător când se izbi de scutul lui Conan the Red. Richard se aruncase cu toată greutatea și puterea lui Pelerin în acest atac, încât ciocnirea îl

azvârli de pe cal pe trupeşul cavaler cu părul roşu. Morley dădu admirativ din cap: Un om de dimensiunile lui Conan the Red nu era prea uşor de aruncat de pe şa. Lupta cu spadele, care urmă după aceea, fu bineînţeles în avantajul lui Richard: cavalerul mai greu şi mai vârstnic decât Richard nu putu rezista loviturilor fulgerătoare ale francezului. Privirea celor trei Morley era aţintită spre cei doi luptători. Deodată, tatăl se întoarse spre fiu.

— Uite cum i se înmoaie braţul stâng. Îşi lasă din când în când scutul în jos, ca şi cum greutatea acestuia l-ar obosi peste măsură. Asta e breşa din apărarea lui, fiule; ăsta e punctul lui slab, pe care poţi să-l speculezi. Richard îşi dădea seama, plin de amărăciune, că-şi sacrifica astfel acoperirea, dar n-avea încotro: rana pe care i-o pricinuise Gilbert de Mansurah nu i se vindecase de atunci cu totul, încât muşchii braţului său stâng, nu prea rău vătămat, ce-i drept, nu puteau suporta o încordare intensă de durată. Era deci nevoit să se deprindă cu gândul că va trebui să îndure acest beteşug toată viaţa. Centrul de greutate al apărării sale trebuia căutat acum în garda spadei sale.

Spectatorii chiuiră zgomotos atunci când, în cele din urmă, Conan the Red, ca semn că se predă, îşi îndoi un genunchi şi îşi oferi spada. Richard îşi scoase coiful şi dădu scurt din cap, mulţumindu-i adversarului său pentru lupta lui dreaptă, şi ieşi de pe teren, însoţit de exclamaţiile de laudă şi de admiraţie ale celor de faţă. Richard era mulţumit: totul se desfăşurase potrivit planului său. Văzuse că Hubert the Boar şi Amaury le Breton, îmbrăcaţi în culorile lui Morley, duseseră spre castel un cavaler rănit. În scurt timp aveau să intre în castel şi să fie gata să le deschidă camarazilor săi porţile.

Urmă o scurtă pauză, în timpul căreia oaspeţii fură trataţi cu fructe uscate şi cu carne rece. Richard folosi acest răgaz ca să-şi maseze cu ulei braţul şi umărul stâng. Era ora două când îşi trase peste cap tunica de zale şi-şi îndesă deasupra coiful cu cap de berbec.

Spectatorii erau acum mai numeroşi chiar şi decât cei ce urmăriseră în ajun turnirul: castelul era probabil ca şi mort.

Pelerin bătea nerăbdător din picior, dornic să asculte comenzile stăpânului său. Richard se aplecă şi luă scutul şi

lancea de lemn din mâinile scutierului ce-i fusese pus la dispoziţie.

La cealaltă extremitate a terenului, Geoffrey îşi ţinea în frâu calul nărăvaş. Pământul se zgudui atunci când cei doi călăreţi se repeziră în galop unul spre altul. Ştiind că celălalt n-are să lovească înainte de al patrulea atac, Geoffrey ochi cu cea mai mare precizie. Richard nu se urni din loc. Se roti în ultima clipă, şi atunci vârful lăncii lui Geoffrey nu făcu altceva decât să-i zgârie lui Richard scutul.

Larma iscată de spectatori era asurzitoare. Richard zâmbi, ştiind că fraţii săi vor fi auzit începutul luptei şi vor porni la treabă în temniţele de la Haughton-le-Moor. Îşi întoarse calul şi şi-l mână înainte, în galop strâns.

Geoffrey se repezi la el, cu un ţipăt strident. Richard înainta fără să-i pese de instabilitatea vârfului lăncii sale, dar strângând cu putere între genunchi pielea roasă a şeii. Deodată, Pelerin tresări speriat: simţise că şaua începuse să lunece spre spate. În clipa următoare, întreaga greutate a atacului căzu în mijlocul scutului.

Cum-necum, Richard izbuti să se ţină în şa. Impuse calului să meargă încet cu spatele, şi apoi descălecă şi pipăi chinga. Se simţea clar o tăietură lângă muchea destrămată. Îl privi suspicios pe scutier, singurul pe care îl lăsase să se apropie de Pelerin. Scutierul se feri de privirea lui Richard.

Trecu o bună bucată de vreme până să-şi pună în ordine calul şi să poată încăleca din nou. La celălalt capăt al terenului, Geoffrey, suduind în gura mare, smulse din mâna scutierului său o lance nouă. Şiretenia lui nu izbutise. Nu-i mai rămânea decât o singură şansă, dar Richard nu-i dădu posibilitatea s-o folosească. Acum lupta era deschisă. Mulţimea îl încurajă pe Geoffrey, care era din nou gata pentru atacul următor.

Richard nu se grăbi. Ceru tacticos o lance nouă, cu toate că prima mai era încă intactă. Pelerin necheză zgomotos. După felul în care stăpânul său îl apăsa cu picioarele, simţi că se apropia clipa hotărâtoare.

Ciocnirea fu cumplită: ambele lănci se sfărâmară, dar călăreţii se mai ţineau voiniceşte în şa şi-şi întoarseră caii, care

scoteau aburi pe nări. Faptul că publicul îi ţinea parte în mod evident tânărului Morley îl lăsă rece pe Richard, care execută şarjă după şarjă şi mai prăpădi încă două lănci şi, cu toate că avusese de trei ori prilejul de a-l azvârli de pe cal pe adversar, nu o făcu. Geoffrey, la rândul lui, deveni din ce în ce mai nerăbdător. Suduia de fiecare dată când îndrăzneţele sale atacuri erau zădărnicite de scutul adversarului său sau nici nu ajungeau până acolo.

Richard năduşise. Ambiţia îl făcea să tânjească după o lovitură de graţie, dar fiecare minut pe care îl putea câştiga avea pentru fraţii săi o importanţă vitală, chiar dacă din pricina aceasta ar fi fost el însuşi doborât de pe cal. Se repezi încă o dată spre Geoffrey. Într-o fracţiune de secundă văzu cum acesta îi atinge pulpa cu lancea şi apoi şi-o lasă în jos. Indignat, îl opri pe Pelerin atât de brusc, încât animalul se cabră, gata-gata să-l arunce pe Richard de pe şa. Apoi, Richard porni agale spre tribună şi se opri în faţa seniorului de Morley, unde îşi săltă clapa coifului.

— *Messire*, sunt nevoit să protestez! Îşi duse o mână spre pulpă şi-şi pipăi rana, apoi, ridicând mâna ca să lase să se vadă sângele, zise în continuare: O lovitură sub centură *messire*!

Morley îi făcu semn fiului său. Acesta se apropie şovăind. Poate că se aştepta ca tatăl său să respingă protestul lui Richard.

— O lovitură neregulamentară, fiule.

— Fără să vreau: mi-a alunecat lancea din mână.

Richard îl privi neîncrezător pe tânăr. Rana în sine nu prea îl preocupa, cu toate că avea să sângereze abundent.

— Îţi cer să respecţi regulile! zise Richard.

Cu aceste cuvinte, îşi întoarse calul, ca să-şi reia poziţia de luptă. Urmă o linişte mormântală, în timp ce aştepta ca Geoffrey să reînceapă turnirul. Trufaşul fiu al lui Morley porni în galop spre locul său. Richard îşi ieşise din fire de mânie, ceea ce îl făcu să uite de orice măsură de precauţie. Se năpusti furios înainte, hotărât să dea o lovitură năprasnică şi să-şi măture astfel de pe şa adversarul. Dar fu uimit la culme când văzu că, în timp ce se apropia, se roteşte brusc spre stânga şi că-şi trece lancea de cealaltă parte a calului. Mânuită cu mare precizie, arma lui

Richard îl atinse pe gentilom în creştetul capului. În clipa următoare, descoperi însă că el însuşi muşcă nisipul şi că e în capul gol.

În timp ce-şi liniştea calul speriat, Richard se duse călare, foarte calm, spre scutier, şi îi înmână rămăşiţele lăncii frânte. Se prefăcu însă că nu vede cum că Geoffrey se ridică degrabă în picioare şi că încalecă. Richard nu-şi mai putu recăpăta coiful.

Mulţimea era în delir. Beatrice sări în picioare şi strânse cu ambele mâini muchia parapetului.

Când Richard se întoarse, Geoffrey era călare în mijlocul terenului. Nu se pregătea să-şi ia o armă nouă. Richard se încruntă, îl porni pe Pelerin şi-şi scoase spada din teacă.

Când fu la mijlocul drumului, îşi întoarse calul şi porni în galop. Richard îşi opri calul şi urmări mişcările adversarului său, întrebându-se ce va fi având acesta de gând. Geoffrey înşfăcă o lance cu vârf dublu din mâinile unei santinele şi veni în plină viteză spre Richard. Acesta, în puţinele secunde care îi mai rămăseseră, îi dădu pinteni lui Pelerin, în speranţa ca cel puţin să dezvolte o oarecare viteză, încât să-şi poată manevra calul şi să-şi facă loc pentru spadă. Fu o încercare zadarnică: vârful de fier îi nimeri scutul, lunecă de pe suprafaţa netedă a acestuia şi, datorită unei simple întorsături a sorţii, ajunse la şirurile rupte ale zalelor tunicii sale, acolo unde Geoffrey îl rănise cu puţin înainte. Durerea destinse numai o singură clipă muşchii picioarelor lui Richard, care atunci pierdu contactul cu şaua. Spada lui descrise un arc inutil în aer, şi cavalerul fu aruncat de pe cal.

Geoffrey îşi lăsă lancea în jos, ca să cerceteze vătămarea pe care o produsese. Un rânjet până la urechi îi apăru pe chip. Îşi azvârli lancea şi porni cu spada scoasă din teacă spre celălalt călăreţ, care se agăţase de cal, cu un picior în scară şi cu o mână pe chingă.

Scutul cu cap de berbec zăcea pe jos. Atunci Geoffrey începu să izbească în neştire cu spada.

— Spune-ţi rugăciunea! zbieră el, triumfător.

Richard nu-şi irosi răsuflarea pe cuvinte. Îi dădu drumul lui Pelerin, ieşi din raza de acţiune a adversarului său, sări din nou

în picioare şi prinse cu mâna scara lui Geoffrey. Opintindu-se cu toate puterile, îl trase de pe cal pe gentilomul uluit. Cu un geamăt, căzură amândoi pe jos, ca un ghem de fier, care, după câteva minute, se scindă în două, gâfâind.

Geoffrey făcu vreo câţiva paşi înapoi, rânji şi-şi izbi cu piciorul scutul căzut. Ridicându-şi mâna, exclamă:

— Coiful meu pentru scutul tău!

Richard își săltă viziera coifului și privi soarele, gândindu-se la fraţii săi din temniţele reci ale castelului. Ah, cât ar mai fi vrut să se afle acum lângă ei! Năduşeala îi curgea gârlă pe faţă, cămaşa de in îi era udă leoarcă. Trecuse aproape o jumătate de oră, dar nu era destul: fraţii lui aveau nevoie de mai mult timp.

— Bine, zise el. Coiful tău pentru scutul meu.

Când își reluară lupta, Geoffrey cosi precaut cu spada aerul, acoperindu-se prudent cu scutul. Lupta ca o maşinărie bine unsă, în ritmul mişcărilor de atac și de apărare, pe care le făcuse, ca exerciţii, ani în şir. Mintea lui Richard, dimpotrivă, era goală de orice gând, departe de mişcările pe care le asimilase în aşa măsură prin antrenament, încât acum făceau parte din trupul său, ca de la natură. În afară de o singură regulă, pe care Sfântul Bernard le-o dăduse cavalerilor templieri: „Înfruntaţi-vă fără teamă vrăjmașii, socotiţi-i ca pe niște oi, nimic mai mult, și aveţi încredere în ajutorul Domnului."

Niciunul dintre cei doi cavaleri nu ceda nicio palmă din teren. Geoffrey avea un braţ purtător de spadă la fel de puternic ca cel al lui Richard şi totodată își folosea bine scutul, parând loviturile lui Richard pe suprafaţa netedă a acestei arme, făcându-le astfel să lunece spre spate.

Richard îl lăsă, încet, dar sigur, să câştige teren. Când putu zări ochii lui Geoffrey, ascunși după fanta coifului, știu sigur că erau îndreptaţi fără încetare spre poziţia scutului său, aşteptând primul semn de slăbiciune.

Foarte curând, Geoffrey îşi pierdu stăpânirea de sine: nerăbdarea era unul dintre cusururile sale. Tot mai impacientat, începu să secere cu spada: un moment fatal pentru Richard, al cărui braţ stâng tremura acum de la umăr până la cot. Richard îşi lipi strâns scutul de trup, ca să nu arate că se află în

dificultate. Geoffrey reacţionă numaidecât și, nădăjduind să poată încheia acum foarte repede lupta, își reluă atacul cu energie proaspătă. Richard fu nevoit să se rezume numai la apărare; năduşeala i se scurgea pe chip, braţul stâng îi tresălta cu putere sub loviturile ca de baros care plouau cu violenţă pe scut și în cele din urmă fu nevoit să se retragă. Din tribune se înălţară strigăte de triumf: mulţimea îl și socotea pe Geoffrey învingător.

În pofida tuturor primejdiilor, gândurile lui Richard erau îndreptate tot spre fraţii săi, care trebuie să fi fost acum pe drum, dar nu auzise încă semnalul convenit, menit să-i aducă la cunoştinţă că se află cu toţii în siguranţă. Aveau, fără îndoială, un avans însemnat.

Beatrice pălise. Ochii ei erau îndreptaţi fără încetare înspre bărbatul cu tunică de zale și veston negru. Deodată scoase un ţipăt de groază și-și acoperi faţa cu mâinile, dar simţi nevoia imperioasă să se uite, și privi cu teamă printre degete. Pe neașteptate, Richard făcu vreo câţiva pași înapoi și-și aruncă scutul.

— Îngăduie-mi, *messire*, să lupt în continuare fără scut! zise el în gura mare, deși vocea îi era răgușită din pricina încordării.

— Cu plăcere! răspunse Geoffrey, amabil, nebănuind ce avea să urmeze.

Eliberat de greutatea paralizantă a scutului, Richard începu să lupte de parcă i-ar fi crescut deodată aripi. Sări înainte, strângând voinicește cu ambele mâini garda spadei, și-și împinse adversarul înapoi printr-o serie de lovituri fulgerătoare.

După câteva minute se întoarse în locul din care începuse această nouă fază a luptei. Beatrice scoase un oftat de ușurare și-și puse mâinile în poală.

Acum fu rândul lui Geoffrey să se întrebe cum ar putea scăpa de înfrângere. Se alesese cu o contuzie serioasă la umărul drept și cu o tăietură pe dosul palmei, prin mănușă. În plus, plăcile de fier de pe piept îi împiedicau mișcările. Fără niciun avertisment, își lepădă și el scutul și-și scoase pumnalul din teacă. Dar nu era pumnalul scurt pe care îl alesese Richard, ci o armă înfiorătoare, cu o lamă aproape de două ori mai lungă.

Geoffrey, croindu-şi drum cu ajutorul armelor, se îndreptă spre Richard şi lovi. Întâlni dârzenia vrednică de încredere a tunicii de zale. În aceeaşi clipă, Richard îşi trase pumnalul din teacă, deşi ştia că nu prea se va mai putea folosi de el, deoarece braţul stâng i se moleşise de tot.

Din acel moment, lupta nu mai avu nicio fază frumoasă, dacă avusese vreodată o astfel de fază, transformându-se într-o înfruntare năprasnică, plină de ură, pe viaţă şi pe moarte. Seniorul de Morley nu interveni între cei doi combatanţi; avea încredere în dibăcia fiului său, care, la urma urmei, dorise el însuşi această luptă. Era atât de captivat de sângele rece şi de ferocitatea cu care lupta cavalerul străin, încât nici nu băgă de seamă că fiica sa, îngrozită, îşi întoarce capul. Beatrice se sculă în picioare şi se înghesui printre celelalte doamne, ca să ajungă la tatăl ei. Fără să-şi ridice privirea, îl prinse pe seniorul de Morley de braţ şi zise:

— În numele Maicii Domnului, tată, te implor, pune capăt luptei! Ăștia se măcelăresc!

— Păi abia au început, porumbiţo! rânji gentilomul. Fratele tău s-ar supăra grozav pe mine dacă m-aș amesteca. N-avea nicio grijă, știe el ce face. Și chiar dacă i-ar merge prost, am pregătit noi un mijloc de salvare. Arătă cele trei laturi ale terenului, care nu se mărgineau cu tribuna. Pe fiecare latură se afla câte un arcaș, cu arcul gata de tragere. Dacă Geoffrey e într-adevăr la ananghie, e de ajuns un semn al meu sau al lui, și săgeata îl scoate din luptă pe adversar.

— Dar... vru ea să protesteze, aproape mută de groază.

Cu un gest de nerăbdare, Morley o sili să tacă, și apoi se aplecă peste parapet. Îi urmărise tot timpul pe cei doi luptători. Geoffrey se afla în dificultate. Stârnise mânia lui Richard și nu mai putea rezista loviturilor ca de gârbaci ale spadei cavalerului străin. Pumnalul nu-i ajunse nicio clipă în raza de acţiune a acelei spade. Opintindu-se cu toată greutatea în propria sa armă, Richard mai dădu o lovitură fulgerătoare, și atunci spada îi zbură lui Geoffrey din mână și căzu jos, la câţiva metri depărtare. Urmă o tăcere care păru că ţine ceasuri întregi. În tot acest timp, Richard își ţinu inamicul la distanţă, cu vârful armei

sale, deoarece pumnalul lui Geoffrey mai era încă îndreptat amenințător spre el.

De departe, de dincolo de câmpiile de imaș, ajunse la urechile lui Richard tonul melancolic al unei goarne, în care cineva suflase de trei ori. Ecoul se răsfrânse în văi și în cele din urmă se stinse.

În spatele coifului de fier, trăsăturile obosite de pe chipul lui Richard părură că se topesc: frații lui se aflau în siguranță. Richard rosti, în gând, o rugăciune de mulțumire. Nu mai era dornic de sângele lui Geoffrey: sarcina fusese îndeplinită.

— Destul. Predă-te, îi zise el gentilomului.

— Niciodată! Luptăm până la moarte!

— Îți dăruiesc viața. Te iert.

— Niciodată!

Richard răspunse la refuzul lui Geoffrey scoțându-și la iuțeală spada, care îi răni tânărului gentilom brațul drept, făcându-l astfel aproape inofensiv.

Într-o fracțiune de secundă văzu mișcarea mâinii celuilalt, „un semn convenit dinainte”, își zise el, și, imediat după aceea, tăcerea fu străpunsă de strigătul de avertisment al lui Beatrice:

— Richard! Atenție!

Richard nu-l putu vedea pe arcaș, care, după ce-și încordă arcul undeva departe, în spatele împrejmuirii, lansă săgeata; ochii lui Richard erau îndreptați spre pumnalul din fața sa. Se feri repede lateral, bănuind ce șiretenie pregătise Geoffrey. Văzu că și Geoffrey se dă deoparte. Săgeata îl nimeri pe Richard în umăr, pătrunse prin tunica de zale, dar îl lovi în omoplat, cu destulă putere ca să-i paralizeze o clipă brațul drept. Geoffrey își cântări șansa, își lepădă încântat spada și se repezi la gâtul lui Richard. Greutatea echipamentului său de luptă îl azvârli pe Richard la pământ. Acesta zădărnici, ce-i drept, lovitura de pumnal îndreptată spre brațul său stâng, dar Geoffrey îi zbură coiful de pe cap. Când coiful i se rostogoli, Richard văzu că pumnalul lui Geoffrey coboară spre gât. Își smuci capul într-o parte și azvârli greutatea trupului lui Geoffrey de pe propriul său trup. Își trecu numaidecât pumnalul scurt în mâna dreaptă și și-l înfipse în fanta vulnerabilă a cămășii de zale a celuilalt. Cu un

țipăt de durere, Geoffrey își lăsă capul spre spate. Pumnalul îi căzu din mâna pe care și-o ținea lipită de șold. Încă înainte ca Geoffrey să se prăbușească, Richard sări în picioare și-și căută calul. Pelerin nu era acolo. Singura ieșire de pe teren era închisă de o duzină de lăncieri. Acum, Richard îi văzu și pe străjeri, care, stând pe scara tribunei, mai trăgeau încă de funia cu care le fuseseră legate mâinile, precum și pe seniorul de Morley, care vorbea cu ei. Richard înțelese că, în pofida tuturor măsurilor de precauție luate de frații săi, unul dintre străjerii lui Morley izbutise totuși să scape. Jocul se încheiase... O socoteală simplă avea să aducă la lumină participarea lui Richard la complot.

Richard se întoarse calm spre seniorul de Morley, care se ridicase în picioare și îl privea cu niște ochi plini de ură și de dispreț.

— Ai câștigat partida asta, cavalere, zise el. Richard știa prea bine ce voise să spună Morley: „Dar ai pierdut-o pe cealaltă." Morley râse ironic și continuă, ținând în sus o pungă, grea de aurul din ea: Premiul ți se cuvine dumitale. Te rog să te apropii, ca să-l primești din mâinile mele.

Richard se ținu dârz. Privirea celor doi străjeri aflați în fața tribunei, înarmați cu securi, nu-i plăcu deloc, iar chipul seniorului de Morley și mai puțin. Nu se clinti, dar și din pricină că rana din umăr începuse să-l înțepe tot mai tare odată cu fiecare răsuflare. Își șterse încet pumnalul mânjit de sânge. În spatele lui, Geoffrey fu pus cu băgare de seamă pe o targă și scos de pe teren.

Richard privi o clipă chipul alb, cu ochii închiși, al lui Geoffrey și apoi se întoarse spre Morley.

— Păstrați-vă aurul. Am fost răsplătit regește. Dumneavoastră m-ați răsplătit, *messire*, dar vă costă foarte scump.

Nu mai vorbise cu accent franțuzesc, ci într-o engleză curată.

Beatrice îl privi îngrozită pe cavalerul pe care îl admirase atât. Nu înțelegea la ce făceau aluzie cuvintele lui și-și deplasă privirea spre tatăl ei, care se înroșise de mânie.

— Trădătorule! strigă Morley.

Vocea tunătoare i se stinse deasupra capetelor mulțimii.

Beatrice fu cuprinsă de teamă, deoarece ştia că, dacă mânia tatălui ei este atât de violentă, are să-i meargă prost cavalerului. „Teamă?” îl auzi ea în memorie pe cavaler vorbind. „Eu nu ştiu ce e teama.”

Ei bine, acum avea să afle ce e teama, şi chiar destul de repede. În orice caz, pentru moment nu-i era frică. Cum putea el să rămână atât de calm? rânji chiar, şi-şi întinse braţele, ca să-i fie puse în cătuşe de către străjerii care veneau spre el. Gândurile lui Beatrice fură brusc întrerupte de către seniorul de Morley, care începuse să coboare treptele tribunei, făcându-le semn soţiei şi fiicelor sale să-l urmeze. Femeile îşi strânseră faldurile rochiilor şi se grăbiră să coboare după el. În faţa prizonierului de la piciorul scării se opriră câteva clipe şi, pentru a treia oară de când îl întâlnise pe Richard în pădure, Beatrice îi zări ochii albaştri-cenuşii numai o secundă, deoarece cavalerul îşi întoarse numaidecât privirea.

— Ce facem acum cu el, *messire*, întrebă pedestraşul.

— La stâlpul infamiei.

22

„En mond n’ ad și bel ne si sage,
Ne si curtois ne si preysé,
Si eure ne lui court de avantage,
Que il ne serra pur fol clamé”{80}

Edward II,
De la Roi Edward la Fiz Roi Edward,
la chanson qe il fist mesmes{81}

Nu se întâmpla decât arareori ca victima, legată de stâlpul infamiei din curtea principală a Castelului Haughton-le-Moor să nu fie bombardată cu pietre și cu gunoaie. Se întâmpla însă acum, deoarece nimeni nu știa de ce se afla cavalerul acolo: luptase cu curaj și în mod cinstit, iar fiul lui Morley fusese rănit doar din cauza propriei imprudențe. Slujitorii din castel îl priveau pe Richard de la distanță și, cuminți, își țineau gândurile pentru ei. Sir Robert fu singurul care îndrăzni să se apropie de el.

— Ia te uită! zise el, măsurându-l pe prizonier din creștet până la tălpi. Așa, care va să zică! Dar ce ți-a venit să eliberezi o adunătură de găinari și de oameni fără căpătâi? Pentru asemenea declasați ți-ai vârât capul în ștreang?

— Găinari? Oameni fără căpătâi? În temnițele alea se aflau zece frați templieri!

— Templieri?!

Acesta fu singurul cuvânt pe care îl putu rosti sir Robert în

următoarele câteva minute.

Începuse să plouă încet. Richard își lăsă capul pe spate și simți picăturile dulci pe față.

— Uite, zise el, cerul plânge. Când întâlni privirea mirată a lui sir Robert, îi explică: Bătrânul meu învăţător din Templu mi-a spus, când eram copil, că picăturile de ploaie sunt lacrimile îngerilor, care plâng din pricina răutăţii oamenilor. Tăcu câteva clipe, și dădu din umeri. Nu e decât o poveste pentru copii. Își îndreptă privirea spre rămășiţele capului lui John Braose, care se mai aflau încă deasupra porţii. Anul ăsta are să plouă mult, zise el în continuare, ursuz. Și la anul la fel, pentru că mai e mult până să se sfârșească. Își trase picioarele în așa fel, încât să aibă o poziţie ceva mai comodă, în măsura în care-i îngăduiau lanţurile. Seniorul de Morley i-a înfometat și i-a torturat pe fraţii mei timp de trei luni în temniţele lui, îi zise el lui sir Robert. Acum sunt liberi, slavă Domnului! Linse picăturile de ploaie de pe buze și rânji, în acea clipă, sir Robert își recăpătă darul vorbirii.

— Bineînţeles, acum totul devine limpede. Frumos ne-ai mai dus de nas cu răspunsurile dumitale în doi peri! Îţi urez putere de rezistenţă. Pe Sfânta Cruce! E singurul lucru în care îţi mai poţi pune nădejde, pentru că dacă Morley-ii te au în mâinile lor, nimeni pe lume nu-ţi mai poate fi de ajutor.

Când sir Robert ieși din castel, Richard se uită după el și se simţi și mai singur decât înainte. Sus de tot, în spatele lui, în turnul Castelului Haughton-le-Moor, doi ochi albaștri frumoși, plini de lacrimi, se uitau în jos spre el, și două gingașe buze roșii tremurau. Beatrice nu-și putea dezlipi ochii de Richard. Stătu acolo, nemișcată, ascultând vocea preotului, care îi dădea fratelui ei maslul muribunzilor. Stătu acolo când tatăl ei porunci ca prizonierul să fie biciuit, „pentru a i se frânge atât rezistenţa, cât și oasele”, cum spusese el, înainte de a-l interoga. Și mai stătu acolo și când tunica îi căzu lui Richard pe șale și îi fu scoasă cămașa. Și tresări la fiecare lovitură căzută pe spinarea lui, cu toate că el însuși nu scotea niciun sunet. La un moment dat, când spinarea lui Richard era acoperită cu dungi vinete, Beatrice văzu că întregul lui trup tresaltă la fiecare lovitură a

curelei lungi şi subţiri, şi atunci încetă să mai numere loviturile şi ieşi brusc din cameră. Ridicându-şi marginea de jos a fustelor, coborî în grabă îngusta scară spiralată. Aparent foarte calmă, se duse spre tatăl ei, care, în curtea interioară, urmărea, plin de încântare, biciuirea prizonierului. Se opri lângă Morley, întorcându-şi faţa.

— În felul acesta nu-ţi recapeţi feciorul, zise ea, cu amărăciune.

Morley o luă de braţ, alarmat la culme.

— Cum? A şi?...

— Ai face mai bine să te duci la el.

Trupul uriaş al seniorului nu se mai mişcase de mult atât de repede. Morley se duse spre intrarea castelului şi dispăru prin uşă.

Richard îşi lăsă încet capul spre spate, cu chipul schimonosit de durere. O privi pe Beatrice şi deschise gura ca să spună ceva, dar lovitura următoare îl făcu să tremure din tot corpul, şi atunci închise ochii.

Beatrice făcu un gest cu mâna, ca să oprească lovitura următoare. Richard o privi din nou şi o întrebă şoptit:

— Unde mi-e calul?

— În grajd.

— E un animal frumos. Fii bună cu el. L-am iubit mult.

Beatrice abia îi putu desluşi cuvintele şoptite.

— Am să am grijă de el.

Vocea ei era blândă, cum nu se poate mai blândă, şi totuşi avea un timbru ciudat, pe care Richard nu-l recunoscu, deoarece Beatrice era foarte tulburată. Îi era milă de el şi în acelaşi timp îl ura. Sus, fratele ei era pe moarte, iar pe Richard nu-l interesa altceva decât calul! Richard se mai uită încă la Beatrice, dar vederea îi era înceţoşată de durere. Ca şi cum i-ar fi citit gândurile, o întrebă.

— Fratele dumitale s-a şi prăpădit?

— Dumneata mă întrebi? Nu dumneata i-ai dat lovitura de graţie?

Richard fu străbătut de un fior, ca şi cum o nouă lovitură i-ar fi căzut pe spinare. Îşi plecă atunci capul şi tăcu.

Beatrice se întoarse şi se duse spre grajd.

— Înşeuaţi-mi calul, porunci ea.

— Încotro plecaţi? S-ar putea ca tatăl dumneavoastră să vă caute, zise respectuos grăjdarul.

— Plec să fac un mic tur călare.

Auzi în spatele ei loviturile de bici care cădeau cu cadenţă. Le numără. Când, după câteva minute, ieşi pe poartă, călare, văzu cum Richard cade în genunchi, fără cunoştinţă, atârnat de frânghii.

Vântul răcoros îi învioră obrajii înfierbântaţi și ochii roșii. Acum plânse în voie, deoarece nu mai era nimeni prin preajmă de care să fie nevoită să-și ascundă tristeţea. Nu se gândi aproape deloc încotro se îndreaptă, nici nu-i păsa de acest lucru, voia să fie singură și să lase în urmă dezgustătorul spectacol. Dumnezeu ştia că era profund mişcată de soarta cavalerului străin, dar acest cavaler îl înşelase pe tatăl ei, şi asta nu i-o putea ierta. Ce-i drept, nu-și bătuse capul niciodată cu conflictul dintre tatăl ei și templieri, nu știa aproape nimic despre acest conflict și nici n-o interesa, dar înţelegea destul de bine cum stau lucrurile, așa încât își dădea seama că temerarul cavaler care îi eliberase era acum sortit pieirii.

Beatrice își opri calul, își acoperi faţa cu mâinile și plânse în hohote. Își zise că-și va aduce veșnic aminte de el, oricâte rele ar fi săvârșit. Îi reveniră în memorie cuvintele pe care le rostise el cu o seară înainte, și înţelese imediat ce voise el să spună. Se întrebă pentru prima dată ce se petrecuse de fapt sub ochii ei, fără ca ea să vrea să vadă.

Un tropot de potcoave îi întrerupse reveria. Beatrice se întoarse în șa ca să-l vadă pe călăreţul singuratic. Edmund the Lion o urmărise din clipa în care fata părăsise drumul principal. Acum, Edmund venea în galop spre ea. Se opri chiar lângă ea şi o apucă de braţ, înainte ca ea să poată pomi mai departe.

— Ce-i cu Richard? întrebă el, cu o voce aspră care o înfricoșă de moarte pe Beatrice. Era oare și el unul dintre ei? Vorbeşte, *madame*, spune-mi adevărul, se răsti el zgâlţâindu-i braţul.

— Richard a... bâigui ea... a... murit!

Edmund îi dădu drumul şi-şi făcu cruce.

— Dumnezeu aibă-i sufletul în paza Lui, zise el, și porni într-un galop nebun către miazăzi, pe drumul care ducea spre Londra.

•

Blanche stătea la fereastra Castelului Windsor, legănându-și pruncul. Razele soarelui de primăvară îi cădeau pe părul negru. Blanche fredona un cântecel franțuzesc. Cineva ciocăni în ușă. După cum ciocănise, părea să fie un om grăbit. Blanche își întrerupse cântecul și îl pofti pe vizitator să intre, întrebându-se de ce nu fusese anunțat de niciun slujitor. Ușa se deschise. Un cavaler, în veșminte jerpelite și cu cizme pline de praf, apăru în prag și căzu în genunchi înainte de a intra în cameră. Blanche îl puse binișor pe micuțul Étienne în leagăn.

— Fii binevenit, *messire*, zise ea, dar când străinul se sculă în picioare și o privi drept în ochi, Blanche fu sigură că nu-l mai văzuse niciodată pe acest om.

Străinul nu părea să fie prea vorbăreț, căci nici măcar nu găsi de cuviință să se prezinte. Scoase la iveală un document împăturit, dar cu pecetea ruptă, și i-l înmână lui Blanche. Când după câteva secunde ieși din cameră, se lovi pe culoar de Aymer.

— Bagă de seamă! exclamă Aymer, zărind vag, în semiîntuneric, un chip cunoscut.

Cavalerul își întoarse repede fața spre perete și-și văzu de drum. Aymer vru să-l țină în loc pe străin, care însă se smuci și dispăru numaidecât.

— Cine a fost? întrebă Aymer, foarte mirat, în timp ce intra în camera lui Blanche.

— Un templier.

— Ce mai faci, iubito? Căzu în genunchi în fața ei și îi luă mâinile reci și tremurânde în ale sale, în timp ce Blanche se uita țintă la documentul mototolit din poală. Aymer își scotoci memoria. Edmund! Edmund the Lion, el a fost! După o scurtă pauză, întrebă: Ce a făcut aici? A adus vești de la Richard?

Blanche își ridică privirea când Aymer rosti acest nume și ochii i se umeziră. Aymer îi șterse plin de duioșie lacrimile care i se prelingeau pe obraji și așteptă ca ea să vorbească, în timp ce o presimțire sinistră îi îngheță inima.

— *Ai*! *Seigner Dieux*! *Richard es mortz*![82] exclamă ea, în limba ei maternă.

Aymer îşi aţinti privirea spre covorul de pe perete, fără să vadă însă nimic. Dezmierdă maşinal părul soţiei sale când ea îşi lipi faţa de pieptul lui, ca să caute acolo alinare.

— Nu-mi vine să cred.

— Voi, bărbaţii, nu plângeţi niciodată?

— N-am lacrimi, *madame*, dar inima mea plânge. Am pierdut amândoi un prieten de nădejde.

În cele din urmă, Blanche se stăpâni.

— Aymer, zise ea încetişor, netezind documentul din poală, l-am iubit. Fu nevoită să aştepte câtva timp înainte de a-şi putea continua mărturisirea. Nu sunt decât vreo câteva luni de când am încercat să-l seduc. Ştia că mă preocupa, dar a fost la fel de prietenos şi de indiferent ca întotdeauna.

— Nu şi-a îngăduit niciodată nici cea mai mică înclinare către vreo femeie, răspunse el, şi luă scrisoarea din mâinile ei. Ce e asta?

— Un document dat de Richard, în dimineaţa dinaintea arestării sale, cavalerului care a fost adineauri aici. Poate că ştia că zilele îi simt numărate, pentru că i-a cerut ca, dacă după arestare are să-i meargă prost, să mi-l aducă mie.

— Lancaster, citi Aymer numele mâzgălit pe faţa exterioară a documentului; apoi îi citi şi conţinutul. În cele din urmă se sculă în picioare, îi dădu soţiei sale documentul şi se duse la fereastră. Îţi aminteşti de cotoroanţa aceea ciudată de la Castelul Portchester? întrebă el.

— A îngenuncheat în faţa lui, răspunse Blanche.

— Da, a spus că Richard nu-şi poate ascunde identitatea faţă de ea şi i s-a adresat cu formula „măria ta". El însă nu-şi cunoştea propria identitate. Dumnezeu ştie ce taină a luat Richard cu el în mormânt. Nu vom şti niciodată ce adevăr se ascundea în cuvintele babei.

— Păi n-a spus ea că Richard n-are să apuce primăvara următoare? zise Blanche. A avut dreptate. Richard n-a văzut nici două zile din această primăvară.

— Uitasem de asta, dar el nu. Ştia că are să moară. Mă întreb

unde a găsit documentul acesta. Urmă o scurtă tăcere, după care Aymer zise: Nu-l vom uita niciodată, indiferent cine a fost el. Apoi, arătând documentul, adăugă: Cu ăsta vom afla, mai curând sau mai târziu, taina: este tocmai ceea ce a vrut el din partea noastră.

Blanche se sculă în picioare și privi leagănul în care Étienne dormea ca un trandafiraș, fără să aibă habar de durerea părinților săi.

— Al doilea fiu al nostru se va numi Richard, hotărî ea.

23

„ […] it is better to suffre peyne
for trouthe, than for to have a benefete by falsenes or by flaterye.”{83}

William Caxton,
Game and Playe of the Chesse{84}

Până la urmă, Geoffrey scăpă cu viață, dar se înzdrăveni încet, pentru că pierduse mult sânge. Trecu foarte multă vreme până să fie în stare să vorbească despre turnir, pentru că Richard îi rănise mândria mai mult decât trupul.

La aproape o lună după fatala sa înfrângere, stătea, încă palid și tremurând, lângă tatăl său, în sala cea mare a Castelului Haughton-le-Moor. Fratele său Timothy era, dintre ceilalţi membri al familiei, singurul prezent acolo, pe lângă cei câţiva străjeri care stăteau de-a lungul pereţilor. Când ușile de la celălalt capăt al sălii fură deschise, cei doi fraţi priviră cu mult interes aducerea lui Richard Bastardul în faţa lor.

Richard trăgea lanţurile ce-i atârnau de cătușele de fier de la mâini și de la picioare și cu care fusese legat de pereţii celulei sale. Mergea încet și cu oarecare greutate, iar braţul său stâng dădea semne vădite de paralizie. Fusese ţinut în viaţă cu apă și pâine, iar sutana neagră îi atârna pe umeri. În mijlocul sălii, pașii lui șovăiră. Se opri și-și ridică faţa slăbită, dar cu o atitudine demnă: nu fusese încă frânt și nu-și dezlipise încă buzele.

Când îl văzu pe Geoffrey, în ochii săi lipsiţi de expresie nu se zări nici cea mai mică urmă de surpriză sau de emoţie. După

duel i-ar fi mulţumit lui Dumnezeu dacă ar fi ştiut că adversarul său va scăpa cu viaţă, dar acum nu-i mai păsa. În izolarea totală a celulei sale, la început mai nădăjduise, cu înfocare, împotriva evidenţei, că fraţii săi templieri îl vor elibera. Ştia că amplasamentul castelului făcea ca o încercare de salvare să fie aproape imposibilă. Nu fusese oare nevoit el însuşi să accepte provocarea lui Geoffrey, pentru că nu văzuse alt mijloc de a-şi elibera fraţii?

Acum ştia că trebuie să facă el însuşi, singur, această încercare, dacă voia să scape viu din castel.

— Cum îţi place şederea dumitale aici? îl întrebă seniorul de Morley, amabil.

— Aşa cum mă aşteptam, răspunse el sec.

— Te afli aici de mai bine de o lună şi te-am făcut să treci prin iad.

Richard îl privi drept în ochi, atent mai mult la sunetul vocii lui Morley decât la chipul lui. Aşteptă.

„O lună”, îşi zise el. N-avea habar de când se afla aici. Nu putu vedea expresia de pe chipul lui Morley, deoarece, după bezna profundă din celulă, ochii îi erau acum orbiţi de razele de soare care intrau în sală prin ferestre. Dar sunetul vocii lui Morley nu făgăduia nimic bun.

— Şi totuşi n-am înaintat nici măcar cu un pas, zise în continuare Morley.

— Puteţi duce un cal la apă, dar nu-l puteţi sili să bea.

Morley nu dădu atenţie cuvintelor lui Richard.

— Am să-ţi fac o propunere: îţi ofer viaţa în schimbul câtorva informaţii.

— Viaţa mea! răspunse ironic Richard. Credeţi oare că pun chiar atât preţ pe viaţa mea, încât să-mi trădez fraţii numai şi numai de dragul ei? Dacă aşa ar sta lucrurile, nu m-aş afla aici: nu mi-e frică de moarte!

Morley îşi frecă bărbia. Cei doi fii nu avură curajul să deschidă gura.

— Ai făcut cunoştinţă cu cruzimea mea, Richard Bastardule. Fă acum cunoştinţă cu clemenţa mea.

Richard râse sarcastic. Râsul lui, deşi plin de amărăciune, avu

un timbru înfiorător.

— Ce puţin ne cunoaşteţi! zise el, clătinându-şi încet capul; apoi repetă: Clemenţă! – ca şi cum ar fi fost cel mai sordid cuvânt din câte cunoştea.

Morley îşi propusese să fie extrem de răbdător, deşi îi venea foarte greu.

— Am să merg chiar mai departe, zise el, calm. Îţi dăruiesc libertatea. Nu-ţi cer decât vreo câteva informaţii simple, şi după aceea ai să poţi ieşi pe uşă ca om liber. Calul îţi va fi pregătit şi nimeni n-are să te urmărească.

— Niciodată, nici chiar dacă aş fi atât de naiv încât să mă încred în dumneavoastră.

— Știi că nu există decât o singură alternativă?

— Știu.

Geoffrey îi făcu tatălui său un gest care voia să însemne: „Păi nu ţi-am spus eu?"

Morley izbi cu pumnul în braţul jilţului şi se răsti:

— N-am să-mi pierd vremea ca să te fac să vorbeşti. E de ajuns să rostesc numai două cuvinte, şi până diseară capul dumitale îmi va împodobi poarta.

Richard zâmbi. Asta aşteptase.

— Ceea ce mi-ar oferi Biserica e un fleac în comparaţie cu profitul pe care mi-l aduce toată şleahta dumitale, aflată acum în temniţele mele.

— N-aveţi să apucaţi ziua aceea, răspunse rece prizonierul şi, după o scurtă pauză, adăugă: Pot să afirm, cu toată modestia, ca mă subapreciaţi. În afara hotarelor acestei ţări, numele meu este mult mai cunoscut. Nu numai Biserica Angliei pune preţ pe mine.

— De pildă? întrebă Morley, înclinându-se spre Richard.

— Așa cum aţi spus: clericii englezi ar manifesta un interes deosebit, răspunse el, precaut, ca să nu se deconspire prea repede. Și tot aşa şi regele Eduard, dar mă îndoiesc că suveranul are mijloacele necesare ca să lupte cu oferta celorlalţi. Pentru că mai e la mijloc şi papa. Și regele Filip al Franţei. Chiar şi Templul va fi gata să ofere în acest caz o răscumpărare... în Portugalia, fraţii mei mai sunt stăpâni pe aurul şi bunurile lor... Deşi mă

îndoiesc că vreţi într-adevăr să mă puneţi în libertate. La urmă trebuie să-l mai adaug aici şi pe contele de Lancaster, care are propriile sale motive să mă vrea, cu toate că acele motive necesită o explicaţie mai precisă, pe care nu v-o pot încredinţa. Va fi o plăcere pentru dumneavoastră să vedeţi că se iau toţi la întrecere.

Tăcu şi îl privi pe Morley.

— De ce?

Richard dădu din umeri.

— Mândrie? sugeră el, şi adăugă: Dacă mă gândesc bine, poate că vreau totuşi să mai rămân câtva timp în viaţă.

Această din urmă frază era mai aproape de adevăr, deoarece Richard nădăjduia ca Morley să-l lase în pace cât timp vor dura tratativele și deoarece voia ca în acel timp să-și adune puterile și să încerce să evadeze. Din fericire, intenţiile sale nu-și găsiră ecou în vocea sa istovită și în expresia rece și apatică a chipului său.

— Luaţi-l, porunci seniorul de Morley.

Richard fu dus înapoi în adâncul rece al castelului. Mirosul primăverii și căldura razelor soarelui îi umplură, aproape, sufletul de speranţă, dar curajul îi pieri când, după câteva minute, fu izbit din nou de pereţii celulei și când îi fură fixate din nou de verigile de fier cătușele de la braţele larg întinse, încât să nu se poată mișca aproape deloc, nici la dreapta, nici la stânga, nici în sus, nici în jos, așa cum mai petrecuse uneori ceasuri la rând.

Spre dezamăgirea sa, în dimineaţa următoare fu totuși interogat din nou, în camera de tortură. Își închise ochii și-și încleștă fălcile, ca să poată îndura durerea. În cele din urmă fu lăsat să plece, și atunci se târî înapoi în celulă. Acolo fu izbit cu atâta putere de pereţi, încât îi ieși tot aerul din plămâni. I se vedeau limpede urmele lăsate pe braţe de frânghiile legate strâns, care îi împiedicaseră circulaţia sângelui, iar mâinile îi erau vinete și umflate. Avea vânătăi și cucuie pe tot corpul și pe faţă. Își linse buzele crăpate; îi era sete.

În acea clipă, Beatrice îi auzi gemetele pentru prima dată de când își făcuse obiceiul să se plimbe, după cină, în curtea

interioară și să asculte sunetele venite din adâncurile castelului. Se aplecă, sub pretextul că-i căzuse ceva din mână şi, lipindu-se de gura de aerisire care dădea în temniţă, şopti:

— Tu eşti, Richard?

Îl auzi cum își stăpâneşte gemetele și cum tuşeşte.

— Pleacă! răspunse prizonierul.

Beatrice nu plecă, ci își roti privirea, ca să vadă dacă n-o zărise cineva; apoi se strecură prin ușa interioară care ducea spre temniță și coborî în grabă treptele.

— Lasă-mă să trec. Tatăl meu m-a rugat să vin încoace ca să vorbesc cu templierul.

Străjerul fu atât de uluit, încât până să-și dea seama ce se petrece, Beatrice trecuse de el. Străjerul următor nu se lăsă convins la fel de uşor. Se postă în mijlocul culoarului, chiar în faţa ei, și îi bară drumul.

— Încotro aveţi de gând să vă duceţi? Nimeni nu are voie să vină aici, se răsti el.

Beatrice își pipăi la iuțeală punga și apoi îi îndesă străjerului în mână o monedă.

— Dacă află tata, am să-i spun că dormeai când am trecut eu pe aici, îi șopti ea. Du-mă la celula templierului.

Străjerul privi moneda care îi fusese pusă în mână și zise:

— Moneda asta este de ajuns ca să vă las să treceţi, *my lady*, dar ca să vă duc la el mai trebuie una.

Beatrice îi dădu repede încă o monedă și se duse după el. Ajuns la destinaţie, străjerul se opri și arătă uşa.

— Aici. Admirați priveliștea.

Beatrice privi interiorul celulei prin zăbrelele ferestruicii.

— O făclie, şopti ea, și când o obţinu, lumina se revărsă în celulă.

Beatrice nu-l mai văzuse pe Richard din ultima zi a turnirului, și acum aproape că nu-l recunoscu. Îl văzu cum își ridică încetişor chipul spre ea și cum își mișcă buzele în rugăciune, pentru că auzise pașii de pe culoar și crezuse că veniseră din nou oamenii lui Morley ca să-l ia.

— Cât mă costă ca să-mi deschizi ușa asta? întrebă Beatrice pe şoptite.

— Încă două.

De îndată ce încă două monede se adăugară celorlalte, zăvorul fu tras și Beatrice trecu pragul. Într-o fracţiune de secundă, Richard zări un licăr al rochiei ei lucioase și atunci își întoarse repede faţa. Şi se întrebă dacă fata e într-adevăr acolo. Cele cinci săptămâni de izolare totală, aproape în permanenţă într-o beznă de asemenea totală, îi tulburaseră mintea. După primele săptămâni începuse să vadă cele mai năstrușnice lucruri: avea halucinaţii. Astfel, în repetate rânduri văzuse o masă cu mâncăruri aburinde, atât de reale, încât întinsese mâna după ele. Altă dată îl văzuse în faţa sa pe Thomas de Lincoln. Deseori simţise că e gata să înnebunească. Își întoarse din nou capul spre dreapta: Beatrice se afla tot acolo, cu rochia ei de mătase la fel de lucioasă ca înainte. Presupuse că de data aceasta nu era o simplă nălucire.

— Ești în primejdie, zise el. Pleacă, până nu e prea târziu.

— E prea târziu ca să mă mai întorc, răspunse ea, și înaintă în celulă, tremurând de frig, în timp ce-și roti privirea și zări o coajă de pâine mucegăită și o cană cu apă, la care el nu putea ajunge.

— Pot să fac ceva pentru dumneata? întrebă ea, îngrozită.

— Da. Să pleci.

O privi acum drept în ochi. Ce frumoasă era, cu lumina făcliei pe chip și pe părul ei roșu-auriu! Dar nu avea încredere în ea. Putea foarte bine să fie folosită de către tatăl ei ca momeală.

— Nu prea îmi ești recunoscător, spuseră buzele ei gingașe.

— Acest cuvânt mă indispune, răspunse el, mai ales dacă e rostit de unul dintre membrii familiei Morley.

Beatrice ar fi trebuit să-l pălmuiască pentru această jignire, dar nu putu.

Richard tuși, apoi își lăsă capul spre spate, rezemându-și-l de perete. În ciuda frigului, fruntea îi era plină de sudoare. Își arătă dinţii, în încercarea de a-și înfrunta durerea. Beatrice își dădu seama că Richard n-avea să-i ceară nicio favoare. Își coborî privirea spre cămașa lui ruptă, vizibilă sub haina neagră, care îi era descheiată până la brâu. Văzu mânecile suflecate, precum și urmele frânghiilor, care i se întipăriseră adânc în carne și care îi

jupuiseră pe alocuri pielea brațelor. Când îi văzu și mâinile umflate, îi făcu semn străjerului să se apropie, îi dădu încă trei monede și îi arătă cătușele prizonierului.

— Ai putea să-l legi din nou de zid când are să vină tata, jos, dar asta are să se întâmple abia mâine dimineață, zise ea.

Richard nu-i auzise cuvintele decât de la o depărtare încețoșată și nu putu ști dacă erau realitate sau dacă visează. Avea amețeli și-și închise ochii, ca să izgonească nălucile. Când lanțurile i se desprinseră, nu se putu ține pe picioare. Căzu în genunchi și începu numaidecât să-și maseze brațele, dar nu putu nici măcar să și le ridice. Mâinile umflate îi erau lipsite și de simțire, și de putere. Gemu încetișor și-și înclină capul.

— Iartă-mă că-ți arăt cât de slab sunt, șopti el.

Beatrice dădu din cap.

— Ai mai mult curaj decât amândoi frații mei la un loc.

Deodată, lui Richard îi veni o idee.

— Tatăl dumitale a trimis noi scrisori?

Beatrice își înălță sprâncenele și răspunse:

— Da. Grămăticul lui a stat toată după-amiaza la el.

— *Deo gratias*, mormăi Richard.

Beatrice îi mai privi, tăcută, numai o singură dată, trupul ghemuit pe jos. Apoi se întoarse, gata să iasă din celulă, neștiind ce ar trebui să-i mai spună.

— Îți mulțumesc, zise Richard. Când fu la mijlocul drumului spre ușă, Beatrice se întoarse, și atunci Richard îi zâmbi. Dar să nu mai faci asta niciodată.

Era o adevărată fericire pentru el să zacă pe jos, oricât era de umed pământul, și să doarmă fără să tresară în fiece clipă din pricina durerii produse de propria sa greutate, adică de greutatea trupului său atârnat de cătușele de fier. Mai important fu faptul că, pe o durată apreciată de el ca fiind de șase sau șapte săptămâni, fusese lăsat în pace. Primi și hrană mai bună, și uneori chiar și o cană cu bere. Nu mai era legat decât de un singur picior și de o singură mână, încât putea acum să facă destule mișcări ca să-și mai dezmorțească mușchii.

Treptat își recăpătă sănătatea morală. Dar asta nu o datora influenței lui Beatrice, deoarece fata nu-l mai vizitase.

Tatăl ei fusese cel ce ajunsese la concluzia că, într-o stare atât de jalnică, prizonierul său nu le va face o impresie prea bună clienţilor săi. Între timp, regele Eduard oferise o sumă, care, ţinând seama de posibilităţile sale, era destul de mare, dar care fusese depășită de oferta arhiepiscopului englez, și apoi de cea a papei, întrecută la rândul ei de cea a regelui Franţei, care, de data aceasta, renunţase la bine cunoscuta sa zgârcenie. Cu ramura portugheză a Templului, seniorul de Morley nu luase legătura.

La mijlocul lunii iunie, contele de Lancaster, a cărui curiozitate luase proporţii considerabile, se hotărî să pornească spre nord, ca să-l vadă pe prizonier. Era într-o dispoziţie deosebit de proastă: cu puţin înainte fusese martorul reîntoarcerii frivolului gascon, căruia i se anulase surghiunul în Irlanda. Morocănosul conte constatase în modul cel mai limpede că „fratele Perrot” nu învăţase mare lucru în surghiun. Acesta fu motivul pentru care ridul dintre ochi nu-i dispăru nici chiar când îi fu prezentat frumoasei fiice a seniorului de Morley. Se așeză în dreapta lui Morley și zise acru:

— Arată-mi-l pe cel pentru care am venit.

Gentilomul făcu semn unui slujitor. Când se deschiseră ușile, urmă o tăcere, care nu fu întreruptă decât de zăngănitul lanţurilor lui Richard, târâte pe dalele pardoselii. Lanţurile nu păreau să-l stinghereească: Richard merse cu pași siguri și hotărâţi spre mijlocul sălii și se opri acolo, drept ca o lumânare, cu chipul ridicat cu mândrie. Chiar și îmbrăcămintea îi era curată și reparată, deoarece seniorul de Morley voia ca prizonierul său să facă o impresie vrednică de reputaţia sa. „Ca și cum ar vrea să vândă un cal”, își zise Richard zâmbind. Îl recunoscuse pe conte și nu manifestă nici pic de emoţie.

Morley se aplecă într-o parte, înspre Lancaster, și zise, plin de înfumurare:

— Richard Bastardul... Ce zici?

— Ce să zic? răspunse contele, destul de tare, ca să poată fi înţeles de toţi cei de faţă. Ce să zic? Nu văd nimic deosebit la el. Adică nimic deosebit pentru mine.

Zâmbetul dispăru de pe chipul lui Morley, care îi aruncă

prizonierului o privire mânioasă. Richard râse: râsul lui avea un sunet la fel de cald şi de sănătos ca înainte.

— Văd că trebuie să vă reîmprospătez memoria, domnule conte, zise el.

Pe conte îl enervă faptul că Richard i se adresase într-un mod atât de lipsit de respect.

— Ce-i lipseşte memoriei mele? mormăi el.

— Vă aduceţi cumva aminte dacă vă spun că eu sunt omul care a fost crescut în Templul de la Londra de la vârsta de cinci ani? întrebă Richard, cu un calm glacial.

Contele, în jilţul său, se aplecă spre prizonier.

— Aşteaptă! exclamă el.

— Şi că Thomas de Lincoln mi-a fost învăţător?

Beatrice îşi ţinu răsuflarea. Cu toate că semnificaţia cuvintelor rostite de Richard îi scăpă, simţi că pentru Lancaster ele erau extrem de importante.

— Taci! strigă Lancaster.

Din patru paşi mari ajunse lângă omul în lanţuri, pe care îl privi din creştet până la tălpi. Mâna i se îndreptă involuntar spre garda pumnalului.

— Pe toţi dracii! exclamă el, întorcându-se spre jilţul său. Trebuie să vorbesc cu el între patru ochi, îi zise el lui Morley, care între timp îşi redobândise încrederea în succesul întrevederii cu contele.

— Asta se poate, ca să fiu pe placul domniei-voastre, răspunse Morley, amabil, şi făcu semn unui slujitor. Duceţi-l înapoi în celulă şi luaţi toate măsurile de precauţie necesare.

După cinci minute, Richard se afla din nou legat de peretele celulei sale, dar nu-i păsa. Întrezărise şansa pe care o aşteptase. Ştia foarte bine că libertatea nu şi-o putea redobândi decât cu ajutor din afară. În privinţa aceasta îşi pierduse orice speranţă. Dar poate că, dacă avea noroc, va putea să ridice vălul care îi acoperea obârşia. Şi dacă contele va hotărî să-l ducă la unul dintre propriile sale castele… Cine ştie?…

Celula lui era curată, pe jos fuseseră aşternute paie proaspete… un adevărat lux. Richard trase pe nas mireasma lor plăcută. Nu trecură decât vreo câteva minute înainte ca

Lancaster să intre în celula strâmtă și să atârne de perete o făclie.

— Deci aici locuieşte bastardul nostru, zise el, pe un ton batjocoritor.

— Întocmai.

Richard era nevoit să fie extrem de prudent, deoarece dacă Lancaster ar fi bănuit că el, Richard, nu ştia absolut nimic, ar fi trântit numaidecât uşa.

— După ce am avut de furcă până peste cap cu fiul legitim, acum s-a hotărât bastardul să-mi pună beţe în roate, mormăi contele, arătându-și dinţii, într-un rânjet maliţios.

Deci Richard avea un frate, mai precis un frate patern.

— Era de aşteptat, răspunse el, rece.

— Semeni cu tatăl dumitale, zise în continuare contele, evident ca să-l sondeze.

— Mai mult decât fratele meu, încercă Richard marea cu degetul și fu limpede că nimerise în plin.

— Doamne sfinte! Atât în ce privește înfățișarea, cât și caracterul!

— Tocmai de asta vă temeţi, nu-i așa? zise Richard, calm. Că într-o bună zi voi descoperi adevărul și-mi voi cere drepturile.

De ce nu rostea Lancaster niciun nume? Contele era foarte prudent.

— Drepturile unui bastard? îi scuipă Lancaster replica. Care drepturi?

— Moșii... Un titlu...

— Moșii! exclamă contele. Ha-ha! Titluri? John poate fi baron și comandant de navă, dar există o singură mare deosebire: stă lângă mine, dar nu s-a născut *acolo* și în *acea* clipă anumită. Nu, de John n-am de ce să mă tem, dar de dumneata da.

Dacă ar fi știut măcar despre care John vorbea contele!

— Din întâmplare, numele meu este Richard, zise el, lent, și aveţi dreptate, există o deosebire ca de la cer la pământ. Reputaţia mea vă este de ajuns ca să nu vă temeţi de mine.

— Nu, cât timp te afli aici, bombăni contele.

— Ies eu de aici, mai curând sau mai târziu.

— Aş! N-ai să ieşi!

Pumnalul contelui țâșni din teacă și se îndreptă direct spre inima lui Richard. Cavalerul nu putu face mare lucru: brațele îi erau legate, iar pieptul lui neocrotit era o țintă sigură. Dar avea picioarele libere, cu toate că un lanț de vreo doi țoii lungime îi lega gleznele între ele. Cu o mișcare reflexă, Richard își încordă mușchii și rămase atârnat cu toată greutatea de brațele țintuite de perete. Își săltă picioarele și îl izbi pe conte în burtă, lipindu-l de peretele opus. Pumnalul căzu pe jos, iar Richard izbuti să ajungă la el tocmai la timp ca să pună piciorul pe el.

— Am avut dreptate când am bănuit că aveți să mă ucideți mai întâi și abia după aceea să-mi spuneți adevărul, zise el.

Contele gâfâi după aer. Nu avea decât vreo șaizeci de ani, dar zaiafeturile extravagante pe care le organiza nu-i stimulaseră sănătatea.

— Acum, când știu cum stau lucrurile, sunt atât de primejdios pentru dumneavoastră, încât sunteți nevoit să mă lichidați? întrebă Richard, calm, dar, văzând că Lancaster nu-i răspunde, zise:

— Trebuie să fi fost o mare dezamăgire pentru dumneavoastră arestarea templierilor englezi.

— De ce?

— Găina dumneavoastră cu ouă de aur, domnule conte! Știu totul în legătură cu practicile dumneavoastră murdare! Sunt în posesia unui document scris de mâna dumneavoastră și care poartă pecetea dumneavoastră.

— Ce?

Contele se făcu aproape vânăt la față și-și strânse pumnii. Preț de o clipă fu atât de uluit, încât nu-și mai găsi cuvintele.

— Ceea ce mă întreb, urmă Richard, calm, este de ce nu v-a venit mai curând ideea de a stoarce bani din această taină, în timp ce eu nu aveam încă habar de nimic.

— N-aveam nicio șansă, își bătu joc contele, înainte de a fi murit lupul cel bătrân.

Așadar, tatăl lui Richard fusese cel care stătuse în drum șantajului lui Lancaster. Richard simți brusc un chef nebun să-i dea peste nas acestui om, care nu se mai putea apăra și care trebuia să fi fost cândva un senior foarte puternic.

— Numiţi-l pe tatăl meu „lup”, şi atunci vă puteţi numi dumneavoastră înşivă „porc”, se răsti el.

Spre mirarea lui Richard, contele râse.

— E mişcător: pe cât de puţin este stimat tatăl de către fiul său legitim, pe atât de mult este iubit de către bastardul său. Rămase câteva clipe pe gânduri, şi apoi zise: Dacă ar fi ştiut asta acum douăzeci şi cinci de ani, poate că ar fi rânduit altfel lucrurile în avantajul nostru, al tuturor. Dar aşa cum stau lucrurile acum, eşti o primejdie permanentă pentru planurile mele. După părerea mea, eşti prea ambiţios şi prea temerar, şi de aceea trebuie să mori, cu cât mai degrabă, cu atât mai bine.

Contele nu era înzestrat de natură cu o minte prea ageră; dimpotrivă. Era totuşi destul de isteţ ca să-şi dea seama că Richard nu dovedise nicicum că ştie atât de multe câte lăsa să se înţeleagă că ştie. De aceea se hotărî să-l mai pună încă o dată la încercare.

— Când le-ai văzut de fapt pentru ultima dată pe lady Gweendoly şi pe lady Joanna?

Ar fi putut să-i pună întrebarea mai pe ocolite. Richard auzi în vocea contelui timbrul capcanei. Într-un fel sau altul, aceste nume îl făcură din nou pe Richard să-şi piardă curajul şi atunci simţi tristeţea ciudată pe care o simţea ori de câte ori încerca să-şi amintească epoca dinainte de venirea lui la Templu. Era oare una dintre ele maică-sa?

— Din păcate, zise el, nu-mi aduc aminte deloc de ele. Acum îi reveni în memorie jignirea pe care i-o aruncase în obraz Gilbert de Mansurah, şi de aceea zise: Au murit amândouă. Fie-le ţărâna uşoară!

— Au murit, într-adevăr, una acum douăzeci de ani, cealaltă acum douăzeci şi cinci. De fapt ce ştii?

— Aş face o prostie să vă spun ce ştiu. Asta, domnule conte, vă las să aflaţi singur. Pesemne că nici dumneavoastră nu ştiţi totul.

— Am să aflu, cu siguranţă, zise Lancaster.

Ieşi din celulă şi-şi uită acolo pumnalul, care rămăsese sub piciorul lui Richard. Mai târziu, când lanţurile fură desprinse de perete, Richard luă arma şi o ascunse într-o crăpătură a zidului

de piatră.

Lancaster se duse de-a dreptul la seniorul de Morley.

— Îl vreau pe omul ăsta, zise el.

Morley îi răspunse cu un zâmbet puţin cam prea amabil.

— Dragă conte, nu eu am căderea să vi-l dăruiesc. Totul depinde de mărinimia dumneavoastră sau de cea a altora.

24

„And verily hit cometh of nature
ofren-tymes to women to gyve conceyll shortly and unadvysedly to thynges that ben in doute or perilous and nedeth hasty remedye.”{85}

William Caxton,
Game and the Playe of the Chesse

Numai Beatrice, care nu-şi putea ascunde decât foarte greu sentimentele în legătură cu cavalerul, deplânse sosirea francezilor. Dorea fierbinte să-l viziteze din nou pe Richard, dar propria ei cuminţenie şi teama de mânia tatălui ei o determinară să se abţină. Totuşi, nu-şi părăsi obiceiul de a face după cină o mică plimbare în curtea interioară şi de a trage cu urechea, ca să încerce să prindă un sunet cât de neînsemnat, venit din temniţă. Uneori avea impresia că aude un suspin, alteori că Richard tuşeşte sau că se roagă, dar nu era niciodată sigură dacă ceea ce aude nu este altceva decât propria ei dorinţă sau închipuire.

Într-o după-amiază caniculară de la sfârşitul lui august, Beatrice stătea la gherghef şi asculta ce vorbesc fraţii ei. Era prea cald pentru vânătoare sau chiar pentru o raită călare pe moşie. În salonul din turnul de la miazănoapte era o răcoare plăcută. Lady Morley şi Alice îşi căutaseră şi ele refugiul acolo: îndeosebi pentru doamne era indicat ca pe o asemenea căldură să nu iasă din castel, pentru ca soarele să nu le ardă pielea albă ca laptele. De dimineaţă, doamna şi fiicele ei făcuseră o plimbare în grădina castelului, unde cultivau fel de fel de plante, pentru

parfumuri şi vopsele, de care aveau nevoie la farduri sau pentru condimentarea vinului şi a hidromelului, sau pentru prepararea cărnii de vită sau de pasăre. Grădina de zarzavat era un adevărat desiş de plante agăţătoare, aşa încât acolo se puteau plimba tot timpul, la umbră.

Printre celelalte culori ale broderiei sale, Beatrice avea un fir de mătase castaniu-închis, menit să alcătuiască fondul dintre florile motivului decorativ. Beatrice înfipse acul în pânza bine întinsă. Fraţii ei vorbeau despre partea de recoltă ce trebuia strânsă până la acea dată de către ţăranii şerbi. Ca întotdeauna, ritmul transportului nu era destul de vioi, după părerea seniorului de Morley, care îl bănuia pe Geoffrey că-i foloseşte pe unii ţărani şerbi pentru propriile sale nevoi, în prea mare măsură în contextul acelor zile. Într-adevăr, mereu aveau loc noi şi noi hărţuieli cu scoţienii în nord, iar seniorul de Morley, ca vasal al regelui, era obligat să contribuie și el cu provizii și oameni pentru garnizoanele din fortăreţele engleze.

Când în conversaţia celorlalţi interveni o mică pauză, Beatrice fredona un cântec. În acea clipă, în care în încăpere nu se auzea decât vocea gingașă a lui Beatrice, liniștea fu sfâșiată de un ţipăt venit din camera de tortură. Beatrice încremeni, iar acele și ghemul îi căzură din mâini. Beatrice se făcu palidă ca ceara. Ghemul se rostogoli pe pardoseală și se opri la picioarele lui Geoffrey.

— Ce-i cu tine, surioară? Eşti nervoasă? Nu e decât prizonierul nostru, zise el, plin de afecţiune, și îi dădu ghemul, pe care îl ridicase de pe jos.

Beatrice, luptând împotriva lacrimilor, își îndreptă privirea către maică-sa. Nu auzise un simplu ţipăt, ci un şir de cuvinte, contopite într-un ţipăt lung, stors dintr-un trup torturat, care încerca să se împotrivească.

Pe Beatrice o trecură fiorii.

— Ai înţeles ce a spus? o întrebă Beatrice pe maică-sa, încercând să nu pară îngrijorată. Lady Morley dădu din cap, indiferentă. Era obișnuită cu asemenea sunete. Le auzise adeseori, deoarece soţul ei nu ştia ce e îndurarea faţă de cei care îi puneau beţe în roate. Totuşi, nu auzise încă niciodată pe

vreunul dintre ei să vorbească latinește.

— *Deus propitius esto*, *mihi peccatori*, zise ea, și apoi traduse, deoarece fiica ei nu știa latinește: „Doamne, îndură-te de mine, păcătosul.”

— Dar ne-a spus că un templier nu are voie niciodată să ceară îndurare, își bătu joc Timothy.

— Decât numai lui Dumnezeu, îl completă, calmă, lady Morley.

Lady Morley era o femeie înțeleaptă, cu multă carte. Dar, aflându-se în permanență în umbra autoritarului și violentului ei soț, nu-și arăta decât arareori cultura.

— Franțuzii ăia își cunosc meseria. Au să-l învețe ei ce e frica, zise Geoffrey.

În următoarele ore, Beatrice nu-și putu izgoni din minte țipătul (sau cuvintele?) lui Richard. Abia fu în stare să aștepte să se termine cina. Când în cele din urmă se duse în curtea interioară, se temu ca nu cumva să audă ceva, și totuși nădăjdui să audă. Niciun sunet nu trăda însă prezența lui Richard în temniță și atunci Beatrice fu năpădită de o presimțire sinistră. Se duse în capela castelului. Acolo își petrecu restul serii, așteptând să se facă întuneric și rugându-se fierbinte ca Richard să mai fie în viață.

În sfârșit, vâlvoarea roșie a asfințitului dispăru în ferestrele capelei și castelul fu cufundat în beznă. Beatrice își făcu cruce, apoi ieși din capelă și se duse încet spre scara care ducea la celule.

Dârdâi în rochia ei subțire de vară, în timp ce căuta în pungă prima monedă. Tratativele ei cu paznicii decurseră cu bine și cu succes, așa încât în scurt timp ajunse la ușa bine cunoscută și se uită prin zăbrele. În celulă, omul în sutană neagră era aproape invizibil. Nu auzise pașii ușori ai lui Beatrice. Stătea liniștit pe jos, cu brațul stâng ținut într-o poziție ciudată de-a lungul trupului. Preț de o clipă, Beatrice se temu că e mort, dar apoi văzu că-și ridică binișor capul și-și duce încet mâna dreaptă spre perete și pipăie blocurile de piatră. Degetele lui ajunseră, pare-se, la obiectul căutat, căci se săltă în genunchi și începu să scobească pentru a-l scoate din crăpătura dintre blocuri.

Degetele i se mişcau cu stângăcie şi Beatrice băgă de seamă, cu groază, că aproape nu mai avea unghii. Şi văzu licărul rece al metalului, când Richard scoase pumnalul din ascunzătoare. Fără să şovăie, Richard întoarse lama spre sine, exact în dreptul coastei celei mai de jos, dar înclinat, cu vârful în sus, aşa încât să străpungă inima.

Ca paralizată, Beatrice văzu cum îşi stăpâneşte tremurul mâinii care strângea pumnalul. În clipa în care Richard îşi umflă cu putere plămânii, ca să-şi adune toate puterile înainte de a lovi, Beatrice scoase un strigăt de groază. În liniștea mormântală a temniței, sunetul strigătului ei avu asupra lui Richard efectul unui trăsnet. Ca îngheţat, Richard rămase o clipă nemişcat. Apoi, mâna i se destinse, iar pumnalul îi lunecă dintre degetele tremurânde și căzu pe jos zăngănind. La auzul scârţâitului zăvoarelor și al pașilor ei ușori, mintea lui Richard dădu o luptă înverşunată pentru a-şi redobândi limpezimea. Când trupul drăgălaş al fetei se lăsă pe vine în faţa lui, Richard o privi lung; ochii, deși voalaţi, îi sticleau.

— Pentru numele lui Dumnezeu, ce faci? întrebă ea.

Richard nu-i răspunse, și-și întoarse încet faţa spre ușă.

— Ești singură?

— Da. Dă-mi pumnalul, Richard.

Richard râse. Râsul lui o făcu pe Beatrice să facă un pas înapoi.

— Nu și-a îndeplinit încă misiunea, zise el, calm, dar când văzu că fata se uită la el înspăimântată, repetă cuvintele pe care și le rostise lui însuși înainte de venirea ei: „Cel ce dorește să moară nu se teme de moarte. De ce s-ar teme cel pentru care viaţa este Hristos, iar moartea răsplata?" N-am altă șansă. Dacă nu pun acum capăt situaţiei, cedez poate mâine, și atunci sunt nevoit să vorbesc, pentru că nu mai pot să îndur tortura. N-am voie să-mi trădez fraţii.

— Te simţi chiar atât de rău? întrebă Beatrice.

— Îmi cunosc limitele, când ajung la ele, răspunse el, simplu.

Acum îi revenise și durerea, astfel încât își lipi cu putere de trup braţul rănit, fără să bage de seamă că datorită acestei mişcări i se deschise cămaşa, lăsându-i neacoperite pieptul şi

umărul. Beatrice făcu un pas lateral, încât întreaga lumină a făcliei căzu pe Richard şi atunci Beatrice văzu crucea mare cu ciocuri a templierilor, arsă adânc în pielea lui cu fierul roşu. Crucea ocupa întreaga lăţime a umărului lui drept şi îi ajungea până la sfârc.

— Un tatuaj, o lămuri el, după ce îi urmărise privirea, un semn de recunoaştere pentru un om căruia îi place să ia înfăţişarea altora. Zâmbi. Sunt mândru că de acum înainte va trebui să-l port. Nu am voie să port mantaua Templului, dar crucea va rămâne aici pentru totdeauna.

Beatrice îşi clătină neîncrezătoare capul.

— Sângele dumitale rece, cavalere, este... uluitor. Acesta a fost momentul în care ai ţipat?

— N-am ţipat. I-am cerut Domnului îndurare. După o clipă adăugă, ca pentru a se scuza: Mă tem că într-adevăr am ţipat.

— Ai putea să-ţi ascunzi mai bine pumnalul, ca să nu ţi-l găsească. Nu-l folosi, dacă ai curajul să mai înduri. Eu... eu am să te ajut să evadezi.

Cuvintele ei îl tulburară, dar Richard zise ironic:

— Am studiat această posibilitate încă de acum cinci luni, fără rezultat. Crezi că dumneata ai să poţi rezolva problema? În plus, nu văd de ce ai vrea să-mi dai ajutor şi astfel să te primejduieşti şi dumneata, ca să nu mai vorbim şi de riscul de a fi excomunicată.

— De ce?...

Îl privi îndurerată. Aşadar, Richard nu înţelegea? Nu simţise el privirea ei arzătoare, care îl urmărise fără încetare, ori de câte ori se aflase el în prezenţa ei, în ziua întâlnirii lor, în timpul turnirului, la cină, în marea sală a cavalerilor cu prilejul vizitei lui Lancaster, ca şi data trecută când fusese ea aici, în celula lui?

Richard se feri de ochii ei care parcă implorau şi se rezemă de perete.

— Unul dintre strămoşii noştri a evadat cândva din castel, în timpul unui asediu, printr-un culoar secret, care duce undeva spre râul din vale, zise Beatrice deodată, şoptind, dar pe un ton stăruitor.

— Unde e culoarul acela? întrebă el, simţind un început de

speranţă.

— Nu ştiu. Richard râse ironic. În capelă se află un călugăr bătrân, care era şi atunci aici. Ar putea eventual să ne ajute.

— Eventual? Cine spune că monahul acela a ştiut cândva unde se află culoarul secret?

— Seniorul Morley de atunci a evadat cu întreaga garnizoană şi şi-a atacat inamicul pe la spate, zise Beatrice.

Richard privi amuzat expresia de dezamăgire de pe chipul ei.

— Nu râd de dumneata. Mă gândeam la o bătrână vrăjitoare, sau ce-o fi fost, care mi-a spus anul trecut că n-am să apuc primăvara următoare. A avut dreptate. Dar, pe Dumnezeu din ceruri! Mai trăiesc! Du-te la acel călugăr, dragă domniţă, şi cere-i ajutor. Crezi că i te poţi destăinui fără grijă?

Beatrice dădu afirmativ din cap, îi zâmbi ca să-l încurajeze şi-şi puse mâna pe mâneca lui.

— Te rog să ai un pic de încredere în mine, Richard. Am să te scot din temniţa asta. Să nu mai încerci niciodată să-ţi iei viaţa.

— Nu ştiu ce am făcut ca să merit această loialitate.

— N-are importanţă. Mă înapoiez mâine, înainte de nouă. Ai mei pleacă de dimineaţă la York, aşa că n-au să ne stingherească.

Îşi apăsă uşurel mâna pe braţul lui şi se pregăti să iasă din celulă. Ochii lui Richard urmăriră mişcările ei graţioase.

— Adu nişte sare. Şi fii prudentă, zise el, când o văzu că iese pe uşă.

Beatrice dădu din cap, cu un zâmbet pe buze. Apoi dispăru în întunericul culoarului.

25

„To defraude the beguylar
is no fraude, and he that doth
well foloweth oure Lord.”{86}

William Caxton,
Game and Playe of the Chesse

Noaptea aceea și dimineața următoare părură că nu se mai termină niciodată. Richard nu putu dormi, își rosti rugăciunile și se plimbă în celula strâmtă ca un leu în cușcă, până ce trupul său obosit și subnutrit fu atât de istovit, încât bietul cavaler fu nevoit să se culce. Luă codrul de pâine neagră, rase de pe el, cu dinții, mucegaiul și îl scuipă pe jos. O singură mușcătură din ceea ce mai rămăsese fu de ajuns ca să-l facă aproape să verse, și atunci luă în grabă o înghițitură de apă, ca să-și clătească gura și să scape astfel de gustul scârbos al pâinii mucegăite. În cele din urmă ațipi și dormi până ce apa rece, care îi picura de pe perete pe spinare, îl trezi din nou. Nu mult după aceea auzi o călcătură ușoară pe culoar, ceea ce însemna că sosea Beatrice. Scârțâitul zăvoarelor fu în urechile lui Richard ca o muzică, și atunci cavalerul așteptă, rezemându-se de peretele opus.

Zâmbetul cu care îl salută Beatrice îi păru familiar. Beatrice se duse de-a dreptul spre Richard și îi dădu un ulcior cu vin și un pachețel cu pâine albă și carne rece. Ulciorul și pachețelul le adusese ascunse sub faldurile rochiei.

— Dumnezeu să te răsplătească pentru toate acestea, zise el și primi bucuros alimentele și vinul.

Nu luă decât vreo câteva îmbucături mici de pâine şi o bucăţică de carne. Stomacul nu i-ar fi suportat mai mult. Vinul îi făcu bine.

— Ai adus sare? întrebă el.

Beatrice dădu din cap că da. Dintr-o punguţă care îi atârna la brâu, scoase o cănuţă de pământ ars şi-i arătă lui Richard conţinutul. Richard făcu semn cu capul înspre culoar.

— Paznicii?

— Avem destul timp. Le-am dat două ulcioare cu vin şi câţiva galbeni.

Richard îşi desfăcu sutana şi cămaşa şi-şi încleştă dinţii, înainte de a-şi acoperi cu mâna plină de sare pielea jupuită în formă de cruce, şi-şi puse sare şi pe vârfurile degetelor de pe care călăul îi smulsese unghiile una câte una cu ajutorul unui cuţit. Cu o mână tremurândă îi arătă lui Beatrice o anumită lespede a pardoselii: o lespede care se putea ridica.

— Ascunde cana sub piatra aceea.

În timp ce Beatrice, ascultătoare, se lăsa în genunchi, Richard îşi înălţă o clipă privirea, luptând împotriva durerii pricinuite de sarea care îi muşca rănile.

Beatrice se aşeză pe jos lângă Richard.

— E răcoare aici jos, zise ea.

— Afară e soare. Azi e o zi caldă, iar cerul va fi foarte curând albastru.

— De unde ştii?

— După miros. După mirosul pe care l-a adus rochia dumitale.

Beatrice râse, ca şi cum ceea ce spusese Richard ar fi fost cu neputinţă.

— Ţi-am adus ceva.

Richard îşi holbă ochii şi o văzu cum scoate, cu băgare de seamă, de sub manta, un trandafir roşu. Richard zâmbi, apucă atent tulpina între degetul mare şi arătător şi trase pe nas parfumul florii. I se păru că simte însăşi mireasma verii, mai intensă chiar decât adierea caldă adusă de Beatrice.

— În cele optsprezece luni în care mi-am vizitat fraţii în temniţele lor, nu m-am gândit niciodată să le înveselesc

existența cu o floare. Dar îmi aduc aminte că simţeau mirosul primăverii, adus de veşmintele mele, când intram.

Faptul că Richard se simţea acum la largul lui se datora oare mirosului florii, căldurii produse de vin sau prezenţei Beatricei? Fata îi povesti că fusese nevoită în repetate rânduri să lupte din greu cu ea însăşi ca să nu-şi trădeze sentimentele atunci când fraţii ei se exprimaseră în mod arogant despre el.

— Fraţii dumitale, rânji el, se încumetă să comenteze despre lucruri despre care n-au habar. Crezi ceea ce se spune despre noi?

Beatrice şovăi înainte de a răspunde:

— Nu cred că ai făcut ceva de care să fii nevoit să te simţi vinovat.

— Am făcut lucruri de care ar trebui să-mi fie rușine, mai multe decât oricare din frații mei, și nu pot, aproape deloc, să invoc scuza că am fost silit de împrejurări. Noi avem o disciplină severă, *madame*, dar mie, în ultimii doi ani, mi-a fost cam greu s-o respect.

— Nu la asta m-am referit. Fraţii dumitale n-au fost oare învinovăţiţi chiar de către papă? De erezie? Dacă sfânta Biserică se îndoiește de ei, trebuie să existe motive, nu?

— Așa cred cei mai mulţi oameni. N-am de gând să încep cu dumneata o discuţie amănunţită pe această temă. Papa s-a lăsat amăgit, intimidat şi dus de nas de către complicii lui Filip.

Vorbise atât de violent, încât Beatrice tăcu, deoarece tonul vocii lui, devenit deodată răstit, îi impusese respect. Dar imediat după aceea, Richard își lepădă masca, și atunci ochii lui îi zâmbiră lui Beatrice.

— Trebuie să fii prudentă, zise el. Dacă în conversaţiile dumitale îţi trădezi sentimentele, dacă ei află că-mi faci vizite, dacă ajung să presupună numai că vrei să mă ajuţi să evadez, totul e pierdut, nu numai pentru mine, ci și pentru dumneata. Trebuie să te gândești la propriul dumitale viitor. Ești logodită cu Will de Scarborough, nu-i așa?

— Da, dar nu-l iubesc. Am tot amânat căsătoria, sub cele mai absurde pretexte.

Nu era îndrăgostită de viitorul ei soţ şi nimeni nici nu se

aştepta să fie. Credea că Richard, ca oricare altul, îi va spune acum că ea, cu timpul, se va obişnui să-l asculte şi să-l respecte pe Will şi că poate, odată şi odată, va ajunge să-l şi iubească, aşa cum şi mama ei îl iubea, în felul ei, pe seniorul de Morley. Ar fi putut să nimerească mai rău.

Dar Richard nu spuse nimic din toate acestea. Se sculase în picioare şi se plimba înainte şi înapoi în celula lui strâmtă.

— Îţi sunt recunoscător pentru ajutor şi îl accept bucuros, zise el, calm. Ajută-mă să evadez, dacă poţi. Dar nu-ţi primejdui viitorul.

Beatrice se făcuse albă ca varul. Buzele îi tremurau.

— Dar... bâigui ea, în timp ce ochii i se umplură de lacrimi, pe care şi le stăpâni cu greu. Dacă te ajut să evadezi din temniţa tatălui meu, nu mai pot să rămân aici! Şi nici nu vreau să mai rămân aici! Singurul lucru pe care îl pot face este să fug împreună cu dumneata.

Richard o luă în braţe şi îi zise pe un ton ferm:

— Nu se poate. Niciodată. Regulile ordinului nu ne îngăduie să avem nici cea mai nevinovată relaţie cu vreo femeie.

Beatrice îi zâmbi printre lacrimi, în felul dezarmant de care numai ea era în stare, şi care pe el îl scoase din fire.

— Dar... nu înţelegi... că... te iubesc?

Richard fu nevoit să facă un mare efort ca să-şi reprime clocotul trupesc, care, prin simpla ei prezenţă în imediata sa apropiere, ameninţa să pună tot mai mult stăpânire pe el. Chiar şi aici, în temniţa rece, începu să-i fie tot mai cald. Ah, dacă ar fi putut să-şi deşerte în cap o găleată cu apă rece ca gheaţa sau să umble desculţ pe un maldăr de urzici! O, Doamne, ar fi vrut acum s-o strângă în braţe pe Beatrice şi să-i usuce lacrimile, sărutându-i-le! Încercă să-şi închipuie cum l-ar înţepa urzicile în tălpi, încercarea fu destul de eficace, dar Richard simţi totuşi o durere în fundul sufletului atunci când îşi izgoni din inimă dorinţa.

— Pentru numele lui Dumnezeu, spune-mi ce ai aflat de la călugărul acela, zise el, rece.

Deşi cu ochii plini de tristeţe, Beatrice nu făcu nicio obiecţie.

— Ştie unde a fost intrarea. De atunci s-au făcut însă multe

modificări în castel, deci va trebui să căutăm intrarea actuală. S-ar părea că e în orice caz aici, jos, în apropiere de temniţe, în colţul de nord-vest al castelului.

— De nord-vest!... Înseamnă că e chiar aici!

Beatrice se gândi câteva clipe la cele spuse de Richard, apoi dădu din cap afirmativ.

— Pe Sfânta Cruce! De cinci luni de zile îmi storc creierii cum pot să ies de aici, şi sunt aproape de ieşire!

— Îmi pare rău. Nu mi-am dat seama până acum. A trecut o bună bucată de vreme până să mă conving că inima nu mă înşală. N-a fost o hotărâre uşor de luat.

— Slavă Domnului că ai ajuns s-o iei. Se duse la uşa celulei şi privi prin zăbrele spre peretele din stânga al culoarului, apoi se întoarse spre Beatrice, încruntat. Zidul pare solid. E făcut din blocuri masive de piatră, iar mortarul pare foarte proaspăt. Trecerea trebuie să fie atât de bine ascunsă, încât zidarii, care nu ştiau de existenţa ei, n-au descoperit-o când au reparat partea asta a zidului. Cum arăta înainte?

— Nu ştiu. N-am fost încă niciodată aici înainte de întemniţarea ta. Suntem iarăşi exact acolo de unde am plecat. Nu?

— Nu întru totul. Cheamă-l pe paznic ca să-ţi dea drumul să ieşi. Se apleca şi îi ajută să se scoale în picioare. Ai stat destul aici. Îi dădu ulciorul gol, pe care ea îl ascunse la loc între faldurile rochiei; apoi Richard îi zise: Vino din nou peste vreo trei zile, dacă poţi.

Scârţâitul zăvoarelor îl făcu să se simtă iarăşi foarte singur. Trase cu urechea la paşii ei, care se stingeau pe culoar şi rosti o rugăciune de mulţumire către Dumnezeu.

Yorkul se afla la mai puţin de o zi de mers călare de Castelul Haughton-le-Moor, aşa încât, după numai două zile, Richard, aşa cum se aşteptase, fu dus din nou în camera de tortură, imediat după răsăritul soarelui. Nu exista nicio modalitate de a afla ce făcuseră cei doi fraţi la York; poate că nu avea nicio legătură cu el. Un singur lucru era mai mult decât limpede: erau hotărâţi să-l facă chiar în acea zi să vorbească. Richard tăcu, îşi încleştă dinţii şi nu dădu nicio atenţie vocilor care îi puneau

întrebare după întrebare. Scoase un țipăt atunci când călăii îi unseră cu seu spinarea și îl legară cu spatele în fața unui foc cu flăcări extrem de vioaie, după care, cu ajutorul unei plăci de fier, făcură să sporească sau să scadă căldura emanată de flăcări. Trecuse de mult ora nonelor când îi dezlegară frânghiile și îl trimiseră înapoi în celulă. Nu putu să meargă și fu nevoit să se târască în genunchi spre culoarul întunecos. Se simțea mai umilit decât ar fi crezut vreodată că este cu putință. O durere vagă îi tulbura vederea, ceea ce îl sili să-și caute drumul pipăind solul, cu care prilej degetele mutilate i se loviră de marginile dalelor pardoselii. Totuși, în pofida amorțelii minții sale, îi veni o idee. Înaintă încet, până ce ajunse la ușa celulei. Prefăcându-se că n-o văzuse, își lăsă degetele să-i lunece peste dalele pardoselii, sperând ca din întâmplare să descopere intrarea spre culoarul secret. Când avu impresia că simte un rost între dale, fu izbit în coaste și i se porunci să intre în celulă.

Ceasurile următoare și le petrecu stând nemișcat pe pardoseala rece. Arsurile de pe spinare îi dădură fierbințeli, dar cu toate că tremura de frig nu putea suporta pe spinare pânza aspră și murdară a cămășii.

Nu mult după aceea răsunară din nou pași pe culoar, și scârțâitul zăvoarelor îl făcu să simtă un fior prin tot corpul. Nu-i fu greu să ia parte la jocul pe care îl avea în minte. Dădu curs liber fricii pe care multă vreme înainte fusese nevoit să și-o reprime și făcu un pas înapoi în fața celor doi inși care intrară în celulă. Francezul care se oprise în prag zâmbi, plin de satisfacție: își găsise în sfârșit victima și strivise în sfârșit până și ultima urmă de împotrivire a acestui om mândru și inflexibil. Acum nu mai avea nevoie de nimic altceva decât de câteva ore și apoi îl va lăsa să vorbească, toată noaptea, dacă nu se putea altfel. Cei doi paznici îl luară pe prizonier de un braț și îl împinseră prin golul ușii. Strânsoarea lor nu slăbi decât o clipă, atunci când Richard se lăsă dus de bunăvoie, ceea ce fu de ajuns pentru el ca să se smucească și să se elibereze. Se dădu înapoi, până ce trupul său întâlni peretele de la capătul culoarului și atunci își întinse brațele lateral și-și azvârli la pământ lanțurile care îi atârnau de cătușele de la mâini. Când se loviră de dale, lanțurile zăngăniră

zgomotos.

— Pentru numele lui Dumnezeu, lăsaţi-mă în pace! strigă el atunci când paznicii veniră spre el, şi se agăţă de perete cu degetele sale sângerânde, cuprins parcă de cea mai cumplită deznădejde. Francezul dădu aprobator din cap. Dar Richard nu putu descoperi nici cea mai mică urmă a prezumtivului culoar secret. În timp ce își făcea o cruce, auzi cum sună a gol lanţurile pe care le avea fixate de glezne şi pe care şi le târa pe pardoseală. Va să zică exista totuşi un culoar secret! Sau îl înşelase auzul?

— Sfântă Născătoare de Dumnezeu, îndură-te de mine, şopti el, în timp ce era dus spre camera de tortură. Trapa era, aşadar, acolo: patru dale, la vârfurile unui pătrat, destul de mare pentru ca un om să se poată strecura prin ea, numai să fie îndeajuns de zvelt. Prea bine, în această privinţă n-avea de ce să se teamă deoarece acum, când francezii se aflau la Haughton-le-Moor, avea să piardă din nou din greutate.

Beatrice îl auzi în seara aceea de mai multe ori că ţipă, când călăii, după ce îl spânzuraseră cu o greutate de picioare, îl puneau în faţa focului la anumite intervale.

După o jumătate de oră, se prefăcu brusc că şi-a pierdut minţile, că din pricina deshidratării şi a rănilor a început să delireze. Urmările torturii Richard le cunoştea poate mai bine chiar decât călăii săi şi ştia cum să-i păcălească, simulându-le. Tot ce-i putură stoarce fură câteva cuvinte incoerente. Fără experienţa dobândită de el cu victimele călăilor lui Filip, şi-ar fi găsit moartea în acea noapte. Acum îl duseră înapoi în celulă şi îl lăsară apoi în pace.

Beatrice se ţinu de cuvânt. Când veni a treia zi în celulă, îl găsi pe Richard pe jos, ghemuit, cu chipul ascuns între braţele rezemate de genunchi.

— Ce mai faci, Richard? întrebă ea, şoptit.

Richard îşi ridică încet capul şi îi privi ochii, în care se mai putea citi spaima. Beatrice se duse spre el, cu mâna întinsă, în intenţia de a-l consola cu o dezmierdare tandră. Richard se dădu înapoi.

— Pentru numele lui Dumnezeu, nu mă atinge! îi zise el, cu o voce răguşită; apoi îl privi pe paznic, care închise uşa şi se mai

zgâi câteva minute prin zăbrele, înainte de a se retrage. Nu te speria, îi șopti Richard lui Beatrice. Lucrurile nu stau atât de rău pe cât îi fac eu să creadă. Ei își închipuie că am înnebunit. Dumnezeu ştie ce le-am spus ieri. Nu-mi mai aduc aminte ce nerozii am scornit. Din când în când n-am mai ştiut nici eu dacă mă prefac sau nu. Beatrice dădu din cap că a înțeles. Am găsit trecerea spre culoarul secret, adăugă el. Lui Beatrice i se lumină chipul.

— Când?

— Cât mai repede cu putință. Îți dau patru zile ca să pui totul la punct... De aceste patru zile am și eu însumi nevoie ca să-mi refac cât de cât puterile. Atât timp sper să-i mai pot duce cu preşul.

— Ce trebuie să fac?

— Du-te la sir Robert. Expune-i acest plan. Cred că e vrednic de încredere. Am nevoie de un cal, și de arme, și de merinde pentru două zile, dar merinde uşor de mistuit. Nu trebuie să mai vii încoace. În seara dinaintea evadării să poruncești unui slujitor să aducă jos două ulcioare cu vin. În unul dintre ele să pui un somnifer pentru paznicii de la capătul culoarului. De propriul meu paznic am eu grijă pentru că trebuie să rămână treaz până ce-mi deschide ușa celulei.

— Ai să ai propriul tău cal, zise ea.

Optimismul ei îl făcu să prindă curaj. Richard îi mai dădu lui Beatrice câteva instrucțiuni și apoi îi arătă dala sub care ascunsese cana cu sare.

— Înainte de a pleca, trebuie să-mi faci acest serviciu. Cu răni inflamate și cu febră, evadarea nu are sorți de izbândă. Folosește-ți drăgălășenia pentru a-mi înduioșa paznicul, determinându-l astfel să aibă milă de un om care și-a pierdut mințile. Își trase în jos, până la brâu, cămașa însângerată și se întinse pe pardoseală, cu fața la pământ. Repede, mai zise el, înainte de a-și înfunda cămașa între dinți.

— Fie ca Dumnezeu să-ți dea putere, zise Beatrice.

Mușcându-și buzele, Beatrice presără, cu mâna șovăitoare, sarea peste plăgile de pe pielea lui Richard. În pofida călușului, care amortizase strigătul lui de durere, pe Beatrice o

înspăimântă în așa hal vocea lui, încât fu cât p-aci să scape cana pe jos. Cu mâna sa rece, îl mângâie pe frunte. Richard își încleștă fălcile. Sarea îi frigea spinarea. Deodată simți răsuflarea Beatricei lângă propriul său obraz și, când deschise ochii, Beatrice îl sărută pe tâmpla care îi zvâcnea. Apoi ieși în grabă din celulă.

•

În a doua zi după ultima ei vizită în temniță, nu cu mult după ora amiezii, Beatrice se duse la grajduri și îi porunci grăjdarului să-l înșeueze pe Pelerin. După ce avu pe el întregul harnașament, calul negru fu scos din grajd, și atunci Beatrice îl privi de la o depărtare prudentă, dar și cu respectul cuvenit față de dimensiunile lui. Va putea oare gingașa Beatrice să încalece un asemenea colos? Richard îi spusese că da, și îi dăduse și un sfat bun: să nu se teamă de el, deoarece calul ar simți asta numaidecât.

„Vorbește-i calm, dezmiardă-l, și nu-l încăleca decât după ce îi vei fi câștigat încrederea", îi spusese el. Calul era acum agitat și bătea din picior, ridicându-și și coborându-și într-una capul cu coamă neagră.

— Stai cuminte, Pelerin, zise ea, îndreptându-se hotărâtă spre el. Și fă cunoștință cu noua ta stăpână. Seniorul de Morley îi dăruise în ajun calul, după ce Beatrice îi spusese tatălui ei că-i place mult acest animal. Știa că tatăl ei nu-i poate refuza nimic. Am să fiu bună cu tine, la fel de bună cum a fost și Richard, zise ea. Calul fusese călărit din când în când de către grăjdari, dar aceștia se arătaseră indiferenți față de animal, uneori chiar brutali. Beatrice încălecă. Rochia ei era destul de largă ca să-i îngăduie mișcările necesare, iar ușoara ei manta de vară acoperea crupa calului. Mergem să facem o plimbare, Pelerin, tu și cu mine. Când își auzi numele, calul își ciuli urechile, plin de dorința de a se supune. Bine, dă-i drumul, îi zise ea grăjdarului, care atunci își luă mâna de pe căpăstru.

— Sunteți sigură că nu trebuie să vă însoțească cineva?

— Da, foarte sigură. Calul a fost deprins să fie singur cu călărețul său. S-a aflat foarte rar în tovărășia altuia. Nu mă urma, asta l-ar neliniști. De altfel, nu plec departe.

După ce podul mobil fu coborât, Beatrice își încordă picioarele şi atunci calul porni la trap. Când se văzu pe pod, îl îndemnă să treacă de la trap la galop. Beatrice răsuflă uşurată, bucurându-se de vântul care îi zburlea părul. Calul era într-adevăr cam mare pentru ea. Totuşi îl ţinu în frâu atât de lesne, încât fu ea însăşi uimită. Își lăsă privirea în jos și zâmbi când văzu că şaua e roasă în locurile în care Richard o frecase cu pulpele. Opri Calul, își suflecă rochia și-și puse propriile pulpe în locurile în care le punea Richard. Fu cât pe-aci să lunece de pe şa, şi râse de ideea ei prostească.

— Aş vrea să fii într-adevăr al meu, îi zise ea calului. Aş vrea să fiţi amândoi ai mei pentru totdeauna, dar stăpânul tău îmi este inaccesibil. Am să fiu nevoită să i te înapoiez curând, Pelerin, şi atunci va trebui să-mi iau rămas-bun de la tine.

Să-și ia rămas bun de la el, dar și de la tinerețea ei, și de la castelul tatălui ei, și de la toţi cei pe care îi iubea... Ce scump trebuie să-şi plătească trădarea!

Ajunse în scurt timp la castelul cavaleresc al lui sir Robert. Cavalerul îi dădu bineţe și îi ajută să descalece.

— Ce surpriză plăcută, lady Beatrice!

O privi cercetător și apoi își deplasă privirea înspre calul negru, neascunzându-și curiozitatea. Privirea lui întrebătoare nu-i scăpă lui Beatrice.

— Putem vorbi câteva minute între patru ochi? întrebă ea, cu oarecare timiditate, neştiind prea bine cum să atace problema pentru care venise.

— Desigur, *my lady*, răspunse el, și o conduse în castel.

Când, după aproape o oră, Beatrice ieşi din castelul fortificat, sir Robert îi sărută mâna și schimbară amândoi o privire complice. Semnul de încurajare făcut de sir Robert cu capul fu aproape imperceptibil, dar Beatrice îl observă și zâmbi. Cu puţin înainte de apusul soarelui, Beatrice se întoarse la Haughton-le-Moor, flămândă, dar foarte mulţumită. În ziua următoare puse în taină în tolbele lui Richard câteva din lucrurile ei și mai făcu și o scurtă plimbare călare pe Pelerin. În amurg se furișă în camera de arme și-și ascunse sub veşminte spada, pumnalul și pintenii lui Richard.

La răsăritul soarelui făcu o plimbare pe jos pe malul abrupt al râului. Rămase acolo destul de multă vreme, lăsându-şi degetele să-i lunece prin apa repede. Mărăcinişul în floare colora peisajul în liliachiu-deschis. Beatrice se întrebă unde anume, pe povârnişul acoperit de plante, îşi putea avea ieşirea culoarul secret. Pesemne că abundenţa arbuştilor şi a rădăcinilor ascundea vederii acea ieşire, deoarece culoarul secret nu mai fusese folosit de mult. O, Doamne, dacă ar mai fi fost utilizabil!

Beatrice se simţi uşurată când sosi momentul mult aşteptat. Atunci, sub pretextul că un menestrel venit din sud urma să înveselească în acea seară cina din sala cea mare a castelului lui sir Robert, putu să plece. Îl luă pe Pelerin şi făcu semne cu mâna tatălui ei când, cu o durere intensă în inimă, păşi pe podul mobil. Apoi porni în galop pe întinsul păşunilor. Încetini abia când zări braţele consolatoare ale lui sir Robert, care o aştepta la poartă. Trecură în revistă împreună lucrurile lui Richard și atunci Beatrice privi mirată sutana monahală neagră, mantaua de lepros, veşmintele zdrenţuite ale unui șerb, acoperite de noroi, și hainele elegante pe care și le cumpărase pentru nunta lui Blanche și care mai aveau pe ele urmele luptei lui cu Gilbert de Mansurah. Ochii Beatricei se măriră de curiozitate. Începu să-i curețe veşmintele și să le repare în ceasurile de seară, la lumina pâlpâitoare a lumânării.

La Haughton-le-Moor, Richard privea pata de lumină de la capătul de jos al ventilaţiei, urmărind întunecarea ei treptată și aşteptă până ce fu sigur că noaptea și somnul puseseră stăpânire pe castel. Atunci își întinse mădularele înțepenite și-și legă strâns cizmele.

Pumnalul lui Lancaster fusese pregătit la brâu, ascuns între faldurile negre ale tunicii. Apoi Richard se culcă pe paie și avu grijă ca gemetele sale să ajungă la urechile paznicului, care moţăia la capătul culoarului.

— Paznicule! strigă el, cu glasul răgușit. Fu nevoit să repete de două ori chemarea, până să se scoale paznicul de pe scaunul lui de lemn și să vină la uşă. Când chipul paznicului apăru după zăbrele, Richard se ridică anevoie în coate și șopti: Mi-e sete. De ieri n-am avut nimic de băut. Cineva a uitat să-mi umple

castronul. Pentru numele lui Dumnezeu, adu-mi un pic de apă!

Se rezemă cu spatele de perete și gâfâi, așteptând răspunsul. În cursul ultimelor cinci luni de zile de când se afla acolo nu le ceruse niciodată nimic paznicilor săi. Paznicul pe care îl rugase acum să-i aducă apă dădu din cap și plecă. După vreo câteva minute se întoarse cu o strachină umplută cu apă până la buză și o puse pe pardoseala celulei, în fața prizonierului.

— Dumnezeu să te binecuvânteze! zise Richard, săltându-se anevoie în genunchi.

Luă strachina și și-o duse la buze. Paznicul îl privi câteva secunde cum bea. În clipa când vru să iasă din celulă, Richard sări în picioare, îi aruncă paznicului strachina în cap, cu conţinut cu tot, și îl lovi violent în ceafă cu garda pumnalului. Zâmbind, Richard văzu cum trupul fără cunoștință al acestuia se prăbușește printre cioburi. Richard îl legă repede pe paznic și ieși pe furiș din celulă, pe care o închise cu grijă, trăgând zăvoarele. Apoi luă făclia de pe perete și o ţinu aproape de cele patru dale ale pardoselii. De departe se auzea sforăitul celorlalţi paznici. După cinci minute de efort, Richard izbuti să miște o dală. Apoi le îndepărtă și pe celelalte. În fața sa se afla un gol întunecos, fără capăt, acoperit cu un grătar de fier care susţinea dalele. Când se lăsă să cadă în acel orificiu strâmt, Richard se simţi înconjurat de un val de aer îmbâcsit. Găsi o proeminenţă pe care să-și proptească picioarele, apoi întinse mâna stângă și luă făclia. Puse cu băgare de seamă dalele la locul lor deasupra capului, până ce închise din nou orificiul și ţinu făclia în fața sa. Abia dacă putea deslusi ceva. Se afla într-un tunel în pantă descendentă abruptă, care ducea spre o beznă totală.

Înainta încet, bâjbâind, pipăind pereţii. Merse așa vreo două sute de metri. Se afla desigur sub zidurile de fortificaţie ale castelului, deoarece aici își aveau începutul rădăcinile copacilor. Aerul deveni tot mai apăsător. Richard știa că posibilitatea unei surpări era aici mai mare decât sub castel. Apoi fu nevoit să-și croiască drum tăind rădăcinile și merse încet mai departe, până ce tunelul fu blocat de o aglomerare de nisip, pământ și rădăcini. Apropie făclia, care abia mai fumega, și-și făcu o cruce când își dădu seama că, în afară de posibilitatea de a-și săpa o

trecere, nu exista decât o singură alternativă: să se înapoieze şi să renunţe. Aşa încât se puse degrabă pe lucru.

Să fi trecut ceva mai mult de un ceas, când simţi o adiere de aer proaspăt. Îşi ridică privirea şi luă în mână făclia, care începu să ardă ceva mai vioi, dar Richard nu putu descoperi unde e orificiul. Şi totuşi, trebuia să fie o gaură undeva, în tavanul tunelului. Cuprins de un elan de nestăvilit, Richard scormoni mai departe, şi atunci curentul de aer se înteţi. Acum, Richard putu vedea limpede drumul spre libertate.

Mai trecu o bună bucată de vreme până ce gaura fu destul de mare pentru ca Richard să se poată strecura prin ea. Acum Richard văzu la picioarele sale guzgani şi alte vietăţi mici, care fugeau de el. Restul distanţei, Richard o parcurse pe jumătate poticnindu-se şi pe jumătate alergând, până ce zări lumina lunii, care pătrunsese prin mărăcinişul care alcătuia ultima piedică între el şi lumea liberă. Stinse imediat făclia şi-şi croi drum printre crengi. Aşa ajunse la râu, care sclipea palid în lumina argintie a lunii, sub cerul presărat cu mii de stele.

Liber! Era liber! Dar primejdia nu dispăruse: lângă el se înălţa Castelul Haughton-le-Moor, care îl privea de sus. Richard înaintă cu băgare de seamă, lipindu-se cât putu de mult de proeminenţele stâncilor, până ce văzu că pe celălalt mal se mişcă ceva.

Încremeni pe dată, acolo unde se afla, şi rămase nemişcat până ce izbuti să desluşească ce (sau mai bine zis cine) se mişcase. Zâmbi şi-i şopti numele. Beatrice îşi întoarse capul şi-şi îndreptă privirea spre el, dar nu-l văzu. Totuşi, îi arătă cu degetul locul unde îi ascunsese armele. Dând din cap în semn de dezaprobare a faptului că Beatrice, neţinând seama de avertismentul lui, îl aştepta acolo, se duse spre locul arătat de ea.

Îşi încinse repede spada şi puse mâna pe garda pumnalului, pe garda propriului său pumnal. Prezenţa pumnalului îi dădu un sentiment de siguranţă, ca şi cum ar fi revăzut un prieten credincios, şi tot aşa resimţi şi prezenţa spadei, care îi atârna grea ca plumbul în mâini. Paznicii din castel patrulau nebănuind nimic, în timp ce Richard trecea încet, prin vad, râul

nu prea adânc. Pe celălalt mal, Beatrice sărise din ascunzătoarea ei și veni în fugă spre el.

— Richard! Ești liber! zise ea, pe șoptite, dar cu înflăcărare și, până să o poată el împiedica, îl și cuprinse de gât cu brațele și îl sărută pe ambii obraji. Richard o desprinse binișor de el, privind zidul castelului. Ai nisip în barbă, chicoti ea.

Richard dădu din cap absent, o apucă brusc de braț și o târî după el în spatele unui pâlc de arbuști.

— Jos! porunci el și o trânti la pământ, ocrotindu-i chipul cu mâneca sa neagră.

Beatrice nu se temu decât vreo câteva secunde, apoi râse și îi sărută lui Richard palma.

— Încetează! zise el scurt și așteptă, privindu-i cu încordare pe paznicii de pe drumul de rondă și totodată întrebându-se cum de este cu putință ca trupul să i se înfierbânte într-o asemenea clipă, numai pentru că îl simte pe al ei strâns lipit de al său.

— Pornește! Și mergi în fața mea! îi zise el când malul fu sigur.

Când ajunseră la adăpost, într-o vâlcea, Richard își iuți pasul și-și continuă drumul lângă Beatrice.

— Abia te văd în întuneric, zise ea, privindu-l dintr-o parte.

— Acum înțelegi de ce m-am îmbrăcat în negru?

— Da. Îmi aduc aminte ce i-ai spus lui Alice când te-a întrebat asta.

Richard rânji.

— După cum vezi, motivul este simplu și practic. Totuși nu i-am spus minciuni..., numai că în acea clipă n-ai putut înțelege la ce făceau aluzie cuvintele mele, deoarece Sfântul Bernard spune că gura care minte nimicește sufletul. Deodată se opri și sfredeli cu privirea bezna din fața sa. Ăsta nu e sir Robert? întrebă el, iar Beatrice îi urmări privirea și nu văzu nimic. Vom afla numaidecât, zise el, și fluieră încetișor.

Aproape imediat auziră bocănitul unor potcoave în galop, care veneau de-a dreptul spre ei. După câteva secunde apăru în fața lor trupul enorm al lui Pelerin. Richard dădu drumul mâinii lui Beatrice și se întinse spre căpăstrul calului, dar acesta făcuse

un pas înapoi.

— Fii cuminte, Pelerin. Eu sunt, zise el calm, şi-i dădu calului să-i miroasă mâna. Nu-ţi place aerul de temniţă, nu-i aşa? Nici mie.

Pelerin îşi recunoscuse acum stăpânul şi-şi lipi cu duioşie botul de umărul lui Richard, care îi dezmierdă gâtul şi coama lungă. Beatrice privi amuzată spectacolul.

— N-ai voie să-ţi dăruieşti unei femei dragostea – şi de aceea i-o dăruieşti calului tău, pe care îl răsplăteşti în felul acesta, zise ea, dar fără amărăciune.

— *Touche, madame*, răspunse el dând respectuos din cap. Cine nu iubește se usucă pe dinăuntru. Dar să-i dăruiesc lui Dumnezeu dragostea, aşa cum s-au aşteptat mai-marii mei să fac, să-mi închin numai Domnului viaţa n-a fost niciodată de ajuns pentru mine. Tăcu vreo câteva clipe, înainte de a adăuga: Dragostea care îi trebuie unui bărbat, cea pe care vrea să o dăruiască, nu este ceva sublim, ci o vulgară nevoie pământească, de căldură, de ceva palpabil, de ceva ce poate atinge mâna, de ceva ce respiră și trăiește.

Nu se aştepta ca ea să înțeleagă ce spune. Își prinse pintenii la cizme și-l încălecă pe Pelerin. De la înălţimea telegarului o privi pe Beatrice. Era frumoasă la lumina argintie a lunii.

— Vino cu mine călare pe Pelerin. Acum sunt atât de ușor, încât Pelerin ne va putea duce lesne pe amândoi. Treci în dreapta mea, nu pot să te ridic cu braţul stâng.

Beatrice se supuse, recunoscătoare, și-și puse piciorul în scară, peste al lui. Când Richard o luă de mijloc, Beatrice îl cuprinse cu braţele.

— Singurul lucru de care ai nevoie este o soţie, zise ea.

Richard o săltă în șa și o așeză în faţa sa.

— N-am să-mi iau soţie, răspunse el, și dădu pinteni calului.

Porniră și în scurt timp îl întâlniră pe sir Robert. Richard îi strânse cordial mâna, fără să descalece.

— Nu găsesc cuvinte pentru a-mi exprima recunoștința, îi zise el din toată inima.

Sir Robert făcu un semn cu mâna că nu are de ce să-i mulţumească.

— Te credeam mort de mult, zise el cu vocea sa aspră, dar nu neprietenoasă. Când Beatrice mi-a spus că mai trăieşti, n-am mai avut altă dorinţă decât să-ţi dau ajutor.

— Nădăjduiesc din suflet să nu ai neplăceri din pricina mea.

— Se vor ivi fără îndoială neplăceri, zise sir Robert, pe care însă această perspectivă nu păru să-l neliniştească. Seniorul de Morley va fi aici mâine dimineaţă cu copoii lui, iar eu am să-i spun că n-am văzut-o pe fiică-sa. Bineînţeles că n-are să mă creadă, dar îi va fi cu neputinţă să dovedească vinovăţia mea.

— Vă urez putere de rezistenţă. Am făcut cunoştinţă cu mânia lui Morley şi nu pot să spun că mi s-a părut amuzantă.

Îşi porniră caii la trap şi vorbiră foarte puţin până la conac, unde intrară printr-o poartă dosnică. Nu-i aştepta decât un singur grăjdar, un om de încredere al lui sir Robert. Un cal de călărie gata harnaşat o aştepta pe Beatrice. Grăjdarul luă în primire caii, în timp ce sir Robert îşi ducea oaspeţii în casă. În sala mare se aflau pregătite pentru ei o strachină cu supă fierbinte, carne rece şi pâine, precum şi nişte ulcioare cu vin.

Sir Robert îi servi şi privi atent, la lumina lumânării, chipul palid şi tras al lui Richard. Drumul anevoios prin culoarul subteran îl istovise cu totul. Fusese nevoit să facă apel la ultimele sale rezerve de energie ca să ajungă la conac. Acum, la căldura agreabilă a încăperii, totul i se făcu negru înaintea ochilor. Sir Robert îi mai oferi vin, dar Richard refuză.

— Am dormit aproape o zi după ce m-am înfruptat din ulciorul pe care mi l-a adus domniţa în celulă, explică el ca o scuză.

Sir Robert râse binevoitor.

— Atunci nu mai bea, fu el de acord.

După câteva minute, Richard se rezemă de spătarul scaunului şi-şi şterse gura. Mâncase puţin, deoarece stomacul lui nu mai era obişnuit cu mese copioase. Dar hrana îi făcuse bine.

— Înainte de a pleca, aţi vrea, *messire*, să-mi îngrijiţi rănile? întrebă el.

Sir Robert se sculă numaidecât în picioare şi îi făcu semn să-l urmeze într-o cameră lăturalnică, unde erau pregătite trei ligheane cu apă caldă şi un maldăr de prosoape.

— Pe Dumnezeu din ceruri! Mă simt murdar! zise Richard foarte sincer şi se grăbi să se dezbrace.

Se spălă de nisipul care îi pătrunsese prin veşminte şi îi acoperea tot trupul. Apoi, culcat pe burtă pe banca de lemn, îl lăsă pe sir Robert să-i doftoricească arsurile. Gentilomul, în timp ce mâinile erau în plină activitate, începu să vorbească.

— Așadar eşti liber. Şi acum?

Am să-mi găsesc drumul spre fraţii mei.

— Şi domniţa? A făcut un mare sacrificiu ajutându-te. Îi eşti foarte îndatorat. Ce ai de gând să faci pentru ea?

— Aş însoţi-o bucuros până într-un loc unde să se poată simţi, deocamdată, în siguranţă. Ce altceva aş putea să fac pentru ea?

— Ia-o de nevastă.

Richard se întoarse brusc şi se sprijini pe cotul drept. Văzu expresia de groază, apărută pe faţa celuilalt, când acesta zări brusc crucea arsă adânc în pielea umărului gol.

— S-o iau de nevastă? Privirea din ochii săi cenușii îi sfredeli ochii lui sir Robert. Am să-ţi spun adevărul, *messire*, și pedepsească-mă Dumnezeu pentru cuvintele mele: Dacă aş fi un om liber, m-aş însura cu ea, căci o iubesc din tot sufletul. Dar trupul meu aparţine Templului – al cărui slujitor și rob sunt.

Sir Robert îl împinse cu brutalitate cu faţa în jos şi chipul lui Richard se schimonosi de durere, când se lovi de banca tare.

— Eşti nebun, zise sir Robert. Beatrice este cea mai drăgălașă făptură din câte poartă numele de Morley; și în curând își va pierde acest nume, dar ar fi păcat să și-l schimbe în Scarborough!

Richard scrâșni din dinţi, când sir Robert reluă tratamentul cu o mână devenită brusc nemiloasă.

— Am rostit cel mai sfânt jurământ din câte cunoaște creştinătatea, zise Richard, și trebuie să-l respect până la moarte, în fiece zi a vieţii mele. Propriile mele dorinţe, propria mea voinţă nu mai există.

— Nu este pe lume niciun jurământ care să nu poată fi încălcat, zise sir Robert, care, pare-se, nu privea lucrurile prea strict. Şi mai ales în situaţia de faţă. Eşti un om liber, iar familia

dumitale vă va ajuta pe dumneata şi pe domniţă.

— Sunt un bastard, n-am familie. În plus, am fost excomunicat.

Richard nu avea de gând să mai dea şi alte lămuriri cu privire la chestiunile sale personale.

— Am prieteni la care aţi putea să vă adăpostiţi.

Iritat, Richard îndepărtă braţul cu care sir Robert voise să-l ajute să se ridice.

— De fapt, la ce te aştepţi din partea mea? Să-mi las fraţii şi Templul în plata Domnului pentru o femeie, căreia nu-i pot oferi altceva decât sărăcie, primejdii şi anatema?

— Eşti primul vrednic de ea, din câţi a întâlnit. Toate aceste încercări, care, la urma urmei, sunt vremelnice, şi le va însuşi, ca să poată fi a dumitale.

— N-am să-mi încalc jurământul nici de dragul ei, nici de al meu.

— Templul, cavalere pe care îl slujeşti cu atâta dăruire este pe cale să dispară.

— Pe Sfânta Cruce! exclamă violent templierul. Nu atât timp cât mai am şi eu ceva de spus!

Sir Robert îi aruncă o privire apatică.

— Ai într-adevăr ceva de spus?

— Da. Atâta vreme cât Templul este sanctuarul Sfântului Duh, iar Sfânta Treime este temelia Bisericii noastre, am ceva de spus!

Celălalt dădu compătimitor din cap.

— Îţi dai seama ce a făcut ea pentru dumneata? Pentru dumneata şi-a minţit tatăl, a acceptat riscul de a-şi atrage mânia Bisericii şi şi-a părăsit casa şi căminul. Dacă nu ţi-e milă de ea, n-o mai aşteaptă altceva decât mănăstirea.

— Nu-mi era cu nimic îndatorată. Am prevenit-o să nu-şi bată capul cu mine, am sfătuit-o să nu mă ajute, dar când am văzut că se încăpăţânează, am folosit-o cu recunoştinţă. Nu-mi agrava starea de spirit. N-am încotro.

Sir Robert îi doftoricise, între timp, şi tatuajul de pe umăr.

— Peste vreo lună de zile n-au să-ţi mai amintească de Haughton-le-Moor decât nişte cicatrice, se răsti el, apoi se sculă

în picioare, luă o cămaşă din dulap şi i-o azvârli cavalerului. Dacă trupul dumitale va lupta pentru Templu, iar sufletul dumitale va fi la ea, nu te invidiez. Atunci încearcă să trăieşti *fără* ea, dar *cu* mustrarea de conştiinţă.

Richard oftă şi-şi puse pe el veşmintele pe care i le dăduse sir Robert. Printre aceste veşminte se număra şi vestonul de zale pe care Richard îl purtase la nunta lui Blanche şi pe care acum aproape că nu îl mai recunoscu.

— Ţi-a reparat veşmintele şi acum îţi curăţă afurisitul acela de echipament negru. Sunase ca un reproş. Du-o la Marrick Priory. Este o mănăstire benedictină de maici, la vreo patru kilometri sud de Grinton, pe drumul care duce la Richmond spre vest. Sora mea mai mare a intrat acolo, iar Beatrice s-a declarat de acord să intre şi ea. Sir Robert şovăi... dacă nu se găseşte o soluţie mai bună.

Cavalerul nu se lăsă ademenit de ultima încercare a lui sir Robert.

— Am s-o duc acolo, zise el, și am să le dau maicilor o sumă regească pentru ca să tacă.

Sir Robert îi puse lui Richard o mână pe umăr și zise:

— Le-am trimis o scrisoare surorilor benedictine. O așteaptă pe Beatrice.

O clipă, Richard rămase pe gânduri, cu ochii aţintiţi în gol, cu cizmele în mâini. Apoi îl privi încă o dată pe sir Robert.

— Am să am grijă ca ogarii lui Morley să nu ne poată lua urma. În drum spre Grinton facem un ocol mare, așa încât să pară plauzibil dacă domnița va spune mai târziu că s-a dus pe jos de-a dreptul la mănăstire. Vom lungi destul de mult drumul, ca să facem ca toată povestea să fie ușor de crezut. Își legă strâns cizmele și se sculă în picioare. O ultimă favoare, zise el. Pentru numele lui Dumnezeu, să nu-i spui niciodată ce ți-am mărturisit. Ea nu știe că o iubesc.

— N-am să-i spun nimic, îl încredință sir Robert, și am să am grijă de ea, în numele dumitale, pentru că asta voiai să adaugi, nu?

— Da, confirmă Richard, și se duse la ușă.

Beatrice, care se înapoiase la masă, bău o înghițitură de vin;

zâmbi fericită când îl văzu că intră în sală și îi dărui o privire admirativă.

— Așa e mult mai bine, zise ea, făcându-i lui sir Robert cu ochiul, dar Richard rămase îngândurat, cu privirea în gol.

— Trebuie să plecăm imediat. La castel vor afla foarte curând că am evadat, și dacă vor face o legătură între fuga mea și absența lui Beatrice, vor veni încoace atât de repede cât vor putea caii să-i ducă. Se întoarse spre sir Robert și îi mulțumi încă o dată pentru ajutor.

— Fii foarte prudent. Ai să fii poate în stare să-i tragi cuiva una în cap, dar asta e cam tot ce vei putea face. Și îngrijește-ți brațul, care nu arată prea bine.

Richard dădu aprobator din cap și o conduse pe Beatrice la ușă, unde își luară amândoi rămas-bun de la sir Robert. Apoi o ajută pe Beatrice să încalece și ieși pe poartă, cu fata în urma lui Pelerin.

— S-a întunecat de mult, zise Richard. Trebuie să ne grăbim.

Își mânară caii în galop și cotiră brusc spre vest, trecând prin Pădurea Hamsterley, unde începuse tragica lor aventură.

— Încotro mergem? întrebă Beatrice gâfâind și ridicându-și vocea, ca să acopere vuietul vântului.

— Spre vest, ca să ieșim de pe domeniul Morley.

Când ieșiră din pădure, Beatrice văzu că solul urcă în pantă abruptă, iar ceva mai târziu calul ei se afundă în pământul mocirlos al unei zone pustii. Pelerin înainta și el foarte încet. După câtva timp, Richard mână caii în mijlocul unui râuleț nu prea adânc și urmă acest traseu în susul apei.

— Mi-e frică, zise Beatrice aproape pe șoptite. Ce fel de drum e ăsta?

— Eu nu călătoresc niciodată pe drumuri, răspunse el. Ne îndreptăm spre Munții Penini. Va trebui să mergem în vad o mie șase sute de metri sau chiar mai mult, pentru că cei de la castel vor trimite câini ca să ne ia urma. După aceea ne vom continua drumul peste munți, spre miazăzi.

— Dar acela e un ținut neospitalier.

— Tocmai de aceea am ales această rută.

Luna era ascunsă după niște nori cenușii groși, îngrămădiți

deasupra coamei unei coline situate foarte departe. În spatele norilor, la orizont, mijeau zorile palide. Când își întoarse capul ca să se uite, Richard își puse mâna streașină la ochi și dădu pinteni cailor.

— Trebuie să ne găsim un adăpost înainte de a se lumina de ziuă, zise el. Încă o oră și n-am să mai pot vedea nimic.

După o jumătate de ceas începură să-l doară ochii din pricina luminii, cu toate că un pic de ceață, nu prea densă, mai împiedica trecerea razelor soarelui. Când, la vreo trei kilometri și jumătate mai departe spre vest, găsi un loc ferit, cu sol uscat, își continuă drumul ținându-și mâna fără încetare în fața ochilor. Descălecă amorțit și îi ajută și lui Beatrice să descalece. Își întinse pe jos larga mantaua neagră și atunci Beatrice se trânti recunoscătoare pe ea.

— Ai vrea să-mi împrumuți fularul? întrebă el. Beatrice dădu mirată din cap și îl dădu; templierul și-l legă repede în fața ochilor și răsuflă ușurat. Așa e mult mai bine.

Richard începu să curețe noroiul uscat și turba de pe potcoavele cailor. Când fu gata, se întoarse spre Beatrice și rânji.

— E de necrezut câte lucruri, pe care altădată le făceam întotdeauna cu ambele mâini, le fac acum cu o singură mână, zise el.

Văzând că nu primește răspuns, își îndepărtă repede legătura de la ochi. Pe chip îi apăru un zâmbet: fata dormea buștean pe mantaua lui, cu un braț sub cap și cu celălalt în jurul picioarelor, cu genunchii aproape de bărbie. Richard o acoperi cu restul mantalei și se așeză cu spatele la soare. Din când în când o mai privea pe Beatrice și de fiecare dată își acoperea apoi din nou ochii, ca să se obișnuiască treptat cu lumina. Era așa de istovit de atâta mers călare, încât nici n-ar fi putut dormi, chiar dacă ar fi vrut. După câtva timp luă o mică gustare din merindele din tolbă și fu încântat să constate că-i face plăcere, cu toate că se sătură numaidecât. Beatrice dormi până la amiază. Atunci își deschise brusc ochii și-și roti mirată privirea.

— Bună dimineața, zise ea.

— Dimineața e destul de înaintată, răspunse el. Ți-e foame?

Beatrice dădu din cap că da, și atunci Richard îi înmână

tolba.

— Am dormit atât de mult? întrebă ea între două îmbucături.

— Da, dar nu te nelinişti. Tot nu ne putem continua drumul până nu se lasă seara.

— Bine, zise ea şi, după o mică pauză, adăugă: Trebuie să mă duc... diseară... acolo?

Richard ştia la ce se referise ea, şi se simţi vinovat.

— Nu încă, răspunse el.

Acest răspuns fu o uşurare pentru ea.

— E ciudat, zise ea căzând pe gânduri. Nu te-am văzut decât de câteva ori și totuși am impresia că suntem prieteni vechi. În tovărăşia ta mă simt în deplină siguranţă, cu toate că oricine s-ar aştepta la contrariul. Richard nu-i răspunse; nu era nevoie pentru că Beatrice nu voia decât să pălăvrăgească. Ce viaţă ciudată duci! zise ea în continuare. Eşti veşnic pe drumuri, n-ai nicăieri un cămin, trăiești în păduri sau unde se nimerește să poposești... Nu te-ai săturat?

— Sunt obişnuit cu felul ăsta de viaţă, zise el simplu.

Beatrice dădu din cap.

— Omul acela cu barba blondă, ciufulită, cu sprâncene stufoase și cu fața roșie era unul dintre ai voștri? întrebă ea. Sau întreb ceva nepermis?

— Unde l-ai întâlnit? Când? De ce ţi s-a prezentat?

Tonul lui aspru o făcu pe Beatrice să tresară.

— După ce ai fost biciuit în curtea noastră de onoare. N-am mai putut privi spectacolul, credeam că-mi răniseși de moarte fratele. Eram supărată pe tine, pe tata, pe Geoffrey, pe toţi, şi am plecat. Bănuiesc că m-a urmărit, pentru că a apărut brusc lângă mine și m-a întrebat ce s-a întâmplat cu tine. Șovăi câteva secunde înainte de a continua cu timiditate: Cred că atunci te uram groaznic, pentru că i-am spus că ești mort.

Richard căzu pe gânduri, dar chipul lui rămase impenetrabil.

— Așa se explică de ce nu mi-au sărit în ajutor, zise el și nimic mai mult.

— Am regretat cumplit, ulterior, dar n-a existat niciun mijloc de a îndrepta lucrurile; cel puţin aşa credeam atunci. A trecut foarte multă vreme până să-mi înșel tatăl. Chiar prea multă.

Îl privi pe Richard cu ochi care implorau iertare.

— N-ai nicio vină, domniţă, zise Richard. Ce s-a petrecut cu mine a fost predestinat de Dumnezeu, deoarece în Psaltire stă scris că omul îşi croieşte singur drumul, dar că Domnul îi călăuzeşte paşii.

— Cunoşti Sfânta Scriptură? îl întrebă ea vădit impresionată.

Richard ridică din umeri.

— Am început să o citesc pe latineşte încă din copilărie. Noi nu aveam multe cărţi în Templu. Când învăţătorii mei au socotit că am ajuns să ştiu destul de bine latineşte, m-am luptat de trei ori cu textul ei, de la un capăt la altul. Multe din aforisme mi-au rămas pentru totdeauna în minte. Voiau să facă din mine un preot, dar armele m-au atras mai mult.

— M-am întrebat ades de ce ai intrat atât de devreme în Templu. N-ai vrea să-mi sp...

— De unde știi asta? o întrerupse el.

— Așa i-ai spus contelui de Lancaster. Richard dădu din cap că-și aduce aminte. Unde ai locuit până atunci?

Richard își dădu seama că Beatrice știe prea multe.

— Nu mă întreba, zise el, încercând să confere replicii sale un ton politicos. Nu pot să-ţi spun.

— Nu știi nici jumătate din ce mă frământă acum, râse ea. Nu pot să sufăr secretele. Secretul ăsta m-ar urmări toată viaţa.

— Scoate-ţi-l din cap. Richard nu avea habar de regulile unei conversaţii curtenitoare. Poţi să stai de pază? Să mă trezești de îndată ce vezi sau auzi ceva. Beatrice vru să-și lepede mantaua de pe umeri, dar Richard o opri. Păstreaz-o și învelește-te în ea. Eu sunt obișnuit cu frigul, zise el; culcându-se și acoperindu-și ochii cu braţul drept.

Foarte curând, Beatrice nu mai putu să stea pe jos, se sculă și începu să se plimbe încolo și încoace în spaţiul strâmt de sub stâncile proeminente de deasupra ei. Richard deschise numaidecât ochii.

— Ce s-a întâmplat?

— Nimic, zise ea. Mă plictisesc.

— Stai jos. Atragi atenţia. Poate că nu vezi pe nimeni, dar poţi fi văzută.

Beatrice dădu speriată din cap că a înţeles şi, ascultătoare, se ghemui pe jos lângă el, în timp ce el închidea din nou ochii.

La un moment dat, Beatrice se lipi de peretele de stâncă şi cuprinse cu privirea ţinutul liniştit. Numai vântul şi răsuflarea regulată a lui Richard îi însoţeau gândurile. Se simţi însingurată şi, pentru a întrerupe tăcerea, începu, cu vocea ei gingaşă şi melodioasă, un cântec, o baladă veche, ale cărui cuvinte şi le mai amintea. Când sfârşi cântecul şi-şi întoarse privirea spre Richard, descoperi că acesta se uita la ea.

— Tot n-ai adormit? întrebă ea.

— Îţi admir vocea. Cânţi frumos.

Modestă, Beatrice îşi coborî privirea. Cu un zâmbet în jurul gurii, Richard îşi acoperi ochii şi adormi din nou.

Timpul trecu, până ce soarele ajunse la orizontul vestic. Se făcu mai răcoare, şi atunci Beatrice se ghemui mai aproape de Richard, ca să caute căldură. Richard nu băgă de seamă: dormea buştean. Braţul îi lunecase de pe ochi. Când îl stânjeniră razele soarelui, avu visuri urâte, dar uneori şi plăcute. Acum visurile erau alcătuite numai din imagini încurcate, incoerente. La un moment dat, avu o tresărire. Din pricina acestei mişcări, spinarea rănită i se frecă de solul pietros, şi atunci, cu chipul schimonosit de durere, se întoarse pe partea cealaltă.

Beatrice îi privi trăsăturile chipului, şi-şi întinse mâna. Cu mare băgare de seamă îi îndepărtă lui Richard părul de pe obraz şi îl sărută pe frunte. Apoi lăsă să-i lunece un deget jucăuş pe sprâncenele, pe tâmplele şi pe obrajii lui. Richard îşi tunsese în grabă şi neglijent barba la sir Robert. Beatrice îi privi acum, plină de admiraţie, linia energică a bărbiei. Mâna i se opri atunci când Richard, oftând în somn, făcu o mişcare, şi atunci Beatrice îi simţi răsuflarea pe propria ei mână. Apoi, degetul ei subţire îşi continuă călătoria, urmărind arcul trufaş al nasului lui Richard şi forma buzelor lui. Beatrice băgă de seamă că respiraţia lui Richard se accelerase, dar nu-şi dădu seama ce înseamnă asta. Mânată de o dorinţă de neînvins, Beatrice se aplecă deasupra lui. Îi simţi răsuflarea caldă cu o clipă înainte ca buzele ei să le atingă pe ale lui, ca să-l sărute. Încă pe jumătate adormit, crezând că mai visează, Richard îşi întinse braţul spre Beatrice şi

îi dezmierdă umerii. Sărutarea lui fu puternică şi pătimaşă, şi o înfricoşă pe Beatrice în aşa hal, încât biata fată vru să se desprindă de el smucindu-se, dar el o ţinu strâns şi îi pipăi rotunjimile moi ale trupului. Beatrice se dădu bătută, tremurând de excitaţie, când mâna lui ajunse la sânul ei stâng.

În acea clipă Richard se trezi brusc. Cu o mişcare reflexă o îndepărtă pe Beatrice, dar acum era prea târziu. Respira scurt şi în ritm accelerat, şi se desprinse de ea rostogolindu-se, ceea ce îl făcu să simtă dureri, când trupul i se frecă de solul stâncos. Îşi înfipse adânc dinţii în pumn, într-o ultimă încercare de a se abţine, dar apoi se destinse şi simţi că i se revarsă sperma pe vintre. Se săltă şi apoi se aşeză în genunchi, cu capul plecat. Când îşi ridică în cele din urmă capul şi o privi pe Beatrice, gura îi era strâmbă, iar privirea neagră ca noaptea, dar nu rosti niciun cuvânt. Beatrice îşi lăsă în jos ochii înspăimântaţi şi-şi mototoli tivul mânecii.

— Eşti supărat pe mine? întrebă ea, neîndrăznind să se mai uite la el.

Richard nu-i răspunse pe loc; nu ştia nici el ce să-i răspundă.

— Nu, zise el în cele din urmă. Mi-e silă de mine însumi.

Beatrice îl privi lung, neînțelegând ce voise el să spună.

— Dar totuşi m-ai... Credeam că... Cum poţi să fii atât de crud cu tine însuţi?

— Blestemata asta de carne slabă, mormăi el, scârbit, deşi se mai calmase.

Apoi tăcu şi se duse la cai, ca să-i pregătească pentru lunga lor călătorie.

— Richard, întrebă ea după o scurtă şovăire, crezi că am să fiu excomunicată pentru că te-am ajutat?

— Bineînţeles. Dar nu pentru multă vreme. Anatema îţi va fi anulată de îndată ce vor afla că ai intrat la mănăstire ca să-ţi ispăşeşti păcatul.

— Dar eu nu regret că te-am ajutat, protestă ea.

Richard nu se putu abţine să nu râdă. Uneori Beatrice era simplă şi sinceră ca un copil.

— Ai face mai bine să nu le spui asta prea-cinstitelor surori.

— Mă tem că am să rămân pentru totdeauna la mănăstire. N-

am să te pot uita niciodată, Richard.

Vocea lui Richard avu un timbru dur când îi răspunse:

— *Trebuie* să mă uiţi. Îţi sunt recunoscător pentru ajutor, lady Beatrice, dar asta e departe de a fi dragoste. Eu îmi urmez propriul drum, unde nu e loc pentru amintiri.

Richard ştia că o îndurerează pe Beatrice, şi de aceea se întoarse cu spatele spre lacrimile de pe obrajii ei.

Era singurul mijloc pe care îl putea folosi Richard pentru a o face să rupă cu el. Dar în sinea lui simţi că totuşi conştiinţa îl mustră. Îşi lepădă veşmintele şi-şi puse pe el sutana neagră, apoi, tăcut, se îngriji de cai. După câtva timp, când soarele gata să asfinţească începuse să coloreze câmpul într-un roşu-închis şi când, deci, amurgul se lăsă peste coline, îşi părăsiră amândoi ascunzătoarea. Un vânt rece puternic începu să sufle peste ţinutul părăsit, şi atunci Richard îi spuse lui Beatrice să se apere de frig cu mantaua. Când se înnoptă, fură amândoi aproape invizibili în veşmintele lor negre.

Îşi continuară drumul, gonind atât de repede cât le îngăduiau potecile pline de glod. Richard înainta căutându-şi traseul cu cea mai mare grijă, iar Beatrice, după el, urmărind coada fluturândă a lui Pelerin. Când solul deveni mai puţin stâncos, Richard se întoarse în şa.

— Toate bune? vru el să ştie.

Beatrice îi zâmbi vitejeşte şi dădu din cap că da. Era o goană obositoare, dar Beatrice îi făcea faţă ca un bărbat. Richard îşi reduse viteza şi îl lăsă pe Pelerin să meargă la pas, şi să-şi caute el singur traseul, printre blocurile de piatră răspândite pe jos şi printre tufe. Ţinându-şi mâna rezemată de crupa calului, se întoarse iarăşi spre Beatrice.

— Vreau să te întreb ceva, domniţă. Îmi dai voie?

— Desigur.

— Ştiai că tatăl dumitale mi-a ţinut ascunşi fraţii în mod ilegal în temniţele sale? Ştiai că omul al cărui cap a fost înfipt deasupra porţii era un templier, care se apropiase prea mult de tatăl dumitale şi de taina lui?

Beatrice se feri de ochii lui Richard, aţintiţi în întuneric spre ea. Nu se îndoi nicio clipă că Richard îi putea vedea fiece

mişcare a trăsăturilor feţei.

— Are vreo importanţă dacă ştiam sau nu?

— Numai pentru mine.

Beatrice şovăi înainte de a răspunde:

— Acest din urmă amănunt nu-l ştiam, dar că tatăl meu ţinea închişi nişte templieri, asta da.

— Cunoşteai şi motivul?

— Nu ştiu dacă am voie să vorbesc despre asta.

— Cred că nu poţi să-mi destăinuieşti niciun amănunt pe care eu să nu-l ştiu. Dar ţin să-l aud din gura dumitale.

Beatrice se simţi cam încurcată, deoarece ştia că n-are rost să încerce să-l mintă. Se hotărî deci să spună adevărul – sau cel puţin atâta cât ştia ea din adevăr.

Era vorba de o bucată întinsă de pământ roditor, care a făcut cândva parte din domeniul Haughton-le-Moor. Templul a pus ochii pe acel pământ. Templierii au izbutit să-l convingă pe un membru al familiei Morley să intre în ordin, deși era căsătorit. Când, la scurt timp după aceea, acel templier s-a prăpădit în Ţara Sfântă, văduvei lui nu i-a mai rămas mare lucru din moştenire. Aproape totul i-a revenit ordinului. Beatrice tăcu câteva clipe. De fapt, n-ar fi vrut să istorisească deloc această poveste. Apoi zise totuși:

— Multă vreme, familia Morley n-a avut cum să-și reîntregească moșia: Templul era prea puternic. Dar după fărădelegile făptuite de... unii dintre ei, tatăl meu a izbutit să-și redobândească pământul, în schimbul ajutorului dat de el la arestarea fraţilor puși sub acuzare.

Beatrice povestise toate acestea cu foarte mare precauţie, de frică să nu spună ceva greșit.

— A! exclamă Richard, cu atâta putere, încât Pelerin, speriat de acest strigăt brusc, fu cât p-aci să se poticnească. Ai dreptul să știi cum s-au petrecut de fapt lucrurile. Mi-e silă de adevărurile spuse pe jumătate și de cele spuse deformat. Cavalerii pe care tatăl dumitale s-a grăbit să-i întemniţeze au fost victimele unei duşmănii vechi. În faptul că noi am fost învinuiţi de erezie și de magie neagră tatăl dumitale a văzut o şansă de a se îmbogăţi cu pământuri din patrimoniul Templului,

dar asupra cărora nici tatăl dumitale, nici vreun alt membru al familiei Morley nu avea niciun drept. După arestarea fraţilor mei în Franţa, tatăl dumitale şi-a pus numaidecât spionii la treabă, ca să afle şi să-i raporteze când era de aşteptat o arestare a templierilor în Anglia. Cu puţin înainte de data stabilită, i-a sustras de sub nas baliului zece fraţi, ca să şantajeze cu ei Biserica, şi să pună astfel mâna pe moşii, poate şi cu ajutorul unor mărturisiri pe care a încercat să le smulgă deţinuţilor. Un bărbat căsătorit care aderă la Templu (ceea ce nu se întâmplă des) ştie că după aceea jumătate din bunurile lui aparţin ordinului. Cavalerii căsătoriţi nu pot adera decât cu această condiţie. Cavalerii necăsătoriţi îşi cedează absolut toate bunurile.

— Așa se explică… zise Beatrice.

— Așa se explică? Ce anume?

— Că sunteți atât de bogați.

— Bogați? Poate că nu e decât o simplă aparență.

„Li frère, li mestre du Temple
Qui estoient rempli et ample
D'or et d'argent et du richesse
Où sont-il? Que sont devenu
Que tant ont de pleit maintenu,
Que nul a elz ne s'ozoit prendre,
Toujors achetoient sans vendre."[87]

După cum vezi, *my lady,* tot ceea ce se referă la Templu îmi ajunge la urechi. Acesta este un crâmpei dintr-o lucrare scrisă de niște magistraţi la Curtea lui Filip. Gervais du Bois, notar al regelui, a adus cea mai mare contribuţie la lucrare. Este un text îndrăzneţ, o satiră mușcătoare la adresa Curţii regale franceze și a papei, unde corupţia este în floare, unde fiecare se târăște și lingușește și linge tălpile și îl amenință pe celălalt pe la spate. Dacă lucrarea asta va vedea vreodată lumina zilei, vine iadul pe pământ.

— Mă faci curioasă, zise Beatrice.

— *La Roman de Fauvel*, răspunse Richard. Așa se va numi

lucrarea. Reţine-i numele. Are să facă vâlvă. Râse cu poftă. Urmă o tăcere. Invidia, zise el deodată, lăcomia şi ignoranţa ne duc la pierzanie. Crezi ceea ce se spune despre noi? Bogăţia noastră e o legendă. Nu avem munţi de aur şi de argint, nu avem decât casele şi domeniile noastre, şi din venitul lor trăim noi şi îi întreţinem pe cei care ne lucrează pământurile. Restul se dă săracilor şi este economisit pentru recucerirea Ţării Sfinte. Noi nu ne exploatăm servienţii, aşa cum îşi exploatează nobilii iobagii şi şerbii. Eu personal am văzut atâta sărăcie, domniţă, atâta mizerie! Şi toate acestea numai pentru că nobilii trăiesc din ceea ce iobagii lor sunt nevoiţi să-şi rupă de la gură! Eu eram obişnuit altfel: în Templu, toţi erau egali, un potcovar avea aceleaşi drepturi ca un cavaler. Orice iobag pe care ni-l dăruia stăpânul lui sau care se punea sub ocrotirea noastră devenea astfel pe dată un om liber și primea tot ce primea și un cavaler. Pentru fiecare frate care își mânca pâinea și carnea în Templu, primea și un sărac tot atâta pâine și carne. Un maestru întreţinea chiar și patru sau cinci săraci. Asta ne-a costat atât de mult, încât în ultima vreme am fost nevoiţi să ne vindem unele bunuri... Afirmaţia că, folosindu-ne presupusele bogăţii, am vrea să punem mâna pe putere, este o născocire. Noi n-am vrut decât să păstrăm echilibrul dintre structurile de putere din lăuntrul creștinătăţii. Războiul costă bani. Noi am avut grijă de acești bani atunci când am socotit că trebuie dusă o luptă dreaptă, ca să nu mai vorbim de cea din Ţara Sfântă. Nu am urmărit să avem o putere care să conducă, ci una care să echilibreze, o putere nelegată nici de casele domnitoare, nici de Biserică. Cred că acesta era ţelul nostru. Tezaurele noastre nu conţineau decât scrisori de credit. Dar ai spus adineauri că unii dintre noi ar fi vinovaţi de fărădelegi. Ești convinsă de asta?

Beatrice dădu din umeri și îi răspunse cu mare circumspecţie, deoarece nu voia să-l jignească, dar știind că-l va jigni totuși, pentru că voia să fie sinceră faţă de el.

— Cum trebuie să judec situaţia? Biserica e convinsă de erezia Templului. Chiar și Sfântul Părinte e convins. Crezi că papa ar fi învinuit un ordin monastic dacă acel ordin nu i-ar fi dat prilejul? Numai în urma instigărilor regelui Franţei? Nu pot

să-mi închipui că un papă ar putea admite ca un rege să-i dicteze lucruri atât de îngrozitoare, dacă învinuirea n-ar fi întemeiată. Templul s-a dus el singur la pieire, Richard, prin bogăţia lui, prin puterea lui, prin mândria lui, care a radiat şi în afară. Bogăţia îl slăbeşte pe om. Aşa m-a învăţat mama. În casa în care e belşug, intră pe furiş păcatul, iar în casa în care e trufie, intră pe furiş diavolul.

Richard îşi opri calul brusc şi o aşteptă pe Beatrice, care, şovăind, ajunse în sfârşit lângă el. Acum Beatrice se temu de el. Îi fu frică de privirea din ochii lui încruntaţi, care îi spunea, ca şi pumnul lui strâns pe frâu, că e mânios. Richard tăcu. Întâlnise printre nobili atâta lipsă de înţelegere, încât ajunsese să nu-i mai pese, dar nu putu suporta ca şi Beatrice să se îndoiască de nevinovăţia Templului, în pofida tuturor lămuririlor pe care i le dăduse el. Dar nu cumva Beatrice atinsese totuşi miezul problemei, care, după câte ştia el, era pricina nenorocirii? Trufia, în primul rând, datorită căreia slăbeşte atenţia, iar apoi prudenţa, care ar fi trebuit să-i avertizeze la timp. Altminteri cum ar fi putut să aibă, de pildă, Aymer o legătură cu Blanche, fără ca superiorii lui să bage ceva de seamă? Sau nu cumva văzuseră printre degete?

— Hai să nu ne mai certăm cine are dreptate şi cine nu, zise el, obosit. Sunt pe lume atâtea lucruri pe care aş vrea să le văd altfel, dar mi-aş primejdui capul dacă aş vorbi despre ele. Biserica este clădită mai puţin pe religie decât pe propria ei putere, iar teama de a pierde această putere impune ca necesară ocrotirea ei de toate influenţele care ar putea s-o submineze. Persecutarea ereticilor s-a născut din propria slăbiciune. Dacă Biserica ar fi într-adevăr ceea ce ar trebui să fie, n-ar avea nevoie să-şi extermine cu atâta cruzime disidenţii. Dar Biserica a devenit un aparat de putere, clădit pe dogme care nu lasă nicio posibilitate de mişcare spiritului omului. Templul, datorită privilegiilor sale, s-a putut elibera, până la un anumit nivel, de această servitute, şi tocmai independenţa lui relativă, pe care ne-am cucerit-o în Ţara Sfântă, a iradiat o anumită putere, pe care am izbutit s-o păstrăm după înapoierea noastră în Europa, dar de care n-am abuzat niciodată. În plus, mulţi suverani au

ajuns să fie dependenţi de noi, prin datoriile lor excesive. Aşa a luat naştere imaginea falsă a Templului, prezentă acum în mintea tuturor celor din jur. Cât despre coeziunea strânsă dintre noi, aceasta se explică prin faptul că am dorit, la rândul nostru, să apărăm ceea ce am dobândit. Ai dreptate: un papă n-ar trebui să admită nicio constrângere din partea unui rege, dar din cauza neputinţei acestui papă de a i se împotrivi lui Filip, ne aflăm acum în ghearele regelui Franţei, iar bunurile noastre se scurg în mâinile lui. Templul e pe moarte, dacă Dumnezeu ne refuză dreptatea în lumea aceasta. Se întoarse spre Beatrice, şi atunci teama dispăru din ochii ei. Pe chipul lui nu era nicio urmă de mânie, şi când îşi reluă expunerea, glasul lui coborâse la o adâncime care exprima atâta mâhnire, încât Beatrice simţi un nod în gât. Visul nostru a fost prea scump, lady Beatrice. Fraţii noştri sunt pierduţi. Numai numele Templului îl mai putem salva, dacă ne ajută Dumnezeu.

— Şi dacă Dumnezeu nu vă ajută?

Se opriseră amândoi pe creasta unui deal, de unde Richard privi povârnişurile şi mărăcinişurile din jur.

— Atunci am cu atât mai multe motive să plec degrabă în Franţa.

Îi dădu pinteni lui Pelerin şi coborî în galop dealul, spre hăul întunecos de jos. Beatrice îl urmă repede, ca să nu-l piardă din ochi. Îşi continuară drumul câtva timp tăcuţi, Richard pe gânduri, iar Beatrice cu o mie şi una de întrebări pe vârful limbii.

— Eşti în mare primejdie în Franţa? întrebă ea deodată.

Richard îl bătu pe Pelerin pe gât şi respiră adânc înainte de a se întoarce spre ea. Aproape că uitase că e şi ea acolo.

— Sunt prudent.

— Am să mă rog pentru tine la mănăstire, în fiecare zi.

— M-am rugat pentru Templu în fiecare ceas al zilei. Până când, într-o bună zi, ruga mea s-a golit de conţinut, iar cuvintele lipsite de înţeles păreau să se răsfrângă de pereţii de piatră fără a fi auzite.

Beatrice îl privi îngrozită.

— E înspăimântător! Îţi dai seama ce spui?

— Dar nu-mi uit obligaţiile. Dădu din umeri. Spun de treisprezece ori *Tatăl nostru* dimineaţa şi de nouă ori seara, la încheierea vecerniilor, aşa cum mi-e datoria, şi nu mă mai sinchisesc dacă ruga mea ajunge vreodată până în cer. Cu ani în urmă, când am citit Cartea lui Iov, am crezut, ba chiar am şi jurat, că profunda mea credinţă în Dumnezeu e de neclintit. Uite. Îşi trase spada din teacă şi îi arătă Beatricei cuvintele gravate pe lama, care lucea, rece, la lumina lunii – *Etiamsi occideret me, in ipso sperato.* Chiar dacă El mă doboară, am să am încredere în El, îi traduse el textul. Mi-am ales aceste cuvinte drept deviză, dar am descoperit că nu le pot duce la îndeplinire, după grozăviile la care am fost martor, şi care au şi fost legiferate, ba chiar şi făptuite de Biserica Lui. Credinţa mea nu e atât de solidă, cu toate că m-am rugat fierbinte să-mi fie restaurată.

Zâmbi când o văzu că-şi face repede o cruce. Cum putuse crede el vreodată că Beatrice are să-l înţeleagă? Ea, care trăia în izolarea ferită de primejdii a casei tatălui ei, care nu avea habar de tragedia care se desfăşura în afara zidurilor castelului.

— Aşadar, este totuşi adevărat, zise ea, ceea ce se spune despre templieri, că L-au renegat pe Hristos. Dacă şi tu ţi-ai pierdut credinţa…

— Îmi pare rău că-mi interpretezi greşit cuvintele, se răsti el. Noi suntem persecutaţi pentru că L-am fi renegat, chipurile, pe Fiul lui Dumnezeu… Dar eu mi-am pierdut credinţa tocmai din cauza acestei persecuţii fanatice. Şi n-am vorbit în numele fraţilor mei: ceea ce ţi-am spus se referă numai la mine însumi.

Nu-şi mai dădu osteneala s-o convingă de eroarea ei şi de nevinovăţia fraţilor săi. Dădu pinteni calului, îi făcu lui Beatrice semn să-l urmeze şi nu-i mai vorbi decât atunci când soarele îşi făcu vag apariţia prin negura zorilor şi când ajunseră în zona deluroasă, în care Simon the Hermit îi văzuse, din peştera sa singuratică, cu aproape şase luni în urmă, pe cavaleri că pleacă la Haughton-le-Moor. Richard îşi zise că peştera sihastrului nu putea fi departe; constatase acest lucru după nişte puncte de reper, cu ajutorul cărora se putea orienta în acest ţinut părăsit. La un moment dat scrută depărtarea din faţa sa, unde un stol de

ciori zburau roată în văzduh.

— Ne odihnim aici? întrebă Beatrice, obosită.

Goana călare o istovise în așa hal, încât prea puţin îi mai păsa încotro o duce Richard, numai să poată să doarmă undeva şi să bea un pic de vin, ca să-şi încălzească trupul amorţit. Se înfăşură în mantaua neagră care îi mai atârna încă pe umeri şi care îi acoperea uşoara ei manta de vară, şi aşteptă ca Richard să se întoarcă. Cam la un sfert de ceas după aceea, auzi tropot de potcoave. În clipa următoare, Richard coborî panta dealului şi-şi opri calul în faţa lui Beatrice.

— A murit, zise el, fără cea mai mică urmă de emoţie, şi o conduse pe Beatrice spre peşteră.

— Cine a murit? întrebă ea când se văzu în semiîntuneric.

Richard o apucă de braţ, ca să n-o lase să se ducă spre fundul peşterii.

— Nu te apropia prea mult de el. Poate că a murit pur și simplu de bătrâneţe, dar se poate la fel de bine să fi suferit de o boală gravă. Dumnezeu ştie. În bezna din peşteră, Beatrice nu putu desluși decât foarte nelămurit silueta unui om culcat pe jos, înfăşurat în hlamida albă şi cu crucea roșie pe umăr. Sau ucis, adăugă Richard, în timp ce scotocea peştera, în căutarea vreunui indiciu lăsat eventual de către sihastru cu privire la cauza morţii sale. Richard îi arătă lui Beatrice solul. Uite, zise el. A fost târât de afară înăuntru.

— Cine a fost răposatul? întrebă Beatrice, privind îngrozită trupul neînsufleţit.

— Un templier bătrân, care și-a dovedit vitejia în Ţara Sfântă și care de atunci a fost stăpânit toată viaţa de o singură dorinţă: să se ducă înapoi, ca să-i izgonească pe sarazini din Ierusalim.

Richard se lăsă în genunchi lângă cadavru.

— Domnul a dat, Domnul a luat, fie numele Domnului binecuvântat, zise el.

Își făcu semnul crucii, iar Beatrice privi și ascultă ultimul omagiu adus mortului de către Richard. Apoi Richard intonă imnul funebru *Dies irae*, *dies illa*, iar ea ascultă imnul, până ce adormi.

Când se trezi, Richard săpa o groapă chiar lângă intrarea

peşterii, unde pământul era ceva mai moale. Nişte nori cenuşii se îngrămădiseră deasupra dealurilor părăsite, şi primele picături de ploaie căzură pe mărăcinişul aproape înflorit.

— Pot să te ajut? întrebă ea.

— Odihneşte-te. Pornim mai departe de îndată ce isprăvesc.

— În plină zi?

— Da, răspunse el, fără să-i dea nicio explicaţie.

— Nu eşti obosit? În vocea ei se ghicea îngrijorare. Beatrice ştia că goana călare fusese prea grea pentru trupul lui extenuat, şi totodată privi, dând din cap, petele proaspete de sânge de pe partea din spate a cămăşii lui Richard. N-ar trebui să te odihneşti înainte de a ne continua drumul?

— Am dormit în şa, răspunse el.

Nu voia ca ea să ştie cât de mult îl nelinişte moartea bătrânului. Nu atât moartea lui, ca atare, ci mai mult starea în care îl găsise: cadavrul lui Simon the Hermit zăcuse patru săptămâni în peşteră, poate chiar mai mult, încât trăsăturile feţei lui erau aproape de nerecunoscut. Cum fusese oare cu putinţă ca niciunul dintre oamenii săi să nu-l fi vizitat atâta vreme pe bătrânul templier? Cum era oare asta cu putinţă, cu zece oameni mai mult decât înainte de turnirul de la Haughton-le-Moor?

Simon fusese o verigă importantă între cavalerii rătăcitori; părerea lui fusese întotdeauna vrednică de atenţie, deoarece avea cunoştinţe temeinice într-o multitudine de probleme şi peste treizeci de ani de experienţă militară. Sau nu cumva ascunzătoarea fusese descoperită şi era acum ţinută sub observaţie, în speranţa că fraţii lui îl vor vizita?

Richard privi mantaua albă care acoperea acum cadavrul. Era un mod lugubru de a muri pentru un templier. Richard puse lopata deoparte. Groapa era mică; Simon nu fusese prea trupeş. Richard înveli cu băgare de seamă cadavrul în manta şi îl duse spre groapă. Făcu semnul crucii şi mai rosti o rugăciune înainte de a-l acoperi pe Simon cu pământ.

— Crezi că are să-i priască, zise el, cu un accent cinic, dacă un excomunicat îi dă ultimele sacramente?

Se sculă în picioare, se duse în grotă şi pipăi cu mâinile

peretele stâncos, căutând semnul pe care îl zgâriase acolo. Buzele strânse i se destinseră când atinse piatra cu cele trei zgârieturi, abia vizibile, dar lesne de simţit cu degetele sale agere. Nici Simon the Hermit nu ştiuse de acel semn, deoarece ascunzătoarea unde se afla restul aurului lor nu era cunoscută decât de Richard şi de William Mauclerc. Richard îndepărtă cu oarecare dificultate piatra şi-şi vârî mâna în orificiu. Aurul mai era acolo. Richard simţi că monedele sunt netede şi grele. Puse cu precauţie piatra la loc şi se lăsă în genunchi lângă Beatrice, care îl privi cu un amestec de respect şi de mirare.

— Ridică-ţi mâinile, îi porunci el, iar ea se supuse aproape fără să vrea. Richard îi puse în palmă câţiva galbeni. Pe ăştia dă-i prea-cinstitelor maici pentru că au păstrat secretul. Beatrice dădu din cap că a înţeles. Richard râse de mirarea ei, continuând să-i pună galbenii unul câte unul în mână. Noi, templierii, trăim potrivit numerelor sacre: trei, Sfânta Treime; nouă, numărul împlinirii; treisprezece, Hristos şi cei doisprezece apostoli. De aceea, am să-ţi dau trei galbeni pentru banii pe care i-ai cheltuit ca să-mi poţi aduce mâncare și băutură și ca să-mi mituiești paznicii și nouă pentru participarea dumitale la evadarea mea. Privi restul de monede din mână și puse câteva din ele deoparte. Astea sunt pentru sir Robert. Am să-i trimit acești galbeni împreună cu calul pe care ţi l-a împrumutat. Șovăi câteva secunde, deoarece se îndoia că are dreptul să cheltuiască banii în felul acesta, dar inima lui învinse. Treisprezece monede mari strălucitoare căzură în mâinile lui Beatricei. Primește-i, împreună cu mulţumirile mele smerite, pentru tot ceea ce ai mai făcut pentru mine.

— Dar... șovăi ea.

— Ia-i, zise el, cu un gest autoritar. Meriţi mai mult decât atâta. Când văzu că Beatrice îl privește mirată și că se uită la puţinul rămas în mâna lui, vârî repede monedele în pungă. Atâta e destul ca să pot ajunge în Franţa.

— Ești sigur că nu-ţi trebuie mai mult? Din ce ai să trăiești?

Richard râse și se sculă în picioare.

— *Pauperes militares Christi et templi Solomonici*, zise el. „Cavalerii săraci ai lui Hristos și ai Templului lui Solomon". N-aș

vrea să am mai mult, dragă domniță. Deghizările mele preferate sunt cea de cerşetor şi cea de lepros. Sunt obişnuit cu puţin.

Beatrice nu putu înţelege toate acestea, şi-şi lăsă, încurcată, privirea în jos, spre monedele din mâinile ei.

— Dar asta e o avere, zise ea, cu respiraţia tăiată. Ce să fac cu ea?

— În privinţa asta, hotărârea trebuie s-o iei dumneata însăţi. Fă-mi însă o singură plăcere: nu lăsa benedictinele să afle de comoara dumitale. Coase-ţi monedele în căptușeala rochiei şi păstrează-le acolo până ce ești gata să pleci din mănăstire.

— Așa am să fac, făgădui ea, şi-şi umplu punga, pe care o ascunse sub rochie.

După câteva minute erau iarăşi pe drum, strecurându-se printre mărăcini, sub o ploaie torenţială.

— Înainte de sfârșitul acestei zile am să susţin că ai fost prost plătită, glumi Richard.

Beatrice zâmbi, ca să-i dovedească: că are destul curaj ca să ducă la bun sfârșit și ultima parte a călătoriei ei.

Pe la amiază ajunseră la primele case țărănești. Richard găsi un ascunziş sigur pentru tot restul zilei. Nu voia să riște nimic, așa încât stătură ascunși până ce întunericul le dădu posibilitatea să-și continue drumul, uzi leoarcă încă, dar odihniţi și ghiftuiţi cu ceea ce le mai rămăsese din merinde și din vin. După altă bucată de drum parcursă în goană, ajunseră, pe la miezul nopţii, la Grinton. Ploaia încetase, iar luna, care se zărea printre norii călători, răspândea o lumină palidă peste întreaga vale.

Marrick Priory părea destul de primitoare şi de paşnică, încât Beatrice aproape că tânji acum să se ducă acolo. Richard descălecă și îi dădu ajutor lui și Beatrice să descalece, apoi îi luă mantaua neagră de pe umeri. Vântul rece o făcu pe fată să tremure. Toamna era aproape.

— Ţine minte, îi zise Richard lui Beatrice, cu o voce calmă, că te-am părăsit de îndată ce mi-am recăpătat calul și armele, și că ai ajuns aici mergând tot timpul pe jos. Rânji. Arăţi destul de jalnic, pentru ca această declaraţie să pară vrednică de crezare. Apoi adăugă mai în serios: De sir Robert să nu pomenești.

Beatrice abia putu să fie atentă la spusele lui, apoi își îndreptă privirea spre el şi întrebă:

— Trebuie într-adevăr să ne luăm rămas-bun? Richard dădu afirmativ din cap. O, Doamne, nu pot! zise ea, cu un sughiţ de plâns, şi se agăţă de el, ca un copil speriat.

Primul lui impuls fu s-o consoleze, dar o respinse cu asprime şi o luă de braţ cu mâna lui puternică.

— Dacă acum cobori panta, ai ieşit din viaţa mea, zise el, răstit. Beatrice plânse încetişor şi îşi clătină capul. Am încheiat socotelile cu dumneata, nu-i așa? Nimic nu mă mai leagă de dumneata.

— Ești groaznic, zise ea, cu amărăciune. Ai crezut într-adevăr că poţi plăti asta cu aur?

Richard nu-i răspunse, ci îi arătă doar casa prietenoasă din fundul văii.

— Du-te, Beatrice. Trebuie să ne despărţim ca prieteni; atâta îţi mai sunt dator.

Ceva din vocea lui îi izgoni lui Beatrice supărarea, dar și ceva din ochii lui, ceva ce o făcu să amuţească, ceva ce venea din adâncul sufletului lui, ceva ce sclipea, preţ de o singură clipă, atunci când ochii lor se întâlneau, și apoi dispărea. Richard căzu în genunchi și-și lipi buzele de mâna ei rece, iar ea se aplecă repede, înainte ca el să se scoale, și îi sărută părul ud.

— Domnul să te aibă în pază și să te facă fericită, zise el încet, și toţi îngerii Cerului să te ocrotească.

Beatrice nu putu găsi alte cuvinte decât:

— Cu bine.

Apoi mâinile li se desprinseră una de alta, și Beatrice coborî dealul, alergând prin bălăriile ude. La mijlocul drumului se opri ca să se întoarcă, și îl văzu: Richard era acum călare pe telegarul lui uriaş. Beatrice îi făcu semne cu mâna. Simţi o strângere de inimă când privi din nou mănăstirea, dar alergă voinicește mai departe, până ce ajunse la portalul scund al locașului. Obosită și cu răsuflarea tăiată, ciocăni în uşă şi aşteptă să i se răspundă. Când trecu în cele din urmă pragul și se văzu înăuntru, privi, cu prudenţă, cu coada ochiului, peste umăr. Richard mai era acolo. Beatrice îi putu vedea silueta neagră, pe creasta dealului, și nu

se îndoi că Richard aşteptase să vadă că a fost primită şi că intrase la loc sigur. Cu un sfâşietor sughiţ de plâns, Beatrice căzu în braţele surorii lui sir Robert. Maica îi dezmierdă părul şi îi spuse cuvinte de mângâiere, în timp ce zăvoarele încuiau uşa.

•

La două zile după aceea, un călăreţ năduşit ceru să fie anunţat regelui Filip. Acesta îl primi, cu totul împotriva obiceiului său, în cabinetul lui particular, înainte de liturghia de dimineaţă. Curierul rosti gâfâind cele trei cuvinte ce-i fuseseră încredinţate la Castelul Haughton-le-Moor:

— Bastardul a evadat.

26

„My conscience hathg a thousand several tongues,
And every tongue brings in a several tale,
And every tale condemns me for a villain."[88]

William Shakespeare,
Richard III

În ultima zi a lui octombrie, Richard se îndrepta călare spre miazăzi. Furtunile de toamnă începuseră să răvăşească ţinutul. Pe buze, Richard avea un zâmbet feroce, iar ochii lui cenuşii erau încruntaţi şi reci. Cu patru săptămâni în urmă, când se despărţise de Beatrice la Grinton, pornise spre Winchester cu o viteză diabolică. Mauclerc, care mai era acolo, lucrând pentru vătafii regelui, îşi dusese comandorul, pe care îl crezuse mort, în unica sa cameră de deasupra prăvăliei unui tăbăcar. Petrecuseră cea mai mare parte a nopţii stând de vorbă. Richard se mai posomora şi acum când îşi amintea de cuvintele spuse de Mauclerc:

— Părerile erau împărţite. Eu am fost numit comandor provizoriu, dar lui Toeni i-a venit greu încă de la început să se conformeze. Ardea de dorinţa de a se răzbuna, şi ar fi dat foc fiecărei colibe şi fiecărui bordei de pe moşia lui Morley, dacă nu l-aş fi oprit eu. Era inevitabil... Începând din acea clipă, n-a mai fost niciodată de acord cu mine. Din păcate, ideile lui radicale au avut, la fraţii veniţi din temniţele lui Morley, mai mult ecou decât raţionamentul meu moderat. Am tot încercat să găsesc un compromis acceptabil, dar se pare că ideile lui au fost şi în trecut adeseori diferite de ale mele, fără să fi spus vreodată ceva

despre asta. Dând din cap compătimitor, ca şi cum ar fi vrut să scuze atitudinea lui Toeni, Mauclerc adăugase: Libertatea i se urcase la cap... Atât timp cât fratele Laurence a rămas alături de tine, l-ai ferit de orice pas greşit. Prezenţa ta a avut un efect preventiv. Aşa au stat lucrurile cât v-aţi aflat în Templul de la Londra, şi tot aşa au stat şi în timpul ultimelor luni, cât aţi călătorit împreună. Îmi aduc aminte că şi atunci când ai plecat din Templu, în octombrie, a început foarte curând să săvârşească mici încălcări ale Regulilor, care, din păcate, au devenit apoi din ce în ce mai grave. El ştia că are nevoie de un om cu caracter ferm, al cărui exemplu să-l poată urma. Urăşte slăbiciunea şi sunt sigur că a început să te urască, pentru că tu ai fost întotdeauna acel om. O ciudată scindare a omului: de la ură la admiraţie. Pentru că atunci când a ajuns la noi vestea că n-ai supravieţuit luptei de la Haughton-le-Moor, aproape că a plâns de mânie. Bineînţeles că noi n-am putut fi de acord cu planul lui de răzbunare. Atunci a apărut pe scenă lady Margaret de la Zouch. A văzut-o ultima dată când s-a întâlnit cu unul dintre oamenii noştri de legătură, un notar din Lincoln, şi s-a îndrăgostit lulea de ea.

Richard ascultase cu mânie crescândă. Toeni o mai întâlnise pe fată din când în când, în aparenţă ca din întâmplare, şi apoi începuse să-i facă vizite regulate... Mauclerc îi dăduse de înţeles lui Toeni că trebuie să-şi scoată din cap fata. În acel moment, Toeni se despărţise de Mauclerc, urmat de doi fraţi din Haughton-le-Moor, care plecaseră cu el într-o expediţie de jaf. În câteva săptămâni, grupul celor trei îşi dobândise o reputaţie îndoielnică, jefuind şi incendiind moşiile celor despre care ştiau că se pronunţaseră categoric împotriva templierilor sau că simpatizaseră cu regele Franţei. Mauclerc nu putuse face mai nimic ca să-i oprească. Se gândise îndelung ce măsuri să ia ca să-l cheme la ordine pe tânărul cavaler. Înapoierea subită a lui Richard îl eliberase din această dilemă.

— Lasă-l pe Toeni în seama mea, spusese Richard. Am să-i dau o ultimă şansă. Dacă n-o acceptă, n-am încotro nici eu.

Richard îşi acordase sieşi o săptămână de odihnă, ca să-şi refacă sănătatea zdruncinată în timpul detenţiei sale, două

săptămâni ca să pună lucrurile în ordine şi să trimită oamenilor săi noi instrucţiuni, şi apoi, însoţit de Edmund the Lion, îşi începu urmărirea, ceea ce nu fusese prea greu.

Richard zâmbi amar, cum obişnuia el uneori, şi îl bătu pe Pelerin pe crupă. Capul calului lui Edmund se afla după coada lungă şi neagră a lui Pelerin.

Soarele asfinţise de mult, şi razele lunii în creştere dădeau numai atâta lumină câtă le trebuia celor doi călăreţi ca să-şi poată continua drumul. Flăcările unui foc din depărtare, din Pădurea Charnwood, le arătă încotro trebuie s-o ia. Când ajunseră la mică distanţă de foc, descălecară. Richard îl lăsă pe Edmund în urmă, lângă cai, şi se duse de-a dreptul spre tabără. Se mişcase atât de silenţios, încât îi luă pe cei trei cavaleri prin surprindere. Până să se dumirească ei, Richard se şi afla lângă focul de tabără. Cei doi însoţitori ai lui Toeni se sculară grabnic în picioare, dar Richard nu le dădu aproape nicio atenţie, şi atunci ei urmăriră direcţia privirii lui calme.

Purtând un veston luxos de brocart, care acoperea o cămașă de mătase și niște pantaloni colanţi, care îi puneau clar în valoare mușchii vânjoși ai picioarelor, Lawrence de Toeni stătea rezemat de un copac, ţinând în mână ulcica de vin din care tocmai băuse. Mirosul de pui fript mai plutea încă în aer.

Calul lui Toeni se afla chiar în spatele lui, înșeuat și harnașat luxos. Chipul tânărului cavaler pălise întrucâtva, dar altminteri nu trăda cu nimic faptul că se cam speriase de apariţia subită a comandorului său.

— Visez? întrebă el, bine dispus, abia crezându-și ochilor, și apoi își făcu o cruce. Sau văd o nălucă?

Richard nu răspunse la zâmbetul dezarmant al celuilalt

— Aștept o explicaţie.

Ceilalţi doi fraţi nu îndrăzniră să deschidă gura. Toeni râse. Părea să fie ultimul lucru care îi mai rămăsese.

— De unde vii? Ai înviat din morţi? întrebă el.

— „De la Haughton-le-Moor” sună mai plauzibil.

— Nu faci bine că te încumeţi să vii singur printre noi.

Fu rândul lui Richard să râdă, și râse cu un sarcasm amar.

— Crezi că mai există ceva de care ar trebui să mă tem?

întrebă el, pronunţând rar cuvintele.

— Da: de mine! M-am săturat să fiu un simplu consimţitor lipsit de iniţiativă. Nu mă iau după cărturarii care şovăie! Şi nici după un bastard fără nume! Sunt un Toeni şi sunt propriul meu şef!

Trufaşa declaraţie fu însoţită de vâjâitul spadei, pe care Toeni o trase din teacă. Richard nu încercă să-i pareze lovitura.

— Apără-te! zise ironic Toeni.

— N-am să-mi împovărez sufletul cu sângele unui templier.

— Cu al încă unui templier, vrei să spui, îl corectă Toeni, pe un ton tăios.

Richard îi aruncă o privire nimicitoare, dar se stăpâni. Rămase calm lângă foc, sigur de sine, cu braţul stâng atârnat fără vlagă de-a lungul trupului, şi cu mâna dreaptă pe portspadă. Era poziţia în care i se manifesta personalitatea, poziţia în care îi domina pe ceilalţi şi îi determina întotdeauna să facă ceea ce voia el, fără să se folosească de ameninţări sau de forţă. Toeni simţise ades această constrângere, care la început îl iritase; apoi o acceptase, dar izbutise până acum să ascundă faptul că o acceptă. Ceea ce ura el cu adevărat era propriul său respect faţă de omul care îl făcu și acum să cedeze. Își vârî spada în teacă.

— Presupun că știi precis ce am făcut în ultimele două luni, zise el. Richard nu-i răspunse, ci doar dădu din cap, dar privirea lui înlocui răspunsul. Cineva trebuia să-i înveţe minte odată și odată! exclamă Toeni, revoltat. Tăcerea încordată care urmă îi spuse că Richard nu era de acord cu el. Pe toţi sfinţii! N-am putut să lucrez cu Mauclerc, pur și simplu pentru că n-am putut să suport să stau cu gura căscată și să aştept ca să văd ce se petrece. Am renunţat la tovărăşia lui pentru că noi avem nevoie de fapte, de fapte simple ca bună-ziua, de fapte categorice. Richard dădu iar din cap. Unicul răspuns la violenţă este violenţa. Așa a fost întotdeauna și așa are să rămână în vecii vecilor!

— Thomas de Lincoln nu ne-a învăţat niciodată să procedăm astfel, răspunse sever Richard. Și tocmai acesta este motivul pentru care te-am vrut lângă mine. Am ştiut întotdeauna că n-ai

aceleași convingeri ca și mine. Mi-ai părut suspect încă de când te-am văzut, pe tine, fostul meu tovarăș de chilie, la Mansurah, în The Weald. Așadar n-ai învățat nimic de la mine, în lunile în care am fost împreună?

— Așadar, tu n-ai învățat nimic de la Morley?

Richard făcu un pas înainte și îi arse una lui Toeni pe obraz cu dosul palmei. O picătură de sânge i se prelinse încet lui Toeni din colțul gurii. Toeni se dădu înapoi. Richard zise:

— Am petrecut o jumătate de an în acea temniță uitată de Dumnezeu și am acceptat asta deoarece știam că-mi jertfisem libertatea pentru zece din frații mei, de care aveam mare nevoie. Și în timp ce eu, cu moartea în fața ochilor, n-am trădat numele voastre, încercând să te pun la adăpost și pe tine, tu te-ai „distanțat"! Crezi oare că după ce am evadat îmi mai ardea să-mi iau revanșa, jefuind moșiile seniorului de Morley, să mă răzbun pe niște bieți țărani, care nu avuseseră nimic de-a face cu toată tărășenia asta și care poate că nici nu știau de ea și nici n-o înțelegeau? Dar tu ne-ai târât numele în noroi: jefuind, distrugând, dând foc, ducându-i la sapă de lemn atât pe bogați, cât și pe săraci, atât pe vinovați, cât și pe nevinovați! Tăcu câteva secunde, ca să-și tragă sufletul, ca să nu se lase purtat de mânie prea departe. În acest timp, Toeni își duse mâna la pumnal și și-l trase din teacă, dar Richard îi prinse pe dată mâna, încât atacatorul lăsă să-i cadă arma pe jos. Richard își îndreptă din nou privirea spre chipul lui Toeni, care se făcuse alb ca varul. În ultima vreme ai cam întrecut măsura. Ai operat prea mult timp în aceleași comitate, iar motivul este mai mult decât limpede. Îl lăsă să înțeleagă la ce făcuse aluzie, în timp ce-i privea admirativ îmbrăcămintea costisitoare. Te sfătuiesc să n-o mai întâlnești, și în orice caz nu la noapte. Contele de Lancaster și contele de Warwick au mobilizat trupe ca să te atace pe drum.

Lui Toeni nu-i veni să creadă ceea ce i se spusese. Richard îi întorsese spatele și privea focul de tabără aproape stins. De când evadase de la Haughton-le-Moor îi venea uneori greu să-și adune gândurile. Devia mereu spre evenimentele din ultimele șase luni. Se stăpâni și îl chemă pe Edmund the Lion, căruia îi dădu misiunea să plece cu cei doi frați în pădurea de la

Fodringeia.

— Minţi, zise Toeni, după ce cei trei cavaleri plecară. Vrei numai să mă împiedici s-o revăd. Pe Sfântul Ioan! N-am nevoie de aprobarea ta ca să mă duc sau să stau unde vreau!

— Nu-i chema pe sfinţi în ajutor, îl preveni Richard. Bagă-ţi minţile în cap!

— Minţile? Vrei să mă înveţi ce sunt femeile? Ha-ha! Tu nu ştii nici măcar cum arată. Tu n-ai habar ce poate însemna o femeie pentru un bărbat.

Tristeţea de pe chipul celuilalt, unde se aşteptase să vadă mândrie rănită, nu-i scăpă lui Toeni, deşi Richard părea nepăsător. Toeni se întrebă dacă Richard se pregătea să-şi reverse mânia asupra sa. Se pregătea oare Richard să-şi satisfacă în felul acesta propria sa sete de răzbunare? Ah, dacă ar fi putut să-i dea cineva un răspuns la această întrebare! Richard nu se simţise niciodată atât de neliniştit şi de nesigur. Bine că nu i se vedea asta pe faţă. Oftă şi-şi puse mâna pe umărul lui Toeni.

— Ce trebuie să fac cu tine, Lawrence? întrebă el, calm. De fapt, nu-mi rămâne altă opţiune decât să te ucid: eşti o primejdie pentru tine însuţi şi pentru noi. Îţi ofer o ultimă şansă, şi ar fi bine s-o accepţi, pentru că drum de întoarcere nu există. Am văzut-o pe femeia aceea, am obţinut informaţii despre ea: Margaret de Zouch nu e vrednică de încredere, n-o avem la mână cu nimic. Ia o hotărâre înainte de a-ţi pune viaţa în joc. Fir-ar să fie de treabă! Te credeam mai deştept. Ai cădea cu ochii deschişi, ca un orb, în capcana pe care ţi-au întins-o. Hai cu mine; pierdem vremea.

Încălecară şi porniră prin ceaţa deasă a dimineţii, care dădea pădurii culoarea neagră-cenuşie a unui cavou. După zece minute de tăcere, Toeni zise:

— Ştii că Simon the Hermit a murit?

— Ştiu.

— Am fost acolo acum vreo şapte săptămâni.

— Nu vreau să ştiu, răspunse morocănos Richard.

— Dar... Nu înţelegi? Nu l-am ucis noi, Doamne fereşte! S-a prăbuşit pur şi simplu şi şi-a dat sufletul în faţa noastră.

— Cu siguranţă că a ştiut de ce aţi venit. Aţi întors peştera cu

josu-n sus în căutarea aurului; nu-i așa? De ce nu l-ați îngropat pe bătrân?

— Înainte de a-l fi putut îngropa am descoperit că eram urmăriţi. Abia am scăpat, și nu ne-am mai întors niciodată, de teamă ca ei să nu cumva să ne aștepte.

Încetul cu încetul, negura se risipi și făcu loc unei ploi mărunte. Se apropiară acum de liziera Pădurii Charnwood. La un semn al lui Richard, Toeni descălecă și îl urmă, ducându-și calul de căpăstru pe un deal împădurit. De pe creasta dealului putură cuprinde cu privirea împrejurimile.

— Capcana se închide.

Richard îi arătă marginea de jos a povârnișului abrupt de pe cealaltă parte a spinării dealului, unde o potecă îngustă de nisip șerpuia prin pădure. Era drumul care ducea din pădure spre răsărit și pe care mișunau pedestrașii. Cei doi cavaleri descălecară și își croiră cu băgare de seamă drum prin desișul de ferigi și de arbuști dintre copaci, până ce fură siliţi să se oprească: în faţa lor se afla un luminiș vast, unde aveau să fie expuși vederii oricărei persoane care ar fi trecut pe acolo.

— Va trebui să alergăm ca să ne salvăm viaţa, zise Toeni, încălecând.

Richard încălecă și el pe Pelerin, dar îl opri pe Toeni.

— Călăreţi, zise el în surdină. Se uitară prin ceaţa care mai stăruia în jurul crestelor dealurilor, și un zâmbet apăru pe chipul lui Richard. Ce surpriză plăcută! mormăi el, apoi îl bătu pe Toeni pe braţ și îi arătă o făptură slăbănoagă pe un cal sur. Prinse dârlogii mai strâns în mâini și-și opri brusc calul. Aici trebuie să te las singur, urmă Richard. Când am să-ţi fac semn, să pornești, în timp ce eu le abat atenţia. Să te duci de-a dreptul la Fodringeia și să mă aștepţi. Ai să-l găsești acolo pe Edmund the Lion, noul tău comandant. Poate că ai să te simţi mai bine cu el decât cu mine sau cu Mauclerc. Fii înţelegător, Lawrence; e ultima ta șansă. Eu trebuie să plec cât mai curând în Franţa. Hai să ne strângem mâna, să iertăm și să uităm.

Toeni respinse mâna care îi fusese întinsă.

— Lua-te-ar naiba! mormăi el.

Până să poată Toeni pleca, Richard îl prinse de braţ și zise:

— Am spus cândva că n-am să-i iert pe cei care refuză să-mi execute ordinele. În cazul tău am fost îndurător, pentru că am avut înţelegere pentru pasul tău greşit. Dar mai mult decât înţelegere nu pot să-ţi ofer nimic. Să nu faci prostii, frate; altminteri îţi iscăleşti propria condamnare la moarte.

— Are să vină o zi în care ai să fii însetat după violenţă şi răzbunare, întocmai ca mine, zise Toeni, cu o voce care tremura de mânie.

— Aşteaptă până ce-ţi acopăr plecarea, fu tot ce spuse Richard.

Cam atâta răbdare îi mai rămăsese lui Toeni, în timp ce stătea călare şi scrâşnea din dinţi. Şi-ar fi predat cu plăcere duşmanului camaradul, dar, ştiind că asta ar fi însemnat şi pentru el însuşi un sfârşit jalnic, se abţinu. Richard porni călare, la pas, spre marginea povârnişului abrupt, şi se opri acolo, învăluit încă în pale de ceaţă.

— Domnule conte! strigă el.

Văzu că vreo câţiva oameni îşi opresc brusc caii şi cercetează coama dealului. Lancaster, pe calul său sur, încercă să vadă prin ceaţă, ca să descopere identitatea călăreţului care i se adresase astfel. Nu recunoscuse vocea, în timp ce Richard cobora încet panta şi-şi făcea apariţia dintre copaci, Toeni dădu pinteni calului şi dispăru neobservat dincolo de deal. Aproape de mijlocul drumului, Richard se opri. Se zări o vagă sclipire metalică atunci când îşi ridică mâna, exclamând:

— Domnule conte! Cred că ăsta vă aparţine!

Pumnalul bătut cu nestemate vâjâi în aer şi se înfipse în trunchiul unui copac, chiar lângă conte. Arma mai vibra încă atunci când contele îşi puse mâna slabă pe mâner şi o smulse. Apoi contele privi forma bine cunoscută a pumnalului şi poziţia nestematelor, dându-şi seama încetul cu încetul de semnificaţia incidentului. Richard zâmbi amar, amintindu-şi de clipa hotărâtoare din celulă, şi porni, mânându-l pe Pelerin cât mai aproape de coama dealului.

— Eşti împresurat! strigă Lancaster.

Nerăbdător, contele făcu semn oamenilor săi să-l urmărească pe fugar. După câteva minute se auzi zăngănit de arme şi apoi

uriaşul cal negru plecă în galop, fără călăreţ. Thomas de Lancaster zâmbi satisfăcut și dădu pinteni calului său, îndreptându-se spre locul în care avusese loc lupta. Presupunând că Bastardul fusese doborât de oamenii săi, îi chemă înapoi, fără să vadă că Richard se agăţase de şa, cu un picior bine proptit de scară.

Edmund the Lion nu-l găsi pe Lawrence de Toeni în Pădurea Fodringeia. Tânărul gentilom, cu mândria profund rănită, hoinărise trei zile, până ce, în cele din urmă, hotărî că nu se expune nici unei primejdii dacă îi aduce Margaretei de Zouch un omagiu, făcându-i o vizită.

Lucrurile nu stăteau însă așa cum crezuse el, dar când își dădu seama de situaţie, era prea târziu. Totuși, nu vru să-i lase pe atacatorii săi să-l ia prizonier, și dădu o luptă crâncenă în faţa ochilor domniţei, care privea spectacolul de pe zidul castelului. Tânăra Margaret era la curent cu capcana ce-i fusese întinsă iubitului ei, pentru că luase și ea parte la complot încă din clipa în care aflase cine e Lawrence. Și totuși, pe domniţa trădătoare o trecură fiori atunci când, în cele din urmă, Lawrence de Toeni se prăbuși, rănit mortal de o săgeată care îi dăduse lovitura de graţie. Edmund the Lion, care, în urma însărcinării date de Richard, stătea ascuns în bălării, ca să intervină dacă Toeni ar fi căzut viu în mâinile Margaretei de Zouch, își azvârli arcul și dădu mulţumit din cap. Cadavrul lui Lawrence, cu șaisprezece răni, fu cerut de familia Toeni și dus la domeniul acesteia, unde fu înmormântat în capelă. Pe mormânt fu pus un monument, împodobit cu portretul cioplit în piatră al răposatului. Portretul îl înfăţișa pe Lawrence în echipament complet, cu crucea roșie pe mantaua albă, cu mâna dreaptă pe garda spadei și cu picioarele rezemate pe trupul unei femei.

•

În ziua în care Toeni își dădea sufletul, Richard sosi la Londra. Cenușiul Tower părea aproape vesel în soarele de toamnă. În jurul și înlăuntrul solidelor metereze și al zidurilor ameninţătoare era un neîntrerupt freamăt, datorat marelui număr de oameni care își desfășurau activitatea aici. Chiar și în White Tower, toţi erau mult prea ocupaţi ca să mai acorde

atenţie unui călător obosit, aşa încât Richard se văzu nevoit să-şi caute el singur drumul spre camera lui Blanche şi să intre neanunţat. N-o găsise la Windsor, unde îşi aveau reşedinţa regele şi regina, aşa încât presupusese că Blanche se înapoiase în vechea ei cameră de aici.

Blanche privea alăptarea pruncului ei şi, când se deschise uşa, nu văzu decât o pereche de cizme prăfuite. Cu un strigăt de pudoare, doica îşi încheie bluza, înainte de a-şi ridica privirea ca să vadă cine pătrunsese în chip atât de brutal în budoarul lui Blanche. Micuţul Étienne făcu o mutrişoară nemulţumită şi se întoarse ca să bâjbâie după pieptul doicii, căutând în zadar sfârcul. Bluza doicii se umezi de laptele care continuase să curgă. Blanche se făcu albă la faţă şi ar fi căzut fără vlagă de pe taburetul ei, dacă Richard nu s-ar fi repezit ca s-o prindă. La învălmăşeală, copilul îşi găsi pumnul, şi-l vâri în guriţă începând să sugă fericit. Richard zâmbi.

— Fii bună şi lasă-ne câteva minute singuri, îi zise Blanche doicii.

Femeia şovăi o clipă, dar când văzu că Blanche îşi revenise din uluire, se sculă de pe scaun şi îl puse pe Étienne în braţele lui Richard.

— *My lord*, zise ea, cu o reverenţă, şi se retrase în grabă.

Cavalerul ţinu pruncul în braţe cu stângăcie şi, numai o clipă, dori fierbinte să aibă şi el o soţie şi un copil. Involuntar, gândul îl duse înapoi spre tânăra fată pe care o lăsase la Marrick Priory.

— Ţi-am admirat feciorul. E un copilaş frumos, îi zise el lui Blanche, punându-i-l în braţe. Mâinile ei mai tremurau încă atunci când îl luă de la Richard pe Étienne, dar, când Richard vru să facă un pas înapoi, Blanche îi prinse la iuţeală mâna dreaptă şi şi-o lipi cu foc de obraz.

— Să fie oare adevărat? şopti ea. Eşti într-adevăr aici?

— Păi nu ştiai? Regele nu ţi-a spus nimic când şi-a făcut neruşinata ofertă cu privire la capul meu şi nu ţi-a povestit cum a fost supralicitat cu mărinimie de clericii englezi, de Lancaster şi de papă, ca să nu mai vorbim de suma formidabilă oferită de Filip?

Blanche dădu din cap că nu, în timp ce privirea ei fierbinte

nu se dezlipise de pe chipul lui, şi apoi se agăţă cu putere de mâna lui ca şi cum s-ar fi temut ca Richard să nu dispară de îndată ca i-ar fi dat drumul.

— Ai slăbit, zise ea, apoi îi zâmbi cu duioşie. Mi se pare sau ai într-adevăr câteva fire de păr alb la tâmple?

Richard îşi zise că nu s-ar mira dacă ar fi adevărat, căci văzuse el însuşi că lui Jacques de Molay, în închisoare, îi albise părul cu totul în numai câteva luni.

— Ochii nu te înșală, răspunse el, simplu.

Blanche îşi duse mâna lui Richard la buze şi o sărută în palmă.

— *Mon cher chevalier*,[89] şopti ea. Blanche era înzestrată cu o flexibilitate vrednică de admiraţie. Îşi revenise după şocul resimţit la apariţia lui Richard şi acum începu să debiteze toate întrebările care îi veneau pe buze, în timp ce-şi punea odrasla în leagăn. Ce s-a întâmplat? Unde ai fost în tot acest răstimp? Vii de-a dreptul din... de acolo? Pentru numele lui Dumnezeu, cum ai scăpat? Un nume îi veni brusc în minte. Spuneai că şi Lancaster a încercat să te cumpere de la seniorul de Morley? Lancaster... Ce însemnătate are el pentru tine, Richard?

— Ce însemnătate am eu pentru el, o corectă Richard. Ai primit documentul pe care ţi l-am trimis? Blanche întinse mâna spre un dulap secret, ascuns în spatele tapetului care acoperea peretele. O mişcare rapidă a mâinii lui o opri. Dacă nu te stânjeneşte să mi-l mai păstrezi câtăva vreme, te-aş ruga să-l laşi acolo. Nu am nici timpul necesar pentru a mă ocupa de această problemă, şi n-am nici dreptul.

— Aş putea să te ajut cumva? Vrei să încerc să aflu adevărul?

Vocea lui Richard avu un sunet ca de alarmă când răspunse:

— Pentru numele lui Dumnezeu, să nu faci asta. Să nu laşi niciodată pe nimeni să bage de seamă că ştii ceva. Faptul că eu ştiam de existenţa acestui document a fost de ajuns pentru ca Lancaster să încerce să mă ucidă. Iartă-mă că nu-ţi dau nicio explicaţie şi că nu-ţi răspund la niciuna dintre întrebări. Pentru moment nu prea am nevoie de document.

Blanche fu vădit dezamăgită.

— Am să aflu altă dată adevărul, dar atunci va trebui

neapărat să faci ceva cu el, îl tachină ea.

— A fost o poveste groaznică, zise el, apoi tăcu câteva clipe şi privi atent mica fâşie de cer albastru care se vedea prin fereastra îngustă a încăperii. De fapt, ce se petrece aici? întrebă el. N-am găsit nici măcar un slujitor care să mă anunţe. De ce eşti aici, în loc să fii la Windsor, lângă regină?

— Sunt mai multe motive. Vocea ei avut un timbru cinic. În primul rând, tezaurul e gol, încă de la începutul anului, aşa încât noi, adică regina şi doamnele ei de onoare, am fost nevoite să folosim nişte venituri speciale, strânse de pe moşiile din Ponthieu. Asta în ceea ce priveşte lipsa de slujitori. În al doilea rând, Curtea nu s-a restabilit cu totul în urma turnirului de la Wallingsford, unde Gaveston şi-a etalat cu mare pompă reabilitarea deplină, şi cu acest prilej a găsit cu cale să-i jignească pe cei mai mulţi dintre conţi, inclusiv pe Lancaster, pe Gloucester, pe Pembroke şi pe Warwick. S-a făcut nesuferit. Închipuieşte-ţi: fratele Perrot a fost singurul care s-a amuzat peste măsură. Nici chiar regele n-a ştiut prea bine dacă trebuie să râdă auzind glumele lui Piers.

— Ce anume a făcut? întrebă Richard, pe care toată povestea nu-l interesa decât pe jumătate.

— A câştigat cele mai multe dueluri, pentru că este un bun spadasin şi călăreşte ca nimeni altul. Asta a fost din capul locului o greşeală de neiertat, deoarece conţii pe care i-a făcut să muşte pământul n-au să uite niciodată. Şi apoi, în timp ce conţii îşi mai scuturau încă praful de pe veşminte, fratele Perrot i-a luat peste picior cu glumele lui usturătoare şi chemându-i după poreclele lor, născocite chiar de el: pe Aymer de Valence, conte de Pembroke, l-a numit Iosif Iudeul, pentru că e slab şi palid; Guy Beauchamp, conte de Warwick, a fost Câinele Negru, pentru că face spume la gură când e supărat; iar contele de Lincoln, Burtică. Chiar şi pe Gloucester, propriul său cumnat, l-a jignit, numindu-l Fecior de Târfă, o aluzie la sora regelui, Joan de Acre. Iar Lancaster a fost numit pe rând Scripcar, Lăutar, Porc Bătrân şi Calic, pentru că e înalt şi slab. Richard pufni într-un hohot de râs. Unii, sporovăi Blanche în continuare, susţin că Gaveston a adus servicii importante în Irlanda, dar în niciun caz

n-a învăţat nimic din asta. Mai bine rămânea acolo; e mai rău decât înainte. Din când în când mă refugiez în Tower, iar Isabela stă uneori la mine, încântată să mai poată pleca de acolo. Londonezii ţin la ea. Vine încoace ori de câte ori poate.

— Regele ar trebui să fie mai hotărât şi să se ocupe mai puţin de tovarăşul său de joacă. De fapt, de ce duce regatul lipsă de bani?

— Pentru că în nord sunt dificultăţi. Războiul împotriva scoţienilor continuă să sugă din tezaur, iar noul lor rege, Robert Bruce, e pe cale să taie acum drumurile de acces pentru transportul proviziilor spre fortăreţele noastre... Se opri brusc şi râse. Fortăreţele *noastre*... Am şi început să gândesc şi să mă exprim ca o englezoaică! În orice caz, acum nu mai putem transporta provizii într-acolo decât pe mare, ceea ce e îngrozitor de scump.

— Pe toţi sfinţii! exclamă Richard. Ce fel de rege e ăsta? Dacă aş domni eu peste ţara asta, aş porni pe loc la război şi i-aş mătura pe scoţieni din ea!

— Din păcate, nu domneşti tu, zise Blanche. Eduard ar vrea din toată inima să fie un rege bun, ar vrea din toată inima să fie prieten cu toate partidele, dar nu poate, împotrivirea faţă de un nou război e mai puternică decât vocile care îl cer. Baronii n-au chef să lupte... Din fericire, am înregistrat o singură izbândă, adăugă ea, pe un ton triumfător. Isabela se comportă cel puţin ca o soţie credincioasă, cu toate că, hotărât lucru, nu-l iubeşte. De fapt, îşi joacă foarte bine rolul; felul cum simulează dragostea merită toată admiraţia.

— Şi Eduard?

— E absolut indiferent faţă de ea. Se gândeşte mai degrabă la favoritul lui decât la nevastă-sa.

— Din nefericire, Isabela are un tată cu care nu suferă nicio comparaţie, zise Richard.

— Şi o mamă cu un caracter atât de blând şi de prietenos, încât nicio altă femeie nu se poate măsura cu ea, cu atât mai puţin o regină. Eduard a început să urască memoria tatălui său, dar trebuie s-o fi iubit mult pe maică-sa.

Richard dădu din cap,

— *Eleanor the Faithful*[90]. A murit cu ani în urmă. Dar fiindcă a venit vorba despre soţii credincioase: ai mai primit vreo veste de la Aymer?

— Nu. După câte ştiu, nu este de semnalat nicio veste importantă din Franţa.

— Vrei să-i duc un mesaj din partea dumitale?

— Bineînţeles. Am să-i scriu. Căută în grabă o foaie de pergament şi începu să scrie, cu o caligrafie cam nesigură, din pricina emoţiei. Te înapoiezi curând? întrebă ea, când fu pe la mijlocul scrisorii.

— Depinde de foarte multe lucruri, fu răspunsul.

— Ai să stai la Aymer?

— Numai scurt timp.

Richard începu să se plimbe neliniştit încolo şi încoace prin cameră. Cuta de pe fruntea lui îi spuse lui Blanche că templierul medita. Blanche cunoştea această expresie a feţei lui, aşa încât îl lăsă în pace. Mai trecură vreo cincisprezece minute până să-şi termine scrisoarea către Aymer. O împături, îi puse pecetea şi i-o înmână cavalerului.

— Când pleci? întrebă ea.

— Mâine.

— Aşa de repede?

Richard dădu din cap că da, şi privi prin fereastra îngustă a camerei.

— Sper să mai ţină câteva zile vremea frumoasă, zise el. Nu m-am născut pentru mare; se pare că n-am să fiu niciodată de acord cu propriul meu stomac.

Râsul lui Blanche umplu mica încăpere.

— Ai un obicei: să te iei pe tine însuţi peste picior. E un obicei extrem de amuzant. Încearcă o dată să mănânci zdravăn înainte de a te îmbarca.

— E un păcat, rânji Richard.

Blanche râse cu poftă, apoi redeveni serioasă.

— Vrei să-mi spui de ce pleci în Franţa? Sau mă amestec astfel în tainele tale?

— Ştiu că ai să taci, zise el, cu blândeţe. Dar tot ce pot să-ţi spun e că trebuie să vorbesc pe şleau cu papa, ca să aflu ce poate

și ce vrea el să facă. Atât de lipsită de perspectivă e situația! Trebuie să ni se dea posibilitatea de a ne asigura o apărare.

Lui Blanche nu-i veni ideea să-l întrebe dacă se îndoiește că va fi lăsat să intre la papă. Știa însă foarte bine că Richard n-ar suporta un refuz al papei.

— Și oamenii tăi de aici, din Anglia?

— Pot deocamdată să-și vadă de treabă fără mine. Omul care ți-a înmânat documentul lui Lancaster și care ți-a adus la cunoștință presupusa mea moarte este acum comandant. Și este vrednic de încredere. Toate celelalte dificultăți au fost rezolvate.

Cu toate că Blanche nu spusese niciun cuvânt în legătură cu zvonurile auzite de ea la Curte, cele referitoare la banda lui Toeni, care fuseseră atât de aproape de adevăr, Richard fu sigur că Blanche se întrebase dacă acum totul se află sub control. Răspunsul lui o liniști pe deplin; Blanche zâmbi recunoscătoare.

— Nu te temi că ai să fii prins din nou dacă te încumeți să te înfățișezi la Curtea papei? întrebă ea, îngrijorată.

Richard își vârî sub cămașă scrisoarea pentru Aymer și răspunse, dând din cap:

— Anul camerei de tortură este prea proaspăt în memoria mea ca să-mi mai îngăduie o asemenea prostie. De data asta am să-mi iau mai multe măsuri de precauție. Se aplecă deasupra leagănului și privi pruncul, care se uită, la rândul lui, cu vădită curiozitate, la silueta masivă și întunecată a cavalerului. Nu-ți vine să crezi, zise Richard visător, că făpturi atât de nevinovate și de neprihănite, când cresc, pot deveni asemenea fiare blestemate. Blanche fu mirată de mânia cu care rostise Richard aceste cuvinte și socoti că e mai bine să nu-l întrebe nimic. Richard îi dădu însă de bunăvoie o explicație. Din fericire, nou-născuții nu sunt toți viitori Filipi, Nogareți, Lancasteri... Șovăi, înainte de a adăuga:... sau Morleyi. Blanche fu pentru a doua oară mirată de sunetul vocii lui, dar acum și de brusca lui șovăială. Richard se întoarse cu spatele la leagăn și zise: în ceea ce-l privește pe el, nu mi-e frică, *madame.* Ochii lui trădează curajul tatălui său.

Lui Blanche îi zvâcni inima de bucurie când auzi aceste cuvinte și întrebă repede:

— Poţi descoperi în el şi unele din trăsăturile mele?

— Da, *madame*: buzele lui. Va fi cândva un mare crai.

Blanche râse senzual. Răspunsul îi făcuse mare plăcere. Richard, dându-şi seama că păşise pe un sol primejdios, se aplecă în grabă în semn de despărţire şi se îndreptă spre uşă.

— Richard! Blanche alergă spre el şi îl făcu să se oprească, datorită sunetului stăruitor al vocii ei. Ai să-i ceri Sanctităţii Sale să anuleze anatema? Cuvintele i se încâlciră când adăugă: Vreau să spun... excomunicarea... să nu mai fi nevoit să trăieşti aşa... nici tu, nici Aymer...

Richard o privi drept în ochi, înainte de a răspunde:

— Mă tem că nu prea are rost. Fireşte că am să-i atrag atenţia asupra acestei probleme, dar să nu-ţi faci iluzii deşarte, *madame.* Fără a se feri nicio clipă de privirea ei, care implora, zise în continuare, cu toată hotărârea: N-am de gând să-i cad în genunchi. N-am săvârşit nimic rău, ca să merităm o pedeapsă atât de aspră. Dumnezeu însuși ne e martor.

Blanche vru să protesteze, să-l convingă să fie mai smerit, dar Richard plecă înainte ca ea să mai poată rosti un cuvânt.

27

„Nulii tam feri affectus ut non disciplina perdomentur.”[91]

Proverb

La sfârşitul lunii noiembrie 1309, Aymer şi Richard se îmbrăţişară frăţeşte în pădurea de la răsărit de Lyons-la-Forêt. Aymer nu părea aproape deloc mirat că-şi mai vede prietenul în viaţă, sau poate că ştia doar să-şi ascundă această mirare.

— Îmi închipuiam eu că n-ai să ne laşi în plata Domnului într-un asemenea moment, zise el. După ce citi scrisoarea lui Blanche, îl conduse pe Richard în tabăra confortabilă pe care o amenajase pe malul Eptei. În timpul unei mese copioase, stropită şi cu vreo câteva ulcele de vin, îi spuse lui Richard: Nu prea facem progrese aici. De fapt, nu s-a ajuns încă la niciun rezultat, cu toate că în luna mai au fost numiţi nişte împuterniciţi, care să cerceteze fărădelegile noastre şi să-i interogheze pe fraţii noştri. Pentru Franţa, asta înseamnă Sens; pentru Anglia, Canterbury; pentru Rhenania, Maienţa, Köln şi Trier. Peste doi ani, conciliul de la Vienne va pronunţa sentinţa.

— Papa e la Avignon, bineînţeles. Uitasem că a plecat din Toulouse. Pare că e atât de mult de atunci.

Atât de mult de atunci... Totul părea că avusese loc de mult... Richard îşi petrecuse o jumătate de an în altă lume, în care nu cunoscuse nimic altceva decât pereţii celulei sale, întunericul şi mizeria. Gândurile îi zburară spre Haughton-le-Moor, în timp ce trăgea cu urechea la ceea ce îi spunea Aymer. După câteva luni de activitate, comisia nu realizase încă nimic important.

Afacerea era dificilă, învinuirile erau absurde, asta o știau toți, dar nimeni nu se încumeta să se pronunțe împotriva lui Filip. Nerăbdarea lui Filip și mustrările de conștiință ale papei duseseră în cele din urmă la un compromis și, în luna august, Clement le dădu martorilor dispoziția de a se prezenta la palatul episcopal din Paris. Regele urma să aibă grijă ca înalții dregători ai ordinului și cavalerii templieri să vină să-și susțină apărarea în fața anchetatorilor papali. Oficial, această procedură începuse la 12 noiembrie, deci cu mai bine de două săptămâni în urmă. Niciun martor nu se prezentase însă, nici dintre cei propuși de ordin, nici dintre cei propuși de acuzare, încât anchetatorii fuseseră trimiși în fiecare zi înapoi, fără niciun rezultat.

Nogaret trăgea bine sforile. Prin presiuni formidabile și prin făgăduieli nerușinate, agenții lui îi împiedicară pe frați să vină la proces. Cei care se declaraseră totuși gata să apere ordinul, și deci să vină la Paris, fură arestați de către polițaiul-șef al închisorii Châtelet, care îi amenință la rândul său cu moartea dacă dau ascultare citației comisiei. Numai Hugues de Pairaud, marele vizitor al Templului din Franța, izbuti să ajungă la comisie și să ceară ca bunurile ordinului să fie puse la adăpost. Și adăugă că el, dacă i se garantează în mod ferm propria siguranță, nu va mai vorbi decât în prezența papei. Făcea aluzie la observatorii lui Filip, prezenți la ședințe.

La 26 noiembrie, cu patru zile înainte de sosirea lui Richard în Franța, compăru în fața comisiei marele maestru: slab și încovoiat trupește, dar cu o voință neînduplecată, gata s-o înfrunte.

— Vreți să apărați ordinul? fu el întrebat, iar răspunsul fu următorul:

— Ordinul a fost aprobat de Sfântul Scaun Apostolic, care i-a confirmat și privilegiile. M-aș mira peste măsură dacă Biserica Romano-Catolică ar voi acum să-l ducă la pierzanie. Ordinul nu e răspunzător decât față de papă și, ca atare, măsurile luate de regele Filip sunt ilegale și reprezintă un abuz de putere… M-aș socoti un om rău și ticălos dacă n-aș apăra acest ordin, de la care am primit atâtea? Această sarcină mi se pare însă foarte anevoioasă: în ce fel trebuie să-l apăr așa cum se cuvine? Eu sunt

prizonierul papei și al regelui Franței, și n-am decât patru dinari de cheltuit pentru această apărare. N-am decât ceea ce mi se dă. Doresc ca adevărul cu privire la acuzațiile aduse ordinului meu să nu ajungă a fi cunoscut numai de cei ce fac parte din el, ci să ajungă la urechile tuturor regilor, prinților, prelaților, ducilor, conților și baronilor din lumea întreagă!

Membrii comisiei se făcură că n-au înțeles. Îi arătară un înscris, care conținea mărturisiri făcute, chipurile, chiar de către Molay. Fusese înmânat de către un frate servient, care le spusese membrilor săi că marele maestru îi dăduse dispoziție să-l predea în numele lui.

La vederea acestui înscris nerușinat, marele maestru își făcu o cruce și mormăi:

— V-aș spune eu ceva, dacă n-ați fi ceea ce sunteți și dacă ați fi împuterniciți să auziți ceea ce am de spus.

Cuvintele lui fură socotite de către membrii comisiei ca o provocare.

— N-am venit aici ca să primim mănușa pe care ne-o azvârli în obraz, răspunseră clericii.

Molay se grăbi să aplaneze neînțelegerea.

— N-am vrut câtuși de puțin să spun asta. Am vrut să spun că lui Dumnezeu îi place să le rezerve unor asemenea inși ticăloși soarta pe care le-o aplică tătarii și sarazinii: aceia ar pedepsi astfel de indivizi spintecându-le capul de la creștet până la umeri.

Cuvintele lui nu fură pe gustul prelaților.

— Pe cei pe care Biserica i-a găsit că sunt eretici îi va pedepsi ca eretici, se repeziră să-i răspundă, iar pe cei îndărătnici îi va preda tribunalului secular.

Amenințarea era limpede. Molay, prudent, se abținu de la orice replică. În acea clipă interveni Guillaume de Plaisians, care fusese trimis de rege tocmai ca să-l împiedice pe marele maestru să ia asupra sa apărarea ordinului. Un Jacques de Molay care se simțea atât de tare, din punct de vedere intelectual, era pentru Filip o primejdie de moarte: marele maestru ar fi câștigat sigur procesul.

Ceea ce discutară Plaisians și Molay nu putu afla nimeni, dar

după scurta lor întrevedere, marele maestru ceru un timp de gândire, care îi fu acordat.

După două zile, Molay compăru din nou în fața comisiei. Din atitudinea lui trufașă nu mai rămăsese acum mare lucru. Două zile îi fuseseră de ajuns lui Plaisians ca să-l prelucreze; în plus, venise și Nogaret la fața locului, ca să exercite presiuni și mai puternice asupra plăpândului bătrân, care, în singurătatea sa, sub o asemenea amenințare, nu mai putea face față imensei răspunderi ce-i revenea. Spuse că nu e decât un cavaler sărac și fără carte, pentru că nu știe latinește, și că înțelesese că papa își rezervase cauza sa, ca și pe cea a celorlalți înalți dregători ai ordinului. În starea în care se găsea acum, nu voia să întreprindă nimic pentru moment. Mai rosti câteva cuvinte palide în apărarea fraților săi, spunând că nu există nicio altă biserică în care cultul creștin să se bucure de mai mult respect decât în cea a templierilor, că nu există nicio congregație care să fi făcut mai multe pomeni decât cea a Templului, că nu există alți bărbați care să fi vărsat atâta sânge pentru religia creștină ca ostașii lui Hristos.

— Toate acestea nu sunt de niciun folos pentru mântuirea sufletului, dacă le lipsește baza credinței catolice, fu răspunsul comisiei. Guillaume de Plaisians și Guillaume de Nogaret ascultară în cele din urmă, cu un zâmbet de triumf și de automulțumire, cererea bătrânului neputincios, care implora să fie lăsat să asiste la liturghie.

•

Aymer tăcu brusc.

— Dar tu nici nu asculți ce spun! exclamă el, supărat, ceea ce îl făcu pe Richard să revină, cu un șoc, la prezent.

— Ce-a fost cu Plaisians? întrebă el. Aymer îl privi consternat. Iartă-mă. Mă tem că mintea îmi era aiurea, zise el, ca să se scuze.

— Aiurea?! Prea bine. Ai avut necazuri. Dă-le-ncolo. Am să-ți repet toată povestea.

Și îi spuse încă o dată ceea ce îi spusese cu puțin înainte, întrebându-se în tot acest timp de ce Richard își ferește privirea atunci când el, Aymer, încearcă să i se uite drept în ochi.

„Ceva nu e în regulă cu tine, prietene”, își zise el, și-și propuse să afle adevărul, înainte ca Richard să plece la Avignon. Urmări ale detenției? Se îndoi că aceasta ar fi cauza.

În dimineața următoare, Aymer își trezi camaradul și zise:

— Mă duc să inspectez castelul.

Richard se sculă numaidecât în picioare, ca să-l însoțească, și după cinci minute fură amândoi pe drum, călărind la pas, în pâcla dimineții. Pânzele de păianjeni dintre crengi păreau o horbotă gingașă, cu micile picături de ceață atârnate de fire, datorită frigului nopții. Richard își aminti că Beatrice aproape că se supărase pe el atunci când, după evadare, își lăsase calul să treacă printr-un asemenea păienjeniș argintiu, în zorii zilei. Oare n-o va mai putea izgoni niciodată din gând pe Beatrice? Râsul ei îi mai răsuna și acum în urechi, și oftă fără să vrea.

— Ferrand mai e la Paris? întrebă el, dând-o brusc deoparte, din gând, pe Beatrice.

— Da, dar nu în La Cité. E prea primejdios. Ferrand a păstrat legătura cu fratele lui, furnizându-ne astfel informații. În plus, își mai petrece o bună parte din timp cu delegații papei în palatul episcopal, în locul unui grămătic, care, tocmai la timp, este chinuit de o boală misterioasă.

— Presupun că această boală ne costă mulți bani.

— Într-adevăr. De la el am aflat despre cele declarate de Molay în fața comisiei. Ai vreo idee cum ai să ataci problema când ai să te afli între patru ochi cu papa?

Richard dădu din umeri.

— Am să-mi formulez discursul în drum spre Avignon. Atunci am să știu ce s-a petrecut. Tot ce vreau deocamdată este să le creez fraților noștri posibilitatea de a dispune de o apărare cât mai fermă. Asta e unica noastră speranță, Aymer. Dacă vom putea găsi acolo oamenii potriviți acestui scop și în număr suficient, și care să fie sprijiniți și informați de noi din afară, vom mai avea poate o șansă de a ne salva onoarea și ordinul. Pentru că numai de asta se teme Filip: că vom izbuti să câștigăm procesul, că vom fi liberi, și noi, și ordinul, și că el va rămâne cu buzele umflate.

— Prea târziu pentru cei care au murit pe masa de tortură,

prea târziu pentru aurul care s-a și scurs în lăzile lui Filip. Știai că a pus mâna pe veniturile domeniilor noastre? N-o să mai vedem niciodată niciun gologan din acești bani.

— Așteaptă, dădu din cap Richard. Ai să vezi ce sumă uriașă are să ceară pentru cheltuielile de judecată și pentru plata călăilor și a uneltelor lor, pentru paza și cazarea deținuților, după ce totul se va isprăvi. E prea târziu pentru atâtea și atâtea lucruri, Aymer, și dacă papa nu colaborează, putem să ne lăsăm păgubași, deoarece Filip și Nogaret țin bine frâiele în mâini.

— Ți-am spus ce s-a petrecut la Trier și la Maiența? întrebă Aymer, ca să-l mai înveselească pe Richard.

— Nu.

— Frații noștri de acolo s-au săturat să se mai teamă. Ruta evadaților trecea bineînțeles prin comanderiile noastre. Frații noștri de acolo au apărut în fața episcopilor în echipament complet, cu spada încinsă la brâu, cu lancea în mână, cu scutul pe umăr, cu viziera coifurilor trasă. Episcopii nu prea au avut altceva de făcut decât să le asculte protestele. Frații noștri și-au proclamat nevinovăția și apoi le-au întors episcopilor spatele și și-au văzut de drum în pace și libertate.

În depărtare putură vedea turnurile castelului și nu după mult timp li se făcu semn de pe ziduri că pot trece în deplină siguranță pe podul mobil.

— Filip nu m-a stingherit câtuși de puțin de când m-am înapoiat. Totuși, rămân rareori mai mult de câteva ceasuri înlăuntrul acestor ziduri. Prefer să fiu luat prin surprindere afară, dacă e să fie, decât să stau închis înăuntru, îl lămuri Aymer pe Richard.

— Este o viață foarte plăcută, gândi Richard cu glas tare.

— Ca să nu mai vorbim de câteva scurte intermezzouri, îl completă Aymer, rânjind.

— Deci ne simțim înlăuntrul a patru ziduri ca și cum am fi prinși într-o capcană. Filip e prea ocupat pentru moment.

Urcară treptele spre drumul de rondă și-și îndreptară de acolo privirile spre dealurile împădurite. Totul părea pașnic în aerul răcoros al dimineții. Când traversară curtea de onoare, în drum spre intrarea în turnul castelului, un băiat veni în goană

de la grajduri.

— *Messire le Bâtard*!

— Micul Raoul! zise Richard, zâmbind. Băiatul îi sări în brațe, și îl cuprinse cu mâinile de gât.

Aymer îl ciupi pe Raoul de obraz și îl dojeni:

— Data viitoare să spui: *messire Richard.* Da?

Richard își trecu degetele prin părul creț al piciului.

— Ai crescut de când te-am văzut ultima dată, micuțule prieten. În curând ai să fii bărbat.

— Am aproape nouă ani, *messire*, preciză el, cu mândrie.

— Și ești un grăjdar desăvârșit, adăugă Aymer.

— Îmi pare bine că aud asta, zise Richard. De altfel, așa ne fusese vorba, nu, Raoul? Acum du-te să-i ții de urât lui Pelerin până mă întorc. Băiatul porni radios în galop spre grajduri.

— Ce băiat bun! zise Richard. N-are în el nici pic de răutate.

— Încă nu. Cum îți place fiul meu?

Intraseră în donjon și se aflau în sala mare, unde mirosea a paie proaspete și a lemn de stejar.

— O, foarte mult, răspunse Richard.

Jilțul de lemn cioplit din capul sălii semăna leit cu cel în care stătuse Beatrice în timpul ospățului turnirului și în ziua în care contele de Lancaster îi făcuse o vizită prizonierului seniorului de Morley.

— Asta-i tot?

Aymer așteptă amănunte, care însă nu veniră. Ar fi putut la fel de bine să le vorbească pereților masivi ai sălii. Richard traversă încet sala. Bocănitul cizmelor lui pe lespezi se răsfrânse de pereți, întocmai ca în acea zi. La capătul sălii, Richard se opri; degetele îi lunecară pe sculptura în lemn a jilțului. De ce existau atâtea lucruri care îl făceau să se gândească la ea? Deodată izbi cu pumnul în brațul jilțului.

— Pe toți dracii! strigă el, și rămase câteva clipe nemișcat, cu capul plecat, cu ochii închiși, ca să nu vadă ceea ce nu voia să vadă. Când își ridică din nou privirea, Aymer stătea în fața lui, în cealaltă parte a jilțului, cu piciorul drept pe șezutul jilțului, și cu brațul, cel fără mână, rezemat de genunchi.

— Nu-ți șade deloc bine să blestemi, zise el, calm. Văzând că

nu primeşte răspuns, privi cercetător chipul lui Richard, şi întâlni în sfârşit căutătura tulbure a ochilor lui cenuşii. Aceşti ochi nu-l puteau înşela. Rămase perplex câteva clipe, apoi întrebă, parcă nevenindu-i să creadă:

— O femeie, Richard?

Ochii lui Richard deveniră pe loc duri ca oţelul, iar gura îi deveni feroce. Într-o bruscă explozie de mânie, Richard exclamă:

— La naiba! De ce trebuie să săvârşim întotdeauna acel unic păcat, de ce nu putem să născocim altceva, când vrem neapărat să încălcăm regulile ordinului? Există o sută şi douăzeci şi şapte de feluri de a ne nesocoti legământul, dacă e să-l credem pe Filip. De ce trebuie să fie întotdeauna o femeie? Şi scuipă acest cuvânt cu atâta dispreţ şi dezgust, ca şi cum ar fi fost lucrul cel mai rău din lume. Să mă bată Dumnezeu! zise el în cele din urmă, cu vocea înecată, şi-şi lăsă ochii în jos, incapabil de a suporta privirea uluită a lui Aymer.

— La urma urmei, nu e sfârşitul lumii, încercă francezul să-l calmeze pe Richard.

— Pentru tine nu.

Aymer se prefăcu acum că n-a auzit reproşul.

— Cine e? întrebă el.

— Are vreo importanţă?

— Să zicem că n-are. Nu-ţi dai seama că generalizezi în mod grosolan? Până acum numai noi doi, tu şi eu, am săvârşit această greşeală.

— Lawrence de Toeni a pierdut şi el calea dreaptă. Am dat dispoziţie să fie lichidat dacă va cădea în mâinile Margaretei de Zouch. Cu puţin înainte de plecarea mea din Rye, mi s-a raportat că dispoziţia mea a fost executată, şi de atunci gândul acesta nu mi-a mai ieşit din minte. Eu am fost cel care l-a trimis acolo, cu toate că nu-mi dădeam seama: l-am pedepsit şi l-am umilit pentru că cedase slăbiciunii pe care mie însumi mi-am interzis-o. Invidia mea a fost aceea care l-a trimis la moarte. Richard oftă. Un om milostiv îşi înalţă sufletul, dar cel hapsân îşi vatămă propria carne, aşa se spune în Scriptură. Sufletul meu nu e prea curat, prietene; nu e decât un suflet murdar şi nefericit.

— Te chinuiești singur cu asemenea mustrări de conștiință, Richard. Nu mă îndoiesc că ai procedat corect.

— Cel ce nu e el însuși nevinovat nu are căderea să-și dea părerea despre vina altora. De aceea, și nu numai de aceea, am s-o izgonesc din inima mea. Se izbi în piept cu pumnul strâns.

— Încerci să-ți înfrânezi patima, *Richard l'Intègre*, zise ironic Aymer. Vrei s-o uiți, prietene, dar n-ai să izbutești. Te cunosc prea bine.

— Trebuie, răspunse hotărât Richard, și apoi, cu o privire deznădăjduită spre grinzile de deasupra sa: O, Doamne! Aș fi în stare să sărut pământul pe care calcă! Se simți totuși mai bine, acum, când Aymer îi aflase taina. Într-un fel sau altul, asta îl făcu să se simtă mai în largul lui. Se așeză pe marginea estradei, acum mai puțin încordat. Aymer așteptă cu răbdare.

— E fiica cea mai mare a seniorului de Morley, zise Richard deodată. M-a ajutat să evadez, iar eu tot ce am putut să fac pentru ea a fost s-o încarc cu restul aurului nostru. Deocamdată n-are să poată să-l folosească, pentru că trebuie să rămână într-o mănăstire înainte de a se putea înapoia acasă în siguranță.

— Te-a iubit? vru să știe Aymer.

— Ce fel de întrebări pui! Am abuzat de dragostea ei – asta îmi încarcă cel mai mult conștiința – în timp ce eram pe deplin conștient de răul ce-i pricinuiesc. M-am folosit de dragostea ei în propriul meu avantaj și m-am descotorosit de ea după aceea, așa cum părăsești un cal pe care l-ai luat cu chirie: îi plătești pentru că te-a servit cu credință și apoi îl lași în plata Domnului. Cu deosebirea că pentru asta a fost excomunicată.

— Ești o bestie și un neghiob fără pereche.

— Da, sunt un ticălos, dar aveam îndatoririle și convingerile mele. Unii își pot alege drumul de urmat spre țel, Aymer. Eu n-am decât unul singur, și trebuie să-l urmez, fie că-mi place, fie că nu. Aymer dădu din cap. Se zice că timpul vindecă toate rănile, adăugă Richard, dar mă dor al naibii, de parcă ar fi proaspete.

— Și chiar după ce se vindecă rana, rămâne cicatricea.

Ochii li se întâlniră și rămaseră ațintiți astfel.

— În lipsa unui duhovnic, e bine să știu că te am pe tine, zise

Richard.

Aymer zâmbi, se sculă în picioare și îl bătu pe Richard pe umăr. Cuvintele, oricare ar fi fost ele, erau de prisos.

28

„Aşadar: înainte, o, cavalere,
şi loveşte-i cu suflet neînfricat
pe vrăjmaşii lui Hristos, fund
sigur că nimic nu te poate despărţi
de milosârdia lui Dumnezeu.”

Bernard de Clairvaux,
De laude novae militiae ad Milites Templi

Înfofolit într-o târsână, Richard îşi croi drum spre încăperile papei, printre prelaţii în sutane roşii şi violete, de mătase şi de brocart. Putuse intra neobservat în mănăstirea benedictină de la Avignon, deoarece, de când se instalase papa acolo, nimeni nu mai ştia cine e de-al casei şi cine nu. După repetatele sale stăruinţe de a i se acorda o audienţă, Richard fu lăsat să intre într-o cameră lăturalnică, unde, nu după mult timp, veni şi un episcop. Richard îşi reînnoi cererea.

— Cu neputinţă, zise episcopul. Dacă, în loc să vorbeşti cu papa, vrei să vorbeşti cu mine…

Richard se sculă în picioare, cât era de lung, şi declară:

— Trebuie neapărat să vorbesc între patru ochi cu Sanctitatea Sa, chiar astăzi. E o chestiune urgentă.

Ca urmare a tonului autoritar al lui Richard, episcopul începu să-şi debiteze scuzele. Nu putea deduce, după târsâna simplă a penitentului, în ce calitate venise acesta, dar îşi dădu seama că

solicitantul e un gentilom de rang înalt şi cu mare greutate.

— Sanctitatea Sa a avut o zi obositoare. Mă tem că e suferind. O boală veche, şi care...

— Păcat. Am să aştept aici până se va simţi mai bine.

Richard nu crezuse niciun cuvânt din ceea ce i se spusese, deoarece papa își folosea foarte des sănătatea şubredă ca pretext atunci când voia să scape de un anumit mesager sau de o discuţie penibilă, așa încât luă loc înainte ca episcopul să fi putut protesta.

— Am să văd ce pot să fac, dacă insiști...

— Da, insist.

În cursul orei următoare, starea de spirit a lui Richard se înrăutăţi treptat, din cauza, în bună parte, şi târsânei, care era foarte incomodă. La un moment dat, gândurile negre îi fură brusc întrerupte de un uşor zgomot de paşi. Deschise uşa, numai atât cât să poată prinde, preţ de o fracţiune de secundă, imaginea unei femei, care se grăbea să iasă pe culoar. Evident, femeia tocmai ieșise din încăperile particulare ale papei. Richard auzise destule zvonuri, ca să știe că ochii nu-l înșală. Frumoasa Brunissende Talleyran de Périgord nu numai că-i era papei ibovnică, dar îl şi costa o avere. Cu un zâmbet cinic, Richard băgă de seamă că veşmintele femeii mai erau încă în dezordine.

După numai câteva minute, Richard fu poftit să intre în sala de audienţe, unde papa îl aştepta, pe tron, în ţinută pontificală protocolară. Richard făcu o reverenţă, își plecă respectuos capul și rămase în aceeași poziţie până ce auzi că se închide uşa în spatele său. Apoi privi drept în ochi chipul molâu din faţa sa. „Totul la acest om e molâu", își zise Richard, „nu numai chipul, ci și burta umflată, și mâinile lipsite de vigoare, acum împreunate și ţinute în poală, precum și pieptul plat, și umerii lăsaţi. Chiar și mintea îi e molâie, căci dacă n-ar fi fost aşa, nu i-ar fi dat niciodată regelui Franţei mână liberă." Preţ de o clipă, Richard se întrebă ce naiba face aici: nu trebuia să-i salveze pe templieri de catastrofa care îi ameninţa? A venit în audienţă la un om lipsit cu desăvârşire de şira spinării... Dar dacă el, Richard, va fi acea şiră a spinării, mai exista poate o şansă de a întoarce roata.

Cavalerul, care trecuse prin încercări și mai grele, începu să-și caute cuvintele. Pur și simplu, nu putu să-și aducă pe buze titulatura „Sfinte Părinte”, și-și stoarse creierii, ca să găsească alt termen.

Papa rezolvă problema. Cu o tresărire, îl recunoscu pe cavaler.

— Nu-mi amintesc de dumneata, zise el.

Mâinile albe ale papei, cu degetele împodobite cu inele prețioase, se îndreptară spre un clopoțel de argint, dar Richard se repezi numaidecât.

— Nu vă temeți, zise el. Am venit cu gând de pace. Mă căiesc de ceea ce am făcut. Cu voia Sanctității Voastre vreau să mă prevalez de azilul oferit de această casă și să fac penitență, ca să-mi ispășesc păcatele.

— Asta e bine, fiule, răspunse papa, cu o voce prietenoasă, dar cam lipsită de căldură.

Papa își retrase mâna. Îl privi acum pe penitent cu ceva mai multă atenție și zări frânghia înnodată în jurul târsânei, care prezenta semne de folosire repetată și recentă.

Clement nu prea avea cum să bănuiască acum că păcatele la care făcea aluzie Richard nu erau cele la care se gândea el: trecuseră două luni de la acea tristă despărțire de la Grinton, dar Richard tot o mai dorea pe drăgălașa Beatrice. Era o dorință de nestăvilit. Trupul lui tânjea după ea, iar inima îl durea, dar Richard nu voia să se dea bătut. Pedepsindu-se cu târsână aspră, legată cu frânghia înnodată la brâu (pe care o purtase cândva peste sutana albă, ca semn de castitate, și pe care acum o purta de cele mai multe ori pe pielea goală, sub veșminte, până ce i se scurgea sângele pe spinare, din rănile încă incomplet vindecate), își ucisese cu încetul până și ultima rămășiță a prezenței Beatricei în amintirea sa. O izgonise, cu cea mai mare hotărâre, din inima sa; ceea ce rămăsese era o cochilie goală și tare, care se umpluse cu amărăciune. Familiarizându-se acum cu cuvintele pe care el însuși le rostise, Richard găsi curajul de a accepta sarcina ingrată pe care avea de îndeplinit. Căzu în genunchi și sărută condurul de mătase al papei.

— Iertare, Sfinte Părinte! Îndură-te de noi!

Papa era profund mișcat. Nu se supărase că Richard se

adresase de-a dreptul lui Dumnezeu, şi nu reprezentantului Lui pe pământ. Se aplecă spre cavaler şi-şi puse mâna pe buclele lui blonde.

— Ridică-te, Richard, zise el. Nu e încă totul pierdut. Richard se sculă încet şi-şi îndreptă privirea spre falangele albe ale mâinilor împreunate ale papei. Când îşi ridică privirea, o întâlni pe cea nehotărâtă a papei. E nevoie de mai mult decât atâta pentru a ridica anatema Bisericii lui Dumnezeu. Mult mai mult.

— Îmi dau seama.

— Eşti pe drumul cel bun, fiule.

Richard îşi clătină capul, apoi zise:

— Nu spune oare Sfântul Ioan: „Cel ce-şi iubeşte fratele rămâne în lumină. Dar cel ce-şi urăşte fratele stă în întuneric, şi umblă în întuneric, şi nu ştie încotro merge, pentru că întunericul îi orbeşte ochii”? Şi în altă parte: „Dacă cineva spune: îl iubesc pe Dumnezeu, în timp ce-şi urăşte fratele, acela este un mincinos, deoarece cel ce nu-şi iubeşte fratele, pe care l-a văzut, cum îl poate iubi pe Dumnezeu, pe care nu L-a văzut?”

Papa dădu din cap.

— Ce vrei să spui cu asta?

— Că-mi iubesc fraţii, Sfinte Părinte, şi nu pot, şi nici n-am voie, să stau cu braţele încrucişate când sunt învinuiţi pe nedrept de cei care au fost înşelaţi prin minciuni şi prin mărturii false, şi sunt gata să mor la nevoie într-o încercare de a-i salva şi de a restaura onoarea ordinului nostru şi de a o ocroti de tragica greşeală făcută de stăpânul meu, regele Franţei, şi de a salva onoarea celor ce au murit pe mesele lui de tortură, pentru că au stăruit să susţină adevărul… Tot ce am făcut până acum în această direcţie, mânat de uimire şi de deznădejde, a avut un efect contrar. Vă cer ajutorul, vă implor să acordaţi sprijinul dumneavoastră, sprijinul şi ocrotirea Bisericii dumneavoastră, pentru că nu suntem oare şi noi fraţii dumneavoastră? Vă iubiţi fraţii, Sfinte Părinte?

Întrebarea fu pusă în chip atât de stăruitor, atât de violent, încât papa avu impresia că a fost atras într-o capcană.

— Bineînţeles, răspunse el, dar aceste nelegiuiri de care sunteţi învinuiţi sunt foarte grave şi sunt numeroşi martorii care

au jurat că au spus adevărul.

— Mă rog pentru cei ce au depus mărturie împotriva noastră, deoarece Sfântul evanghelist Marcu spune: „După cuvintele voastre veţi fi judecaţi şi după cuvintele voastre veţi fi osândiţi.” Au jurat strâmb, v-au aruncat praf în ochi şi au abuzat de încrederea Sanctităţii Voastre. Sunt fraţi renegaţi mituiţi, care au repudiat mantaua albă pentru Dumnezeu ştie ce motive, trădători, transfugi. Și-au bătut joc de cel mai evlavios, mai altruist şi mai cast ordin al creştinătăţii. Desigur, din calomnie mai rămâne întotdeauna câte ceva! Își strânse buzele înainte de a continua.

— Deci respingi toate învinuirile?

— Categoric. Sunt ruşinoase.

— Și totuși, mulţi dintre fraţii dumitale au recunoscut.

— Pentru că au fost siliţi, prin ameninţări şi cazne.

Richard era conștient că nu-i spune papei nimic nou.

— De aceea am și dispus să se purceadă la Paris la o nouă cercetare, care a fost pusă în clipa de faţă sub preşedinţia arhiepiscopului de Narbonne. Din această comisie mai fac parte arhiepiscopul de Limoges, cel de Bayeux și cel de Mende, ca și trei arhidiaconi, precum și Guillaume Agarni, preşedintele capitulului bisericilor din Aix-la-Chapelle. Cred că-ţi inspiră încredere faptul că asemenea prelaţi de vază conduc cercetarea. Ce mai vrei?

Gestul făcut de papă fu aproape dezarmant. Richard răspunse cu un zâmbet amar. Preşedinţia lui Gilles Aycelin, arhiepiscop de Narbonne, nu-i inspira încredere. Aycelin era un personaj viclean, care se ştiuse să câştige încrederea lui Clement, păstrându-şi-o și pe cea a regelui. Celelalte nume făcură asupra lui Richard o impresie la fel de slabă.

— Fraţii mei sunt împiedicaţi să se prezinte în faţa comisiei. La Paris domneşte o adevărată teroare, care îi pune pe fraţii mei în imposibilitatea de a se dedica apărării ordinului. După expresia chipului din faţa sa, Richard putu deduce că papei nu-i convenea să fie confruntat cu realitatea. În plus, citaţiile s-au limitat la fraţii noştri din ţara regelui Filip. Noi am dori citarea fraţilor noştri din afara ţării lui Filip, cărora nu le-au impus

tăcere agenţii lui Nogaret.

Papa dădu din cap. Numele lui Nogaret îi era ca un spin în ochi şi îi amintea de propriile sale obligaţii faţă de Filip.

— N-am cum să te ajut. Procesul e în plină desfăşurare.

— Dimpotrivă: acum a ajuns pe linie moartă. Richard socoti că sosise momentul ca să exercite presiunea necesară. În Franţa s-au prezentat numai câteva zeci de fraţi templieri, dar din cauza intimidărilor și ameninţărilor, declaraţiile făcute de ei în faţa comisiei au fost nesemnificative. Dar mai bine de o mie două sute de fraţi ai mei din întreaga lume creştină ar prefera să moară decât să asiste cu braţele încrucișate. Chemaţi-i la Paris, și Templul va fi apărat! Cu sprijinul necesar din partea mea, se-nţelege... Am, ce-i drept, numai un mic număr de oameni la dispoziţie, dar câteva sute pot ajunge în scurt timp, din ţările înconjurătoare, în Venaissin care aparţine Sfântului Scaun și unde vom fi foarte aproape de Avignon. Dacă ni se dă timp suficient, aproape o mie.

— Destul, zise papa, impacientat. Ce cereţi?

— Noi nu cerem, Sfinte Părinte. Noi implorăm smeriţi. Oamenii mei vă stau la dispoziţie ca să vă ajute în lupta împotriva regelui!

Clement, care cunoştea bine metodele de presiune și de intimidare practicate de Filip și de Nogaret, nu văzu nicio deosebire între a cere și a implora, deși ar fi trebuit să ştie că templierii n-ar fi intrat niciodată în Avignon, ba nici măcar nu le-ar fi trecut prin gând.

— Spune-mi atunci care-ţi este rugămintea stringentă, zise el, obosit.

— Sfinte Părinte, am nouă rugăminţi: numărul împlinirii.

Papa dădu binevoitor din cap și, cu un gest, îl pofti pe Richard să vorbească.

— Unu: Un apel către toţi templierii, chiar și către cei din afara regatului lui Filip, să se înfăţişeze ca apărători ai ordinului. Comisia trebuie să aibă grijă ca răspândirea acestui apel să fie cât mai mare cu putinţă. Doi: Niciun interogatoriu sub presiuni, ameninţări sau tortură, sau în prezenţa unor laici sau a altor acuzatori decât cei ai Bisericii. Trei: Mărturisirile stoarse sub

influenţa presiunilor sau a caznelor să fie considerate nule, iar cavalerii care le-au depus să fie audiaţi din nou şi să li se dea posibilitatea de a-şi retrage spusele. Patru: Aceia dintre noi care vor să apere ordinul în cursul procesului trebuie să fie şi ei prezenţi şi să fie şi ei audiaţi la Conciliul general de la Vienne, unde vom fi judecaţi. Cinci: Aceşti apărători vor avea nevoie de asentimentul marelui maestru al ordinului nostru şi va trebui să li se îngăduie să se pună de acord cu el. Şase: Aceiaşi apărători vor avea nevoie de ocrotire, încât să poată vorbi liber şi fără intimidări. Şapte: Cei care şi-au renegat mantia şi care şi-au făcut de ruşine ordinul şi i-au mânjit onoarea trebuie să fie arestaţi şi interogaţi, ca să se afle dacă depoziţiile lor au fost strâmbe sau adevărate. Opt: Aurul nostru şi proprietăţile noastre trebuie bine ocrotite, cel puţin până se va pronunţa sentinţa cu privire la noi. Richard făcu o mică pauză, gândindu-se la tezaurul Templului de la Paris, care se scursese în lăzile tezaurului regal. Nouă, zise el, în cele din urmă, aceasta este cea mai importantă rugăminte a mea şi vă implor ca, la rezolvarea ei, să acţionaţi cât mai repede cu putinţă. Fraţilor mei să nu li se mai suprime prea multă vreme dreptul de a vorbi cu duhovnicii şi capelanii lor şi să nu li se mai refuze prea multă vreme sacramentele Bisericii. Sunt închişi în temniţe mizerabile, hrăniţi timp îndelungat cu pâine şi apă, ameninţaţi şi torturaţi şi, în plus, trebuie să fie lipsiţi de mângâierea unui îngrijitor de suflete. Asta ne-a îndurerat mai mult decât toate încercările pe care fraţii mei au fost nevoiţi să le îndure. Am fost crescuţi şi instruiţi să îndurăm durerea în luptă, Sfinte Părinte, suntem ostaşi şi monahi, care am intrat în Templu pentru că am vrut să ne jertfim Domnului viaţa, dar nu în felul acesta şi nu fără sfânta împărtăşanie. Sfinte Părinte, vă implor, daţi-le fraţilor mei posibilitatea de a asista la liturghie şi de a primi sfânta cuminecătură.

Tăcerea de după această argumentaţie a lui Richard fu apăsătoare. Papa se simţi îngrozitor de încurcat gândindu-se cum ar reacţiona Filip dacă i-ar ajunge la urechi toate acestea, aşa încât hotărî ca o bună bucată de vreme să fie, chipurile, grav bolnav.

— Am să-i cer grămăticului meu să aștearnă totul în scris, zise el, obosit.

— Să se vestească oficial că v-ați plecat urechea la spusele mele, zise Richard, ironic. Sper să vă amintiți fiece cuvânt rostit de mine. De altfel, am să vă ajut periodic să vă amintiți.

Aroganța lui era o caracteristică a templierilor. Richard dârdâi în târsână sa, care acum începuse să-l calce de-a binelea pe nervi. Singurul lucru pe care îl dorea acum era să lepede cât mai repede acest veșmânt nesuferit. În același timp, se întrebă dacă nu cumva vorbise prea brutal, și trase concluzia că pledoaria sa fusese probabil tocmai ceea ce-i trebuia papei. Cu un genunchi încovoiat, își plecă smerit capul în fața părintelui Bisericii. Știa că papa Clement era în fond un om de treabă, care nu avea curajul să li se împotrivească lui Filip cel Frumos și lui Nogaret cel Groaznic. Niciun om care cunoștea acest tandem nu-i putea lua papei cu adevărat în nume de rău slăbiciunea. Dar cu sprijinul necesar ar fi mai putut salva Templul.

29

„True hope is swift, and flies
with swallow's wings,
Kings it makes gods, and meaner
creatures kings."[92]

William Shakespeare,
Richard III

Richard își petrecu restul iernii călătorind între Avignon și Paris. Vizita făcută de el papei dăduse roade: la ordinul lui Clement, comisia lansase un apel către toţi templierii să vină la Paris, ca să se înscrie ca apărători ai ordinului. Înainte ca Nogaret să poată interveni, apelul se răspândise atât de departe, încât printre templierii și prietenii lor renăscuse încrederea.

Veniră din toate colţurile creștinătăţii: chiar și unele comanderii mai puţin cunoscute erau reprezentate. Astfel, se duseră la Paris fraţi din Mende, Beauvais, Noyon, Vitry, Carcassonne, Sens, Corbeil, Chaumont, Tournai, Cambrai, Thérouanne, Utrecht. Richard îi cunoştea personal pe mulţi dintre ei, mai ales pe cei din Flandra, la care își căutase refugiu în primele luni și la care trimisese fraţi răniţi sau evadaţi: Gossin din Brugge, preceptorul Flandrei; Jan din Veurne, Simon de Repere și Niklaas Verzele – bărbaţi inimoși, care nu se temeau de moarte, ca și fraţii lor francezi. Se ridicaseră toţi ca unul, ca să apere ordinul.

Primăvara se apropia și razele soarelui se revărsau pe ogoarele Franţei. Chiar și pentru templierii din celulele întunecoase, viaţa

părea acum să fie mai suportabilă. Speranța lor sporea cu fiecare veste care ajungea până la ei. La 12 martie, aproape șase sute de templieri erau adunați în livada din spatele palatului episcopal, unde comisia îi întrebă dacă vor să apere ordinul.

Da, până la moarte!

Ferrand d'Uzès, acum în permanentă activitate ca grefier, abia își mai putu mânui pana de gâscă, de emoție. Plin de încordare, auzi cum li se citesc fraților săi actele de acuzare, în latină. Cu toate că cei mai mulți dintre ei nu cunoșteau această limbă, ascultară nemișcați, fără să-și clintească niciun mușchi, până ce fură citite toate cele o sută douăzeci și șapte de articole. La urmă, un membru al comisiei întrebă dacă trebuie să li se citească textul și în limba națională. Un templier păși în față și, îndreptând o privire plină de dispreț spre delegat, răspunse:

— Latina ne este de ajuns! N-avem nevoie să ni se traducă pe franțuzește o asemenea nerușinare! Tot ce scrie acolo nu e adevărat!

Cunoșteau, pasă-mi-te, prea bine învinuirile și în plus fuseseră informați și preveniți dinainte de către un dominican care își zicea Jean Guiraud și pe care unii îl cunoșteau mai bine sub numele de Richard Bastardul.

— Comisia n-are să știe pe unde să scoată cămașa, când are să vadă atâta afluență, care n-a fost prevăzută de ea, și desigur nici n-a fost dorită, spusese el. Vor încerca să-și ușureze munca lăsând numai o delegație a voastră să vorbească. Să nu le admiteți propunerile. Stăruiți că toți vreți să fiți audiați.

Ceea ce prevăzuse Richard se și petrecu: adunarea degeneră într-o mare dezordine. Toți templierii prezenți voiră la rândul lor să pună în lumină faptul că fuseseră torturați și că mărturisirile stoarse sub asemenea amenințări n-aveau nici cea mai mică valoare. Unii dintre ei merseră chiar mai departe: își arătară membrilor comisiei cicatricele. Și-și exprimară indignarea că în timpul detenției lor fuseseră nevoiți să se lipsească de sacramentele Bisericii.

Președintele comisiei, Gilles Aycelin, arhiepiscop de Narbonne, le propuse fraților să aleagă din mijlocul lor șase delegați, sau cel mult zece, ca procuratori, ca să servească drept

purtători de cuvânt ai tuturor celor şase sute de templieri.

Ferrand aşteptă plin de încordare răspunsul lor, în timp ce fraţii se sfătuiau. Nu avea cum să ştie că propunerea arhiepiscopului era o capcană vicleană: în dreptul canonic se prevede că asemenea procuratori trebuie aleşi în prezenţa a cel puţin două treimi din cei în cauză, dintre care majoritatea trebuie să fie de acord cu alegerea. Cum să fie adusă acum la îndeplinire o asemenea alegere? Cu toţi membrii ordinului răspândiţi în întreaga Franţă şi în străinătate, în închisori? Și dacă s-ar alege procuratori aici, la Paris, în numele cui ar putea vorbi ei? Ale cui drepturi le vor reprezenta ei? Ale celor aproape șase sute de fraţi templieri, dintre care cei mai mulţi aveau grade inferioare și numai douăzeci și doi erau cavaleri și numai douăzeci și nouă preoţi? N-ar avea, din punct de vedere juridic, niciun drept de a vorbi.

Richard contase pe un om, singurul dintre fraţi care poseda destule cunoştinţe juridice, ca să ferească Templul de o greșeală: Pierre de Bologne. Richard i-l indicase dinainte lui Ferrand:

— Acesta este omul care poate salva Templul.

Pierre de Bologne fu cel care făcu câţiva pași înainte și care luă cuvântul. Le ceru grefierilor să aștearnă în scris răspunsul lui și începu să vorbească. Cu cuvintele sale, izbuti să împiedice ca Templul să cadă în capcană, în acest stadiu, încă incipient, al procesului.

— Nu vedem ce ar putea face un procurator fără consimţământul marelui maestru, căruia noi înșine, ca și toţi ceilalţi fraţi, îi datorăm supunere, zise el, cu o voce calmă și clară, plină de autoritate. Cerem ca marele maestru, fraţii și preceptorii provinciilor să se adune cu toţii și să hotărască ce trebuie făcut în continuare.

Membrii comisiei fuseseră și ei, la rândul lor, preveniţi și instruiţi de către Nogaret. Aveau răspunsul pregătit.

— Marele maestru și ceilalţi înalţi dregători ne-au adus la cunoştinţă că nu pot lua asupra lor apărarea ordinului, în plus, încercară să exercite presiuni asupra fraţilor şi să forţeze luarea unei hotărâri rapide, adăugând: Grăbiţi-vă; ziua începerii consiliului se apropie!

Pierre de Bologne rămase imperturbabil. Se întoarse către camarazii săi şi, în câteva fraze pline de miez, le explică de ce trebuie să rămână cu toţii pe poziţie, cât de primejdios ar fi să admită propunerea comisiei. Se întoarse apoi spre preşedinte:

— Îmi menţin cu toată hotărârea declaraţia anterioară şi fraţii mei împreună cu mine.

Comisia mai încercă, în toate tonalităţile, să-i convingă pe fraţi că trebuie să-şi ducă la îndeplinire sarcina dată de rege! Dar nu izbuti, aşa încât, în cele din urmă, episcopul de Bayonne fu nevoit să consimtă să trimită notari în toate locurile în care erau deţinuţi templieri la Paris, ca să le ia declaraţii. Cu aceasta, prima lor confruntare se încheie în favoarea Templului.

Pierre de Bologne zâmbi şi îi făcu semn unui templier din apropierea sa. Templierul veni mai în faţă, își îndoi un genunchi şi, în numele tuturor fraţilor săi, rosti o rugăciune, cu o voce tremurândă, ce-i drept numai din când în când, dar plină de foc şi de convingere.

— Fie ca îndurarea Sfântului Spirit să ne ajute. Fie ca Maria, Steaua mării, să ne călăuzească spre portul beatitudinii. Amin. Doamne Iisuse, Părinte veșnic și Dumnezeule atotputernic... Te rog smerit și Te implor să mă luminezi, să mă eliberezi și să mă ocrotești, acum și în vecii vecilor, împreună cu toţi fraţii din Templu și cu poporul Tău creştin, atât de hărțuit și de urgisit. Mănăstirea Ta, care e a Templului lui Hristos, a fost ctitorită în cinstea sfintei Fecioare Maria, Maica Ta, de preafericitul Bernard, care, împreună cu alţi bărbaţi înțelepţi, i-a arătat Templului calea și i-a încredințat misiunea. Acum el e prizonierul regelui Franţei, pentru o pricină nedreaptă. De dragul sfintei Fecioare Maria și a curţii cerești, izbăvește-l și ocrotește-l! Doamne, Tu care ești adevărul, care știi că suntem nevinovaţi, fă să fim eliberaţi, ca să putem urma smeriţi legămintele noastre și poruncile Tale.

Când Richard auzi mai târziu raportul lui Ferrand, fu nevoit mai întâi să-şi stăpânească emoţia. Apoi își exprimă satisfacţia.

— Bine. Acum putem să ne punem pe treabă.

În timp ce, în următoarele săptămâni, notarii şi grămăticii la ordinul comisiei papale îi vizitară pe toţi templierii, veniră la

Paris mereu alţi templieri. În fiecare zi se înfăţişau la porţile oraşului numeroşi templieri, care voiau şi ei să apere ordinul. Până la urmă se adunaseră în capitala Franţei vreo nouă sute. Printre ei se aflau acum aproape patruzeci de preoţi şi cam tot atâţia cavaleri. Dar reţeaua lui Nogaret nu se odihnea: îi selectă pe deţinuţi şi numai cei care jucaseră un rol nesemnificativ în ordin şi care deci nu ştiau prea multe ajunseră până la palatul episcopal. Sergenţii regelui, în frunte cu comandantul închisorii Châtelet, pe nume Jean de Jamville, desfăşurară o activitate neîntreruptă, ameninţându-i pe fraţi cu rugul dacă nu renunţă la intenţia de a apăra ordinul sau dacă nu depun în faţa comisiei o „mărturie bună".

Richard îşi începu munca. Avu grijă să se afle în permanenţă alături de fraţii săi, înainte ca aceştia să fie vizitaţi de către notari, ţinu cu ei consfătuiri secrete şi le dădu sfaturi în legătură cu alegerea reprezentanţilor lor. Munca îi fu înlesnită de faptul că fraţii erau acum atât de numeroşi, încât temniţele Parisului nu-i putură adăposti. Erau cazaţi nu numai în chiar sediul Templului, în abaţiile Saint-Martin-des-Champs, Saint-Magleure și Sainte-Geneviève-des-Bois, dar și în casa contelui de Savoia și în case particulare, ce-i drept, încuiaţi şi cu picioarele legate, dar totuși accesibili, cu riscuri mai reduse.

Astfel îşi putu ajuta fraţii să-și aleagă purtătorii de cuvânt. În noiembrie, Ponsard de Gisy, comandor de Payns, pomenise două nume: Pierre de Bologne, care se distinsese între timp, și Renaud de Provins, comandor al casei de Orleans și totodată preot al Templului.

Ferrand îi atrăsese lui Richard atenţia asupra unui al treilea, care fusese o apariţie senzaţională în faţa comisiei: Bertrand de Sartriges, cavaler și comandor de Cariat. Acestui triumvirat îi fu adăugat după câteva zile Guillaume de Chambronnet, comandor de Blandeix, un om care s-ar fi lăsat intimidat de către agenţii regelui la fel de puţin ca și ceilalţi trei.

La 5 aprilie, notarii îşi predară raportul membrilor comisiei, care, cu binevoitorul episcop de Bayeux în frunte, hotărî ca cei patru cavaleri numiţi mai sus, Bologne, Provins, Chambronnet şi Sartriges, să aibă dreptul de a-i vizita pe deţinuţii care voiau să

apere Templul, dar sub pază strictă şi însoţiţi de notari şi de grămătici.

Richard nu putu ajunge la aceşti patru bărbaţi inimoşi, deoarece se aflau la Châtelet, în mâinile lui Jean de Jamville, dar ei nici nu prea aveau nevoie de el. Richard vedea apărarea Templului personificată în Pierre de Bologne: acesta avea atât cunoştinţele, cât şi îndrăzneala şi consecvenţa necesare pentru dificila sa sarcină. În plus, era un excelent orator.

După două zile, Pierre de Bologne porni la atac. Însoţit de opt fraţi, ceru să fie dus la palatul episcopal și le citi membrilor comisiei pledoaria pe care o scrisese în numele nefericiţilor săi fraţi. Cei mai mulţi dintre ei nu înţelegeau nici acum de ce erau persecutaţi, de ce era Templul învinuit de asemenea fărădelegi monstruoase. Încrederea lor în dreptate era atât de zdruncinată, încât se întrebau dacă nu-şi jertfiseră în zadar educaţiei militare şi severelor reguli monahale toţi acei ani de sărăcie, de abstinenţă şi de supunere.

Pledoaria lui Pierre de Bologne era de fapt o adevărată acuzare împotriva celor care învinuiseră Templul şi împotriva felului în care fraţii săi fuseseră trataţi şi siliţi să depună anumite mărturii.

— În prezenţa domniilor voastre, preacinstiţi părinţi şi membri ai comisiei, începu el, cu o voce răsunătoare, subsemnaţii fraţi ai ordinului declară următoarele, nu cu scopul de a porni un proces, ci pur şi simplu ca răspuns: că într-o cauză atât de importantă nu pot, nu au voie şi nu vor să-şi pună procuratori, fără prezenţa, sfatul şi consimţământul marelui maestru al ordinului și al capitulului; că toţi la un loc, ca și fiecare în parte, se oferă să apere ordinul și cer și imploră să li se îngăduie să asiste personal la conciliul general; că s-ar duce cu siguranţă la conciliu dacă ar fi liberi. Apoi trecu la mărturisirile smulse templierilor prin ameninţări sau violenţă. Iată de ce este cu atât mai de mirare, ba chiar de necrezut, zise în continuare Pierre de Bologne, plin de indignare, că li se dă mai multă crezare unor mincinoşi, care au fost mituiţi, decât celor care, ca nişte mucenici, şi-au pierdut viaţa în urma caznelor, în timp ce au stăruit să creadă în izbânda adevărului. Se acordă așadar mai

multă încredere unor mincinoşi corupţi, decât celor care, ca să rămână credincioşi adevărului, n-au ascultat decât de conştiinţa lor şi care au suferit şi mai suferă şi acum, în fiecare zi, în temniţele lor, decât celor care pentru adevăr au îndurat şi mai îndură atâtea necazuri, atâtea încercări, atâta teamă şi atâta mizerie? De fapt, nimeni n-ar trebui să se mai mire că într-un asemenea regim de ameninţări şi teroare se mărturisesc minciuni, ba e mai degrabă vrednic de mirare faptul că se mai găsesc atât de mulţi, majoritatea celor încă în viaţă, care, în pofida acestor condiţii, nu uită adevărul! De mirare este şi faptul că nu s-a găsit în afara regatului Franţei nici un singur frate din Templu care să fi susţinut sau să fi mărturisit minciuni, de unde se poate vedea destul de limpede motivul pentru care tocmai în regatul Franţei au fost exprimate aceste minciuni: pentru că cei ce au mărturisit au cedat, de teamă, în faţa ameninţărilor sau prin mituire sau corupţie. Expuse apoi aceleași cereri pe care i le formulase și Richard papei. Dar cuvintele lui fură alese cu mai multă grijă. Căci preotul avea mult mai multă pregătire și experienţă decât tânărul cavaler. Fu o cuvântare lungă, pe care preotul o ţinu în faţa membrilor comisiei, care, pe măsură ce argumentaţia lui înainta, se roșeau tot mai mult la faţă, de rușine. Ascultară, totuși, nemișcaţi, când Bologne ajunse la concluzia: Cine intră în ordin își ia patru angajamente importante: supunere, castitate, sărăcie și să-și pună toate puterile în slujba Ţării Sfinte. De aceea sunt actele de acuzare atât de necinstite, atât de rușinoase și cu totul inadmisibile. Cei care le-au sugerat aceste minciuni sfruntate stăpânului și suveranului nostru papa și ilustrului domnitor regele Franţei sunt creștini făţarnici, mincinoși, trădători ai sfintei Biserici și ai creștinătăţii. I-au indus în eroare pe maiestatea sa regele și pe Suveranul Pontif. Bologne, în focul cuvântării, abia își mai putu tempera volumul vocii. Acești mincinoși au fost mânaţi de lăcomie, de invidie și de patimă, au căutat renegaţi, fraţi ieşiţi din ordin, care, pentru greşeli grave, au fost izgoniţi din frăţia noastră, aşa cum se îndepărtează dintr-o turmă animalele bolnave. Fu clar la cine făcea aluzie: la foşti templieri, ca Esquin de Floyrano, care exprimaseră primele insinuări la adresa

ordinului; la Nogaret, care i le şoptise regelui; la Pierre Dubois, care, cu pamfletele sale aţâţătoare, instigase nobilimea şi poporul împotriva ordinului; la Plaisians, care îl prelucrase pe papă. Nu puteţi proceda în modul care vă este prescris, trase preotul Bologne concluzia. Înainte de arestarea noastră, nu eram încă bârfiţi. Opinia publică nu era împotriva ordinului, iar cei care ne-au învinovăţit cu ajutorul unor mărturii false n-au vorbit liber, ci ajunseseră în puterea celor ce l-au indus în eroare pe rege, şi mai sunt încă şi acum ameninţaţi zi de zi ca să nu-şi retragă spusele, ca şi fraţii noştri, care sunt ameninţaţi fără încetare cu rugul, ca să nu-şi revoce mărturisirile. De aceea vă implorăm ca, în clipa audierii lor, să li se garanteze cea mai mare securitate cu putinţă, aşa încât să se poată înapoia la adevăr, fără frică.

Când Pierre de Bologne isprăvi de vorbit, se lăsă o tăcere penibilă. Membrii comisiei se feriră de privirea lui pătrunzătoare şi apoi se sfătuiră între ei pe şoptite cu privire la răspunsul ce avea să fie dat. În cele din urmă, Gilles Aycelin, care se pricepea să găsească soluţii la orice problemă, se adresă preotului şi celor opt secundanţi ai acestuia şi respinse pur şi simplu toate argumentele pledoariei.

— Ai fost pus, împreună cu fraţii dumitale, la poprire în închisorile stăpânului nostru papa, care îţi administrează şi bunurile. Cât despre acuzaţii, pe care dumneata le numeşti calomnii, cum poţi să le pui la îndoială! Bula *Facies Misericordiam* nu este oare dovada veridicităţii lor?

Pierre de Bologne rămase neclintit. Nu se aşteptase la altceva din partea acestor domni. Îi făcu un semn lui Jean de Monreal, fostul comandor al casei din Avignon, aflat acum chiar în spatele său. Monreal păşi în faţă şi îi înmână preşedintelui o coală de pergament, pe care erau înşirate privilegiile acordate cândva ordinului de către Sfântul Scaun.

— *Messires*, zise el, dârz, evocăm privilegiile pe care le-am primit chiar din partea Scaunului Apostolic. Cerem participarea la conciliul general. Aproape nouă sute de fraţi au venit în acest scop la Paris. Ar fi venit mult mai mulţi, dacă n-ar fi fost împiedicaţi.

Avea în mână un ultim atu, la care îi făcuse aluzie Richard, din închisorile pariziene. Le arătă membrilor comisiei câteva scrisori, în care li se oferea deţinuţilor libertatea în schimbul unor mărturii false. Sub scrisori se lăfăia pecetea regelui Franţei.

Părinţii Bisericii priviră colile de pergament şi tăcură, apoi îngăimară câteva replici inconsistente, precum: „Această chestiune nu este de competenţa noastră.” Şi încercară să se spele pe mâini cu cuvintele semi-liniştitoare:

— Vom cere bucuros persoanelor răspunzătoare să-i trateze bine pe fraţi şi să aibă faţă de ei o purtare omenoasă şi politicoasă.

Că scrisorile pe care le arătase Monreal aveau să dispară din nou după şedinţă nu încăpea îndoială. Mai important era că fuseseră prezentate în mod public, că membrii comisiei le citiseră şi că grămăticii aveau să le pomenească în actele oficiale.

După confruntarea lui Bologne cu comisia papală, templierii se încumetară să se exprime cu mai puţină reţinere. Richard îl îndemnase să lase să iasă la iveală adevărul într-o măsură cât mai mare cu putinţă, aşa încât şi alţii să prindă curaj să-şi retragă mărturisirile. Ordinul Cavalerilor săraci ai lui Hristos îşi redobândi buna reputaţie, iar adevărul ajunse şi în mijlocul poporului. Suspiciunea şi dezbinarea făcură loc neîncrederii; totodată, spori dispreţul care oricum mocnea în popor faţă de agenţii regelui. Cetăţenii Parisului erau zilnic martori la felul în care templierii deţinuţi erau duşi la palatul episcopal, subnutriţi, neîngrijiţi şi uneori îmbrăcaţi în zdrenţe şi care, din parcimonioasa lor alocaţie de doisprezece gologani pe zi, erau nevoiţi să mai plătească şi transportul, dacă erau duşi cu bărcile pe Sena şi în plus li se mai cerea să-i plătească pe cei care le scoteau cătuşele şi apoi le puneau la loc.

Membrii comisiei n-o duceau prea bine: Nogaret îi hărţuise în permanenţă, iar Jean de Jamville găsi cu cale să mai aducă în scenă încă vreo câţiva martori ai acuzării, care de altfel mărturisiră repede şi cărora comisia le arătă pur şi simplu uşa, spunându-le să se ducă să-şi presare aiurea murdăria.

Ferrand venea să-i raporteze lui Richard cu un entuziasm tot mai mare. Ba chiar, într-o zi exclamă:

— Suntem pe cale de a salva ordinul! Şi nu putu înţelege de ce, la entuziasmul său, Richard îi răspunse cu un zâmbet acru.

— Bufniţa îşi mai ţine încă prada în gheare, Ferrand.

Richard făcea tot ce putea ca să-i influenţeze tot mai mult pe cetăţenii francezi, să-i sprijine pe cei patru cavaleri şi să le procure toate informaţiile necesare. Era o luptă grea împotriva agenţilor regelui, care urmăreau tocmai să lungească procesul. Richard era nevoit să meargă tot mai departe şi să aibă grijă ca fraţii lui să ajungă într-adevăr în faţa comisiei şi să poată fi audiaţi. Aveau loc tot mai des încăierări cu soldaţii regelui pe străzile Parisului. Revirimentul opiniei publice fu de mare ajutor. Iar Richard era în fiecare zi la faţa locului, ca să urmărească drumul lui Pierre de Bologne, pentru care resimţea un adânc respect, când acesta se ducea de la Châtelet la palatul episcopal, însoţit de Provins, Sartriges şi Chambronnet şi înconjurat întotdeauna de o escortă înarmată. Totuşi, Richard izbutea întotdeauna să-i transmită rapoarte, sau să-i răspundă la întrebări, sau să-i dea ajutor. La un contact direct nu ajunse aproape niciodată; era nevoit mereu să-i şoptească ceva în câteva cuvinte sau să-i strecoare ceva în mână pe ascuns. Uneori contactul se limita la un gest semnificativ sau la o privire complice, de la o distanţă neprimejdioasă. Aşa ajunseră cei doi bărbaţi să se cunoască unul pe altul, fără să se cunoască.

Mai târziu, Richard avea să-şi aducă aminte de acele zile ca de o perioadă în care desfăşurase o activitate de necrezut, în care păruse să fie în stare de orice, chiar şi de lucruri imposibile. Speranţa îi dădea aripi, nimic nu părea să-l obosească şi era chiar atât de absorbit de cursul evenimentelor, încât atunci când, la mijlocul lui aprilie, primi din Anglia vestea că Biserica o iertase pe Beatrice de Morley şi că-i anulase anatema, nici nu-şi dădu bine seama de acest fapt îmbucurător.

Templul avea în mână nu numai arma puternică a opiniei publice. Richard îi strânse în jurul oraşului Lyon pe toţi cavalerii liberi.

— *Hébergez-vous, seigneurs frères, de par Dieu*![93] se auzi răsunând vocea lui şi sute de templieri îşi ridicară corturile, ca să adauge greutatea necesară argumentaţiei celor patru cavaleri

de la Paris.

Cu o umbră de satisfacţie în ochii săi cenuşii, acum reci, Richard îl urmărea pe papă, care îi şi scrisese lui Filip despre atitudinea templierilor, acum în număr de două mii, atât de primejdios de aproape de tronul lui şi care devenea zi de zi tot mai ameninţătoare. Mult mai des privirea lui rătăcea însă înspre palatul regal din Ile de La Cité, şi atunci o brazdă adâncă i se săpa între sprâncene. Filip ar fi vrut să iasă cu orice preţ din această situaţie tot mai serioasă pentru el. Apărătorii ordinului mai erau încă ameninţaţi cu violenţa sau ispitiţi prin mituire: că dacă se vor retrage, vor putea obţine libertatea, ba chiar şi o rentă viageră. La 23 aprilie, Pierre de Bologne înaintă încă o petiţie, ca să protesteze împotriva acestor manevre. Grosolănia agenţilor regelui îl scârbi, căci aceştia încercau să-i convingă pe templieri cu ajutorul argumentului că nu e ruşinos să laşi neajutat un ordin, care oricum e pierdut. Iar în spatele zidurilor Palatului La Cité, regele îşi storcea creierii încercând să găsească mijlocul prin care să-i impună Templului propria sa voinţă.

La sfârşitul lui aprilie, regele se hotărî: îi ceru papei să-l „aleagă” pe Philippe de Marigny ca arhiepiscop de Sens. Recunoştinţa lui Philippe de Marigny pentru mijlocirea regelui la numirea sa avea să facă din el o cârpă, pe care regele s-o poată manipula după pofta inimii.

— Cauza e pierdută, îi zise Godefroy d’Uzès lui Richard, în timpul unei întâlniri puse la cale în grabă de către gentilom. Godefroy, prieten cu fratele lui Marigny, Enguerrand, ştie desigur ce spune. Enguerrand, marele coordonator al aparatului de putere al lui Filip, deci al unor oameni ca Nogaret şi Plaisians, omul tăcut, dar în permanenţă activ, de lângă monarhul din La Cité şi care avea să-i şoptească fratelui său mai tânăr ce dorea regele din partea lui.

— Pe Sfânta Cruce! Ce vrei să spui? Ştii ce are de gând? întrebă Richard.

— Nu, dar n-ai decât să aştepţi, să priveşti şi să te rogi. Omul acesta, în locul acesta, înseamnă sfârşitul Templului.

30

„Vii sau morți, îi aparținem Domnului.
Glorioși învingătorii, fericiți mucenicii."

Bernard de Clairvaux
Deviză pentru Templu

Zelul noului arhiepiscop de Sens fu exemplar. Abia se urcase în scaun și se și grăbi să mute comisia arhiepiscopală de la Sens la Paris, ca să-i judece acolo pe templieri și anume pe cei care voiau să apere ordinul.

În seara zilei de 9 mai, Richard renunță la orice precauție și folosi personalitatea lui Jean Guiraud ca să reușească să intre în Châtelet. Fu lăsat să intre în celula lui Pierre de Bologne, dar știa că aceasta avea să fie și prima și ultima dată: vizita nu putea să nu devină curând sfârșitul rolului său dublu, deoarece nici măcar un dominican nu putea să se bazeze pe titlul său ca să forțeze accesul la Châtelet fără să stârnească suspiciuni. Richard așteptă până ce ușa din spatele său fu zăvorâtă și atunci își trase gluga.

— Richard! Dumneata în persoană aici? izbucni Pierre de Bologne, mirat, apoi se duse spre cavaler și îl luă de ambele mâini. De mult voiam să-ți vorbesc.

Richard ținuse și el, de mult, să-l întâlnească pe celălalt, ca să schimbe cu el câteva idei. Amândoi știau că dacă ar fi avut timpul necesar și posibilitatea de a sta de vorbă, ar fi putut să pună mult mai bine la cale procesul împotriva Templului, decât fiecare separat. Dar timpul le era limitat, iar riscul asumat de Richard creștea cu fiecare minut petrecut de el aici.

— Noul arhiepiscop de Sens… începu el.

— Marigny?

— … a mutat comisia diocezană la Paris, ca să-i judece pe fraţii noştri.

Preotul fu alarmat.

— N-are dreptul! În orice caz, nu atât timp cât comisia papală nu şi-a încheiat treaba!

— Marigny poate face orice vrea. Lucrează la ordinul regelui.

— Am să protestez în faţa comisiei papale chiar mâine, împreună cu cei trei colegi ai mei.

— Referă-te la papă. Arhiepiscopul n-are să-i judece pe baza cunoscutelor capete de acuzare, ci ca renegaţi!

Acum preotul nu fu numai alarmat, ci şi peste măsură de speriat.

— Renegaţi?

— Cei care au recunoscut şi apoi au sărit în apărarea ordinului şi-au retras astfel, potrivit lui Marigny, mărturisirile şi deci sunt renegaţi.

Reacţia lui Bologne fu firească: pe un renegat îl aştepta rugul şi nimeni nu mai putea interveni pentru a obţine comutarea acestei pedepse.

— Câtă şiretenie! zise el. Nici diavolul n-ar fi putut fi mai viclean. Vocea lui avu un ton amar. Trebuie să acţionăm repede. Trimite-i papei un curier. Apelul meu va ajunge poate prea târziu până la el. Comisia, ca de obicei, va reacţiona prea lent. Foloseşte fără grijă numele meu şi spune-le oamenilor dumitale să nu-şi cruţe caii! Dă-mi de ştire de îndată ce mai primeşti veşti şi informează-i pe fraţii noştri peste tot unde ai acces la temniţele lor. Trebuie neapărat să protestăm pe toate fronturile împotriva acestei proceduri ilegale. Timpul, stimate frate, este cel mai mare duşman al nostru. Trebuie neapărat să obţinem o amânare. Mă tem că nu poţi face nimic altceva.

— *De par Dieu*, *beau sire*[94], răspunse Richard, dând scurt din cap.

Dar Bologne îi strânse încă o dată mâna şi zise:

— Nu, nu! Să nu-mi răspunzi ca şi cum ai fi primit un ordin de la superiorul dumitale.

Respectul pe care i-l purta Richard preotului era reciproc. Dacă Richard admira vastele cunoştinţe, talentul oratoric şi abilitatea diplomatică a celuilalt, Bologne respecta curajul, voinţa dârză şi combativitatea cavalerului.

Bologne zâmbi.

— Nu e bine să mai stai aici. Îţi mulţumesc că ai venit. Am să fac tot ce-mi stă în putinţă ca să îndepărtez această nouă primejdie. Aşteaptă: ştiu ce greu îţi este să găseşti un duhovnic. Am să-ţi dau eu soluţia.

După ce căzu în genunchi în faţa lui Bologne şi simţi pe cap mâinile lui, Richard nu auzi cuvintele latineşti la care se aştepta:

— Acesta poate fi şi ceasul meu de pe urmă, frate. Cunoşti prima parte a secretului ordinului?

Mintea lui Richard se întoarse în mare grabă înapoi la chilia lui Jacques de Molay şi la ultimele cuvinte auzite din gura lui, cuvinte la care nu se mai gândise de multă, de foarte multă vreme.

Bologne îşi ţinea privirea îndreptată spre frânghia albă care încingea rasa albă de dominican a lui Richard.

— Hristos este o cale, răspunse Richard.

— Aceasta este a doua, veni vocea emoţionată a lui Bologne. Calea justă duce spre adevăr.

Richard sorbi cuvintele fără să vorbească. La înapoiere, în întuneric, îşi repetă cele două reguli rând pe rând, dar nu se lămuri. În noaptea aceea făcu un al doilea nod în *cordelière*{95} şi rămase multă vreme pe gânduri, în beznă, înainte de a porni mai departe, spre fraţii săi întemniţaţi. Protestul lui Bologne va avea oare vreun rezultat, un curier va ajunge oare la timp la papă, iar acesta va fi oare în stare să tempereze zelul arhiepiscopului? N-avea niciun rost să spere, fără să ştie ceva sigur. Iar printre gândurile sale negre îi umblară prin cap, ca nişte stafii, ultimele cuvinte ale lui Bologne, care i se părură tot mai ciudate şi care îi îndreptară gândurile într-o direcţie care îl făcu să se mire tot mai mult, pe măsură ce încerca să le pătrundă.

A doua zi, 10 mai, cei patru apărători cerură insistent să le vorbească membrilor comisiei. Aceştia îi primiră într-o capelă

alăturată palatului episcopal, unde Pierre de Bologne protestă energic împotriva acţiunii ilegale a arhiepiscopului.

— În urma dispoziţiei papei, zise el, le-am cerut templierilor să vină încoace ca să apere ordinul. Şi totuşi am aflat că arhiepiscopul de Sens a convocat un consiliu provincial, care se întruneşte în şedinţă mâine, cu scopul de a-i determina pe cavaleri să renunţe la intenţia lor. Membrii comisiei nu voiră să-l asculte mai departe, dar Pierre de Bologne zise hotărât în continuare: Am venit să vă cerem să opriţi această procedură ilegală, care vă împiedică să vă exercitaţi mandatul. Apelăm la papă şi la Sfântul Scaun şi ne punem, pe noi şi pe toţi cei ce şi-au asumat riscul de a apăra Templul, drepturile noastre şi cele ale ordinului sub ocrotirea Sfântului Scaun. Cerem să ni se acorde sprijin bănesc, încât să putem fi duşi fără primejdie în faţa Sfântului Părinte, ca să ne continuăm acolo apelul. Preveniţi-l pe arhiepiscopul de Sens să nu ne osândească atât timp cât domniile voastre vă efectuaţi cercetarea. Dispuneţi să fim duşi în faţa lui ca să-l informăm cu privire la apelul nostru.

Gilles Aycelin avea însă propriile sale sarcini, primite de la rege. Răspunse deci că ceea ce face arhiepiscopul de Sens nu e treaba comisiei şi după aceea se retrase numaidecât, sub pretextul că trebuie să oficieze liturghia.

Pierre de Bologne nu se dădu bătut:

— Pun viaţa fraţilor mei în mâinile Sfântului Scaun. Vă implor să mă trimiteţi la arhiepiscop, ca să-i adresez personal apelul meu la ocrotirea Sfântului Scaun.

— Ne pare rău, zise episcopul de Bayeux, cam cu jumătate de gură, dar arhiepiscopul e stăpân în provincia lui, iar noi nu avem competenţa să ne amestecăm.

În ziua următoare, Pierre de Bologne depuse un nou protest, dar comisia stărui că nu are competenţă, oricât o conjură el să intervină.

— Daţi-ne atunci cel puţin doi notari, imploră Bologne, ca să pot înregistra apelul în formă de act oficial, dacă nu pot găsi pe nimeni care să-şi asume această sarcină!

La deschiderea şedinţei din ziua următoare, comisia află că arhiepiscopul de Sens osândise într-adevăr cincizeci şi patru de

templieri la arderea pe rug. Numai ca să-şi salveze obrazul, Gilles Aycelin îi trimise lui Marigny o cerere în care îl ruga să binevoiască a amâna executarea sentinţei, întrucât condamnaţii, chiar în ceasul lor de pe urmă, tot mai susţineau că au fost învinuiţi pe nedrept, atât ei, cât şi ordinul. Execuţia ar face de altfel ca munca membrilor comisiei să devină extrem de anevoioasă: arderea pe rug a fraţilor lor i-ar înspăimânta pe martori, încât n-ar mai avea curaj să colaboreze la cercetare. Asta era tocmai ceea ce urmărea Marigny prin execuţii, aşa cum îi dăduse dispoziţie regele.

În aceeaşi seară, fraţii templieri osândiţi fură duşi în căruţe la Poarta Sfântului Anton. Ajunşi acolo, coborâră tăcuţi din căruţe şi-şi continuară pe jos drumul spre ruguri. Chiar şi gloata pariziană era impresionată. Nimeni nu chiuia, nimeni nu striga cuvinte de ocară, nu se auzeau, în tăcerea aceea apăsătoare, decât ordinele sergenţilor regelui.

În clipa în care primele flăcări începură să pâlpâie în jurul picioarelor osândiţilor, sosi, pe un cal în galop, un sol al regelui.

— Domnul și suveranul meu, ilustra maiestate regele Franţei, în nesfârșita lui clemenţă, îi graţiază pe aceia care nu stăruie să susţină că sunt nevinovaţi, vesti el în gura mare.

În mijlocul mulţimii de spectatori amuţiţi, Richard își ţinu răsuflarea și aşteptă răspunsul lor. În loc să accepte propunerea vrednică de dispreţ a regelui, câţiva fraţi începură să intoneze Prohodul. Ceilalţi îi imitară, și pieriră cu toţii în flăcări, cântând.

Ferrand stătea, ca întotdeauna, lângă comandorul său, care ceruse ca toţi oamenii săi aflaţi în acea clipă la Paris să fie martori oculari ai execuţiei fraţilor lor. Francezul își întorsese privirea de la groaznicul spectacol și se ruga acum în tăcere. Aymer era și el de faţă: cu întregul trup încordat de mânie refulată, își ridică deodată în aer unica mână, cu pumnul strâns și strigă:

— Are să plătească pentru asta: Pe Dumnezeu din ceruri! Are să plătească!

Oamenii săi îl siliră numaidecât să tacă. Richard, cu o privire acră pe chipul livid, privi focul și încercă să se ţină tare, ca să nu leşine, căci duhoarea cărnii umane dată pradă flăcărilor îi

pătrunsese în veşminte şi-i produsese greaţă. Ţipetele celor ce mureau de o moarte îngrozitoare i se săpară în suflet ca nişte acuzaţii. Curierul său, care, în drumul său spre Avignon, dăduse gata trei cai, nu putuse nici el, cu ajutorul unui slab protest al papei, care nu îndrăznise să-şi dezaprobe arhiepiscopul, să preîntâmpine execuţia.

Abia atunci când pe teren nu mai rămăsese nimic altceva decât cenuşă şi oase pe jumătate calcinate, Richard se întoarse cu spatele spre ruguri şi-şi făcu o cruce. Apoi, buzele lui rostiră un nume: Pierre de Bologne. Preotul ştiuse că prin ultimele sale proteste înfocate îşi sapă propria groapă. Richard trebuia aşadar să ajungă neapărat până la el, până la cel care era sufletul şi creierul apărării Templului.

În noaptea aceea, Richard încercă în zadar să intre în legătură cu cei deţinuţi la Châtelet. Se temu pentru viaţa lui Bologne. Fu gata ca, la nevoie, să pună la cale o substituire de persoană şi să se lase închis în locul preotului, dacă asta l-ar fi putut salva.

Nici dimineaţa următoare nu aduse o rezolvare: Bologne nu apăru, ca de obicei, cu escorta sa, ca să se lase transportat la comisie. Richard se duse degrabă la palatul episcopal şi izbuti să-l câştige pe episcopul de Bayeux de partea sa. Prelatul îi trimise în numele membrilor comisiei o cerere comandantului închisorii Châtelet, solicitându-i să-l trimită fără întârziere pe Bologne în faţa comisiei. Jean de Jamville răspunse că prizonierul Bologne dispăruse.

Le fusese astupată gura şi celorlalţi: Renaud de Provins fu caterisit de către arhiepiscopul de Sens, aşa încât nu mai putu vorbi; Guillaume de Chambronnet şi Bernard de Sartriges declarară, descurajaţi, că nu pot spune nimic fără să fi obţinut mai întâi avizul lui Pierre de Bologne. Un mare număr de fraţi le urmară exemplul, astfel încât comisia fu nevoită să-şi întrerupă lucrările. Regele, cu colaborarea lui Nogaret, Plaisians, Marigny şi Aycelin, făcuse, dintr-o singură lovitură, să se spulbere şi ultima speranţă a Templului. Avea mâinile mânjite cu sânge, cu prea mult sânge ca să poată fi spălate într-o viaţă de om.

După un raid de recunoaştere, pe cât de primejdios, pe atât de infructuos, Richard fu nevoit să admită că Bologne nu era

într-adevăr de găsit: agenţii regelui îl făcuseră să dispară de pe faţa pământului. Cavalerul îşi irosi ultimele puteri într-o goană inutilă până la Avignon, unde ceru şi obţinu audienţă la papă, ca să încerce să oprească mingea de foc care începuse să se rostogolească la Paris şi care acum ameninţa să-i nimicească pe fraţii templieri şi în alte oraşe ale Franţei. După un lung schimb de cuvinte, papa trase concluzia:

— Fraţii dumitale au murit pe rug. Se zice că erau eretici înrăiţi. Mai bine să sufere câteva minute în foc decât să fie damnaţi pe veci. Am să mă rog lui Hristos să-i ierte, şi astfel să le mântuiască sufletele. Justiţia...

— Justiţia?! strigă Richard şi vocea lui fu plină de mânie. Asta, Sfinte Părinte, este o crimă josnică! Dacă vă temeţi mai mult de Filip decât de Dumnezeu, nu mai am ce să vă spun!

Şi mingea de foc se rostogoli mai departe: la 27 mai fură arşi pe rug la Paris încă cinci templieri şi în aceeaşi zi muriră nouă fraţi pe rugul de la Sens, osândiţi de arhiepiscopul de Reims. Şi în diferite alte localităţi funcţionară rugurile. Teroarea lui Filip se abătu asupra apărătorilor ordinului care aleseră mucenicia ca pe o eliberare de propria lor deznădejde.

•

Trecu o bună bucată de timp până să-şi poată pune Richard rânduială în talmeş-balmeşul de gânduri care i se învălmăşeau în cap. La început fu şi el atât de descurajat, încât nu ştiu ce să mai facă. Inima îi urla după răzbunare, dar îşi dădu seama că nu putea şi nu avea voie să adopte o asemenea soluţie. În rugăciuni nu găsise răspuns: evenimentele recente îl îndepărtaseră de Dumnezeu.

Într-o zi, îşi dădu jos de pe umăr mâna consolatoare a lui Ferrand, iar francezul îl privi cu un amestec de sentimente: teamă, îndoială şi admiraţie.

În vara aceea, Richard mai încercă să insufle o viaţă nouă apărării Templului. Dar aproape toţi fraţii lui erau complet descumpăniţi, paralizaţi de frică, şi tot mai mulţi dintre ei declarară în faţa comisiei că renunţă la apărarea ordinului. Alţii fură pur şi simplu împiedicaţi sau ameninţaţi de către agenţii regelui. Richard se izbea de un zid de rea-voinţă tocmai la cei

care înainte îl ajutaseră şi care îi facilitaseră accesul în temniţe. Preferau să-şi vândă sergenţilor regelui pielea, decât să-şi asume un cât de mic risc. În cele din urmă, după ce dominicanul Jean Guiraud abandonase cauza Templului, iar el însuşi fu, de câteva ori, cât p-aci să cadă în mâinile ostaşilor regelui, izbutind totuşi, cu mare greutate, să scape teafăr cu ajutorul prietenilor săi, Richard fu nevoit să se dea la fund printre templierii ascunşi în munţii din jurul oraşului Lyon, ca să evite nemiloasa hăituire organizată, în numele regelui, pentru prinderea sa.

31

„Mais de deux choses sont criés
Maintes fois et souvent blâmés:
Convoiteux sont, ce dit tuit
Et d'orgueil ont-ils mult grant bruit."[96]

Guyot de Provins,
Biblia

Între timp venise luna noiembrie şi din Anglia sosi vestea că regele Eduard – la stăruinţa papei, care îi ceruse să dea dispoziţie ca templierii să fie supuşi „disciplinei mesei de tortură" – poruncise ca toţi cavalerii templieri să fie predaţi şerifilor săi. În unele localităţi, fraţii englezi fură închişi în propriile lor case capitulare de pe propriile domenii. În atmosfera neutră a temniţelor şerifilor, inchizitorii putură să-şi vadă nestingheriţi de treabă.

În Franţa, situaţia era mult mai serioasă: comisia papală nu mai era decât o faţadă. Cei mai mulţi episcopi erau reţinuţi de către rege aiurea, cu diferite treburi, iar arhiepiscopul de Maguelonne, unul dintre puţinii care mai rămăseseră la sediu, era bolnav, cu concursul regelui, după cum se şoptea. Comisia nu mai avu altceva de făcut decât să-şi sisteze activitatea.

În munţii împăduriţi din jurul oraşului Lyon, Richard convocă un capitul.

— Fraţilor, zise el, trebuie să ne sfătuim cu privire la paşii pe care îi mai putem face acum.

Abia se înapoiase dintr-o scurtă escapadă la Lyons-la-Forêt,

unde Aymer, răzvrătit pe față împotriva regelui, își luase triumfător în stăpânire propriul castel și unde numaidecât după aceea fusese asediat de o mică formație militară, comandată de vasalii regelui. Aymer folosise prilejul pentru a-și răcori mânia: cu o cruzime nebunească, își ucisese inamicii până la ultimul om. Aymer văzu în această acțiune încheierea socotelilor, cu toate că-l costase și viața câtorva din oamenii săi, printre care și cea a tatălui micului Raoul.

Richard își privi subalternii, ale căror chipuri nu prea exprimau entuziasm.

— Atât timp cât activitatea comisiei nu s-a încheiat, mai sunt speranțe, îi lămuri el pe cei de față.

— Am și jertfit până acum, pe rug, pentru apărarea ordinului, o sută și treisprezece frați, fu răspunsul unuia dintre ei. Ca să nu-i mai punem la socoteală pe cei care au murit în camera de tortură sau în celulele lor. Ne ajunge. Nu vrem să mai adăugăm niciun frate la aceste cifre.

— Aveți dreptate când spuneți că nu putem porni din nou la treabă în același mod: un al doilea Pierre de Bologne nu mai găsim. În plus, știm acum prin ce mijloace ne astupă gura regele. Nu, *seigneurs frères*, gândul meu se îndreaptă în altă direcție: la Gisors. Am aflat că marele maestru, împreună cu preceptorul Franței, cu cel al Normandiei și Aquitaniei și cu cel al Poitouului sunt ținuți închiși acolo. Totodată, am putut verifica nu de mult combativitatea vasalilor și ostașilor regelui: aceștia nu constituie nicio problemă pentru noi, chiar dacă suntem în minoritate numerică.

— Noi n-am avut niciodată de gând să-l combatem pe rege cu armele.

Richard se încruntă și-și îndreptă privirea spre cavalerul care îl întrerupsese.

— Cuvintele nu prea îl impresionează, îi dădu Richard replica, pe un ton mușcător. Rezistență pasivă, asta vreți? Credeți că astfel puteți salva Templul de la pieire? Evenimentele din anul scurs nu v-au deschis ochii? Eu cred că nu mai avem decât o singură posibilitate: să-l răpim pe marele maestru și să-l ducem la Avignon. De ce și-a dat Filip atâta osteneală ca să-l

împiedice pe Molay să vorbească personal cu papa? Tocmai pentru că se teme că, la această confruntare, papa nu-i va putea impune propriei sale conştiinţe să tacă: dacă marele maestru al ordinului nostru îşi va depune declaraţia în faţa papei, acesta va ceda, în pofida tuturor Nogareţilor şi Plaisianşilor!

Nimeni nu mai spuse nimic.

— Am fi mai câştigaţi cu moartea lui Nogaret şi a lui Plaisians, mormăi deodată un templier.

Un altul îi completă repede observaţia:

— Filip a pus Biserica să-i legalizeze toate acţiunile. El e creierul, dar răspunderea o poartă Biserica. Dacă ridicăm armele împotriva regelui, ne pomenim cu toată creştinătatea contra noastră.

— Eu am impresia că ne şi aflăm în această situaţie deosebită. Richard putea fi extrem de dezagreabil când i se criticau planurile. Atunci când se foloseşte în mod atât de grosolan violenţa, singurul răspuns este violenţa. Am adunat oare lângă Lyon câteva sute de oameni ca să le arăt cum cad frunzele toamna? Ce rost are să ameninţăm cu puterea noastră, dacă nu vrem s-o folosim?

— Marele maestru al ordinului nostru se află în puterea regelui. Dacă asediem oraşul Gisors, marele maestru e sortit pieirii.

— Nu! Ar fi o crimă pe care regele nu şi-o poate permite.

— Câţi morţi ne va costa un asemenea atac? Am jertfit şi până acum destule vieţi în această luptă.

— Pe rănile lui Hristos! exclamă Richard, impacientat. Eu aş muri bucuros dacă aş putea salva astfel ordinul!

— Atunci scapă-ne de Nogaret şi de Plaisians... Şi de Marigny! Era aceeaşi voce blândă din mijlocul lor. Fă-i să dispară, aşa cum a dispărut Pierre de Bologne!

Aceste cuvinte atinseră punctul sensibil al lui Richard: dispariţia lui Pierre de Bologne îl impresionase la fel de puternic ca şi moartea pe rug a fraţilor săi.

— V-am ascultat, zise Richard. Ceea ce propuneţi este un mijloc de salvare extrem, la care nici eu însumi nu vreau încă să mă gândesc. Fraţilor, trebuie să acţionăm energic! Am fost la

Lyons-la-Forêt, am cercetat împrejurimile şi drumul până aici. Daţi-mi consimţământul vostru, vă rog.

Când văzu că numai câţiva dau aprobator din cap, îşi duse iritat mâna la garda spadei.

— Pe Sfânta Cruce! N-am trecut cu vederea niciun mijloc de a salva ordinul! Niciun risc n-a fost prea mare pentru mine. Şi vreţi să abandonaţi lupta? Dacă nu-mi daţi consimţământul, ne vor mânca zăganii, care, lacomi, stau cu ciocurile căscate şi nu mai aşteaptă decât ultima suflare a Templului! Daţi-vă consimţământul, sau ordinul e damnat!

Numai câţiva ridicară mâna. Unul singur zise:

— Ai izbutit întotdeauna să-i târăşti după dumneata pe cei mai mulţi dintre noi, cu entuziasmul dumitale, cu combativitatea dumitale, cu voinţa dumitale şi cu felul dumitale convingător de a vorbi, *messire.* Dar amărăciunea dumitale nu e un bun sfătuitor. Trebuie să recunoaştem superioritatea lui Filip: a fost în fel şi chip mult mai şiret decât noi. Trebuie să acceptăm înfrângerea; n-avem încotro. Să avem încredere în Dumnezeu! El va fi cu noi atunci când lumea întreagă va fi împotriva noastră.

Richard îşi acceptă cu greu înfrângerea.

— Trebuie să mă supun voinţei majorităţii, zise el, morocănos, dar ţin să se ştie limpede că fac asta protestând: eu nu m-am ferit încă niciodată de un adversar. Cât despre Dumnezeu: nu prea aş vrea să mă mai bizui pe El, pentru că şi El ne-a părăsit. Îngăduiţi-mi să mă înapoiez la Paris, ca să am grijă ca apărarea ordinului să nu-şi piardă în întregime vlaga, şi să dea şi mai rău de ruşine ordinul, atunci când comisia îşi va relua lucrările. Acordaţi-mi cel puţin această colaborare.

— Poate că ar fi mai bine să te întorci în Anglia, propuse un templier. Veştile venite de acolo sunt alarmante.

— Situaţia din Anglia e mai puţin serioasă decât pare când e privită de aici, ripostă Richard. Căci acolo rolurile sunt inversate: acolo noi îl avem de partea noastră pe rege şi o parte a clerului; numai opinia publică e împotriva noastră.

Avea dreptate: în Anglia, ordinul îşi pierduse popularitatea, deoarece era pus în aceeaşi oală cu străinii provensali sau gasconi, care acolo erau dispreţuiţi, şi cu bancherii lombarzi

care acolo erau şi mai puţin agreaţi. Regele însă îl sprijinea, cu toate că nu putea să acţioneze întotdeauna aşa cum îi dictau onoarea şi conştiinţa. Acolo, fraţii renegaţi tăgăduiră până la unul şi confirmară că fraţii lor aflaţi în puterea regelui Franţei recunoscuseră de frică.

Templierii reuniţi în jurul său nu-i dădură lui Richard decât fără tragere de inimă aprobarea de a-şi continua munca la Paris.

— *Seigneurs frères*, aţi iscălit sentinţa de moarte a Templului – fură ultimele sale cuvinte, înainte de a închide şedinţa.

•

Impasul se prelungi şi sosi iarna. La 19 decembrie, comisia îşi reluă activitatea la Paris, dar nu în palatul episcopal, ci într-o casă care aparţinea abaţiei din Fécamp şi care avea porecla *Maison du Serpent*[97]. Nu apărură acolo decât martori *à charge*[98], iar cei care, în pofida tuturor opreliştilor, juraseră să compară în faţa comisiei ca apărători fură reţinuţi de către oamenii regelui şi nu se putură prezenta. Mai mult sau mai puţin acelaşi lucru se petrecu şi la Senlis, la Amiens, la Rouen, la Chartres, la Nevers, la Reims, la Le Mans, la Orléans, la Poitiers şi pretutindeni unde Filip avea influenţă.

Istovit de viaţa grea de fugar, hărţuit în permanenţă de agenţii regelui în timpul activităţii sale la Paris, activitate care devenise aproape imposibilă, Richard convocă încă un capitul.

Fraţii îl întâlniră pe terenul neutru al castelului lui Aymer. Împreună cu ei se aflau şi doi comandori din Imperiul Romano-German, pe care nu-i întâlnise încă niciodată. Luară loc în jurul mesei lungi de stejar din sala cavalerilor din Castelul Lyons-la-Forêt.

Richard deschise şedinţa aducându-le la cunoştinţă ultima veste pe care izbutise s-o afle la Paris: Pierre de Bologne murise asasinat. Bănuiala lui Richard fusese în cele din urmă confirmată după şase luni şi îi înfipsese şi mai adânc în suflet ura şi amărăciunea.

— Nu lăsa mânia să te macine pe dinăuntru, îi spusese Aymer. Taie pe cineva în bucăţele, dacă simţi nevoia. Asta te uşurează. Dar felul în care reacţionase Aymer nu-i plăcuse lui Richard. Aymer se gândea îndeosebi la patru persoane.

— Când ne-am întâlnit data trecută, am pomenit amândoi un mijloc de salvare extrem, zise în continuare Aymer, după ce îl evocaseră împreună, în tăcere, pe preotul cu care Richard schimbase de multe ori, pe străzile Parisului, de la distanță, câte o privire complice, dar pe care nu-l putuse întâlni decât o singură dată. Unul dintre ei va trebui să moară: Nogaret, Marigny sau Plaisians. În ultimele luni, mulți frați au stăruit în repetate rânduri în acest sens.

Aymer era izbitor de calm.

— Răzbunarea îi este rezervată exclusiv lui Dumnezeu, zise un comandor.

— Răzbunare? O pedeapsă sacră! Ochi pentru ochi, dinte pentru dinte, *messire*. Și totodată ultimul pai de care se mai poate agăța Templul.

— Nu ne va pricinui oare mai mult rău decât ne putem îngădui în momentul de față? întrebă cu precauție Ferrand.

— Nimic nu ne poate pricinui mai mult rău decât rușinea care ne-a și dezonorat, pe noi și ordinul. Avem să-i arestăm și să-i judecăm, *seigneurs frères*, așa cum a făcut și regele. Vom pune chiar și o față bisericească în completul de patru care să-i osândească.

Richard se așezase în capul mesei. Soarele, aflat aproape de orizont, intra în sală prin cele câteva ferestre înalte, iar un candelabru, atârnat la mică depărtare în spatele lui Richard, prinse una dintre razele de aur și o răsfrânse, ca și cum bărbatul, a cărui umbră cădea pe blatul mesei, ar fi purtat o coroană regală.

După cuvintele lui Richard, Aymer păstră tăcerea, dar ochii lui îi căutară pe cei ai prietenului său, care, rece și dur, îi întâlni privirea. Aymer își lăsă ochii în jos, privindu-și brațul fără mână. De cealaltă latură scurtă a mesei, cavalerul mai în vârstă, al doilea comandor, care nu vorbise încă, se sculă încet în picioare. Era cărunt și avea o expresie marțială.

— Noi suntem cavaleri, nu ucigași, zise el, glacial. Mă îndoiesc că am putea tolera o asemenea josnicie în mijlocul nostru.

Apoi luă iarăși loc pe scaun.

Pe buzele lui Richard apăru un zâmbet amenințător. Richard îl privi pe comandorul vârstnic drept în ochi.

— Mă uimești, *messire*, zise el. Mulți dintre voi au țipat în ultimele șase luni că vor răzbunare și au jurat moartea vrăjmașilor noștri. Și acum dați înapoi? Așadar au fost vorbe goale, amenințări nesincere? Trebuie oare să avem scrupule față de un rege și un sfetnic care au dat morții sute de frați nevinovați?

— Dar să ucidem un arhiepiscop!...

— Ați uitat de Anagni? Regele acesta are pe conștiință moartea unui papă... și asta tot numai pentru putere și pentru bani! Celălalt tăcu. I-am jurat credință Templului, reluă Richard. Nu avem voie să-l părăsim în ceasul lui cel de pe urmă. Pentru Templu, *seigneurs frères*, vreau să mă plec mai adânc decât cea mai josnică faptă, dacă pot astfel să-l salvez. Dacă cei trei ticăloși vor fi eliminați, papa își va putea reface curajul de care are nevoie ca să i se împotrivească regelui. Prefer să-l ucid pe rege, decât să trădez Templul! Aymer, care stătea la dreapta lui, îl prinse pe Richard de mână, într-o încercare de a-l avertiza. Richard, calm, îi îndepărtă degetele crispate. Cu cine începem? – întrebă el, imperturbabil. Cu regele, care și-a pus în gând să ne nimicească? Cu cei doi sfetnici ai lui, care îi execută poruncile? Sau cu arhiepiscopul, care e unealta lor?

— Nu există țel care să sfințească asemenea mijloace, zise cavalerul care îi răspunse primul, iar părerile celorlalți urmară una după alta, în ordinea în care erau așezați în jurul mesei.

— O asemenea faptă infamă nu va fi dusă la îndeplinire de către un templier.

— Pentru un frate templier este nedemn să vorbească măcar despre astfel de lucruri.

— Dar este oare nevoie să vorbim despre un omor? vorbim despre o judecată: un tribunal al Templului, care pronunță o sentință dată vrăjmașilor Bisericii!

— Vrăjmașii papei!

— Se află cineva printre noi care ar putea într-adevăr să facă treaba asta?

— E cu adevărat un mijloc de salvare extrem.

— Condamnabil, dar executabil, și poate chiar salvarea noastră: ilegalitatea legalizată, după exemplul pe care ni l-a dat Filip însuși!

— Nu cred că asta l-ar determina pe papă să fie cu adevărat drept.

— Biserica va căuta un ţap ispășitor, dacă adevărul va ieși la lumină. O asemenea acţiune cere o jertfă. Cui te-ai gândit să-i încredinţezi sarcina respectivă?

— Propun să încheiem toată discuţia ăsta. Un asemenea plan n-a putut duce niciodată la un rezultat palpabil, îi întrerupse comandorul cărunt.

Richard împinse înapoi taburetul pe care stătea și se sculă în picioare, măturând, cu umbra masivă a umerilor săi, coroana regală.

—Ne-am adunat aici ca să luăm împreună o hotărâre, zise el. Așa că n-am să ocolesc discuţia. Am pus pe tapet această propunere, abia după o analiză amănunţită, pentru că unii au stăruit, cu toată seriozitatea, să adopt această soluţie. Vorbiţi despre un ţap ispășitor: dacă ajungem împreună la concluzia că planul propus trebuie dus la îndeplinire, vom fi răspunzători cu toţii. Dacă vrem să-l ducem la îndeplinire, nu putem lăsa vina în spinarea unuia singur dintre noi. Ar fi o neomenie.

— Nu-ţi uita legământul, cavalere: dacă ucizi un creștin îţi pierzi casa sau poate și mai mult.

— Un creștin, da, dar care a dat mâna cu diavolul. Cum poţi asocia una cu alta? întrebă el provocator, dar nu veni niciun răspuns. Richard luă loc. Ce zici, *messire* de Vraineville? Până acum nu ţi-ai spus părerea.

Aymer se feri de privirea lui Richard.

— Nu mai sunt unul dintre ai voștri. Nu sunt decât gazdă.

— Să lăsăm asta. Vrem să auzim părerea cuiva care își poate permite să fie nepărtinitor.

— Nepărtinitor? întrebă ironic Aymer, iar Richard nu se putu abţine să nu rânjească.

— Atunci părtinitor, dacă vrei. Dar totuși: ce părere ai?

— Dacă trebuie să vorbesc, zise Aymer, atunci spun că Richard are dreptate și că sunteţi o ceată de proști fără pereche

dacă nu vreți să-l credeți. Ar fi trebuit să ajungeți singuri la această idee încă de acum șase luni! Problema de azi este numai că Richard n-are să înțeleagă niciodată de ce nu sunteți copți pentru ultimul pas disperat. Să nu uitați că aveți în față omul care e însuși sufletul rezistenței!

Nu fusese răspunsul pe care îl așteptaseră.

— Totuși, reluă comandorul mai în vârstă, nu cred că dorim acest gen de soluții la problema noastră. Pot să aud acum cine spune da și cine nu?

Voturile fură împărțite. Din cei douăzeci de cavaleri prezenți, doisprezece fură pentru și opt împotrivă. Votul lui Richard făcu să sporească la treisprezece numărul celor care spuseseră da.

Comandorul cărunt reluă:

— Într-o chestiune atât de importantă și atât de delicată nu e suficientă majoritatea simplă. De aceea voturile comandorilor trebuie să aibă cea mai mare pondere.

Având în vedere că și celălalt comandor străin votase împotrivă, era limpede care avea să fie urmarea propunerii.

— Refuz să accept un asemenea rezultat! protestă Richard.

Privirea din ochii celuilalt nu-i plăcu.

— E clar că Templul, ca atare, nu poate purta răspunderea pentru o faptă ca aceasta, zise comandorul străin. Numai dacă...

— Numai dacă ce?

— Dacă propunerea ar fi venit de la un profan, adică de la un ne-templier sau mai bine de la un renegat, adică de la un frate dat afară din ordin... zise alene comandorul cărunt, abia ascunzându-și aluzia.

Privirea lui Aymer fu ca o furtună amenințătoare.

— Nu vreau să folosesc lipsa mâinii mele drepte ca o scuză, mormăi el. Dar eu am castelul meu, moșiile mele, o soție și un fecior, de care trebuie să am grijă. Nu mai sunt sclavul ordinului vostru, *messires.* Vă ofer doar ospitalitate.

— Pentru care vă mulțumim, *messire* de Vraineville. Voiam să spun mai degrabă că nu putem influența voința unui om liber sau a unui renegat și că, prin urmare, nu se mânjește în felul acesta numele Templului. I se adresă din nou lui Richard: Personal n-aș avea nicio obiecție împotriva planului dumitale,

dacă n-ar fi implicat numele Templului. Dumneata, *messire*, ești excomunicat…

Comandorul zâmbi șiret și așteptă. Sarcasmul care mai era încă prezent pe chipul lui Richard făcu loc uimirii și apoi amărăciunii.

— Mă tem că nu prea pot să interpretez greșit cuvintele dumitale, zise el încet.

Celălalt dădu afirmativ din cap.

— Templul nu-ți poate permite această responsabilitate. Dacă asasinul este prins, trebuie să ne distanțăm de fapta lui. Într-adevăr, o faptă ca aceasta cere o jertfă.

— Dar eu am vorbit despre o judecată, despre pronunțarea unui verdict în prezența unui arhiepiscop sau a unui cardinal în care să putem avea încredere. Dumneata vrei ca un singur om să facă treaba asta murdară și să-și asume întreaga răspundere. Eu nu sunt ucigaș plătit, *messire*!

Urmă o liniște de mormânt. Richard cugeta. Nu se îndoi nicio clipă că Templul e vrednic de o asemenea jertfă, dar hotărârea nu era ușor de luat: să părăsești Templul ca să-l salvezi cu ajutorul unui omor săvârșit cu sânge rece, fără formalitatea unui proces, să fie asta ultima sa acțiune pentru Templu? Și chiar dacă nu va fi prins, ce îl aștepta după aceea? Templul lui, sufletul lui, întreaga lui viață îi aparținea Templului, în care după aceea nu va mai fi loc pentru el! Ah, Dumnezeu poate fi atât de nemilos!

•

Richard își drese vocea și, după o oarecare șovăială, zise cu toată hotărârea:

— Am să fac eu această treabă!

Nu auzi că celorlalți li se opri răsuflarea: nu se așteptaseră ca Richard să meargă atât de departe.

— Cu neputință! Ferrand fu cel dintâi care își regăsise vocea și care protestă, izbind cu pumnul în masă. Niciun templier nu poate părăsi ordinul fără consimțământul marelui maestru!

— Foarte just, admise Richard, cu obișnuita sa ironie în voce. Dar piedica nu e insurmontabilă: împrejurările excepționale cer și soluții tot excepționale. Așa cum a spus comandorul străin,

sunt un excomunicat și...

— Încalci regulile. Nu putem admite.

— Bine. Atunci, dacă nu pot să mă duc voluntar, puteţi găsi lesne un pretext ca să mă excludeţi. Din cauza împrejurărilor, nu mi-am putut respecta multe dintre îndatoririle mele. Caritatea, de pildă: n-am putut să-mi împart cu săracii decât pâinea. N-am putut să le dau carne, n-am putut să le dăruiesc veşminte, aşa cum se cuvine să facă un comandor.

Ochii cenuşii reci îi înfruntară pe cei negri focoşi ai francezului.

— Atâta nu e de ajuns ca să părăsești casa. Obiectez cu toată energia.

Un mormăit aprobator veni din partea celorlalţi.

— Cavalerul are dreptate când spune că niciun templier nu poate părăsi ordinul fără consimţământul marelui maestru. Afară de asta, încălcările dumitale, pe care le-ai adus regulat la cunoştinţă în şedinţele capitulare, sunt neînsemnate pentru pedeapsa noastră cea mai aspră: pierderea casei. Și nici nu putem repudia un cavaler pentru o nelegiuire pe care n-a săvârșit-o încă.

— Neînsemnate? întrebă sarcastic Richard. Ştiţi oare cum am început aici acum trei ani? „E mai bine ca niciunul dintre voi să nu fie cunoscut: o singură pereche de mâini murdare în Templu e de ajuns”, am spus atunci. Și iată că Biserica nu cunoaște încă nici acum pe niciunul dintre voi, ci numai pe mine, și de aceea am fost excomunicat. Își întinse în fața sa mâinile deschise, pe blatul mesei, și zise în continuare: Iată, fraţilor, mâinile murdare ale Templului: intimidare, mituire, șantaj, asasinarea a doi dintre fraţii mei. E de ajuns?

După o tăcere penibilă, celălalt reluă în cele din urmă:

— E adevărat că i-ai ajutat mult pe fraţii noştri din Franţa; nu vrem să ajungi şi mucenic.

Richard înţelesese îngrijorarea lui Ferrand şi de aceea şi încercarea acestuia de a-l împiedica să săvârşească o faptă care trebuia să ducă în mod inexorabil la autodistrugere. Dar îl enervă revenirea grabnică a celuilalt comandor la cuvintele rostite solemn.

— Mai întâi îmi respingeţi propunerea, votând împotriva mea, zise el, păstrându-şi totuşi calmul, apoi mă provocaţi cu o propunere încă şi mai puţin nimerită, pentru ca la urmă să daţi înapoi, când aţi auzit că sunt gata să accept.

— Va trebui să lăsăm baltă chestiunea, ca irealizabilă. Să lăsăm justiţia să-şi urmeze cursul. Templul este oricum pierdut.

— Justiţia! Templul e pierdut abia dacă papa şi-a pronunţat sentinţa, *seigneurs frères.* Atât timp cât n-a pronunţat-o avem datoria sacră să facem totul, absolut totul, ca să salvăm ordinul. Dacă sunteţi într-adevăr gata să faceţi sacrificii în acest scop, nimic nu e irealizabil şi veţi găsi oricând o cale ca să vă atingeţi scopul. Refuz să mă supun pretextelor voastre trase de păr.

Celălalt îl privi cu severitate.

— Toţi fraţii trebuie să asculte de comandorul lor, după cum şi comandorul trebuie să asculte de capitulul său. Dumneata te faci vinovat de insubordonare, îl preveni el pe Richard; apoi, cu mâna pusă la gură, se sfătui cu celălalt comandor străin.

Abia acum își dădu seama Richard că cei doi veniseră cu alt scop decât el însuși: îl provocaseră înadins ca să-l ispitească să spună lucruri pe care să nu le poată retrage.

— Vreţi să scăpaţi de mine, zise el posac. Fir-ar să fie de treabă! Vreţi să abandonaţi lupta, deşi ştiţi că eu n-am să vă dau nici cea mai mică șansă în acest scop!

Comandorul străin i se adresă acum din nou lui Richard:

— Ai adus multe servicii Templului, poate chiar prea multe. Ţi-ai frecat rău fraţii, iar ei ţi s-au supus, aşa cum le era datoria. I-ai împins până la situaţii extreme; nu ne mai trebuie ruguri. Trebuie să punem capăt zelului dumitale.

— N-a existat nicio hotărâre luată de mine care să nu se fi bucurat de aprobarea tuturor celor pe care i-am consultat. Nu mi-am arogat niciodată vreo putere la care nu aveam dreptul! zise Richard în apărare, rotindu-şi privirea, iar fraţii săi îi confirmară declaraţia.

— Și totuşi ai dat greş. Nu ne-ai dus nici cu un pas mai aproape de ţelul nostru. Azi apelul dumitale nu mai găseşte ecou. Entuziasmul dumitale exagerat nu ne duce decât la pieire. Suntem sătui de luptă.

— Credeţi într-adevăr că am să joc rolul unui spectator tăcut? Să nu-mi cereţi supunere pasivă; asta nu pot accepta.

— Asta cerem! Richard dădu scurt din cap. Refuzi?

— Refuz.

— Atunci ne sileşti să te judecăm pentru insubordonare.

— N-aţi venit încoace ca să discutaţi despre viitorul Templului, zise Richard cu voce stăpânită. Aţi venit încoace ca să mă desărcinaţi de funcţie. Iar ultimele propuneri v-au ajutat să vă atingeţi scopul. M-aţi pus să-mi sap propria groapă. Aştept verdictul, *messire.*

Mânia refulată de pe chipul său avea ceva ameninţător. Richard îi urmări pe bărbaţii tăcuţi, care, prin tăcerea lor, îşi exprimau gândurile într-o limbă nerostită; îi privi atent, gâfâind din greu. Știa ce avea să urmeze.

— *Beaux seigneurs frères*, începu comandorul străin, în termenii oficiali ai limbajului juridic al Templului, iată-l pe fratele vostru, care a fost chemat la ordine; rugaţi-L pe Domnul nostru să-i ierte greşelile. *Beau frère*, te căieşti de greşelile dumitale?

Încleștându-și dinţii, Richard îi dădu răspunsul obligatoriu:

— *Sire, oïl, mult.*[99]

— Ai să te fereşti în viitor de asemenea greşeli?

— *Sire, oïl, si Dieu plait.*[100]

Ceilalţi rostiră *Tatăl nostru*, după care comandorul străin se sculă în picioare. Cei doi bărbaţi se priviră unul pe altul, peste masa lungă.

— Atunci îţi dau pedeapsa prescrisă pentru insubordonare *par ire et courroux*:[101] pierderea mantiei pe un an şi o zi şi deci şi pierderea funcţiei pe acelaşi termen.

— Numai mantia? Mă dezamăgiţi. Eu nădăjduiam să pierd şi casa, încât să am mână liberă.

— Sarcasmul dumitale e deplasat. Îţi mai ordon să pleci în provincia noastră engleză şi să rămâi în aşteptarea unor noi ordine.

Richard râse ironic. Un an şi o zi... Conciliul de la Vienne va fi fost atunci deschis, poate că şi papa personal va fi confirmat între timp sentinţa, în vreme ce el, Richard, va fi nevoit să stea

în Anglia, complet marginalizat.

— Refuz să accept acest verdict, zise el scurt.

— Trebuie să te supui poruncii Templului, *seigneur frère*! Dacă nu, vom aplica şi noi regulile excomunicării pronunţate împotriva dumitale: nu te vom mai îngădui în mijlocul nostru. Mai mult chiar: nu vei mai fi proscris numai de către rege, ci şi de către Templu!

— Ce? Preţ de o clipă lui Richard îi veni greu să-şi păstreze stăpânirea de sine. E ridicol, zise el, scrâşnind din dinţi.

— Găsim că trebuie să te împiedicăm să-ţi duci la îndeplinire planurile pe care le socotim nepotrivite şi să nu mai stăm la discuţie cu privire la un ordin atât de respectabil ca cel al Templului, fu răspunsul trufaş. Trebuie să te ocrotim de dumneata însuţi.

Ultimele luni fuseseră pentru Richard ca un fel de sentinţă, deoarece regele Filip instituise o nemiloasă hăituială ca să-l prindă. Trebuia oare acum să reziste fără ajutorul fraţilor săi? Un atac la viaţa lui Nogaret, a lui Plaisians, a lui Marigny sau a regelui ar fi fost şi el imposibil fără ajutorul lor. Richard găsi totuși cuvinte ca să-și exprime indignarea.

— Vă întreceţi în trufie, *messire*, și este viciul de care Templul s-a făcut ades vinovat. Dacă luptaţi împotriva răului, trebuie să-l stârpiţi de la rădăcină, dar văd că refuzaţi mâna care vă poate salva, pentru că duhnește a sânge.

— Ești gata?

— Pe Dumnezeu din ceruri: nu! Nu puteţi isprăvi cu mine atât timp cât dreptatea este încătușată și cât mâna dreaptă a diavolului poartă o coroană regală! Patru ani am luptat pentru Templu și acum îmi porunciţi să plec ca un câine bătut, cu coada între picioare? Vreţi să faceţi din mine un laş? Nu-l cunoașteţi pe Bastard, *messires*. N-am ce căuta în Anglia. Unica mea dorinţă e să mă aflu în Franţa ca să-mi ajut fraţii ajunși la deznădejde, atunci când soarta le dă ultima lovitură.

Fu nevoit să tacă vreo câteva clipe, ca să nu fie copleșit de emoţie. Celălalt făcu uz de pauza de respiraţie a lui Richard:

— Templul ţi-a dat un ordin, *seigneur frère*! Așteptăm răspunsul dumitale.

Richard fu nevoit să se dea bătut, cu sau fără voie. Căută ochii lui Ferrand, care îi aduse la cunoştinţă printr-un gest categoric că n-are rost să se mai împotrivească voinţei majorităţii.

— Revizuiţi partea a doua a sentinţei. Dacă îmi daţi voie să rămân în Franţa, mă voi supune voinţei majorităţii.

— Prezenţa dumitale în Franţa nu este dorită. Nu avem nicio garanţie că, dacă ţi se iveşte prilejul, nu recurgi iarăşi la arme. Răspunsul dumitale, *seigneur frère*!

Richard nu-și putu aduce pe buze formula obligatorie decât cu mare greutate, în timp ce-și ţinea ochii aţintiţi spre frânghia cu care era încins omul din faţa sa: o frânghie care la un singur capăt avea un singur nod.

— *De par Dieu… beau sire*!

Se întoarse și se duse spre ușă, dar în prag făcu stânga împrejur.

— Daţi-mi timp să mă dezmeticesc, zise el.

— Ai depus un jurământ solemn: să te duci acolo unde Templul îţi ordonă să te duci.

— Sunt conștient de asta.

Cavalerul străin se gândi câteva clipe.

— Două zile. După aceea trebuie să pleci spre coastă și să te îmbarci pe prima corabie pe care o poţi găsi.

— Asta-i tot?

— Asta-i tot.

Fără să mai scoată niciun cuvânt, Richard închise ușa după el.

•

Richard preluă de la grăjdari dârlogii lui Pelerin. Aymer se duse și el acolo. Ori de câte ori Richard se afla la Lyons-la-Forêt, Raoul îl urma ca o umbră și începuse chiar să se atașeze tot mai mult de el după moartea tatălui său. Poate că această înclinare se datora și faptului că Richard era unul dintre puţinii care îi dădea întotdeauna răspuns la toate întrebările. Uneori Raoul venea chiar și noaptea lângă Richard numai ca să stea de vorbă.

— *Messire* Richard, îl întrebase el odată, cu un asemenea prilej, de ce dormi matale întotdeauna în cămașă și pantaloni, cu o lumânare lângă pat?

Richard îi răspunsese zâmbind:

— Pentru că așa facem noi întotdeauna în casele noastre. E o deprindere bună, care ne-a rămas de pe vremea cruciadelor. Obiceiul ăsta, ca și cel de a avea întotdeauna spada la îndemână în timpul somnului, te asigură că nu poți fi niciodată dezarmat fără luptă sau încăierare.

Și totuși, sute dintre frații săi fuseseră luați prin surprindere în noaptea de 13 octombrie... Din fericire, Richard nu fu nevoit să-i expună lui Raoul această întâmplare.

— Pleci, *messire* Richard? întrebă băiatul, acum neliniștit.

De data aceasta lui Richard îi veni greu să se deplaseze în lumea ideilor copilului.

— Nu știu încă, zise el. Dacă plec, făgăduiesc să vin să-mi iau rămas-bun de la tine.

— Adică, tot pleci, nu-i așa? întrebă Raoul, făcând o mutră acră.

— Poate.

— De ce ești veșnic pe drum? Nu poți să rămâi aici? Căci aici ești acasă.

— Nu, Raoul; de fapt, nu.

— Atunci unde locuiești?

— Pretutindeni și nicăieri. Casa mea e acolo unde mă trimite Templul.

— Credeam, zise băiatul, că ai să-mi fii un al doilea tată.

Richard zâmbi.

— Îi simți lipsa, nu?

Raoul dădu cu convingere din cap.

— Pot să vin cu matale, *messire*! Acum mă pricep bine la cai. Aș putea să am grijă de Pelerin, așa încât matale să ai mai mult timp pentru alte lucruri. Un cavaler ca matale n-ar trebui să-și îngrijească singur calul. Și aș putea să-ți aduc spada când faci o vizită vreunei domnițe, și să-ți curăț echipamentul, și...

— Eu nu fac vizite nici unei domnițe, Raoul. Nu; aș fi poate bucuros să te am cu mine, dar nu pot să-mi îngădui asta; eu nu sunt decât un cavaler sărman. Am să țin minte oferta ta, când are să vină vremea să-ți pot plăti serviciile.

— Dar nu trebuie să-mi plătești nimic, *messire*! exclamă plin

de speranţă băiatul. Nu trebuie decât să-mi dai de mâncare!

— Mă tem că nici atâta lucru n-aş putea face cum se cuvine, micuţule prieten. Ştii ceva? Am să-l rog pe *sieur* de Vraineville să te înveţe să citeşti şi să scrii şi să mânuieşti spada şi arcul. Dacă într-o bună zi ai să vrei să-mi fii scutier, trebuie să ştii mai multe, nu numai să-mi îngrijeşti calul. Eşti destul de isteţ pentru asta.

Raoul îi aruncă o privire plină de îndoială.

— Să citesc? Nu e îngrozitor de greu şi de plicticos?

— Deloc. O carte e un prieten care nu te lasă niciodată în încurcătură. Şi dacă poţi să scrii, ei, atunci poţi să-i scrii un răvaş doamnei Blanche. Îi eşti foarte îndatorat; nu-i aşa?

Raoul dădu serios din cap, ca să confirme, şi îi răsplăti cavalerului amabilitatea cu un zâmbet radios.

— Am să fac tot ce doreşti matale, *messire.*

Îi strânse mâna lui Richard şi porni în goană ca să vestească lumii întregi noutatea.

— E un pici isteţ, îi zise Richard lui Aymer. Să ai grijă de el; e singur pe lume.

Aymer îl privi cu o profundă mirare.

— Nu poate deveni niciodată scutier, şi ştii foarte bine asta: nu e decât un şerb.

— N-am să fac nicio obiecţie în legătură cu obârşia lui de rând. Credinţa e mai de preţ decât obârşia. Dă-i băiatului o şansă, Aymer. Ţin mult la el. Ne-am născut egali; nu e scris aşa în Cartea Proverbelor? Numai prin virtute ne deosebim unul de altul.

PARTEA A TREIA

EXECUTAREA SENTINȚEI

Ianuarie 1311 – Martie 1314

32

„Nulla reparabilis arte laesa pudicitia est.”{102}

Ovidiu

Richard, abia la sfârşitul lui ianuarie, se dădu bătut şi-şi luă rămas-bun de la camarazii săi francezi. Obosit sufleteşte mai mult decât trupeşte, porni spre miazănoapte. Când în faţa lui se iviră, printre pânzele corăbiei flamande, stâncile albe ale ţărmului patriei sale, în inima lui Richard nu era bucurie. Anglia... Gândindu-se la ea, nu mai simţea dragoste, ci doar o senzaţie de gol şi de indiferenţă.

Aruncând o privire retrospectivă spre luna scursă, nu putu să admită că nu avusese niciodată posibilitatea unei opţiuni: dacă ar fi rămas în Franţa, în pofida poruncii date de Templu, viaţa i-ar fi devenit cu totul imposibilă. Regele Filip îl hăituia fără răgaz în toată Franţa, încât Richard ştia prea bine că fără ajutorul templierilor n-ar fi avut nicio șansă de supravieţuire. Dacă n-ar fi ţinut seama de rugăminţile fierbinţi ale prietenilor săi şi de îngrijorarea sa cu privire la propria siguranță, ar mai fi preferat totuși să rămână. Să fi fost oare teama de o amintire cea care îl făcea să dorească mai degrabă întâlnirea cu călăii care îl urmăreau, decât atmosfera relativ prietenoasă a patriei sale?

Beatrice... Richard se întrebă dacă Beatrice se mai afla încă la mănăstire sau dacă nu cumva se înapoiase la tatăl ei şi dacă nu cumva se și măritase cu nătăfleţul de Scarborough.

Richard se auzi pe sine însuși cum înjură. După un an şi patru luni, fu de ajuns numai un slab licăr al ţărmului englez, pentru a-l cufunda din nou în amintirea zilelor de neuitat

petrecute în apropierea lui Beatrice. Dar Beatrice îl și uitase de mult, probabil, îl surghiunise în împărăția visurilor ei din trecut.

Vocea corăbierului îl făcu să tresară.

— Domnule, va trebui să așteptăm până se potolește furtuna. Pe o vreme ca asta nu ne putem apropia de mal.

— Cât despre mine, putem să nu ajungem niciodată la malul ăsta, răspunse el alene, deoarece știa că nimic din ceea ce se afla dincolo de acele stânci înalte nu-i putea tămădui boala din suflet. Se simți revoltat, dezamăgit, trădat, înjosit și neputincios, pe scurt: cu totul demoralizat. Gânditor, își dezmierdă garda spadei, simțind plăcere în senzația familiară pe care i-o dădea plimbarea degetelor pe oțelul rece. I-ar fi folosit oare la ceva dacă și-ar fi răzbunat deznădejdea și amărăciunea ucigând o victimă, indiferent care, așa cum făcuse Aymer? Râse de el însuși când își aduse aminte de câte ori le spusese oamenilor săi că, dacă nu i se supun orbește, îi va pedepsi extrem de aspru, și îi avertizase că nu știe ce e iertarea. Numai amenințări, vorbe mari. Nu-și pusese niciodată în aplicare acele cuvinte, fusese întotdeauna plin de înțelegere și de îndurare. La vederea dușmanilor săi jurase să se răzbune sângeros, iar acum, când se ivise șansa să se răzbune, nu putea să se folosească de ea. Și se întrebă dacă fusese vreodată în stare să săvârșească un asemenea omor.

Era cu mult prea blând; avea inimă de leu, dar nu și ghearele aferente.

Și totuși, atunci când, după două zile, ajunse la Londra, sângele lui era dornic de o acțiune violentă, de ceva care să-i alunge starea de agitație. Trecu poarta orașului fără niciun țel precis, rătăci pe străzile murdare ale periferiei, goni impacientat din drumul său găinile și porcii și nu ținu seama de gălăgia din jurul său, făcându-se că n-o aude.

— Ai de lucru pentru un grăjdar, domnule? zise lângă el o voce, provenită de la un bărbat trupeș, îmbrăcat în zdrențe soioase.

— De lucru am; dar bani nu.

— Pâine și carne pentru săraci! Fă-ți pomană! Cerșiră cu voci plângăcioase doi schilozi, care stăteau pe jos, pe pământul

noroios.

Richard îşi iuţi pasul, ca să scape de mâna osoasă care se întindea spre tivul ferfeniţit al mantalei sale. Unul dintre cerşetori sâsâi după el.

— *Oyez*, *oyez*, *oyez*![103] se auzi, deasupra larmei de pe străzi, chemarea cântată a crainicului public.

Peste drum de *The Saracen*, Richard se opri, dându-şi seama că-i ghiorăie maţele. O masă consistentă nu era o idee rea, şi după aceea Richard putea, dacă avea noroc, să ancoreze într-o cârciumă bună. Îşi croi drum cu coatele spre un loc liber şi se aşeză, uitând că n-are voie să mănânce carne. Cine îşi mai făcea acum griji cu privire la regulile care interziceau să se mănânce carne mai mult de trei ori pe săptămână sau în timpul postului, care, pentru ordin, începuse încă din noiembrie? În plus, birtaşul s-ar fi mirat foarte dacă Richard ar fi comandat o simplă mâncare de legume.

Londra era liniştită în acea seară şi nu-şi cinsti oaspetele cu încăierarea pe care o dorea el. Oraşul se estompă încetul cu încetul şi deveni ud şi noroios în ploaia măruntă care urmase după furtună. În căldura plăcută din *The Saracen*, Richard se umplu cu tot mai multă bere şi se sculă anevoie în picioare atunci când îşi dădu seama, după greutatea pungii, că nu-şi mai poate îngădui încă o ulcică de bere.

Atunci când, cam cherchelit, ieşi din local în seara rece, tonul profund al clopotului de la Saint-Martin-le-Grand vesti ora vecerniilor. În depărtare, clopotele de la Saint-Laurence, Barking şi Saint-Bride repetară avertismentul *Couvre le Feu*[104]. Toate porţile oraşului fură zăvorâte. Oraşul era acum închis, cu Richard înăuntru.

— E foarte urât din partea voastră că nu m-aţi aşteptat, abia putu să le mormăie Richard celor câtorva stele care sclipeau printre nori, şi porni, cu paşi şovăitori, fără ţel, pe uliţele întunecoase, mângâindu-se cu gândul că cel puţin pe Pelerin îl lăsase la loc sigur, într-un grajd bun.

După câtva timp îşi dădu seama că el însuşi nu era în siguranţă, ci pur şi simplu în primejdie să i se taie beregata pentru nişte bani pe care nu îi avea. Sau nu cumva tocmai asta

spera? Nu putu răspunde la întrebare, care însă îi mai limpezi oarecum mintea. Totuşi, când se opri, nu mult după aceea, pe o altă ulicioară, ca să-şi deşerte băşica, ar fi putut să jure că în spatele său se mişcă ceva. După ce-şi puse în rânduială îmbrăcămintea, trase atent cu urechea. Singurul lucru pe care îl auzi fu ropotul ploii. Porni mai departe şi încercă să se orienteze, ceea ce fu o strădanie inutilă în acel labirint de uliţe întortocheate. În cele din urmă se opri brusc. Zgomotul slab, surd, de picioare învelite în cârpe, din spatele lui, se opri şi el. Cel care îl urmărea veni foarte aproape.

Richard privi casa în faţa căreia se afla. În aceeaşi clipă, uşa se deschise, şi un val de căldură se revărsă pe stradă, în noapte.

— Ţi-am auzit zăngănitul pintenilor, domnule. Intră; sau erai în drum spre alta? Ar fi păcat...

Richard, descumpănit, își scotoci memoria. Firește, era roșcovana Meg, târfa care îi facilitase accesul spre domeniul carmeliților, și în felul acesta spre Templu. Richard nu șovăi și se duse de-a dreptul spre lumina care îl îmbia.

— Nu prea am bani, răspunse el.

Când păși în casă, o văzu: o simfonie de carne trandafirie, într-o rochie verde provocatoare, un păr roșu ca flacăra și o gură sulemenită ca un trandafir stacojiu. Era mai zveltă decât data trecută.

— O să ne înțelegem... începu ea, îngăduitoare. Asta e bună! Tu ești!?

Richard închise ușa după el și se întrebă cum de-și poate ea aduce aminte de el, dintre toți bărbații care veneau la ea.

— Poți să mă găzduiești noaptea asta?

Richard fu mirat să constate câtă plăcere îi făcuse să pună această întrebare unei femei cu o asemenea meserie.

— Poate. Richard așteptă, cu spatele lipit de ușa închisă, ca roșcovana Meg să ia o hotărâre. Poți să rămâi, zise ea, și adăugă: Bastardul, care a jefuit Templul. Presupun că trebuie să pun pe mine ceva mai decent, domnule templier.

Cu un gest grațios, prinse între degete tivul de jos al rochiei, ca și cum ar fi vrut să și-o scoată peste cap.

— Arăți bine și așa.

Pentru a doua oară, Richard tresări speriat de propriile sale cuvinte, dar nu şi le mai putea retrage. Era ceva sălbatic în această femeie, ceva neobişnuit, ceva care făcea din ea o atracţie deosebită a vieţii de noapte londoneze. Data trecută, Richard nu băgase de seamă asta. Meg se duse încet spre el și rămase câteva clipe tăcută, ca să-l privească de aproape.

— Nu te-ai schimbat, zise ea.

Richard zâmbi. Mirosul parfumului ei făcu să i se suie sângele la cap.

— Ba da, și mă tem că nu în avantajul meu. Richard simţi că trebuie să facă ceva înainte de a-și pierde capul. Toarnă-mi un pic de bere, zise el, pentru ca cel puţin să se elibereze de apropierea ei palpabilă.

— După cum îți miroase din gură, ai băut mai mult decât destulă, răspunse ea, dar totuși se întoarse ca să-i aducă o cană.

În timp ce roşcovana Meg umplea cana, Richard se aşeză pe un taburet şi o urmări cu privirea.

— Hai să-ţi spun altceva: sunt urmărit.

— Zău? Nostim! răspunse ea, fără să se uite la el. Îi dădu berea și se ghemui pe jos în faţa lui, cu mâinile la spate, încât rotunjimea provocatoare a pieptului ei se bombă și mai mult. Pesemne că ai dușmani peste tot.

Nu păru deloc alarmată.

— Dacă socoţi că ai putea avea neplăceri din pricina mea, plec, zise simplu Richard.

Ea râse.

— Te-ai pomeni cu un cuţit în spate înainte de a ajunge la capătul străzii. Nu, cavalere. Roșcovana Meg are să te iubească la noapte și n-are să aibă neplăceri, pentru că e treaba ei cu cine se culcă.

În timp ce spunea toate acestea, începu să-și dezlege șireturile corsetului foarte decoltat. Richard, ca mușcat de o viespe, sări în sus și vărsă cu acest prilej berea. Apoi o luă pe Meg de ambele mâini și o săltă în picioare.

— Uiţi că nu pot să te plătesc, chiar dacă aş... bâigui el.

— Atunci de ce ai cerut să?...

Femeia avea dreptate. De ce? Dar Richard nu avu nevoie să

caute un răspuns la întrebare, pentru că femeia își desprinsese mâinile și le puse pe umerii lui, și îl dezmierdă.

— Lucrurile stau altfel, cavalere: atunci nu m-ai vrut, și poate că nici acum nu mă vrei, dar eu te vreau, Richard, și cu asta mă plătești. Vreau să gust o bucățică de Bastard.

Femeia începu să-și frece trupul de pieptul lui în sus și în jos și-și lipi șoldurile moi de el. Richard își zise că ar înnebuni dacă ar fi acum nevoit să se stăpânească. Femeia își trecu degetele prin părul lui, ceea ce lui îi dădu fiori.

Răsuflarea lui Richard fu fierbinte când îi răspunse:

— Ai s-o ai!

Apoi își puse mâinile pe pulpele ei și-i lipi cu putere trupul de propriul trup înfierbântat. Când își îngropă chipul în părul ei roșu, o voce dinlăuntrul lui încercă să-l rețină, să-l împiedice de a-și încălca jurământul sacru. Femeia scânci ușurel, de încântare, atunci când Richard își duse mâna stângă la pieptul ei, fără să mai țină seama de vocea conștiinței. Cu o smucitură brutală îi descheie rochia până la brâu și-și lipi dinții de pielea fragedă a sânilor ei tari. Orice altceva îi dispăru din minte când îi umplu de sărutări umerii, gâtul, buzele roșii moi, iar ea își folosi întreaga putere de seducție ca să aibă el plăcere.

— Ești o adevărată femeie, o femeie în toată puterea cuvântului, șopti el.

Apoi strânsoarea îi slăbi brusc. Richard se lăsă pe spate. Propria sa voce îl trezise la realitate.

— Ce-ai pățit, cavalere? întrebă ea, pe un ton ironic.

Ochii ei îi căutară pe ai lui și văzură acolo îndoială și aversiune.

— Pe toți sfinții! Asta-i pură destrăbălare, lipsită de orice urmă de dragoste sau măcar de atracție. Am devenit oare un animal lipsit de voință?

Buzele roșii se mișcară, zâmbiră, râseră și îl provocară. Richard le privi uluit.

— La ospăț mănânci numai aperitivul, iar felul principal îl lași neatins? Zău, iubițelule, nu poți să-mi faci una ca asta.

Mâinile lui Richard se deplasară lent spre rochia femeii, și în clipa următoare veșmintele ei zăceau grămadă la picioarele ei.

— Hai odată, zise ea, întinzându-şi braţele spre el, ca să-l atragă. Hai odată. Te vreau tot.

Richard avu impresia că e beat: nu mai putu să-şi ţină în frâu trupul. O dorinţă irezistibilă puse stăpânire pe el. Cu un gest brusc, o târî pe femeia goală prin cameră, spre patul în dezordine din cealaltă parte a camerei şi acolo o trânti pe plapumă. În clipa următoare se văzu pe sine însuşi cum îşi leapădă veşmintele de pe trup.

Roşcovana Meg îşi desfăcu larg picioarele, ca să-l lase pe Richard să intre, şi atunci Richard o strivi cu toată greutatea trupului său şi, cu gura, opri chicotitul femeii. Când pătrunse în ea, simţi că sperma e gata să ţâşnească. Apoi nu se mai gândi la nimic altceva decât la excitaţia sa sălbatică şi la plăcerea sa trupească.

„Căci o târfă este un şanţ adânc”, zice Biblia, şi Richard avu impresia că a căzut în şanţ şi că e înghiţit şi absorbit de apa stătută. Până să-şi dea seama ce se petrece, totul trecuse. Cu o senzaţie de adâncă satisfacţie, se lăsă să lunece de pe Meg şi rămase culcat, degustându-şi în continuare plăcerea. Meg, îmbujorată, se săltă în coate şi chicoti.

— Am ştiut de când te-am văzut prima dată, zise ea. Eşti un armăsar pursânge, dar nu prea ai experienţă. Până şi un flăcăiaş de optsprezece ani ţine mai mult.

Meg îi dezmierdă umerii şi pieptul, iar Richard o lăsă să-şi facă de cap. Meg îşi trecu încet şi cu băgare de seamă un deget peste tatuajul în formă de cruce a templierilor.

— Nu ţi-e silă de el? întrebă ea.

— De ce anume?

— De acest semn ruşinos.

Richard nu-l socotise încă niciodată ca atare.

— De ce să-mi fie silă? Ar trebui să fii mai prudent şi să nu-ţi lepezi astfel veşmintele în faţa unei femei. Noi suntem, bineînţeles, obişnuite, mai mult sau mai puţin, cu astfel de lucruri. Dar o doamnă din tagma ta ar fi foarte şocată dacă ar vedea tatuajul.

— Singura femeie de care-mi pasă ştie că-l am. Îşi întinse mâna dreaptă şi prinse între degetul mare şi arătător o şuviţă

din părul ei. Altă nuanţă de roşu, zise el, şi îi întoarse spatele, ca să-i ascundă valul de dezgust care îl cuprinsese.

De ce făcuse dragoste cu această târfă? Dacă voia neapărat să-şi încalce jurământul, de ce n-o luase pe Beatrice, când mai avusese prilejul? De ea, cel puţin, fusese îndrăgostit nebuneşte. Pe Sfânta Cruce! Mai era încă şi acum!

În timp ce în mintea lui mijea adevărul, Richard îşi dădu seama încetul cu încetul că atunci nu se atinsese de ea tocmai pentru că o iubea prea mult şi pentru că frumuseţea ei discretă era poate mai în măsură să-i amintească de legământul lui sacru decât ispita banală a unei târfe londoneze. Îşi ascunse faţa în mâini şi începu să tremure, scârbit de sine însuşi şi de acea clipă de slăbiciune a cărnii sale. Se gândi la una dintre pildele lui Solomon: „Nu te uita la femeia linguşitoare, căci buzele celei străine picură miere şi cerul gurii sale e mai alunecător decât untdelemnul, dar la sfârşit ea este mai amară decât pelinul, mai tăioasă decât o sabie cu două ascuţişuri.”{105}

— O cunosc? întrebă Meg, curioasă.

— Nu.

— Hai, spune-mi: cine e?

— Nu stărui, Meg. O femeie frumoasă, dar lipsită de tact, e ca un giuvaier de aur în râtul unui porc.

Meg făcu o strâmbătură şi zise:

— Aş putea să pun rămăşag că mai poţi încă o dată. Îl dezmierdă şi îi şopti la ureche cu buzele ei calde: Bărbaţii de vârsta ta nici gând să mai poată, ştii... Dar tu, da. Hai, vino, încă o dată, dar acum pentru mine.

Mâinile ei catifelate îl convinseră mai repede decât ar fi crezut cavalerul, iar cu conştiinţa Richard avu mai puţin de furcă decât înainte. Se lăsă târât în jocul ei. Îi era indiferent că săvârşeşte acelaşi păcat încă o dată şi că-şi reneagă legământul faţă de Templul care-l renegase. Se împreună cu ea mai încet, mult mai destins decât prima dată, până ce se potoliră amândoi, îmbrăţişaţi.

— Îţi mulţumesc, şopti Meg şi apoi continuă: E frumoasă?

— Cine?

— Ea.

— Ține-ți gura, zise aspru Richard, și ca să pună definitiv lucrurile la punct: Nu-i aparţin, după cum nici ţie.

— Zău? Nu-mi aparţii? Aşteaptă, Richard. Ai să te întorci la Meg înainte de următoarea lună plină.

— Nu te bizui prea mult pe speranţa asta.

Richard își trase pantalonii pe el, își propti spada lângă pat și aprinse o nouă lumânare, pe care și-o puse la căpătâi.

Meg râse.

— Când mă culc, sting lumânarea.

Richard nu se simţi dator să-i explice că acest obicei și-l însușise în Templu.

Meg îl mai privi la lumina lumânării; în acest timp, Richard căzu într-un somn adânc.

•

Când zorile începură să alunge de pe străzile pustii ale Londrei întunericul și primejdia, Richard ieși din oraș și-și îndreptă pașii spre Westminster. Știa că, după cele întâmplate, aproape că nu va mai îndrăzni să apară în fața lui Blanche; avea chiar impresia că Blanche îi va citi totul pe chip. Trebuia totuși să se ducă la ea, deoarece nu se putea expune riscului ca scrisoarea lui Aymer să cadă în mâini străine, și erau destule asemenea mâini la Westminster, mai ales cele ale complicilor lui Lancaster.

Richard urcă fără tragere de inimă pe scara îngustă și se întrebă ce ar putea să-i spună lui Blanche. După părerea sa: nimic. Și totuși, dacă era cinstit, trebuia să admită că n-ar fi rău să-i revadă trăsăturile gingașe ale feței, fie și numai ca să-și clătească gura de gustul scârbos lăsat de târfa londoneză. Involuntar, își iuţi pasul. Hop! Un ţânc întreprinzător, cu părul negru creţ și cu o pereche de ochi obraznici, dădu buzna peste el. Câteva clipe, cavalerul și băieţașul se priviră miraţi unul pe altul, și atunci izbucni râsul voios al copilului. Richard zâmbi, luă piciul în braţe și trecu prin ușa deschisă.

— Presupun că e feciorul dumneavoastră, *madame*.

— Richard! exclamă ea, și alergă spre el. Îmbrăţișă bărbatul și copilul, iar copilul o cuprinse cu braţele și se cramponă de ea cu entuziasmul nestăpânit al unui plod de doi ani. Blanche râse și

luă copilul din brațele lui Richard.

— Ce zi fericită, *cher ami*! Îmi pare bine că te revăd.

Richard îi făcu o plecăciune cu capul și-și vârî mâna sub manta.

— O scrisoare de la soțul dumneavoastră, *madame*.

Blanche luă recunoscătoare scrisoarea și îi rupse pecetea. Étienne își întinse numaidecât mânuța și prinse pergamentul.

— Leit taică-su: gata să apuce tot ce-i poftește inima, râse ea, și îndepărtă binișor de pe pergament degețelele băiatului. Nu stricăm scrisoarea tatei, nu-i așa, Étienne?

Își îndreptă privirea spre Richard, cu un zâmbet de scuză, care îi dispăru numaidecât, când văzu ridul dintre ochi.

— Ce s-a întâmplat?

Nu veni niciun răspuns. Așadar, Blanche n-avea habar de bătălia sângeroasă din jurul Castelului Lyons-la-Forêt. Întreaga întâmplare era probabil descrisă, cu toate amănuntele, în scrisoare, de către Aymer, care nu fusese niciodată prea discret. Richard se gândise la un moment dat chiar la seniorul de Morley, când îl văzuse pe prietenul său cum stă pe metereze, strigând ordine la dreapta și la stânga, înjurându-și arcașii, pentru că-i ochiseră prea devreme pe inamici cu săgeți care nu ajunseseră la țintă, pe inamicii pe care îi sfidase de pe zidurile inexpugnabile ale castelului său, în timp ce oamenii săi fuseseră măcelăriți, iar tatăl lui Raoul zăcea pe jos, sângerând, rănit de moarte, sub poarta pe care o apărase. Richard îi venise în ajutor lui Aymer și îi atacase pe inamici pe la spate, cu o mână de oameni. Luptase și el, ca un leu, în primele rânduri. Dar Aymer se mâniase atunci când Richard încetase lupta, împreună cu oamenii săi, în clipa în care inamicul sunase retragerea. Pentru că el, trufașul stăpân al Castelului Lyons-la-Forêt, continuase să-i măcelărească sistematic, cu totul inutil, pe toți ostașii pe care îi mai găsea pe moșia sa, și numai din pură sete de răzbunare, semănând moartea cu unica sa mână. Da: Aymer luase într-adevăr ceea ce-i dorea inima, dovedind astfel că nu e câtuși de puțin mai bun decât cei mai mulți nobili. Richard tot mai ținea la Aymer, dar punctele lor de vedere erau diferite, iar în lunile din urmă se iviseră chiar divergențe între ei.

— Dă-mi voie să mă retrag, *madame*, zise templierul, cu un oarecare efort.

— Cum? Așa de repede?

Richard nu răspunse, ci-și plecă doar capul.

— Nu iei răspunsul meu, ca să-l duci în Franța?

— Nu mă întorc în Franța.

— Cu atât mai bine. Am să te văd mai des!

— Cred că nu, *madame*.

Blanche șovăi și îl privi cu ochii ei plini de viață. Richard se simți stânjenit.

— Ce e, Richard? Ai greutăți?

— Citește, zise el.

În loc să citească scrisoarea, Blanche puse deoparte pergamentul și întrebă:

— Atunci nu vrei să auzi o noutate?

— Dacă e important s-o aflu acum.

— În ceea ce privește Anglia, situația nu e prea serioasă. Regele a pornit în sfârșit la luptă împotriva scoțienilor. Pare că se joacă de-a v-ați ascunselea cu Bruce[106], după cum am aflat. Iar Isabela face mai mult sau mai puțin *les honneurs*[107] și duce tratative cu clericii. Se pricepe foarte bine la treaba asta, după părerea mea. Cât despre templieri: cavalerii sunt torturați, cu încuviințarea regelui, după cum bănuiesc că știi. N-a mai putut să se împotrivească... Mai curând sau mai târziu cedează întotdeauna presiunilor. A pus însă condiția să nu curgă sânge și ca niciun mădular să nu fie schilodit definitiv...

— Ai idee, o întrerupse Richard, ce cazne infernale pot fi aplicate cu respectarea acestor condiții, făcând abstracție de caznele spirituale?

— Am aflat că s-au obținut rezultate foarte bune. În orice caz, în Anglia, templierii n-au recunoscut încă nicio minciună, așa cum au făcut cei din Franța, încât se pare că sunt tratați destul de bine.

— Datorită mitei, adăugă posac Richard.

Blanche făcu un gest nonșalant.

— După cum vezi, totul se află aici absolut sub control. Chiar și dumneata ai văzut asta înainte de a pleca în Franța.

— Banii își fac efectul, dar din fericire şi timpul, răspunse Richard.

— Cum adică?

Blanche nu înţelesese ce voise Richard să spună.

— Citeşte asta, zise Richard, arătându-i scrisoarea lui Aymer.

— Am s-o citesc. Ce ai de gând să faci acum?

— Nimic.

Blanche nu se aşteptase la un asemenea răspuns, căci Richard era întotdeauna plin de planuri.

— Nimic?

— Dacă-i mai scrii lui Aymer... ceea ce poţi face acum pe faţă, fără grijă, spune-i că au greșit când m-au trimis în Anglia, zise Richard. Există o deosebire esenţială între cel ce acţionează mânat de simţul datoriei și cel ce acţionează mânat de milă. Cel dintâi va constata, la un moment dat, că a făcut destul pentru a-și împăca pe deplin conștiinţa, în timp ce al doilea vrea să continue cu același zel, până ce lupta s-a încheiat cu adevărat. Soţul dumitale, *madame*, face și el parte din prima categorie.

Făcu o plecăciune de plecare și dispăru, înainte ca Blanche să-i fi putut cere o explicaţie. Ochii ei se îndreptară spre scrisoare.

33

„What though the field be lost?
All is not lost, the unconquerable will,
And study of revenge, immortal hate,
And courage never to submit or yield."{108}

John Milton,
Paradise Lost{109}

Faptul că-şi dezlănţuise pornirile asupra frumoasei Meg nu rezolvase nimic, ci dimpotrivă, nu făcuse decât să înrăutăţească situaţia. Deoarece puţinul respect de sine care îi mai rămăsese fusese distrus. Lui Richard îi fu silă de propriul trup, care îl trădase şi care îi mai crea şi acum probleme. Eforturile excesive pe care le făcuse în anul precedent în Franţa se răzbunau acum: Richard nu mai avea niciun pic de vlagă, era cu totul istovit. Asta şi constatarea că tot ce făcuse pentru restaurarea onoarei templierilor se soldaseră cu un jalnic eşec total, făcură din cavalerul atât de mândru odinioară un om dezamăgit, fără niciun ţel în viaţă, un om care îşi pierduse încrederea atât în omenire, cât şi în Dumnezeu, un om care văzuse atâta nedreptate, încât nu mai putea crede că există dreptate, nici pe lumea asta, nici pe cealaltă.

Nu-i dădu nicio clipă în gând să ia legătura cu Edmund the Lion, sau cu William Mauclerc, sau cu oricare din fraţii săi din Templul londonez. Fusese degradat; ce mai putea să le spună?

Tot ce făcu fu să încalece pe telegarul său negru şi să gonească, până ce putu să vadă cum coboară soarele după

orizontul de la apus.

•

Preţ de două luni şi mai bine, Richard dispăru cu totul. Nimeni nu-l văzu, nimeni nu auzi nimic despre el. Căutând locurile cele mai părăsite ale insulei, Richard ajunse la hotarul Ţării Galilor, sui versanţii înzăpeziţi ai faimoşilor Black Mountains{110} şi coborî apoi spre miazănoapte, prin smârcurile şi sălbăticiunile şi colinele Pădurii Radnor. Trecu în vad numeroasele pâraie dintre Severin şi Dee şi ajunse până la urmă, prin pădurea Coclaenog şi încântătoarea Vale Clwyd, pe drumul spre coastă. Înaintă încet, se odihni mult, şi găsi timp ca să-şi îngrijească telegarul şi să-l hrănească.

Încetul cu încetul, singurătatea autoimpusă îi lecui prăbușirea sufletească. Abia atunci își aduse aminte de întâlnirea sa cu Pierre de Bologne şi de secretul ce-i fusese încredinţat de către preot şi de către Molay: „Hristos este o cale; calea justă duce la adevăr." Sufletul lui Richard tânjea după adevăr. Care era partea a treia a secretului? Ce semnificaţie aveau primele două reguli? Richard fu nevoit şi acum să rămână dator răspunsul.

Singurii oameni pe care îi întâlni în acele luni fură câţiva ciobani. Avu grijă să se ferească din drumul așa-numiţilor *border lords*{111}, care năvăleau din când în când în Țara Galilor și jefuiau și incendiau, chipurile ca să-i pună cu botul pe labe pe rebelii gali.

Era sfârșitul lui martie, când cavalerul își îndreptă în sfârșit privirea spre colinele verzi care coborau, sclipind, până la Marea Irlandei.

Mirosul primăverii plutea în aer. Călăreţul singuratic trase adânc aer în piept și-și bătu calul pe gât.

— Viaţa e totuși frumoasă, Pelerin.

Richard descălecă. Pelerin mâncă câteva fire de iarbă. După câteva clipe, Richard porni mai departe, ducându-și calul de căpăstru. Gâfâind, suiră încă un povârniș.

Privirea lui Richard se deplasă încet spre orizont, spre *Clwydian Range*{112}, care se înălţa la sud-est, unde pășunile mai erau încă acoperite cu zăpadă, având în spate valea râului Clwyd

şi catedrala Saint-Asaph, a cărei reconstrucţie era aproape terminată. Richard urmă cursul râului şi, la un moment dat, i se opri respiraţia. Ca paralizat, privi ţintă drept în faţa sa, spre o lume pe care n-o cunoştea şi pe care totuşi o recunoscu. O bizară senzaţie de tristeţe i se strecură în inimă... fără să ştie însă de ce.

— Până la urmă tot ai venit, zise o voce lângă el.

Şocat, cavalerul reveni la realitate. Îngândurat cum era, nu auzise că cineva se apropiase de el. Se întoarse, cu mâna pe garda pumnalului, pentru că nu și-ar fi tras niciodată spada din teacă împotriva unei femei. Căci fusese o voce de femeie, și încercă să-și aducă aminte de clipa în care auzise pentru prima dată acel glas strident şi piţigăiat.

Când o văzu, își aminti de ea, și dădu drumul pumnalului.

— Știam că ai să vii, zise femeia. Știam că ai să fii aici când pe munţi va fi zăpadă. Te-am aşteptat cinci luni. Își înălţă o mână osoasă și arătă piscurile albe din depărtare. Richard dădu doar din cap, căci amuțise. Femeia își întoarse iarăși capul și-și îndreptă bărbia spre miazănoapte. Te-ai născut acolo, adăugă ea cu vocea ei ca un scârţâit.

Ascultător, ca într-un vis, Richard își întoarse și el capul și privi castelul cu ziduri verticale înalte și cu înfricoșătoare porţi glisante.

Așadar, ochii nu-l înșelaseră: mai fusese cândva aici. Se mai aflase exact în același loc în copilărie, în urmă cu douăzeci de ani, poate chiar cu mai mult. Apoi, Richard văzu că femeia îngenunchează la picioarele lui.

— Iartă-mă, stăpâne. Fără să vreau te-am pus pe un drum greșit atunci când te-am întâlnit la Castelul Portchester.

Richard își recăpătă glasul.

— Dacă mai stărui să stai în genunchi în faţa mea, spune-mi cel puţin de ce.

— Îţi era scris în palmă, măria-ta. Acolo am văzut.

— Ce era scris acolo? Și nu-mi vorbi în felul ăsta; mă scoţi din sărite, fu replica lui plină de voioșie.

— Atunci nu mi-am dat seama că era o taină pentru măria-ta. Am descoperit asta abia mai târziu, când am ajuns să știu

mai multe despre măria-ta, când am aflat cine ești.

— Cine sunt?

— Richard Bastardul.

— Lasă asta.

Femeia îi puse pe braț o mână consolatoare.

— Acolo, zise ea, arătând spre miazănoapte, este Castelul Rhuddlan. Mama ta a murit după ce te-a adus pe lume.

— E departe de Templul din Londra, răspunse Richard, punând la îndoială cuvintele ei, deși bănuia că femeia spune totuși adevărul.

— Lady Gwendolyn a fost o prințesă galeză, zise în continuare femeia, imperturbabilă, un vlăstar din neamul lui Llewellyn cel Mare.

— Stai nițel, femeie, nu așa de repede. Cum puteai să știi că am să fiu aici, dacă nici eu însumi nu știam? Că doar nu mi-ai citit asta în palmă, după cum presupun.

Femeia râse.

— Nu, stăpâne, ceea ce ți-am citit în palmă este numai ceea ce îmi trebuie ca să mă îndrume. Restul îl văd în mintea mea! Asta se numește clarviziune.

— Hm... Nu sunt prea sigur că pot să admit clarviziunea asta a dumitale. Pare mai degrabă vrăjitorie, dacă poți să vezi viitorul.

— Vrăjitorie? Măria-ta știi mai bine, că doar vii din Templu. După cum se zvonește, acolo se făcea vrăjitorie în toată regula.

Richard oftă, obosit de a tot da explicații și de a tot lua apărarea Templului.

— S-au spus atâtea despre noi! Am fost nevoit să aud cele mai năstrușnice învinuiri, una mai neadevărată decât alta, ca și caraghioasele dumitale presupuneri. Dar ia spune-mi: de ce ai venit încoace și m-ai așteptat cinci luni ca să mă întâlnești aici, în timp ce la Castelul Portchester ai fugit de mine?

Răspunsul ei veni șovăind:

— Păi ți-am spus că acolo am făcut o greșeală.

— Ăsta nu e singurul motiv.

— Am avut norocul să găsesc pe cineva care mi-a dăruit destui bani ca să mă despăgubească de timpul pe care l-am

irosit ca să-ți caut trecutul și identitatea.

— Cine ți-a dat bani pentru asta?

— Mi-a spus că ai să-mi fii recunoscător, dar că eu să nu-ți spun cine e. Deja am spus prea multe.

— Ei, ai și spus-o. Cine e?

— Nu, măria-ta, i-am făgăduit să nu spun.

— Vreau să aud numele ei, stărui el, aspru.

Femeia își lăsă capul în jos, cedând voinței lui.

— Era doamna de la Lyons-la-Forêt, măria-ta.

Firește! Era ceva taman pe măsura lui Blanche. De ce se gândise la Beatrice?

— Deci mi-ai scotocit trecutul, rânji templierul.

Femeia dădu afirmativ din cap. Urmă o tăcere.

„Gwendolyn...”, își zise Richard. Era unul dintre numele pe care le citase contele de Lancaster. Care era oare celălalt? Amintirile lui Richard din acea perioadă erau încă tot încețoșate de durere și repulsie.

— Lady Joanna, zise femeia, și atunci Richard, cu un șoc, își îndreptă din nou privirea spre ea.

Să fi fost o pură întâmplare sau femeia îi citise într-adevăr gândurile?

— Ea ți-a fost doică și dădacă. O nobilă engleză, după cum am aflat. Te-a avut în grijă până ai fost dus la Templu.

— Nu ți-ai pierdut vremea. Richard șovăi, înainte de a-i pune întrebarea care îi stătuse pe buze în tot acest răstimp: Ai descoperit și cine a fost tatăl meu?

Cu toate că inima îi zvâcnea cu putere, își propuse să nu fie dezamăgit de răspunsul ei, căci o văzu că dă din cap.

— Din păcate, asta e o taină încă.

Richard nu se așteptase ca femeia să cunoască adevărul. Ar fi fost prea simplu, pentru o taină atât de bine păstrată. Deodată femeia îi luă pulsul și îi spuse pe șoptite, deși până hăt departe nu era nimeni care să-i poată auzi:

— Trebuie să fi fost un englez, pentru că nobila aceea engleză n-ar fi consimțit în ruptul capului să crească pruncul unei femei galeze, fie ea și prințesă. Richard dădu din cap că o înțelege. Un tată e mai greu de descoperit, zise ea în continuare, mai ales

dacă trebuie căutat într-o vreme în care regele Eduard, adică tatăl actualului rege, și-a consolidat, din acest castel, autoritatea asupra Țării Galilor. În acest castel veneau desigur zeci de nobili englezi. Să-l găsești pe cel cu pricina după douăzeci și șapte de ani e aproape cu neputință, chiar și pentru mine.

— Nu prea contează, zise el calm. Deocamdată ai făcut bine că mi-ai spus toate astea, deși informația dumitale nu prea răspunde la întrebare, ci mai degrabă dă naștere la alte întrebări. Aș vrea să-ți dau ceva în schimbul ostenelii dumitale, dar nu pot să-ți ofer altceva decât mulțumiri.

— Ești bun, măria-ta, dar doamna m-a răsplătit împărătește. Mai este însă un lucru pe care îl poți face pentru mine, unul singur.

— Anume?

— Să mă lași să-ți mai văd o dată palmele, măria-ta.

— Ești sigură că vrei asta? Mi-ai mai privit o dată palmele și te-ai speriat de moarte. De ce crezi că ai să reziști a doua oară?

— Nu-ți bate joc de mine, măria-ta. Nu e de glumă, pentru că n-am mai văzut niciodată o palmă ca a măriei-tale. Știi cine m-a speriat atunci? Moartea, măria-ta! Moartea! Așa încât mi-am zis că e un avertisment ce mi s-a dat. Vreau să văd dacă mai e acolo. Richard îi arătă palmele, care nu erau prea curate, și de aceea îi ceru scuze.

— Nu-i nimic, murdăria face ca liniile să se vadă mai bine. Cercetă câteva linii și zise: Obârșia regească e foarte limpede. Eu nu greșesc niciodată.

— O singură dată ai greșit: la Castelul Portchester.

— Nu, am avut dreptate. N-ai văzut primăvara, nu-i așa?

— Scutește-mă de orăcăielile dumitale în doi peri.

Femeia îi făcu semn să tacă și îi arătă liniile.

— Mai e acolo! zise ea, cu vocea ei răgușită. Degetul care mă arată pe mine! Eu sunt de vină! Richard nu înțelese nimic din cuvintele ei și fu cât pe-aci să-și retragă mâinile, dar ea se calmă, făcu un pas înapoi și îl privi. Moartea mai e acolo, cu toate că o parte din ea a devenit timp trecut. E un drum lung și anevoios cel pe care ți l-ai ales ca să-ți urmezi destinul, iar moartea te va însoți tot timpul. E un tovarăș de drum rece ca gheața, măria-ta,

dar cine sunt eu ca să-ţi spun asta? Ştii mai bine decât mine, nu-i aşa?

Richard dădu din cap că aşa e. I se păru aproape că simte duhoarea cărnii arse a celor cincizeci şi patru de templieri: torţe umane, deasupra unui foc de mangal. Fusese cea mai înfiorătoare, cea mai tragică înfăţişare în care i se manifestase vreodată moartea. Richard nu-i răspunse femeii.

— Palmele măriei-tale sunt cele mai înfricoşătoare din câte am văzut vreodată, mai zise ea. Şi totuşi, visul măriei-tale va deveni realitate.

— Ce tot îndrugi iar? întrebă el, cam iritat.

Nu primi răspuns. Femeia făcu o plecăciune adâncă şi zise:

— Rămâi cu bine.

Apoi se întoarse şi porni în grabă pe bătrânele ei picioare uscăţive.

— Stai! strigă Richard după ea. Ne mai vedem?

Râsul ei strident, în depărtare, ţinu loc de răspuns.

Richard sudui.

„Iar m-a dus cu preşul", îşi zise el. Femeia nu-i lăsase decât întrebări.

Despre ce vis vorbise femeia? Visul unui templier? Doamne sfinte! Dacă ar putea fi adevărat! Dar lui nu-i venea să creadă, prefera să se lase dus de nas. Mai avusese oare şi alte vise?

Nori plumburii veniră dinspre mare şi primii fulgi de zăpadă zburară în jurul lui. Richard mai rămase pe loc o bună bucată de vreme, privind castelul sumbru care se făcea încet-încet alb.

— Obârşie regească! zise el, cu dispreţ.

Părea cu totul neverosimil; Richard nu se simţea fiul unei prinţese. Ce mai putea fi de natură regească, într-o familie care nu mai avea regat? Ultimul Llewellyn şi David de Gruffyd fuseseră învinşi de regele Eduard, tatăl actualului rege, tânărul Eduard fiind pe atunci prinţ al Ţării Galilor. Dar galii erau poate de altă părere în această privinţă.

„Is it thy will the image should keep open
My heavy eyelids to the weavy night?
Dost thou desire my slumber should be broken
While shadows, like to thee, do mock my sight?”{113}

William Shakespeare,
Sonnets

Ave Maria, gratia plena,/Dominus tecum, virgo serena,/ benedicta tu in mulieribus/ que peperisti pacem hominibus/et angelis gloriam./Et benedictus fructus ventris./Amen.{114}

Vibrațiile senine, molcome, ale vocilor călugărițelor se stinseră, dar ecoul lor mai stărui câteva clipe în jurul chipurilor de piatră ale sfinților de pe stâlpii sculptați ai capelei. Dacă Dumnezeu ar fi ascultat imnul, i-ar fi plăcut, dar totodată s-ar fi încruntat, pentru că una dintre călugărițe ieși din cor, smucindu-și iritată rasa.

— Nu pot să cânt pe nas! Sună grosolan și mă enervează!

— Dar, soră, așa trebuie cântate rugăciunile și imnurile.

— Nu-mi pasă. Eu nu cânt așa.

Izbi cu târlicul ei cenușiu în lespezile pardoselii.

Beatrice de Morley era mânioasă. Se săturase să tot cânte rugăciuni și psalmi pe latinește, limbă pe care n-o cunoștea decât pe jumătate, se săturase de viața la mănăstire, de invidia dintre preacinstitele maici și de șușotelile și bârfelile lor. Îi era dor de câmpiile întinse și de păduri și tânjea după o plimbare călare. Ah, să galopeze nebunește și să simtă vântul rece în păr!

Mai rea ca orice i se părea însă obligația de a se comporta ca o penitentă, cu toate că nu avea ce să ispășească, își dăduse toată osteneala, iar acum era bucuroasă că anatema îi fusese retrasă. Încercase într-adevăr să-și izgonească din memorie imaginea Bastardului, dar nu izbutise. În cele din urmă se dăduse bătută și-și îngăduise ei înșiși să se gândească la el, să-l viseze, să țină la el cât vrea. Nu-și trădase niciodată taina la spovedanie, dar în

fiecare zi, în capelă, după slujba de utrenie îi cerea Maicii Domnului iertare.

— Prea cinstită maică-stareţă, zise ea în aceeaşi seară, pe şoptite, cred că ar fi timpul să mă întorc acasă.

Toamna bătea la uşă. Trecuse un an de când plecase Beatrice de la Haughton-le-Moor, şi anul ei de probă ca novice se încheiase. Acum, când mai avea posibilitatea să opteze între mănăstire şi lumea seculară, Beatrice era obligată să se decidă: opţiunea nu mai putea fi amânată. La sfârşitul lui octombrie fraţii ei o aşteptară la Grinton.

— Am venit să ne luăm înapoi surioara plecată, zise Geoffrey râzând ironic, ca de obicei.

Beatrice se întrebă dacă nu greşise luând această hotărâre, căci îşi dădu seama deodată că „acasă" i-ar fi mers poate mai rău decât la Marrick Priory.

Avea dreptate: Geoffrey şi Timothy se căsătoriseră şi erau acum cu totul preocupaţi de soţiile lor, încât nu-i dădeau prea multă atenţie nefericitei lor surori. Dar în ianuarie, seniorul de Morley se hotărî să-i ceară Beatricei să-şi aleagă un soţ mai bun, dacă nu-i voia pe cei aleşi de tatăl ei în acest scop. William de Scarborough se căsătorise între timp cu altcineva.

— N-am să pot iubi niciodată un bărbat aşa cum îl iubesc pe Richard, îi zise ea tatălui ei.

— Aha! răspunse gentilomul, pentru că în acea clipă îi lipsiră alte cuvinte; apoi, după o pauză, adăugă: Bastardul! Deci, m-ai minţit şi i-ai minţit şi pe toţi cei pe care i-ai făcut să creadă că numai silită de el l-ai lăsat să evadeze. Beatrice dădu afirmativ din cap. De ce era atât de calmă? Cu un an în urmă ar fi tremurat în faţa tatălui ei; acum stătea nemişcată, iar pe chipul ei de o rară frumuseţe se citea stăpânire de sine. Ce fel de fiică e asta? zise în continuare Morley, cu o voce de om bătrân şi obosit. De ce tocmai aceea pe care, dintre toţi copiii mei, am iubit-o cel mai mult m-a trădat? Ce aştepţi acum din partea mea, Beatrice? Anii şi experienţa îi tociseră muchiile ascuţite ale felului său de a fi; mânia nu-i mai clocotea cu aceeaşi violenţă ca înainte. Când te-ai făcut mai măricică, am crezut că am crescut un trandafir fără spini. M-am înşelat: asemenea trandafiri nu

există.

— Un trandafir are spini, tată, dar acei spini nu înţeapă decât dacă trandafirul e atacat. Faţă de cei care se poartă frumos cu el, trandafirul este o bucurie fără margini.

— Ce are să facă trandafirul dacă am să-l pun într-o colivie de argint şi am să-l păzesc până ce are să se deprindă să mi se supună?

— Are să-şi piardă petalele şi are să moară, răspunse fiica. N-are niciun rost să mă ţii din scurt, tată. Nu pot să-l uit şi nici nu vreau.

Morley mormăi ceva în barba sa întunecată.

— Ai de ales: un soţ pe care ţi l-am găsit eu sau mănăstirea. Îţi dau trei luni de gândire.

Beatrice nu avea nevoie de niciun timp de gândire. Ştia precis ce vrea. La începutul lui martie se duse în vizită la sir Robert.

— Mi-am închipuit că ai să vii, zise acesta. Tot îl mai iubeşti nu-i aşa?

Ea dădu din cap că da şi zâmbi. Spre mirarea ei, sir Robert pufni într-un hohot de râs.

— Ce ţi se pare atât de caraghios în asta?

— Nimic; este o tragedie încâlcită, asta e. Femeile sunt fiinţe ciudate.

— Şi bărbaţii?

— Sunt uneori şi mai nebuni. Ce pot să fac pentru dumneata?

— Ştii unde ar putea fi Richard acum?

— Ultimul zvon pe care l-am auzit este că s-ar fi aflat în Franţa, unde i-a făcut papei viaţa cu adevărat insuportabilă. Dar asta a fost acum câteva luni. Ce ai cu el?

— Îl iubesc. Trebuie să-l văd neapărat. E singurul bărbat din lume pe care îl vreau.

Vajnicul vecin al familiei Morley o luă brutal de braţ pe Beatrice şi zise:

— Trebuie să-ţi bagi bine în cap un singur lucru, dragă domniţă: pe omul acesta nu-l poţi avea. Un templier aparţine ordinului său şi gata.

— Unui ordin care foarte curând n-are să mai existe. Asta

schimbă totul. Spune-mi, sir Robert: ceea ce am văzut în ochii lui era oare dragoste, când ne-am despărţit la Grinton, sau mă urăşte întocmai aşa cum trebuie să urască pe orice persoană care poartă numele de Morley, şi n-a făcut altceva decât să se folosească de mine? Ăsta-i adevărul?

Gentilomul, cu chipul acum serios, o privi gânditor.

— Ia loc, zise el. Am să-ţi spun adevărul, cu toate că m-ar înjura dacă ar şti. Dacă-ţi spun că Richard Bastardul te iubeşte înseamnă că m-am exprimat prea palid: era în stare să sărute pământul pe care calci. Beatrice se făcu albă ca ceara. Buzele îi tremurau. Dar, adăugă sir Robert, asta s-a petrecut acum optsprezece luni, şi atunci Richard era ferm hotărât să te izgonească din inima lui, pentru că regulile ordinului interzic orice relaţii cu femeile. Era convins de ceea ce spune. Încearcă să-l uiţi, Beatrice; îţi iroseşti şi energia, şi timpul, şi dragostea.

— Nu pot. Am încercat destul ca să-mi dau seama că n-am să-l pot uita niciodată. Nu mă las până nu-l găsesc.

— Eşti femeie şi eşti singură. Cât de departe crezi că ai să ajungi fără să fii jefuită sau siluită?

— Nu plec singură. Dă-mi un slujitor al dumitale, pe cel care cântă la lăută şi despre care se spune că-i plac mai mult bărbaţii decât femeile.

— Informaţia dumitale e corectă, cu toate că Dumnezeu ştie de unde o ai. Din partea lui n-ai de ce să te temi.

•

Şi aşa, cu trei săptămâni mai târziu, Beatrice de Morley îşi luă caii, şoimii, câinii, grăjdarul şi slujnicele şi trei dintre slujitorii lui sir Robert ca s-o însoţească, precum şi pe cel care ştia să cânte la lăută, şi porni la drum, ca să-l caute pe bărbatul pe care îl iubea. Nu-i ceruse tatălui ei încuviinţarea: ştia foarte bine că n-ar fi primit-o niciodată. Îşi pregăti expediţia în cel mai strict secret şi plecă într-o zi de primăvară, în care seniorul de Morley şi feciorii lui se aflau destul de departe. Mama ei, doamna de Haughton-le-Moor, urma să-şi convingă soţul, la înapoierea acestuia, să nu se ducă după ea.

Planul lui Beatrice era simplu: o inspirase legendarul trubadur Blondel de Nesle, cel care scotocise ţările germane în

căutarea regelui său Richard Inimă de Leu, cântând un cântec de dragoste compus cândva de el împreună cu regele şi care într-o bună zi auzise, în afara zidurilor unui castel, că vocea stăpânului său îl acompaniază în strofa a doua.

Dacă Blondel putuse da de urma prizonierului regal, reţinut de către împărat, de ce nu l-ar găsi ea pe celălalt Richard tot cam în acelaşi mod? Nu putea rosti numele iubitului ei, nu putea spune nimănui cine e ea și pe cine caută, dar cel ce-l cunoştea pe Richard ar fi înţeles aluzia mascată a trubadurului feminin și i-ar fi spus unde îl poate găsi. Și nu după mult timp, în sălile baronilor englezi, atât ale celor din înalta societate, cât și ale celor de rang mai mic, putu fi auzită vocea clară și plăcută a lui Beatrice acompaniată de lăuta ciupită de mâinile efeminate ale lui David Goodliffe. După baladele și cântecele de dragoste, își încheia programul cu legenda lui Richard Inimă-de-Leu și a lui Blondel de Nesle și executa cântecul compus de cei doi, un imn despre dragostea neîmpărtășită:

„Domna vostra beutas
Ellas bellas faissos
Els bels oils amoros
Els gens cors ben taillats
Don sien empresenetas
De vostra amo qui mi lia.
Si bel trop affansia
Ja de vos non portrai
Que major honorai
Sol en votra deman
Que sautra des beisan
Tot can de vos volria.”[115]

35

„A man that studieth revenge
keeps his own wounds green."[116]

Sir Francis Bacon,
Of Revenge[117]

Râul Itchen, care curgea repede între malurile sale calcaroase, străbătea de-a curmezişul oraşul Winchester, vechea capitală a regilor saxoni şi normanzi. Era dominat de o superbă catedrală, a cărei construcţie fusese începută în anul 1079 şi care acum, în anul 1311, ar fi trebuit să mai aştepte încă o sută de ani până să fie terminată. Lângă zidurile cu ferestre înalte arcuite, se aflau, pe terenul catedralei, un corp de gardă şi o sală în care înnoptau pelerinii în drum spre Canterbury. În această din urmă clădire îşi petrecu noaptea Richard, după ce se hotărâse în cele din urmă să caute totuşi să intre în legătură cu fraţii săi.

Fu o adevărată desfătare pentru el să mai doarmă o dată sub un acoperiş şi să simtă mirosul plăcut al paielor proaspete. La răsăritul soarelui ieşi din sală şi hoinări pe străzile aglomerate ale oraşului. La stânga şi la dreapta putu prinde câte un licăr al apei râului, care ba dispărea sub grinzile unei case, ba ieşea iar la iveală, cărând răbdătoare murdării şi gunoaie.

De la catedrală până la Hospital of Saint Cross[118] era o depărtare de cel puţin douăzeci de minute de mers pe jos. Pe la şapte, Richard pătrunse în azil, luă o gustare frugală, alcătuită din pâine şi bere, şi aşteptă.

Nu trecu mult, şi simţi o mână pe umăr.

— Ne întâlnim la amiază lângă capela de pe Dealul Sfânta

Ecaterina, zise călugărul care împărţise pâinea.

Richard fu acolo la ora convenită şi îi strânse cordial mâna lui Robert-Fitz-Altric, poreclit *the Wolf*.

— Pe zidurile Ierusalimului! exclamă acesta. Unde ai fost?

— Mai mult în Franţa.

— Noutăţi? întrebă cu încordare cavalerul.

— N-am. Am plecat din Franţa acum mai bine de trei luni.

— Știu. Lăsă baltă acest subiect. În clipa de faţă nu prea sunt noutăţi, adăugă sir Robert.

— Care e situaţia aici?

— De fapt, aici nu s-au prea petrecut multe evenimente, decât că șaptezeci și doi de martori au fost audiaţi împotriva noastră în capitulul de la Holy Trinity din Londra de la începutul lunii trecute încoace.

— Nu puteau să găsească și mai mulţi? zise Richard, ironic.

The Wolf zâmbi în chip ciudat. Omul acesta râdea rar.

— Sunt călugări din diferite ordine. Dar n-au văzut niciodată nimic!

Urmă o scurtă tăcere. Părea că nu sunt multe lucruri de discutat.

— Când am plecat din Franţa era aproape sigur că în vara asta comisia papală își va încheia lucrările. În octombrie se va întruni conciliul de la Vienne și ne va osândi. Asta va însemna sfârșitul nostru.

The Wolf dădu din cap cu amărăciune.

— După ce se isprăvește totul, rămân să lucrez aici, la azil. E cel puţin o muncă pe linia noastră: binefacerea.

— Așa se pare, zâmbi Richard. Și asta vor face probabil cei mai mulţi din fraţii noștri: vor intra în alte ordine. După o scurtă pauză, adăugă stăpânindu-și emoţia: Dacă întreabă cineva de mine, spune-i că am plecat în Franţa.

— În Franţa? Păi ţi s-a dat un an.

— Trebuie neapărat să plec în Franţa. Trei luni îmi ajung; mai mult nu pot să rabd. Și apoi, trebuie să dau socoteală superiorilor mei: am încălcat în modul cel mai grosolan cu putinţă articolul șaptezeci al Regulilor noastre.

— Dumneata... cu o femeie? Și după o pauză de o clipă:

Dumneata?

— Sunt făcut din carne şi sânge, nu sunt un sfânt. Robert the Wolf amuţise. Am suportat întotdeauna consecinţele faptelor mele, oricare ar fi fost împrejurările. Am cu atât mai mult dreptul să stau în Franţa. Richard încălecă. Presupun că de data asta despărţirea este definitivă.

— Stai! exclamă Robert. Era să uit. Parcă îl căutai pe Thomas de Lincoln.

— E mult de atunci. Ce-i cu el?

Vocea lui Richard nu trăda prea mult interes.

— Credem că i-am dat de urmă. Potrivit zvonurilor, se află la Lincoln, cu toate că toţi deţinuţii arestaţi acolo au fost duşi la Londra... Se pare că el a rămas pe loc, cine ştie din ce motiv.

— Era fără îndoială prea bolnav ca să facă o călătorie atât de lungă, cu încheieturile lui slăbite, după ce a stat atâta vreme într-o temniţă rece, răspunse Richard. Îmi pare rău, dar eu m-am hotărât. Dacă vrea Dumnezeu să-l mai revăd, are să aibă El grijă să-l întâlnesc. În orice caz, îţi mulţumesc.

Făcu semn de rămas-bun cu mâna, coborî dealul în galop şi alese drumul care ducea spre sud-vest.

Poate că Dumnezeu auzise cuvintele lui Richard, rostite cu indiferenţă, sau poate că totul nu fusese decât un întâmplător concurs de împrejurări – cert e că lui Richard, înainte de a fi ajuns la coastă, îi ajunse la urechi vestea că puternicul conte de Lincoln, omul trupeş, poreclit de Piers Gaveston *Burst-belly*[119], murise în luna februarie a acelui an. Asta însemna că Thomas de Lancaster, care era căsătorit cu unica fiică a contelui, moştenise comitatele Lincoln şi Salisbury, în plus, devenise regent în locul lui Eduard, care se juca de-a războiul, iar Thomas de Lincoln îi fusese predat lui.

Richard şovăi din nou. Se simţi îngrijorat de soarta bătrânului său învăţător: faptul ca acesta părea să se afle în ghearele lui Lancaster însemna că lucrurile nu stăteau prea bine. Şovăiala crescândă începu încet-încet să câştige teren asupra dorinţei sale inexorabile de a li se alătura fraţilor săi din Franţa. Înapoierea sa ce altceva ar fi fost, în ochii superiorilor săi, decât o pură provocare? Ce putea să mai facă pentru fraţii săi arestaţi, dacă

nu era dorit de cei aflaţi în libertate? Uitase oare că în ultimele luni, în Franţa, fusese nevoit să se refugieze dintr-o ascunzătoare în alta ca un animal hăituit?

Gândul îi zbură spre trecut, spre bătrânul care acum se afla, desigur, întemniţat la Lincoln, şi atunci întoarse capul calului spre miazănoapte.

•

În naosul măreţei Catedrale Lincoln şi al splendidului *Choir of Saint-Hugh*[120], stâlpii solemni de marmură de Purbeck luceau în lumina difuză. Arătau ca şi cum ar fi fost spălaţi cu câteva clipe înainte şi alcătuiau un contrast violent cu cerşetorii care se refugiau în interiorul catedralei. Stâlpii, care se înălţau cu atâta demnitate deasupra acestor fiinţe decăzute, îşi întindeau gâturile ca să susţină reţeaua de *crazy vaults of Lincoln*[121] de deasupra corului.

Era o capodoperă de înaltă profesionalitate, neîntrecută decât de cea mai recentă achiziţie a catedralei: *The Angel Choir*[122], care era împodobit cu atâta măiestrie de la sol până la cheile îndrăzneţelor bolţi, încât Richard simţi o uşoară ameţeală când își lăsă privirea din nou în jos.

Richard dădu deoparte mâna întinsă a unui cerşetor. Îi cunoștea prea bine pe acei derbedei: cei mai mulţi erau hoţi şi vagabonzi care încercau să scape de justiţie, adăpostindu-se în acest loc de azil. Templierul se lăsă în genunchi la o distanţă prudentă de altar, temându-se, poate, că după lunga sa absenţă nu va putea suporta o apropiere prea mare de Dumnezeu. Și rosti o rugăciune.

Era ciudat ca, după atâta amar de vreme, să se afle din nou într-o biserică. Îi mulţumi lui Dumnezeu că în ultima clipă îl împiedicase să săvârşească acel omor nesăbuit. În cele din urmă își dăduse seama că nu avusese dreptate: era prea târziu ca să mai salveze ordinul, fie şi în acest mod. Dacă l-ar fi înlăturat din drum pe Filip mai devreme, să zicem cu un an în urmă sau cu mai mult, ar mai fi avut un rost, dar atunci el, Richard, nu fusese încă destul de copt pentru o asemenea acţiune. Acum, când deznădejdea îl împinsese totuși până într-acolo, era prea târziu.

Privi cu coada ochiului într-o parte, de după mâinile sale

împreunate. Stâlpii netezi îi aminteau de biserica Templului din Londra. Cât de des se rugase acolo împreună cu fraţii săi, de cele mai multe ori împreună şi cu Thomas de Lincoln! Pe Sfânta Cruce! Îşi pierdea vremea. Dumnezeu nu voia să-şi plece ureche spre el, iar el simţi că spusele se pierd între el şi crucifixul de pe altar. Se sculă brusc în picioare şi îi făcu semn unui călugăr:

— Pot să vorbesc cu părintele Hugh? întrebă el.

Călugărul dădu din cap şi se retrase prin uşa care ducea spre casa rectorului, pentru ca după câteva minute să se întoarcă în tovărăşia unui preot.

— Vreau să mă spovedesc, părinte.

Ochii cenuşii care îi aruncară lui Richard o privire critică erau poate prea tăioşi. Richard îngenunche în confesional şi zise calm:

— Mi s-a spus că mă puteţi duce la Thomas de Lincoln.

— Aha! făcu preotul.

Semnul făcut de el cu mâna către călugăr, care rămăsese la distanţă respectuoasă, nu era vizibil din locul în care se afla Richard. Călugărul se retrase fără să stârnească vreo bănuială, dar preotul nu-şi putu ascunde clipa de triumf. Îşi degustă triumful în taină preţ de câteva secunde şi apoi vorbi, rărindu-şi cuvintele:

— Bărbatul pe care îl cauţi dumneata a fost la Lincoln, e adevărat, dar a fost transportat în altă parte atunci când regele a poruncit ca toţi să fie duşi la Londra. Aşadar, dumneata ai muşcat, în sfârşit, momeala...

Richard sări în aceeaşi clipă în picioare.

— Am venit oare încoace ca să cad într-o capcană infamă?

Preotul zâmbi satisfăcut. Richard nu-l privi. Îşi ridică pintenii şi-şi întoarse capul. Şi putu zări în depărtare, prin golul uşii arcuite, sclipirea lăncilor şi a archebuzelor.

— Să nu încerci s-o ştergi. Ăştia te aşteaptă.

Preotul ieşise din confesional, ca să-şi poată savura din plin izbânda.

— Zău?

Ameninţarea din vocea lui Richard nu prevestea nimic bun.

— Şi să nu te aştepţi ca Biserica să-ţi ofere ocrotire, adăugă

preotul. N-avem nevoie de eretici.

— Mă aşteptam la asta. Eretici, nu? Şi cu aceste cuvinte, Richard îl prinse brutal de braţ pe preot şi îl împinse în faţa sa. Mergi! porunci el, şi se îndreptă spre intrarea laterală, din care cu puţin înainte apăruse preotul.

— Nu ştii ce faci! gâfâi bietul om, grăbindu-se să înainteze prin grădina întreţinută cu grijă şi prin cimitirul de lângă biserică.

Richard ştia ce face: îl folosea pe cleric ca pe un scut viu, ca să se apere de doi arcași pe care-i observase în stânga sa, lângă contraforţii catedralei. Merse cu pași lungi, strângând cu o mână braţul preotului ca într-un cleşte de fier şi ţinând pumnalul în cealaltă.

— Bineînţeles că nu pot garanta, zise el, în bătaie de joc, că vor socoti viaţa dumitale mai de preţ decât a mea. Poate că dumneata ştii mai bine cum stau lucrurile.

Aceste cuvinte îl făcură pe preot să pălească și mai tare decât până atunci. Richard își iuţi pasul. Mai venise încă un arcaș, care-și încorda acum arcul, gata să slobozească săgeata. Nu prea se putea pune la îndoială dacă arcașul avea să ochească bine sau nu.

Cavalerul îl vârî pe preot între el și viitorul traseu al săgeţii.

— Vor trage, îi zise el preotului.

Richard îi dădu drumul și o luă la goană, ca să scape cu viaţă acum, când cercul din jurul catedralei nu era încă închis. Și scăpă în ultimul moment de săgeţile care veniră vâjâind. Dacă voia să iasă din oraș, trebuia să facă acest lucru acum, înainte ca paznicii de la porţile orașului să afle de fuga lui. Se îndreptă spre cea mai apropiată poartă, ca să constate că era prea târziu.

Richard se ascunse într-o ulicioară, doar atât de lată cât să poată trece prin ea un singur om. Acolo, lipit de perete într-o firidă, așteptă un prilej de a ieși pe poartă neobservat.

Nu trecu mult și prilejul se ivi. Richard sări într-o căruţă încărcată ochi cu butii de vin goale și se ascunse printre ele. La aproape trei kilometri depărtare de oraș ieși la iveală. Nu fu nevoie decât de o fluierătură discretă ca să-l facă pe Pelerin să renunţe la ocrotirea pe care i-o dădea coroana unui stejar măreţ

și să vină spre cavaler dansând.

— Dumnezeu ne ajută, Pelerin, zise Richard, și nu-și mai pierdu timpul ca să-și fixeze de cizme pintenii. Nu-i scăpase din vedere faptul că lăncierii și jandarmii călări ai baliului ieșiseră din oraş. Îl urmăreau: era o capcană bine organizată. Richard socoti totuşi că e de preferat să ajungă la o confruntare în câmp deschis decât în oraşul aglomerat. Afară din oraş avea cel puţin o şansă serioasă: calul lui era puternic şi iute de picior, iar câmpia era întinsă. Numai să ajungă la Pădurea Sherwood, unicul loc în care putea să-și găsească o ascunzătoare. Porni în galop cu un singur ţel în faţa ochilor: pădurea.

Cavalerul nu ajunse decât până la mijlocul drumului; atunci fu atacat, pare-se din toate părţile.

— *Vive Dieu Saint Amour*! strigă el, și se năpusti printre ei, în timp ce spada îi zăngănea pe armele lor.

Se văzu înconjurat de o forţă militară suficient de mare pentru a neutraliza treizeci de oameni. Să fi fost mâna lui Lancaster? Richard lăsă să îi cadă pintenii pe jos, ca să ţină mai strâns căpăstrul. Se bătu ca scos din minţi, ferm hotărât să nu cadă viu în mâinile adversarilor. Ideea de a-și petrece restul vieţii într-o celulă nu prea îi era pe plac, cu atât mai puţin perspectiva camerei de tortură.

Fu o luptă cumplită. Izbind cu spada și rotindu-și-o, așteptă cu resemnare lovitura de graţie menită să-i oprească mâna nimicitoare și să-l prindă pe Bastardul care îndrăznise să sfideze un rege, un papă și chiar pe Dumnezeu.

Pelerin se cabră, făcu o săritură pe loc, șovăind. Apoi căzu și, din pricina greutăţii propriului său trup și a celei a stăpânului său, își înfipse în pântecele moale, aproape până la jumătatea lungimii ei, lancea unuia dintre urmăritori. Richard putu să descalece tocmai la timp ca să o poată lua la goană. Când să pornească se pomeni în mijlocul unui cerc de vârfuri de lănci și atunci înţelese: soldaţii aveau sarcina să-l captureze viu.

Abia în acea clipă băgă de seamă că era rănit la ambele picioare și că sângerează dintr-o tăietură adâncă din șold. Își puse spada pe jos, cu garda spre adversari, ca semn că se predă.

Când Richard își văzu calul cu spumă la bot și speriat de

moarte, se sculă în picioare şi dădu deoparte lăncile îndreptate spre el. Pentru ultima dată dezmierdă mândra coamă neagră şi botul moale şi catifelat şi simţi că animalul tremură. Apoi îşi trase pumnalul din teacă şi lovi repede, pentru ca Pelerin să nu mai fie nevoit să sufere. Rămase câteva clipe cu ochii aţintiţi spre sângele care îi curgea pe cizme din gâtul calului şi spre ultimele zvârcoliri ale credinciosului său prieten, pentru ca apoi să-şi înfigă pumnalul în propriul gât.

Dar nu izbuti. Lăncierii baliului reacţionară cu iuţeala fulgerului la mişcarea armei lui Richard. Vârful unei lănci îl lovi peste mână, iar un alt vârf de lance îi pătrunse între omoplaţi. Neputincios, cavalerul lăsă să-i cadă arma din mână, crispându-se de durere. Prin faptul că-l izbăvise pe Pelerin de suferinţă, îşi pierduse şansa de a scăpa el însuşi de Inchiziţie, dar nu avusese încotro.

Nu se împotrivi când îi sfâşiară sutana şi cămaşa până la brâu, ca să-i scoată la iveală crucea de pe umăr, cu scopul de a-i stabili identitatea. Apoi fu dus. Richard se târî anevoie, poticnindu-se, cu picioarele în lanţuri, în urma cailor lăncierilor. Mai întoarse o clipă capul spre cadavrul calului său, care îndurase timp de patru ani, împreună cu el, atâtea lipsuri. Richard ştia că acum nu mai exista o a doua Beatrice de Morley ca să-l salveze din ghearele morţii care îl aştepta în camera de tortură.

36

„Absence from whom we
love is worse than death,
And frustrate hope severer
than despair.”[123]

William Cowper,
Hope, like the shortliv’d Ray[124]

Membrii micii echipe a lui Beatrice, obosiţi şi descurajaţi, se îndreptau spre Londra. Deocamdată rezultatele febrilei lor expediţii de recunoaştere fuseseră nule. Beatrice se şi întrebă cum de se putuse bizui vreodată pe zodia ei bună, deoarece expediţia nu era altceva decât o vânătoare absurdă. Dar Beatrice nu avea de gând să se dea bătută prea repede şi de aceea îşi intona cântecul în fiecare seară cu tot mai multă convingere. Încerca să se convingă pe ea însăşi că într-o bună zi unul dintre auditorii ei va veni spre ea ca să-i spună că-l văzuse pe bărbatul iubit de ea.

De departe se auzi tropot de cal. Foarte curând după aceea Beatrice văzu călăreţul, care venea pe câmp de-a dreptul spre ea, în plin galop, pe un cal de război. Cu un gest al mânii, Beatrice îşi opri suita şi, din pricina soarelui aflat aproape de orizont, îşi coborî pe jumătate pleoapele, ca să vadă dacă îl poate recunoaşte pe călăreţ, înainte ca acesta să se oprească în faţa ei şi să descalece.

— Unde te-am mai văzut? întrebă ea, privindu-i mirată părul blond şi barba neîngrijită.

— *Madame*, zise Edmund the Lion, fără să răspundă la întrebare, unul dintre oamenii mei mi-a adus vestea că aţi pornit în căutarea Bastardului.

— În sfârşit! exclamă ea; chipul i se însenină, iar ochii îi scânteiară. Acum îmi aduc aminte: dumneata eşti templierul care...

— Ssst, *my lady*. Edmund privi drumul, la stânga și la dreapta, dar acesta era pustiu; apoi, după o scurtă şovăială, zise: Mă tem, *my lady*, că trebuie să vă rog să vă încetaţi expediţia de recunoaştere. Ceea ce faceţi este nepermis. De altfel, nu-l veţi găsi: a fost anul acesta în Anglia, dar, iar după câte ştim, în aprilie s-a înapoiat în Franţa.

Acum era luna iunie. Chipul lui Beatrice se posomorî.

— Atunci am să fiu nevoită să plec în Franţa. Am auzit că acolo cavalerii sunt prost trataţi. Dumnezeu mi-e martor că aş fi preferat să-mi aduci vești mai bune.

Își făcu o cruce și îl privi îndurerată pe Edmund. Acesta dădu din cap și răspunse:

— Nu-l puteţi urma acolo, *my lady*.

Dar Beatrice, ridicându-și mâna, făcu semn suitei sale să se pună din nou în mișcare. Curajul și fermitatea ei îl înduioșară pe Edmund mai mult decât ar fi vrut să o recunoască. Văzu cum Beatrice dă pinteni calului și, după scurt timp, se pomeni gonind el însuși lângă ea.

— N-ar trebui să călătoriţi la această oră târzie; e prea primejdios pe drumuri, mai ales acum, când noi nu vă mai putem păzi cu patrulele noastre, zise el. Încotro mergeţi?

— La câţiva kilometri spre sud este un castel. Beatrice zâmbi amar. Cred că nu prea mai are rost să ne ducem acolo după el, după cele ce mi-ai spus dumneata.

Edmund şovăi din nou, dar apoi zise totuși:

— Intraţi pe domeniul lui Lancaster. Ar fi mai bine să fiţi prudentă.

— Înţeleg ce vrei să spui, răspunse ea. Ce amestec are contele? Templierii nu sunt treaba lui.

Privirea cu înţeles a lui Edmund îi aminti lui Beatrice că templierii nu fuseseră nici de competenţa tatălui ei. Beatrice şi

Edmund își continuară drumul câtva timp în tăcere.

— *My lady*, ripostă el, nemaiținând seamă de conștiința sa care îl îndemnase să protesteze și, urmându-și chemarea inimii, zise: Cunosc pe cineva care v-ar putea da eventual un sfat, cu toate că trebuie să înțelegeți că nimeni n-are voie să afle de legăturile ei cu noi.

— Legăturile *ei*?

Edmund îi făcu semn să iuțească viteza calului și, când depășiră distanța până la care puteau fi auziți, adăugă:

— Această doamnă nobilă îl cunoaște mai bine decât noi și de aceea poate, eventual, să ne ajute; numai să vrea. Dați-mi voie să vă călăuzesc într-acolo.

•

Și așa, Beatrice de Morley își alese cel mai frumos veșmânt și ceru să fie lăsată să intre la doamna de Lyons-la-Forêt, care își slujea regina la Castelul Windsor. Fu nevoită să aștepte aproape o oră, înainte ca Blanche să poată scăpa de îndatoririle ei. Beatrice își petrecu tot acest răstimp privind prețioasele tapete franțuzești din camera nobilei doamnei.

Speriată de un zgomot slab venit dinspre ușă, Beatrice făcu în grabă o adâncă plecăciune. Ochii negri ai lui Blanche se lăsară în jos, spre ea.

— Cine sunteți? întrebă ea, cu vocea ei profundă și voalată.

— Beatrice de Morley, cu voia dumneavoastră, *madame.*

— *Mort de Dieu*! exclamă Blanche, ca un bărbat. Morley? Sunteți femeia pe care Richard…

Beatrice aproape că nu îndrăzni să-și ridice privirea. Fusese puternic impresionată de frumusețea nobilei doamne franțuzoaice, de timbrul cald al vocii ei, de sonoritatea propriului ei nume pe buzele ei și de brusca ei bâlbâială la rostirea acelui nume… Nu spusese oare acel templier că femeia asta îl cunoștea pe Richard mai bine decât propriii lui oameni? Ce să creadă ea despre asemenea afirmații?

În acea clipă năvăli în cameră Étienne. De îndată ce o văzu pe femeia necunoscută, se ascunse după fustele maică-sii.

— Cine este? întrebă el curios, privind-o cu precauție pe Beatrice de după cutele de mătase.

— E lady Morley, o prietenă bună a lui *messire* Richard.

Răspunsul fusese desigur mulţumitor, căci Étienne tăcu şi-şi scoase la iveală căpşorul cu păr negru creţ şi îi dărui lui Beatrice, cu ochii săi mari şi căprui, o privire plină de căldură. Blanche zâmbi și-şi trecu degetele prin părul piciului.

— Cine e *messire* Richard? ciripi băieţaşul.

— Un prieten. Un cavaler care a mai fost aici nu de mult. Nu ştii? Cavalerul cu mantaua neagră.

Étienne era prea mic ca să-şi aducă aminte de o persoană pe care n-o văzuse decât o singură dată. Totuşi gândul că maică-sa îl cunoaşte bine pe cavaler îl liniştise. Veni acum lângă Blanche, dar se mai ţinu agăţat cu un pumnişor de rochia ei, pentru cazul că...

— Cum te cheamă? întrebă Beatrice, aplecându-se cu băgare de seamă spre el şi întinzându-i o mână.

Băiatul se dădu numaidecât înapoi.

— Étienne de Lyons-la-Forêt de Vraineville, zise el, ţinându-şi bărbia lipită de piept şi privind-o pe Beatrice pe sub sprâncene. Apoi îi exibă începutul şovăielnic al unui zâmbet... Mă duc să-l iau pe Filip.

Blanche îşi pofti musafira să ia loc.

— Ai ieşit de curând din mănăstire?

— Deci ştii? Reacţia lui Beatrice veni ca de la sine: În octombrie anul trecut.

Blanche zâmbi în sinea ei. „Cât de nepricepută e!", îşi zise ea. „A reacţionat în mod impulsiv, fără să-şi controleze cuvintele înainte de a le rosti."

— Ai rezistat destul de mult. Mănăstirile nu-mi plac. Richard m-a vârât cândva în chilia unui călugăr dintr-o casă capitulară a Templului, numai pentru câteva zile. L-am urât pentru asta clipă de clipă şi l-am blestemat fără încetare până a venit să mă scoată de acolo.

„Ce-a făcut?" se întrebă Beatrice. Mâinile îi erau reci şi fu nevoită să şi le îndese înţepenite în poală, ca să nu-i tremure. Pe ea nu venise s-o ia de la Grinton!...

— Nici mie nu mi-a plăcut, răspunse ea, dar am fost nevoită să stau acolo ca să scap de anatemă şi, după ce mi-a fost

ridicată, mi-au mai trebuit luni de zile ca să prind curaj, până să îndrăznesc să plec.

— Richard era îngrijorat în legătură cu dumneata, zise Blanche. Era foarte necăjit că se folosise de dumneata şi că pe urmă te părăsise.

Aşadar, se sinchisise totuşi de ea după ce se despărţiseră, se gândise la ea cât de cât. Privirii agere a doamnei de Lyons-la-Forêt nu-i scăpă sclipirea de bucurie din ochii lui Beatrice. Fu stingherită de Étienne, care veni de sub pat, ţinând în braţe un căţel făcut din bucăţele de blană.

— Filip! strigă el triumfător şi, cuprins de un brusc entuziasm, se repezi la Beatrice şi îi arătă jucăria.

— O, ce căţeluş drăgălaş ai! N-a fost cuminte?

Căţelul primi de la Étienne câteva palme zdravene pe fese, codiţa fiindu-i ridicată în prealabil în acest scop. Râsul cald al lui Blanche umplu camera.

— Soţul meu l-a adus. L-a numit Filip. De fapt, e o glumă. Iar Étienne îşi descarcă deseori energia asupra lui. Cea mai mare grijă a mea e să-l împiedic să şi-o descarce în prezenţa reginei, căreia nu prea i-ar fi pe plac.

— Vai! Regele Franţei! şopti Beatrice. Îl urâţi până într-atât?

— Mai mult chiar, mult mai mult. Soţul meu a fost templier înainte de a mă lua în căsătorie. Şi-a pierdut mâna dreaptă în camera de tortură a regelui. E cel mai bun prieten al lui Richard. Nu ţi-a spus?

— Richard nu prea mi-a spus mare lucru, răspunse Beatrice cu timiditate. Dar dragostea nu depinde de cât ştii despre cineva. Dragostea e ceva ce vine dinlăuntru, fără să ştii de ce.

Blanche nu fu de acord.

— Dragostea e un joc, un joc primejdios, care poate fi jucat atât cu mintea, cât şi cu inima. Râse, cu o umbră de amărăciune. Unii au refuzat să joace acest joc cu mine. Dar n-ai venit încoace ca să vorbeşti cu mine despre dragostea curtenească, nu-i aşa?

Beatrice îşi lăsă ochii în jos şi privi papucii de mătase ai lui Blanche.

— Am pribegit mai bine de trei luni de zile prin nordul regatului în căutarea lui Richard şi tot ce-am găsit a fost unul

dintre oamenii lui, care mi-a spus să vin la dumneata. Socotea că mi-ai putea spune eventual unde l-aş putea găsi.

— A!

Blanche tăcu, privind-o atent pe fată. Apoi dădu din cap.

— Biată copilă! zise ea. Mă tem că nu-ţi pot da ajutor. Richard a venit la mine în ianuarie, de-a dreptul din Franţa. Era... Cum să-ţi explic?... Părea cu totul schimbat. După aceea nu l-am mai văzut. Şovăi şi se gândi ce cuvinte să folosească pentru a cruţa sentimentele lui Beatrice. E mult de când l-ai văzut ultima dată, nu-i aşa? Între timp s-au petrecut atâtea lucruri... Tragedia la care a fost martor n-o fi pătruns dincolo de zidurile paşnicei dumitale mănăstiri. Asemenea evenimente pot schimba un om în aşa hal încât să devină de nerecunoscut, îl pot amărî până la stadiul în care se înstrăinează de oameni, de el însuși...

— Ce încerci dumneata să-mi povestești? Singurul lucru pe care ţi-l cer este să mă ajuţi să-l găsesc. Mi s-a spus că în aprilie a fost în Franţa. Trebuie totuși să poţi să...

— În Franţa! exclamă Blanche, speriată, și-și puse mâna pe mâneca lui Beatrice. Doamne sfinte, sper să n-ai dreptate! Am să-ţi spun ceva ce, după părerea mea, trebuie să ştii. Richard a fost surghiunit din Franţa de propriii săi camarazi, pentru că ideile lui nu le mai erau pe plac. Richard ar fi în stare să treacă și prin iad ca să-și ajute fraţii sau să-și vândă diavolului sufletul, dacă ar putea să-și salveze astfel ordinul. Blanche aşteptă câteva clipe și-și deplasă privirea spre Etienne, care adormise. Apoi își întoarse ochii din nou spre chipul subţiratic al lui Beatrice. Dacă ceea ce spui este adevărat, zise ea încet, înseamnă că s-a hotărât să-și continue lupta cu aceeași îndârjire. Crezi că te mai iubeşte? întrebă Blanche.

— Sper din tot sufletul.

— Atunci ar fi mai bine să ştii adevărul. Un zvon stăruitor face ocolul Londrei: că Richard vizitează regulat o târfă, pe roşcovana Meg.

— Nu cred în zvonuri, răspunse Beatrice, cu toate că vocea îi cam tremura.

— Nici eu nu ştiu ce este adevărat în acest zvon și ce nu, fu

Blanche de acord cu Beatrice. În orice caz, Richard trebuie s-o fi cunoscut, asta e sigur, căci am auzit descrierea amănunţită a cicatricei pe care o are pe umărul drept. Trebuie să-ţi mai dau explicaţii?... Presupun că ştii foarte bine cum merge treaba asta...

Beatrice dădu din cap că ştie. Faptul că un bărbat se duce din când în când la o târfă nu era ceva neobişnuit, nici chiar pentru un gentilom. Dar ambele femei cunoşteau integritatea lui Richard, credinţa lui faţă de jurămintele depuse, disciplina lui de fier. Timp de o clipă rămaseră tăcute una în faţa celeilalte, Beatrice căutând să-şi stăpânească lacrimile, iar Blanche cu privirea aţintită spre chipul calm al băieţaşului ei adormit. Deodată Beatrice se sculă în picioare.

— N-am de gând să întreb o târfă dacă ştie ceva despre el, zise ea cu hotărâre. Plec deîndată în Franţa. Am o presimţire că se află în mare primejdie şi, fie că mă iubeşte, fie că nu, trebuie să-l ajut.

— Ești o femeie curajoasă, zise Blanche, care se sculase și ea în picioare. Te rog, du-te, caută-l, pentru că, dacă e în Franţa, se află într-adevăr în mare primejdie. Sper să dea Dumnezeu să nu ajungi prea târziu... L-am iubit... Poate că-l mai iubesc încă. Du-te la soţul meu, pentru că dacă există în Franţa un om căruia să i se adreseze Richard, soţul meu este acela. Căută în grabă cerneală și pergament și mâzgăli câteva cuvinte, menite să-i fie de ajutor lui Beatrice ca să intre în Castelul Lyons-la-Forêt. Ești sigură că-ţi poţi îngădui o asemenea călătorie? N-ai nevoie de niciun sprijin financiar?

— Ești foarte amabilă, *madame*. Îţi mulţumesc pentru bunăvoinţă, dar sunt bine căptușită. Richard mi-a dăruit o sumă care m-a pus în mare încurcătură.

Zâmbi și făcu o reverenţă înainte de a ieși din cameră.

•

Aymer de Vraineville, acum burgrav de Lyons-la-Forêt, când stătea în picioare pe drumul de rondă al castelului său, putea cuprinde cu privirea toate hotarele domeniului său, chiar și pe cel din faţa pădurii de pe colinele verzi cu pantă lină. Putea astfel să vadă de departe orice călător care se apropia și să ia

măsurile de trebuință.

În dimineața aceea de iulie se îndrepta spre el un ciudat grup de oameni. Niște câini alergau voioși în jurul cetei, din care făceau parte și câțiva slujitori. Aymer avu impresia că e vorba mai degrabă de o partidă de vânătoare – dar atunci de una mică.

Pentru orice eventualitate, îi dădu paznicului porții însărcinarea să ridice podul, căci nu avea încredere nici în propriii săi vecini.

Mai trecu aproape o oră până să ajungă călătorii la poartă, și atunci Aymer nu-și putu crede ochilor. Francezul se rezemă de parapet și îi privi pe călători.

— Seniore, strigă Beatrice, am un mesaj din partea soției dumitale, doamna Blanche.

Apoi, fluturând scrisoarea, îi zâmbi radios, ceea ce fu destul ca să-l determine pe castelan să poruncească numaidecât să fie coborât podul. Când fu ridicată și grila, grupul se puse în mișcare, și atunci Beatrice intră în castel, cu destulă demnitate pentru a-i insufla lui Aymer respect. Beatrice nu-i îngădui scutierului lui Aymer să-i ajute să descalece, și-și așteptă propria slujnică și propriii slujitori. Și descălecă încet, cam anevoie.

— *Beau sire*, zise ea, și-i înmână scrisoarea pe care i-o dăduse Blanche.

Lui Aymer îi sclipiră ochii când luă în mână răvașul, apoi parcurse cele câteva rânduri. Beatrice îl văzu că tresare. Când Aymer își îndreptă iarăși privirea spre ea, în ochii lui era o cu totul altă expresie.

— Vă rog să intrați, *my lady.*

Merse alături de ea spre portalul turnului castelului. Când puse piciorul pe prag, Beatrice prinse privirea încordată a unui băiețaș cu cârlionți blonzi în jurul unui obrăjor îngust.

Raoul prinsese din zbor numele doamnei de Lyons-la-Forêt și se apropiase în grabă, deoarece vești din Anglia ar fi putut să însemne vești de la *messire le Bâtard.* Beatrice nu-l socoti vrednic de mai mult decât o privire fugară; era nevoită să procedeze astfel, deoarece băiatul aproape că-i bara drumul, și pătrunse în sală. Aymer se grăbi, cu o curtenie aproape exagerată, să-i ofere un scaun, scaunul care îl făcuse pe Richard

să se gândească la ea când stătuse acolo, deoarece ornamentele cioplite erau aproape la fel cu cele ale scaunului ei de la Haughton-le-Moor.

— Sunteţi desigur obosită după o călătorie atât de lungă, zise Aymer, făcându-le semn slujitorilor să plece. Când fură singuri, nemaifiind în stare să-şi reprime curiozitatea, o întrebă: E copilul lui cel pe care-l purtaţi?

Spre uimirea lui Aymer, Beatrice pufni în râs, un râs atât de spontan şi sincer, încât îi stârni castelanului un dor nebun după soţia şi feciorul lui. Cât timp trecuse oare de când această sală fusese înveselită pentru ultima dată de o voce de femeie? Ultima dată o văzuse pe Blanche aici în ajunul acelei nopţi întunecate: la 13 octombrie, acum aproape patru ani. Să fie nevoit să trăiască despărţit de femeia pe care o adora era cea mai grea pedeapsă ce-i fusese aplicată vreodată. Răspunsul lui Beatrice îl readuse la realitate.

— Pentru numele lui Dumnezeu, *messire*, aş vrea să fie adevărat. Dar nu e decât aparenţă. Îşi puse mâna pe poala umflată. Am avut atâtea greutăţi în ultima vreme pe drum, încât am hotărât să folosesc acest vicleşug ca să ţin bărbaţii la o depărtare respectuoasă, şi sunt încântată să pot spune că am izbutit.

— *Mort de Dieu*! Am crezut o clipă că... Dar el n-ar fi făcut niciodată una ca asta!

— Nu spune vorbă mare, *messire*, pentru că a făcut una ca asta, dar nu cu mine. Beatrice îşi puse mâinile în poală şi-şi lăsă ochii în jos. Nu putu suporta privirea pătrunzătoare a acestui francez. Aymer îi amintea oarecum de tatăl ei. Şovăind, Beatrice zise: Mi s-a spus că a plecat în Franţa. L-ai văzut? Ai vorbit cu el?

Reacţia lui Aymer fu aproape la fel cu cea a soţiei sale:

— Ce? Şi, după o scurtă pauză: Nu. Aş fi ştiut. Totuşi nu păru prea sigur de această afirmaţie. Când? vru el să ştie.

— Cam prin aprilie.

Aymer îşi întinse spre Beatrice mâna infirmă.

— Cu neputinţă! Au trecut două luni, şi Richard nu e omul care să-şi anuleze un plan, dacă a hotărât să şi-l ducă la

îndeplinire. N-a venit în Franța, *madame.* Trebuie să-l fi reținut ceva în Anglia, pentru că, dacă s-ar fi aflat aici, toată lumea ar fi știut că e aici. Beatrice nu înțelese, iar Aymer rânji. Și am fi avut un dușman mai puțin, un rege, *my lady*: regele Franței. Dar regele Franței este încă în viață, din păcate, dovadă faptele sale, iar soția mea trebuie să rămână în Anglia, ca să-și asigure propria ei securitate și pe cea a fiului meu.

— Ce poveste tristă, seniore! A fost oare ideea lui? Beatrice se făcu albă ca ceara; Aymer dădu din cap afirmativ. Așa de puțin îl cunosc? Se întrebă ea cu glas tare.

— Poate că nu-l cunoști deloc. Richard poate să fie tare nesuferit, mai cu seamă când nu are câștig de cauză. Atunci se strânge ca un arici și-și scoate țepii.

— Fiecare om are particularitățile lui, zise ea, ca să-l scuze. Se mai gândi câteva clipe, apoi dădu din cap și adăugă: Dar să ucizi un rege...

— Bine, dar n-a făcut asta.

Aymer rămase tăcut câtva timp, examinând trăsăturile contorsionate de emoție ale chipului alb al lui Beatrice, apoi se aplecă brusc și îi oferi musafirei sale batista sa de mătase. Păstrează-ți lacrimile, dragă domniță, pentru vremea când ai să vrei să plângi și n-ai să mai ai.

— O, Doamne, zise ea cu un smiorcăit. Vreme de cinci luni l-am căutat și acum sunt la fel de departe de țel ca la început.

Aymer nu răspunse. Își trecu degetele prin părul creț al barbișonului și se încruntă. După un timp zise:

— Aș putea eventual să fac ceva pentru dumneata. Uite, avem aici la castel un fenomen. Numele lui este Raoul.

— Raoul? repetă ea aproape pe șoptite.

— Are zece ani și știe un pic să citească și să scrie. Se pricepe să îngrijească un cal la fel de bine ca orice grăjdar adult. E în stare să mânuiască o spadă ușoară și-și trage săgețile drept la țintă.

— Pare să fie un băiat ambițios, răspunse Beatrice. E unul dintre fiii dumitale?

— Nu. E fiul răposatului meu paznic al porții.

— Un iobag?

— Richard are uneori idei năstrușnice, așa încât de ce n-am face uz de rezultat? Raoul ţine foarte mult la Richard, pe care îl respectă ca pe un al doilea tată, ba chiar mai mult. Paznicul porţii a murit anul trecut în timpul unui asediu, iar nevastă-sa l-a urmat în mormânt acum câteva luni. Ia-l pe băiat cu dumneata, *madame*; tot e orfan. Cred că te va sluji bucuros, de îndată ce va afla cine ești și ce faci aici. Va putea ajunge în locuri în care dumitale ţi-ar fi cu neputinţă să pătrunzi. Castelanul se duse la ușă și strigă: Raoul! Apoi reveni lângă Beatrice și zise: încă un sfat bun: pleacă din Franţa cât de repede poţi, înainte ca vestea prezenţei dumitale să ajungă la urechile regelui. Filip n-ar șovăi să te folosească în același fel în care a vrut s-o folosească și pe soţia mea. Am să-ţi dau câţiva din oamenii mei ca să te însoţească până la coastă. Şi mai fă-i încă o vizită lui Blanche, dacă ești dispusă să-i duci o scrisoare din partea mea. Beatrice dădu din cap că e de acord. Ah, Raoul! exclamă Aymer când băiatul, în pantaloni și în cămașa lui de pânză castanie roasă, apăru în sală și căzu în genunchi. La porunca lui Aymer, Raoul, ridicându-și șovăitor capul, o privi pe Beatrice, dar cu neîncredere. Du-te să te îmbraci ca un slujitor al unei doamne nobile, Raoul. Pleci în Anglia.

— În Anglia? întrebă Raoul, plimbându-și mirat privirea de la Aymer la Blanche și înapoi.

— *Messire* Richard are greutăţi. Te duci cu lady Beatrice ca s-o ajuţi să-l caute.

— Da, seniore, zise băiatul, sculându-se în picioare dintr-o săritură. Aș face orice pentru *messire* Richard.

Făcu repede o plecăciune și ieși din sală în galop. Aymer, după un gest de triumf, zise:

— Unde ai putea găsi un slujitor mai devotat, *madame*? Beatrice dădu din cap cu o îndoială la fel de mare ca cea cu care păruse s-o privească Raoul pe ea.

37

„O, dreadful is the check, –
intense the agony,
When the ear begins to hear,
and the eye begins to see:
When the pulse begins to throb, –
the brain to think again,
The soul to feel the flesh,
and the flesh to feel the chain.{125}

Emily Brontë,
The Prisoner{126}

Când inchizitorul din Lincoln își făcuse iluzii că-l va face pe prizonierul său să vorbească, nu bănuise cât de mare avea să-i fie dezamăgirea. Îi trebuiseră patru luni de zile ca să-și dea seama că toate strădaniile de a-l intimida pe acest om erau zadarnice: prizonierul rămase tăcut ca un mormânt. Ca urmare, îi ceru ajutor contelui de Lancaster, care în primul rând dăduse ordin să i se întindă Bastardului capcana.

Contele Thomas de Lancaster avea mâinile libere: în luna august a acelui an, Parlamentul îl rechemase pe rege din zonele de la granița scoțiană. În ziua de 16, regele se afla la Blackfriars, față-n față cu *the Ordainers*, o comisie de conți, episcopi și

baroni, înfiinţată cu un an înainte, spre a exercita presiuni asupra regelui pentru ca să emită o serie de ordonanţe, considerate de ei necesare, şi care „tindeau la păstrarea onoarei regelui şi erau în interesul sfintei Biserici şi a poporului său, în concordanţă cu jurământul rostit de rege la încoronarea sa". Ordonanţe care practic erau în propriul lor interes şi mai ales în cel al lui Lancaster.

Eduard ştia că ei nu voiau să obţină de la el decât un singur lucru: să-l izgonească din ţară definitiv pe Piers Gaveston, pe care îl lăsase la Bamborough. Luptase până în pânzele albe ca să-şi ţină favoritul alături de el; *the Ordainers* putuseră obţine de la el orice: privilegii, favoruri, putere, dar nu pe fratele Piers, şi în cele din urmă le îndeplinise toate cererile, în afară de una, articolul douăzeci, care îl privea pe favorit. În sfârșit, la 5 octombrie fusese nevoit să se dea bătut: păzit de o escortă înarmată, Gaveston fu dus la Londra și apoi îmbarcat pe o corabie cu destinaţia Brabant.

Odată cu Gaveston, *the Ordainers* îi smulseseră lui Eduard toată puterea; îi era chiar interzis să plece din ţară sau să ducă război fără încuviinţarea lor. În popor circula un cântec satiric:

„*Cuvântul dârz al regelui*
A fost în ceară-ntipărit.
Dar pus în faţa focului,
Azi nu mai e, căci s-a topit."

Lancaster se putea concentra, așadar, asupra eliminării următorului său duşman. Ceea ce găsi el la Lincoln era un om care, prin tortură şi prin întemniţare în izolare, fusese zdrobit și înjosit, deci o pradă uşoară. Lancaster ar fi preferat să-şi trimită victima la unul dintre propriile castele, ca s-o facă acolo să dispară pentru totdeauna, dar Inchiziţia franceză cerea încă, în mod vehement, sângele Bastardului, iar clerul din Anglia refuza să-l predea, socotind că e mai bine să-l lase în seama puternicului conte, în vederea unei răzbunări personale, ale cărei rezultate ar fi fost lesne de ghicit. Lancaster știa că Inchiziţia engleză se află în faţa unei dileme, îngrădită fiind de

decretul regelui Eduard, care interzicea tocmai metodele de tortură în stare să-i smulgă acestui prizonier mărturisirile cerute.

În ziua de 10 a lunii noiembrie, Lancaster se duse la închisoare şi porunci să fie adus Bastardul, pe care îl ura şi îl dispreţuia. Contele şedea în jilţul în care stătea de obicei inchizitorul sau locţiitorul acestuia, dominicanul, iar prizonierul fu introdus în încăpere cu mâinile legate la spate şi silit să cadă în genunchi la picioarele contelui.

După ce se măsurară unul pe altul în tăcere şi cu aversiune reciprocă, Lancaster scoase din teacă pumnalul care mai jucase cândva un rol între ei şi îl puse la gâtul lui Richard.

— Mi s-a cerut ajutorul, deoarece până acum n-ai prea fost înțelegător, zise el. Vreau să aflu ceva de la dumneata: unde e documentul acela?

Richard răspunse, ca întotdeauna, printr-o tăcere încăpățânată. Inchizitorul îi spusese în repetate rânduri că tăcerea neîntreruptă sub tortură nu poate însemna altceva decât că diavolul îl ajută. Pe Richard îl lăsă rece.

— Nu este nevoie decât de o mică mişcare a mâinii mele ca să-ţi fie tăiată beregata, îl ameninţă Lancaster. Sau trebuie să-mi îndrept supărarea asupra fratelui Thomas, fostul dumitale învățător?

Lui Richard îi veni greu să se concentreze, dar își adună gândurile încâlcite și zise:

— Nu există decât un singur mijloc de a obţine din partea mea toate răspunsurile dorite: duceţi-mă la Thomas de Lincoln.

Nu arma lui Lancaster îl înfricoșase: stătuse șase luni singur; ajunsese la stadiul în care încetase să se mai simtă o ființă omenească. Abrutizat de monotonia durerii, începuse să îndure foamea şi frigul ca un animal ţinut într-o cuşcă. Cine era el, ca să se plângă? Erau unii care timp de patru ani nu văzuseră altceva decât pereţii celulei lor. Dar cea care îi juca cele mai multe renghiuri era singurătatea. Unii, după câteva săptămâni de izolare, înnebuniseră. Richard nu ştia de când se afla acolo. Se rugase, plânsese, ţipase ca să înfrângă tăcerea celulei întunecoase.

Acum cedase ispitei și făgăduise să vorbească în schimbul întâlnirii cu Thomas de Lincoln, singurul care mai putea să-l scoată din smârcul adânc în care era amenințat să se înece.

Nu se petrecu nimic.

După zece zile îi ceru din nou inchizitorului o întâlnire cu Thomas de Lincoln. Dar puterea de rezistență îi scădea văzând cu ochii, și singurul mod de a nu se lăsa ispitit să trădeze secretele pe care avea obligația să le păstreze cu prețul vieții era să nu se mai gândească la ele. Gândurile lui luaseră mult prea des un curs nedorit și se întorseseră la cuvintele lui Jacques de Molay și ale lui Pierre de Bologne, deci într-o direcție în care Richard ar fi făcut mai bine să nu se îndrepte, deoarece cuvintele lor erau atât de enigmatice, încât puteau fi lesne interpretate ca erezie, interpretare în care el nu credea. Richard simți cât de vulnerabil era acum, când era în posesia secretului, mult mai vulnerabil decât atunci când nu-l știa.

Timp de două zile, în cursul interogatoriilor, cită în gura mare, repetându-le mereu, Regulile ordinului, toate șaptezeci și două. Își închisese urechile la întrebările, strigătele și amenințările călăului și ale inchizitorului, continuând să geamă. De zece, de douăzeci, de treizeci de ori, până ce călăul își pierdu răbdarea și începu să-l lovească, și îl tot lovi, în ciuda protestului prelatului, până ce vocea deținutului care îl scosese din pepeni tăcu, iar trupul nemișcat nu mai opuse rezistență.

Mai târziu, mult mai târziu, Richard își veni în fire. Se simțea foarte rece și ud leoarcă. Avu impresia că trupul lui ajunsese la râul rece ca gheața dincolo de care se afla împărăția morților. Încercă să bată apa cu brațele și să-și miște picioarele ca să se țină la suprafață. Încă înainte de a-și da seama că un mort nu se poate îneca, simți scândurile de lemn ale unei căruțe deschise, și cătușele, și propriul cap, care îi zvâcnea. După câtva timp simți mâinile, nu cele ale unor îngeri care veniseră să îl salveze și să-l ducă în cer, ci pumnii aspri ai câtorva bărbați care îl aruncară din căruță pe pământul mocirlos. Ploua cu găleata. Cineva îl luă de încheieturile mâinilor și îl târî prin noroi și peste ceva tare, care lui Richard se păru că sunt bolovani. Nu putu să vadă nimic, deoarece fața tumefiată îl împiedica să-și deschidă ochii.

Acum nu mai simţea ploaia; se afla desigur într-un culoar, sub o streaşină. Apoi fu ridicat de braţe şi de picioare şi nu mai simţi solul. Îşi zise că e o scară în spirală; coborâră şi tot coborâră până când cineva îl săltă de subsuori şi îi porunci să stea în picioare. Richard îşi duse mâinile la cap, care îi zvâcnea, şi îşi dori să fie mort. După aceea i se porunci să meargă drept înainte. Împleticindu-se, coborî cele trei trepte, pe care nu le văzuse. Se izbi cu capul de peretele celulei strâmte şi îşi pierdu din nou cunoştinţa.

Când îşi reveni, auzi un târşâit slab chiar lângă el. Încercă să-și ridice capul și descoperi că poate vedea printre genele ochilor săi umflaţi. Cu un ţipăt de dezgust sări în sus şi se dădu înapoi: şobolani! În celulă erau o droaie de asemenea animale scârboase.

— Ia priviţi, micuţii și dragii mei prieteni, cine a venit: Richard Bastardul, zise în spatele său o voce bine cunoscută de el.

Richard se întoarse brusc și încercă să străpungă întunericul. Pe un maldăr de paie umede din colţul celulei umede zăcea un bătrân cu păr cărunt rar și cu un chip marţial, dar nu neprietenos. Era Thomas de Lincoln.

— Bagă de seamă, ţi-au mirosit sângele. Acuşi te mănâncă de viu, adăugă vocea de pe patul de paie.

Thomas fusese un om bătrân când Richard îl părăsise în acea zi de septembrie; acum arăta de două ori mai bătrân. Un trup murdar, bolnav, chircit de durere şi diform era tot ce mai rămăsese din templierul care îi fusese ca un tată.

— Numele meu este Richard de Rhuddlan, se auzi Richard pe sine însuși că răspunde cu cinism în glas și mirându-se că nu se simte mișcat la vederea învăţătorului său, de care se despărţise cu patru ani în urmă. De ce nu-l durea că bătrânul era acum atât de neajutorat, atât de singuratic și atât de chinuit de boală? De ce nu-i era milă de el? Își dădu seama brusc cât de mult îl schimbaseră acești patru ani. Nenumărate fuseseră cadavrele fraţilor săi pe care le înmormântase. Le îngrijise fraţilor săi rănile grave, împărţise cu ei mizeria și teama, dar în același timp se ridicase deasupra tuturor acestor năpaste ca să le poată da

fraţilor săi sprijin, curaj şi îndrumare. Şi asta în timp ce el însuşi ducea viaţa unui proscris. Pe oriunde umblase, ştiuse, ca un animal hăituit, cine i-a luat-o înainte, cine e în urma lui, veşnic vigilent, niciodată în siguranţă, neputându-şi găsi nicăieri odihnă. Normele existenţei sale se întorseseră cu josu-n sus, viaţa sentimentală îi fusese cu totul răvăşită. Nu mai era în stare să gândească şi să acţioneze în limitele normale.

— Dumnezeu fie lăudat și slăvit. Aproape că-mi pierdusem nădejdea de a te mai revedea, zise Thomas de Lincoln, dând trist din cap.

— E o minune că mai trăiţi, răspunse Richard. Mulţi, chiar mai sănătoşi, au fost răpuşi de asemenea condiţii de viaţă.

— Izbânda trupească nu contează, fiule; trupul meu e obosit de viaţă. Sufletul este cel care înfrânge slăbiciunea cărnii și fragilitatea oaselor. Trupul lâncezește în așteptare până ce sufletul îi dăruiește odihnă. Te-am așteptat.

— Nu cred că pot răspunde așteptărilor dumneavoastră. Nu mai sunt acela care și-a luat rămas-bun de la dumneavoastră la New Temple, pe terasa de pe malul Tamisei. N-a mai rămas prea mult din cavalerul cast, supus și temător de Dumnezeu pe care l-aţi crescut dumneavoastră. Am păcătuit în fel și chip. Am încălcat în repetate rânduri Regulile ordinului nostru, am ucis cu sânge rece... Șovăi și se rezemă de perete. O, Doamne, asta este însă un fleac pe lângă toate nelegiuirile pe care le-am săvârșit.

Thomas de Lincoln îl urmări atent câtva timp, în tăcere. Nu auzise niciun cuvânt despre ceea ce se petrecuse după ziua arestării sale, dar putu să bănuiască când privi înfățișarea pupilului său.

— Nu sta în picioare, zise el prietenos, n-ai putere să stai drept. Ia loc și spune-mi ce te face să te simţi vinovat. Spune-mi totul, chiar dacă ai avea nevoie de zile întregi în acest scop. Are să te uşureze.

— Mă îndoiesc, răspunse Richard; apoi se întoarse, sui cele trei trepte spre grilajul de fier și privi culoarul care era gol și tot goală era și partea slab luminată a scării în spirală, atât cât putea el vedea. Cum pot avea încredere? întrebă el încet. Cum pot să

fiu sigur că n-aţi fost silit să mă trageţi de limbă? Toţi pereţii au urechi. În nimeni nu poţi avea încredere, nici în duşmani, nici în prieteni.

— Nu ţi-am cerut să îmi dezvălui secretele dumitale, îl încredinţă Thomas. Ţi-ai asumat un mare risc venind încoace, pentru că s-ar putea să nu fiu în stare să tac dacă te-aş vedea pe masa de tortură şi dacă vorbele mele te-ar putea salva. E mai bine să nu ştiu nimic din ceea ce trebuie să rămână secret. Îţi cer numai să te spovedeşti, înainte de a fi prea târziu. Cel care se spovedeşte este pe jumătate iertat şi, chiar dacă nu sunt preot, tot e mai bine decât nimic.

— Mai întâi am să vă fac un culcuş comod, zise Richard, ridicându-l pe bătrân cu băgare de seamă de pe maldărul de paie. Thomas gemu, în pofida precauţiilor cu care îl susţinea tânărul cavaler. Şi apoi am să ucid aceşti şobolani puturoşi, ca să nu poată răspândi boli şi stricăciune. De fapt, unde mă aflu?

— La Castelul Pickering.

— A! Proprietatea lui Lancaster. Bănuiam. Trebuie să-mi spuneţi de ce vrea să mă distrugă, ca să nu mai vorbim de faptul că ştiu cum a stors el bani capitulului de la Londra.

Privirile li se întâlniră şi cei doi templieri se măsurară unul pe altul în tăcere. Apoi Thomas dădu din cap şi zise:

— Dacă ăsta e singurul motiv pentru care ai venit încoace, ai face mai bine să pleci.

Richard îşi încleştă dinţii, stăpânindu-şi mânia care începuse să-i fiarbă în sânge, apoi întinse pe jos paiele care mai rămăseseră curate. Cu voce reţinută, zise:

— Pentru numele lui Dumnezeu, frate Thomas, asta nu e clipa nimerită ca să mă dădăciţi. Am dreptul să ştiu cine sunt.

— În propriul dumitale interes e mai bine să nu ştii. Simplul fapt că ai căzut în mâinile lui Lancaster înseamnă că se impun precauţii şi mai mari încă. Tocmai neştiinţa asta ţi-ar putea salva cândva viaţa.

— L-am făcut să creadă că ştiu totul, mărturisi Richard, ca să-i smulg declaraţii ce mi-ar fi putut fi de folos.

Thomas rămase extrem de calm.

— După cum vezi, e primejdios să te vâri în secrete interzise.

Lancaster se teme de dumneata tocmai pentru că eşti cine eşti.

— Nu m-aţi lămurit defel cu un asemenea răspuns.

Richard izbuti să-l culce pe bătrân pe patul de paie fără să-i provoace dureri.

— Unde ai învăţat asta? întrebă Thomas admirativ.

— În ultimii câţiva ani am îngrijit în Franţa mulţi răniţi, încercam să le alin durerile celor care suferiseră în temniţă şi fuseseră torturaţi. Chiar dumneavoastră mi-aţi pus bazele acestor cunoştinţe, după cum cred că vă amintiţi.

— Ceea ce te-am învăţat eu nu este de ajuns ca să pui în practică acele cunoştinţe. La noi ai fost instruit în primul rând pentru luptă. Nu ştiam că mâinile dumitale se pricep şi să ucidă şi să lecuiască.

— Este linia samariteanului. Eu sunt un om al contradicţiilor, îl lămuri Richard, în timp ce azvârlea printre zăbrele primul şobolan mort.

Thomas îl privi întrebător.

— Linia samariteanului?

Richard se lăsă pe vine în faţa lui Thomas şi îi arătă palmele.

— E pe aici pe undeva, zise el, împreună cu restul caracterului meu, cu trecutul meu, cu viitorul meu. O carte deschisă pentru cei ce înţeleg limba asta.

— Aş! ghicitori în palmă, prezicători, clarvăzători... Crezi într-adevăr în prostiile astea? Sunt meşteşuguri diavoleşti.

Richard se întrebă de ce avea învăţătorul său o atitudine atât de intransigentă. Nu era obiceiul lui să judece atât de pripit lucrurile pe care nu le înţelegea.

— Trebuie să cred ceva din toate astea, pentru că cea care mi-a citit în palmă părea să aibă dreptate, cu toate că vorbea în enigme, pe care eu nu le-am înţeles decât abia mai târziu. De altfel, ultima ei prorocire încă nu s-a adeverit şi poate că n-are să se adeverească niciodată, atâta vreme cât stau aici. Un vis care devine realitate. Mă întreb ce a vrut ea să spună cu aceste cuvinte.

— Sunt oameni primejdioşi, zise Thomas pe un ton sever. Rostesc adevăruri pe jumătate şi în doi peri. Uit-o pe vrăjitoarea aceea. Dacă n-ar fi fost la mijloc prorocirea îndoielnică a unora

din aceşti oameni, nu te-ai fi născut niciodată.

Richard îşi înălţă sprâncenele.

— Presupun că n-o să-mi explicaţi cum de a putut o prorocire să mă facă să mă nasc.

— Sigur că nu, zâmbi Thomas. Deja am spus prea multe.

Richard râse.

— Hai, am să vă fac un masaj, ca să vă încălziţi.

Se aplecă deasupra mâinilor crispate ale bătrânului, îşi suflecă mânecile sutanei albe, şi-şi lăsă mâinile experte să lunece pe muşchii slăbiţi, apăsând uşurel. Mantaua în care se înfăşurase Thomas căzu şi descoperi privirii lui Richard frânghia înnodată în jurul rasei. Richard îşi întrerupse masajul şi săltă cu mâna stângă cele două capete ale frânghiei şi atunci, printre degete îi lunecară, în semiîntuneric, de două ori câte trei noduri. Apoi mâna i se îndreptă involuntar spre propria frânghie care, în lipsa centurii port-spadă, acum îi ţinea strânsă tunica. Îl privi pe Thomas, care îi urmărise mişcările, gura i se deschise ca să pună întrebarea care îi ardea pe buze, dar tăcu, închise gura şi-şi reluă masajul.

În timp ce freca mădularele slăbite ale bătrânului, ca să le încălzească, îi spuse povestea care începuse atunci, când plecase de la New Temple din Londra, cu patru ani în urmă. Trecură ore după ore până când, în sfârşit, tăcu şi atunci nu se mai auziră alte sunete decât cele ale picăturilor care cădeau de pe pereţii reci de piatră într-un colţ al celulei.

— Ai să fii nevoit să rosteşti o groază de rugăciuni, dacă vrei să răscumperi toate astea, oftă Thomas.

— Rugăciuni? zise Richard sarcastic, ca şi cum Thomas ar fi vorbit în glumă. La ce bun? Şi după o scurtă pauză: Are vreo importanţă câte rugăciuni spunem sau cât de des asistăm la liturghia de dimineaţă? Rugăciunile, ele singure, nu pot duce în cer; întreaga noastră atitudine de viaţă şi comportarea noastră faţă de semenii noştri trebuie să aibă grijă în acest sens. Uite, de pildă, regele Filip: e mai evlavios decât toţi călugării cistercieni, nu vorbeşte cu nimeni, indiferent cine ar fi acela, până ce n-a luat parte la liturghia de dimineaţă, dar e un monstru nemilos. Ce valoare are o rugăciune dacă după aceea îţi calci în picioare,

fără scrupule, aproapele? Următoarea rugăciune, următoarea spovedanie, și preotul dă absoluția. Iar cel care crede că face binele în ochii lui Dumnezeu este batjocorit și osândit de același Dumnezeu.

Thomas zâmbi, iar ochii îi sclipiră.

— Şi eu aş fi putut spune asta, dar înţelepţii ţin asemenea idei pentru ei.

— Rugăciuni, nu? reluă Richard. Foarte bine; ia să luăm atunci ca exemplu *Tatăl nostru*. Vocea lui avu un ton agresiv când începu: *Pater noster qui es in coelis, Sanctificetur nomen Tuum*{127}... Până aici sunt de acord. Dar apoi: *Adveniat regnum Tuum, Fiat voluntas Tua*, *Sicut in coelo et in terra*{128}... Se poate oare ca Dumnezeu să fi voit toate astea? Moartea a cincizeci și patru din fraţii noştri? Cei mai devotaţi slujitori ai lui pe rug? O moarte care n-a slujit niciunui ţel important, în afară de cel de a satisface pofta de răzbunare a unui rege? Trebuie oare să mă rog să se facă voia lui Dumnezeu, o voie atât de nedreaptă? Thomas îl privi speriat pe Richard și-și făcu o cruce. Dar înainte de a fi putut protesta, Richard își ridică mâna. Să nu încercaţi să-mi spuneţi acum că toate astea nu urmăresc decât purificarea sufletului nostru. Dar să continuăm: *Panem nostrum quotidianum de nobis hodie*{129}. Pâinea asta nu prea am văzut-o în ultima vreme.

Chiar și Thomas fu nevoit să rânjească la auzul acestei din urmă observaţii.

— Hristos le-a spus ucenicilor Săi: „Nu fiţi îngrijoraţi că nu veţi avea mâncare. Credinţa voastră vă va fi mâncare și băutură”! ripostă el cu blândeţe.

Zâmbetul i se stinse pe buze când auzi continuarea sarcastică a lui Richard:

— *Et dimite nobis debita nostra*...{130} Pot oare să mă aştept din partea Lui să-mi ierte greşelile? Sunt de neiertat. O viaţă de om e prea scurtă ca să îndrepte lucrurile. *Sicut et nos dimitemus debitoribus nostris*{131}. Eu pe cei care s-au făcut vinovaţi de căderea Templului n-am să-i iert niciodată, ci am să-i blestem câtă vreme am să trăiesc pe acest pământ. Dumnezeu ne porunceşte să-i iubim pe semenii noştri? Dar printre ei se găsesc

și câțiva pe care îi disprețuiesc din tot sufletul și îndeosebi pe cel care agită un sceptru prin grația lui Dumnezeu. *Et ne nos inducas in tentationam*{132}... La naiba! Eu am fost cel dus în ispită în repetate rânduri până când, în cele din urmă, am cedat. Blestemată fie slăbiciunea cărnii mele! *Sed libera nos a malo*{133}. Richard se sculă în picioare și se plimbă agitat prin celulă cu pumnii strânși la spate, și mormăi: Tatăl nostru! Abia dacă-mi mai pot aduce pe buze aceste cuvinte!

— Ai putea cel puțin să încerci să renunți la înjurături. Când Richard râse, Thomas adăugă pe un ton și mai aspru decât înainte: Vorbești ca un nătărău și știi asta. Ești un sceptic incorijibil, ești dornic de răzbunare, și nu-ți șade bine. Nu mă așteptam să hulești în așa hal. Câtva timp tânărul cavaler nu răspunse. Se așeză pe paie și se rezemă de peretele rece și umed, istovit de munca grea pe care o executase: masarea mădularelor bătrânului. Lui Thomas îi tremura tot trupul de oboseală.

— În ce anotimp suntem: toamnă, iarnă? întrebă el, închizându-și ochii.

— Noiembrie, răspunse Thomas.

— Șase luni. Să nu pui prea mare preț pe cuvintele mele, frate Thomas. Aș fi mulțumit să pot scăpa de ele. Șase luni am luptat împotriva propriilor mele gânduri, până când n-am mai putut să le țin în rânduială, și m-am zăpăcit în așa hal, încât nu mai pot ieși din păienjeniș. Am avut momente în care aș fi putut jura că Dumnezeu și diavolul sunt unul și același. Sunt pierdut, frate Thomas. Am impresia că mă cufund într-un smârc mâlos și că nu există niciun suflet pe pământ și niciun sfânt în cer care să mă mai poată salva. În Cartea lui Iov se spune că omul născut dintr-o femeie are zile scurte și e plin de neliniște. Se naște ca o floare și i se taie tulpina și piere ca o umbră, și nu mai există... O floare, frate Thomas... Credeai că faci din mine un crin alb, imaculat, și așa m-am văzut, dar atunci când crinul era gata să înflorească, a devenit negru și și-a retezat propria tulpină. Ceea ce a rămas este o umbră lamentabilă, plină de îndoieli și de neliniște, și care se teme să moară.

— Dacă mi-ar fi spus cineva acum patru ani că ai să susții asemenea lucruri, n-aș fi crezut, zise Thomas.

— Bănuiesc că sunt mulţi, adăugă Richard, care nu v-ar crede dacă le veţi spune că obişnuiam să ador Sfânta Cruce cu cea mai mare smerenie şi că o purtam desculţ prin navele laterale ale bisericii, şi că intonam în fiecare zi imnurile... O, Doamne, ce ciudat se poate modifica viaţa cuiva în urma faptelor altora...

— Nu arunca în spinarea altora vina pentru greşelile pe care le-ai săvârşit tu însuţi. Fiecare este pus la încercare, fu de părere bătrânul Thomas. Nedreptatea care ni se face în lumea aceasta va părea într-adevăr la Judecata de Apoi că nu e altceva decât purificarea sufletului. Resemnează-te cu propria soartă, Richard, şi-ţi vei purifica sufletul şi vei scăpa de tot răul. Dar dacă-ţi lipseşte credinţa, încapi pe mâna diavolului, fiule. Refă-ţi credinţa în Hristos până nu e prea târziu. Ţi-a fost cândva de neclintit.

— Cândva, da, adeveri Richard. Ce rost mai are să-mi schimb acum viaţa în bine? Patru ani de zile am trăit aproape fără biserică şi o dată, numai o singură dată, în tot acest răstimp, am primit binecuvântarea unui preot al Templului. Numele lui a fost Pierre de Bologne, unul dintre cele mai curajoase și mai nobile spirite din câte a născut vreodată Templul... Primească-i Hristos sufletul! N-am să le mai îngădui niciodată fățarnicilor care își zic clerici să-și pună mâinile pe capul acesta, pe care și le-a pus cândva el pe ale sale! făcu o scurtă pauză înainte de a continua: Sunt pierdut, frate Thomas, și nu mi-e milă de mine: am meritat. Cea mai cruntă fărădelege a mea nu este ceea ce am făcut, ci ceea ce nu am făcut: nu am izbutit să salvez ordinul. În această clipă papa se îndreaptă poate spre conciliul de la Vienne și, dacă Filip e și el acolo, va sta la dreapta Sanctității Sale. Când mă gândesc la aceste înalte fețe, îmi vine să vărs!

Thomas dădu din cap.

— N-ai izbutit să salvezi ordinul nu din pricina propriilor lipsuri. Filip și-a pregătit cu grijă acţiunea; el ştie precis ce pas anume trebuie să facă și în ce moment anume. Dacă te împotrivești, reacţia ta vine întotdeauna prea târziu. Alergi în urma faptelor. Nu i-ai fost decât un ghimpe în picior, un ghimpe care l-a împiedicat să înainteze, dar care nu l-a putut împiedica să-și atingă țelul.

— Atunci ar fi trebuit să-i retez ambele picioare: pe Nogaret şi pe Marigny. De acest lucru mi-am dat seama prea târziu. De altfel, aş fi fost împiedicat.

Tropăitul unor picioare în pas de marş pe culoar şi pe scara de deasupra lor întrerupse tăcerea din celulă. Richard îşi întoarse capul în direcţia din care venea zgomotul.

— Iată-i, vin.

Thomas îşi împreună mâinile în rugăciune când tânărul templier fu luat şi dus.

38

„I shall despair. There is no creature loves me;
And if I die, no soul will pity me.
Nay, wherefore should they, since that I myself
Find in myself no pity to myself?”{134}

William Shakespeare,
Richard III

În timp ce la Vienne episcopii erau prinşi într-o dispută violentă, deoarece majoritatea membrilor conciliului refuzau să desfiinţeze Ordinul Templierilor fără să se fi audiat, mai întâi, cei ce ar fi putut vorbi în apărare, combătuţi fiind numai de un mic grup care cerea osândirea imediată, Beatrice de Morley cutreiera ţara regelui Eduard. Dar pe oameni îi interesau mai mult zvonurile privitoare la Piers de Gaveston, despre care se spunea că fusese văzut în preajma castelelor regale, decât cântecele de dragoste ale unui trubadur. Se apropia Crăciunul şi papa dispusese ca dezbaterile în legătură cu templierii să fie amânate până după sosirea regelui Filip.

„Ne temem de mânia regelui”, scrise un diplomat englez, „şi tremurăm la gândul că ni se va anunţa sosirea lui.”

La Londra se şoptea că gasconul sărbătoreşte naşterea Fiului lui Dumnezeu la Castelul Windsor, împreună cu ocrotitorul său regal. Mânios pentru că el, ca rege, era nevoit să-şi ascundă propriul favorit, precum şi din pricina neputinţei sale, Eduard se răzvrăti şi porni, la scurt timp după Anul Nou, spre miazănoapte, încrucişându-se cu alaiul lui Beatrice, care era în drum spre Lincoln. La 7 ianuarie trimise la Londra porunca să

fie expediat la York marele sigiliu. Cu acest obiect autoritar în mână, se simţi destul de puternic pentru a declara oficial că el „îl rechemase în Anglia pe bunul și credinciosul său favorit”. Îi restitui lui Gaveston toate moşiile confiscate și convocă o sesiune a Parlamentului pentru ziua de 13 februarie. Se întrezărea un război civil. Episcopul de Winchester, complice al baronilor, îl afurisi pe Gaveston.

Nu departe de locul în care regele sărbătorea revederea sa cu fratele Perrot, doi bărbaţi luptau din răsputeri să se menţină în viaţă în temniţa lor, unul dintre ei îngrijind rănile camaradului său, când acesta se întorcea din camera de tortură, iar celălalt încercând să-i facă învăţătorului său viaţa cât mai plăcută cu putinţă prin masaje menite să-l încălzească, atunci când se simţea destul de bine ca să suporte acest tratament.

În afară de cele câteva ore de somn, stăteau de vorbă despre soarta ordinului și a fraţilor lor, despre Biserică, despre religie, despre nelegiuirile de care erau învinuiţi și despre șansa pe care o mai aveau de a supravieţui conciliului de la Vienne, întrebându-se ce se petrece acolo.

Conversaţiile le erau întrerupte din când în când de către paznicii care veneau să-l ia pe tânărul prizonier. Acestea erau clipele de care Richard se temea mai mult decât de înfometare, deoarece își dăduse cuvântul că va vorbi când va fi din nou împreună cu fostul său învăţător. Trebuia așadar să se ţină de cuvânt dacă voia să rămână în continuare alături de bătrânul templier ca să-l îngrijească. Își amintea cu durere de acest lucru de fiecare dată când era dus în camera de tortură și când stătea în pielea goală în faţa mesei clericului, cu mâinile legate la spate, în timp ce călăul îi tot arăta mereu uneltele de tortură și îi expunea efectul lor, dându-i după aceea timpul necesar ca să cugete. Asta era și scena care se desfășura într-o dimineaţă de la începutul lui februarie.

— Ei? zise în cele din urmă prelatul, alene. Cred că mai ai câte ceva să ne spui. Câteva lucruri se mai cer lămurite. Își frunzări hârţoagele. E scris aici că la admiterea dumitale în ordin, cei care te-au primit în sânul confreriei te-au somat să-L renegi pe Hristos, Răstignirea, pe Maica Domnului și pe toţi

sfinţii. Şi că apoi ai fost luat cu ei în spatele altarului sau în altă parte, unde ţi s-a poruncit să-L renegi de trei ori pe Hristos şi să scuipi Crucea.

— Am fost dus la Capela Sfânta Ana şi la diferitele altare din biserica noastră ca să mă închin Maicii Domnului şi sfinţilor. Ca să-L slăvesc pe Domnul şi să-I mulţumesc Fiului Lui, desculţ şi cu cea mai adâncă smerenie şi evlavie, că Şi-a dat Sângele ca să ne mântuiască pe noi, păcătoşii, şi să rostesc pe Crucea Lui cele patru legăminte: cel de supunere, cel de castitate şi cel de sărăcie şi să fiu gata să-mi jertfesc viaţa în lupta împotriva duşmanilor religiei noastre, oriunde o asemenea jertfă ar fi necesară şi îndeosebi în Ţara Sfântă.

— Şi de atunci ai respectat aceste legăminte?

— Numai ultimele două, răspunse Richard cu un zâmbet amar.

— Sărăcia şi lupta împotriva duşmanilor religiei noastre? Ai fost cândva în posesia aurului casei New Temple din Londra, pe care l-ai furat şi ţi l-ai însuşit. Aşa e? Asta e sărăcie?

— Asta a fost una dintre clipele mele de sărăcie fără seamăn, oamenii mei aveau nevoie de odihnă şi de merinde, iar eu nu aveam decât atât cât îmi trebuia ca să plătesc traversarea Canalului până în Franţa, pentru mine şi pentru calul meu.

— Ţi-ai odihnit oamenii... Cu ce scop? Pentru lupta împotriva necredincioşilor?

— Indirect aşa s-ar putea numi. Salvarea Templului ar fi adus mai aproape salvarea Ţării Sfinte.

— Răspunsurile dumitale conţin afirmaţii contradictorii. Dacă asta este concepţia dumitale despre modul de a-ţi respecta angajamentele, ce idee trebuie să-mi fac atunci despre declaraţia dumitale că ţi-ai încălcat legământul de supunere şi cel de castitate?

— Nesupunerea mea a fost rezultatul faptului că mi s-a tăiat brusc legătura cu ofiţerii mei şi că deci am fost nevoit să acţionez de capul meu. După aceea n-am mai încălcat decât o singură dată o hotărâre a capitulului: hotărârea care îmi poruncea să părăsesc de îndată ţara regelui francez. N-am plecat decât după câteva săptămâni.

Inchizitorul făcu un gest de nerăbdare.

— Dumneata arunci o perdea de fum peste declaraţiile dumitale vagi, care n-are alt scop decât acela de a-ţi ascunde în spatele ei erezia. E o tactică bine cunoscută de cei judecaţi ca eretici. Ai fost aşadar iniţiat ca monah şi după aceea ţi-ai încălcat toate legămintele: o dovadă clară că nu eşti vrednic de încredere. Vom fi nevoiţi să privim toate declaraţiile dumitale viitoare în această lumină. Din fericire, există mijloace cu care Biserica îi poate feri pe renegaţi de asemenea declaraţii mincinoase.

Îi făcu un semn călăului și se retrase în spatele mesei sale cu hârțoage, prefăcându-se că le studiază. Călăul apucă pe dată cătușele care îi ferecau lui Richard mâinile la spate și fixă pe ele o frânghie înfășurată pe un scripete, deasupra unui rastel din fier, printre barele căruia fu acum ridicat. Frânghia se înfășură în jurul unui troliu, cu care călăul îl putea acum urca și cobora după voie. Picioarele îi atârnau la aproape un metru de sol și, din pricina faptului că brațele îi erau legate la spate, nu era nevoie de mai mult decât de propria lui greutate pentru a-i dezarticula încheieturile oaselor umerilor. Această unealtă de tortură, născocită în Franța, numită *l'estrapade*, era în stare să-și ducă victimele până în pragul nebuniei.

După câteva minute, simplul fapt de a sta atârnat fu un chin insuportabil. Richard era foarte slăbit, iar greutatea lui diminuată lucrase până acum în avantajul lui. Trupul lui oţelit putea suporta multe încercări. Dar era subnutrit, iar acum atât de vlăguit, încât nu mai era bun pentru uneltele de tortură ale Inchiziției.

O sută și douăzeci și șapte de articole număra actul de acuzare. Richard știa că inchizitorii voiau să-i înfrângă mai întâi împotrivirea, încrederea în sine, pentru ca astfel să-i smulgă mărturisiri care să-l pecetluiască definitiv ca eretic. Abia după aceea aveau să încerce să afle de la el nume și fapte în legătură cu activitatea pe care o desfășura împotriva Bisericii și a regelui.

Trecu un sfert de oră înainte ca inchizitorul să-și reia interogatoriul:

— După consacrarea dumitale, care a avut loc în felul descris

de dumneata, ai fost dezbrăcat la piele și sărutat de șapte ori în locuri discrete și pe gură?...

— Nu.

— N-ai fost sărutat deloc?

— Ba da.

— Vasăzică ai fost sărutat?

— Am fost îmbrățișat așa cum își strânge un tată fiul – la piept.

— Și după aceea ai fost poftit la un contact trupesc cu unul dintre frați.

Indignarea îi dădu lui Richard puterea de a formula un răspuns care dovedea în suficientă măsură contrariul.

— V-am mai spus că această presupunere este pur și simplu ridicolă, dacă cel puțin cunoașteți regulile noastre și pedepsele prevăzute pentru încălcarea lor. Un frate care s-ar face vinovat de viciul oriental și-ar pierde, potrivit regulilor ordinului nostru, mantia și ar fi osândit la recluziune pe viață numai cu apă și pâine. Chiar și apa sfințită i-ar fi oprită. O pedeapsă destul de înfricoșătoare pentru a ne feri de o asemenea încălcare, chiar dacă am fi ispitiți s-o săvârșim.

— Nu este un păcat neobișnuit într-o comunitate monahală, răspunse îngăduitor inchizitorul, ca și cum l-ar fi îndemnat să admită totuși acest păcat.

— Urăsc sodomia, îi răspunse ritos Richard.

— Ai fost încins cu o frânghie care a fost mai întâi fixată de un idol, de un chip cioplit, pe care îl adorau cavalerii bătrâni cu ranguri înalte.

— Frânghia albă care făcea parte din echipamentul meu era o frânghie asemenea celei pe care o poartă orice monah și este simbolul castității.

— Acea castitate pe care, potrivit propriei dumitale declarații, ai încălcat-o. Richard dădu afirmativ din cap. Așadar totuși sodomie.

— Nu. O femeie. Apoi se corectă: Femei.

— În Templu erau primite femei? Și templierii se destrăbălau cu ele?

— Vorbesc despre epoca de după arestarea fraților mei...

Atunci n-am locuit în una dintre casele noastre.

— Despre asta vom vorbi mai târziu. Ceilalţi fraţi din comanderia dumitale au fost primiţi în acelaşi mod ca dumneata şi au fost siliţi să scuipe Crucea?

— După câte ştiu, ceremonia primirii lor nu a fost deosebită de cea a primirii mele.

— Li s-a spus că Iisus Hristos nu este adevăratul Dumnezeu.

— Asta e o minciună.

— Au fost depuse mărturii… le am aici în faţa mea… că novicelui, la intrarea lui în ordin, i se spunea că Iisus Hristos n-a pătimit pentru mântuirea omenirii și că nu pentru asta a fost răstignit, ci pentru propriile Sale păcate. Și că după aceea i se poruncea novicelui să-L renege pe Hristos și să scuipe Crucea și s-o calce în picioare. Cum se face că dumneata nu știi nimic despre toate acestea? Vrei să susţii că într-adevăr dumneata n-ai băgat de seamă nimic? Hai, frate Richard, ai fi făcut mai bine dacă ai fi spus adevărul, decât să-ţi mai încarci cu încă o minciună sufletul pervertit. Inchizitorul se întoarse către grefier. Notează că suspectul cercetat se încăpăţânează să tăgăduiască, ceea ce duce la bănuiala, chiar certitudinea, că acesta se face într-adevăr vinovat de erezie.

Pana de gâscă scârţâi pe pergament, în timp ce Richard încerca să se apere.

— Mărturisirile la care vă referiţi au fost stoarse prin tortură: Sunt mărturii false: asemenea nelegiuiri n-au fost niciodată săvârșite în Templu, de nimeni! Ceea ce am spus este adevărul adevărat. Dumnezeu mi-e martor.

Aproape că nu mai era în stare să vorbească, dar deznădejdea îi dădea putere.

— Trebuie să înţelegi că-mi dau toată silinţa să-ţi salvez sufletul, îl muștrului inchizitorul. Atunci de ce nu colaborezi? Nu-ţi mai tăgădui erezia și vei găsi îndurare.

— Refuz să-mi bârfesc fraţii nevinovaţi. Dacă aș fi făcut ceea ce spuneţi, m-aţi fi declarat și pe mine vinovat. Știu cum sunt interpretate întotdeauna cuvintele celor bănuiţi de erezie, ca și cum acele cuvinte ar fi o mărturisire. Aici nu pot depune mărturie decât cu privire la nevinovăţia mea.

Inchizitorul oftă, ca şi cum funcţia i-ar fi fost o povară.

— Trebuie să fie o putere diavolească aceea care te face să stăruieşti cu atâta îndărătnicie. Puterea aceea trebuie s-o înfrângem ca să-ţi salvăm sufletul.

Inchizitorul îi făcu un semn călăului. Richard îşi adună tot curajul atunci când călăul îi fixă de cătuşele de la glezne nişte greutăţi mari, menite să intensifice şocul produs de cădere. Prelatul îl privi câteva clipe. Se sculase în picioare cu un document în mână, pe care îl cerceta acum îndelung. Un gest nonşalant cu mâna îl puse pe călău în mişcare. Richard simţi cum este tras în sus. Încercă să facă faţă şocului, dar muşchii îi erau acum solicitaţi la maximum. Cu fălcile încleştate şi cu ochii închişi strâns, simţi cum se prăbuşeşte. De pe buzele lui nu veni niciun sunet, deoarece ştia că Thomas de Lincoln i-ar fi putut auzi orice ţipăt.

Inchizitorul îşi ridică privirea. Mai întâi văzu picioarele, care acum atârnau la o jumătate de metru deasupra solului, apoi mădularele crispate care se luptau cu durerea, abdomenul şi pieptul care, concomitent cu o respiraţie sacadată, zvâcneau violent, mişcându-se în sus şi în jos, şi apoi umerii, braţul stâng formând un unghi ciudat deasupra, scos din ţâţâni, din cauza căderii. Umărul drept, în dauna celui stâng, rezistase răsucirii în cădere, şi Richard încercă să se tragă în sus cu ajutorul lui, ca să-şi cruţe muşchii umărului scrântit.

— Ai scuipat Crucea? întrebă prelatul.

— Nu. Niciodată.

— Şi ai călcat-o în picioare?

— Niciodată.

— Şi ai adorat un idol care a fost amplasat în mijlocul congregaţiei?

— Nu.

— N-ai crezut în sacramentele din altar şi nici în sacramentele Bisericii.

— Noi credem cu toată hotărârea în ele, dar ne-au fost refuzate în timpul detenţiei. Fraţii mei şi cu mine am implorat în repetate rânduri să ni se dea aprobarea de a asista la liturghie, de a primi sfânta împărtăşanie şi de a ne spovedi capelanului

nostru.

— Dar ai crezut că maestrul dumitale îţi poate da absoluţia pentru păcatele dumitale.

— Preotul Templului, numai el.

Iarăşi acelaşi gest nonşalant, care îl făcu pe călău să intre în acţiune.

— Şi că vizitorul poate şi el.

— Nu.

— Şi preceptorii, dintre care mulţi erau laici.

— Biserica ar putea să-și dorească asemenea mulţi laici.

Grefierul scrise. Prelatul zise în continuare:

— Consacrarea fraţilor se făcea în secret?

— Ăsta nu e cuvântul potrivit.

— Atunci e adevărat că nu era nimeni de faţă, în afară de fraţii din ordin?

— E adevărat. Cele mai multe ordine monahale procedează la fel.

— Dar nu din aceleași motive. Fraţii templieri aveau idoli în fiecare provincie: capete, dintre care unele aveau trei feţe, iar unele un cap de mort.

Richard tăcu. Era atât de slăbit, încât nu mai fu în stare să dea o explicaţie. Avea impresia că trupul îi fusese sfârtecat în bucăţele.

— Am aflat că unii călugări, care sunt pictori sau sculptori, fac tablouri și statui care îi înfăţișează pe Hristos, pe Maica Domnului și pe sfinţi. De ce...

— Asta numiţi dumneavoastră idoli?

— Şi monstrul acela cu trei capete? Nu obișnuiaţi să adoraţi acel idol mai cu seamă în adunările sau capitulele voastre mari? Aşadar obișnuiaţi să adoraţi totuși acele icoane!

— Noi adorăm Sfânta Treime și îndeosebi Sfântul Duh.

— Adoraţi idoli. Niciun răspuns. Deci îi adoraţi. Mâna prelatului fu ridicată. Frânghia se încordă. Ca pe Dumnezeul vostru? se auzi vocea prelatului, cu o clipă înainte ca deţinutul să cadă. Cu un geamăt înăbușit, Richard își lăsă capul pe spate. Ca pe Mântuitorul vostru? Niciun răspuns. Mai pune greutăţi. Călăul târî spre Richard două greutăţi și i le fixă de glezne. Unii

dintre ai voștri adorau idolul ca pe Mântuitorul vostru? Frânghia fu ridicată. Cei mai mulți dintre voi făceau așa? Frânghia coborî cu povara ei. Richard scoase un țipăt.

— A spus „da”, zise grefierul.

Prelatul dădu din cap. Pana scârțâi pe pergament.

— Așadar obișnuiați să adorați idoli. Credeați că acei idoli, că acele capete vă pot mântui, că pot produce bogății, că pot face pământul să dea bucate și pomii să înflorească.

— Sfântă Născătoare de Dumnezeu, îndură-te! gemu Richard.

— Și obișnuiați să înfășurați în jurul capetelor numiților idoli niște frânghii, cu care vă încingeați peste cămașă sau de-a dreptul pe piele.

Richard ar fi vrut să admită orice ca să scape de greutățile care păreau că-i smulg mădularele, despărțindu-le de trunchi.

— Iar la consacrare vi se înmâna aceeași frânghie. Și vi se dădea dispoziția să vă încingeți cu ea și s-o purtați în permanență.

— Noi făceam asta din evlavie, răspunse Richard.

Cunoștea regulile pe dinafară. Putea să le repete și în somn blestemata interpretare falsă a ceea ce francezii numesc *la cordelière.*

— Cu care prilej vi se cerea să scuipați Crucea?

Richard dădu violent din cap că nu, dar când călăul, la un semn al inchizitorului, se puse iarăși în mișcare, deși vru să strige din nou „nu!”, buzele lui luară forma „da”.

— Vezi, noi îți vrem binele. Dacă ești gata să colaborezi, nu te strângem cu ușa mai mult decât este nevoie. Văd că devii înțelegător. Ai scuipat Crucea?

Richard se făcuse alb ca varul. Pângărise Templul. Dădu încet din cap. Să vorbească nu putea.

— Atunci vrei să-mi explici ce înseamnă nodurile de pe frânghie? Cei mai mulți dintre voi poartă trei noduri la un singur capăt, un număr redus din voi poartă și la celălalt capăt unul sau două, așa ca dumneata, și foarte puțini poartă câte trei noduri la fiecare capăt.

Mintea lui Richard se limpezi ca prin minune. Primejdia de a

trăda secretul real al Templului îi dădu, în mod inexplicabil, puterea de a se apăra. Acum ştia de ce niciunul dintre cei ce cunoşteau secretul nu-l trădase în camera de tortură.

— Cele trei noduri sunt simbolul Sfintei Treimi.

— Și celelalte?

Richard ştia că întrebarea aceasta nu era pusă decât arareori. Inchizitorul era un om atent şi isteţ. Dar Richard ştia cum trebuie să sune răspunsul la întrebarea pusă.

— Un însemn onorific, pentru merite deosebite, minţi el.

Răspunsul fu acceptat.

— Care au fost meritele dumitale deosebite? vru să ştie prelatul, în timp ce-i dădu dispoziţie călăului să îndepărteze o singură pereche de greutăţi.

— Primul mi s-a conferit pentru consolarea şi ajutorul ce le-am dat fraţilor mei în marea lor mizerie suferită de ei în detenţie. L-am primit din mâinile marelui maestru în persoană.

Inchizitorul rămase cu gura căscată.

— Ai fost la Molay?

— Pe vremea aceea eram liber, îi rânji Richard clericului, care își reveni repede.

— Și al doilea?

— L-am primit de la Pierre de Bologne, pentru punerea la cale şi crearea posibilităţilor unei apărări nestingherite în procesul care se judeca în Franţa. Al treilea nod l-aş fi primit, fără îndoială, dacă aş fi izbutit să salvez de pieire ordinul.

— Am văzut frânghia aceea de pe trupul dumitale: avea urme de sânge.

— Al meu.

Dacă putea să rămână cu capul limpede, Richard nu se temea că va fi audiat în continuare, dar speranţa aceasta se risipi repede. Îndepărtarea celor două greutăţi nu-i produsese decât o uşurare neînsemnată.

— Ai recunoscut că eşti adeptul unei învăţături eretice; ai recunoscut că Templul poruncea fiilor săi să-L batjocorească pe Domnul. Ai declarat că ai pătruns în celulele fraţilor dumitale arestaţi, chiar şi în cea a marelui maestru şi în cea a preotului Pierre de Bologne.

— Cu puţin înainte ca regele Filip şi episcopul Marigny să fi ordonat să fie ucişi, completă Richard. Avem cel puţin dreptul la un proces cinstit, în care să putem vorbi în apărare, căci făceam parte cu toţii, dacă nu din nobilime, măcar din tagma cavalerească, şi nimeni nu avea voie să ne astupe gura ca unor cetăţeni lipsiţi de orice drepturi.

— Câţi deţinuţi ai ajutat să evadeze?

— Aproape o sută.

— Aşadar recunoşti că te-ai răzvrătit în repetate rânduri împotriva voinţei Bisericii şi chiar a Sfântului Părinte?

— Da.

— Ai făcut parte dintr-o conspiraţie care urmărea să împiedice bunul mers al Justiţiei?

— Ce înţelegeţi prin Justiţie?

Clericul nu reacţionă.

— Câţi complici ai aici în Anglia?

— Vreo cincizeci.

— Unde se află acum?

— Nu pot să vă spun.

— Nu vrei să-mi spui.

— Pur şi simplu nu ştiu.

— Poţi, fără îndoială, să ne dai numele lor şi să ne spui cum intri în legătură cu ei. Richard dădu din cap că nu; prelatul îi făcu semn călăului. Cine sunt complicii dumitale şi unde se află?

Richard nu fu în stare să răspundă.

Aplicarea torturii era o specialitate care se cerea simţită în vârful degetelor, căci puteai să-i pretinzi victimei fie un pic prea mult, fie un pic prea puţin. Inchizitorul îi îngădui călăului să dea drumul frânghiei, până când picioarele lui Richard atinseră solul. Richard nu-şi regăsi decât anevoie echilibrul, ca şi cum ar fi fost beat.

— Ştiţi destul ca să mă daţi pradă flăcărilor iadului, zise el. De ce nu porunciţi să fiu executat? Pe rug, aşa cum se obişnuieşte cu ereticii. Doresc moartea.

— Ţi-aş face bucuros pe plac, dar după ce terminăm cu dumneata, eşti proprietatea contelui de Lancaster. El are dreptul

să execute sentința.

Gândul acesta fu o adevărată consolare. Contele nu avea niciun motiv să-l țină în viață mai mult decât era nevoie. Ar porunci să fie lichidat fără nicio formă de proces, cel puțin dacă n-ar fi sucombat înainte, în camera de tortură.

— Deocamdată mai vrem să aflăm câte ceva de la dumneata. Despre izvoarele dumitale de informație, de pildă. Cine ți-a dat textul unei bule încă înainte de a fi fost difuzată? Richard dădu din cap, cu buzele strânse. Prelatul își ridică din nou mâna și îl privi atent. Trebuie să te silesc încă o dată să vorbești sau devii, în sfârșit, înțelegător?

— Prefer să mor decât să-i trădez. N-aveți decât să-mi răstălmăciți declarațiile, încât să mă puteți osândi pentru erezie. Eventual mă puteți chiar face sperjur, că l-am renegat pe Hristos, dar tot arsenalul dumneavoastră de mijloace de tortură nu mă pot sili să-mi dau pe mâna Inchiziției camarazii și pe toți cei ce ne-au ajutat.

Pentru inchizitor era clar: amenințările nu-l puteau intimida pe acest om. Reacția prelatului fu un gest scurt și nervos cu mâna. Frânghia se îndoi. Richard, cu un ultim efort al trupului său slăbit, încercă să facă față destinului ce-i fusese hărăzit.

După mai puțin de un sfert de oră se auzi pe sine însuși cum imploră să fie ascultat, căci va spune ce nelegiuiri săvârșise cu adevărat. Fu coborât și, ghemuit pe vine, în genunchi, zise în continuare, cu mintea încețoșată de dure, vorbind ca în delir:

— ... nelegiuirile de care m-ați întrebat: n-am încălcat numai legămintele pe care la intrarea mea în ordin am jurat să le respect, ci și Regulile ordinului... Inchizitorul îi porunci grefierului să ia din nou pana în mână... deoarece vreme îndelungată n-am asistat la liturghie, n-am putut să mă spovedesc preotului Templului, n-am ținut seama de regula care prevede obligația de a tăcea, am rostit cuvinte frivole și am luat numele Domnului în deșert; am vânat și am luat parte la un turnir și, când am putut să fac rost de carne, am mâncat carne mai mult decât de trei ori pe săptămână; am furat și am parcurs un document pe care nu aveam voie să-l citesc fără încuviințarea maestrului; am neglijat să spun rugăciunile

obligatorii la utrenie și la vecernie; n-am practicat caritatea prescrisă; am avut relații cu femei, le-am sărutat și cu una am dormit; am ucis un frate într-un duel, pe un altul de milă, iar pe un al treilea l-am trimis la moarte din răzbunare...

Încă nu spusese totul. Grefierul avea nevoie de mai mult timp ca să ia notițe, încât Richard avu și el un mic răgaz ca să-și tragă sufletul. Gândurile îi zburară spre bătrânul care, în celula lui, trebuie să-l fi auzit cum țipă. Nu-i vorbea niciodată lui Thomas despre acele interogatorii, nici despre ce i se întâmplase în camera de tortură. Între cei doi bărbați exista o înțelegere clară, de a nu vorbi de acest subiect, așa încât niciunul din ei să nu-și trădeze celuilalt niște secrete, care mai târziu le-ar fi putut fi smulse.

— Dacă s-ar întâmpla să mă tortureze în prezența dumitale, silindu-te să vorbești ca să mă cruți pe mine, dumneata să taci și să-i lași să-și vadă de treabă, îi spusese Richard lui Thomas la scurt timp după sosirea sa la Castelul Pickering. Se înfiripase un acord tacit între ei, pe care Thomas, cu primul prilej, îl respectase cu atâta convingere, deși cu inima frântă, încât inchizitorul renunțase definitiv la acest procedeu. Prezența amândurora în camera de tortură era pentru ei mai degrabă un sprijin, decât un îndemn de a vorbi.

Vocea prelatului îl făcu pe Richard să tresară.

— Turnirul, femei... Vorbești de incidentul cu fiica seniorului de Morley?

— Și de acel incident.

— Te-ai dat la ea.

— Nu.

— Domnița a depus mărturie că ai silit-o să te ajute să evadezi. Ce mijloace ai folosit ca să determini o femeie cunoscută ca extrem de virtuoasă să trădeze, să-și trădeze propriul senior și tată?

Așadar o audiaseră, iar ea respectase înțelegerea încheiată cu el: să spună că pusese la cale evadarea lui, dar împotriva voinței ei.

Acum trebuia să fie extrem de prudent, deoarece lui Beatrice i se ridicase anatema, și toată povestea îi fusese iertată și uitată.

El, Richard, nu avea voie s-o supună din nou primejdiei.

— Făcea orice îi ceream, răspunse el.

— Pesemne că ai folosit puteri diavolești. Nu? O fată dintr-o casă atât de respectabilă nu-și trădează familia pentru un eretic. Ce mijloace magice, ce descântece ai folosit? Un elixir? Farmece?

Îi dădu lui Richard cuvintele aproape mură-n gură. Richard își zise că, dacă poate în felul acesta s-o descarce pe Beatrice de vinovăție, trebuie să se învinovățească pe sine, ceea ce ar fi însemnat că este un adept al credinței în forțele oculte și în vrăjitorie, care erau atribuite practicilor și practicanților magiei negre.

— N-aveam decât s-o privesc în ochi și făcea tot ce îi ceream. Venea oricând îi spuneam să vină.

— Vasăzică aveai o mare putere asupra ei. Asta explică multe. Sir Robert te-a ajutat să evadezi?

— Pe sir Robert nu l-am întâlnit decât în timpul turnirului lui Morley.

— Minți. Seniorul de Morley bănuiește, ba chiar este încredințat, că sir Robert ți-a procurat cai odihniți și merinde.

Dacă auzise bine, ajutorul dat de sir Robert nu fusese niciodată dovedit și deci sir Robert nu fusese pedepsit de către cei trei Morley.

— După turnir nu l-am mai văzut niciodată pe sir Robert.

— Jură asta pe Dumnezeu Atotputernicul și pe toți sfinții.

De ce acest interes pentru un om atât de neînsemnat ca sir Robert? Credeau oare că sir Robert fusese un complice al său, al lui Richard și al fraților săi? Doamne ferește! Să jure pe Dumnezeu și pe toți sfinții! Un eretic care jură este desigur sperjur. Un eretic minte prin definiție. În plus, el însuși se temea de răzbunarea lui Dumnezeu dacă ar jura în numele Lui un neadevăr. Apoi se mai stabilise între timp că e un practicant al magiei negre.

— Nu. Sau nu cumva vreți să jur pe diavol și pe toți slujitorii lui? Pe sir Robert nu l-am mai văzut după aceea niciodată și nu i-am mai vorbit niciodată.

— Taci! Ajunge. Iau declarația dumitale drept corespunzătoare adevărului. Domnița a depus mărturie că la

scurt timp după turnir unul dintre oamenii dumitale a luat legătura cu ea. Ştii bineînţeles de cine e vorba.

Richard dădu din cap că nu. Iritat, inchizitorul ridică iarăşi mâna şi zise:

— Avem o convenţie, frate Richard, în baza căreia ai voie să stai aici în tovărăşia lui Thomas de Lincoln. Ţi-ai dat cuvântul că ai să vorbeşti. Dacă nu te ţii de cuvânt, vom fi nevoiţi, la rândul nostru, să ne revizuim şi noi convenţia.

— Eu sunt un cavaler care se ţine de cuvânt. Dar există o făgăduială pe care am făcut-o unei persoane ce depășește cu mult competenţa dumneavoastră. În decembrie 1308, când stăpânul dumneavoastră, papa, voia să-și difuzeze noua bulă, care amenința cu excomunicarea pe oricine ne-ar fi ajutat, indiferent în ce chip, i-am dat cuvântul. L-am conjurat să nu afurisească pe nimeni şi, în acest scop, să pună totul pe seama unui singur om cu nume bine cunoscut: Bastardul. I-am dat cuvântul, domnule inchizitor, că voi lua orice vină asupra mea. Îmi cunoașteţi numele; scrieţi-l! Asta vă scutește de multă osteneală. Am fost comandorul lor, am fost răspunzător de faptele lor, și mai sunt încă.

Frânghia se întinse și Richard fu iarăși ridicat. Dar Richard izbutise: stârnise mânia inchizitorului prin amenințarea că va jura pe diavol și prin expunerea imposibilității de a se ține de cuvântul ce-i dăduse. Prelatul avea să-și piardă acum răbdarea și autocontrolul. Nu va mai fi mult timp în stare să aplice tortura cu destulă subtilitate, încât victima să vadă moartea cu ochii, fără ca ea să-l poată strânge cu adevărat în brațe. Acum luase el însuși inițiativa și se rugă în tăcere ca moartea să-l izbăvească neîntârziat.

— Nume! îi strigă prelatul. Vreau să-mi spui nume!

Richard simţi cum cade iarăși și iarăși. Ce greu îi venea să tacă. Nu mai ţipa. Abia mai putea să suspine. Numele atâtor fraţi îi stăteau pe buze: Edmund the Lion, William Mauclerc, Robert-Fitz-Altric, fratele Hubert fierarul, Guy de Hascombe, Amaury le Breton, Henry de Ascalon, Peter de Montfort, Edward de Kimbolton, Aymer de Vraineville, Ferrand d'Uzès și toţi camarazii săi francezi, Godefroy d'Uzès și cardinalul de Corbara.

Buzele i se mişcară şi formară acele nume, dar Richard nu putu scoate niciun cuvânt. Inchizitorul privea cu încordare, ca şi cum ar fi putut să citească de pe buzele lui Richard toate numele. Mâna i se oprise în loc. Inchizitorul aşteptă. Părea că trec multe minute.

— Un singur nume şi te las deocamdată în pace! Cine s-a adresat domniţei?

Richard își căscă gura după aer. Beatrice îi spusese lui Edmund că el, Richard, murise. Și îl lăsaseră să putrezească şase luni în temniţa lui Morley.

— Morley! izbuti el să îngaime, plin de amărăciune.

Frânghia se desfăşură de pe scripete. Richard căzu.

Apoi i se păru că totul în faţa ochilor e negru. Rămase atârnat acolo, ca un înveliş lipsit de viaţă al unui pachet de oase deformate, complet istovit, într-o stare de adâncă inconştienţă. Atunci inchizitorul rosti un cuvânt care nu avea nimic de-a face cu statutul său ecleziastic.

39

„It is strange – but true for truth is always strange, stranger than fiction.”{135}

Lord Byron,
Don Juan

Ţinutul colinar Yorkshire Wolds, acoperit de un strat subţire de zăpadă, prin care își scoteau vesele capetele o seamă de ghiocei și de crocuși timpurii, scânteia sub un soare palid și spălăcit. Nori negri groși stăteau grămadă pe un cer de un albastru-intens, iar un vânt rece care se pornise vestea un nou viscol.

Beatrice se înfășură mai strâns în mantaua ei de blană și cuprinse cu privirea ţinutul care se întindea la picioarele ei. Stătea călare pe calul ei sur, pe creasta unei coline, în vântul tăios. Suita ei, cândva atât de respectabilă, se redusese simţitor: câinii îi muriseră de epuizare și de boli, una dintre slujitoarele ei fusese violată și după aceea își luase tălpășiţa, Dumnezeu știe încotro, cobzarul fusese prins în flagrant delict pe când făcea dragoste cu o persoană de același sex cu el și fusese spânzurat pentru asta, iar alţi doi slujitori o părăsiseră pur și simplu.

Încet-încet apărură pe cerul capricios culorile unui curcubeu. Beatrice, ţinându-se în șa dreaptă ca o lumânare, arătă un punct din zare.

— Uite poarta care duce spre fericire!

Își îndemnă calul și coborî colina, dar prea repede pentru

slujitorii ei, care dezaprobară o asemenea prostie, dând din cap.

Goni mai departe, tot mai departe, până ce nu mai putu deosebi culorile, căci ploaia o izbea în obraz. Era acum absolut singură în ţinutul pustiu.

— Trebuie să mă înapoiez, mormăi ea.

Când îşi strânse din nou pe dârlogi mâinile anchilozate, rămase cu ochii aţintiţi spre bătrâna în zdrenţe, care se apropia de ea. Îi privi picioarele groase şi mari, înfăşurate în cârpe, şi numeroasele petice ale mantalei ei jerpelite.

— M-ai căutat, fata mea? scârţâi bătrâna.

— Eu... Cine eşti?

— Mi se spune Vrăjitoarea din Wirral.

Beatrice scoase un ţipăt şi descălecă în grabă.

— O, sfântă Fecioară, mulţumesc! exclamă ea, cu ochii îndreptaţi spre cer. Apoi i se adresă bătrânei vrăjitoare: De unde ai ştiut? De la doamna de Lyons-la-Forêt? Acum câteva luni mi-a vorbit despre dumneata.

— Am eu mijloacele mele pentru a afla asemenea lucruri!

Beatrice prinse curaj.

— Mi-a spus să te caut. Sunt îngrijorată cu privire la Richard Bastardul. Are greutăţi. Acum aproape un an de zile a fost văzut pentru ultima dată. Poţi să mă ajuţi să-l găsesc? Se zice că a fost arestat.

Bătrâna îşi puse mâna osoasă pe braţul lui Beatrice.

— Din păcate, n-am primit niciun semn, dar am putea eventual să ne dăm ajutor una alteia. Luă mâna lui Beatrice în a sa, o pipăi, şi apoi o întoarse cu palma în sus. Îl iubeşti. Simt asta. Oftă: N-are niciun rost, influenţa lui e prea slabă, nu pot să deduc nimic. Dacă aş avea măcar ceva ce i-a aparţinut. Nu ţi-a dat nimic, o amintire a dragostei lui?

— E călugăr, zise Beatrice cu amărăciune. A trăit respectând cu stricteţe regulile ordinului său... cândva. Îşi desfăcu mantaua şi deschise o pungă brodată care îi atârna la brâu. Bunul meu cel mai de preţ: pintenii lui.

Beatrice dezmierdă cu duioşie metalul, gândindu-se la bărbatul respingător din Lincoln, care venise spre ea, după ce îşi cântase aria într-o cârciumă. Îi oferise lui Beatrice pintenii în

schimbul unei sume grase și îi spusese că dacă vrea să-i aibă trebuie în plus să și doarmă cu el. În deznădejdea ei, se declarase de acord, cu condiția ca scutierul ei să rămână lângă ea.

Beatrice își închise ochii, tremurând. Se revăzu pe sine, pe jumătate goală, cum înșfăcase pintenii, în timp ce Raoul îl înjunghia pe omul acela în umăr, cu pumnalul ei. Nu se mai ostenise să ia înapoi aurul pe care i-l dăduse.

— I-am plătit scump, îi zise ea bătrânei, dându-i pintenii.

Vrăjitoarea din Wirral își întinse lacomă mâinile ca să-i ia în primire, dar când îi atinse, scoase un țipăt și le retrase, ca și cum i-ar fi fript degetele. Beatrice, speriată, se dădu înapoi și lăsă să-i cadă pintenii în zăpadă. Făcu o cruce, privind-o neîncrezătoare pe femeie.

— Nu te teme, fata mea. Vrăjitoarea se aplecă, pentru a ridica pintenii. Pintenii ăștia sunt încărcați cu simțăminte. Nu eram pregătită. Ținu strâns pintenii și îi pipăi peste tot, cu ochii închiși, ca să se concentreze asupra poveștii pe care o istoriseau. Văd o încăpere în semilună, zise ea, lent. Acum se uita drept în fața ei, spre norii care goneau pe cer. O biserică, mi se pare. Da, e o biserică. Iată-l și pe preot și iată și doi domni din înalta nobilime. Unul dintre ei e îmbrăcat în alb.

— Un templier!

Femeia își încreți profund fruntea, ca s-o împiedice pe Beatrice s-o întrerupă.

— Celălalt este și el un domn puternic. E prea întuneric acolo ca să le deslușesc chipurile. Își desprinde pintenii. N-ar fi trebuit să-i poarte în casa lui Dumnezeu, așa îi spune preotul. Gentilomul dă din umeri și plătește amenda pentru încălcarea săvârșită. Cu o mișcare impulsivă îi înmânează celui în manta albă pintenii. „Dă-i-i fiului meu”, zice el. Beatrice o privi fascinată pe vrăjitoare. Mai departe, zise în continuare bătrâna, văd un tânăr cam de vreo optsprezece ani. Același bărbat cu manta albă îi oferă pintenii. Arată o inscripție de pe pinteni și spune: „Scutierule Richard, de acum înainte ai să porți acești pinteni.” Tânărul este foarte onorat, ochii îi strălucesc de mândrie, dar pare totuși că a fost pus în încurcătură. Face o

plecăciune adâncă. „Se cuvine oare să posed asemenea lucruri?” protestează el. Celălalt îi ordonă să primească pintenii și atunci tânărul își pleacă supus capul. „Cu voia dumneavoastră, *messire*, atunci am să-i vopsesc în negru”, răspunde el.

Cu un şoc, vrăjitoarea se întoarse la realitate. Râcâi cu unghiile ei murdare metalul, care însă rămase la fel de negru ca înainte. Cu mână tremurândă, scoase la iveală un cuţit şi râcâi cu el metalul. *Aur*! Îi arătă Beatricei. Ceva mai târziu descoperiră şi inscripţia de pe partea interioară a talonului, aproape invizibilă prin stratul de vopsea.

— E.R. – citi Beatrice cu glas tare. *Esquyer Richard. Esquier* este cuvântul francez pentru „slujitor”, explică ea.

— A minţit: inscripţia era acolo dinainte, când gentilomul și i-a desprins în biserică. Sunt iniţialele lui: În sfârșit am găsit o verigă care îl leagă de tatăl lui.

— Eu nu-i caut tatăl, protestă violent Beatrice, Eu îl caut pe el!

— Eu nu pot să spun decât ce mi se arată, n-am de ales, trebuie să iau imaginile așa cum îmi apar. Mai sunt încă mult mai multe lucruri în pintenii ăștia, pe care i-a purtat aproape zece ani. Au multe de spus, iar eu trebuie să aştept până îmi spun iar câte ceva.

— Ai dreptate, firește. Cine sunt eu ca să-ţi pun la îndoială harul ăsta minunat? E de necrezut. Dar nu pot să mă împac cu gândul că am să-l pierd. A fost arestat acum zece luni și când am descoperit, în sfârșit, că se află la Lincoln, unde fusese întemnițat, mi s-a spus că a fost dus în altă parte. Dacă pintenii aceștia încep cu începutul, atunci au multe de spus despre cele petrecute. I-a pierdut, de altfel, în timp ce era arestat, iar povestea lor se va încheia cu acea clipă.

— Nu-i adevărat, fata mea. Mai există și acum o legătură emoţională puternică între el, calul lui și acești pinteni, pe care i-a purtat atâta amar de vreme. Uite, ţine-i strâns. Eu am să fac ceea ce stă în puterea mea și am să-i silesc să vorbească. Beatrice cuprinse cu palmele metalul rece și, când vrăjitoarea își puse binişor mâinile pe ale ei, se rugă Cerului s-o ajute. Vibrează, îi zise ea lui Beatrice, care aştepta cu nerăbdare. Apoi rămase

tăcută o bună bucată de vreme şi închise iarăşi ochii. Respiraţia i se acceleră, mâinile începură să-i tremure şi deodată fu străbătută de un şoc. Dădu violent din cap şi îşi holbă ochii. Chiar el este cel care nu mă lasă să-i pătrund în suflet, refuză să se gândească la tine. Un singur lucru e sigur: ai să-l găseşti, drăguţo, dar moartea se va strecura între voi.

— Voi ajunge prea târziu? întrebă Beatrice pe şoptite, încercă din răsputeri să-şi oprească lacrimile, muşcându-şi buzele, când deodată îşi dădu seama de adevăr: Richard refuzase să se gândească la ea, aşa spusese bătrâna. Aşadar, Richard n-o iubea. Pentru ce pornise ea în acea deznădăjduită expediţie? Oare nu ca să afle dacă Richard o mai iubeşte? În orice caz, acum nu mai avea încotro: trebuia să-l găsească.

În acea clipă veni Raoul, târşâindu-şi picioarele prin zăpadă. În cursul ultimelor luni începuse să ţină la noua sa stăpână, iar incidentul de la Lincoln, cel cu pintenii lui Richard, făcuse din ei doi prieteni inseparabili.

— *Madame.* Se opri lângă ea, gâfâind. Sunteţi... Totul e în regulă?

— N-avea grijă, Raoul. Aceasta este Vrăjitoarea din Wirral. Mi-a spus adineauri că *messire* Richard mai trăieşte.

— E o vrăjitoare? întrebă Raoul. Sunteţi o vrăjitoare? îşi repetă el întrebarea, adresându-se acum bătrânei.

— În zilele noastre, oamenii se gândesc mult prea repede la vrăjitoare când întâlnesc ceva ce nu pot înţelege. Pentru asta trebuie să le mulţumim templierilor sau mai bine celor ce i-au învinuit. Îi veni o idee. Îl cunoşti bine pe Richard? întrebă ea.

— Ba bine că nu! răspunse Raoul, cu hotărâre.

— E foarte ataşat de el, zâmbi Beatrice, iar Richard ţine şi el foarte mult la băiat. Crezi că putem?... Ghicise gândul bătrânei şi-şi puse mâna pe umărul îngust al lui Raoul. Nu te teme, Raoul. Poţi eventual să ne ajuţi. Încearcă să te gândeşti la *messire* Richard, foarte intens.

Băiatul dădu din cap că a înţeles şi-şi strânse cu putere buzele. Femeia îi luă cu băgare de seamă mâinile şi începu să le studieze. După o scurtă pauză, îşi puse mâna dreaptă pe părul lui Raoul. Pe buzele lui apăruse un zâmbet de satisfacţie,

deoarece avea impresia că Richard în persoană îi dezmiardă pletele blonde.

— Văd un castel, zise femeia, la marginea unei întinderi pustii. Un pârâiaş curge la vale printr-o vâlcea adâncă. Castelul se află situat acolo unde trecătoarea se deschide spre câmpie, ceva mai sus de pârâiaş. Câteva case ale unui orăşel sunt clădite pe maluri. Pe două laturi, zidurile castelului se înalţă din nişte stânci abrupte, pe celelalte laturi este un canal secat sub zidurile care înconjoară curtea interioară în formă de pară, iar pe ziduri sunt turnuri. Donjonul, clădit pe o movilă, este înconjurat de un alt canal secat, și există un zid care împarte curtea de serviciu în două. În colţul curţii exterioare se află un turn pătrat. În acel turn este o încăpere subterană. E o temniță. Vocea îi șovăi. Un chip: E slab și smead, și poartă coroană de conte. Gâfâind din greu, își duse mâna la umărul stâng, iar faţa i se schimonosi de durere. Beatrice își aminti de rana din umărul stâng al lui Richard și de faptul că acel umăr îi înțepenise după evadarea lui de la Haughton-le-Moor. Nu pot să spun mai mult, zise bătrâna, acum destinsă. Mai departe trebuie să cauți singură.

Beatrice rămase pe gânduri. „S-ar putea afla despre ce castel este vorba", își zise ea.

— Dă-i femeii merindele și vinul din tolba de sub șa, Raoul!

În timp ce Raoul îi îndeplinea repede porunca, Beatrice pescui din pungă trei galbeni. „Am să-l găsesc", își zise ea. Vârî galbenii în mâna întinsă a femeii, care se aplecă și mormăi câteva cuvinte de mulțumire. Fără să mai spună nimic, baba își luă darurile din mâna lui Raoul și plecă prin zăpadă.

Beatrice încălecă la iuțeală, iar Raoul îi sări la spate, în timp ce, nu departe de ea, la poalele colinelor acoperite cu zăpadă, niște corbi zburau roată în jurul unui turn pătrat, care se înălța deasupra unei stânci inexpugnabile. În beciurile adânci, șobolanii erau mai vioi ca niciodată, iar un templier bătrân își privea camaradul, oftând.

„Still let my tyrants know, I am not doom’d to wear
Year after year în gloom and desolate despair;
A messenger of Hope comes every night to me,
And offers for short life, eternal liberty.”{136}

Emily Brontë,
The Prisoner

Frigul și umezeala celulei le pătrundeau până la oase; ca să nu înghețe, n-aveau pe ei decât niște zdrențe, iar pâinea și apa pe care le împărțeau între ei nu era de ajuns ca să-i țină în viață, și totuși prea mult ca să nu moară de foame.

Richard se rostogoli ca să se culce pe burtă și se opinti încet pe brațul său sănătos, apoi se lăsă iarăși să cadă.

— Pentru numele lui Dumnezeu, ce tot faci? întrebă Thomas.

— Exerciții. Am mai făcut, de cele mai multe ori în timp ce dormeai. În ultima vreme nu prea ți-e somn, pare-se. Căzu iar, după ce se ridicase de trei ori, opintindu-se pe brațul drept îmi vine mai greu decât la Haughton-le-Moor, mult mai greu. Și când mă gândesc că atunci credeam că am ajuns la limita capacității mele de rezistență. Din păcate, n-am acum un pumnal, ca să-mi pun capăt zilelor.

Un zâmbet abia vizibil învioră chipul zbârcit din fața lui.

— N-am să mai fiu multă vreme cu tine, Richard. Moartea mi se strecoară încet-încet în oase. Îi simt respirația rece. În curând am să fiu izbăvit de durere și de mizerie.

— Ai vreo dorință înainte de a muri, ceva ce aș putea face pentru dumneata?

Thomas dădu din cap că nu. Mișcarea abia putea fi percepută.

— Misiunea mea e aproape îndeplinită. Dacă te-ai împăcat cu Dumnezeu, pot să mă odihnesc în pace.

— Aș fi vrut să-ți procur satisfacție în această privință. Are

să-mi fie dor de dumneata. Mi-a fost de mare ajutor că am putut să stau de vorbă cu dumneata în ceasurile mele grele. Nu mă mai tem de moarte, ba uneori doresc chiar moartea.

— Asta e bine, zise Thomas, închizând ochii. Cel ce doreşte să moară nu se teme de moarte. Dumnezeu să te binecuvânteze, fiule.

— Vrei să-mi spui, până nu e prea târziu!... Şovăi înainte de a întreba: Cum am ajuns eu, ca bastard, în Templu?

Ochii cenușii, cu cearcăne negre adânci, i se holbară şi îl priviră pe Richard cu reproş, în tăcere.

— Vrei să mă crezi, zise Thomas pe şoptite, că de îndată ce vei cunoaşte adevărul, vei dori să nu ţi-l fi spus niciodată?

— Thomas, niciun om nu poate să îndure iadul ăsta mai îndelungă vreme decât l-am îndurat eu, cu toate că am un trup puternic și oțelit Sunt osândit să mor, întocmai ca dumneata. Înlătură-mi neliniștea asta din mine, cât nu e prea târziu!

Tropăitul unor pași care se apropiau puse brusc capăt conversației. Richard se ghemui și, când paznicii intrară, se dădu înapoi, atât cât îi îngăduia celula.

— Ce mai vreți? strigă Richard.

Când se apropiară de el, Richard se cramponă de perete. Thomas, cu un oarecare efort, se săltă în capul oaselor.

— Hai, Richard, stăpânește-te – îi ceru el, cu o ușoară dojană în voce, dar îl duru inima când văzu cum se lasă dus Richard, cu un calm silit, ca o pradă lipsită de voinţă.

Și se rugă, când îi auzi, în depărtare, ţipetele de durere şi se rugă de Dumnezeu să se îndure de această biată victimă a Bisericii. Deoarece știa că Richard trebuie să-și țină gura, că nu-și putea îngădui să-și trădeze secretele.

Trecură câteva ore până să fie adus prizonierul, fără cunoştinţă, înapoi în celulă. Fu culcat pe pardoseala de piatră, unde rămase nemișcat mult timp, încât veniră guzganii, și atunci Thomas își adună ultimele puteri și se târî de pe patul său de paie ca să-i gonească de pe trup acele animale scârboase. În cele din urmă, Richard se săltă în capul oaselor și vomită violent.

— Ai scăpat vreo vorbă?

Richard dădu din cap că nu şi-şi acoperi faţa cu mâinile. Amintirea celor întâmplate la sfârşitul interogatoriului îi mai era vie în minte. „Îl dispreţuiesc pe Dumnezeu:”, strigase el, când simţise că-şi pierde minţile dacă trebuie să mai îndure durerile pricinuite de tortură. „Şi Îl dispreţuiesc pe Fiul Lui, care a pătimit şi a murit în zadar!” Cel mai rău lucru era că în acea clipă era şi el convins de cele spuse.

Thomas îşi întoarse capul ca să nu-l vadă că plânge.

— L-am renegat pe Hristos, zise în cele din urmă Richard, cu o voce sacadată.

Spre mirarea tânărului templier, Thomas zâmbi şi făcu un gest de iertare cu mâna sa strâmbă.

— N-are importanţă, zise el.

În primul moment, Richard crezu că nu-l înţelesese bine pe bătrân. Apoi vru să strige: „N-are importanţă? Dacă m-am damnat singur prin faptele mele, acum, renegându-L pe Dumnezeu, am făcut ca damnarea să fie irevocabilă.”

În loc să spună toate acestea, îl privi uluit pe bătrân, făcu o cruce şi rosti de trei ori rugăciunea *De Profundis.*

•

Trecură câteva ceasuri până să audă Thomas că Richard se mişcă iar. Câtva timp se temuse că moartea îl înşfăcase pe elev înaintea învăţătorului.

— Cum te simţi? întrebă el. Richard nu răspunse, deoarece nu avea încredere în propria sa voce. Se sculă încet în capul oaselor şi se rezemă de perete... Mai odihneşte-te, apoi am să-ţi spun o poveste, zise bătrânul. Richard îşi închise ochii şi-şi ciuli urechile, ca să poată auzi vocea blândă a bătrânului, care părea că devine tot mai slabă. A fost odată ca niciodată, începu Thomas, pe un ton melancolic, o regină drăgălaşă. Era bună şi credincioasă. Soţul ei, un rege puternic, care dăduse ţării sale legi drepte, o luase în căsătorie când era încă foarte tânără. Regina venea dintr-o ţară de departe, iar tatăl ei se trăgea dintr-o familie de regi. Regina ştia că prima ei datorie era să asigure tronul, dăruindu-i soţului feciori... Primul copil a fost o fetiţă, o prinţesă frumuşică, blondă ca tatăl ei. În anul următor li s-a născut încă o fiică, dar aceasta era slabă şi a murit după câteva

luni... Regina era tânără și foarte atașată de soțul ei. Nimeni nu pusese la îndoială dacă va mai naște feciori, ceea ce s-a și întâmplat, dar primul a murit în timp ce regele era plecat din țară, iar al doilea a fost bolnav toată viața lui scurtă și nefericită. Înainte de a muri acesta din urmă, regina a mai născut două domnițe drăgălașe, dintre care una a rămas în viață. Aceasta avea trăsăturile oacheșe ale maică-sii, cu toate că nu-i moștenise caracterul blând, căci era trufașă și autoritară... N-a mai trecut mult și a început să se șoptească în palat că peste căsnicia perechii regale apasă un blestem. Zvonurile au fost reduse la tăcere când s-a mai născut încă un fiu. Era destul de voinic și a trăit, în timp ce maică-sa a mai adus pe lume, în anii următori, șase domnițe, dintre care două au murit de mici... Regele își iubea foarte mult fiicele, așa de mult, încât nu se putea despărți de ele decât cu greu, cu toate că încheiase pentru ele contracte de căsătorie avantajoase. Dar pe prințișor îl alinta ca pe ceva foarte prețios și i s-au dat jucării frumoase, ca de pildă o corăbioară splendidă, pe care putea s-o pună la apă în râul de lângă palat. Și regele și-a dat seama că un singur fiu nu este o temelie destul de solidă pentru ca să-i asigure succesiunea... Băiatul avea aproape zece ani când s-a îmbolnăvit. Cei mai buni medici n-au fost destul de buni ca să-l vindece. S-au plecat asupra patului lui de suferință și au dat din capetele lor înțelepte: nu prea era speranță că prințul are să rămână în viață... Într-o bună zi, regina s-a dus la soțul ei. „Treisprezece copii ți-am dăruit și unul s-a născut mort”, a spus ea, „și tot n-ai decât un singur moștenitor. Sunt tânără, dar trupul meu este obosit de această misiune grea. Oare niciun fiu de-al meu n-are să poarte coroana țării?” Regele avea atunci treizeci și cinci de ani și mai era încă în putere. Și-a luat soția și s-a dus cu ea la astrologi și i-a întrebat. „Sire”, au răspuns ei, „feciorul măriei-tale are să moară până într-un an.” Regina a vărsat lacrimi amare, căci nu putea face nimic ca să-și salveze copilul. Atunci, după câteva zile, s-a întâmplat ca o prezicătoare să vină la palat, și i-a citit reginei în palmă și i-a spus: „Măria-ta, n-ai să aduci niciodată pe lume un rege adevărat.” Thomas făcu o mică pauză; povestitul îl obosise foarte. Regele nu și-a putut ascunde decât

foarte greu dezamăgirea. Are să fie oare nevoit să transmită sceptrul nu propriului său fiu, ci altuia, unuia în care să nu fie păstrat propriul său sânge? Fratele regelui avea un fiu care era invidios și care râvnea coroana. Avea să urce oare după el acel nepot treptele tronului? Doamne ferește! Tocmai în acea vreme, regele a cunoscut o femeie tânără, de sânge princiar, care era vasala lui, și între ei a avut loc o mică poveste de dragoste, care poate că n-a fost întru totul reciprocă. Cum-necum, s-a întâmplat că după câteva luni ambele femei erau însărcinate, prințesa și regina. Nefericita prințesă a fost prima care a născut, dar a murit în timp ce aducea pe lume un fecior sănătos. După zece zile, țipetele puternice care au răsunat în camera din donjon a reginei vesteau nașterea unui alt fiu voinic și frumos, căruia i-au dat numele de Eduard, după tatăl lui... Gurile rele susțin că regele, îndemnat de blestemul prezicătoarei, i-a schimbat între ei pe cei doi sugari. Alții spun că regele era prea drept și că-și iubea atât de mult soția, încât a jurat chiar să-l ucidă pe bastard, acum, când mama acestuia nu mai putea depune mărturie cu privire la adulterul săvârșit. N-a dus la îndeplinire niciuna dintre cele două monstruoase nelegiuiri, iar bastardul a crescut și, după cinci ani, regele l-a trimis la o frăție de bărbați înțelepți și le-a cerut să-l primească în mijlocul lor și să-l crească, să facă din el unul de-ai lor, așa încât să fie gata, când va suna ceasul, să însoțească inima tatălui său în ultima lui expediție în Țara Sfântă, în fruntea unui alai de o sută și patruzeci de cavaleri. Iar ei s-au declarat de acord să-i satisfacă cererea, cu o singură condiție: ca băiatul să nu știe niciodată că e fiu de rege.

Tăcerea în celulă fu apăsătoare. De foarte departe, Richard auzi, în închipuire, chicotitul unei bătrâne: Vrăjitoarea din Wirral. Thomas își deschise din nou ochii, încet, și sărută chipul lui Richard. Îl găsi: Richard îl privea țintă pe bătrân, cu ochii lui aproape negri, incandescenți în fundul orbitelor.

— Și astfel a făcut din produsul păcatului său o contribuție la cauza care îi stătea atât de aproape de inimă: cucerirea Țării Sfinte, zise rar Richard.

Se priviră lung unul pe altul în tăcere. Numeroasele întrebări,

care rămăseseră încă fără răspuns, îi năvăliră în minte, dar părură brusc că nu mai au importanţă. Apoi Richard dădu din cap şi zise:

— În cei foarte, foarte bătrâni sălăşluieşte adevărul.

— ... şi în numărul mare al anilor, judecata, completă Thomas.

Deodată, Richard pufni în râs.

— Acum ştiu de ce sunt atât de înalt. Nu degeaba i se spunea *Edward Langshanks*[137]...

Imediat după aceea se lăsă iarăşi tăcerea. Bătrânul, obosit de atâta vorbit, aţipi, lăsându-l pe celălalt într-un smârc de gânduri încâlcite, pe care păru că nu mai poate să le descurce. Richard nu reuşi să adoarmă.

Timpul se scurse în continuare, până ce, în sfârşit, Thomas se trezi. Richard se dezlipi de perete şi, stând în capul oaselor, îl luă pe bătrân de mână: pulsul îi bătea foarte slab.

— Eşti rece, zise el. Să te încălzesc?

— Nu. Abia mai poţi face câte ceva pentru tine însuţi. Nu mai am nevoie de ajutor.

— Pentru mine însumi? Dar tocmai l-am renegat pe Dumnezeu!

Thomas făcu încă o dată gestul liniştitor pe care îl făcea atunci când rostea acele cuvinte de neînţeles cu câteva zile înainte: „N-are importanţă."

— E bine să crezi într-un Dumnezeu, zise Thomas.

Vocea abia i se auzea, încât Richard fu nevoit să se aplece spre el ca să i-o poată desluşi. Capul îi vâjâia acum, nu atât din pricina epuizării fizice, cât din cauza cuvintelor pe care nu le înţelegea: „un Dumnezeu"? Păi nu există oare numai un singur Dumnezeu în cer şi pe pământ? Richard văzu că mâinile osoase ale bătrânului caută frânghia albă din jurul sutanei şi că pipăie nodurile.

— Să alegi calea justă e mai bine, se auzi din nou, pe şoptite, vocea bătrânului.

Richard îl privi ţintă pe Thomas de Lincoln, care păru să ia deodată trăsăturile lui Jacques de Molay. O halucinaţie, aşa cum mai avusese Richard adeseori? Sau era o viziune? Încetul cu

încetul, trăsăturile caracteristice ale lui Molay dispărură, ca să facă loc liniilor mai tinere şi mai energice ale lui Pierre de Bologne.

— Hristos este o cale, zise el, ca în transă. Calea justă duce spre adevăr.

Thomas, care acum era din nou Thomas, dădu încet din cap.

— Ce cale ai ales, Richard? Richard transpira. Îi venea nespus de greu să gândească. Ce cale, Richard? stărui Thomas. Timpul care îi mai rămăsese era scurt. Dacă mai voia să-şi ajute învăţăcelul, aceasta era ultima şansă. Calea aleasă de Hristos?

— Nu, e prea multă ură în mine, prea multă combativitate.

— Prea multă trufie, vrei să spui. Care, Richard? Calea inimii tale, a conştiinţei tale, a voinţei tale?

— Alea sunt în permanenţă talmeş-balmeş.

— Gândeşte-te bine, Richard.

După ceea ce, în liniştea celulei, păru să dureze o veşnicie, Richard răspunse rar:

— Calea dreptăţii.

— Care dreptate? A cui dreptate?

Vocea lui Thomas avu brusc din nou putere, iar ochii lui larg deschişi îl priviră pe Richard mai aprig ca niciodată.

Richard fu nevoit să rămână dator cu răspunsul; nu mai putea gândi, lumea se învârtea nebuneşte în jurul său ca o sfârlează. Se întrebă cum de mai putea avea Thomas mintea atât de limpede, în ultimele lui ceasuri.

— Thomas, nu sunt copt pentru adevăr. Nu-ţi înţeleg graiul, nu pricep la ce fac aluzie cuvintele dumitale, dumneata răstorni toate lucrurile în care am crezut întotdeauna.

— Ha-ha, fiule! Religia creştină e bună. Cuvintele care cuprind taina noastră sunt anume alese aşa. Sunt un test menit să-ţi pună la încercare statornicia credinţei tale. Poate că, din pricina împrejurărilor, convingerea ţi-a fost pusă la prea grea încercare. Fii drept, aşa cum ai fost întotdeauna. Exprimă-ţi gândurile care îţi erau ascunse în fundul sufletului.

— Alea nu ţi-ar plăcea. Cred că învăţătura catolică este tulburată. Clerul se ocupă de dogme, de explicarea unor texte din Sfânta Scriptură, fără să se sinchisească de oamenii în cauză.

Sunt şoareci de biserică, chiţibuşari, care se află în afara vieţii. Dragostea lor este o dragoste de pergament. Când eram şcolar, mi-ai vorbit de curentele spirituale ale Orientului, despre care au relatat călătorii care au însoţit caravanele în Ţara Sfântă: învăţătura lui Buddha şi cea a lui Lao-tse. Uneori am impresia că doctrina lor e mai pură decât a noastră, mai apropiată de Dumnezeu şi de oameni. Cine are dreptate? Sau avem cu toţii dreptate? Să aibă oare Dumnezeu mai multe nume: Brahma, Allah, Tao, Iehova? Să fie oare Dumnezeu mai mare decât ni-L putem închipui noi, cu capacitatea noastră limitată de a ni-L reprezenta? Am călătorit şi eu mult în ultimii ani, şi am vorbit cu mulţi oameni. La Veneţia e un om, se numeşte Polo, care a trăit ani de zile în Orient, la Curtea unui domnitor care tolera în ţara lui cinci religii, printre care şi creştinismul. La înapoierea lui, era cât p-aci să fie osândit ca eretic, din cauza jurnalului lui de călătorie. Cine suntem noi ca să-i numim pe ei necredincioşi?

— Suntem educaţi în convingerea adevărului creştinismului, se auzi vocea lui Thomas, şi în cadrul Evangheliei, care ne este îndrumar, trebuie să ne căutăm calea, calea cea justă. Te afli pe făgaşul cel bun, Richard, dar eşti plin de îndoieli. Ar trebui să ai mai multă încredere în tine însuţi. Calea dreptăţii, aşa ai spus. Nu e de ajuns. Nimeni nu are voie să-ţi dezvăluie partea a treia şi ultima a tainei, dacă n-ai dat tu însuţi mai întâi răspunsurile corecte, dacă nu te-ai descurcat în primele două.

Richard deschise ochii mari. Avea frisoane din cauza rănilor şi se ghemui ca să caute căldură în faldurile veşmintelor. Dar mintea îi era acum mai limpede.

— Nu pot să judec doctrina altor religii şi filosofii, zise el. Ele sunt, orice s-ar spune, o călăuză pe drumul de întoarcere spre forţa creatoare care ne stăpâneşte, şi care zace ascunsă în adâncul fiinţei noastre. Nu contează *ce* credem, ci *cum*; acesta e miezul existenţei. Aşteptă câteva clipe, şi apoi zise în continuare, foarte răspicat: Calea dreptăţii. Aceasta este o cale a echităţii, a justiţiei, o cale care îi dă fiecărui om dreptul de a gândi liber, de a acţiona liber, de a fi liber, respectând convingerea celuilalt. Abia atunci omul îşi poate iubi aproapele. Un om care îi dă celuilalt acel spaţiu şi acea libertate iubeşte cu

adevărat! Dacă s-a ajuns la acea toleranță și la acea iubire, lumea noastră poate fi creată din nou, poate fi transformată într-o lume a păcii și a drepturilor egale pentru fiecare. Dumnezeu n-a creat domni și robi, n-a creat nobili, șerbi și iobagi. El a creat doi oameni egali, dintre care niciunul nu era subordonat celuilalt. Omul rămâne răspunzător de ceea ce face cu acele drepturi și cu libertatea. Cel ce are în el iubirea are în el Sfântul Duh, pe însuși Dumnezeu. Acea iubire este izvorul care lărgește spiritul, este izvorul a toată cunoașterea. Aceasta este calea justă. A-L sluji numai pe Creator nu este de ajuns, religia singură nu este de ajuns.

Thomas scoase un mormăit nelămurit. Pe chipul său plin de riduri apăru un zâmbet abia vizibil.

— Ești primejdios. Mergi chiar mai departe decât noi. Cine a vorbit adineauri despre irosirea valorilor existente? Tu dai peste cap întregul sistem feudal! Mintea ta e vastă; este în ea mai multă dragoste decât îți dai tu însuți seama. Vocea lui avea un ton admirativ. Natura părții a treia a secretului Templului este cea care precizează că fiecare trebuie să-și găsească singur calea justă, zise el în continuare. Ai îndeplinit această condiție. Pot să-ți dau acum ultima regulă: „Hristos este o cale; calea cea justă duce la adevăr; cheia care duce la adevăr este mintea liberă.” Cele trei noduri sunt conferite numai celui care a dovedit în vorbă și în faptă că posedă acea minte liberă.

Richard încuviință, dând din cap.

— Și de aceea ordinul nu s-a împotrivit arestării fraților noștri, tocmai ca să poată păstra acest secret?

— Omenirea nu e coaptă încă pentru acest gând, fu de acord Thomas. Erezie, hai s-o numim astfel, din lipsă de înțelegere; și de aceea o păstrăm cu grijă, ca pe o taină, în sânul frăției noastre, ca pe o taină care, împreună cu Sfânta Treime, alcătuiește convingerea noastră cea mai profundă. Așadar, să nu-ți faci griji cu privire la faptul că L-ai renegat pe Dumnezeu; în hârțoagele inchizitorului vei fi osândit ca eretic, dar Dumnezeu a fost alături de tine când ai stat atârnat de estrapadă... El cunoaște adevărul.

Richard se mai străduia încă să descurce ghemul de gânduri

încâlcite din care, cu puţin înainte, nu ştiuse cum să iasă.

— De aceea am fost gata oricând să primim în mijlocul nostru oameni excomunicaţi? De aceea am tărăgănat noi înadins în ultimii ani tratativele privitoare la o nouă cruciadă şi i-am recomandat marelui maestru o afiliere necondiţionată la Ordinul Ospitalierilor?

Thomas dădu din cap.

— Lucrurile s-au petrecut oarecum altfel. În ultimele decenii, Templul a tins spre o politică de pace, de echilibru între diferitele puteri şi religii, având ca scop o pace universală, cu islamul ca barieră între creştinătate şi curentele din Orient, cu Templul ca organ coordonator dezinteresat, care să ţină în frâu raporturile de forţă din sânul creştinătăţii şi să mijlocească în diferendele dintre suverani şi dintre suverani şi Biserică. Ridicându-şi mâna rece şi strâmbă, îl prinse pe Richard de încheietură. Acum ştii pentru ce ai luptat patru ani, fiule. Regele Filip i-a făcut creştinătăţii un foarte mare rău prin distrugerea noastră.

Apoi, mâna lui Thomas se retrase, şi Richard privi îngrijorat trupul chinuit, istovit al bătrânului, care se rostogoli pe paie, cu o mână sub cap şi cu cealaltă pe inimă, ca un copil nenăscut, aflat încă în pântecele maică-sii.

Nu mult după aceea, Thomas aţipi, ca să nu se mai trezească niciodată. Se stinse liniştit, în somn. Richard văzu că totul se terminase, şi se rugă pentru odihna sufletului templierului, până ce mica pată de lumină de la capătul ventilaţiei existente în zidul gros de trei metri vesti începutul unei noi zile. Atunci îşi făcu al treilea şi ultimul nod pe frânghia murdară care îi încingea faldurile vestonului.

Paznicii nu mai veniră să-l ia, iar el nu-i spuse temnicerului că Thomas murise, pentru ca acesta să nu-i înjumătăţească raţia de apă şi de pâine, până când, într-o zi, nu i se mai aduse decât un urcior, umplut cu apă până la buză. Fu lăsat singur cu mortul şi ştia că va muri de foame.

Richard luă act de această realitate cu un calm de care, cu câteva zile în urmă, n-ar fi fost în stare. Secretul Templului îi dădea mai multă putere decât i-ar fi dat-o vreodată religia

catolică. Libertate, toleranţă, iubire, dar aceasta din urmă înceta acolo unde libertatea era ameninţată.

Preţ de câteva clipe, această dorinţă de libertate făcu să pâlpâie din nou în el combativitatea şi speranţa. Trupul îi era încătuşat, dar mintea liberă nu putea fi încătuşată. Aceasta se urca mult deasupra zidurilor celulei sale, şi numai o singură dată îşi închipui ce ar fi putut fi un Templu care să înfrâneze acţiunile arbitrare ale monarhilor şi baronilor, care să prefacă agitata lume creştină, potrivit propriului ei ideal, într-o lume a păcii şi a echilibrului, în care spiritul să primeze, iar ştiinţa să poată înflori.

41

„Hope, like the gleaming taper's light,
Adorns and cheers our way,
And still, as darker grows the night.
Emits a brighter ray."{138}

Oliver Goldsmith,
The Captivity{139}

Doi cai goneau pe o potecă plină de hârtoape din North York Moors{140}. Goneau fără prea mari eforturi, deoarece călăreții lor erau tineri și fragezi. Unul dintre ei era un băiat de nici zece ani, îmbrăcat ca un scutier. Celălalt avea înfățișarea unui curier, dar liniile bombate vizibile de sub tunica strâmtă și de sub pantaloni erau mai unduioase decât cele ale unui bărbat.

— Mai e mult până acolo, *madame*? întrebă băiatul, strigând ca să acopere tropotul cailor în galop și vâjâitul vântului.

— N-am făcut încă nici jumătate din drum, Raoul!

Când își dăduse seama că dacă vor să ajungă la timp trebuia să se grăbească, Beatrice își lăsase slujitorii în plata Domnului și cumpărase un cal pentru Raoul. Și porniseră amândoi spre nord, unde regele Eduard își stabilise reședința la Castelul Tynemouth, împreună cu favoritul său și cu regina. Dacă salvarea lui Richard i-ar fi impus să traverseze domeniul tatălui ei, Beatrice n-ar fi șovăit să-l traverseze. Acum trecea călare de-a lungul hotarului lui răsăritean.

În după-amiaza următoare, cei doi drumeți se anunțară la poarta castelului. Trecu o bucată de timp până să fie lăsați să intre în camera lui Blanche, unde cele două femei se salutară una pe alta ca două surori. După călduroasa lor îmbrățișare, Blanche făcu doi pași înapoi și privi echipamentul lui Beatrice.

— Un curier! zise ea, și râseră amândouă.

Raoul luă loc în firida ferestrei. Chipul lui lunguieț era obosit.

— Unde ți-e feciorul? întrebă Beatrice, rotindu-și privirea.

— L-am lăsat la Londra. Castelul meu de pe malul Tamisei a fost gata amenajat abia cu puțin înainte de Crăciun. Am socotit că ar fi primejdios să-l aduc cu mine în nord. O luă pe Beatrice și o trase după ea, și îi șopti la ureche: Stăm ca într-un cleşte între scoțieni și baroni. Eduard își dă acum prea bine seama că n-are cum să-i pună cu botul pe labe. Baronii au mobilizat o armată numeroasă, în timp ce Eduard n-are nici măcar destui bani ca să ne dea de mâncare. Din fericire, eu pot să fac față propriilor mele nevoi. Reginei i-a părut bine că am plecat cu ea. *Ma foi*![141] Încercarea lui Eduard de a li se împotrivi baronilor este pe cât de necugetată, pe atât de temerară. S-a schimbat, să știi. Să-l fi văzut după ce Parlamentul l-a surghiunit în octombrie pe Gaveston și apoi după ce a continuat să curețe palatul de membrii familiei lui și de prietenii lui! Nu l-am văzut niciodată atât de mânios! „Sunt oare un tâmpit, că nu mă lasă nici măcar să am grijă de propria mea gospodărie?", așa striga. Ar fi trebuit să-și pregătească în mod mai temeinic această răzvrătire. În orice caz, cel puțin regina este impresionată: pentru prima dată de când s-au căsătorit, îl admiră, în pofida faptului că-i e silă de gascon. N-aș fi crezut niciodată că tocmai el are să-i unească! Regina doarme chiar cu el. Cred că pentru asta trebuie să-i mulțumim bolii lui Gaveston. Vocea lui Blanche deveni și mai slabă. Regele și Gaveston și-au petrecut uneori nopțile împreună și i-am văzut chiar sărutându-se ca doi îndrăgostiți.

— Doamne ferește! Beatrice roși intens. Cobzarul meu a fost spânzurat pentru asta!

— Regele este inviolabil, zise Blanche. Cel puțin așa crede el. Nimeni nu cunoaște acest secret, nici chiar regina! Își puse degetul pe buze, pe care apăru un zâmbet de scuză. Asta e partea plicticoasă a secretelor, că trebuie neapărat să le destăinui cuiva. Ochii ei negri sclipiră de exaltare. În inima ei se bucura de rebeliunea regelui. Fusese ținută în totală necunoștință în legătură cu toate acțiunile din Franța, chiar și

cu cele referitoare la propriul ei castel.

Beatrice se întrebă cum, pentru numele lui Dumnezeu, ar putea s-o intereseze asemenea intrigării, şi ajunse la concluzia că n-o invidiază defel pe Blanche pentru poziţia ei la o Curte unde se petreceau astfel de lucruri.

— Viaţa este destul de agitată şi fără să fii implicată în chestiuni de acest gen, zise ea, cu toată sinceritatea, şi îi vorbi lui Blanche despre viziunile bătrânei vrăjitoare din Wirral.

— Mă tem că nu te pot ajuta, răspunse Blanche, atunci când musafira ei ajunse în cele din urmă la descrierea castelului, deoarece nu cunosc decât vreo câteva castele engleze, care nu prea seamănă cu cel pe care mi l-ai descris. Cât despre chipul care purta o coroană de conte, cred că este vorba de Thomas de Lancaster. El e slab şi înalt şi are barbă neagră. E proprietarul unui mare număr de castele. Eventual ar putea să ne ajute Eduard. Hai cu mine.

Beatrice o privi speriată.

— Regele? întrebă ea. Nu pot. Și sigur nu în aceste veșminte.

— Nu te teme. Eduard e un om simplu, cu inimă bună, cât timp nu i te împotriveşti. Ai să vezi ce prietenos e. Blanche scoase din dulap o rochie foarte modestă. Să nu-i spui că eşti fiica seniorului de Morley. Îi urăşte pe nobili, dar menestrelii şi trubadurii, precum şi marinarii sunt oameni a căror societate îi e pe plac. Aceştia sunt oricând bineveniţi la Curtea lui. Schimbă-ţi repede veşmintele.

Îi dădu ajutor lui Beatrice să-şi lepede pantalonii strâmţi şi vestonul. După câteva minute străbăteau împreună culoarele spre încăperile regale.

— *Master* Piers este foarte bolnav, zise Blanche. Regele a trimis după William de Bromtoft, cel mai bun medic de aici, din nord.

— Acelaşi care l-a vindecat pe fratele meu Geoffrey, când Richard l-a rănit grav în turnir.

— N-aş putea spune că mi-e milă de Piers. Eduard nu acordă nici cea mai mică importanţă altui curtean atât timp cât îl are pe *master* Piers alături. Boala lui mi-l face însă aproape simpatic. Dacă ar fi sănătos şi s-ar foi pe aici, ca un păun trufaş, n-am avea

nici cea mai mică şansă de a sta de vorbă cu Eduard..

Îl găsiră pe rege, care tocmai venea din dormitorul lui Gaveston. Beatrice făcu o reverenţă adâncă.

— Ce mai face? întrebă Blanche, prefăcându-se îngrijorată, după ce îl salutase pe rege cu un zâmbet radios şi cu o simplă înclinare a capului.

— Deocamdată nicio ameliorare, răspunse el. Cine e această doamnă?

— Beatrice, maiestate, se prezentă ea, cu timiditate.

— O bună prietenă a mea, adăugă în grabă Blanche, în timp ce-l urmau pe rege spre sala cea mare. O trubadură.

— Ah! exclamă Eduard, ne vom putea distra un pic. Aţi luat masa?

Fără să aştepte un răspuns, le pofti la masă, care era pusă neprotocolar. Lipsea bogăţia de fructe alese şi de gustări care ar fi fost de aşteptat la un prânz regal. Regele nu se sinchisi însă de această situaţie: se repezi la mâncare ca un lup flămând.

„Dacă unui rege îi este pe plac să fie lacom, e de preferat să-l accepţi aşa cum e", îşi zise Beatrice, apoi luă loc la masă şi începu să mănânce.

— Unde e Isabela? întrebă Eduard, între două îmbucături.

— Regina nu s-a simţit bine. Am ajutat-o să se culce. Dormea când am lăsat-o cu doamna ei de onoare, lady Elisabeth de Montebus. Mi se pare că v-am spus asta adineauri.

Eduard ridică din umeri. Acum avea altele în cap, decât nişte femei care nu se simt bine. Situaţia era într-adevăr serioasă: baronii puteau să înainteze în orice clipă spre nord, iar el nu izbutea să pună pe picioare o armată în stare să-i oprească. În plus, fratele Perrot era prea bolnav ca să poată fi transportat, în cazul că vor trebui să părăsească reşedinţa actuală. Eduard o privi prietenos pe Beatrice şi se întrebă de ce câteva şuviţe din părul ei erau ude.

— Ai venit de curând? Când ai sosit?

— Am sosit abia de un ceas, maiestate. Ieri-dimineaţă mai eram încă în York.

— Ai venit repede! Pe drum ai întâlnit trupe înarmate?

— Nu, maiestate.

Răspunsul îl liniști. Se rezemă de spătarul jilțului, mestecând zgomotos pâinea, pe care o înghiți cu o dușcă de bere.

— Văd că nu mănânci, îi zise el lui Beatrice.

Beatrice își privi farfuria plină și-și dădu seama că nu răspunsese cum se cuvine ospitalității regelui. Reîncepu să mănânce, cam în silă, în timp ce Blanche aruncă o privire stăruitoare spre meseni. Franțuzoaica nu uitase: așteptase momentul potrivit, care acum venise. Îi vorbi regelui despre balada pe care o cântase Beatrice în speranța de a-și găsi iubitul, dar nu rosti niciun nume.

— Să auzim, zise el numaidecât. Prietenii mei mi-au vorbit despre dumneata. Lumea trubadurilor e mică.

Beatrice se sculă în picioare și se duse în mijlocul sălii, unde făcu o reverență înainte de a începe. Fără acompaniamentul cobzarului ei, cântecul suna foarte trist. Când ultimul ecou al vocii ei pure se stinse, regele rămase tăcut vreo câteva secunde. Apoi își arătă prețuirea, ciocănind cu pumnul în blatul de lemn al mesei, și îi făcu lui Beatrice semn să ia din nou loc.

— A fost minunat, zise el. Spuneai că noi l-am arestat?

— Nu noi, ci ei, răspunse Blanche, făcând cu capul înspre miazăzi. Mai precis: Lancaster. Acest nume, el singur, fu de ajuns ca să-i strice lui Eduard cât îi mai rămăsese din pofta de mâncare. Își șterse gura și o privi pe Blanche, care îi ceru lui Beatrice să vorbească despre castel. Beatrice descrise ciudata ei întâlnire cu vrăjitoarea din Wirral. După aceea urmă o lungă tăcere, în timpul căreia Eduard își scotoci memoria. Apoi, regele îi făcu semn unui slujitor și îi dădu un ordin scurt. Cele două femei nobile se priviră una pe alta. După câteva minute veni în sală un sergent din gardă, pe care Eduard îl luă deoparte și avu cu el o scurtă convorbire. În timp ce-i dădea ordin sergentului să plece, se întoarse triumfător.

— Pickering, zise el.

Beatrice se sculă brusc în picioare.

— Sunteți sigur? întrebă ea, uitând de etichetă.

— Absolut sigur.

— O! Îmi vine să vă sărut!

Ochii plini de bucurie ai regelui îi amintiră lui Beatrice de

Richard.

— Ce te împiedică? Râsul lui cald umplu sala. Era genul lui de umor: să se adreseze în modul cel mai simplu bărbatului sau femeii cu care vorbea. Beatrice luă loc în grabă şi roşi intens. Ne face plăcere să te putem ajuta.

Beatrice îi zâmbi cu recunoştinţă şi nu se mai simţi încurcată.

— Mii de mulţumiri, maiestate.

— Nădăjduiesc că ai să-ţi găseşti iubitul. Te-aş fi ajutat chiar să-l eliberezi, dacă m-aş fi putut lipsi de oamenii necesari; tot ceea ce-i poate pune beţe în roate lui Lancaster îmi e pe plac.

•

— Cred că am trecut pe lângă Pickering când am venit încoace! Dacă aş fi ştiut! oftă Beatrice, când fură din nou amândouă înapoi în camera lui Blanche.

— Nu ţi-ar fi fost de prea mare ajutor, fu de părere Blanche. N-ai fi fost lăsată niciodată să intri în castel, necum în temniţă.

— Raoul da.

— S-ar putea să mai ai nevoie de băiat. De altfel, nu ştiu sigur dacă Richard mai e acolo. Poate că l-au dus în altă parte, așa cum a fost cazul cu Lincoln. Am să-ţi spun ce am de gând să fac: mâine mai pleacă încă un curier al regelui în Gasconia, după întăriri. Am să-i dau o scrisoare pe care s-o trimită soţului meu de îndată ce va pune piciorul pe pământ francez. Avem nevoie de ajutor, Beatrice. Avem nevoie de oameni ca să-l scoatem de acolo și ca să-l ajutăm să evadeze. Du-te acolo și încearcă să afli dacă informaţiile noastre sunt corecte, dar fii prudentă: nu intra tu însăţi în castel, Raoul poate face asta mai bine decât tine. Cred că pot aștepta ajutor din Franţa peste vreo trei săptămâni.

— Trei săptămâni?

— Asta-i tot ce pot face.

— Așadar în Anglia nu există oameni care ne-ar putea ajuta?

— Numește-mi măcar unul. Beatrice, pentru început: nu s-ar încumeta. Și apoi: dacă regele nu poate obţine arme și trupe ca să lupte pentru el însuși, cum am putea noi? Eu sunt, întocmai ca și el, cu totul izolată, aici, în nord. Singura noastră speranţă este Franţa.

Raoul își ciuli urechile.

— Cavalerii francezi nu prea îl mai agreează pe *messire le Bâtard*, zise el, făcând o mutră tristă.

— Du-te să îmbuci ceva la bucătărie, deşteptule, îl repezi Blanche.

Dar Beatrice interveni:

— Cred că are dreptate, *madame.* Trebuie să ţinem seama de faptul că, în pofida a tot ceea ce a făcut Richard pentru fraţii săi francezi, niciunul dintre ei nu-și va pune capul la bătaie ca să-l salveze.

— Este cineva care ar trece bucuros prin foc pentru el, se auzi vocea lui Raoul.

— Nu eşti încă în bucătărie, Raoul?

— Cine anume? îl întrebă Beatrice.

— *Le sieur d'Uzès.* Știu sigur că ar putea să-şi găsească destui ostaşi.

Blanche își aminti de acel francez.

— Cavalerii francezi s-au adunat cu toţii în munţi, în jurul oraşului Lyon, ca să se afle cât mai aproape de conciliul din Vienne. Ferrand d'Uzès va fi cu ei.

Beatrice dădu din cap: înțelesese că Blanche nu mai era deloc în contact cu grupul englez acum, când acesta nu mai avea nevoie de ea. Jocul fusese de altfel jucat: sentințele împotriva fraţilor fuseseră pronunţate. Numai ordinul însuși mai urma să fie condamnat.

— Te rog, cere-i să-l trimită totuși pe *le sieur d'Uzès*, dacă se poate, cu voia dumitale, zise ea. Blanche luă în mână pana de gâscă. Și încă ceva... se auzi vocea șovăitoare a lui Beatrice. Blanche o privi întrebător. Vrei să fii atât de bună să trimiţi la Londra un curier, care să întrebe de roșcovana Meg? Puse pe pergament o pungă bine umplută. Poruncește-i să-i spună că asta e numai jumătate din răsplata pe care o va primi ea dacă vine în cea mai mare grabă la Malton, unde am s-o aştept.

42

„Grant me, indulgent Heaven, that I may live
To see the miscreants feel the pains they give;
Deal Freedom's sacred treasures free as air.
Till Slave and Despot be but things that were!”[142]

Robert Burns,
In a Lady's Pocket Book[143]

Beatrice parcurse fără odihnă, înainte şi înapoi, toată lăţimea culmii dealului. Ochii ei căutară încă o dată poteca de departe, care, după ce trecea prin sat, urca versantul spre cetăţuia ce arăta azi mai feroce ca niciodată: Castelul Pickering.

Deodată i se opri respiraţia. Nu, nu fusese o închipuire. Un personaj mititel venea pe potecă, gonind cât îl ţineau picioarele. Era la aproape trei kilometri până în locul în care se afla ea, deoarece nu îndrăznise să se apropie.

Raoul parcurse întreaga distanţă în goana mare, de parcă l-ar fi fugărit diavolul. În sfârşit ajunse ca în zbor pe creasta dealului şi în braţele lui Beatrice, cu respiraţia tăiată. Beatrice îl sprijini, încercând să-i calmeze încordarea produsă de teamă, cu toate că inima îi bătea ca nebună.

Abia când Raoul îşi ridică spre ea privirea, îi văzu Beatrice ochii speriaţi.

— Pentru numele lui Dumnezeu, ce s-a întâmplat?

Raoul îşi întredeschise buzele palide. Gura lui schiţă câteva cuvinte, dar bietul băiat nu putu vorbi, încât se întoarse şi făcu

gesturi spre zidurile și turnurile din depărtare.

— Ăștia... ăștia... s-au apucat să zidească celula!

Beatrice îi dădu drumul și îl privi speriată. Băiatul tremura ca varga.

— L-ai văzut pe *messire* Richard?

Raoul dădu violent din cap că da. Într-o explozie de bucurie, Beatrice îl îmbrățișă și îl sărută pe amândoi obrajii.

— Slavă Domnului! Șovăind, temându-se, poate, să audă adevărul, Beatrice îi puse întrebarea care trebuia inevitabil să urmeze. Era în viață?

Scurta mișcare afirmativă a capului blond fu de această dată mai puțin convingătoare.

— Ai vorbit cu el?

Raoul încercase să facă pe grozavul, dar acum nu-și mai putu stăpâni lacrimile, între două sughițuri de plâns, șopti:

— *Madame*, cred că și-a pierdut mințile.

Cu toate că se simțea foarte nesigură, Beatrice îl lăsă pe Raoul să-și aline mâhnirea plângând în brațele ei și îi dezmierdă cârlionții blonzi.

Trecuse o săptămână de când îl trimisese pe Raoul pentru prima dată la Castelul Pickering, unde băiatul, pentru că nu știa aproape deloc englezește, se prefăcuse că e surdomut. Îl pusese să vândă fel de fel de lucruri – mere, ouă, castane, tot ce putuse ea să găsească în zonă. Și îi spusese precis ce trebuie să facă. Acum, misiunea lui fusese îndeplinită. Dar putea ea oare să-și permită să aștepte încă o săptămână, sau eventual chiar mai mult? Cavalerul francez, Ferrand d'Uzès, se și afla, poate, în această clipă în drum spre Anglia. Distanța până la Pickering era mare, cel puțin șase-șapte zile de la coasta de sud. Care ar fi fost atunci șansele ei să-l mai găsească pe prizonier încă viu?

— Raoul, te-a văzut cineva că ai intrat în turn?

— Nu, m-au văzut numai că am fugit de acolo, răspunse el, timid.

Nu părea să mai conteze prea mult; hotărârea ei era luată.

— De îndată ce sosește roșcata Meg, mă duc și eu acolo, zise ea. Băiatul o privi speriat.

— Nu puteți să face asta! Nu trebuie să faceți asta, *madame*!

Chiar dumneavoastră aţi spus că ar fi foarte primejdios pentru dumneavoastră, şi doamna Blanche a spus şi dânsa acelaşi lucru.

— Eşti un slujitor credincios, Raoul.

Beatrice nu ţinu seama de protestul lui.

Roşcata Meg sosi după câteva zile la Malton, lefteră şi obosită. Cele două femei se întâlniră în camera lui Beatrice din micul han local. Şi stătură faţă în faţă, fără să rostească, niciuna din ele, vreun cuvânt. Nu exista nicio înţelegere între ele, nici altă legătură decât bărbatul la care amândouă credeau că au dreptul, în două feluri întru totul diferite. În plus, fireşte, curiozitatea insolentă a lui Meg.

— Richard se află la Castelul Pickering, zise în cele din urmă Beatrice.

— Şi? întrebă Meg, pe care o interesa deocamdată numai a doua pungă cu monede, ce-i fusese făgăduită.

Meg avea un principiu, care o salvase în repetate rânduri de ştreang: clienţii chemaţi în faţa justiţiei încetau să existe pentru ea, ba chiar nu-i cunoscuse niciodată. De data aceasta, fusese nevoită să facă o excepţie.

Beatrice luă punga cu bani şi i-o întinse lui Meg. Era ultima pe care o mai avea.

— E a dumitale, dacă mă ajuţi să intru acolo. Am apelat la ajutor din Franţa, dar mă tem să nu vină prea târziu. Am să văd ce pot face eu singură, dar n-am nicio posibilitate să intru în castel. Poate că garda se va lăsa convinsă, dacă-ţi foloseşti… *le metier*[144].

Meg râse zgomotos la auzul cuvintelor cu care Beatrice îi definea în mod atât de politicos munca. Luă punga cu bani şi o ascunse în fuste şi apoi săltă cu degetul arătător bărbia lui Beatrice, ca s-o privească mai bine.

— Cu mutrişoara asta? Niciodată! Vasăzică, dumneata eşti femeia despre care mi-a vorbit? râse de expresia speriată de pe chipul lui Beatrice, apoi luă între degete un cârlionţ al propriului ei păr. Tot roşu. Mi-a vorbit şi el despre asta. Dar dumneata nu eşti singura. Mai are el şi alte femei… în Franţa, desigur…

Tocmai de asta se temuse Beatrice.

— Ți-am dăruit încrederea mea. Și banii mei. Asta-i tot ce pot să-ți dau pentru ajutorul dumitale, zise ea scurt.

— Când? întrebă Meg, căreia nu-i plăcea să tărăgăneze lucrurile, ceea ce îi plăcu lui Beatrice, care nici ea nu obișnuia să lungească vorba fără rost.

— Cât mai repede. Meg dădu din cap că e de acord și îl arătă pe Raoul. Nu intru acolo nechemată. Ai putea să vestești sosirea noastră. Așa am să știu sigur că treaba nu dă greș. Ia vino încoace. Raoul se opri acolo unde se afla, dar înțelese că i se vorbise și o privi întrebător pe Beatrice.

— Nu vorbește decât franțuzește, zise ea.

Meg își înfipse un deget în bluza lui Raoul, îl îndreptă spre Beatrice, apoi spre ea însăși, și la urmă spre castel.

— Pickering, zise ea, răspicat. Apoi, cu arătătorul mâinii drepte vârât în pumnul stâng, făcu o mișcare obscenă în sus și în jos. *Des soldats*[145], zise ea. Văzând gestul cunoscut de el, Raoul se făcu roșu la față ca un rac. *Ouil*?[146] întrebă Meg.

Băiatul dădu din cap că a înțeles și, ridicându-și pumnul strâns, lăsă vârful degetului gros să-i iasă între arătător și mijlociu, și răspunse:

— *Ouil, madame.*

•

În aceeași după-amiază, Meg și Beatrice de Morley stăteau pe poteca îngustă ce ducea spre cetățuia care se înălța în depărtare. Cele două femei își despletiseră părul, iar Meg pieptăna, cu mișcări lente și mângâietoare, părul roșcovan al domniței. Erau destul de aproape de castel, ca să poată fi văzute.

Beatrice, ridicându-și privirea, zări zidurile masive, care păreau crescute chiar din stâncă. La stânga ei era Turnul Rosamundei, iar în față, Turnul Porții, unde Raoul făcea gesturi largi către santinelele porții. Păreau cu toții niște pitici, în comparație cu dimensiunile enorme ale castelului. Privirea lui Beatrice se deplasă mai departe, de-a lungul zidurilor, și întâlni donjonul, care se înălța pe movila lui, deasupra ansamblului, iar la dreapta lui, turnurile mai mici de pe zidul de la apus, care închideau, în spatele lor, curtea interioară, precum și Turnul Diavolului, care forma poarta din dos, cu vedere spre

miazănoapte.

O mână rece păru să-i fi cuprins gâtul, când ochii i se opriră pe Turnul Morii, bastionul robust care încununa colţul răsăritean al zidului din jurul curţii de onoare. În depărtare, Raoul începu să facă semne cu braţele.

— Hai, putem porni, zise roşcata Meg, care părea să stăpânească acum situaţia mai bine decât domniţa.

Beatrice o urmă, cu inima cât un purice. Ştia ce sacrificiu era nevoită să facă pentru a putea să ajungă la Richard: mâine n-avea să mai fie fată.

De ceea ce se petrecu după aceea Beatrice n-avea să-şi mai amintească mai târziu decât ca de un vis urât şi încâlcit: ţipetele şi râsetele bărbaţilor, mirosul de mâncare şi de bere, mâinile lor aspre şi bătătorite pe pielea ei gingaşă, teama ei, şi durerea, şi Meg, care se comporta ca şi cum s-ar fi amuzat regeşte, în timp ce Raoul, care stătea ghemuit, ca o nevăstuică speriată, în colţişorul cel mai întunecos pe care îl putuse găsi. Din fericire, soldaţii îşi dădură seama repede că se pot distra mai bine cu Meg, încât Beatrice fu întrucâtva cruţată.

Noaptea era pe sfârşite când, în cele din urmă, adormiră, şi atunci Beatrice se săltă în capul oaselor. Se simţea, de la genunchi până la brâu, ca un măr putred, ca un fruct fleşcăit, stricat mai mult pe dinăuntru. Își luă basmaua de pe jos şi se duse la masa lungă de lemn pe care se aflau resturile mâncărurilor din seara precedentă, își aduse aminte de ceea ce o învățase Richard la Haughton-le-Moor: hrană uşor de digerat, fără carne, sau cel mult pui sau pește, dar pui sau pește nu se găsea aici. Lăsă să-i cadă fără zgomot în basma o pâine, câteva fructe şi un urcior cu apă, şi o legă strâns. Pe banca lungă de lemn găsi o manta groasă de lână, pe care o făcu sul şi o puse lângă uşă, alături de basma. Apoi căută, în încăperea semiîntunecoasă, printre personajele informe de pe pardoseală, silueta lui Meg, care dormea, pe jumătate întinsă, deasupra unui soldat. Beatrice o zgâlţâi uşurel de braţ şi îi făcu semn să se scoale. Meg se sculă în picioare şi-şi pescui ţoalele dintre trupurile năduşite şi puturoase care sforăiau. Cele două femei se ajutară una pe alta să-şi pună la punct îmbrăcămintea şi apoi

ieşiră fără zgomot din clădire, urmate îndeaproape de către Raoul.

Beatrice trase aer în piept, uşurată, şi merse cu băgare de seamă pe lângă clădirile anexe. Grajdurile erau ticsite cu cai, pesemne în vederea războiului pe care îl pregătea contele de Lancaster. Contele era ocupat cu întărirea garnizoanei sale şi cu aprovizionarea castelelor sale și nu obişnuia să lucreze cu jumătăţi de măsură.

Ochii lui Beatrice se îndreptară din nou spre turnul solid din zidul de la răsărit. Acesta avea trei niveluri: cel mai de jos dădea spre galerie și avea o scară de piatră la intrare. Un rezalit în zidul turnului trăda existenţa unei scări în spirală care ducea spre nivelul al doilea şi spre creneluri. Exista o ferestruică la nivelul camerei de la primul nivel, dar camera de jos nu avea altă legătură decât gura unui mic tub şi o uşă groasă de lemn, ghintuită cu metal, încorporată într-o firidă, cu un arc deasupra. Aceasta era desigur închisoarea.

Beatrice îl bătu pe umăr pe Raoul, care urmă direcţia privirii ei. Meg o luă pe Beatrice de mânecă, dădu energic din cap și-și întinse mâna ca să-și ia rămas-bun. Nu ţinea să mai rămână acolo și să fie arestată pentru furtul unei mantale și cu atât mai puţin să fie surprinsă în temniţă. Domniţa nu mai avea acum nevoie de ea. De îndată ce avea să răsară soarele, ea nu va mai fi acolo.

Beatrice şi Raoul traversară curtea de onoare. Santinelele de pe ziduri nu-i văzuseră. Acum se aflau lângă Turnul Morii; chiar în faţa lor se afla uşa ghintuită cu fier, care asigura accesul spre închisoare. Nu era acolo nicio pază, dar erau luminaţi amândoi de o făclie atârnată pe zid, lângă uşă.

Beatrice luă făclia cu mâna ei liberă. Raoul împinse zăvoarele; uşa nu era încuiată pe dinăuntru. După o clipă stăteau în semiîntuneric, cu respiraţia oprită; inimile le zvâcneau, de teamă şi de speranţă. Era într-adevăr o închisoare, dar goală. Singurul lucru pe care îl văzură era un raft cu scripeţi şi funii şi uneltele de tortură atârnate de pereţi. Cu o privire de groază şi de deznădejde, Beatrice se întoarse spre micul ei camarad, care îi arăta un colţ întunecos din stânga, unde erau vizibile două

trepte ale unei scări în spirală. Raoul o luă pe Beatrice de mână și coborî înaintea ei. Nu spuse niciun cuvânt când, pe treapta cea mai de jos, se opri încremenit, arătându-i Beatricei ușa zăbrelită din fața lor.

Beatrice se apropie șovăind, temându-se de ceea ce avea să vadă, dar nepregătită pentru spectacolul îngrozitor care o aștepta. Când fu în fața zăbrelelor și a peretelui de piatră zidit recent, care îi ajungea până aproape de mijloc, simţi un fior și rămase cu ochii aţintiţi spre cadavrul bătrânului întins pe pardoseală.

La început, Richard ucisese cu lanţurile de la picioare guzganii care atacau mortul. În ultimele zile însă devenise prea slab chiar și pentru această treabă și, după ce fusese și el însuși mușcat de câteva ori, renunţase la luptă, iar acum era nevoit să vadă cum consumă guzganii cadavrul lui Thomas, ajuns pe jumătate până la oase.

Duhoarea o făcu pe Beatrice aproape să vomite. Privirea i se deplasă spre personajul ghemuit în spatele cadavrului. Acel personaj nu făcea nicio mișcare, parcă nici nu respira; stătea poate de zile întregi așa. Totuși, Beatrice fu sigură că el e și că trăiește. „Dar moartea va fi între voi", spusese vrăjitoarea din Wirral. Beatrice înţelese acum.

— Richard! zise ea, pe șoptite, nemaifiind în stare să-și stăpânească nervii.

Încet, foarte încet, Richard își ridică ochii, care o priviră pe Beatrice din orbitele lor goale. Tremura, dar nu de frig. Nu dădu niciun semn că ar fi recunoscut-o, dar, în cele din urmă, buzele subţiri și livide i se mișcară.

— De ce mă urmărești?

Nu era o întrebare; era un reproș. Beatrice privi, înmărmurită, și văzu cum se mișcă mâna lui slabă, ca să ridice capul cadavrului.

— O vezi, Thomas?

Cavităţile goale, în care cândva se aflaseră ochii, o priviră ţintă. Raoul, care se ascunsese în spatele lui Beatrice, scoase un ţipăt și o luă la fugă pe scară.

Singurătatea îl împinsese într-adevăr pe Richard până la

marginea nebuniei, și acum cavalerul vorbea cu el însuși și cu cadavrul bătrânului templier.

— Toate îmi merg de-a-ndoaselea, Thomas. De ce m-ai părăsit? Nu pot să îndur tăcerea. O vezi? Sunt duhuri din trecutul meu. Mă bântuie. Ea mi se arată cel mai des. Am izgonit-o din inima mea și din sufletul meu, dar ea tot mă mai urmărește. N-ai de ce să te temi de ea, Thomas; nu e decât o nălucire. Aha, vezi? A și dispărut.

Beatrice rămăsese acolo, dar flacăra torței îi orbea lui Richard ochii, care nu mai văzuseră lumina zilei de aproape un an de zile. Richard puse jos, cu băgare de seamă, craniul lui Thomas și, acum liniștit, dădu din cap către zăbrele.

— A plecat, zise el. Un șobolan trecu pe lângă el, iar el îl chemă, făcându-i semn cu mâna. Hai, prietene, vino și mănâncă-mă și pe mine. De ce o lungesc atât de mult, atât de al naibii de mult, și nu mor mai repede?

Beatrice își strânse cu putere un pumn și-și înfipse dinții în el. Ochii scârbosului animal priviră mâna lui Thomas, dar aceasta era gata mâncată. Șobolanul se întoarse și se vârî în tubul de ventilație, de unde trecu în canalul de afară.

— Curaj, Richard! Te mai pot salva! Ajutorul e pe drum. Uite; ia mantaua asta. Și mai am și ceva pâine, și apă, și mere.

Richard o privi multă vreme înainte de a întinde spre ea un arătător care tremura.

— Acum o văd. E căprioara roșcovană care vine ca să-mi îngroape stârvul. Lasă corbii să-și facă treaba, sau mai bine șobolanii. Lumea m-a uitat. E mai bine așa.

Beatrice vârî printre zăbrele mai întâi pâinea, apoi merele și urciorul, și după aceea mantaua.

— Înnebunesc, mormăi el. Pot chiar să simt cum miroase ceea ce îmi închipui. Dar când vreau să apuc acel obiect, a și plecat.

Tuși și se aplecă înainte, căutându-și sprijin cu o mână pe pardoseală. Lumina făcliei căzu pe peretele din spatele lui și descoperi câteva cuvinte scrise foarte aproape unul de altul, pe care le zgâriase pesemne pe pietrele cenușii cu o muchie ascuțită a lanțurilor. Între timp, începu să se bată pe piept cu un

pumn molâu și într-un ritm monoton, mormăind: *Mea culpa, mea culpa, mea maxima culpa.* Beatrice citi ultimul lui strigăt de alarmă, scris în limba franceză, care era pentru el limba pieirii Templului: *Je requiers à Dieu pardon.* Și apoi o inimă, și în ea o cruce.

— Richard, ia-le! Ține-te în viață! Ajutorul e pe drum!

Se auziră voci în încăperea de deasupra și apoi pași pe scara în spirală. Asta păru să-l readucă la realitate pe Richard. Ca un animal înfricoșat, care nu îndrăznește, dar care este ispitit de mirosul de mâncare, se puse brusc în mișcare. Se târî în genunchi spre zăbrele, bâjbâi după mâncare și trase de lanțurile foarte scurte ca să poată ajunge mai aproape de zăbrele, și prinse mâna Beatricei. Așa, de foarte aproape, Beatrice văzu, printre șuvițele părului și bărbii lui, cât de palid este și cât de ciudat îi lucesc ochii. Era nu numai înfometat, ci și bolnav.

Pașii erau acum sub scară. Richard își întoarse în grabă privirea, își retrase mâna și, înainte ca paznicul, avertizat de strigătul lui Raoul, să intre, Richard stătea iarăși la locul lui, cu trofeele ascunse la spate.

Când o luară de acolo, Beatrice mai văzu cu câtă sălbăticie privise el peretele zidit pe jumătate și blocurile de piatră. Apoi nu-i mai putu auzi decât vocea, care striga deznădăjduită:

— Nu mă lăsați singur!

43

„Woord is but wynd;
leff woord and tak
the dede.”[147]

John Lydgate,
Secrees of old Philisoffres[148]

Când Ferrand d’Uzès primi mesajul urgent din Anglia, nu pierdu niciun minut. Porni spre coastă mâncând pământul și avu norocul să găsească o corabie gata de plecare. De îndată ce puse piciorul pe pământ englez, apucă strâns dârlogii şi nu-i lăsă din mâini până ce nu văzu acoperişurile din Malton.

Cu o mânecă murdară își șterse sudoarea de pe frunte. Ar fi preferat ca mai întâi să îmbuce câte ceva și să se odihnească puţin, înainte de a aştepta alături de fecioara din Morley, dar Aymer îl rugase din inimă: „Să goneşti cu iuţeala diavolului şi să faci să se dezlănţuie iadul de îndată ce ajungi acolo.”

Ei bine: ajunsese acolo, și iadul avea să se dezlănţuie foarte curând. În următoarele douăzeci și patru de ore putea conta pe cincisprezece templieri înarmaţi, care aveau să i se alăture.

Își duse calul în continuare la pas, pentru ca animalul să-și mai tragă sufletul, când o violentă mişcare bruscă la marginea drumului îl făcu să-și ducă instantaneu mâna la spadă. Temuţii tâlhari la drumul mare își făceau acum de cap, de când templierii nu mai păzeau drumurile, iar baronii erau prea ocupaţi cu izgonirea regelui lor și a favoritului acestuia.

— Raoul!

— *Beau sire*! zise smerit băiatul, și căzu repede în genunchi, înainte de a fugi spre călăreţ şi de a se agăţa de scara șeii.

— M-ai așteptat aici? întrebă Ferrand, bine dispus.

— Toată săptămâna, *messire.* Era o uşurare pentru el să vadă un prieten; nu îndrăznise să deschidă gura din acea zi îngrozitoare, pentru că nu vorbea decât foarte prost englezeşte, adică numai atâta cât învăţase de la Beatrice. Au luat-o pe lady Beatrice!

— Ce-au făcut? Cine?

Ferrand opri pe dată calul şi-şi privi alarmat camaradul.

Abia acum băgă de seamă cearcănele negre de sub ochii lui Raoul, chipul lui îngust şi palid şi pantalonii care îi fluturau pe burta suptă.

— Să nu vă duceţi la Malton, *messire*; poate că cei de acolo vă aşteaptă.

— Spune-mi mai întâi: ai mâncat azi? întrebă Ferrand. Raoul dădu din cap că nu. Nici ieri și nici alaltăieri, așa bănuiesc, zise Ferrand şi îi întinse o mână, ca să-l ajute să încalece în spatele său. Mai întâi o să-ţi umplem bine stomacul, pe coline, unde suntem în siguranţă, și pe urmă o să trebuiască să-mi povestești totul. Mai durează o zi până să sosească fraţii, și de altfel nu plec chiar acum la Malton.

•

Soarele cobora spre orizontul vestic, când înfulecară, în semilumina amurgului, ultimele îmbucături ale cinei.

— Îţi închipui, pare-se, că ești unicul om care se sinchisește de Richard, în afară de domniță, bineînţeles, zise ironic Ferrand. Raoul făcu o mutră supărată, dar tăcu. Nu uita, prietene, că sunt în joc lucruri mai importante decât viaţa unui om. Ai avut noroc că tocmai mă întorceam la Lyons-la-Forêt, altminteri ar fi durat cel puţin încă o săptămână, până să ajung aici. Stătea rezemat cu spatele de un trunchi de copac și agita în faţa lui Raoul un oscior de pui, care străpungea aerul ca un deget prevenitor. Slavă Domnului că Aymer a putut să-mi dea instrucţiunile necesare ca să-l pot găsi pe Edmund, şeful lor.

Lui Raoul îi plăcea *le sieur* d'Uzès, dar felul acestuia ironic şi uşuratic de a vorbi îl făcea uneori să nu se prea simtă la largul lui. În plus, mişcările secrete ale cavalerilor nu-i fuseseră niciodată încredinţate, încât nu ştia aproape nimic despre toată tărăşenia. Richard era singurul om care îi spusese o singură dată

câte ceva despre asta.

— Cum arată? întrebă tam-nesam Ferrand.

— Cine?

— Lady Beatrice.

— O, ca orice femeie, răspunse Raoul, ca şi cum ar fi fost ceva de la sine înţeles, iar Ferrand îşi şterse gura de grăsime şi râse cu poftă.

— Eşti un pici nostim, zise el. Ne culcăm? Sunt obosit. Dormiră cu schimbul, iar Raoul îngriji calul cavalerului în timp ce era de pază. Tocmai îl înşeua, când auzi tropot de copite care se apropiau.

— *Messire*! şopti el, întorcându-se.

Ferrand, care se trezise, se sculă în picioare.

— Da, i-am auzit.

Se târâră cu băgare de seamă prin mărăciniş până la marginea stâncilor. Ferrand îşi puse mâinile la gură şi emise o imitaţie a ţipătului bufniţei, şi fu nevoit să-l repete înainte ce grupul de călăreţi să se apropie. Asta era: ţipătul bufniţei, departe, în spatele colinei.

— Calul dumneavoastră e gata, *messire.*

— Bine. Hai, încalecă.

Nu-şi dăduseră osteneala să-şi instaleze o tabără în toată regula, aşa încât nu mai rămaseră acolo decât vreo câteva oscioare şi cenuşa unui foc care trăda prezenţa lor în timpul nopţii. Făcuseră mai puţin de un kilometru, când Edmund the Lion apăru brusc în faţa lor, călare, în fruntea oamenilor săi. Era înspăimântător acum, în întuneric, cu barba lui neîngrijită. Îşi ridică mâna ca să-şi oprească oamenii şi şi-o întinse peste gâtul calului, ca să i-o strângă pe a lui Ferrand.

— Ah! Ne întâlnim tocmai la timp, frate. Ce ai acolo? Raoul îşi ascunse repede capul în spatele lui Ferrand, dar francezul râse şi îl dădu jos de pe cal.

— Ieşi la iveală, Raoul. Strânge-i Leului mâna.

Când băiatul înaintă împleticindu-se şi-şi puse şovăind mâna firavă în pumnul uriaş al lui Edmund, Ferrand zise:

— Acesta e Raoul, un orfan francez. Mi-a fost azi-noapte ghid, grăjdar şi străjer, şi mi-a consumat cea mai mare parte a

proviziei mele de merinde. În plus, e un mare admirator al Bastardului și, ceea ce e mai important, știe precis unde îl putem găsi.

— Dacă nu pornim numaidecât, îl găsim mort! izbucni Raoul.

După părerea lui, se irosise prea mult timp. Dacă ar fi putut în ziua precedentă să atace castelul împreună cu d'Uzès, ar fi făcut cu siguranță această încercare.

— Răbdare, prietene, zise Ferrand. Treaba nu e atât de simplă cum îți închipui tu. Își întoarse calul și porni mai departe la pas lângă Edmund. Raoul era din nou în spatele lui Ferrand și asculta convorbirea. Ce propui? întrebă Ferrand.

— Să cercetăm castelul mai întâi cu privirea.

— Am făcut asta ieri. E inexpugnabil. Adică numai cu cincisprezece oameni.

Își continuări drumul în tăcere, până ce ajunseră la imașuri, unde își îndreptară privirile spre fortăreața Pickering.

— Seamănă cu Haughton-le-Moor, dar e și mai afurisită, zise Edmund. Și acolo am avut nevoie de un întreg turnir ca să ne camuflăm acțiunea. Dacă vrem să pătrundem aici, trebuie să procedăm repede și fără zgomot. Și avem nevoie și de colaborarea lui Richard. Crezi că e destul de zdravăn?

— Ba e ca și mort.

— Și mai e și într-o ureche, șopti Raoul.

— Ține-ți gura, mormăi Ferrand.

— E adevărat ce spune băiatul? Trebuie să ne riscăm viața ca să salvăm un muribund care și-a pierdut mințile?

— Dumnezeule atotputernic! exclamă indignat Ferrand. Îl vom lua de acolo, fie mort, fie bolnav, fie și una și alta! N-are să aibă ca mormânt o temniță infectă! Se calmă aproape instantaneu. În ceea ce te privește pe tine, ștrengarule, adăugă el, adresându-i-se lui Raoul, de ce susții morțiș că e nebun?

— Pentru că a spus lucruri atât de ciudate, *beau sire.*

— De pildă?

— A zis că sunt o nălucă, și i-a vorbit unui mort de pe jos, și a zis că nu trebuie să-mi fie frică, pentru că acela nu e decât un cocon, și că fluturele și-a și luat zborul, da, spre cer, așa a zis. Și

după aceea, când am fost acolo cu domnița, a zis că și ea e o nălucă, și s-a supărat, și i-a zis să plece, după tot ce a făcut ea ca să-l găsească!

Cei doi cavaleri schimbară între ei o privire complice.

— Asta nu-mi sună în urechi ca nebunie. Dar ție, frate? întrebă Ferrand.

— E felul tipic de a vorbi al lui Richard, fu de acord cu el Edmund, și adăugă: Acum totul a devenit limpede. L-am urmărit până la Lincoln, și acolo i-am pierdut și noi urma bătrânului Thomas. Nu cumva au fost aduși aici unul lângă altul?

— Îl numea Thomas, șopti stăruitor Raoul, înghiontindu-l pe Ferrand în spate.

— Îi scoatem noi de acolo, pe amândoi, orice s-ar întâmpla, hotărî Ferrand, și-și întoarse calul.

— Stai! Privește!

Ferrand arătă drumul, care, la poalele colinei, ducea de la castel spre nord. În întuneric putură vedea un convoi de călăreți și de pedestrași înarmați, care ieșeau unul câte unul prin poarta din dos și plecau încet, trecând peste câmp.

— Mă întreb ce stemă au ăștia pe scut, zise Edmund. Nu cumva contele își adună oamenii ca să-l atace pe favorit?

— Dumnezeu să-l binecuvânteze pe Lancaster, orice ar avea de gând: asta e tocmai ce ne trebuie, zise Ferrand, rânjind.

— Încercăm? întrebă Leul.

— Cu plăcere, frate!

Mai aveau cam o jumătate de oră până să le trădeze zorile prezența. De mai mult nici nu aveau nevoie ca să ajungă chiar sub zidurile castelului. Edmund și Ferrand deliberară repede și le dădură celorlalți instrucțiunile necesare. Niciun zgomot, niciun foșnet nu-i trădară când coborâră dealul. Așteptară până ce grila porții din dos fu coborâtă, podul fu ridicat, iar la răsărit cerul deveni vinețiu. Soldații contelui dispăruseră de mult din câmpul vizual al templierilor, și în jurul castelului fu iarăși liniște deplină.

Venit dintre coline, pe poteca șerpuitoare, un călugăr se îndrepta agale spre poarta principală a castelului. Se vedea că e

rănit, căci mergea târâş-grăpiş şi-şi lipea de cap braţul însângerat. Își înfundase potcapul până aproape de ochi şi-şi ascundea în parte o barbă blondă neîngrijită. Grila fu ridicată, ca să-l lase să intre, şi atunci sub vârfurile ascuţite ale barelor grilei i se împleticiră picioarele şi căzu, iar cei doi străjeri de pază la poartă se grăbiră să-i dea ajutor. În timp ce se aplecau asupra trupului voluminos în sutană monahală, cinci din camarazii săi, care stătuseră pitiţi sub podul mobil, în canalul secat, îi atacară pe la spate. Fără să zică nici pâs, străjerii se prăbușiră grămadă, în timp ce Edmund se sculă, ridică până sus grila şi deschise larg poarta ca să-i lase pe ceilalţi cavaleri să intre, sub comanda lui Ferrand, cu caii în plin galop. Francezul sări de pe cal. După el coborî şi Raoul de pe calul lui Edmund. După o scurtă încăierare, ceilalţi cavaleri ajunseră în galerie, unde îi dezarmară pe străjeri. Garnizoana nu număra mai mult de treizeci de oameni.

— Nu vreau morţi! strigă Ferrand peste umăr.

Își lăsară caii să se plimbe în voie în curtea de onoare, ceea ce produse necesara zăpăceală în rândurile personalului.

Raoul porni, cât de repede îl putură duce picioarele, spre cealaltă latură, cu Ferrand după el. Edmund the Lion și încă patru cavaleri îi urmară.

— Ușa e încuiată! zise Raoul, gâfâind.

Edmund își luă avânt și se repezi cu toată greutatea spre uşă, căreia îi scârţâiră ţâţânile, dar nu cedă. Un al doilea atac avu mai mult succes, iar la a treia încercare, uşa se dădu bătută. După două secunde se aflau în colţul întunecos, unde treptele duseseră cândva spre temniţa de jos, dar acum treptele nu mai erau. Numai după ce îndepărtară scândurile din pardoseală, montate recent, și lespedea de piatră care acoperea gaura din sol, văzură scara spiralată întunecoasă.

— O făclie! ceru Ferrand.

Și coborî cu băgare de seamă scara. Jos se opri; acolo nu era nimic altceva decât un perete de piatră. Ferrand pipăi, cu degetele sale zvelte, aristocratice, suprafaţa zidului.

— Mortarul mai e încă ud. Aici, jos, se usucă anevoie.

Le făcu un semn celorlalţi care se întoarseră în încăperea de

deasupra, unde aleseră câteva dintre uneltele de tortură atârnate pe pereți: lanțuri grele, bare, cătușe, toate de fier. Luară cu ei și duseră jos cele mai grele din aceste obiecte.

Ferrand se dădu înapoi și îi privi cu încredere cum sparg zidul. Partea cea mai de sus a zidului căzu cu un pocnet puternic și atunci năvăli spre ei o duhoare de putregai. Unii dintre ei își astupară nasul cu mânecile, în timp ce forțau broasca ușii cu zăbrele. Se dădură deoparte, ca să-l lase pe Ferrand să treacă, urmat de Edmund, care ținea făclia. Francezul își puse picioarele pe cele trei trepte care duceau spre celulă, dar se opri înmărmurit. În timp ce mai stătea în spatele zăbrelelor, nu îndrăznise să privească forma bizară de pe jos, dar acum fu nevoit s-o facă. Se dădu înapoi în fața cadavrului aflat în stare de descompunere.

— Trebuie să fie bătrânul, îi șopti el peste umăr lui Edmund. *Ma foi*! Ce spectacol îngrozitor!

Dădu ocol cadavrului. În spatele acestuia, Richard mai stătea și acum în aceeași poziție în care îl găsise Beatrice, în aparență neimpresionat de bocănitul în perete și de zgomotul produs de prăbușirea zidului. Nu voise să se culce lângă Thomas, voise să moară așa, de pază pentru eternitate la căpătâiul templierului mort. Alături de el se afla urciorul, golit până la ultima picătură. Mantaua furată îi atârna pe umeri. Cu un țipăt de milă, Ferrand înaintă șovăind, dar nu îndrăzni să-l atingă pe prizonier.

— Richard!

Acesta își ridică extrem de încet ochii care luceau din pricina febrei și îl privi lung pe Ferrand.

— E iar un vis? întrebă el, aproape neinteligibil.

Își ridică anevoie mâna slabă, ca să atingă ceea ce credea că e o fantomă, creată de propria sa minte. Cu o bruscă mișcare necontrolată, își repezi brațul și îl prinse pe Ferrand de mână, cramponându-se de el cu toată puterea, câtă îi mai rămăsese, ca și cum aceasta ar fi fost ultima sa legătură cu viața. Cu un sughiț ciudat, capul i se prăbuși, până ce fruntea lui atinse pumnii francezului. Apoi începu să plângă ca un copil.

— *Ah*! *Juste ciel*! *Seigneur est bon*![149] exclamă Ferrand. Își luă mantaua de pe umeri și o înfășură în jurul bolnavului, pe care

apoi îl duse cu băgare de seamă sus, unde îl puse pe o brancardă și îi acoperi ochii, ca să-i ferească de lumina zilei.

Se întoarse încă o dată cu camarazii săi în celulă, unde legară rămășițele pământești ale bătrânului într-un giulgiu de pânză. Puseră într-o căruță brancarda cu bolnavul, împreună cu giulgiul, urcară în aceeași căruță cam tot ce mai lăsase garnizoana în grajduri și plecară la fel de repede precum veniseră.

44

„In the cause of right engaged,
Wrongs injurious to redress,
Honour's war we strongly waged,
But the heavens denied success.
Ruin's wheel has driven o'er us:
Not a hope that dare attend;
The wide world is all before us,
But a world without a friend."[150]

Robert Burns,
Strathallan's Lament[151]

Richard se zbătu aproape o săptămână între viață și moarte. Uneori, între două din lungile sale perioade de inconștiență, Ferrand îi vâra cu sila în gură câteva picături de lichid. Și nu era lăsat singur nicio clipă: Raoul sau Ferrand rămânea la căpătâiul lui în micuța colibă de lut și frunze din inima Pădurii Sherwood, un loc de refugiu pentru vagabonzi și proscriși.

În cele din urmă, viața ieși învingătoare, și restabilirea lentă a lui Richard începu. În ziua a șasea deschise brusc ochii. Primul lucru pe care îl văzu fu chipul încordat al lui Raoul. Apoi, ochii lui căutară tavanul ciudat și se întoarseră la chipul băiatului.

— Pe Sfântul Ioan! Unde sunt? Ce faci tu aici?

Raoul sări ca ars și-și scoase capul prin golul care ținea loc de ușă în peretele colibei.

— *Messire* d'Uzès!

Ferrand își întrerupse pe dată convorbirea cu Edmund the Lion, aflat lângă calul său care fornăia, și îl urmă pe Raoul în colibă.

— Sunt în Franța? întrebă Richard, sceptic. Sunt liber?

Francezul râse.

— Nu, nu în Franța. Da, ești în libertate.

Un zâmbet apăru pe chipul lui Richard, care închise pentru câteva clipe ochii, ca să se bucure în sinea lui de această veste.

— Bun-venit în mijlocul celor vii, auzi el vocea lui Ferrand. Cu oarecare osteneală, Richard se săltă în capul oaselor, își privi mâinile și își dădu pătura la o parte, dar și-o puse repede la loc când văzu ce slab e.

— Nu ești îngrijorat din pricina mea? îl întrebă el pe Raoul.

— A fost, zise Ferrand, dar acum totul a trecut. Nu-i așa, prietene?

Raoul dădu afirmativ din cap, cu toată convingerea.

— L-am ajutat pe *le sier* d'Uzès la toate, l-am ajutat să vă spele și v-am acoperit fără încetare cu cearșafuri ude, mereu proaspete, ca să facem să scadă fierbințeala.

Richard îl privi încruntat și dojenitor pe cavaler, care, cu un gest de scuză, răspunse:

— E sucit și încăpățânat; n-a vrut să se clintească nici cu atâtica de lângă tine.

Raoul îi împinse lui Richard la spate o pernă de paie.

— Ce s-a petrecut... cu ordinul?

— Vrei într-adevăr să știi? Nu ești prea slăbit?

— Pot să vorbesc și să ascult, nu? îl încredință Richard. Ferrand îl chemă în colibă pe Edmund, care își salută călduros comandorul.

— Știi probabil, începu francezul, că în octombrie anul trecut conciliul s-a reunit la Vienne și a amânat orice discuție despre Templu până după sosirea regelui Filip. Regele și-a făcut apariția la mijlocul lui februarie, cu cumnatul său Louis de Navara, cu

Nogaret *le Terrible*[152], cu contele de Saint-Pol și cu contele de Boulogne, precum și cu Enguerrand de Marigny și Guillaume de Plaisians în suită. O șleahtă pe cinste. Noi ne adunaserăm în munți, în jurul orașului Lyon, ca să așteptăm desfășurarea evenimentelor, și am delegat numaidecât nouă cavaleri să se prezinte la conciliu ca apărători de fapt și de drept ai ordinului. Au fost arestați înainte de a fi putut să rostească măcar un singur cuvânt. Atunci mi-am dat seama că totul este într-adevăr definitiv pierdut și m-am dus să-l informez pe Aymer, care fusese nevoit să rămână în urmă. Când am plecat din Franța, situația era precum urmează: oamenii lui Filip au dezbătut zile în șir cu papa și cu cinci cardinali, fără niciun rezultat, în timp ce Filip s-a jucat cu papa de-a pisica și șoarecele: i-a trimis scrisori scurte în care l-a rugat să suprime ordinul, iar bunurile noastre să le dăruiască unui nou ordin militar, la care papa i-a răspuns cu scrisori și mai scurte că, în cazul unei suprimări, bunurile noastre vor fi alocate în parte pentru ocrotirea Țării Sfinte.

Ferrand tăcu și îi făcu lui Edmund un semn scurt cu capul, prin care îl ruga să continue relatarea.

Raoul ascultase cu atenție. I se dăduse voie pentru prima dată să asiste la o discuție despre Templu. O urmărise cu încordare, deși nu înțelesese totul. Richard era foarte calm; nu făcea altceva decât să asculte.

— Ultima veste, pe care am primit-o ieri, zise Edmund, este că Filip l-a trimis pe Marigny la palatul papal, cu o misiune secretă. Nimeni nu știe despre ce a fost vorba, dar la 20 martie a pornit în marș spre papă, în fruntea unei suite impresionante, de oameni înarmați. Charles de Valois și cei trei fii ai săi au luat și ei parte. Rezultatul a fost că papa Clement, într-o ședință solemnă, ținută acum o săptămână, cu Filip la dreapta sa, a anunțat oficial că el, nu conciliul, că el singur a hotărât să suspende Ordinul Templierilor, pe o perioadă de două sute de ani, aceasta fiind o sentință provizorie. Deci nu ca urmare a unui proces sau a unei condamnări, *non per modum definitivae sententiae, cum eam super noc his habitos non possemus fere de jura, sed per viam provisions, et ordinationis apostolicae*, așa cum

se spune în bula sa *Vox clamantis.*

Urmă o tăcere lungă, apăsătoare. Richard vorbi primul:

— Ordinul distrus! Fără să cuteze să ne declare vinovaţi! Ce laş afurisit! Asta nu este oare dovada limpede a nevinovăţiei noastre? De ce el singur?

— Deoarece în conciliu părerile au fost împărţite, iar papa n-a putut convinge destui cardinali să treacă de partea sa.

Richard se gândi câteva secunde.

— Conciliul a luat vreo hotărâre în chestiunea Bonifaciu? vru el să ştie.

Edmund dădu din cap afirmativ şi adăugă:

— Achitat în procesul de erezie. Concesia asta, cel puţin, Filip i-a făcut-o.

Richard şi Ferrand se priviră unul pe altul. Aşadar Filip, în cele din urmă, ca să iasă el însuşi basma curată, i-a acordat vechiului său duşman Bonifaciu al VIII-lea, pe care voia să-l vadă declarat postum ca eretic, avantajul de a i se considera vina ca îndoielnică.

— Concesie? zise ironic Richard. E totuşi clar ce a venit să facă Marigny la Clement. A venit să-i ofere în schimbul ordinului reabilitarea memoriei lui Bonifaciu, care fusese un prieten bun al lui Clement. Papa ne-a vândut! Doamne sfinte! Ce târguială murdară!

Ceilalţi rămaseră înmărmuriţi, dar fură nevoiţi să admită că Richard avea dreptate.

— Şi bunurile noastre? vru să ştie Ferrand, care nu aflase încă deznodământul afacerii.

— N-au putut ajunge la o hotărâre. Cu cinismul său obişnuit, Richard comentă: Filip va găsi desigur un mijloc pentru a face ca banii să se scurgă în lăzile sale, fără să ţină seama cui îi va atribui papa. De altfel, asta a vrut el de la bun început: să ne nimicească puterea şi, ca urmare, să pună mâna pe bogăţiile noastre... E mişcător: în comparaţie cu precizia infernală cu care a pornit la treabă ca să ne ducă la pieire, modul în care a procedat în cele din urmă este aproape dezamăgitor, nedemn de proasta sa reputaţie.

— Ne putem socoti fericiţi, fu de părere Edmund. Am fi putut

s-o pățim mai rău. Am uitat noi oare de cei care au pierit în flăcări?

— Sigur că nu, îi încredință Ferrand, și cu atât mai puțin de cei care s-au prăpădit în camerele de tortură. Dar bufnița mai are poate ceva pentru noi *in petto*.

Nu era decât o observație făcută într-o doară; Richard nu putea să știe că spusa lui avea să se adeverească.

Richard închise ochii. Conversația îl obosea grozav, încât convalescentul începu să asculte vocile celor doi bărbați ca și cum ar fi venit de foarte departe.

— Ce se va întâmpla cu prizonierii? întrebă Ferrand.

— În ceea ce privește Anglia, răspunse Edmund, putem fi siguri că cei mai mulți sunt în libertate. Unii sunt încă osândiți la captivitate pe viață, iar alții vor trebui să ispășească în mănăstiri. William de La More va trebui să-și târască tot restul zilelor în Tower.

— Asta lasă foarte puține speranțe sau chiar deloc pentru marele maestru și pentru ceilalți cavaleri de frunte care mai sunt ținuți în captivitate de către rege la Paris, în Franța, frații noștri o duc iarăși cât se poate de prost.

Edmund dădu din umeri.

— Pentru numele lui Dumnezeu, hai să luăm lucrurile așa cum sunt.

— Amin, veni de pe patul de paie vocea lui Richard, o voce care avea un ton de resemnare, plină de amărăciune. Lumea creștină va trebui acum să-și aștepte ceva mai îndelung eliberarea spirituală. Distrugându-ne pe noi, papa a întors ceasul timpului înapoi cu cel puțin o sută de ani.

Ceilalți îl priviră fără să înțeleagă. Richard, cu un zâmbet acru în jurul buzelor, fu cuprins de un somn adânc.

45

„Herre they he had realms and lands,
Who now want strength to stir their

hands [...]
Here's an acre sown indeed
With the richest, royall'st seed [...]
Here are sands, ignoble things,
Dropt from the ruin'd sides of kings."[153]

Francis Beaumont,
On the Tombs în Westminster Abbey[154]

Îi veni greu să accepte realitatea. Richard avu nevoie de câtva timp până să-și dea seama că e un om liber și că regulile severe care îi prescriseseră modul de viață nu se mai cereau aplicate.

— De îndată ce pot iar să călăresc, plec la Londra, îi zise el, după două zile, lui Ferrand.

— Nu poţi să intri în Londra: regele a ordonat ca orașul să se apere singur până la înapoierea sa din nord. Porţile Londrei sunt închise pentru străini.

— N-am ce căuta în orașul propriu-zis. Trebuie să vorbesc cu William de La More în Tower și vreau să vizitez mormântul tatălui meu.

Ferrand fu cât p-aci să scape din mână ulcica ce conţinea un extract de buruieni întăritoare pe care Richard încercase să-l dea pe gât.

— În Tower? Ești nebun! Mormântul tatălui tău?

După o privire fugară spre Raoul, care ieșise din colibă, și nu mai putea înțelege nimic, Richard răspunse:

— Așa mi-a spus Thomas cu câteva clipe înainte de a muri. Sunt anumite lucruri pe care trebuie pur și simplu să le știu înainte de a putea lua o hotărâre cu privire la viitor.

— Din fericire, zise Ferrand, cu duioșie, nu poţi merge călare. Deocamdată nu poţi merge nici pe jos. Îţi dai seama că acum trei zile mai erai cu un picior în groapă?

— N-am nevoie de tine ca să mă ajuţi să-mi aduc aminte de asta.

Richard se simţea destul de rău și nu putea nici să mănânce

ca lumea.

— De ce să-l vizitezi pe La More? întrebă Ferrand, dând din umeri. Nu mai ai nevoie nicăieri de aprobarea lui, nici de părerile lui: suntem liberi, eu cel puţin. Sunt iarăşi un Uzès. Dar tu?

— Nu-mi pune încă întrebări, Ferrand. Dacă plec la Londra, ai să vii cu mine, pentru că nu pot singur, am nevoie de ocrotirea ta. Mai sunt încă proscris, iar Biserica n-are să se lase până n-are să mă poată târî din nou în faţa Inchiziţiei, ca să mă condamne definitiv.

Nu trecură nici două săptămâni, și împrejurările îi siliră să-și părăsească ascunzătoarea: ajunsese la urechile lor vestea că baronii sunt în marş spre nord şi că există o probabilitate destul de mare ca să treacă prin zona în care cei doi cavaleri își încropiseră, de bine, de rău, o tabără. Ferrand înșeuă caii și porniră călare, încet, spre sud, făcând halte, ca să mai îmbuce câte ceva și ca să se odihnească. Erau clipe în care Richard credea că n-are să ajungă niciodată la destinaţie; era o adevărată osândă pentru el, chiar și numai să stea călare.

În cele din urmă, la sfârșitul lui aprilie, zăriră în depărtare orașul de pe malul Tamisei, și curând după aceea fură primiţi cu prietenoasă ospitalitate în castelul lui Blanche, unde cei doi cavaleri dormiră pentru prima dată după multă vreme într-un pat adevărat și unde micul Étienne și Raoul se priviră unul pe altul cu neîncredere.

În dimineaţa următoare, elegantul Palat Westminster, spoit în alb, stătea pe malul apei ca o femeie frumoasă la băi de soare, sub un cer azuriu de primăvară, la numai o goană de cal depărtare de castel, și Richard îi spuse camaradului său că vor asista la liturghia de utrenie în abaţie.

Cu excepţia călugărilor şi a preoţilor care oficiau slujba, abaţia părea aproape pustie, întrucât cei ce mai rămăseseră la Curtea lui Eduard după ce aceasta fusese subţiată de către *Ordainers* fie plecaseră împreună cu el spre nord, fie li se alăturaseră baronilor dornici de răzbunare, care îl căutau pe favorit.

Ferrand își urmări atent prietenul, care părea cu totul

absorbit de versurile latinești și care în tot timpul slujbei rămăsese în genunchi. După ce ultima rugăciune fusese rostită, Richard deschise ochii și privi, drept în fața sa, altarul cu odoare de argint și odăjdiile brodate cu fir de aur și cu multe alte culori, și așteptă până ce ieșiră toți monahii.

Acum în biserică era liniște deplină. Mai erau acolo doi țârcovnici, care aprinseră lumânări noi și îndepărtară ceara picurată pe sfeșnicele de argint și pe lespezile lucioase ale pardoselii. Richard se sculă anevoie în picioare și împinse ușurel deoparte mâna lui Ferrand, care voia să-l sprijine.

— Vreau să merg singur, zise el, extrem de calm.

Ferrand îl lăsă să meargă singur și privi pașii lui lenți și mâna cu care căuta să se sprijine de stâlpi. Francezul îl urmă la mică distanță, ca să fie aproape de el în caz de nevoie.

Richard se duse agale, șovăind, prin cor, spre sanctuarul lui Edward the Confessor[155]. În continuare, izbuti să ajungă, mergând drept, până la lespedea simplă, de marmură neagră de Purbeck, pusă pe o fundație de piatră de Caen, care acoperea mormântul răposatului rege Eduard I.

La o distanță de aproape un metru de mormânt, Richard se opri și întinse o mână șovăitoare spre lespede. Chipul îi era alb ca varul; privirea i se opri pe suprafața lucioasă a marmurei, neîmpodobită cu un portret al mortului, așa ca celelalte morminte din capelă. Dacă ar fi fost acolo un portret, Richard ar fi putut vedea trăsăturile chipului puternicului suveran, care iubea dreptatea ca și el însuși, și poate că atunci ar fi văzut și cât de mult seamănă cu tatăl său.

Mâna slabă începu să-i tremure vizibil. Ferrand înghiți în sec și opri în grabă un țârcovnic care voia să urce scara spre capelă, rugându-l să nu se interpună între Richard și sarcofag.

Richard își redobândi stăpânirea de sine. Mai făcu un pas înainte. Nu rămase acolo decât câteva secunde, înainte de a-și ridica încet capul plecat. Privirea i se deplasă spre trăsăturile calme ale chipului înfățișat pe portretul de aur de pe mormântul reginei Eleanor, femeia ale cărei sentimente fuseseră desigur umilite atunci când, cu zece zile înainte de a-l aduce ea însăși pe lume pe propriul ei fiu Eduard, se născu Bastardul la

Castelul Rhuddlan. Frumuseţea ei senină părea să iradieze pace, evlavie, modestie.

Brusc, Richard simţi un fior prin tot trupul şi căzu în genunchi, cu mâna încleştată pe marginea lespezii de marmură. Şi, în timp ce se ruga, fu cuprins de o linişte ciudată, care păru să-i umple vidul fără fund al sufletului, turnând în el pacea după care tânjea de ani de zile.

Ferrand stătea încremenit. „Richard Plantagenet", îşi zise el sieşi, în timp ce-l privea pe omul îngenuncheat.

Abia atunci când Richard îşi ridică din nou capul, Ferrand păşi respectuos în capelă şi îi dădu ajutor ca să se scoale în picioare. Richard îşi întoarse spre el ochii adânciţi în orbite.

— Să rămână un secret între noi doi până în ceasul morţii.

•

În dimineaţa următoare, Richard porni călare spre Tower şi ceru aprobarea de a-l vizita pe William de La More, fostul maestru al templierilor din Anglia. Deoarece presupunea că nu va fi greu să obţină această aprobare, acum, când ordinul fusese desfiinţat, iar cei mai mulţi cavaleri englezi fuseseră iertaţi, îşi dădu pur şi simplu numele: „Richard de Rhuddlan, templier eliberat".

Într-adevăr, fu lăsat numaidecât să intre la prizonier, pe care îl găsi într-o încăpere foarte confortabilă. William arăta mai bătrân decât era în realitate şi nu putea ascunde faptul că sănătatea lui lasă mult de dorit.

Richard căzu în genunchi şi depuse un sărut pe mâna care îi fusese întinsă. Maestrul îi cercetă câteva secunde chipul, fără să spună niciun cuvânt.

— Bine ai venit acasă, Richard, zise el în cele din urmă, cu un zâmbet. Ai avut zile grele, după cum văd.

— Cu toţii am avut.

William dădu afirmativ din cap şi repetă, cu un oftat trist:

— Da, cu toţii am avut. Ce te aduce încoace?

Richard scotoci în cămaşă şi scoase la iveală documentul incriminator care purta pecetea lui William şi cea a lui Lancaster. Îl luase în ajun din caseta lui Blanche, pe care o găsise în camera ei.

— Acest document. I-l dădu maestrului, şi, înainte ca acesta să-i poată pune întrebări, îi dădu explicaţia: L-am furat din beciul tezaurului nostru, cu ani în urmă. Maestrul îl privi cu reproş, dar nu spuse nimic. Dintre cei care îl cunoşteau, cred că sunteţi singurul încă în viaţă, bineînţeles fără a-l pune la socoteală pe conte, zise în continuare Richard. Thomas de Lincoln a murit. Maestrul îşi făcu o cruce. Richard se aşeză pe banca din faţa patului. Cunosc prima parte a acestei poveşti: cine sunt şi de ce m-am născut.

Maestrul îşi ridică numai cu vreo câţiva centimetri capul şi îl privi încruntat pe Richard.

— Thomas ţi-a spus?... Şi, când celălalt dădu afirmativ din cap, adăugă: Să-l ierte Dumnezeu că şi-a încălcat jurământul. Ce mai contează acum? Şi, după o scurtă tăcere, zise: Aşadar, vrei să auzi şi restul. Nu văd de ce nu ţi l-aş spune. Ordinul nu mai există. Îşi împreună mâinile şi le puse pe genunchi. Când aveai vreo cinci ani, începu el, regele a venit la noi şi şi-a încredinţat taina unui cavaler care era pe atunci maestru la New Temple. Se hotărâse, aşa ne-a spus, să te hărăzească Bisericii şi îndeosebi frăţiei noastre, şi ne-a rugat să te primim în mijlocul nostru. Maestrul a refuzat, pentru că prezenţa permanentă a unui fiu de rege, fie că e bastard, fie că nu, înlăuntrul zidurilor noastre ne-ar fi putut primejdui poziţia. S-a temut că regele te-ar fi putut folosi ca să afle prin tine secretele noastre. Maestrul din Franţa refuzase şi el, pentru aceleaşi motive, să primească un prinţ francez. Eduard a stăruit tot mai mult să te primim, şi atunci maestrul a consimţit, cu condiţia ca adevărul să nu-ţi fie dezvăluit niciodată. N-am nevoie să-ţi spun că asta l-a costat pe rege o mică avere, pe care bineînţeles n-a putut-o scoate din tezaur. A iscălit alte poliţe, pe care urma să le achite ulterior. Eu însumi am aflat despre asta pentru prima dată abia atunci când i-am urmat predecesorului meu la conducere şi încet-încet am observat că regele venea din când în când în taină la Templu ca să se informeze cu privire la progresele tale. După un timp am început să-i îngădui să te zărească o clipă, dar numai când eram absolut sigur că tu n-ai să bagi de seamă. Cu prilejul ultimei sale vizite, am ars, în prezenţa lui, tot materialul doveditor şi l-am

iertat pe suveran de restul datoriilor sale în legătură cu tine.

— Asta s-a petrecut atunci când i-aţi spus că va trebui să-i însoţesc inima spre Ţara Sfântă, după ce va muri?

— Întocmai. Visa să organizeze o nouă cruciadă. Nu mai puţin de o sută şi patruzeci de cavaleri urmau să ducă în Ţara Sfântă inima bătrânului rege. Rezervase în acest scop frumuşica sumă de treizeci şi două de mii de livre. Tu urmai să mergi călare în fruntea escadronului şi să-i serveşti de consilier comandantului. În ultimele luni te-ai pregătit foarte bine în vederea expediţiei. De lipsa ta de pricepere nu prea ne-am sinchisit; ai fi dobândit repede destulă experienţă. William căzu într-o contemplare a cunoştinţelor strategice. În aproape două sute de ani, comandanţii de oşti n-au învăţat încă de la noi că puterea noastră rezidă în unitatea pe care o alcătuim. Cine desfăşoară o iniţiativă personală seamănă confuzie în rândurile propriilor trupe. Dau mereu zor cu faima lor personală. În asta rezidă slăbiciunea care a făcut ca lumea creştină să piardă Ţara Sfântă: în dezbinarea lor, în invidia şi în trufia lor, sfaturile noastre spulberându-se în vânt.

Richard, ascultând în tăcere, se întrebă care ar fi fost cursul vieţii sale dacă Eduard, fiul lui Eduard, ar fi respectat dorinţa tatălui său, în loc să irosească uriaşa sumă de bani pentru a satisface micile plăceri ale lui Gaveston şi ale sale.

— Dar în loc să se respecte voinţa regelui răposat, am fost repudiat şi lăsat în voia sorţii. De ce?

— Pe patul de moarte, regele ne-a trimis în taină o scrisoare. Auzise ceva despre nişte mărturii dubioase, depuse de unul dintre fraţii noştri, Esquin sw Floyrano, din Villani, care învinuise ordinul de o depravare nemaipomenită. Avusese motive să presupună, aşa a scris, că regele Franţei este dispus să-şi plece urechea la mărturiile false ale unui renegat şi la alte zvonuri, şi ne-a sfătuit stăruitor să te scoatem din raza lor de acţiune, în cazul în care ar ameninţa o primejdie serioasă. Către sfârşitul vieţii sale, începuse, pare-se, să ţină foarte mult la tine, poate pentru că tânărul Eduard, spre marea sa insatisfacţie, devenise, cu timpul, un prostănac uşuratic, dornic de distracţii, şi se înconjura de tineri şi mai uşuratici încă decât el. Atunci a

apărut pe scenă Thomas de Lancaster, cu propunerile sale vulgare. Richard se întrebă de ce nu observase niciodată nimic. Se pricepuseră să-și ascundă bine gândurile și sentimentele. Regele murise în iulie, zise în continuare William, și contele a văzut că i-a sosit momentul pe care îl așteptase. Și nu a pierdut nicio secundă. Cum a aflat totul, nu vom ști probabil niciodată. Poate că bătrânul rege i-a împărtășit fratelui său, fostul conte de Lancaster, Edmund Crouchback, secretul, ceea ce nu explică încă în ce mod a izbutit să i-l smulgă tatălui său. În orice caz, așa a susținut și părea pe deplin convins. Întrucât noi nu prea știam mare lucru despre adevărata desfășurare a evenimentelor, n-am știut ce să credem nici când a susținut că primul Eduard și-a pus într-adevăr bastardul în locul prințului autentic. Altminteri, ne-a explicat el, de ce l-ar fi proclamat bătrânul rege pe Eduard „Prinț al Țării Galilor”, de vreme ce prințul purta din oficiu acest titlu? Și ne-a amenințat că, dacă nu colaborăm, va da în vileag că regele actual e un impostor. Lancaster e un individ violent și bănuitor, zise el, cu prudență. Și-a și pus ochii pe coroană, de îndată ce a știut cum stau lucrurile. Pe mine mă scârbește și nu numai pe mine.

— L-am întâlnit, zise Richard. Și ce i-ați spus?

— Am încercat să-mi păstrez sângele rece, cu toate că nu i-am dat crezare. I-am spus că, dacă-și închipuie că se poate alege cu vreun avantaj dintr-o asemenea faptă, n-are decât să încerce. Dar i-am dat totodată de înțeles că, dacă ar fi atât de înțelept să-l lase pe tânărul rege în pace cu șleahta lui de trântori, i-ar putea face un mare serviciu acestui regat, punându-i cel puțin conducerea pe un făgaș bun... și că, foarte probabil, ar fi fost nevoit să-și mai pună pofta-n cui dacă sceptrul s-ar fi aflat în mâna ta. Mi-a răspuns că n-ar fi lăsat în ruptul capului ca lucrurile să meargă atât de departe și că s-ar fi debarasat de tine de îndată ce ar fi observat cel mai mic semn în acest sens. Voia însă să se bucure deocamdată de banii noștri. După cum știi, i-am dat bani, nu vroiam să avem prea mult de-a face cu omul acesta. Ne-a dat însă mult de gândit... Thomas de Lincoln și cu mine am deliberat o noapte întreagă. În toți acei cincisprezece ani în care Thomas ți-a fost instructor, i-ai pus în permanență la

încercare conştiinţa, şi mai cu seamă în ultimii ani, când am condus eu Templul, mi-ai pus-o şi mie. De fapt, noi voiam să-ţi dăm o educaţie pur administrativă şi teologică, în convingerea că poate, în calitate de slujbaş al Bisericii sau de capelan al Templului, ai fi pentru noi mai puţin primejdios decât în orice altă calitate. Dar sângele ţâşneşte acolo unde nu poate să circule şi foarte curând am constatat că te interesa cel puţin la fel de mult şi milităria. În acea epocă am fost nevoit să te pedepsesc deseori, pentru că, nesocotind interdicţia noastră categorică, ai făcut exerciţii şi cu cai, şi cu arme. Cred că asta te-a oțelit de timpuriu împotriva durerii... În cele din urmă ai devenit totuși ostaş, dar tocmai dezvoltarea capacităţilor tale spirituale, în care nu ne-ai dezamăgit niciodată, te-a diferenţiat de ceilalţi. Numaidecât s-a pus întrebarea dacă trebuie să te considerăm cavaler, dacă să-ţi încredinţăm secretele comunităţii noastre. De îndată ce ne-am dat seama că, pentru ca să putem lua asemenea hotărâri, trebuie să excludem trecutul, am înțeles cu atât mai limpede cât de important era pentru noi să ne ţinem gura. Pentru că ar fi fost de ajuns un singur cuvânt imprudent și tot ceea ce te învățasem noi ar fi putut fi folosit împotriva noastră, în propriul tău avantaj și în cel al regelui. Azi nu ne mai ameninţă acest risc. Templul nu mai există. N-am nevoie să-ţi spun ce s-a mai întâmplat după aceea: am fost nevoiţi să te lăsăm să pleci, dar a fost cu neputinţă de găsit un motiv vrednic de crezare, așa că nu ți l-am indicat, încrezându-ne în propria ta minte sănătoasă.

Richard avu nevoie de câtva timp ca să prelucreze toate acestea, dar nu mai avu răgazul necesar, deoarece o ciocănitură puternică în uşa zăvorâtă îi aduse la cunoştinţă că timpul acordat trecuse.

— Du-te, Richard, fiul lui Eduard, zise William, cu un zâmbet vag. Ai libertatea, ai viața, ai tinerețea. Nu le irosi fără rost.

Richard se sculă de pe bancă şi căzu în genunchi, pentru ca să primească binecuvântarea maestrului.

46

„I sit beside my lonely fire,
And pray for wisdom yet
For calmness to remember
Or courage to forget."[156]

Charles Hamilton Aide,
Remember or Forget?[157]

După câteva săptămâni, într-o seară, stăteau cu toții în sala cea mare, în fața unui foc care ardea în cămin, căci nopțile erau încă reci, și sorbeau din pocale mari de cositor vin fiert condimentat. Richard fusese nevoit să plătească prețul pentru drumul parcurs de el călare până la Londra și pentru vizitele făcute la abație și la Tower: bolnav de oboseală, fusese silit să stea zile în șir în pat, dar odihna îi făcuse bine. Totuși, mai era melancolic, și privea flăcările fără să le vadă. Pe lângă buștenii incandescenți din cămin, sala nu mai era luminată decât vag de câteva lumânări. Nu se auzea niciun alt sunet în afară de trosnetele lemnelor care ardeau. Pereții erau acoperiți cu tapete, brodate în culori deschise, care se armonizau perfect cu lespezile colorate ale pardoselii. Blanche izbutise de minune să evoce aici, în castelul ei londonez, un colțișor din patria ei: atmosfera era aceea din Castelul de la Lyons-la-Forêt.

Ferrand se plictisea. Își puse brusc, cu un pocnet, pocalul pe brațul jilțului și râse când văzu că Richard tresare.

— Așadar n-ai s-o întrebi niciodată? zise el.

— Ce spuneai?

— Pe Be-a-tri-ce, silabisi el. Pe Beatrice.

— Nu-mi arde de femei, răspunse Richard, dar vocea lui avea un timbru ciudat.

— Fir-ar să fie de treabă, zise Ferrand, bine dispus. Ai fi zăcut și acum în celula aia puturoasă, mort, fără nicio îndoială, dacă n-ar fi fost ea.

— Nu vreau să-mi aduc aminte de locul acela. Dacă pun vreodată mâna pe Castelul Lancaster, dărâm turnul și îl fac fărâme până nu mai rămâne nicio urmă care să indice că acolo a fost cândva o temniță. După o scurtă pauză, adaugă, ceva mai puțin violent:

— Celula aceea mizerabilă mă urmărește... și așa are să mă urmărească mereu, chiar dacă o fac una cu pământul.

— Și ea? Ai încercat să ți-o izgonești și pe ea din memorie?

— Am încercat din toate puterile, dar n-am izbutit. Richard zâmbi, amintindu-și de Beatrice. Îmi aduc aminte vag de ceva: că stătea pe zăbrele, într-o târsână castanie. Părea atât de drăgălașă, de ireală... Pesemne că nu eram în toate mințile.

— Aș! Nu te-am mai fi găsit viu dacă n-ar fi fost ea.

— Vrei să susții că era într-adevăr acolo? Nu pot să-mi mai amintesc aproape nimic din ultimele săptămâni, de nimic, decât de cadavrul lui Thomas, întins pe jos în fața mea, și de șobolani. Cred că am plutit între nebunie și moarte.

— Întocmai. Ea a înțeles numaidecât situația. Femeile au în privința asta un fler special. Nu noi, ci o pâine, trei mere și o manta ți-au salvat viața. Fără astea, n-ai mai fi trăit poate nici două zile. Ea a plătit pentru această vizită cel mai mare preț: cinstea ei.

Richard îl privi speriat și atunci Ferrand îi spuse ce se petrecuse la Pickering.

— Doamne sfinte, i-am adus numai necazuri și jale.

— Au trimis-o acasă de îndată ce au aflat cine e.

Acasă... cât trecuse de când o întâlnise el pentru prima dată în pădurile de la Haughton-le-Moor? Trei ani, o veșnicie; își aminti din nou cum o comparase atunci cu o coală de pergament nescrisă, neatinsă, intactă. Ei bine: acum era scrisă,

și cum?

— Din acea clipă am iubit-o fără încetare, zise Richard, gândind cu glas tare. Ochii lui urmăriră jocul zglobiu al flăcărilor din cămin, iar o amintire îl făcu să zâmbească încă o dată.

— E în arest, în castelul tatălui ei, zise Ferrand. Cu o oarecare libertate de mişcare, ce-i drept. Am izbutit să-i trimitem în taină un mesaj, ca să-i aducem la cunoştinţă că te-am salvat la timp.

Clătinând din cap, Richard zise:

— Ce ironie a sorţii! Acum, când sunt liber s-o iubesc, e prea târziu.

— Prea târziu? De ce?

— N-a trecut mult, răspunse Richard ca explicaţie, uitându-se cu încordare drept în faţa sa, spre ceva ce nu exista, de când mi-ar fi venit foarte greu să-mi stăpânesc exaltarea trupească numai dacă mă gândeam la ea. Acum, chiar dacă s-ar afla aici, în faţa mea, nu s-ar petrece nimic.

— N-a trecut nicio lună încheiată de când ai ieșit de acolo, zise Ferrand, șovăind. Mai eşti încă în convalescenţă. De ce nu te duci la cineva care te-ar putea tămădui? Eu n-am făcut altceva decât să te dreg un pic.

Richard își întoarse încet privirea spre celălalt.

— Nu e nevoie de un doftor ca să-mi spună care mi-e beteşugul. Dar am să mă las examinat, dacă asta te poate face fericit. Hai să fim sinceri: nu mi-ai văzut rănile?

Ferrand dădu din cap că da. Se priviră unul pe altul fără să vorbească.

— Te aşteaptă, Richard.

— Nu pot. Pur și simplu nu pot să fac asta. Beatrice merită o soartă mai bună decât să se mărite cu un infirm.

— A pribegit ani de zile ca să te caute. Și-a vândut cinstea, și-a trădat tatăl; totul pentru tine. Crezi că acum are să se răzgândească din pricina... asta?

Richard își trecu nervos mâinile prin păr. Inima lui tânjea după Beatrice, dar când bietul cavaler se gândea la ea, se simţea o epavă. Drept răspuns la întrebarea lui Ferrand, strânse violent pocalul în mâinile sale tremurânde, și zise:

— Nu mă lasă inima să mă duc la ea. Nu pot.

Ferrand își puse cu băgare de seamă mâna pe umărul camaradului său.

— Atunci spune-i totul, zise el, cu blândețe. Ei îi e dor de tine tot pe atâta cât îți e ție de ea. Spune-i adevărul și las-o să hotărască ea.

— Știu care ar fi răspunsul ei. Dacă mă duc la ea, am și luat eu hotărârea în locul ei. Asta face ca problema să fie așa de a naibii de dificilă.

În acea clipă, prin ușa deschisă brusc, un slujitor vesti sosirea unui curier.

Curierul, murdar de pe urma călătoriei, făcu o plecăciune în fața celor doi bărbați, care se sculaseră în picioare.

— *Messires*, doamna de la Lyons-la-Forêt mă trimite încoace.

— Ce veste aduci?

Richard îi spuse să ia loc lângă cămin și îi oferi ceva de băut.

— Contele de Lancaster a cucerit orașul Newcastle. A năvălit în oraș, iar măria-sa regele și suita lui abia au avut timp să-și ia tălpășița. Au fost nevoiți să lase totul acolo: giuvaiericalele, garderoba, caii, totul.

— Și doamna Blanche? întrebă Ferrand.

— A fugit împreună cu ei, ca și *master* Piers și câțiva slujitori. Au plecat la Tynemouth.

— Credeam că Gaveston e bolnav, zise Ferrand.

— Abia se făcuse bine, *messire*, îl informă curierul. Regele avusese de gând să plece mai departe cu *master* Piers și s-o lase acolo pe regină cu doamnele ei de onoare. Erau pe drum spre sud când am fost trimis ca să vă previn.

Richard și Ferrand se priviră unul pe altul.

— Mereu această fiară de Lancaster.

— Dacă-mi dați voie, *messire*, îl întrerupse politicos curierul, ceilalți conți se îndreaptă și ei spre sud, cu trupe înarmate. I-am văzut pe drum.

— Doamna Blanche are nevoie de ajutor?

— Nu, *messire*, regina e în siguranță. E vorba de rege și de favorit.

Richard chemă un slujitor.

— Du-l pe omul ăsta în bucătărie și dă-i o masă pe cinste. Bănuiesc că vrea să-și petreacă noaptea aici. Când fu din nou singur cu Ferrand, Richard zise:

— Blanche vrea să ne prevină. Un război civil bate la ușă, Ferrand. Dacă regele nu poate face rost de întăriri, lupta s-ar putea încheia repede. Lancaster e în stare de orice. Și să ne ferească Dumnezeu dacă ajunge el să tragă sforile. Trebuie să plecăm de aici.

— Să fugim? Și vorbeam despre Haughton-le-Moor, zise. Ferrand.

— Întâmplător, tot acolo ajungem, răspunse Richard. Ferrand îl privi, fără să înțeleagă. Richard se sculase în picioare și mormăi: Omului inima îi spune ce drum să aleagă, dar Dumnezeu îi îndrumă pașii. Se opri în fața francezului. Regele e hăituit ca o vulpe de o ceată de câini. Nimeni nu are curajul să i se alăture, de frica baronilor, care sunt foarte puternici.

— Nu-ți vârî mâinile într-un cuib de viespi, Richard.

— N-am defel planuri eroice, dacă de asta te temi. Tu ce ai face dacă ai fi Eduard?

— De unde vrei să știu?

— Încearcă să te pui în pielea lui. Era în drum spre nord, așa a spus curierul. Ei bine: ce ai face dacă ai fi nevoit să faci să-ți dispară urmele?

— Aș face cale-ntoarsă.

— Exact. Ferrand, ce știm noi? Regele a fost în York, apoi a plecat spre nord și a ajuns la Newcastle. Bănuiesc că pe drum s-a întors în York, ca să facă rost de întăriri. Yorkul este singurul oraș în care s-ar putea bucura de o primire prietenoasă, pentru că a locuit acolo recent. Să sperăm că raționamentul nostru e corect.

— Și gasconul? Regele nu-l poate căra după el pe o asemenea distanță, într-o zonă dușmănoasă.

— Are să-l lase în unul dintre castelele sale.

— În care?

— Asta e o întrebare bună, Ferrand. Are atâtea castele, încât ar avea nevoie de o viață de om ca să le viziteze pe toate. Deci: unul lesne de apărat în caz de asediu, fără îndoială și unul care

să permită o evacuare comodă dacă dulăii baronilor îl încercuiesc. Coasta, presupun.

— Ascultă, zise Ferrand. Dacă-ţi vine atât de uşor să faci acest raţionament, tot aşa le vine şi baronilor.

— Întocmai. Nu-l vor opri, ci vor avea grijă ca regele să nu găsească întăririle pe care speră să le obţină. Plec mâine la York.

— În numele Sfântului Ioan! De ce?

— Pentru că locul cel mai sigur e cel în care sunt aşteptat cel mai puţin: sub nasul lor. Şi pentru că numele meu se mai lăfăie şi acum în fruntea listei celor proscrişi.

— Aha! râse Ferrand. Şi te aştepţi ca regele să fie dispus să te graţieze tocmai în clipa asta, când e fugărit îndeaproape de baroni. Richard dădu din umeri. Aveam de gând să te fac s-o ştergi de îndată ce te restabileşti.

— S-o şterg? Încotro, dragul meu Ferrand? Ştii vreo ţară civilizată unde nu sunt căutat? Trebuie oare să fug iarăşi dintr-un loc într-altul, ca un animal hăituit, fără nicio speranţă de a putea începe o nouă existenţă? Viitorul meu depinde de două lucruri: de graţierea din partea regelui Angliei, acesta fiind singurul de la care o pot aştepta, şi de anularea anatemei, din partea Bisericii. Trebuie să plec la York, Ferrand, cu orice preţ. Nu mai vreau să trăiesc aşa.

— Nu e mai comod să aştepţi mai întâi iertarea din partea Bisericii?

— Păstrez jumătatea cea mai grea pentru la urmă.

— Ştiam că eşti un netot încăpăţânat.

— Ei! Vii cu mine?

— N-ai să pleci nicăieri fără mine, *Richard l'Immortel*![158] Ai un scutier pe cinste!

47

„Created half to rise and half to fall.
Great lord of all things, yet a prey to all;

Sole judge of truth, in endless error hurl'd;
The glory, jest, and riddle of the world!"[159]

Alexander Pope
An Essay on Man[160]

Regele Eduard își primi oaspeții la York, îmbrăcat după ultima modă: purta pantaloni scurți, colanți, și *pour-point*[161]. Richard se îndreptă cu pași hotărâți spre personajul din jilțul de stejar și își îndoi un genunchi. Ferrand, care îl urma foarte aproape, căzu și el în genunchi și îi privi mirat pe amândoi, plimbându-și ochii de la unul la celălalt. Ambii erau înalți și robuști, aveau trup atletic, țineau capul ridicat, iar curbura trufașă a nasului și fruntea lată dovedeau curaj, sinceritate și voință. Dar sub barba sa creață, Eduard ascundea bărbia foarte ascuțită a mamei sale și, în plus, moștenise de la ea firea îngăduitoare și dragostea de artă, ca și statura totuși ceva mai scundă, în timp ce linia bărbiei Bastardului era combativă, ca cea a tatălui său, și mai moștenise de la acesta și îndărătnicia poporului gal. Eduard văzu și o altă asemănare, pe care francezul nu o putea vedea.

— Cine ești? întrebă regele, care uita numele vizitatorilor săi de îndată ce-i erau anunțați.

— Richard de Rhuddlan, sire. Sau, dacă preferați: Richard Bastardul, fost cavaler în New Temple din Londra și comandor al armatei clandestine a templierilor liberi.

Eduard își părăsi jilțul și îi porunci oaspetelui său să se scoale, în timp ce-l privea cu cea mai mare neîncredere.

— Când vorbești de lup, lupul e la ușă, mormăi el. Tocmai vorbeam despre dumneata.

— Când vorbești despre un înger, îi și auzi fâlfâitul aripilor, corectă Ferrand, pe șoptite, dar destul de tare pentru ca vocea lui să ajungă la urechile lui Richard.

Richard zâmbi. Străjerii personali ai regelui, din care doi

stăteau de o parte și de alta a golului ușii, și alți doi la piciorul estradei tronului, se repeziră, dar Eduard îi opri. Leul îmblânzit, care picotise lângă tronul regal, se sculă, cu o încetineală amenințătoare, se îndreptă cu pași hotărâți spre Richard și începu să ragă. Regele smuci lanțul de fier și-și îngropă degetele în coama leului ca să-l calmeze. Ochii verzui ai animalului rămaseră încă îndreptați spre cavaler, care nu se clintise.

— Ia spune-mi, zise regele, de unde ai acest curaj condamnabil, de a apărea oficial la Curtea mea?

— Teamă, sire? Mai degrabă decât curaj. Acum vreo șase săptămâni am evadat din Castelul Pickering, unde contele de Lancaster m-a întemnițat din motive ilegale.

— Ilegale?

— Da, sire. Fără nicio sentință judecătorească, a pus să fiu zidit în celulă, ca să mor de foame.

— Mă tem că domnul conte poate face tot ce i se năzare. Dar nu-mi dau seama prea limpede de ce frica de Lancaster te aduce încoace.

— Sire, zâmbi Richard, cei mai mulți din frații mei sunt acum liberi și camarazii mei nu pot fi căutați și urmăriți: eu n-am trădat niciodată numele lor, ca să-i feresc de anatema Bisericii și ca să-i ocrotesc împotriva persecuției Inchiziției.

— Eu nu doresc o asemenea persecuție. Dar vorbește-mi despre dumneata.

— Nu mă tem de contele de Lancaster: știu cum să mă răfuiesc cu el, dacă ni se mai încrucișează drumurile. Dacă nu, mă las în seama Domnului. Pentru că mă tem de Dumnezeu și mă tem de legile regatului în care vreau să trăiesc. Ați fost iertător față de frații mei. Clemența maiestății voastre se extinde oare și asupra mea?

— Asupra dumitale? Un proscris, un excomunicat, care i-a sfidat pe păzitorii ordinii regatului meu, pe inchizitori și pe episcopi, ba chiar și pe papă?

— Prietenii mei sus-puși mi-au dat de înțeles că ați crezut cu convingere în nevinovăția noastră și că veți crede în ea fără încetare. De fapt, ne-ați ocrotit atât timp cât ați putut. Din clipa în care papa v-a silit să treceți la acțiune, la arestarea fraților

mei, eu am fost conştiinţa maiestăţii voastre, sire. Preţ de mai bine de patru ani, am păstrat în numele maiestăţii voastre legile drepte şi umane ale acestui regat şi am acţionat în conformitate cu ele, ceea ce îndreptăţeşte acum cererea mea de graţiere. Dăruiţi-mi îndurarea maiestăţii voastre, sire. Domnul vă va răsplăti.

Eduard făcu neliniştit câţiva paşi. Nu îndrăzni să se uite la episcopul de York, care se afla printre curteni.

— Ţi-ai făcut propriile dumitale legi, cavalere, zise el, sever. Nu vrem să avem nimic de-a face cu ele. Nu suntem dispuşi să acordăm graţierea, indiferent cui. Pe chipul lui Richard nu era nicio urmă de emoţie. Nu protestă şi aşteptă ca regele să vorbească în continuare. Acum nu te vom aresta, având în vedere faptul că ai venit la Curte din propria dumitale voinţă, cu intenţii onorabile, mormăi Eduard, cu părere de rău. Dar îţi poruncim să părăseşti fără întârziere regatul nostru.

Nu mai era nimic de spus. Richard îşi plecă de îndată capul a supunere. Fără niciun cuvânt, se întoarse şi plecă. Nu văzu că regele se aplecă într-o parte, spre un slujitor, căruia îi şopti cu mâna la gură:

— Du-l repede în încăperea de alături, până nu mi-o iau alţii înainte.

Pe culoar, când fu închisă uşa, în spatele lor, Ferrand zise:

— De ce nu i-ai spus adevărul, acum, când ai avut prilejul?

— Cine sunt eu în realitate? Ce rost are, Ferrand?

Îşi puse degetul pe buze când slujitorul ieşi pe culoar.

— *Messires*! strigă slujitorul după el, când porniră mai departe. Repede, urmaţi-mă.

Richard îl privi pe Ferrand. Fură duşi în grabă în mica anticameră şi li se spuse să aştepte.

— N-am încredere, zise Ferrand. Hai s-o ştergem cât se mai poate. Celălalt dădu doar din cap că nu. Bine, atunci fă cum vrei. Aşadar, surghiunul sau eşafodul. De aceea te-am salvat de la o moarte sigură?

Aşteptară tăcuţi, până ce uşa se deschise în sfârşit şi în anticameră veni regele în persoană. Cei doi cavaleri îngenunchează. Eduard îşi întoarse privirea ca să vadă dacă uşa

fusese închisă după el, şi apoi zise:

— Ridicaţi-vă, *messires.*

Regele îi privi îndelung, măsurându-i din creştet până la tălpi.

— Cine e camaradul dumitale, cavalere? întrebă el apoi.

— Un fost cavaler din capitulul de la Paris. Îngăduiţi-mi, sire, să păstrez secretul cu privire la numele lui: e căutat de regele Franţei pentru spionaj, conspiraţie, trădare, erezie şi magie neagră, Şi ar fi proscris şi excomunicat dacă numele lui ar fi cunoscut.

— Învinuiri care îţi sunt aplicabile şi dumitale. Le rosteşti ca şi cum ar fi glorioase fapte de arme.

— Chiar şi sunt. Nu suntem vinovaţi decât de un singur lucru.

— Spune-l, cavalere.

— Faptul că am eşuat în încercarea de a salva ordinul, sire.

— Este nevoie de curaj pentru a te împotrivi demnitarilor, atât seculari, cât şi spirituali, din această lume, adăugă Ferrand, cu oarecare amărăciune.

— Aşa e, fu regele de acord cu el, continuând să-l privească pe Richard, cu fruntea încreţită din pricina gândurilor. Ne-am mai întâlnit noi vreodată, cavalere?

— Niciodată, sire.

Regele îi privi cingătoarea bătută cu metal.

— Nu demult am avut un vis ciudat. L-am văzut pe tatăl meu. Era mai tânăr decât atunci când l-am văzut pe patul de moarte. Stătea acolo, fără să spună nimic, în bezna visului meu. Baronul scoţienilor în plină glorie! Şi încet-încet a apărut lângă el un al doilea bărbat, care îi semăna mult. Tăcu vreo câteva clipe şi îl privi ţintă pe Richard, înainte de a spune, cu o voce modulată, de parcă ar fi pus un semn de întrebare după cuvintele sale: Dumneata erai... După o pauză neplăcută, întrebă: Al cui bastard eşti dumneata, Richard de Rhuddlan?

Richard văzuse multe lucruri ciudate şi multe dintre ele le luase de bune, dar de data aceasta amuţi. Căzu din nou în genunchi şi-şi duse cu părere de rău mâna spre faldurile sutanei până la cămaşă.

— Mă siliţi să dezvălui un secret care nu poate aduce decât

nenorocire. Vă implor să nu stăruiţi.

— Dă-ţi pe faţă identitatea! Dacă nu, te aşteaptă spânzurătoarea.

Templierul simţi ghiontul lui Ferrand în şold şi scoase la iveală documentul pe care îl găsise în beciurile Templului. Şi i-l înmână regelui. Acesta citi conţinutul, cu o expresie interogativă pe chip.

— Ce înseamnă asta?

— Că m-am născut la Castelul Rhuddlan dintr-o prinţesă galeză, cu zece zile înainte ca regina Eleanor, mama maiestăţii voastre, să dea naştere unui prinţ la Carnarvon. Vă sunt frate consanguin, frate după tată, frate bastard.

Faptul că Lancaster era convins cum că regele ar fi bastardul, substituit fiului legitim, Richard îl ţinu pentru sine: probabil că în mintea contelui, dorinţa dăduse naştere convingerii. Regele rămase cât se poate de calm.

— Şi asta e singura dovadă pe care o ai? întrebă el, fluturând documentul în aer.

— William de La More, pe care îl ţineţi arestat în Tower, îmi poate confirma spusa.

— Te credem şi fără confirmarea lui. Eduard îi restitui lui Richard documentul. Cu mult în urmă a circulat un zvon stăruitor, care după câtva timp a fost uitat. Deci era totuşi adevărat. Deodată începu să râdă şi-şi puse mâna pe umărul lui Richard. Cu asta, socoteala este lichidată: vărul Thomas l-a avut pe unul dintre bastarzi alături, eu îl am acum pe celălalt. Richard îşi aduse aminte aproape instantaneu de cuvintele pe care i le spusese Lancaster în celula sa de la Haughton-le-Moor. „Din partea lui John n-am de ce să mă tem”, spusese contele. Regele parcă îi citise gândurile: John Botetourt. Nu-l cunoşti? A comandat acum vreo cincisprezece ani o parte a flotei. A incendiat Portul Cherbourg şi a luptat în Gasconia şi în Scoţia. Un tip formidabil. S-a căsătorit cu o Beauchamp, şi deci i s-a alăturat lui Guy de Beauchamp, conte de Warwick, şi celorlalţi din şleahta lui Lancaster. Gândul la Warwick, poreclit de Piers Gaveston *the Black Dog of Arden*[162], îl readuse pe rege la problema zilei. Am putea să-ţi folosim cu profit inventivitatea,

zise el, cu un zâmbet trist. De aceea am vorbit despre dumneata cu puţin înainte de sosirea dumitale. Aici, la York, n-am întâlnit decât puţini prieteni. Conţii au fost şireţi: au trecut pe aici înainte de sosirea noastră. Era mai îngrijorat decât lăsau cuvintele sale aproape indiferente să se înţeleagă. Ai mizat pe coroană? îl întrebă el pe Richard.

— Tocmai pentru că sunt cine sunt, având în vedere ceea ce ştiu şi ceea ce gândesc, n-aş dori coroana nici chiar dacă mi-ar fi oferită. Puterea poate schimba un om. Nu ştiu ce aş deveni dacă aş avea puterea; mi-aş trăda poate propriile idealuri. Am venit aici numai pentru că nu vreau să-mi petrec restul zilelor ca un om respins de societate.

— Şi dacă-ţi acordăm graţierea?

— Atunci pot să mă împac cu Biserica.

Cu calm şi plin de hotărâre, se duse spre cămin, luă din cenuşă un tăciune încins şi aprinse cu el pergamentul mototolit. Eduard privi flăcările până ce şi ultima bucăţică de pergament se prefăcuse în scrum în mâna lui Richard.

— Ne-ai convins, zise el. Din păcate, nu-ţi putem acorda graţierea. Nu mi s-ar îngădui. Şi totuşi... Îţi putem dărui libertatea ca răsplată pentru un serviciu deosebit, un dar gras pe care numai un rege îl poate oferi.

— Care anume, sire?

— Salvează-l pe Gaveston. Eşti comandantul unei mici armate, după cum se spune.

— Zvonurile exagerează, sire. Am avut numai o mână de oameni, dar Templul nu mai există, sunt singur.

Nu spuse că oamenii lui ar refuza probabil să lupte pentru favorit.

— Ai de ales. Eşti căutat pentru înaltă trădare şi ştii cum se pedepseşte asta: spânzurătoarea, sfârtecarea şi smulgerea măruntaielor.

Colţurile gurii lui Richard se curbară puţintel în jos, într-un rânjet.

— Doamne sfinte! exclamă Ferrand, nemaiputând să se stăpânească. Dar nu vedeţi că, trupeşte, Richard este o epavă? Îl împingeţi de-a dreptul în mâinile lui Lancaster! Opţiunea pe

care i-o oferiți duce în ambele cazuri la moarte!

— Nu exagera, zise Richard, amabil, apoi se dădu cu un pas înapoi și făcu o ușoară plecăciune. Vă ofer serviciile mele, sire, deoarece să mă ia dracu' dacă am să las nefolosit măcar un singur prilej de a-i pune bețe în roate lui Lancaster. Cel mai mult m-aș bucura dacă l-aș vedea că se bălăngăne în ștreang și dacă aș vedea că securea îi retează gâtul mizerabil și dacă aș putea să-l scuip în obraz când i s-ar rostogoli capul însângerat.

— Cred că-l urăști la fel de mult ca și mine, zise Eduard, vesel.

— Mai mult chiar, deoarece a încercat de două ori să mă omoare, nu pentru că i-aș fi pricinuit vreun neajuns, ci pur și simplu pentru că exist. Iar mâinile lui sunt mânjite de sângele instructorului meu. Regele dădu din cap. Unde e Gaveston? întrebă Richard.

— La Scarborough.

— Aha!

Castelul Scarborough era socotit ca fiind una dintre cele mai fortificate cetăți din Anglia. Clădit pe stânci, în marea ale cărei talazuri spumegânde îi izbeau pe trei laturi zidurile, vechiul castel normand stătea acolo, singur și inexpugnabil, în apa agitată.

— Garnizoana este mică și duce lipsă de merinde, zise Eduard, morocănos. Trupele lui Lancaster înaintează de-a lungul coastei ca să împresoare castelul. Ultimul raport spune că i-a trimis înainte pe Aymer de Valence, pe John de Warenne și pe Henry Percy ca să înceapă atacul. Dacă am fi putut aduna trupe ca să-i venim în ajutor...

„Ar fi putut nimeri mai prost", își zise Richard. Valence, conte de Pembroke, și Warenne, conte de Surrey și Sussex, nu erau baronii cei mai răi. Dacă (nu-i plăcea acest cuvânt)... dacă Eduard ar fi îndeplinit dorința tatălui său și i-ar fi trimis inima în Țara Sfântă cu el, cu Richard, printre cei ce trebuiau s-o însoțească; dacă prințul l-ar fi ascultat pe rege și nu s-ar fi înhăitat cu cheflii de teapa gasconului și în loc să se țină de chiolhanuri ar fi plecat la luptă împotriva scoțienilor, ca să nu mai vorbim de Ordinul Templierilor... Dădu iritat din umeri.

— Cu presupuneri nu facem nimic. Atâta cât pot eu să-mi dau seama, n-aş putea face mare lucru, nici chiar dacă aş avea douăzeci de oameni. Şi dacă n-au destule merinde, nu putem face faţă nici acolo. Am să plec la Scarborough, ca să văd dacă există vreo posibilitate de a-l ajuta să evadeze. Dacă situaţia lui e lipsită de speranţă, am să aştept acolo, ca să văd ce se petrece. Noi desfăşurări pot oferi noi prilejuri de a-l salva. Nu pot să vă făgăduiesc nimic; n-am mai ţinut spada în mână de mai bine de un an de zile.

Eduard dădu din cap și-și scoase un inel de pe deget.

— A ţinut întotdeauna să aibă acest inel. E un dar primit de mine din partea reginei. Dacă poţi ajunge până la el, dă-i-l, și are să aibă încredere în dumneata.

— Regina n-are să se supere dacă înstrăinaţi inelul primit de la dânsa?

Eduard zâmbi. Atâtea și atâtea giuvaiericale ce-i fuseseră dăruite de soţia sa și de familia ei franceză ajunseseră în mâinile lui Gaveston...

— Deocamdată nu va avea de ce să se plângă: e gravidă.

Spuse asta ca și cum astfel își îndeplinise toate obligaţiile.

— E o veste bună, sire. Ocrotească-i Domnul pe regină și pe copil. Richard era convins de ceea ce spusese: venirea pe lume a unui urmaș avea probabil să înmoaie inimile celor ce se răzvrătiseră împotriva regelui. Evenimentul putea să-i fie prielnic. Să sperăm că va fi un fiu, adăugă el, punându-și inelul pe deget.

•

Richard și Ferrand, cu toate că goniseră cei doi diavoli, ajunseseră prea târziu la Scarborough. Pembroke și Surrey se și aflau sub zidurile castelului, iar gasconul nu mai putea face altceva decât să spere că regele îl va scoate din această situaţie dificilă. La 19 mai, Gaveston fu nevoit să se predea și nu avu de ce să se plângă: Aymer de Valence, conte de Pembroke, era un om cu scaun la cap, iar Percy și Surrey erau alături de el și îi puseră gasconului cele mai onorabile condiţii din câte ar fi îndrăznit să spere: cei trei gentilomi îl vor însoţi până la Wallingford, unde se va întruni Parlamentul, ca să ia o hotărâre

cu privire la soarta lui. Acolo îl vor întâlni și pe rege. Și dacă Gaveston nu va fi de acord cu sentința Parlamentului, va fi liber să se înapoieze la Scarborough, cu merinde proaspete. Cei trei conţi jurară pe Evanghelie că-l vor ocroti până la 1 august, după care răspunderea în ceea ce priveşte soarta lui nu le va mai reveni lor, ci Parlamentului. Gaveston fu de acord cu această propunere.

Richard îl trimise pe Raoul la rege, în York, ca să-i raporteze cele întâmplate. „Nu mă îndoiesc, scrisese el, că, însoţit de contele de Pembroke, va ajunge cu bine la Wallingford, unde, dacă va voi Dumnezeu, maiestatea voastră îl va întâlni teafăr și nevătămat."

Grupul se deplasă încet prin ţară, iar Richard și Ferrand îi urmară îndeaproape, cu toate că nimeni nu băgă de seamă prezența lor. Era 9 iunie când trecură râul Cherwell și ajunseră la Deddington, în Oxfordshire. Începuse să se însereze și n-ar fi fost înțelept să-și continue drumul după ce se făcea întuneric. Gaveston fu cazat în casa rectorului parohiei.

Richard își opri calul și dădu pe gât o gură de apă din burduful de piele atârnat de oblânc. În depărtare, un mic grup de călăreţi, care ieșiseră din nou din oraș, se îndreptau spre nord.

— Ăsta era contele de Pembroke? întrebă Ferrand.

Richard dădu din cap că da. Recunoscuse culorile contelui.

— Urmărește-l și încearcă să afli ce învârtește.

Se lăsase noaptea când Ferrand se întoarse în sfârșit cu un zâmbet liniștitor pe chip.

— S-a dus să-și vadă nevasta și-și va petrece noaptea cu ea, într-un castel, nu departe de aici.

— Am senzaţia neplăcută că ceva nu e în regulă, zise Richard. Nu suntem singurii care ne foim pe aici în toiul nopţii.

— Ți-ai pierdut rutina.

Richard nu se înșelase încă niciodată: când mirosea o primejdie, primejdia se confirma.

— Ia gândește-te, zise el. Ăștia ar fi putut să aştepte tocmai un asemenea prilej. Nu uita că au jurat să-l ucidă pe Gaveston și n-au încotro. Surghiunul nu rezolvă problemele iscate de

Gaveston. Gasconul se va întoarce şi va nesocoti chiar şi anatema pronunţată de papă, cum a mai făcut şi în trecut.

— Vorbele tale îmi sună în urechi ca ceva cunoscut, glumi Ferrand.

Richard se hotărî să nu râdă la auzul aluziei.

— Ăştia ar putea, fireşte, să-l condamne la detenţie pe viaţă, dar pe ce bază? Şi chiar aşa... Eduard n-ar sta prea mult pe gânduri dacă să-l elibereze.

— Şi dacă atacă orăşelul?

— Cine vine încoace cu trupe înarmate nu atacă înainte de răsăritul soarelui şi asta e o primă consolare. Vom încerca să-l ajutăm să evadeze.

— Ai putea să tragi mai întâi un pui de somn, zise francezul prudent. Am călărit toată ziua.

— Da, şi am înaintat cu viteza melcului.

— Ne aflăm în teritoriu inamic, Richard. Va trebui să gonim, ca să ne salvăm viaţa, dacă izbutim să-l scoatem de acolo. Va trebui să fim vioi şi odihniţi, şi el la fel.

— Are să gonească, la fel ca noi, dacă-şi dă seama că viaţa îi e în joc.

— Nu înţeleg un lucru: Cum izbuteşti de fiecare dată să cauţi primejdia cu lumânarea?

— Gaveston nu va ajunge viu la Wallingford decât dacă-l ajutăm noi. Nu merită să moară pentru ceea ce a făcut. Eu pun dreptatea mai presus de orice, Ferrand.

— Ura ta faţă de Lancaster te întărâtă. Urmă o scurtă tăcere înainte ca Ferrand să mai cerşească: Numai o oră.

Richard fu de acord, căci era mort de oboseală. Îşi deşeuară caii şi dormiră pe câmp.

Mai era o oră până la răsăritul soarelui, când Richard se trezi speriat, privi stelele şi începu să blesteme de mama-focului. Îl trezi pe Ferrand şi, nu mult după aceea, erau iarăşi călare, în drum spre Deddington. Abia lăsaseră în urmă acoperirea parcimonioasă oferită de copaci şi de arbuşti şi Richard îl apucă pe Ferrand de braţe şi trase de dârlogi. Stătură ca muţi şi ascultară cu atenţie.

— Trupe în marş.

— Mai multe decât mi-ar fi pe plac, fu de acord Ferrand.

— Pe toţi dracii!

În negura cenuşie şi rece se înfiripă lent umbra oraşului, iar în jurul lui o armată mare, alcătuită din ostaşi incolori şi tăcuţi, care se îndrepta spre poartă... Cei doi bărbaţi priviră spectacolul, stăpâniţi de un sentiment de neputinţă.

— Pentru numele lui Dumnezeu, avertizează-l pe Pembroke! exclamă Richard.

Ferrand porni în galop, iar Richard descălecă şi-şi lăsă calul pe loc. Pe jos spera să ajungă în oraş în zorii zilei.

Spre satisfacţia sa, Richard băgă de seamă că nu-și pierduse dibăcia de a se mişca printre liniile inamice fără să fie văzut. Pe la ora la care ajunse în oraş, străzile erau pline cu soldaţi. Supărat, trase concluzia că nu poate face nimic altceva decât să privească.

Intră în una dintre căsuţele de piatră gălbuie şi o găsi părăsită. Cei mai mulţi cetăţeni ieşiseră ca să vadă ce se petrece. Richard sui scara spre pod și se ascunse după o ferestruică, de unde putea vedea strada și intrarea casei rectorului.

În casa rectorului pătrunse acum un bărbat; era contele de Warwick, un om violent și corpolent, care se deplasa ca un taur furios. Îi mersese vestea că e foarte irascibil, însușire dovedită și de spuma prezentă oricând pe buzele lui: un cusur nefericit, care îl făcuse pe Gaveston să-l poreclească „dulăul turbat".

Nu trecu mult, și contele reapăru, urmat de cavalerii și lăncierii săi, care îl duceau cu ei pe Gaveston în cătușe.

Ca să poată trece contele cu prizonierul său, fură nevoiţi să împingă deoparte mulţimea care urla. Oamenii înjurară și fluierară atunci când Gaveston fu dus afară din oraș. El însă părea că nici nu se sinchisește și se uita drept înainte, ţinându-și capul sus.

Richard se amestecă în grabă în mulţime, care se duse după prizonier până afară din oraş. Îşi regăsi calul, încălecă şi porni pe urmele potcoavelor, până la o depărtare unde putea fi în siguranţă, întorcând plin de speranţă privirea spre nord. Nu se zărea niciun semn al contelui de Pembroke, ce trebuia să vină în ajutorul prizonierului pe care jurase să-l ocrotească. Şi nici nu

avea să vină în acea zi, nici în ziua următoare, cu toate că lui Aymer de Valence, care, după ce primise raportul lui Ferrand se dusese în mare grabă la Deddington, îi fusese dat să audă acolo, spre dezamăgirea sa, că nimeni nu vrea să-l sprijine.

Era miezul amiezii unei zile caniculare când Gaveston ajunse la Castelul Warwick, unde conţii de Warwick, de Lancaster şi de Hereford dezbăteau de zor ce trebuie să facă acum cu el.

Templierul descălecă, încântat că ajunseseră în sfârşit la un armistiţiu, şi se încumetă să se apropie de castel cât de mult putu. Apoi rămase ascuns în tufăriş, ţinând atent sub observaţie poarta castelului.

Când întunericul înghiţi zidurile şi turnurile, ieşiră din castel numai Lancaster şi Hereford. Cu o suită impresionantă, îl duceau pe prizonier la Blacklow Hill, un petic de pământ situat chiar lângă hotarul lui Warwick, dar pe teritoriul lui Lancaster.

Richard se luă pe urma grupului şi se ascunse printre copacii rari. Ceea ce se petrecu atunci ar fi trebuit să fie preambulul unui proces, dar nu semăna câtuşi de puţin cu un proces. Gaveston s-ar fi putut aştepta să aibă prilejul de a-și revărsa sarcasmul asupra conţilor. Totuși, aceștia nu-i oferiră nicio posibilitate de a rosti măcar un singur cuvânt și de a pleda pentru a-și susţine cauza. De acolo de unde stătea ascuns, Richard nu putea înțelege ce se spune. Numai din când în când mai prindea câteva cuvinte rostite mai tare. Era limpede că-i aruncau în obraz jigniri, sub masca unor acuzaţii, cele mai multe dintre ele fiind ridicole. Dumnezeu știa că Piers de Gaveston nu voise nimic altceva decât să-i facă plăcere prietenului său regal. Primise, ce-i drept, bijuterii, castele și privilegii, ca răsplată pentru prietenia sa. Cine n-ar fi primit? Dar nu încercase niciodată să pună mâna pe putere sau să-l influenţeze pe rege în probleme de stat. Vina lui Eduard era la fel de mare ca și a sa, dacă domnii conţi, care acum îl acuzau că ar fi făcut farmece ca să exercite o influenţă rea asupra regelui, fuseseră atât de des victimele limbii sale spirituale și usturătoare.

La un semn al lui Lancaster, se sculară în picioare doi bărbaţi şi veniră încet spre Gaveston. Unul dintre cei doi călăi, numiţi

de către Lancaster, trase din teacă o spadă, iar celălalt își ridică securea. Oțelul sclipi la lumina lunii. Gasconul se dădu înapoi. Mai încercă să-și ridice brațele, într-o strădanie zadarnică de a para prima lovitură. Spada cu două tăișuri străpunse trupul neocrotit al lui Gaveston. Acesta își lăsă capul spre spate și, cu ultima suflare, trimise către cerul întunecat o rugă:

— Eduard!

Numaidecât după aceea, securea vâjâi și îi reteză capul dintr-o singură lovitură. Cel care mânuise spada luă capul de păr și îl dădu conților.

— Această limbă nerușinată n-are să mai vorbească niciodată, zise Lancaster.

Lăsară acolo cadavrul însângerat și plecară, fiecare la propriul său castel.

Richard nu avu nici curaj, nici putere să care cadavrul gasconului într-un loc de odihnă mai nimerit. Acum, când era iarăși singur, în întuneric, țipătul de moarte al lui Gaveston și vocea lui Lancaster îl făcuseră pe Richard să retrăiască toate spaimele din anul care trecuse.

Se afla tot acolo atunci când patru ciubotari găsiră în zori cadavrul lui Gaveston, îl puseră într-o loitră și i-l duseră contelui de Warwick, al cărui castel era foarte aproape. Mânat de simțul datoriei, Richard se duse după ei, dar nu fu mirat aflând că Warwick refuză să lase cadavrul să se odihnească pe teritoriul său, deoarece fusese găsit pe terenul lui Lancaster.

Richard lăsă problema Gaveston pe seama lor și porni la drum, ca să găsească răspunsurile la întrebările pe care și le pusese. Când ajunse în sfârșit la Curtea lui Eduard, îl găsi acolo pe Ferrand.

— Teama mea a fost așadar îndreptățită: pentru numele lui Dumnezeu, de ce te-ai întors? Știi ce te așteaptă? izbucni francezul, mirat.

— Ai și aflat?

Ferrand dădu din cap afirmativ.

— Eram de față când i s-a povestit. „Doamne sfinte!”, a spus el. „Ce prostie am făcut! Aș fi putut să-l previn să nu ajungă niciodată în mâinile lui Warwick!” A jurat să-l răzbune în sânge.

Când am plecat de lângă el, plângea ca un copil. Între timp a trimis la Londra ordine noi, în care îi dă orașului însărcinarea să păzească porțile în numele lui; și are de gând să plece în Kent, ca să adune acolo trupe și să convingă *les Cinque Ports*[163] să treacă de partea lui.

— Aș putea vorbi acum cu el?

— Te așteaptă, dar te sfătuiesc să nu te duci.

Ferrand parcă vorbise în vânt, căci Richard se duse numaidecât în camera regelui, îi împărtăși acestuia compătimirea sa în legătură cu pierderea prietenului regal și îi dădu înapoi inelul, pe care nu-l putuse folosi.

— Împărtășesc din toată inima mâhnirea maiestății voastre.

Văzând că nu primește răspuns, îl privi pe Eduard drept în ochi.

— Mă supun voinței maiestății voastre. Am încercat și imposibilul, dar am dat greș.

— Spune-ne ce s-a întâmplat.

Fără să omită niciun amănunt, Richard istorisi din nou îngrozitoarele evenimente.

— Lancaster, Warwick și Hereford l-au osândit, zise el în încheiere. Au așteptat ca Pembroke să săvârșească o greșeală și au știut precis cum să se folosească de ea. Pembroke nu merită niciun blam: am aflat că a făcut tot ce a putut ca să-și repare greșeala și să-l salveze pe Gaveston, dar nici necuratul în persoană n-ar fi putut să-l mai smulgă din ghearele lor.

— Nu ne-ai spus încă numele celor ce l-au ucis.

— I-am urmărit și am dat peste unul dintre ei lângă Kenilworth. E un galez, în serviciul lui Lancaster. Îmi amintesc clar mutra lui.

— Nu-i știi numele?

Richard știa că trebuie să fie extrem de prudent.

— Când va veni vremea să fie pedepsit, am să vi-l spun.

Era ultimul pas de care mai depindea viața lui, în ipoteza că regele îi va cruța viața de dragul răzbunării.

— Vremea a venit! exclamă regele, mânios. Chiar în clipa asta mobilizăm o armată ca să-i lichidăm pe acești complotiști infami!

— Nu veţi putea pune mâna pe ei: ucigaşii au fugit. Aşteptaţi până vine vremea... Poporul vi se alătură. Aderenţii maiestăţii voastre sunt acum la fel de numeroşi ca cei ai conţilor, dar asta nu e de ajuns. Aşteptaţi până ce veţi avea suficient sprijin ca să...

— Acum!

Dacă Richard ar fi ştiut că Eduard luptă cu aceeaşi înverşunare împotriva propriei sale persoane ca şi împotriva baronilor săi, l-ar fi înţeles mai bine. Eduard era strâns ca într-un cleşte între propria sa lipsă de dibăcie şi măreţia pe care poporul o aştepta din partea lui: nu avea încredere în sine, nu avea încredere în propriile sale gânduri, şi se lăsa influenţat de către alţii, care erau mai fermi, dar nu atunci când vinul îi înfierbânta sângele. Acesta era cazul acum.

Eduard sări din jilţ şi-şi azvârli cupa de argint prin cameră.

— Am să-i fac fărâme, izbucni el, cu mânie stăpânită, şi întinse apoi un deget spre Bastard: Şi pe tine am să te fac fărâme!

Plecându-şi capul, Richard lăsă să treacă furtuna peste el.

— Celălalt, cel ce a mânuit spada care l-a străpuns pe *Master* Piers... zise el prudent.

— Da?

— A fost John Botetourt, celălalt bastard.

— Să-l bată Dumnezeu! strigă Eduard. Întinse o mână tremurândă spre un clopoţel şi trase de şnur. Arestaţi-l pe omul acesta, le zise el străjerilor, care dădură buzna în cameră.

Richard aşteptă calm să i se lege mâinile la spate.

— Ştiam că dacă mă înapoiez ca să vă informez voi fi întemniţat, zise el. Prefer să mor, decât să fiu nevoit să mai trăiesc ca un animal hăituit. V-am implorat să mă graţiaţi, sire. Acum, dacă nu pot obţine graţierea, vă cer o ultimă favoare. Eduard dădu scurt din cap. Vă cer să ordonaţi să fiu executat imediat. N-am să mă întorc într-o temniţă.

Regele nu era crud din fire, dar acum vinul îi înceţoşase mintea.

— Spânzuraţi-l!

Richard mulţumi plecându-şi capul.

— Nu trimiteţi la spânzurătoare pe cine ar fi trebuit, zise el

fără amărăciune. Vă rog să vă răfuiţi cu Lancaster şi în numele meu, când va veni vremea.

Era la jumătatea drumului spre spânzurătoare, când Eduard apăru la o fereastră care dădea spre curtea de onoare. În clipa în care călăul îi punea lui Richard ştreangul de gât, regele îi dădu comandantului gărzii ordinul ca prizonierul să fie adus încă o dată în faţa lui.

— Ai să fii graţiat, mormăi el, cu un gest de nerăbdare către un scrib care stătea pregătit cu pergament şi cu pană de gâscă. Dar îţi dăm numai *un* an. Apoi trebuie să dispari din regatul nostru.

După ce îi fură dezlegate mâinile, Richard căzu în genunchi, cu capul plecat.

•

Când, după câteva minute, fu iarăşi călare alături de Ferrand, acesta zise:

— Poate vrei să aduci acum la îndeplinire misiunea pe care ai lăsat-o neîndeplinită.

— Care anume?

— Te aşteaptă cineva. Numele persoanei este Beatrice de Morley.

— Lasă baltă chestia asta.

Ferrand nu mai putu răbda.

— Nu te ascunde după deget, prostănacule şi încăpăţânatule! Măcar o singură dată nu te gândi numai la tine! Dacă eşti un om dintr-o bucată, du-te s-o iei!

Explozia bruscă a lui Ferrand îl făcu pe Richard să-şi piardă cumpătul, dar mânia lui învinse mirarea.

Ferrand se sperie de el însuşi.

— N-am vrut să te jignesc, Richard. E vorba să se mărite cu altul.

— Ea... Ce? Cu Scarborough?

— Nu, ăla n-a mai vrut-o. De fapt, nu prea a mai avut mulţi pretendenţi, după cele întâmplate. Acum trebuie să se mărite cu un oarecare, un bădăran fără carte, un bou, care a fost înălţat cavaler, pentru că tatăl lui are întâmplător un titlu. E vorba de un om în vârstă, care ar putea foarte bine să-i fie tată. Şi ai

făcut-o să creadă că nu ţii la ea.

— Când urmează să se mărite?

— Peste două săptămâni.

— Doamne! De ce nu m-am prăpădit în temniţă? De ce nu m-a lăsat Eduard să mor spânzurat?

— Ţi-ai pierdut curajul?

— Nu, dar nu mi-a venit niciodată atât de greu să iau o hotărâre.

— Grăbeşte-te: rochia de mireasă e gata. Şi suntem abia în nord.

— Pentru numele lui Dumnezeu! Vrea cineva să mă lase să cuget?

Preţ de o bună bucată de vreme nu mai vorbiră. Nici Raoul, care li se alăturase curând după aceea, nu îndrăzni să spună niciun cuvânt.

48

„My hair is grey, but not with years,
Nor frew it white. In a single night,
As men's have grown with sudden fears."{164}

Lord Byron,
The Prisoner of Chillon{165}

— Am să fac încă o dată apel la ajutorul credincioşilor mei prieteni, ca să nu fiu înjunghiat pe la spate când o strâng în braţe.

Cu o săptămână înainte de data hotărâtă pentru căsătorie, Richard se îndrepta spre Haughton-le-Moor în fruntea unui grup de zece oameni. Trimise unul dintre ei înainte, ca să-i vestească sosirea.

— Seniorul meu Richard de Rhuddlan îl salută pe seniorul de Morley şi cere încuviinţarea de a intra în castelul dumisale, împreună cu suita sa, zise cavalerul.

— Rhuddlan? Nu-l cunosc, mormăi Morley, dar numele acesta avea destulă însemnătate pentru Beatrice, care o trase de mânecă pe maică-sa, cât se poate de discret.

— Un *border lord* galez, aşa cred, zise lady Morley. Ştia că aceştia erau oricând bineveniţi la soţul ei şi, la urma urmei, Rhuddlan era galez. Un nuntaş venit, mai devreme, după cum presupun.

— Am să-l primesc pe cavaler. Să i se deschidă poarta, zise seniorul de Morley.

Nu trecu nici jumătate de oră şi Richard trecu în galop podul

mobil. Încercă să nu se gândească la nimic atunci când descălecă şi când se îndreptă cu paşi mari spre uşa de lemn bătută cu metal, care stătea larg deschisă. Ştia cum are să-l găsească: Morley în jilţul lui cu spătar înalt, pe un podium, cu soţia lui la stânga şi cu feciorii lui la dreapta, aceştia probabil cu soţiile lor. Morley avusese un an greu.

Iar Beatrice… nu va fi departe de mama ei, unicul ei sprijin într-un anturaj ostil, şi va încerca să pară cât mai pasivă cu putinţă.

Cizmele lui Richard răsunară pe lespezile vopsite ale pardoselii. Își știa oamenii în spate, gata să-l ocrotească la nevoie. Nu se opri ca să-l salute pe castelan, ci se sui pe estradă dintr-o săritură. Numai vreo câţiva metri îl mai despărţeau de Beatrice, care se sculă încet, cu chipul radios, cu un zâmbet de fericire pe buze. Lumea părea că se estompează în jurul ei: Beatrice nici nu băgă de seamă că Morley și feciorii lui săriră în sus, cu pumnalele scoase din teacă. Șase dintre oamenii lui Richard îi imobilizară. Richard își întinse un braţ și o trase pe Beatrice la pieptul său și-și îngropă faţa în buclele ei roșii-auri, ca să-și ascundă lacrimile pe care nu și le putea stăpâni.

— Cred că am să plesnesc de fericire, șopti el.

Beatrice nu-i putu răspunde, dar Richard simţi cum îl cuprinde ea cu braţele, ca să nu-i mai dea drumul niciodată.

Trista datorie urma să fie acum îndeplinită.

— Trebuie să-ţi vorbesc între patru ochi, zise el.

Îi luă mâna firavă și rece în a sa și o urmă, după ce le făcu un semn oamenilor săi să păzească ușa, pe care o trase după el. Niciunul din membrii familiei Morley nu spuse nimic. Lady Morley urmări cu privirea condurii lui Beatrice; un zâmbet îi împodobea trăsăturile blânde ale chipului.

Când ajunseră în odăiţa din turn, de la capătul scării în spirală, Beatrice îi sări din nou lui Richard de gât și îl sărută mult și cu patimă. Apoi, cu respiraţia tăiată, i se desprinse din îmbrăţișare și îl cercetă preţ de câteva secunde de la oarecare depărtare.

— Sunt în culmea fericirii.

N-ar mai fi fost nevoie să spună asta. Richard o luă de braţ și

îi arătă mica bancă din piatră din firida ferestrei.

— Ia loc și ascultă. Surprinsă de seriozitatea din vocea lui, Beatrice se supuse. Vreau să știi cum stai: am venit ca să te scap de o căsătorie pe care n-o dorești. Mai mult nu-ţi pot făgădui. Beatrice rămase tăcută. Regele mi-a acordat graţiere și mi-a îngăduit să mai stau în Anglia numai un an. Îi întinse cele două coli de pergament pe care le avea la el. Una era actul de graţiere; pe cealaltă o derulă în faţa lui Beatrice. Mai sunt încă un om anatemizat de Biserică. Trebuie să fim prudenţi, nu trebuie să fim văzuţi împreună, altminteri anatema te va lovi din nou și pe tine, a doua oară din vina mea. L-am rugat pe episcopul Londrei să-mi dea îndrumări ca să scap de anatemă.

Vorbea repede, trăgând cu urechea la sunetele din castel. Nu se simțea în largul lui.

Timp de un an întreg, așa spunea în scrisoare, era obligat să postească, adică să mănânce numai o dată pe zi și fără carne, să asiste la toate slujbele, iar dimineața, după slujba de utrenie, în prezența unui preot, să se arunce în țărână și să rostească *Crezul* cu glas tare. Abia după trecerea acelui an, papa va hotărî ce penitență trebuie să facă în continuare cavalerul, înainte de a-i da absoluția și de a-i anula anatema.

— De timpul care mai rămâne, și care nu va fi lung, am neapărată nevoie ca să fac exerciții până ajung să fiu din nou în formă ca mai înainte. Așadar nu te pot ocroti. Trebuie să pleci la castelul prietenului meu, cavalerul d'Uzès, în Franța, unde ai să fii în siguranță.

— Și după aceea, abia după aceea, putem să ne… putem să ne căsătorim?

Richard înțelese ce era în capul ei: abia după aceea avea să se simtă cu adevărat în siguranță, abia după ce Biserica îi va fi legat unul de altul și niciun alt bărbat să nu mai poată interveni în viața lor, în afară de tatăl ei.

— Dacă mai poate fi vorba de o căsătorie. Beatrice îl privi, așteptându-l să-și regăsească îndrăzneala. Dacă mai poate fi vorba de o căsătorie, mai zise el încă o dată, pentru că mai trebuie să știi încă ceva. M-ai întâlnit când încă mai eram tânăr, puternic și sănătos.

Beatrice îi puse un deget pe buze.

— Taci, Richard. Ești tot așa.

— Nu, nu; au trecut mai mult de trei ani de la prima noastră întâlnire, trei ani grei, pe care n-aș vrea să-i mai retrăiesc. Am prea multe fire de păr cărunt, Beatrice, iar în suflet am tot atât de multe cicatrice ca pe trup. Nu mai sunt nici umbra celui ce am fost.

— Ai și început să arăți mult mai bine, protestă ea. Ai să uiți anii aceia mai repede decât îți închipui. Doresc la fel de mult ca și tine să izgonesc din minte toate acele amintiri.

— Mă vor urmări toată viața. Știi cum era torturat un templier care se încăpățâna să-și susțină nevinovăția, care refuza să-și trădeze tainele și frații chiar după cazne trupești și sufletești extrem de grele? Beatrice, bineînțeles, nu știa. Era atârnat de organele genitale. Beatrice își acoperi fața cu mâinile și nu putu să rostească niciun cuvânt. Asta nu s-a întâmplat numai în Franța. Doctorii au constatat că n-am să mai pot zămisli niciodată copii și trebuie să-i cred. De altfel știam și singur.

Sunase ca un lucru de la sine înțeles, ca și cum s-ar fi împăcat cu această situație.

Se așteptase însă din partea ei să se gândească și la viitor, căci acum ea aflase că nu va mai putea niciodată să nască un copil, că nu va mai fi niciodată mamă, cel puțin nu a copiilor lui, chiar dacă Biserica le-ar încuviința căsătoria. Dar Beatrice își trecu degetele prin părul lui și îi sărută tot chipul. În timp ce lacrimile îi curgeau șiroaie pe obraji, șopti:

— Doamne! Bietul meu Richard! Ce îngrozitor!

— Meriți o soartă mai bună decât să-ți târăști tot restul zilelor alături de un bărbat neputincios, de un infirm.

Amărăciunea cuvintelor lui trăda acum cât de mult se disprețuia Richard pe sine din pricina infirmității sale.

— Nu vorbi așa. Văd că nu te-ai îngrășat.

— N-am avut încă timp să mă îngraș, zâmbi el.

— Și vocea îți e încă la fel de groasă.

Beatrice îl privi în ochi, în ochii lui cenușii, în care nu mai rămăsese nimic din scânteierea de odinioară, nimic din

incandescenţa focului lăuntric.

Era oare acesta bărbatul pe care îl cunoscuse cu trei ani în urmă? Va redeveni el oare vreodată cel ce a fost? Beatrice nu se gândi prea mult la toate acestea. Să trăiască alături de el, oricum ar fi el de schimbat, era pentru ea de preferat, decât să trăiască lângă un altul, care nu putea nici măcar să stea în umbra lui.

— Te iubesc şi nimic nu mă poate face să-mi schimb simţămintele.

— Eşti mai frumoasă chiar decât îmi pot aminti.

— Spune-mi, Richard, cine e bărbatul căruia mi-am dăruit inima?

— Richard de Rhuddlan.

— Ştiu că te-ai născut acolo. Vrăjitoarea din Wirral mi-a spus. Tot ea mi-a spus şi că mai e ceva.

— Nimic. Hai să mergem, Beatrice.

Dar ea rămase nemişcată.

— Îmi ascunzi ceva?

— Nu e ceva important. Apoi, uitându-se pe fereastră, adăugă: Sunt cel ce sunt şi gata.

Beatrice se sculă în picioare. Se duse spre lada bogat împodobită de lângă patul ei, scoase din ea o casetă simplă şi îi săltă capacul. Zăngănitul metalic îl făcu pe cavaler să-şi întoarcă privirea.

— *Esquire* Richard, zise ea lent, alintând pintenii. Îndepărtase stratul de vopsea şi acum aurul roşu sclipea la lumina soarelui. Ăştia sunt probabil tot ce ai moştenit vreodată de la el. Când ţi i-a dat maestrul Templului nu ştiai că acestea erau iniţialele tatălui tău? Ce înseamnă cele două litere, Richard?

Până în această clipă Richard nu se gândise la pinteni.

— *Eduardul Rex,* zise el fără să şovăie. Pe lângă dragostea ta, acesta este poate cel mai preţios dar ce mi-ai putut oferi. De aceea ai dreptul să ştii adevărul.

Cu răsuflarea tăiată, Beatrice sări în picioare şi făcu un pas înapoi. Păli şi apoi făcu o reverenţă adâncă.

— Încetează cu prostiile, Beatrice! Nu sunt decât un bastard! Râzând, Beatrice îi căzu în braţe. Făgăduieşte-mi că aici ai să-ţi

pui pentru totdeauna lacăt la gură. Și după ce Beatrice, cu mâna pe inimă, dăduse afirmativ din cap, zise: împachetează-ţi lucrurile. Plecăm.

După câteva secunde se întoarseră în sală.

— Morley, poţi să contramandezi căsătoria fiicei dumitale, îi zise el gentilomului.

Dădu oamenilor săi ordinul să le lege seniorului de Morley şi feciorilor lui mâinile şi picioarele şi să-i ducă afară.

Cavalerul îi făcu o plecăciune doamnei de Morley şi îi sărută mâna pe care ea i-o întinsese.

— N-o să le clintim soţului dumneavoastră şi fiilor dumneavoastră niciun fir de păr. Mâine îi puteţi regăsi în Pădurea Hamsterley, în locul în care am întâlnit-o pe fiica dumneavoastră. Dar dacă vin după noi oameni înarmaţi, soţul şi fiii dumneavoastră nu vor rămâne teferi.

Doamna dădu din cap că a înţeles şi îşi îmbrăţişă fiica.

49

„Wisdom has tought us to be calm and meek,
To take a blow, and turn the other cheek,
It is not written what a man shall do
If the rude caitiff smite the other too."{166}

Oliver Wendell Homes,
Non Resistance{167}

Richard parcursese partea centrală a Bisericii Old Saint Paul's, şi rosti o rugăciune în faţa altarului Sfintei Maria.

Era cu puţin înainte de sfârşitul anului său de penitenţă, care lui i se părea că durase mult mai mult. Cu greu găsise timpul necesar pentru exerciţiile sale militare, la care câţiva prieteni credincioşi îl ajutaseră cu infinită răbdare. Oricât de solicitat de îndatoririle sale faţă de Biserică, în gând se aflase adeseori alături de Ferrand care, pe moşia familiei sale, se ocupase de Beatrice şi îi ţinuse tovărăşie. O însoţise când domniţa voise să vâneze sau să facă un tur călare, sau să se ducă la oraş după cumpărături, sau când se distra cu saltimbancii care vizitau castelul, după cum îi aducea regulat la cunoştinţă Ferrand lui Richard în scrisorile sale.

Richard o iubea cu patimă pe Beatrice şi îi făcea bine lectura, repetată iar şi iar, a cuvintelor lui Ferrand, care și-ar fi vărsat sângele ca s-o ocrotească.

Richard își înălță privirea spre icoana Maicii Domnului, pe care o rugă să-l ierte că în cursul anului său de penitență îi fusese atât de dor de Beatrice. Acum trebuie să i se înfățișeze

pentru ultima dată episcopului Londrei. Pașii i se îndreptară agale spre altarul principal. La piciorul scării cu câteva trepte, care duceau spre altar, Richard se trânti la pământ.

— *Credo in unum Deum, Patrem omnipotentem, factorem caeli et terrae, visibilium omnium et invisibilium*[168]... Nu era o bodogăneală conștiincioasă, urmare a unei îndatoriri: vocea lui, clar inteligibilă, exprima, plină de foc, credința sa fierbinte. *Deum de Deo, lumen de lumine, Deum verum de Deo vero*[169]... Timp de trei sute șaizeci și cinci de zile, în fiecare dimineață, aceiași pași ca să se încline în fața voinței Bisericii, care abuzase de el. Perseverența lui impunea respect. *Et incarnatus est de Spiritu Sancto ex Maria Virgine. Et homo factus est. Crucifixus etiam pro nobis*[170]... Tivul unui veșmânt violet se opri foșnind lângă bărbatul întins, pe pardoseala de piatră. Ralph Baldock, episcop de Londra, își lăsă privirea în jos, spre capul blond cu șuvițe de păr cărunt... *Et resurrexit tertia die, secundum Scripturas. Et ascendit in caelum; sedet ad dexeram Patris*[171]... urmă vocea penitentului. Richard simți prezența episcopului, deși nu-l putea vedea; cunoștea mirosul veșmântului de lângă el. Baldock ascultă atent, cu un zâmbet care nu radia dragoste, ci triumf asupra bărbatului care stătea plecat în fața lui în țărână. În fața lui? Richard nu se pleca decât în fața unui singur Domn – cel suprem. *Et unam, sanctam catholicam et apostolicam Ecclesiam*[172]... repetă Richard, care știa ce înseamnă această tuse discretă. „N-ai înțeles bine”, spusese Baldock prima dată. Richard ura această tuse discretă. Și întotdeauna la același vers. Richard șovăi câteva clipe, așteptând a doua tuse discretă, care avu puțin mai târziu un ecou sec în încăperea de piatră... *Et unam sanctam catholicam et apostolicam Ecclesiam*, zise el încă o dată și așteptă iar câteva clipe, dar acum fu tăcere. *Confiteor unum baptisma et remissionem peccatorum. Et expecto resurrectionem mortuorum. Et vitam venturi saeculi. Amen*.[173]

Se sculă încet în picioare, făcu o cruce și se întoarse spre episcop. Căzu încă o dată în genunchi și sărută ametistul purpuriu de pe inelul purtat de episcop.

— Ți-ai încheiat anul de penitență, zise Baldock. Ai dovedit astfel că te-ai întors la învățătura Bisericii Catolice și că ți-ai

abjurat erezia.

— Spuneţi-mi ce-mi mai cere Sfântul Părinte. Sper, monseniore, că i-aţi scris cum că dorinţa mea fierbinte este să mă împac cu Biserica şi să mă eliberez de povara excomunicării.

— Mai este un drum lung de străbătut, fiule. Graba dumitale este deplasată. Richard îl urmă într-o încăpere mică, unde episcopul se instală pe un scaun şi luă în mână un sul de pergament cu pecetea papală. Sfântul Părinte, începu Baldock, ţi-a prescris două pelerinaje mai mari şi unul mai mic. Acesta din urmă este cel de la Canterbury.

— La Canterbury?

Termenul de un an pe care i-l dăduse regele expirase însă şi el trebuia să fie plecat din Anglia până la sfârşitul săptămânii în curs. Episcopul îşi ridică mâna ca să-l liniştească.

— Stăpânul meu, regele, ţi-a mai dat o lună în plus ca să-ţi poţi executa anul de penitenţă. Îţi mai dă încă o lună pentru pelerinajul de pedeapsă la Canterbury, înainte de marea sărbătoare a Adormirii Maicii Domnului trebuie să-ţi faci pelerinajul la Canterbury şi să pleci din Anglia.

Episcopul îi dădu lui Richard scrisoarea pe care acesta trebuia s-o înmâneze unui anumit preot.

— Ai să umbli desculţ, îmbrăcat într-o târsână, iar când ai să te înapoiezi la Londra, ai să-mi înmânezi un înscris al unui preot de la catedrala de la Canterbury ca dovadă că ai executat pelerinajul.

— Şi celelalte două?

— Pelerinajele mai mari pe care ţi le-a impus papa sunt cel de la mormântul Sfântului Iacov, de la Compostela, în Galicia, şi cel de la Roma, de executat în termen de un an, ca şi primul, desculţ şi în târsână.

Cavalerul oftă şi luă şi scrisorile pe care trebuia să le aibă la el în acele călătorii.

— În timpul pelerinajelor te bucuri de ocrotirea Sfântului Scaun – pentru că ai să te afli şi pe teritoriul regelui Franţei. Deoarece scrisorile pe care ai să le aduci de la Compostela şi de la Roma n-ai să mi le poţi arăta mie, ai să-ţi închei călătoria la Avignon, unde ai să-l convingi pe Sfântul Părinte, personal, că ai

executat celelalte două pelerinaje. Ai să afli atunci de la el partea a treia și ultima a pedepsei la care ai fost condamnat.

— A treia și ultima? întrebă Richard, simțind un fior rece pe șira spinării. Santiago de Compostela și Roma sunt unanim admise ca suficiente pentru un eretic care s-a convertit. În plus mi-am dus în spate pedeapsa un an întreg și până atunci voi fi executat penitența și la Canterbury.

— Un an la Canterbury, la Roma și la Santiago de Compostela sunt de ajuns pentru dumneata numai ca să obții iertarea Bisericii: are să ți se anuleze anatema – atât și nimic mai mult. Papa cere ca după aceea să te retragi tot restul vieții și să ispășești într-o mănăstire cisterciană *in clausura*[174].

Richard se făcu alb ca varul și nu se putu stăpâni decât cu mare greutate. Evadase oare din Castelul Pickering ca să-și dea celula în schimbul alteia? *In clausura*... Asta însemna că la mănăstire avea să fie cu totul izolat de lumea de afară; chiar și capela ar fi fost pentru el teren interzis: un călugăr care trăiește *in clausura* asistă la liturghie dintr-o încăpere alăturată capelei și nu mai are voie să întâlnească nicio ființă vie, decât pe stareț.

— Această pedeapsă nu are nicio legătură cu ceea ce am păcătuit față de Biserică și de Dumnezeu.

— Nu uita că mulți dintre frații dumitale vor fi obligați să-și petreacă restul zilelor într-o temniță; unii au sfârșit chiar pe rug. N-am nevoie să-ți spun care ți-ar fi fost soarta, dacă ai fi fost arestat nu de regele Angliei, ci de regele Filip. Va fi destul de greu de găsit în afara Angliei o mănăstire care să vrea să te primească. Sentința este chiar generoasă.

— Timp de patru ani de zile am făcut ceea ce am socotit cu mâna pe inimă că trebuie să fac pentru ca să slujesc Templul. Modul meu de lucru n-a fost poate cel care ar fi fost de așteptat, din partea unui templier, dar nici adversarii noștri n-au procedat altfel. Nu m-am făcut vinovat decât de faptul că am încălcat unele reguli ale Templului. Optsprezece luni am fost nevoit să-mi ispășesc greșelile: șase în temnița lui Morley și aproape douăsprezece în cea a lui Lancaster. Pe trupul și sufletul meu rămân definitiv urmele acestor perioade de detenție. N-ar trebui oare ca Biserica să-și înceteze răzbunarea și să-și înceapă

îndurarea?

Ralph Baldock mormăi dezaprobator.

— Te-ai ridicat în public împotriva papei, te-ai răsculat împotriva voinţei Bisericii şi ai crezut că astfel slujeşti Templul. Ascultarea e mai bună decât jertfa şi supunerea mai bună decât grăsimea Nernecilor. Căci nesupunerea este un păcat la fel ca vrăjitoria.

— Samuel, recunoscu Richard citatul[175]. Nu, monseniore, n-am slujit decât adevărul, căci am silit Biserica şi pe papă să vadă acolo unde au început să fie orbi.

— Adevărul? Adevărul se află aici, în aceste rapoarte. Episcopul ciocăni cu ametistul colile de pergament din faţa sa, de pe masa de scris. Mărturisirile dumitale, cavalere. În prezenţa inchizitorului L-ai renegat şi pe Hristos!

Cavalerul îşi ridică privirea spre tavan. Nici acum nu putea să-şi amintească de acea clipă fără să simtă din nou durerea.

— Stă oare scris în acele rapoarte că n-am să am niciodată urmaşi, mulţumită zelului cu care Biserica a crezut că trebuie să-mi salveze sufletul?

— Am aflat că ai răpit-o pe domniţa de Morley şi că te aşteaptă în Franţa. Ai avut de gând să te însori? Râsul lui fu plin de sarcasm. Apoi adăugă: Învăţătura Bisericii spune că o căsătorie se încheie pentru a uni un bărbat cu o femeie. E vorba de o unire sufletească şi trupească. Dacă aceasta nu este cu putinţă în sensul cel mai strict al cuvântului, atunci Biserica nu va fi niciodată de acord cu căsătoria dumitale. Făcând abstracţie de asta şi de osânda dumitale, trebuie să-ţi amintesc de legământul solemn pe care l-ai făcut în Templu.

— Legământ?

— Da, fiule. În lunile din urmă s-au ivit câteva cazuri de foşti templieri care au vrut să se căsătorească. Am fost nevoiţi să refuzăm, pentru că celibatul le este impus pe viaţă. Nu te socoti dezlegat de legământul pe care ai jurat să-l respecţi. Ai optat şi dumneata pentru mănăstire.

— Eu n-am avut niciodată dreptul de a opta, mormăi Richard. Au optat alţii în locul meu.

— Eşti totuşi un călugăr, ripostă celălalt, dar te simţi legat de

lume și de tot ceea ce se află în ea. Cunoști cazul lui Origene din Alexandria, care s-a castrat cu mâna lui, ca să nu fie ispitit de slăbiciunea cărnii și ca să ajungă astfel mai aproape de Dumnezeu? Ia-l ca pildă și nu te plânge. Legământul te leagă.

Richard nu mai avea nicio putere asupra sângelui său de Plantagenet, care fierbea.

— Legământul făcut în Templu? Templul pe care dumneavoastră și Biserica dumneavoastră l-ați osândit, deocamdată, pentru că v-au lipsit dovezile vinovăției noastre... și l-ați suspendat pentru nu mai puțin de două sute de ani... Și ne cereți să respectăm legământul pe care l-am făcut când am intrat în acel ordin, nimicit într-un mod atât de laș? Îndrăzniți să ne cereți asta? Ipocrizia dumneavoastră, monseniore, pute până la poarta raiului!

Urmă o tăcere amenințătoare. În depărtare răsuna ciocănitul pietrarilor care lucrau la noua fleșă a bisericii.

Richard râse ironic.

— În ceea ce privește partea a treia și ultima a pedepsei mele, trebuie să vă lămuresc, pe dumneavoastră și pe papă, că același legământ de care mă socotiți legat mă leagă totodată de următoarea interdicție a Templului: cine a intrat o dată în Ordinul Cavalerilor săraci ai lui Hristos și ai Templului lui Solomon nu are voie să mai intre niciodată în alt ordin militar sau monahal. Am dat dovadă că-mi respect legământul, Baldock, timp de trei sute și șaizeci și cinci de zile. Miopia dumneavoastră amenință să-mi anuleze acum toată osteneala. Am să-mi execut pelerinajele, deoarece credința mea în Dumnezeu este neclintită. Dar mă borăsc pe Biserica asta!

Cu aceste cuvinte se întoarse. Pe drumul prin catedrală, își opri brusc pașii furioși. Și căzu în genunchi în fața icoanei Maicii Domnului.

— Sfântă Născătoare de Dumnezeu! Îndură-te!

Cerul răspunse cu un fulger, precum și cu un tunet care făcu să se cutremure pământul. O ploaie cu găleata se prăvăli peste Richard la ieșirea din biserică. Dar asta nu-l stingheri pe cavaler, care își înălță privirea și lăsă ploaia să-i clătească fața înfierbântată.

— După Canterbury, mai întâi la Avignon, își zise el sieși.

50

„O Segnor mio, quando sarò io lieto
a veder la vendetta che, nascosa,
fa dolce l'ira tua nel tuo secreto?”{176}

Dante Alighieri,
Purgatorio, *Canto XX*

Pentru călătoria la Canterbury, Richard nu avusese nevoie decât de o săptămână, și, cu o scrisoare mai puțin în buzunar, se îmbarcă la începutul lui august spre Franța, în tovărășia lui Blanche, a băiețelului ei Étienne, a lui Raoul și a câtorva slujitori. Când călcară pe solul domeniului Lyons-la-Forêt, Blanche se întoarse către cavalerul englez.

— Fii binevenit pe domeniul meu, Richard, zise ea. Îți mai aduci aminte cum ne-am întâlnit aici?

— Prefer să nu-mi aduc, răspunse el, râzând.

Mai trecu o bună bucată de timp până să vadă meterezele octogonale ale Castelului Lyons-la-Forêt. Banierele colorate fâlfâiau pe creneluri, ca să le ureze bun-sosit oaspeților.

— Ăsta e taică-meu? se auzi vocea pițigăiată a lui Étienne, în timp ce dădaca lui îl punea pe potecă, îndemnându-l să-l salute pe castelan în mod cuviincios. Étienne îl privi pe Aymer cu multă îndoială și neîncredere. N-are decât o singură mână, zise el, întorcându-și capul înspre dădacă. Aymer spulberă cu un râs jena pe care o simți în jurul său.

— Eu sunt obișnuită cu el și ai să te obișnuiești și tu.

Atunci o văzu Richard pe Beatrice: cu părul roșu-auriu

împletit în două cozi late, petrecute după gât și pe pieptul mic, și lăsate să atârne în jos, cu Ferrand alături, așa cum îl știuse Richard în tot cursul anului precedent. Richard își croi drum pe lângă Aymer și suita acestuia.

— Tu aici?

— De zece zile. Te așteptaserăm mai devreme, îl lămuri Ferrand, în timp ce Richard o îmbrățișa mai întâi pe Beatrice, și abia apoi pe el.

— Am mai avut de discutat un fleac la Canterbury.

— Tot pe picior de război cu regele? întrebă Richard, când, după cină, mai băură o cupă de vin.

— Mi-a mai jefuit și incendiat din când în când moșiile, dar s-a limitat la astfel de atacuri mici. Nu i-au mai rămas destui bani ca să mă atace în stil mare. Nu demult m-am împăcat cu el. Ideea l-a pus cu botul pe labe pe un baron recalcitrant, i-a potolit setea de putere, iar cât despre rest, banii mei l-au satisfăcut. Așa se face că i-am cerut lui Blanche să vină.

— Ai dreptate. Un câine bătut e un câine mai înțelept, cum spune proverbul. Și mie mi-e dor de liniște și pace.

— Ție? Am cunoscut cândva un deșuchiat, care a jurat că n-are să se dea niciodată bătut. Mă întreb ce s-a întâmplat cu el.

— O, mai există, îl încredință el pe Aymer cu un rânjet. Dar acum face sluj.

Blanche zâmbi. Și ea își încheiase un capitol din viață: la Castelul Windsor se născuse un prințișor. Numele lui era Eduard, după tatăl regelui. Blanche lăsase acolo o pereche fericită. Eduard era chiar atât de încântat de feciorul său, încât le propusese ucigașilor lui Gaveston să încheie pace cu ei.

Blanche se ridicase în picioare. Se făcuse târziu, și oboseala călătoriei începuse să se facă simțită. Lui Blanche îi era dor de pat, nu numai pentru că era obosită: îi era dor și mai mult de Aymer. Beatrice se ridicase și ea. Așteptă ca Richard s-o urmeze, dar acesta o conduse numai până la ușa sălii. Acolo, Richard, cu un sărut pe frunte, se despărți de ea pentru noapte. Apoi se îndreptă în direcția opusă, spre capela castelului. Aymer vru să spună ceva, dar Ferrand îi făcu semn să tacă.

— Hai, Raoul, stăpânul tău se întoarce curând.

Băiatul, care stătuse tot timpul în spatele jilțului lui Richard, ca să-l poată servi, și care acum îl aștepta să se întoarcă de la capelă, se puse în mișcare. Sui împreună cu Ferrand scara în spirală și se duse cu el în dormitor. Nu trecu mult și veni și Richard, care, cu un oftat, se prăbuși pe pat.

Raoul vru să-l ajute să se dezbrace, dar Richard nu-l lăsă.

— Pot și singur. Du-te. *Le sieur* d'Uzès doarme noaptea asta aici.

Își desprinse spada și și-o puse lângă pat, potrivi o lumânare lângă căpătâi, și se descinse.

— Ferrand!

Gentilomul fu numaidecât lângă el și începu să dezlege curelele de piele cu care antebrațul lui Richard era fixat de trup, pentru ca peste zi cavalerul să-și poată folosi cât mai lesne brațul stâng și mâna. Apoi Richard se sculă și se duse în firida ferestrei.

— Franța, Ferrand, zise el.

Un cuvânt care îi evoca doi ani de amintiri. Richard deschise cercevelele și trase în piept aerul răcoros. Auzi cum se deschide în spatele său ușa camerei și atunci desluși și zgomotele venite de pe culoar, unde Raoul își făcea acolo patul.

O pală de vânt îl răcori până sub cămașă, și Richard simți cu încântare izul nocturn al vegetației.

— E plăcut să fii iarăși în pădure, zise el, visător. Aerul de oraș a început să mă înăbușe. N-ai vrea să mai dormim iarăși sub cerul liber, Ferrand, așa cum am dormit noi ani de zile?

Își descheie cămașa și și-o lepădă, trăgându-și-o peste cap. Pantalonii de pânză îi păstră: un obicei vechi, care, ca și armele și lumânarea lângă pat, îl ajuta să fie mai repede gata de luptă în caz de alarmă. Lumina argintie a lunii îi estompa cicatricele de pe piele. Numai crucea de pe piept era clar vizibilă.

— Ferrand!

Richard se întoarse în firida ferestrei, unde se mai afla încă, și încremeni. Cu spatele lipit de ușa închisă, stătea Beatrice, cu formele ei gingașe clar vizibile sub cămașa albă de mătase. Ferrand nu mai era în cameră. Beatrice îi zâmbi lui Richard, ca pentru a se scuza.

— Mi-a fost dor de tine, zise ea.

Richard o privi numai, fără să spună niciun cuvânt, și privi apoi armele și cizmele lui Ferrand, aflate grămadă pe jos, în dezordine.

— Ferrand! îl chemă Richard, cu o voce răsunătoare, încât Beatrice se făcu ghem.

Dar gentilomul, care stătea pe culoar, îi făcu semn lui Richard, cu degetul pe buze, să tacă și să se ducă la culcare.

— Să plec? întrebă ea, aproape pe șoptite.

Richard o privi tăcut, de la părul despletit până la picioarele goale de pe pardoseala rece.

— Nu. Rămâi.

Richard văzu că lui Beatrice îi e frig, și atunci închise fereastra. Apoi se duse spre domniță. Beatrice îi veni în întâmpinare, șovăind.

— De ce ți-e frică, Richard? întrebă ea, când fu chiar în fața lui. Să nu-ți văd trupul gol? Ești frumos la lumina lumânării.

— Ba tu ești frumoasă.

O sărută pe gură. Îi simți parfumul. O luă de mână.

— Ești frumoasă, drăgălașă și neascultătoare, zise el ducând-o spre pat.

— Dacă episcopului Baldock i s-ar face pe plac, n-am putea noi odată și odată să ne...

Dar Beatrice nu-și putu încheia fraza.

— Dă-l încolo pe Baldock. Culcă-te.

Beatrice se supuse. Richard se așeză lângă ea pe marginea patului și începu să se joace cu părul ei.

— Mai ai încă aceeași nevinovăție feciorelnică, acea alură tinerească imposibil de definit care m-a făcut să mă îndrăgostesc de tine acum patru ani.

— M-am născut în zodia Gemenilor. Am tinerețea veșnică. Zodia Gemenilor și cea a Berbecului se potrivesc de minune una cu alta.

— Prostii! zise Richard, apoi își trecu degetul arătător pe fruntea, pe nasul și pe buzele ei. Primele pagini ale cărții sunt acum mânjite. Se gândi la prima lor întâlnire. Aș da o avere, dacă aș avea-o, ca să pot rescrie acele pagini. Dar timpul a

trecut.

Beatrice nu protestă când Richard îi descheie încet cămaşa, ci îi privi chipul. Ochii li se întâlniră, şi atunci ea văzu că privirea lui era acum altfel decât cu un an înainte. Richard zâmbi, savurând frumuseţea ei. Nu mai rămăsese în el nimic din forţa brută cu care o posedase la Londra pe roşcovana Meg. Nu mai avu mustrări de conştiinţă care să-l oprească, nu mai exista nici măcar vocea lui Baldock, cu care rostise episcopul acele cuvinte pline de cruzime, n-o mai simţi decât pe ea, simţi câtă plăcere îi face ei dezmierdarea mâinii lui, cum tremura ea de desfătare. Deodată, Beatrice îl cuprinse cu braţele, ca să-l tragă şi mai aproape de ea, încât trupul ei gol îl atinse pe al lui.

— O, Richard, te iubesc, te iubesc, eu...

Richard îi astupă gura cu un sărut lung, din care după câteva secunde Beatrice se smulse fără suflare. Cuprinsă de o dorinţă irezistibilă, Beatrice îi dezlegă şnurul de la brâu şi îi îndepărtă pânza grosolană de pe vintre. Ia-mă acum; vreau să te simt; şopti ea, înfierbântată de dorinţă.

Richard o mai sărută de câteva ori, dar muşchii i se crispară şi începu să lupte cu încordarea care creştea în el. Deodată se smulse din strânsoarea ei și îi întoarse spatele. Fu o lungă tăcere, înainte de a-și lega la loc șnurul de la brâu. Auzi cum în spatele lui Beatrice se ridică în capul oaselor și îi simţi mâna care îi dezmierda spinarea.

— Ești și rece și năduşit! zise ea, mirată.

În vocea ei se ghicea mila. Nu, nimănui să nu-i fie milă de el! Richard ura mila oamenilor. Sări în sus și, cu câţiva pași mari, ajunse la fereastră. Aerul rece al nopţii, revărsat în cameră, îl mai liniști oarecum. Rămase câtva timp în picioare lângă fereastra deschisă, apoi se duse spre Beatrice.

De unde putea să ştie ea ce se petrece în acea clipă în sufletul lui, că vede iarăși în faţa lui cum, după întrevederea cu doftorii, în deznădejdea lui, se dusese la prostituatele din Londra? Însănătoșirea lui trupească nu era decât o speranţă exterioară; rănile lui sufleteşti nu se vindecaseră încă. Nu era zi să nu-și amintească de spaimele din acei patru ani: capul lui John de Braose deasupra porţii lui Morley, fraţii templieri ca făclii vii pe

rug, rănile lui, singurătatea din celulă, fierul roşu, estrapada, cadavrul lui Thomas de Lincoln şi şobolanii... Un coşmar uriaş, care îi revenea mereu în timpul somnului. De aceea dormea Ferrand, sau Raoul, sau unul dintre slujitori în camera lui: ca să intervină dacă el, leoarcă de sudoare, se trezeşte şi ia armele ca să le îndrepte asupra propriului său trup. Cum putea Beatrice să-şi facă vreodată o idee despre toate acestea?

Se duse iarăşi spre ea şi se aşeză pe pat.

— Îmi pare rău, zise el. Aş fi vrut să-ţi cruţ o asemenea dezamăgire. Știam că mai curând sau mai târziu așa are să se întâmple. Vrei să mai stai câteva minute aici?

Beatrice se cuibări în braţele lui.

— N-ai meritat asta, zise ea.

Richard îi răspunse cu un gest de insatisfacţie.

— Ţi-am batjocorit dragostea atunci când am dormit la Londra cu o târfă. Asta era înainte de Pickering. Ironia sorţii a fost că atunci eram teafăr și sănătos. Dumnezeu mi te-a dat când a fost prea târziu.

— Te chinuiești singur cu asemenea gânduri. Eu te-am iertat de mult.

— Eu nu m-am iertat niciodată pe mine.

Richard simţi că Beatrice adoarme încet-încet cu capul pe umărul lui și că somnul ei e din ce în ce mai adânc. Și se simţi fericit, în pofida celor petrecute cu puţin înainte și în pofida faptului că ceea ce făcuseră era interzis. Anatema!... Potrivit Bisericii, Beatrice nu avea voie nici măcar să stea de vorbă cu el. La o căsătorie Richard nici nu se gândea. Concepţia pe care o susţinea Ralph Baldock în această privinţă părea să fie cea a Bisericii în general, așa sunau relatările care îi ajunseseră ici și colo la urechi. „L-aş putea oare determina pe papă să renunţe la partea a treia a pedepsei?”

Să intre într-o mănăstire!? Richard nu era călugăr, nu-și putea petrece viaţa rostind rugăciuni, cântând imnuri și executând munci necalificate în curtea mănăstirii. Era ostaș, asta în primul rând, în ciuda activităţilor sale anterioare. Anul precedent, la Londra, îi venise foarte greu. *In clausura... Prizonier într-o mănăstire... Ar muri de mizerie.*

Richard începu să socotească. Dacă ar goni, ar putea să fie în trei-patru zile la Avignon, iar drumul de întoarcere ar trebui să-l facă într-un tempo mai puţin ucigător, dacă va dori să-şi cruţe calul. Cât ar putea să mai dureze până să afle Filip că Bastardul se găseşte iar în ţara lui? Atâta vreme cât purta târsâna, Richard era în siguranţă! Dar cine îi garanta că Filip ar respecta ocrotirea pe care i-ar oferi-o Biserica?

Privi pe fereastră: o noapte luminoasă, cu lună plină. Rămase totuşi culcat, şi-şi mai îngădui două ore de odihnă cu fiinţa care îi era mai dragă decât oricare alta pe lume. Vrăjitoarea din Wirral avusese iarăşi dreptate: visul i se prefăcuse în realitate, dar cât de diferită era această realitate de cea pe care şi-o închipuise el!

Când se trezi, îi săltă cu băgare de seamă capul Beatricei de pe umăr. Nici ea nu era în siguranţă aici, în ciuda bunelor intenţii ale lui Aymer şi ale lui Ferrand. Un avans de o jumătate de noapte conta. Ar fi cu mult dincolo de Paris înainte ca să afle cineva. Îşi strânse veşmintele şi începu să se îmbrace.

— Raoul! îl chemă el, încetişor.

Băiatul fu aproape imediat în cameră.

— *Messire.*

— Trezeşte-l pe *messire* d'Uzès şi înşeuează-mi caii. Şi ai grijă ca ceilalţi să nu se trezească.

Raoul dădu din cap că a înţeles şi dispăru. Apoi apăru în uşă francezul.

— Plecăm, zise Richard. E o noapte luminoasă. Nu ne putem pierde vremea.

Beatrice, trezită de vocile lor, deschise ochii şi îi privi mirată.

— Pentru numele lui Dumnezeu, încotro plecaţi în toiul nopţii?

— La Avignon.

Beatrice urmări în tăcere mişcările celor doi bărbaţi, care îşi legară cureluşele cizmelor şi pintenilor, îşi controlară şi-şi încinseră armele şi-şi prinseră pe umeri mantalele largi.

— Făgăduiţi-mi să vă întoarceţi amândoi teferi, îi imploră Beatrice, din confortabilul maldăr de blană de pe pat.

Ferrand dădu aprobator din cap, şi atunci privirea ei i-o

reţinu o clipă pe a lui. Ferrand făcu un pas înainte şi, cu plecăciune graţioasă, o luă de mâna firavă.

— *Madame*, pe cuvântul meu de onoare!

Şi-şi lipi buzele de mâna ei, ca să-şi pecetluiască făgăduiala.

Raoul apăru în uşă.

— Caii sunt gata, *messires.*

— Bine, zise Richard. Apoi se aplecă deasupra Beatricei şi o sărută. Transmite-i lui Aymer scuzele noastre.

— Mă faci să mă gândesc la unul dintre strămoşii tăi oftă Beatrice, cel cu acelaşi nume: Richard. Biata Berengaria nu l-o fi văzut nici ea decât rar pe soţul ei cu inimă de leu.

Cu mult după ce tropotul potcoavelor se stinsese în depărtare, Beatrice mai stătea încă nemişcată la fereastră.

51

„My soul, sit thou a patient looker-on;
Judge not the play before the play is done;
Her plot hath many changes; every day
Speaks a new scene; the last act crowns the play.”[177]

Francis Quarles,
Respice finem[178]

Bertrand de Got, ambiţiosul episcop, care obţinuse tripla coroană de aur şi-şi luase numele de Clement al V-lea, se întrecuse pe sine în slăbiciune şi corupţie prin condamnarea Ordinului Templierilor la dispariţie. Ce mai rămăsese din Bertrand era un moşneag bolnav, care își petrecea timpul, în cea mai mare parte, regretând ceea ce făcuse. O slabă încercare de a îndrepta ceva prin emiterea, în luna mai a anului 1318, a unei *bule*, *As Providam Christi Vicarii*, prin care dăruia Ordinului cavalerilor ospitalieri ai Sfântului Ioan proprietăţile şi bunurile templierilor, nu-i putu purifica sufletul și nu făcu decât să stârnească o nouă explozie de mânie a regelui, de care Clement se temea mai rău ca de dracul. Se străduise chiar să salveze vieţile căpeteniilor ordinului, a căror condamnare Filip şi-o rezervase sieşi. Este de prisos să mai adăugăm că voise să-i scoată din Paris sub pretextul că vrea să-i interogheze la Vienne, dar nu izbutise.

Richard își dădu foarte bine seama că tocmai acestei împrejurări îi datora faptul că papa îl primi la reședința sa de la Avignon cu o neobișnuit de mare dispoziție de a ierta. Richard făcu uz de ea cu recunoștință și-și stăpâni indignarea pricinuită de pedeapsa grea ce-i fusese impusă, dar exact atât cât trebuia

pentru a-i da Suveranului Pontif sentimentul că acţionează îndemnat de propria sa mărinimie. După o discuţie îndelungată, papa îşi dădu cuvântul că are să-i anuleze anatema după executarea pelerinajelor. Voia chiar să le scurteze şi să renunţe la un pelerinaj, cel la Santiago de Compostela. După aceea nu-i va mai cere să intre într-o mănăstire cisterciană, dar îl sfătui stăruitor să-şi salveze sufletul, lucru la care penitentul va trebui să cugete cu toată seriozitatea în timpul pelerinajelor. După înapoierea lui, vor mai sta de vorbă despre aceste probleme.

Mulţumit cu ceea ce obţinuse de la Clement, Richard se întoarse la Lyons-la-Forêt, de unde urma să-şi înceapă călătoria. Își luă rămas-bun de la Beatrice și i-o încredinţă lui Ferrand, care avea să-şi găsească găzduire, împreună cu ea, la seniorii d'Uzès. Acolo aveau să fie mai în siguranță decât la Aymer și Blanche.

Era pe la începutul lui septembrie. La Londra, în Tower, William de La More, ultimul maestru al provinciei engleze a Templului, murise în celula lui. Își luase tainele cu el în mormânt.

Richard își lăsă calul la grajd, își puse, în locul veşmintelor obişnuite, târsâna de penitent, și-și lepădă încălțările. Cele două scrisori, cea pentru Santiago de Compostela și cea pentru Roma, și un pumnal fără de care nu se putea încumeta să umble singur pe drumurile franceze, erau unicul său bagaj. Apoi porni, și merse în întâmpinarea toamnei și a iernii pe drumuri de țară noroioase şi pe poteci de munte stâncoase. Merse într-un tempo ucigător, prin ploaie și vânt și zăpadă, până i se acoperiră picioarele cu bășici și crăpături sângerânde. Evita grupurile mari de pelerini și popasurile cunoscute, și o lua adesea pe drumuri ocolite, unde, ce-i drept, mișunau tâlharii la drumul mare, dar unde nu putea fi recunoscut.

La începutul lui noiembrie ajunse la Roma, iar la sfârșitul lui ianuarie își dădu ultima scrisoare în schimbul adeverinţei că se rugase la mormântul Sfântului Iacov. După aceea i se înfățișă regelui Dionisie al Portugaliei, la Coimbra, unde conciliul îi achitase pe templieri ca nevinovaţi. Peste piscurile înzăpezite ale Pirineilor trecu din nou în Franţa, pentru ca până la urmă să

apară în fața papei, pe care îl găsi mai bolnav și mai abătut ca niciodată, retras în comitatul Venaissin, unde nu mai primea în audiență pe nimeni. Richard rămase acolo trei zile. În ziua a patra se întoarse tăcut la vechii săi camarazi, își azvârli târsâna în flăcările căminului lor și îl trimise pe unul dintre ei la Uzès, ca să-l informeze pe Ferrand despre înapoierea sa. Urma să-l întâlnească pe gentilom la Paris. Și ca omagiu postum adus ordinului, căruia îi jurase credință, străbătu lungul drum înapoi spre locul în care întreaga afacere îngrozitoare începuse în noaptea de 13 octombrie 1307.

Era în ziua Sfântului Grigore, în anul 1314, când ajunse în sfârșit la porțile Parisului și se îndreptă spre fortăreața care aparținuse odinioară celui mai puternic și mai bogat ordin religios al creștinătății, acum un loc singuratic și părăsit, care avea să mai servească multe veacuri drept închisoare. Împreună cu Ferrand, căzu în genunchi în fața porții închise și atinse pietrele. Se rugară amândoi pentru cei ce muriseră fără vină din pricina lăcomiei unui rege.

Erau acolo și alții, care făceau același lucru, deoarece, prin mucenicia lor, cavalerii închiși și morți câștigaseră simpatia poporului, dar o simpatie care stârnise neîncrederea și nemulțumirea lui Filip cel Frumos. Pe străzi umblau paznici ai regelui, ca să-i împiedice pe oameni să se roage, ceea ce ar fi fost o jignire la adresa regelui. Neguțătorul ambulant, care îngenunchease lângă Richard, îi atinse mâneca la timp, ca să-l avertizeze.

— Ia te uită: Bastardul, exclamă el, când cavalerul își întoarse fața spre el. E mult de când ne-am văzut aici, *messire.*

— Da, e mult de atunci, adeveri Richard, îndepărtându-se, alături de el, de zidurile Templului.

Își aduse aminte de neguțătorul ambulant pe care îl folosise odinioară ca să-și transmită rapoartele. Neguțătorul îl trase pe Richard mai aproape de el și zise pe șoptite:

— În Templu bântuie o arătare. Anul trecut, în ziua în care ordinul a fost suprimat, s-a arătat năluca. Era înarmată din creștet până-n tălpi și avea o cruce roșie pe manta. Oamenii au auzit când a strigat în criptă: „Cine are să elibereze Sfântul

Mormânt?”, iar ecoul vocii din criptă a răspuns: „Nimeni; Templul a fost distrus!”

Richard își întoarse privirea spre Ferrand, care prinsese cuvintele negutătorului ambulant și care își încruntă sprâncenele.

Expresia sceptică de pe chipul lui nu-i scăpă negutătorului ambulant.

— Înapoiați-vă aici în a opta zi după Buna Vestire și veți vedea cu ochii dumneavoastră și veți auzi cu urechile dumneavoastră!

— Nu cred niciun cuvânt din ce a spus omul ăsta, zise Ferrand, după ce neguțătorul ambulant dispăruse. Tu da?

— Nu mă îndoiesc de cuvintele lui. N-am fost de față.

Ferrand făcu o mutră disprețuitoare și întrebă:

— Crezi într-adevăr că există un templier care bântuie ca nălucă?

— Nu spun că există și nu spun nici că nu există.

— O nălucă prevăzută cu calendar și care reapare în fiecare an în ziua în care papa a desființat ordinul?

— Nu-ți bate joc de lucruri pe care nu le putem înțelege. L-ai auzit pe crainic?

Se opriră ca să asculte vocea tânguioasă care își cânta vestea deasupra larmei de pe străzile aglomerate, și se uitară unul la altul.

— Știam că nu înfățișarea tristă a fostei noastre case capitulare, acum părăsită, a fost cea care ne-a chemat la Paris. Am impresia că vom mai rămâne aici câtăva vreme.

— Mă întreb ce are de spus Godefroy despre asta, zise Ferrand. Îi facem o vizită?

Richard fu de acord și, după o jumătate de oră, intrară în camera gentilomului din La Cité, unde cei doi frați se îmbrățișară cordial.

— Nu-mi mai aduc aminte de ziua în care te-am văzut pentru ultima dată, exclamă. Slavă Domnului că ai scăpat cu viață. Apoi se duse spre Richard și îi strânse mâna. Să iertăm și să uităm. Huhurezul este un monarh puternic, a făcut multe pentru regatul său, totuși are să fie amintit întotdeauna ca omul

care a exterminat Templul. Admit că n-am avut dreptate, *messire*: acelea au fost zilele negre ale istoriei noastre.

— Furtuna nu s-a potolit încă, zise Richard, furios. Am auzit adineauri un crainic care chema cetăţenii să vină poimâine în piaţa Catedralei Notre-Dame, ca să asiste acolo la osândirea a patru templieri. Ce înseamnă asta? Este oare marele maestru unul dintre ei?

Godefroy îşi pofti oaspeţii să ia loc şi le turnă, tăcut, vin dintr-o carafă de argint. Apoi trase adânc aer în piept şi i se adresă lui Richard, cu un zâmbet amar:

— Regele s-a răzbunat: nu i-a iertat papei bula *Ad Providam Christi Vicarii,* prin care bunurile templierilor le sunt atribuite cavalerilor ospitalieri, şi nici *Considerantes Dudum*, bula care i-a urmat celeilalte după patru zile, şi care a fost picătura ce a făcut să se reverse paharul. În această a doua bulă, papa şi-a rezervat pentru sine condamnarea cavalerilor de frunte ai Templului. Prima bulă n-a constituit nicio problemă pentru regele nostru, căci ştiţi că pusese mâna dinainte pe o parte din bogăţiile voastre; o bună parte a mobilierului, precum şi odoarele de preţ din biserici, chiar şi aurul şi argintul au dispărut. Şi-a mai lichidat apoi şi propria datorie faţă de Templu, de cinci sute de mii de franci, în plus a sustras acum moşiilor Templului cinci milioane de franci pentru cheltuielile pe care, după cum spune, le-a făcut pentru proces.

Richard făcu un gest nonşalant către Ferrand şi zise:

— Era de aşteptat.

— Dar regele tot n-a fost mulţumit. A izbutit să-l silească pe papă să întocmească o nouă bulă în ianuarie, anul trecut. Nu i-a venit prea greu: bătrânul vulpoi nu va îndrăzni măcar să-l vadă cu ochii lui pe marele maestru. S-a retras şi i-a lăsat în această bulă pe înalţii dregători ai Templului pe seama unei comisii, din care făcea parte în principal vestitul nostru arhiepiscop de Sens. Cunoaşteţi modul de lucru al lui Philippe de Marigny. Între timp, marele maestru, preceptorul Franţei, Hugues de Pairaud, preceptorul Normandiei Godefroy de Charnay şi preceptorul Aquitaniei şi al Poitouului Godefroy de Gonneville au compărut în faţa lui. Înaintea unui complet alcătuit din cardinali şi prelaţi,

și-au recunoscut încă o dată vinovăția.

O tăcere apăsătoare se așternu în încăpere, până ce Ferrand zise, neajutorat:

— De necrezut: Aymer l-a cunoscut bine pe Charnay, un om curajos. Dumnezeu să-i ierte slăbiciunea.

Richard dădu compătimitor din cap.

— Mai e ceva, dacă nu mă înșel. Continuați, *messire*.

Godefroy mai dădu pe gât o înghițitură de vin și zise în continuare:

— Ați văzut evlavia care a luat naștere acolo unde a fost cândva Cartierul General al Templului.

— Da.

— Un ghimpe în ochii regelui. E furios că oamenii din popor socotesc că n-are dreptate și îi cinstesc pe frații morți. Nu se mai poate reabilita decât într-un singur mod: printr-o confirmare publică și solemnă a greșelilor templierilor, făcută de marele lor maestru și de cei trei secunzi ai lui. Vrea să-i condamne la recluziune pe viață, dar se teme de parizienii răzvrătiți. N-a uitat că a mai fost cândva atacat de ei și că atunci a fost nevoit să spele putina ca să scape. E destulă ironie în faptul că atunci a trebuit să-și caute refugiu la frații dumitale, în spatele zidurilor Templului! Mărturisirea publică, menită să-l descotorosească de orice blam, să-i redea încrederea parizienilor și să le spulbere bănuiala, va fi făcută poimâine în piața din fața Catedralei Notre-Dame.

Cei doi cavaleri își stăpâniră mânia și disprețul și îl priviră tăcuți.

— *Mort de Dieu*! Fu tot ce putu spune Ferrand.

Richard se sculă ca să plece.

— Vom fi acolo, zise el, calm, fie și numai ca să asistăm la ultima lovitură de grație dată Templului. Vă rog să primiți expresia recunoștinței mele, *messire* d’Uzès. Domnul să vă ajute.

Episcopul de Alba, care se sui pe eșafodul din fața Catedralei Notre-Dame cu un aer solemn, se putu bucura de un public numeros, care aștepta cu încordare, ca să vadă ce avea să urmeze. Cu un zâmbet de satisfacție pe chipul său buhăit, cuprinse cu privirea mulțimea care se înghesuia în mica piață și

luă în primire sulul de pergament din mâna unui călugăr care îl însoţea. Patronul său regal avea să fie foarte încântat când va afla cât de mulţi cetăţeni dăduseră ascultare chemării heralzilor şi crainicilor.

Prizonierii fură duşi la eşafod de către armaşul Parisului, iar oamenii se împinseră mai în faţă şi-şi întinseră gâturile ca să-i zărească pe cei patru templieri.

Hugues de Pairaud veni primul, urmat de Gonneville. Purtau mantiile lor albe. Amândoi păreau palizi și obosiți. Evident, erau atât de absorbiţi de propria lor nenorocire, încât nu băgară de seamă că în spatele lor Jacques de Molay se împiedicase pe prima treaptă a scării de lemn care ducea spre platformă. Venise cu greu până la eşafod. Acum, la baza scării, picioarele lui ţepene refuzau să-l mai asculte. Godefroy de Charnay, preceptorul Normandiei, care nu voia să treacă înaintea maestrului său, făcu doi paşi lungi, îl ajută pe bătrân să se scoale repede în picioare și îl sprijini până ce ajunseră amândoi pe platformă.

Richard știa că marele maestru nu se împotrivise niciodată torturilor și îi iertă slăbiciunea, dar se întrebă care fusese pricina faptului că preceptorul Normandiei jurase strâmb. Numai când se gândea la această problemă îl treceau fiori. Mâna marelui maestru se mai rezema încă pe braţul lui Charnay; acum, în faţa spectatorilor, şi-o retrase.

Episcopul de Alba începu să citească de pe pergamentul său, cu o voce uniformă, mărturiile. Lângă el stătea legatul papal, care asculta acele mârșăvii, privindu-i atent pe acuzaţi. Hugues de Pairaud închisese ochii; trăsăturile chipului său se crispară nervos. Lângă el, Godefroy de Gonneville își ridică ochii spre cer, deznădăjduit. De ce mai era oare nevoie, după șapte ani și jumătate de detenţie, să fie supuşi acestei încercări? Niciodată în viaţa lor nu fuseseră atât de înjosiți, și asta în văzul unor laici, în văzul plebei Parisului.

Lui Charnay, înfăţişarea încremenită nu-i trăda gândurile, dar ochii lui priveau cu dispreţ statuia ecvestră a lui Filip cel Frumos, în echipament complet, aflată chiar în faţa platformei.

Jacques de Molay arăta ca vai de lume, dar trupul lui

încovoiat impunea respect.

Ascultară în tăcere, până ce și ultimele cuvinte ale revoltătoarelor lor mărturisiri, depuse de ei în repetate rânduri, se stinseră. La urmă, legatul papal veni mai în față și îi ceru pe rând fiecăruia dintre acuzați să confirme că acestea sunt într-adevăr declarațiile, așa cum fuseseră depuse de ei. Răspunsul lui Hugues de Pairaud veni șovăind și fără convingere:

— Jur că am depus aceste mărturii.

Ferrand d'Uzès se făcuse alb ca varul. Își închise ochii o clipă, ca să nu vadă oribilul spectacol.

Deodată descoperi că Richard nu mai era lângă el. Acesta își croia drum cu coatele prin mulțime, ca să ajungă mai aproape de platformă, dar oamenii nu-i făceau loc să treacă, decât în silă. Legatul papal îi porunci preceptorului Aquitaniei și al Poitouului să vorbească.

Richard se afla acum atât de aproape, încât putu vedea că un fior îl străbătu pe preceptor înainte de a vorbi și de a-și întări astfel declarațiile. În mijlocul cardinalilor, Richard recunoscu acum statura și chipul arhiepiscopului de Sens.

— Regele a înșelat poporul! strigă deodată Richard către mulțime. A învinuit Templul de erezie, deoarece căderea ordinului era în avantajul lui! A făcut ca aurul Templului să dispară în propriul său buzunar.

Un murmur agitat se înălță din masa de oameni. Richard se întoarse în grabă când văzu că ochii soldaților îl caută în direcția lui pe omul care vorbise. Chiar și cei de pe platformă cercetară cu ochii mulțimea, în timp ce legatul papal ceru să se facă liniște. Încurajat de aplauzele celor din jurul său, Richard își făcu auzită încă o dată vocea:

— Sunt minciuni! Aceste mărturisiri le-au fost smulse prin amenințare și tortură!

În mijlocul tumultului, ochii lui Jacques de Molay găsiră statura uriașă care întrecea cu aproape o jumătate de cap înălțimea celor mai mulți privitori. Umbra unui zâmbet apăru pe chipul zbârcit: îl recunoscuse pe cavaler. Buzele i se mișcară; Godefroy de Charnay, care se afla lângă el, fu singurul care putu înțelege ce cuvinte le puseseră în mișcare. Acoperind rumoarea,

legatul papal îl chemă pe preceptorul Normandiei.

Când Charnay făcu câţiva paşi înainte, se aşternu o tăcere profundă. Cu glas răsunător, aşa încât toţi să-l poată înţelege, Charnay zise:

— Contest categoric oricare dintre nelegiuirile de care sunt învinuit că le-aş fi săvârşit şi retrag şi resping toate mărturisirile pe care le-am făcut şi care mi-au fost smulse prin tortură! Mai bine să mor în urma unei sentinţe strâmbe şi nedrepte, decât să fi meritat să mor!

Înainte de a mai fi putut continua Charnay să vorbească, legatul papal îi porunci să facă aceiaşi câţiva paşi înapoi şi îi impuse tăcerea.

— Jacques de Molay, mare maestru al Ordinului Templierilor! strigă el, acoperind tumultul.

Molay era impasibil şi foarte calm. Îl informase oare Charnay cu privire la intenţia sa de a-şi retrage mărturisirile, atunci când îl sprijinise pe bătrân în drum spre platformă? Cuvintele îndrăzneţe ale lui Charnay nu păreau să fi fost o surpriză pentru Molay. Ochii lui îl căutară pe cavaler în mulţime. Ce mai avea el de pierdut? Nu mai aştepta nimic, de la nimeni, nici chiar de la papă, în care îşi pusese tot timpul speranţa. Trupul încovoiat păru că se îndreaptă, iar pe chipul încremenit apăru parcă o expresie marţială. În timp ce-şi ridica spre cer mâinile încătuşate, zise cu voce tare şi clară:

— E foarte just ca într-o asemenea zi îngrozitoare şi în ultimele clipe ale vieţii mele să dezvălui nedreptatea întregii minciuni şi să fac să triumfe adevărul: recunosc, în faţa cerului şi a pământului, că am săvârşit, spre veşnica mea ruşine, cea mai mare dintre toate nelegiuirile, dar această nelegiuire constă numai din faptul că le-am îngăduit altora să învinuiască un ordin, pe care adevărul mă obligă să-l declar nevinovat. N-am admis decât declaraţiile care au fost cerute de mine numai ca să întrerup durerea torturii şi ca să-i înduioşez pe cei care m-au făcut să sufăr. Cunosc caznele pe care au fost nevoiţi să le îndure cei ce au avut curajul să-şi retragă o asemenea mărturisire, dar spectacolul îngrozitor care îmi stă în faţa ochilor nu mă poate sili să confirm o minciună anterioară

printr-o a doua. În asemenea condiții rușinoase, renunț cu dragă inimă la viața care mi-a devenit prea cumplită.

Ceea ce se petrecu după aceea trecu prin fața lui Richard ca prin vis. Cu niște ochi care se holbară la auzul cuvintelor sfâșietoare ale lui Jacques de Molay, Richard văzu că episcopii se grăbesc să pună capăt „spectacolului”, rostind sentința care îi osândea pe fruntașii Templului la recluziune pe viață. Prefectul poliției Parisului îi goni pe prizonieri din fața arhiepiscopului de Sens și de pe treptele platformei, spre locuri mai sigure, înainte ca mulțimea să-și revină din stupefacție. Apoi se porni vânătoarea pentru prinderea omului din mulțime care rostise acele cuvinte incendiare. Dar celor din jur li se făcu milă de el, încât îl lăsară să fie înghițit de gloata care spălase putina prin străzile Parisului ca să scape de soldații regelui. Nici chiar Ferrand nu-l mai putu găsi și de aceea se întoarse la hanul din afara Parisului, unde își lăsaseră caii și unde îi aștepta și Raoul.

Richard îl întâlni acolo. Expresia de pe chipul lui nu făgăduia nimic bun.

— Am fost în La Cité, zise el, scurt, și începu să despacheteze puținele boarfe pe care Ferrand le adusese cu calul.

Ferrand nu îndrăzni să pună întrebări și așteptă ca Richard să vorbească în continuare. La lumina chioară a unei lumânări, văzu cum își întinde camaradul său pe pat tunica neagră de zale, singura care îi mai rămăsese din fostul lui echipament, și cum începe să se dezbrace.

— Nădăjduiam să nu mai am nevoie s-o port, mormăi el, și după aceea, în timp ce se vâra în tunică, adăugă: Regele a avut un formidabil atac de furie. Minute în șir n-a putut să vorbească. Chipul lui buhăit arăta groaznic, așa a spus fratele tău. Fără să se mai consulte cu membrii consiliului, cu episcopii sau cu comisia, a dat ordin ca marele maestru și preceptorul Normandiei să fie arși la foc molcom.

Își controla armele și-și încinse spada. Ferrand, preț de o clipă, nu putu scoate niciun cuvânt, dar apoi strigă:

— Fă ceva! Pentru numele lui Dumnezeu, fă ceva, Richard!

Într-o explozie de mânie neputincioasă, Richard își ridică spada și i-o azvârli francezului, care abia putu prinde metalul

sclipitor.

— Ajută-te singur, zise el, cu voce stăpânită. Am umblat toată ziua ca să găsesc o gaură în plasă, şi poţi să mă crezi pe cuvântul meu de onoare că nu are niciuna.

— Atunci nu ne rămâne nimic altceva de făcut decât să ne rugăm.

— Să ne rugăm? Dumnezeu n-are să-i salveze, dar moartea lor de mucenici le va netezi drumul, spre cer.

Ferrand privi ţintă veşmântul negru şi îşi dădu seama brusc de altă primejdie.

— Nu te duce, Richard. Tot Parisul ştie că eşti aici, zise el, stăruitor.

— Trebuie să fiu acolo. Făcu un semn cu mâna, menit să-i spulbere îngrijorarea. Mă ştiu ocrotit de mulţime. În plus, se înnoptează repede.

Nu mult după aceea, părăsiră hanul şi se înapoiară la Paris, în depărtare suna clopotul de la Saint-Chapelle: regele asistase probabil la liturghie și acum se întorcea la palat. Foarte curând avea să dea semnalul în urma căruia Jacques de Molay și Godefroy de Charnay aveau să-și găsească moartea.

Insula din râul Sainnes, dintre Jardin Royal şi biserica fraţilor eremiţi ai Sfântului Augustin, numită l'Îlot aux Javiaux, zăcea rece și nemângâiată în amurgul cenușiu, atunci când răpăitul surd al unor tobe vesti sosirea prizonierilor și când chipul huhurezului apăru la o fereastră a palatului. Cei doi prizonieri fuseseră transportaţi aproape neobservaţi, într-o barcă, de către sergenţii regelui, la locul execuţiei, unde fură duși spre cele două ruguri în mijlocul unui cordon de soldaţi. Acolo, marele maestru își lepădă de bunăvoie îmbrăcămintea, iar Charnay fu nevoit să rabde grosolănia călăilor. Privitorii, care nu putură fi ţinuţi la o distanţă neprimejdioasă decât prin violenţă, proferară înjurături la adresa regelui. Călăul îi satisfăcu lui Molay ultima rugăminte și îi dezlegă mâinile, pentru ca bătrânul să-și poată face o ultimă rugăciune. Apoi, marele maestru se întoarse cu faţa spre Notre-Dame și se lăsă să fie legat.

Mulţimea își ţinu răsuflarea, ascultând trosnetul vreascurilor menite să alimenteze lent focul. Richard, de acolo de unde se

afla, putu simţi dogoarea. Privi ţintă focul, care se târa spre picioarele celor doi bărbaţi cu o încetineală bine calculată, ca să prelungească astfel cât mai mult cu putinţă calvarul. Niciun sunet nu veni de pe buzele lor atunci când dogoarea le chirci tălpile picioarelor; pe trăsăturile chipurilor lor apăru mai degrabă un fel de linişte senină.

Odată cu mirosul de carne umană arsă, pe Richard îl năpădiră din nou toate amintirile pe care în anul scurs le împinsese în planul secund al memoriei sale. Fără să ştie ce face, începu să-şi croiască drum spre foc. Deodată, în timp ce flăcările începuseră să-i joace în jurul picioarelor, Charnay îşi ridică privirea spre rege, care stătea nemişcat la fereastră, cu acelaşi aer de demnitate maiestuoasă cu care îl ascultase pe papă atunci când acesta pronunţase suprimarea ordinului.

Era ca şi cum marele maestru ar fi aşteptat acest semnal al lui Charnay, care îşi arătă dinţii, într-o strădanie de a sfida durerea infernală. Ochii marelui maestru îl căutară pe rege, şi din flăcări veni glasul lui:

— Murim nevinovaţi! Decretul care ne osândeşte este nedrept, dar în cer este un tribunal suprem, la care slăbiciunea omenească nu face niciodată în zadar apel. În faţa acelui tribunal îl convoc pe papă în termen de patruzeci de zile! O, Filip, în zadar te-aş ierta, deoarece viaţa îţi este blestemată. Te aştept în faţa tribunalului ceresc în termen de un an!

Când focul cuprinse cămaşa lui Molay şi îi pârli bătrânului barba, Richard izbuti în sfârşit să străpungă cordonul străjerilor. S-ar fi aruncat în flăcări la picioarele lui Molay, dacă bătrânul nu l-ar fi oprit. Ochii lui Charnay erau şi ei îndreptaţi spre Richard. Cu o voce care nu mai putea fi înţeleasă decât de Richard, marele maestru zise, cu un ultim efort:

— Eu mor, dar Templul îşi începe o nouă viaţă! Aşa că trebuie să trăieşti, frate, să trăieşti!

În timp ce Richard cădea în genunchi în faţa maestrului său, lui Molay îi căzu capul pe piept, iar trupul i se făcu ghem.

Un fior străbătu mulţimea atunci când Charnay muri, cu un zâmbet de libertate pe chip. Moartea îi luase pe amândoi cu atâta blândeţe în ultimele lor clipe, încât toţi cei de faţă, chiar şi

sergenţii regelui, se mirară. Nimeni nu se mai îndoia acum de nevinovăţia lor.

Richard sări în sus şi-şi făcu o cruce.

— Memoria celor drepţi fie binecuvântată! zise el în gura mare. Apoi îşi întoarse faţa spre rege şi strigă: Dar numele ateilor va putrezi!

Înainte ca străjerii, care căscaseră gura, ca paralizaţi, să-şi vină în fire şi să-l poată prinde, mulţimea înnebunită rupse cordonul şi luă cu asalt rugul. Focul nici nu se stinsese încă, atunci când parizienii înşfăcară oasele calcinate ale mucenicilor, ca să le păstreze ca pe nişte moaşte. Se şi bătură pentru ele.

— Hai să plecăm de aici, îi zise Richard, scârbit, lui Ferrand, întorcând spatele spectacolului.

Iar de la înălţimea postului său de observaţie din palat, Filip cel Frumos îl zări pe omul în negru, atât de urât de el, şi văzu cum acel om, în iureşul din piaţă şi în întunericul care se lăsase, dispare fără ca soldaţii să-l mai poată prinde.

52

„Vus le savattz apertement,
Car nul n'est și bien covery,
Qe ne le voyetz tut clerement:
Le bien le mal tut altresi;
Solom ceo freetz jigement.
Yes mals le mene ou la mercy!
E de moy farez vostre talent,
Car quoer et corps a voua otroy."[179]

Edward II,
De le roi Edward le Fiz Roi Edward,
le chanson qe il fist mesmes

Ploua. Richard și Ferrand erau uzi leoarcă atunci când ajunseră în sfârșit la Lyons-la-Forêt. Aymer îi aștepta sub arcul porții. Le ură bun-sosit prietenilor săi, pe un ton sumbru. Era îmbrăcat în negru, ca și ei; niciunul dintre cei trei prieteni nu avea să mai poarte altă culoare tot restul zilelor lor. Se îmbrățișară în tăcere, iar Raoul, care stătea gata să preia dârlogii cailor lor, îi privi pe cavaleri cu cel mai profund respect.

— Să nu-mi spui nimic, zise Aymer. Cunosc toată povestea asta înfiorătoare. Și adăugă: Ai o vizită.

Richard își încruntă sprâncenele, dar nu făcu niciun

comentariu și îl urmă pe gentilomul francez, care îl conduse spre sala mare a castelului. Când ușa se deschise, Richard pătrunse în sală și se opri în încăperea spațioasă. Ceilalți îl înconjurară: un cerc de cavaleri tăcuți, cu ochi focoși, îndreptați spre el. Aymer îl pofti pe Ferrand, cu un simplu gest al mâinii, să încheie cercul. Altcineva nu mai era în sală: slujitorii, slujnicele, chiar și castelana fuseseră îndepărtați. Apoi, ca și cum ar fi reacționat la un semn, cavalerii își traseră spadele din teacă, îngenuncheară și puseră lama goală pe jos, cu garda înspre personajul singuratic din mijloc.

Richard nu se mișcase: privea crucifixul simplu de lemn de pe perete, din fața lui. De departe, dintr-o cameră a donjonului, se auzi plânsul unui sugar. Era al doilea fiu al lui Aymer, Richard de Vraineville, născut prematur.

Richard zâmbi și privi capetele plecate.

— Ridicați-vă, zise el, și spuneți-mi ce aveți pe suflet.

Ceilalți se supuseră. Unul dintre ei făcu un pas înainte.

— *Sire*, am hotărât să fii viitorul nostru maestru. Du-ne unde vrei: noi te urmăm.

O clipă, Richard nu dădu niciun răspuns. Apoi își clătină încet capul.

— Fraților, vă mulțumesc pentru încredere, zise el, calm, dar eu nu sunt omul nimerit. Nu pot să uit păcatele pe care le-am săvârșit. Dacă Templul ar fi fost în stare să mă judece atunci, aș fi pierdut cu siguranță mantaua, și poate și casa. Nu sunt vrednic de această sarcină nobilă. Fie-vă Domnul sprijin și maestru.

— Ai dreptate, încuviință celălalt. Templul nu mai există. Dar o faptă ilegală face să fie cu putință cealaltă. Câțiva dintre noi am fost de față atunci când marele maestru și-a oprit ochii pe dumneata, numai pe dumneata, din mulțimea cu o mie de capete, înainte de a-și retrage mărturisirile. Și tot spre dumneata și-a îndreptat ultima privire înainte de a muri. În acea clipă te-a indicat pe dumneata drept succesor al său. Richard își clătină capul, în semn că nu e adevărat, dar celălalt stărui. Nu ai oare pe propriile dumitale mâini urmele focului care l-a mistuit?

Involuntar, Richard își deschise mâna stângă și-și privi

bășicile și cojile din palmă. Mâna dreaptă, pe care și-o ținuse întinsă mai îndelung spre picioarele maestrului său, era oblojită cu o fașă de pânză.

Nu le dădu niciun răspuns. După o lungă tăcere, ieși din cerc, ca să ia loc într-un jilț de pe estrada din capul sălii. Cavalerii își vârâră spadele în teci și se întoarseră cu fața spre locul din care Richard îi privea gânditor.

— Avem nevoie de dumneata, de sfatul dumitale, de ajutorul dumitale, stărui unul dintre ei.

— Cine are nevoie de sfatul sau de ajutorul meu poate să mi se adreseze oricând, zise el, simplu. Vă rog să nu mă supraapreciați; am făcut ce am putut, dar eram tânăr și lipsit de experiență. Mi-au lipsit și-mi mai lipsesc încă mintea maturității și înțelepciunea bătrâneții. Ferrand se așezase în jilțul de lângă Richard; era cel al lui Blanche, iar Aymer stătea acum în picioare în spatele lui și se rezema cu brațele de spătarul înalt le lemn sculptat.

— Avem planuri pe care n-am vrea să le ducem la îndeplinire fără sprijinul și încuviințarea dumitale.

— Ascult.

Începură să vorbească mai puțin tare.

— Ai fost de față când marele maestru i-a convocat pe papă și pe rege în fața tribunalului ceresc.

— I-am auzit prorocirea.

— Vrem să ne asigurăm că nu vor scăpa de pedeapsă: papa și regele trebuie să moară.

Richard se sculă foarte încet din jilț, un pic înclinat, ca o pisică sălbatică gata să sară asupra prăzii.

— Așadar aveți motive să vă îndoiți că prorocirea lui se va împlini?

— Am înțeles-o ca pe o sarcină dată nouă: ultima dorință a marelui maestru.

— Și de aceea vreți să-i ucideți pe papă și pe rege? Din răzbunare?

Ferrand se rezemă de spătarul jilțului și-și privi prietenul, cu ochii pe jumătate închiși. Cei șase ani și jumătate scurși de la plecarea lui Richard din Templul de la Londra făcuseră din el un

om rafinat, înzestrat cu un tact și un calm neobișnuite pentru vârsta lui. Pisica sălbatică era îmblânzită, dar sângele Plantagenet care îi curgea prin vene nu se dezmințea și făcea uneori din penitentul smerit un leu care rage. De fiecare dată, Ferrand era fascinat de această schimbare la față.

— Bine, zise Bastardul, iarăși deosebit de calm. Pe papă îl puteți lăsa deoparte: l-am văzut de curând, este un bătrân bolnav, cu un picior în groapă. Sunt sigur că n-are să nesocotească termenul la care a fost citat în fața tribunalului ceresc. Cât despre rege...

— Ai jurat cândva că ai să-l ucizi, îndrăzni cineva să-l întrerupă.

— Blestemat fie regele! strigă Richard. Ai dreptate, frate: cândva am vrut să-l ucid pe Filip, atunci când moartea lui ne-ar mai fi putut salva. A fost o pedeapsă grea, aceea pe care mi-ați aplicat-o atunci când m-ați izgonit din țara asta, de teamă că aș putea nesocoti veto-ul vostru. Recunosc că am fost orb, dar nu chiar atât de orb, încât să nu-mi dau seama că n-am avut dreptate. Așteptă câteva clipe, pentru ca frații săi să înțeleagă bine ce voia să spună. Nu-l mai întrerupseră. Iar acum îmi cereți să-l ucid, după ce a nimicit Ordinul ostașilor lui Hristos, după ce ne-a distrus viitorul, și după ce pe cei doi cavaleri, care au fost cei mai nobili dintre noi toți, i-a ars pe rug? Lăsați fiara asta pe seama Domnului, vă rog; lăsați-l să năduşească până-i sună ceasul. Molay nu i-a dat nici măcar un an: va avea nevoie de toate rugăciunile pe care le va putea rosti în acest răstimp. Vreți să interveniți, când însuși Hristos vrea să mânuiască paloșul dreptății? Ecoul vocii lui Richard le răspunse, răsfrânt de pereții de piatră. Cavalerii dădură din cap. Pace, fraților, zise el, acum potolit, coborând de pe estradă. Regele va da curs și el întâlnirii cu moartea. Ajutorul meu și al vostru este de prisos. Dar iată ce vă sfătuiesc: plecați în Portugalia. Am vorbit cu regele Dionisie, pe care îl cunosc ca pe un om înțelept și care vrea din toată inima binele ordinului nostru. Are de gând ca, atunci când va veni vremea, să întemeieze un nou ordin, numit „Ordinul lui Hristos”. După cum arată și numele, acest ordin va fi, nici mai mult, nici mai puțin, continuarea ordinului nostru, iar

posesiunile noastre din Portugalia vor reveni și ele acelui nou ordin. Lovitura de grație pe care a vrut Filip să i-o dea Templului a dat greș în ultima clipă: pe eșafodul din piața Catedralei Notre-Dame, Molay a dezvăluit adevărul. Mulțumită lui, fraților, mulțumită morții lui de mucenic, Templul își va începe o nouă viață. Duceți-vă la Tomar, una dintre cele mai puternice fortărețe ale noastre din Portugalia, unde veți fi în siguranță și unde vă veți putea pregăti pentru noua voastră misiune.

— O nouă cruciadă? întrebă un templier.

Ochii lui Richard începură să sclipească în urma unui foc, care fusese aproape stins, dar care acum pâlpâia din nou.

— Nu, fraților. Ne-am îndreptat destul de îndelungă vreme privirea spre interior, spre trecut. Trebuie să ne-o întoarcem spre exterior, spre viitor. În regele Portugaliei veți găsi un om care ne împărtășește idealurile. Pace cu musulmanii, comerț cu Orientul, înțelegere pentru alte vederi și convingeri. Numai atunci spiritul va dobândi spațiu de dezvoltare, iar lumea ne va fi deschisă, chiar și mai departe de Țara Sfântă.

Îi lăsă singuri și îi făcu semn lui Ferrand să-l urmeze. Nu mult după aceea, Richard, pe drumul de rondă din spatele crenelurilor Castelului Lyons-la-Forêt, se uita, peste pădurile înmugurite, spre norul de praf de la nord-vest lăsat în urmă de frații săi și de caii acestora.

— Regele îmi va da repede de urmă. Trebuie să părăsesc Franța cât mai degrabă, zise el. Portugalia... clima blândă de acolo ar fi mai bună pentru rănile mele vechi... iar regele Dionisie este un om inteligent și cu vederi largi. Cred că e dispus să mă îngăduie în țara lui.

Îi veni greu să înceapă convorbirea pentru care se pregătise săptămâni de zile. Ferrand îi întrerupse gândurile.

— Doamne sfinte, Richard, nădăjduiam ca această clipă să nu vină niciodată. Dar drumurile noastre trebuie să se despartă aici. Richard se întoarse mirat spre camaradul său. Presimțise oare francezul ce avusese el de gând să spună? Nu pot să plec cu tine, nici la castelul tatălui meu, ca s-o iau pe Beatrice, nici în Portugalia, dacă te gândești să-ți cauți acolo un viitor. Richard așteptă calm ca Ferrand să continue să vorbească, studiind în

același timp trăsăturile gentilomului, care se ferea de privirea sa cercetătoare. Ai lipsit multă vreme. Beatrice s-a simțit adesea singură și... Își căută cuvintele, dădu din umeri pentru a se scuza, și zise jenat: Eram unicul pe care se putea bizui. Richard dădu din cap în semn că este de acord. S-a înfiripat astfel între noi o legătură, care cu timpul a devenit tot mai strânsă. *Ma foi*! Îmi vine greu să spun asta, știu cât de mult o iubești. Ea însăși a hotărât să se mărite cu un bărbat care nu va putea niciodată s-o satisfacă pe deplin. Va veni o clipă în care va căuta la alt bărbat ceea ce tu nu-i poți da. Nu vreau să fiu eu acela, Richard, nu vreau să mă vâr între voi.

Ochii aproape negri ai francezului căutară înțelegere și iertare pentru cuvintele sale tari, și întâlniră trăsăturile impasibile ale chipului lui Richard.

„Nu pleci nicăieri fără mine. Ai un scutier pe viață”, își aminti Richard cuvintele francezului. De fapt, fu mulțumit de mărturisirea lui Ferrand; se simți ușurat. Dacă tot trebuia s-o piardă pe Beatrice, prefera să i-o dea lui Ferrand.

— O iubești? întrebă el.

Întrebarea fusese atât de directă, încât îl zăpăci pe Ferrand, care, după oarecare șovăială, dădu un răspuns în doi peri:

— Ce rost mai are să discutăm? Eu n-am vrut...

— N-am întrebat asta. O iubești?

— Da, o iubesc.

— Și ea? stărui Richard. Ea te iubește?

Ochii aproape negri ai lui Ferrand îl priviră lung și cald, de parcă l-ar fi implorat.

— De ce mă chinuiești cu asemenea întrebări? N-am luat la timp o hotărâre înțeleaptă? Am izbutit să-mi ascund dragostea ce-i port, pentru că nu erai liber. Ce mai vrei?

— Atunci însoară-te cu ea.

Vocea aspră a lui Richard îl făcu pe Ferrand să încremenească.

— Nu-ți bate joc de mine; n-am meritat asta, zise el, resemnat, și se întoarse cu spatele, nefiind în stare să-și ascundă simțămintele. Nu se așteptase ca Richard să reacționeze astfel, îi stătuse tot timpul la dispoziție, gata oricând să-l ajute, îl salvase

din ghearele morţii. Îşi aminti că de nenumărate ori Richard, trezit pe jumătate din coşmar, luase în mână pumnalul, iar el, Ferrand, fusese nevoit, primejduindu-şi propria viaţă, să-şi dezarmeze camaradul, ca să-l apere de el însuşi. Cu doi paşi hotărâţi ajunse la prima treaptă, când simţi pe umăr o mână care îl opri în loc.

— Vorbesc serios, Ferrand.

Vocea înăbuşită a lui Richard îl făcu să rămână nemişcat. Ochii săi întrebători îi căutară pe cei ai lui Richard, în amurgul care se lăsa.

— Eu nu pot s-o fac fericită, chiar dacă Biserica ar încuviinţa căsătoria noastră.

— Păi atunci papa n-a?...

Ferrand îşi înghiţi restul frazei şi îl privi pe Richard ca şi cum ar fi amuţit pe loc.

Richard era acum iarăşi stăpân pe sine. Asprimea dinainte nu fusese decât o încercare de a-şi înfrâna emoţiile, dar pe chipul lui se putea citi ce efort făcea el în acest scop. Hotărârea pe care o luase cu câteva luni în urmă şi pe care o dusese la îndeplinire în Venaissin îl mai mâhnea încă. Îşi strecură mâna între cămaşă şi veston şi îi întinse lui Ferrand un document sigilat.

— În schimb, numele Uzès a fost destul de puternic pentru a se obţine cu el imposibilul. Am văzut că era ceva între voi, Ferrand. Fă-o fericită. Chiar numai faptul că pruncii pe care îi va purta în curând în pântece vor fi ai tăi este pentru mine o mare mângâiere.

Preţ de câteva clipe se uitară unul la altul în tăcere. Apoi Ferrand zise:

— Şi ea... nu ştie încă nimic?

— Nu. Spune-i tu, Ferrand. O singură dată în viaţă trebuie să fiu laş, pentru că împotriva ei n-am niciun mijloc de apărare. Ar fi în stare să mă facă să mă răzgândesc.

Simţi că celălalt îl apucă de umeri şi că-l strânge tot mai tare la fiecare cuvânt pe care îl rosteşte.

— Dar eu? Eu pot să te fac să revii asupra hotărârii luate?

Richard dădu din cap că nu. Şapte luni de zile avusese răgazul necesar ca să cugete la hotărâre, în timp ce picioarele

sale băteau drumurile Franţei, Castiliei, Portugaliei şi ale Imperiului Romano-German, şi fiecare pas îi întărise convingerea că nu greşeşte.

— Ferrand, eu nu pot s-o fac fericită. N-am nimic altceva ce să-i ofer decât dragostea mea. N-am altă avere decât echipamentul şi doi cai, şi cu asta trebuie să-mi câştig pâinea, dar n-am putut găsi pe nimeni care să vrea să-mi accepte serviciile de cavaler: în Anglia sunt *persona non grata*, în Olanda şi în Brabant, unde surorile lui Eduard au domnit cândva, tot aşa; în Franţa, în Burgundia şi în Hainaut sunt declarat proscris, şi chiar şi la Florenţa şi la Neapole, pretutindeni unde Filip are influenţă. Până şi împăratul preferă să mă vadă că plec, decât că vin. Chiar şi regele Dionisie mă primeşte numai în cadrul unui ordin monahal: ştie că ideile mele sunt primejdioase. Şi n-ai spus chiar şi tu, adineauri, că un bărbat care nu-şi îndeplineşte îndatoririle în pat nu poate încătuşa la nesfârşit o femeie? Nu: dacă o iubesc cu adevărat, trebuie s-o cedez, dar atunci numai ţie. Transmite-i aceste cuvinte.

Cu un gest stăruitor, îi întinse încă o dată documentul.

— Rolul tău în umbră a rămas întotdeauna secret: nimeni n-a pus vreodată numele tău în legătură cu mine. Când am fost în august pentru prima dată din nou la Avignon, i-am spus papei că n-am nevoie să mă duc decât la Roma şi la Köln ca să scap de anatemă. M-am dus totuşi şi la Compostela, la mormântul Sfântului Iacov, ca să obţin o indulgenţă pe numele tău. Cu această absoluţie în mână şi cu numele Uzès am obţinut ceea ce înainte fusese pentru mine o cauză pierdută.

Cu o mână şovăielnică, Ferrand preluă sulul de pergament. Recunoscuse sigiliul papal înainte de a desfăşura sulul. Citi în fugă cuvintele scrise înghesuit, care făceau din el unicul templier căruia i se îngăduia să se însoare. Apoi, ochii lui îi căutară din nou pe cei ai lui Richard. Deodată văzu în închipuire ultima despărţire la Lyons-la-Forêt, cu vreo opt luni în urmă. Richard o privise foarte îndelung pe Beatrice, ca să-şi întipărească adânc în memorie frumuseţea ei. Îşi trecuse mâinile prin părul ei roşu-auriu, îi sărutase fruntea albă, gura roşie şi mâna firavă, şi apoi o strânsese la piept, ca să-i simtă rotunjimile

femeiești ale trupului. Fusese o despărțire pentru totdeauna.

— Ai știut asta în tot acest timp, din clipa în care ai plecat de la Lyons-la-Forêt la Avignon, la Roma și la Compostela, în tot timpul acelei călătorii infernale? Aş fi nerecunoscător, ba chiar nebun, dacă aş refuza un dar plătit atât de scump. Dar când mă gândesc la tine, mă simt vinovat.

Richard cuprinse cu brațele umerii prietenului său. Și priviră împreună colinele împădurite care se întindeau până în zare.

— Îți aduci aminte, Ferrand, de cuvintele rostite la intrarea noastră în ordin? „Mort pentru lume." A înțeles oare vreodată vreunul dintre noi ce însemna asta? Și n-am rămas noi oare totuși atașați de viață și de lume?

Ferrand dădu din cap că așa e. Înțelesese ce voia să spună Richard: el însuși se putuse desprinde din ghearele ordinului. Situația lui Richard era diferită: el era Templul, iar Templul era el. Când oare ajunsese el în punctul din care nu mai există întoarcere? Oare focul în care își găsise Jacques de Molay moartea pe rug îl mistuise și pe el? Oare condamnarea ordinului în timpul conciliului de la Vienne fusese lovitura de grație, în care, din cauza estrapadei, își pierduse bărbăția la Castelul Pickering? Sau clipa în care Thomas de Lincoln îi încredințase a treia parte a secretului Templului? Sau își pecetluise el singur soarta atunci când, cu șase ani și jumătate în urmă, optase pentru Templu, când Thomas îl trimisese în lume, pe terasa de la malul Tamisei.

Mort pentru lume... Sufletul lui aparținea Templului.

Cei doi bărbați se îmbrățișară.

— Ne vom mai revedea? întrebă Ferrand.

— Nu. Cu bine, zise Richard, și coborî cu pași grăbiți scara, ca și cum s-ar fi temut să nu se răzgândească dacă mai stă de vorbă cu Ferrand. Își înșeuă calul și schimbă câteva cuvinte cu Raoul, care, când îi auzise pașii, se dusese la iuțeală la grajd. Cu capul plecat, băiatul luă mâna care îi fusese întinsă. Atunci Richard se înclină și îi șopti ceva la ureche băiatului, care o luă la fugă. Cavalerul se uită după el și râse. Într-o clipită, băiatul se întoarse cu o trăistuță pe umăr. Richard încălecă, își luă de dârlogi calul de povară, care îi ducea echipamentul, merindele și

pe Raoul, și trecu la pas pe sub poartă și pe podul mobil. Acolo, de cealaltă parte a canalului, se opri și se uită în sus. Și își întinse mâna. Ferrand își duse mâinile la gură și strigă ceva.

— Încotro? Ajunse până jos vocea lui Ferrand, de la înălţimea zidului castelului.

Richard arătă înspre sud, în direcţia în care dispăruseră fraţii săi.

— La Tower!

Dădu pinteni calului și, după scurt timp, fu înghiţit de umbrele pădurii.

EPILOG ISTORIC

Prorocirea lui Jacques de Molay s-a împlinit: la 21 aprilie 1314, papa Clement al V-lea a murit de dizenterie. La sfârşitul aceluiaşi an, la 29 noiembrie, tot în cadrul termenului indicat de Jacques de Molay, Filip cel Frumos a fost azvârlit de pe cal, la Fontainebleau, în timpul unei vânători de mistreţi. A rămas agăţat de scara şeii şi a fost atacat de către mistreţ. A murit înainte de a fi putut să se împace cu Dumnezeu.

Sfetnicii şi complicii lui, Nogaret cel Groaznic şi Guillaume de Plaisians, după ce şi-au îndeplinit misiunea, nu i-au mai fost de niciun folos regelui şi n-au mai fost primiţi nicăieri. Au murit încă înainte ca marele maestru să fi pierit pe rug: Nogaret la 12 aprilie 1313, iar Plaisians în luna noiembrie a aceluiaşi an.

Enguerrand de Marigny, prieten al regelui şi marele intrigant din culise, s-a gândit, după moartea lui Filip, să-şi spele mâinile în nevinovăţie. Nimeni n-a îndrăznit să-l învinuiască sau măcar să-i rostească numele, în afară de Charles de Valois, care avea o veche pică pe el. În lipsă de probe, Charles de Valois a pus la cale acuzarea lui de către popor, care l-a învinuit de vrăjitorie. La 30 aprilie 1310 a fost spânzurat, fără ca fratele lui, arhiepiscopul de Sens, să poată interveni. Philippe de Marigny a rămas nepedepsit.

La 12 martie 1322, regele Eduard l-a condamnat la moarte pe Thomas de Lancaster. Acesta a fost decapitat. Fiica lui Filip, Isabela, a intrat în istorie ca „Lupoaica Franţei": împreună cu amantul ei Mortimer l-a răsturnat pe Eduard de pe tron şi l-a întemniţat. Un an de zile, Eduard a fost târât dintr-o închisoare în alta şi în cele din urmă a fost ucis într-un mod înfiorător.

Părea că lumea creştină trebuie să ispăşească pentru rolul, atât activ, cât şi pasiv, jucat de ea în tragedia Ordinului Templierilor: a plouat toată primăvara şi vara anului 1315, iar

ogoarele au fost inundate, recoltele au putrezit, iar vitele s-au înecat ori au murit de foame sau de boli. O foamete cum nu mai fusese văzută niciodată până atunci, şi nici după aceea nu avea să fie văzută, s-a abătut asupra Europei, şi mai mult de o treime a populaţiei a murit de foame. Lacrimile îngerilor deveniseră un adevărat potop al morţii.

În anul 1320, regele Dionisie al Portugaliei a înfiinţat Ordinul Cavalerilor lui Hristos, autorizat de papa Ioan al XXII-lea prin bula *Ad eam quibus.* N-a fost întâmplător faptul că acest ordin cu crucea roşie pe steagul alb la catarg a întreprins marile expediţii de descoperiri geografice din secolul al XV-lea.

Procesul împotriva Templului avea să mai lase şi într-alt fel urme de timp de secole: cu oribilele metode de tortură, puse la punct anume pentru a smulge mărturisiri unor bărbaţi aflaţi în luptă, şi-a clădit Inchiziţia reputaţia pentru care a fost faimoasă şi temută până târziu, în secolele al XV-lea şi al XVI-lea.

POSTFAŢĂ

Eroii principali ai acestui roman, Richard, Thomas de Lincoln, Aymer de Vraineville, Ferrand d'Uzès, Blanche de Lyons-la-Forêt, Lawrence de Toeni, membrii familiei Morley, sunt personaje fictive, care au fost plasate şi puse în mişcare în limitele faptelor istorice, aşa cum ne-au fost ele transmise.

Se ştie cu certitudine că un număr mare de fraţi templieri au scăpat de arestare sau au izbutit să evadeze din închisori. În Anglia, cavalerii templieri au pribegit ca vagabonzi. Că au încercat să exercite presiuni asupra Bisericii ca să-şi ajute fraţii este foarte probabil. Din cronici se ştie că s-au adunat în număr mare în jurul oraşului Lyon şi au trimis la conciliul din Vienne nouă delegaţi, care au fost arestaţi pe loc de către papă.

Potrivit cronicilor, precum și pieselor din dosare și depozițiilor martorilor oculari, metodele de tortură descrise în cartea de faţă au fost într-adevăr aplicate fraţilor templieri.

Istoricii și-au pus multă vreme întrebarea dacă în cadrul Ordinului Templierilor s-a petrecut o erezie, o întrebare la care răspunsul aproape unanim a fost negativ. Totuși, unii sunt de părere că, prin contactele lor cu Orientul, templierii și-au lărgit orizontul, și-au extins perspectiva asupra societății occidentale și asupra raporturilor de putere din sânul ei și că au urmărit un ideal măreţ: „Un echilibru între Apus și Răsărit, o pace universală, o conciliere spirituală și o alianță politică între statele Europei" (John Charpentier, *L'Ordre des Templiers. L'Enseignement intérieur*). Un ideal pe care, ştiindu-se sprijiniţi de posesiunile lor ramificate în toată Europa și bazându-se pe puterea lor financiară, pe cunoştinţele lor strategice și pe cele două secole de experienţă, l-ar fi putut realiza dacă Filip cel Frumos nu le-ar fi barat drumul.

HANNY ALDERS

{1} Godefroi al IV-lea de Boulogne (1061?-1100), zis Godefroi de Bouillon, duce al Lorenei Inferioare (1089-1095). Comandant al cruciadei I. A fost ales rege al Regatului Ierusalimului şi s-a proclamat „apărător al Sfântului Mormânt” (1099).

{2} Richard I zis Inimă-de-Leu (1157-1199), rege al Angliei (1189-1199). A luat parte la cruciada a III-a.

{3} Saladin I (1138-1193), sultan al Egiptului (1171-1193) şi al Siriei (1174-1193). I-a zdrobit pe cruciaţi şi a ocupat Ierusalimul (1187).

{4} Frederic I Barbarossa (1122-1190), împărat romano-german (1152-1190). A luat parte la cruciada a III-a.

{5} Ludovic al IX-lea (1214-1270), rege al Franţei (1226-1270). A iniţiat cruciadele a VII-a şi a VIII-a. Canonizat în anul 1297.

{6} Prin „Templu” se înţelege de obicei fie Ordinul Templierilor, fie un sediu al acestui ordin.

{7} Poitou – veche provincie franceză cu capitala la Poitiers.

{8} Bernard de Clairvaux (1090-1153), călugăr, iniţiatorul cruciadei a II-a. Canonizat în anul 1174.

{9} Eduard I (1239-1307), rege al Angliei (1272-1307).

{10} Eduard al II-lea (1284-1327), rege al Angliei (1307-1327).

{11} Filip al IV-lea (1268-1314), zis cel Frumos, rege al Franţei (1285-1314).

{12} *Pieirea Ordinului Templierilor* (germ.).

{13} Saint-Jean-d’Acre, numele francez dat de cruciaţi unui oraş-port din Ţara Sfântă, numit în Antichitate Ptolemais. Numele actual: Akko.

{14} „Nu nouă, nu nouă, Doamne, ci numelui Tău slava” (lat.).

{15} Salutare (engl.). Este denumirea engleză prescurtată a imnului religios catolic Ave Maria.

{16} Baliu – titlu purtat în Franţa medievală de un magistrat care judeca în numele suveranului şi care era în acelaşi timp comandant al forţelor de ordine locale.

{17} „Primejdios lucru este tovărăşia unei femei, căci de când lumea diavolul i-a abătut prin acest soi de tovărăşie pe mulţi de pe drumul drept al raiului” (fr. v.).

{18} O lovitură (fr.).

{19} Norocos[ul] (fr.).

{20} Înjurătură franţuzească având un puternic caracter blasfematoriu.

{21} „Veştile proaste au aripi şi zboară ca vântul,/Consolarea este o schiloadă şi vine întotdeauna încet” (engl.).

{22} Războaiele baronilor (engl. v.).

{23} Filip al II-lea August (1165-1223), rege al Franţei (1180-1223).

{24} Fostă închisoare pariziană, demolată în 1782.

{25} „Nici hrană, nici hambar n-avea,/Nici şopru, nici zăvor, […]/De-amiază-n beznă legănaţi,/Acum ni-e noaptea zi:/Sculaţi, deci, hai, voioşi bărbaţi!/Şi faceţi ce-oţi voi” (engl. v.).

[26] *Cântecul Proscrisului* (engl.).

[27] „Destinul ştie că-l dispreţuim cel mai mult/Atunci când dă cele mai multe lovituri" (engl.).

[28] *Antoniu și Cleopatra* (engl.).

[29] Stimate domn (fr. v.).

[30] „Adesea femeia e schimbătoare/Nebun de-a binelea e cel ce se încrede în ea" (fr. v.). Este textul unui cântec fredonat de Francisc I (1494-1547), regele Franţei (1515-1547), în piesa *Le roi s'amuse* (*Regele petrece*) de Victor Hugo (1782-1885). În libretul scris după piesa lui Victor Hugo pentru opera *Rigoletto*, a compozitorului italian Giuseppe Verdi (1813-1901), acest text se regăseşte la începutul celebrei arii *La donna e mobile* (*Femeia e schimbătoare*).

[31] În numele lui Dumnezeu, stimate domn (fr.).

[32] „Ah, un negru somn./Viaţa-mi ameninţă:/O, speranţă, dormi,/ Dormi şi tu, dorinţă!/Orb simt ca-ntr-un hău,/Uit tot ce există/Şi bine, şi rău:/Ce poveste tristă!" (fr.).

[33] *Înţelepciune* (fr.).

[34] Beaucent în ajutor (fr.) – strigăt de luptă al Templului. Beaucent (Baussant sau Beauséant): stindardul Templului. Numele pare să însemne „bicolor", deoarece stindardul era împărţit în două câmpuri, unul alb şi altul negru. Alţii sunt de părere că numele Baussant vine de la *bienséant,* care înseamnă „cuviincios" şi exprimă faptul că fraţii templieri se obligau să se poarte politicos cu ceilalţi, în orice împrejurare.

[35] Da, stăpâne, în numele lui Dumnezeu (fr.).

[36] Oraş în Flandra. Numele flamand: Kortrijk.

[37] Oraş în Flandra. Numele francez: Bruges.

[38] La sfârşitul secolului al XIII-lea s-a iscat un diferend între papa Bonifaciu al VIII-lea şi regele Filip al IV-lea, din pricina unui impozit pe care regele Franţei îl impusese clerului. Diferendul a luat proporţii, devenind o luptă acerbă. Guillaume de Nogaret a început o campanie de pamflete, ca să submineze prestigiul papei. L-a învinuit de fel de fel de fărădelegi, de sodomie şi de erezie, fiind secondat în această campanie de către Guillaume de Plaisians. În anul 1303, Filip l-a trimis pe Nogaret la reşedinţa de vară de la Anagni a lui Bonifaciu, cu misiunea de a-l aduce pe papă în Franţa, unde Filip urma să convoace un conciliu care să-l condamne pe cleric. Nogaret a împresurat oraşul, a pătruns în palatul papal şi l-a înjurat de mama focului pe papă, care, la rându-i, a aruncat asupra lui Nogaret şi a oamenilor acestuia toate blestemele cerului. După aceea, Sciarra Colonna, un aliat al lui Nogaret, i-a dat papei o palmă, cu o mână în mănuşă de fier. Papa a fost, ce-i drept, eliberat de populaţia din Anagni şi de patru sute de călăreţi romani, şi dus la Roma, dar n-a putut să uite, mai cu seamă din punctul de vedere moral, palma. A murit la o lună de la aceste evenimente (n. a.).

[39] Şevalet (fr.).

[40] Coturnul (fr.).

[41] „Nici stanele nu-s închisoare/Nici grila colivie:/Un suflet calm, plin de candoare/Le ia drept sihăstrie" (engl.).

[42] *Către Althea, din închisoare* (engl.).

[43] „Cărturar/Cu multă minte, înţelept: vorbirea-i/Era strălucitoare şi cu miez./Cu cei ce nu-l iubeau – semeţ şi aspru,/Cu cei ce-l ascultau – blajin ca vara” (traducere de Dan Grigorescu, în Shakespeare, *Opere*, vol. XI, p. 563, ELU, Bucureşti, 1963).

[44] *Regele Henric al VIII-lea* (engl.).

[45] Capitulul este un organ alcătuit din membri ai unui ordin monahal. Are influenţă asupra bunului mers al ordinului. Acelaşi nume este folosit şi ca nume al reuniunii unui asemenea colegiu. Templul avea trei feluri de capitule: capitulul obişnuit, sau local, alcătuit din patru fraţi; capitulul provincial, prezidat de comandorul sau preceptorul provinciei; capitulul general, prezidat de marele maestru. Capitulul obişnuit sancţiona încălcările regulilor şi indica pedepsele corespunzătoare.

[46] „Azi e Eduard de Carnarvon/Noul nostru suveran,/Deie Domnul să nu fie/Decât tat-său mai avan/Nici cu gloata mai tiran” (engl. v.).

[47] *Despre moartea regelui Eduard I* (engl.).

[48] Aquitania: regiune istorică a Franţei, fost ducat. Se întindea de la Loara până la Pirinei şi de la Atlantic până la Ceveni. A intrat în posesiunea Coroanei engleze în 1152, când Aliénor (1122-1204), ducesă de Aquitania (1137-1204), s-a căsătorit (1152) cu Henric Plantagenet, regele Angliei. Disputată timp de trei secole între Anglia şi Franţa, Aquitania a fost înglobată definitiv în regatul francez în anul 1453 de către Carol al VII-lea.

[49] Doamna de onoare (fr.).

[50] Înjurătură franceză.

[51] Turn (engl.) – este vorba despre Turnul Londrei.

[52] Personal (it.).

[53] *Regi ai Angliei vesele* (engl.).

[54] Scumpe frate (fr.).

[55] Pierre Dubois, jurist şi publicist în serviciul lui Filip al IV-lea, autor al unor pamflete (anonime) şi al unui tratat. L-a sprijinit pe această cale pe rege în conflictul lui cu Bonifaciu al VIII-lea.

[56] „Stă papa-n jilţul său solemn,/Cândva de Piatră, azi de lemn./Îl tot priveşte pe Fauvel…/Iar papa îi întinde mâna…/Şi lui Fauvel îi freacă ţeasta/Spunând: «Frumoasă-i vita asta.»/Iar cardinalii, spre a-i plăcea:/ «E-adevărat, sfinţia ta.»” (fr. v.).

[57] *Romanul lui Fauvel* (fr.). În limba franceză, cuvântul *pierre* are două înţelesuri: *pierre* (cu iniţială de rând) înseamnă piatră, iar Pierre (cu iniţială majusculă) înseamnă Petru. În original apare forma Pierre, ca aluzie la Evanghelia după Matei, cap. 10, v. 2: „Numele celor doisprezece apostoli sunt acestea: Întâi Simon, cel numit Petru…” şi cap. 16, v. 17: „ … Fericit eşti Simioane…” şi v. 18: „Şi Eu îţi zic ţie că tu eşti Petru, şi pe această piatră voi zidi Biserica Mea…”. Apostolul Petru este considerat primul papă. *Romanul lui Fauvel,* scris între 1310 şi 1316 de Gervais du Bus (notar al Cancelariei regale din Paris), este o satiră ironică la adresa Curţii lui Filip al IV-lea şi a celei a papei Clement al V-lea din Avignon. Personajul principal, Fauvel, este un animal alegoric, un măgar care simbolizează apucăturile contemporanilor lui Du Bus, apucături din care este format, prin acrostih, şi numele acestui personaj: F – *flatterie* (linguşire); A – *avarice* (zgârcenie); U=V – *vilenie* (mârşăvie); V – *vanité* (mândrie) sau *variété* (nestatornicie); E – *envie* (invidie); L

– *lâcheté* (laşitate).

{58} Adunarea (fr.).

{59} Turnul Pavat (fr.).

{60} „Aici e bere ziua toată/Bea-n cinstea mea şi-oi bea-ntr-a ta/Şi dă apoi urciorul roată” (engl. v).

{61} *Întru slava noii instrucţii militare, aşa cum o practică Oastea Templului* (lat. med.).

{62} Mistreţul (engl.).

{63} Lupul (engl.).

{64} Chiar dacă mă doboară, tot am încredere în El (lat.).

{65} Mare logofăt (engl.).

{66} „ […] donjoanele de piatră,/Călări pe al Tamisei mal lăţit,/Unde jurişti savanţi au câte-o vatră,/Acolo templierii-au locuit,/Pân’ ce, de semeţie, au pierit” (engl. v.).

{67} La catolici, prima miercuri din postul Paştelui.

{68} „Există în treburile femeilor o maree, care, luată de flux, duce… Dumnezeu ştie unde” (engl.).

{69} „N-am cuvinte. – Vocea-mi e în spadă” (engl.).

{70} „Era nălucă fermecată/Când am văzut-o-ntâia dată,/Dulce-apariţie, menită/A fi podoabă de-o clipită. […]/Trup mlădios, voios portret,/Obsesie, fior, magnet” (engl.).

{71} *Femeia desăvârşită* (engl.).

{72} Îndrăzneţul, cutezătorul, temerarul (fr.).

{73} „Fie soarta bună, rea,/De ce m-aş înfricoşa?/Altfel m-aş încumeta?” (engl. v.).

{74} *Sir Gavain şi Cavalerul Verde* (engl.).

{75} Învălmăşeală produsă de încăierarea dezordonată a luptătorilor din taberele adverse (fr.).

{76} „O, nu vezi tu îngustul drum,/Ce-i plin de spini şi mărăcini?/ E al dreptăţii colnicel/De care-ntreabă doar puţini” (engl. v.).

{77} *Thomas Trubadurul.*

{78} „Cu şa, cu dârlogi, cu-ncălţări călări;/Cu pană la coif şi cu spadă porni;/Dar şaua în sânge şi goală sosi;/Vai, calul se-ntoarse, dar el nu veni” (engl. v.).

{79} Conan cel Roşu (engl.).

{80} „Ca el deştept, galant, frumos,/Şi preţuit, pe lume nu-i/De nu mai este norocos/Vor spune că-i smintit şi şui” (fr. v.).

{81} *Eduard al II-lea, Regele Eduard, despre fiul regelui Eduard, cântecul pe care l-a făcut chiar el* (fr. V.).

{82} „Vai! Sfinte Dumnezeule! Richard a murit!” (fr. v.).

{83} „ […] e mai bine să suferi pentru adevăr decât să ai un avantaj prin prefăcătorie sau prin linguşire” (engl. v.).

{84} *Partida şi jocul de şah* (engl. v.).

{85} „Şi într-adevăr este în firea femeilor să dea adeseori scurt şi fără ocol sfaturi în

chestiuni care sunt îndoielnice şi primejdioase şi care au nevoie urgentă de rezolvare” (engl. v.).

{86} „A-l înşela pe mincinos nu-i un păcat, şi cel ce o face urmează povaţa Domnului” (engl. v.).

{87} „Fraţii, maeştrii Templului,/Care înotau într-un belşug/De aur, de argint şi de bogăţii/Unde sunt? Ce s-au făcut?/Cei cărora le-au plătit să păstreze atâta avere,/ Încât nimeni n-a îndrăznit să ia ceva de la cei ce/Veşnic cumpărau fără să vândă” (fr. v.).

{88} „În mii de limbi vorbeşte conştiinţa,/Şi fiecare o poveste spune,/Iar oricare poveste mă condamnă” (traducere de Florian Nicolau, în Shakespeare, *Opere*, vol. VII, pp.192-193, ESPLA, Bucureşti, 1953).

{89} Dragă cavalere (fr.).

{90} Eleonora cea Credincioasă (engl.).

{91} „Nici o singură înclinare nu e atât de îndărătnică, încât să nu poată fi îngenuncheată prin disciplină” (lat.).

{92} „Speranţa, când e dreaptă, saltă-n zbor/Din regi ea face zei, din oameni regi”, *Op. Cit.,* p.182.

{93} Adăpostiţi-vă, fraţilor, pentru Dumnezeu! (fr.)

{94} Cu voia lui Dumnezeu, domnule (fr.). Era formula uzuală rostită de un cavaler la primirea unui ordin din partea unui templier cu grad superior.

{95} Frânghia cu care se încinge rasa dominicană (fr.).

{96} „De două vicii-s acuzaţi/Şi-ades de-aceea-s criticaţi:/Sunt hrăpăreţi, toţi spun aşa/Şi sunt fuduli ca nimenea” (fr. v).

{97} Casa Şarpelui (fr.).

{98} Ai acuzării (fr.).

{99} Domnule, da, mult (fr. v).

{100} Domnule, da, dacă e pe placul lui Dumnezeu (fr. v).

{101} Din mânie şi enervare (fr. v).

{102} „Castitatea, odată pângărită, nu mai poate fi dreasă nicicum” (lat).

{103} Ascultaţi, ascultaţi, ascultaţi! (fr. v.).

{104} Stingerea (fr.).

{105} *Pildele lui Solomon*, V, 3-4.

{106} Robert I Bruce (1274-1329), rege al Scoţiei (1306-1329).

{107} Onorurile protocolare (fr.).

{108} „Ce contează dacă bătălia e pierdută?/Nu e totul pierdut; voinţa neînduplecată,/ Şi setea de răzbunare, ura fără moarte./Şi curajul de a nu te lăsa niciodată îngenuncheat sau învins” (engl.).

{109} *Paradisul pierdut* (engl.).

{110} Munţii Negri (engl.).

{111} Nobili rurali frontalieri (engl.). Aveau menirea să asigure paza şi securitatea frontierelor.

{112} Lanţul Clwydian (engl.).

{113} „E oare vrerea ta ca imaginea ta să-mi ţină deschişi/Ochii obosiţi cât e noaptea de lungă?/Doreşti oare ca somnul să-mi fie întrerupt/De umbre care îţi seamănă şi care îşi bat joc de mine?” (engl.). *Sonetul 61.*

{114} „Bucură-te Marie, cea plină de har,/Domnul este cu Tine, neprihănită Fecioară,/binecuvântată între femei,/Tu, care ai adus pace oamenilor/şi slavă îngerilor./Binecuvântat fie rodul pântecelui Tău./Amin.” (lat. med.).

{115} „Frumuseţea dumitale, frumoasă doamnă,/N-o poate privi nimeni, fără să rămână încântat;/Dar totuşi o purtare atât de rece/Nu poate stârni nicio patimă;/Totuşi privesc asta cu resemnare,/Deoarece toţi sunt respinşi ca şi mine./Nicio nimfă nu-mi poate răni inima/Care ia parte la favorurile ei/Şi le zâmbeşte tuturor celor din jurul ei,/Nefiind gata să se hotărască:/Mai bine s-o urăsc/Decât să suport dragostea-i cu alţii” (fr. med.).

{116} „Un bărbat care cloceşte răzbunare îşi ţine deschise propriile răni” (engl.).

{117} *Din răzbunare* (engl.).

{118} Azilul Sfânta Cruce (engl.).

{119} Burtă-verde (engl.).

{120} Corul Sfântului Hugo (engl.).

{121} Bolţi şubrede din Lincoln (engl.).

{122} Corul îngerului (engl.).

{123} „Absenţa e-n amor mai rea ca moartea,/Speranţa-n van – mai rea ca deznădejdea” (engl.).

{124} *Speranţa, ca raza de o clipă* (engl.).

{125} „Cumplită-i bătălia, sfârşitul un calvar,/Când iar aude-urechea şi ochiul vede iar:/Când pulsul bate iarăşi şi-s iar idei în minte,/Când mintea simte carnea, iar carnea lanţu-l simte” (engl.).

{126} *Prizonierul* (engl.).

{127} Tatăl nostru care eşti în ceruri, Sfințească-se numele Tău (lat.).

{128} Vie împărăţia ta, Facă-se voia Ta, Atât în cer, cât şi pe pământ (lat.).

{129} Pâinea noastră cea de toate zilele dă-ne-o nouă astăzi (lat.).

{130} Şi ne iartă nouă păcatele noastre (lat.).

{131} Precum şi noi iertăm greşiţilor noştri (lat.).

{132} Şi nu ne duce pre noi în ispită (lat.).

{133} Şi ne izbăveşte de cel viclean (lat.).

{134} „Pieri-voi, căci nu mă iubeşte nimeni;/Şi dacă mor, nu mă va plânge nimeni./Şi de ce ar plânge, dacă nici chiar eu,/În mine, pentru mine, n-aflu milă?” (*Op. Cit.*, p. 193).

{135} „E ciudat, dar adevărat – căci adevărul este întotdeauna ciudat, mai ciudat decât ficţiunea” (engl.).

{136} „Tiranii mei să afle că n-oi sta-nsingurat/An după an în bezna celulei, disperat;/În orice noapte solul Speranţei-n uşă-mi bate/Să-mi dea, pe-o viaţă scurtă, eternă libertate” (engl.).

{137} Eduard Picioroange (engl.).

{138} „Speranţa, licărind abia,/Ne-mpodobeşte drumul, şi/Cu cât mai neagră-i noaptea, ea/Dă raze tot mai vii" (engl.).

{139} *Captivitatea* (engl.).

{140} Ţinut mlăştinos din nordul comitatului York (engl.).

{141} Pe legea mea! (fr.)

{142} „Fă, milostive Doamne, să apuc/Să-i văd pe răi că simt ce jale-aduc;/Odorul Libertăţii dă-mi-l deci,/Pân' ce Despot şi Rob dispar pe veci" (engl.).

{143} *În Carnetul unei Doamne* (engl.).

{144} Meseria (fr.).

{145} Soldaţi (fr.).

{146} Da (fr. v.).

{147} „Cuvântul nu e decât vânt; lasă cuvântul să fie ceea ce este, şi alege lupta" (engl. v.).

{148} *Tainele vechilor filosofi* (engl. v.).

{149} Ah! Sfântă dreptate! Dumnezeu e bun! (fr.).

{150} „Luptând pentru dreptate, noi/Să dregem nedreptăţi am vrut;/Am dus cu cinste-un crunt război,/Dar cerul nu ne-a susţinut./Acum norocul ne-a proscris;/Nimic nu mai putem spera;/Ni-e lumea largă: câmp deschis;/Prieteni, însă, nu-s în ea" (engl.).

{151} *Tânguirea lui Strathallan* (engl.).

{152} Cel groaznic (fr.).

{153} „Ieri aveau ţări şi moşii,/Azi nu se mai pot clinti…/Semănat-au ari întregi/Cu sămânţa lor de regi…/În cavou e-un praf scârbos,/Scurs de pe monarhi pe jos" (engl.).

{154} *La mormintele din Abaţia Westminster* (engl.).

{155} Eduard Confesorul (engl.).

{156} „La gura sobei mele, minte/Mai cer în ruga mea/Calm, spre-a-mi aduce-aminte,/Curaj spre a uita" (engl.).

{157} *Amintire sau uitare* (engl.).

{158} Richard Nemuritorul (fr.).

{159} „Creat şi spre-a sta drept, şi târâtor,/Domn peste toate cele, pradă lor;/Arbitru pe-adevăr, greşelii rob;/Enigma, gluma, gloria pe glob" (engl.).

{160} *Un Eseu despre Om* (engl.).

{161} Scurtă bărbătească medievală cu mâneci, confecţionată dintr-un material rigid, purtată din sec. al XIII-lea până în sec. al XVII-lea.

{162} Câinele negru din Arden (engl.).

{163} Cele Cinci Porturi (fr. v.), federaţie de porturi din Kent şi Sussex, care se bucura de privilegii speciale.

{164} „Am păr cărunt, dar nu de vreme,/Nici n-a rămas/Alb într-un ceas/Ca-l celui care brusc se teme" (engl.).

{165} *Prizonierul din Chillon* (engl.).

{166} „Scriptura te-nvaţă: fii calm, nu fă caz,/O palmă de iei, dă şi cel'lalt obraz;/Nu-i scris ce să faci dac' acelaşi bandit/Apoi şi pe al doilea obraz te-a cârpit" (engl.).

{167} *Nonrezistenţa* (engl.).

{168} Cred întru unul Dumnezeu, Tatăl atotţiitorul, Făcătorul cerului şi al pământului, văzutelor tuturor şi nevăzutelor (lat.).

{169} Lumină din lumină, Dumnezeu adevărat din Dumnezeu adevărat (lat.).

{170} S-a întrupat de la Duhul Sfânt şi din Maria Fecioara şi s-a făcut om. Şi s-a răstignit pentru noi (lat.).

{171} Şi a înviat a treia zi, după Scripturi. Şi S-a înălţat la ceruri şi şade de-a dreapta Tatălui (lat.).

{172} Şi într-una, sfântă şi apostolească Biserică Catolică.

{173} Mărturisesc un Botez, întru iertarea păcatelor. Aştept învierea morţilor. Şi viaţa veacului, ce va să fie. Amin (lat.).

{174} În izolare totală (lat.).

{175} Episcopul citează din Biblie, I, Regii, cap. XV, vs. 22-23.

{176} „Când Doamne-mi vei sorti şi bucuria/De-a şti că răzbunarea-i apropiată/Şi-ţi îndulceşte-n taina ei mânia?" (it.) (traducere de Eta Boeriu, Dante, *Purgatoriul*, Biblioteca pentru Toţi, Editura Minerva, Bucureşti, 1982, p. 161, vs. 94-96. – Citatul din Dante se referă la regele Franţei – „noul Pilat" – şi la Templu).

{177} „La teatru, suflete, ai de-aşteptat;/Nu judeca, de nu s-a terminat;/Se schimbă zi de zi câte-un fundal; încoronarea piesei e-n final" (engl.).

{178} *Ţine seama de sfârşit* (lat.).

{179} „Ştiţi sigur azi, cu toţii chiar;/Nimic nu este-aşa pitit,/Încât să nu vedeţi mult clar/Ce-i bine sfânt, ce-i rău cumplit./Pe asta bază puneţi dar;/Iertaţi-mi ce-am păcătuit;/Vă dau fiinţa mea în dar,/Căci suflet-trup vă las smerit" (fr. v.).